

PANEVĖŽIO MIESTO STRATEGINIO PLĖTROS PLANO 2021-2027 M. PROJEKTAS

PANEVĖŽIO MIESTO STRATEGINIO PLĖTROS PLANO 2021-2027 M. PROJEKTAS

Turinys 2
Santrumpos 4
1. STRATEGIJOS RENGIMO PROCESAS 13
2. PANEVĖŽIO MIESTO SAVIVALDYBEI AKTUALIŲ STRATEGINIO PLANAVIMO DOKUMENTŲ ANALIZĖ 17
3. PANEVĖŽIO MIESTO APLINKOS IR IŠTEKLIŲ ANALIZĖ 28
BENDROJI INFORMACIJA APIE PANEVĖŽIO MIESTĄ 28
3.1. DEMOGRAFINĖ APLINKA 30
3.2. EKONOMINIS VYSTYMASIS 37
3.2.1. Makroekonominiai rodikliai 37
3.2.2. Verslo aplinka 43
3.2.3. Darbo rinka 46
3.2.4. Statyba ir gyvenamasis būstų fondas 48
3.2.5. Turizmas ir rekreacija 51
3.3. ŠVIETIMAS 58
3.4. KULTŪRA 79
3.5. SPORTAS 88
3.6. NEVYRIAUSYBINĖS ORGANIZACIJOS IR JAUNIMO POLITIKA 94
3.7. SOCIALINĖ APLINKA 101
3.7.1. Sveikatos priežiūra 101
3.7.2. Socialinė apsauga 108
3.7.3. Viešasis saugumas 117
3.8. APLINKOS APSAUGA 123
3.8.1. Aplinkos apsauga 123
3.8.2. Atliekų tvarkymas 125
3.8.3. Žiedinė ekonomika 126
3.9. INFRASTRUKTŪRA IR URBANISTIKA 130
3.9.1. Urbanistika ir teritorijų planavimas 130
3.9.2. Paveldosauga 132
3.9.3. Rekreacinio pobūdžio želdynai, gamtos vertybės 133
3.9.4. Transportas ir susisiekimas 134
3.9.5. Energetinė infrastruktūra 138
3.9.6. Inžinerinė infrastruktūra 141
3.9.7. Technologinė infrastruktūra 142
3.10. VIEŠASIS VALDYMAS 147
3.10.1. Organizacinė Panevėžio miesto savivaldybės struktūra ir veikla 147
3.10.2. Komunikacija ir ryšiai su visuomene 148
3.10.3. Gyventojų įtraukimas į viešojo valdymo procesus 150
3.10.4. PMSA pavaldžios įstaigos ir nekilnojamasis turtas 151
4. STIPRYBIŲ, SILPNYBIŲ, GALIMYBIŲ IR GRĖSMIŲ (SSGG) ANALIZĖ 152
EKONOMINIS VYSTYMASIS IR VERSLAS, DARBO RINKA, STATYBOS SEKTORIUS, TURIZMAS IR REKREACIJA 153
ŠVIETIMAS 155
KULTŪRA 157
SOCIALINĖ APSAUGA. VIEŠASIS SAUGUMAS 158
SVEIKATA 159
SPORTAS 160
APLINKOS APSAUGA, ATLIEKŲ TVARKYMAS IR ŽIEDINĖ EKONOMIKA (BEATLIEKĖ GAMYBA) 161
URBANISTIKA IR TERITORIJŲ PLANAVIMAS 162
PAVELDOSAUGA 163
REKREACINIO POBŪDŽIO ŽELDYNAI, GAMTOS VERTYBĖS 164
TRANSPORTAS IR SUSISIEKIMAS 165
ENERGETINĖ IR INŽINERINĖ INFRASTRUKTŪRA 166
JAUNIMAS, BENDRUOMENĖS, NVO 167
ORGANIZACINĖ PANEVĖŽIO MIESTO SAVIVALDYBĖS STRUKTŪRA IR VEIKLA, PAVALDŽIOS (BIUDŽETINĖS) ĮSTAIGOS 168
KOMUNIKACIJA IR RYŠIAI SU VISUOMENE, GYVENTOJŲ ĮTRAUKIMAS Į VIEŠOJO VALDYMO PROCESUS 169

5. ESMINĖS PANEVĖŽIO MIESTO SAVIVALDYBĖS PROBLEMOS, JŲ PRIEŽASTYS IR STIPRYBIŲ POTENCIALAS 170
6. PANEVĖŽIO MIESTO SAVIVALDYBĖS VIZIJA IR PRIORITETAI 185
7. PANEVĖŽIO MIESTO SAVIVALDYBĖS 2021-2027 M. STRATEGINIAI TIKSLAI, UŽDAVINIAI IR PRIEMONĖS 207
8. PRELIMINARUS LĖŠŲ SPP POREIKIS IR GALIMI FINANSAVIMO ŠALTINIAI 238
9. SPP ĮGYVENDINIMO STEBĖSENOS TVARKA 240
PRIEDAI 242
Priedas Nr. 1. Panevėžio miesto savivaldybės strateginio plėtros plano 2021–2027 m. įgyvendinimo priežiūros tvarkos aprašas 243

Santrumpos

BVP	Bendrasis vidaus produktas
D.	Diena
DU	Darbo užmokestis
ES	Europos Sąjunga
ESF	Europos socialinio fondo agentūra
Eur	Euras
Gyv.	Gyventojai
HI	Higienos instituto sveikatos informacijos centras
Km	Kilometrai
Kt.	Kitas
Užimtumo tarnyba	Užimtumo tarnyba prie LR socialinės apsaugos ir darbo ministerijos
LEZ	Laisvoji ekonominė zona
LR	Lietuvos Respublika
LRBP	LR teritorijos bendrasis planas
LSD	Lietuvos statistikos departamentas
m.	Metai
m. m.	Mokslo metai
mėn.	Mėnuo
MI	Materialinės investicijos
Mikro-transportas	Transporto priemonės: 1) kurios turi ne mažiau kaip du ratus ir vidaus degimo variklį ar elektros variklį, kurių didžiausioji naudingoji galia ne didesnė kaip 1 kW, ir kurios didžiausiasis projektinis greitis ne didesnis kaip 25 km/val.; 2) kurios turi ne mažiau kaip du ratus, bet neturi vidaus degimo variklio ar elektros variklio
MTEP	Moksliniai tyrimai ir eksperimentinė plėtra
MTPI	Moksliniai tyrimai, plėtra ir inovacijos
NGK	Natūrali gyventojų kaita
NT	Nekilnojamas turtas
Nr.	Numeris
NVO	Nevyriausybinės organizacijos
Proc.	Procentai
Proc. p.	Procentiniai punktai
PMDJP	Panevėžio miesto darnaus judumo planas
PMS	Panevėžio miesto savivaldybė
PMSA	Panevėžio miesto savivaldybės administracija
PMS SPP	Panevėžio miesto savivaldybės strateginis plėtros planas
PPA	VšĮ Panevėžio plėtros agentūra
STEAM	Šiuolaikiškas ugdymo būdas, integruojantis gamtos mokslus, technologijų ir inžinerijos, menų ir matematikos disciplinas
SPP	Panevėžio miesto strateginis plėtros 2021–2027 m. planas
SSGG	Stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių analizė
PRATC	Panevėžio regiono atliekų tvarkymo centras
TUI	Tiesioginės užsienio investicijos
Tūkst.	Tūkstančiai
VšĮ	Viešoji įstaiga
VVG	Vietos veiklos grupė

SANTRAUKA

Panevėžio miesto strateginis plėtros 2021–2027 m. planas (toliau – SPP) – tai ilgalaikis bei kompleksinis strateginio planavimo dokumentas, skirtas aprašyti bendrai miesto plėtros strategijai, kuri apima aplinkos, socialinį bei ekonominį miesto vystymąsi. Strateginis planavimas savivaldybėje yra procesas, kurio metu nustatomos veiklos kryptys ir būdai, kaip pasiekti savivaldybės numatytą viziją, tikslus ir rezultatus, veiksmingai panaudojant finansinius, materialinius ir žmogiškuosius išteklius.

Numatant ilgalaikę miesto vystymosi kryptį miesto vizija užsibrėžta iki 2030 metų, jos įgyvendinimui SPP parengtas 2021–2027 m. laikotarpiui. Siekiama, kad užsibrėžta miesto vizija būtų įgyvendinama per tinkamus ir dinamiškus tikslus, todėl SPP įgyvendinimo laikotarpis numatytas iki 2027 m. Įgyvendinus SPP 2021-2027 m., bus rengiamas naujo laikotarpio SPP išlaikant pagrindinę ilgalaikę vystymosi kryptį – viziją.

SPP bus įgyvendinamas jame numatytus veiksmus perkeliant į kiekvienų metų strateginius veiklos planus (toliau – SVP). Keičiantis miesto aplinkai, atsirandant naujiems poreikiams ir galimybėms, planas bus peržiūrimas. Plano valdymo ir stebėsenos sistema numato galimybes suinteresuotoms šalims teikti pastabas bei pasiūlymus dėl veiksmų ar stebėsenos rodiklių įtraukimo, pašalinimo ir koregavimo.

Strateginio plano dokumente pateikiama ši aktuali informacija:

- Panevėžio miesto vidaus ir išorės aplinkos bei istorinės raidos analizė;
- Panevėžio miesto vizija iki 2030 m. bei strateginės kryptys 2021-2027 metams;
- Strateginių krypčių tikslai, uždaviniai, pagrindinės priemonės bei stebėsenos rodikliai;
- Orientacinis lėšų poreikis ir finansavimo šaltiniai;
- Strateginio plėtros plano įgyvendinimo ir stebėsenos sistema (SPP įgyvendinimo priežiūros tvarkos aprašas).

Panevėžio miesto SPP 2021–2027 m. rengimo procesą sudarė 3 etapai:

1) Aplinkos ir išteklių analizė, gyventojų nuomonės tyrimas, darbo grupių diskusijos. Rezultatas – stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių (SSGG) analizės matrica.
2) Vizijos formavimas, prioritetų įvertinimas, gyventojų nuomonės apklausa, tikslų, uždavinių ir priemonių pasirinkimas. Rezultatas – Panevėžio miesto vizija, SPP 2021–2027 m.
3) SPP įgyvendinimo priežiūros tvarkos aprašo, kuris sudaro sąlygas kontroliuoti SPP įgyvendinimą bei vertinti priemonių poveikį Panevėžio miesto savivaldybei, derinimas. Rezultatas – Panevėžio miesto strateginio plėtros 2021–2027 m. plano įgyvendinimo priežiūros tvarkos aprašas.

Naujas SPP pradėtas rengti dar 2020 m. besibaigiant ankstesniojo miesto SPP vykdymo laikotarpiui. Naujo dokumento rengimo procesas vyko sistemingai bei intensyviai, rengiant gyventojų apklausas, organizuojant darbo grupių susirinkimus, įtraukiant miesto bendruomenių atstovus, nagrinėjant nacionalinio, regioninio ir savivaldos lygmens strateginio planavimo dokumentus, reguliariai vykdant surinktos informacijos analizę bei teikiant pasiūlymus.

Prie SPP rengimo prisidėjo šiam tikslui suformuotos darbo grupės, kurias sudarė Panevėžio miesto savivaldybės tarybos nariai, Panevėžio miesto savivaldybės įmonių, įstaigų vadovai bei darbuotojai, socialinių-ekonominių partnerių atstovai ir kitos suinteresuotos šalys. Remiantis SSGG analizės rezultatais buvo suformuluoti esminiai vidiniai bei išoriniai veiksniai, lemiantys miesto vystymąsi įvairiose srityse. Šios analizės išvadose numatytos stiprybės sudaro pagrindą spręsti visas iš silpnybių bei grėsmių suformuluotas problemas bei kurti teigiamą pokytį. Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytus principus yra parengtas SPP tikslų, uždavinių ir priemonių planas.

Panevėžys 2030 – patirtys, pokyčiai, pažanga

Panevėžys – miestas kuris išsiskiria turtinga istorija, garsėja savo miestą kuriančiais gyventojais, kultūra, pramone. Tai sukuria puikų pagrindą tolimesniam darniam miesto vystymuisi, siekiant tapti pažangiu, inovatyviu Europietišku miestu. Miesto pagrindas – svarbūs glaudūs ryšiai – jungtys tarp miesto ir priemiesčio, regiono, Europos, tarp skirtingų poreikių ir pomėgių miestiečių, patirties ir pokyčių siekimo. Todėl miesto vizija grindžiama jungtimis – tarp praeities ir ateities, senosios ir naujosios miestiečių kartų, švietimo ir inovatyvaus verslo, kultūros ir aktyvios bendruomenės. Panevėžio vizija grindžiama siekiu sujungti atskiras miesto dalis į nedalomą visumą, kurti integralų miestą. Sėkmingam pokyčių įgyvendinimui svarbu sparčiai veržtis į priekį, todėl miestas jungia aukštesnę pavarą ir intensyviu tempu juda į ateitį.

Įvertinus Panevėžio miesto savivaldybės strateginę būklę ir atskirų sričių vystymosi galimybes bei tendencijas, nacionalinio, regioninio ir savivaldos lygmens strateginio planavimo dokumentų įtaką Panevėžio miesto savivaldybės raidai ir ateities tendencijoms, darbo grupėse su suinteresuotomis šalimis (įtraukiant bendruomenės atstovus) buvo suformuoti **trys Panevėžio miesto savivaldybės plėtros prioritetai (ilgalaikės strateginės kryptys) ir vienas horizontalus prioritetas.** Vadovaujantis prioritetais siekiama, kad miestas vienytų kūrybingus, įvairių **patirčių**, aktyvius, atvirus **pokyčiams**, bendradarbiaujančius ir **pažangos** kryptimi veikiančius miestiečius.

Panevėžio miesto vizijai įgyvendinti nustatytos pagrindinės strateginės kryptys, kurių pagrindu apibrėžti miesto plėtros **prioritetai:**

Horizontalaus prioriteto – sumanaus miesto principai įtraukiami į SPP nustatytus prioritetus. Kuriant prioritetų tikslus, jų įgyvendinimo uždavinius ir priemones įvertinama, kaip jie prisideda prie horizontalaus prioriteto įgyvendinimo. Visi prioritetai tarpusavyje susieti su Panevėžio miesto vizija, kuri yra miesto vystymosi pagrindas, teikiant kokybiškas paslaugas, išsiskiriant kultūros ir sporto bei laisvalaikio renginių įvairove, kūrybišku į ateitį ir į pažangą orientuotu integraliu požiūriu, pramonės vystymusi užtikrinant švarią aplinką ir patogią infrastruktūrą. Bei akcentuojant, kad Panevėžio miestas yra miestas, kuris išsiskiria istorija ir per turtingą patirtį suformuotu miesto unikalumu.

I prioritetas:
Darni bendruomenė, kurianti miesto kultūrą

Miestas išsiskiria gyventojų kūrybiškumu ir kultūros renginių įvairove, kuri miestiečiams ir svečiams sudaro galimybes įgyti unikalias patirtis, prisidedančias prie miesto žinomumo didėjimo ir turistų skaičiaus augimo. Šio potencialo išnaudojimas yra vienas iš miesto vystymosi prioritetų. Siekiama padidinti kultūros sektoriaus patrauklumą susijusį su kultūros įstaigų paslaugų ir infrastruktūros gerinimu, profesionalaus meno sklaida, efektyvia kultūros darbuotojų veikla, kultūros procesų komunikacija ir suformuotu dinamiško miesto įvaizdžiu. Plėtojamos ir stiprinamos kultūros ir švietimo jungtys, skatinančios bendruomeniškumą, užtikrinančios miesto daugiakultūriškumo sklaidą, prasmingą vaikų, jaunimo ir suaugusiųjų užimtumą. Mieste bus išvystyta ne tik bendruomenei svarbi sveikatos ir sveikatinimo paslaugų įvairovė ir infrastruktūra, užtikrinanti gyventojų sveikos gyvensenos skatinimą, bet ir aukšto meistriškumo sportininkų rengimo sistema ir jai reikalinga infrastruktūra. Koordinuotai apjungiant viešojo, nevyriausybinio sektorių gebėjimus ir pastangas siekiama formuoti socialinių paslaugų kokybės užtikrinimo kultūrą, grindžiamą gyventojų patirtimis, poreikiais ir jų pasitenkinimo tyrimais. Miesto gyventojų aktyvus įtraukimas į savivaldos klausimų sprendimą ir savivaldybės įmonių ir organizacijų pažangi vadyba sudarys sąlygas teikti kokybiškas ir inovatyvias viešąsias paslaugas. Panevėžio miesto jungtys su kitomis savivaldybėmis sudaro prielaidas siekti užtikrinti kokybiškų nacionalinio lygmens paslaugų teikimą ne tik Panevėžio regiono, bet ir aplinkinių savivaldybių gyventojams. Šis prioritetas **įgyvendinamas kultūrą ir bendruomenę jungiančių patirčių** dėka.

II prioritetas:
Miestas, vystantis tvarią aplinką

Miesto augimas neatsiejamas nuo nuolatinių, tarpusavyje susijusių pokyčių miesto aplinkos vystyme, kurie yra vienas iš miesto vystymo prioritetų. Siekiama, kad pokyčiai mieste būtų planuojami ir įgyvendinami taikant aplinkai draugiškus sprendimus bei padėtų kurti patrauklią gyventi aplinką. Tvariai vystoma viešoji infrastruktūra sukuria miestą patogų gyventi jaunimui, šeimoms ir vyresnio amžiaus žmonėms. Miestas yra pakankamai didelis ir kiekvienas gali rasti sau artimą veiklą, taip pat pakankamai kompaktiškas ir dėl to galima lengvai pasiekti darbo bei paslaugų vietas nenaudojant automobilio. Atsižvelgiant į tai mieste bus efektyviai vystoma tvaraus judumo sistema, teikiamos miestą jungiančios ir gyventojų poreikius atitinkančios viešojo transporto paslaugos, pagrįstos netaršaus viešojo transporto vystymu, taip pat bus sudarytos galimybės keliauti aplinkai draugiškais būdais. Teigiamų pokyčių gatvės infrastruktūros vystyme siekiama didinant eismo saugumą ir mažinant neigiamą įtaką gyvenimo kokybei. Plėtojamos integruoto viešojo transporto ir susisiekimo infrastruktūros jungtys su kitomis savivaldybėmis užtikrins galimybę naudotis miesto infrastruktūra ir paslaugomis kasdienių poreikių tenkinimui šių savivaldybių gyventojams. Transeuropinės magistralės (Via Baltica ir Rail Baltica) didins Panevėžio miesto patrauklumą ir sukurs prielaidas miesto susisiekimo sistemą integruoti į Europos susisiekimo tinklą. Miestiečiai prisidėdami prie tvaraus miesto vystymo siekia kurti žalią bei neutralų poveikį aplinkai turintį miestą. Vystomos viešosios erdvės prisideda prie miesto aplinką tausojančio ir aktyvaus laisvalaikio leidimo. Viešųjų paslaugų teikimui bus naudojama atsinaujinančių šaltinių energija ir bus įdiegti energijos panaudojimo efektyvumą užtikrinantys sprendimai. Numatoma vystyti daugiabučių namų kvartalinė renovacija ne tik mažins poveikį aplinkai, bet ir pagerins gyvenimo kokybę bei šių gyvenamųjų teritorijų patrauklumą.

Šis prioritetas **įgyvendinamas miesto infrastruktūrą ir aplinką kuriančių pokyčių** dėka. Šis prioritetas įgyvendinamas pasitelkiant miesto infrastruktūrą ir aplinką kuriančius pokyčius.

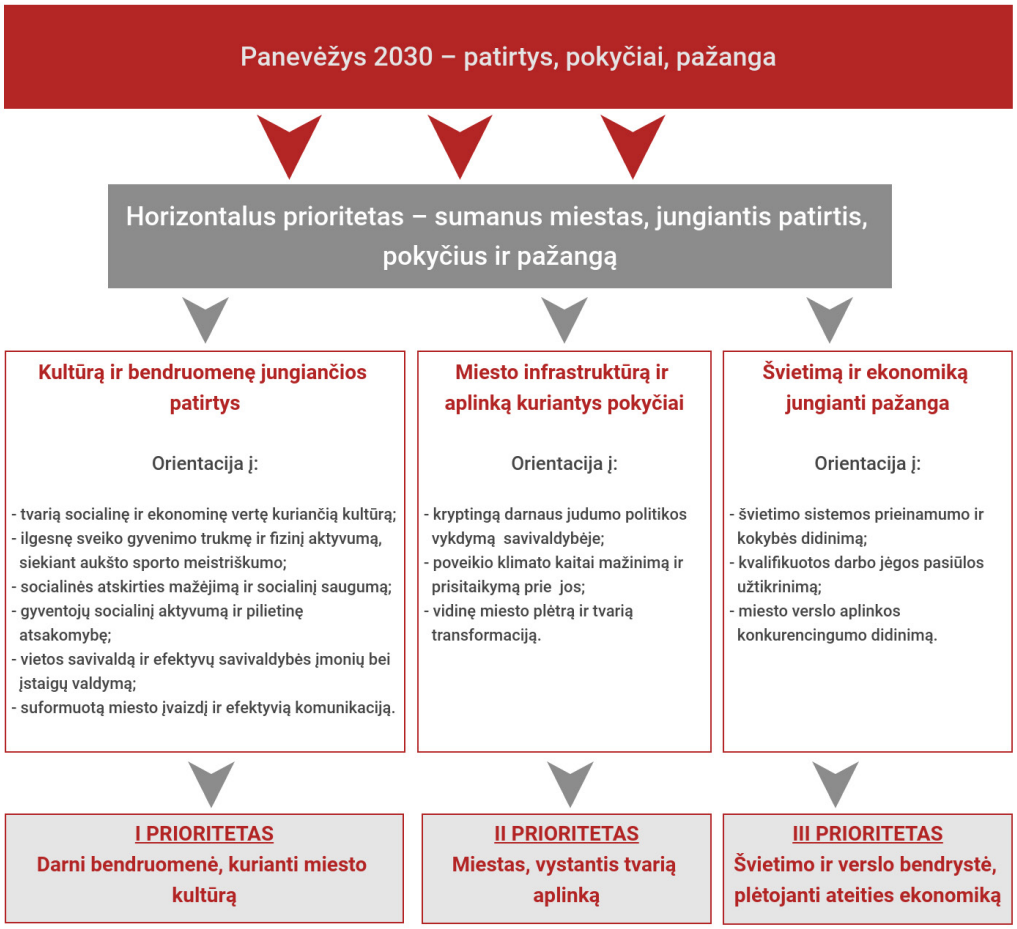

III prioritetas: Švietimo ir verslo bendrystė, plėtojanti ateities ekonomiką

Miesto pažanga neatsiejama nuo ekonomikos augimo, kurį lemia efektyvi švietimo sistema. Šių sričių sinergijos skatinimas yra vienas iš miesto plėtros prioritetų, kuris apims miesto infrastruktūrą ir aplinką kuriančius pokyčius. Mieste yra sukurta STEAM ugdymu paremta ateities inovatorių rengimo ekosistema. Panevėžio miestas yra nusimatęs tapti vienu stipriausiu Šiaurės Rytų Europos robotikos centru, o visos Panevėžio regiono savivaldybės pasirinkę robotiką ir automatizavimą kaip vieną iš 6 specializacijos krypčių. Miesto aplinka skatina kūrybiškumą ir tuo pačiu didina investicinį patrauklumą. Sudarytos galimybės išnaudoti savo gebėjimus ir nuolat tobulėti bei kurti darbinę karjerą didina patrauklumą gyventi ir kurti savo ateitį. Išvystytos tarptautinės jungtys, lyderystė inovatyvios aplinkos kūrime, taip pat bendradarbiavimas su kitomis savivaldybėmis užtikrina tvarų ateities miesto ekonomikos augimą. Šis prioritetas **įgyvendinamas švietimą ir ekonomiką jungiančios pažangos** dėka.

Panevėžio miesto strateginis plėtros 2021–2027 m. planas skirtas Panevėžio miesto gyventojams, savivaldybės politikams, Panevėžio miesto savivaldybės administracijai, Panevėžio miesto įstaigoms bei įmonėms, investuotojams, verslo, kultūros ir vietos bendruomenėms, kitoms interesų grupėms.

Panevėžio miesto vizijos iki 2030-ųjų ir strateginio plėtros 2021-2027 m. plano prioritetų schema:

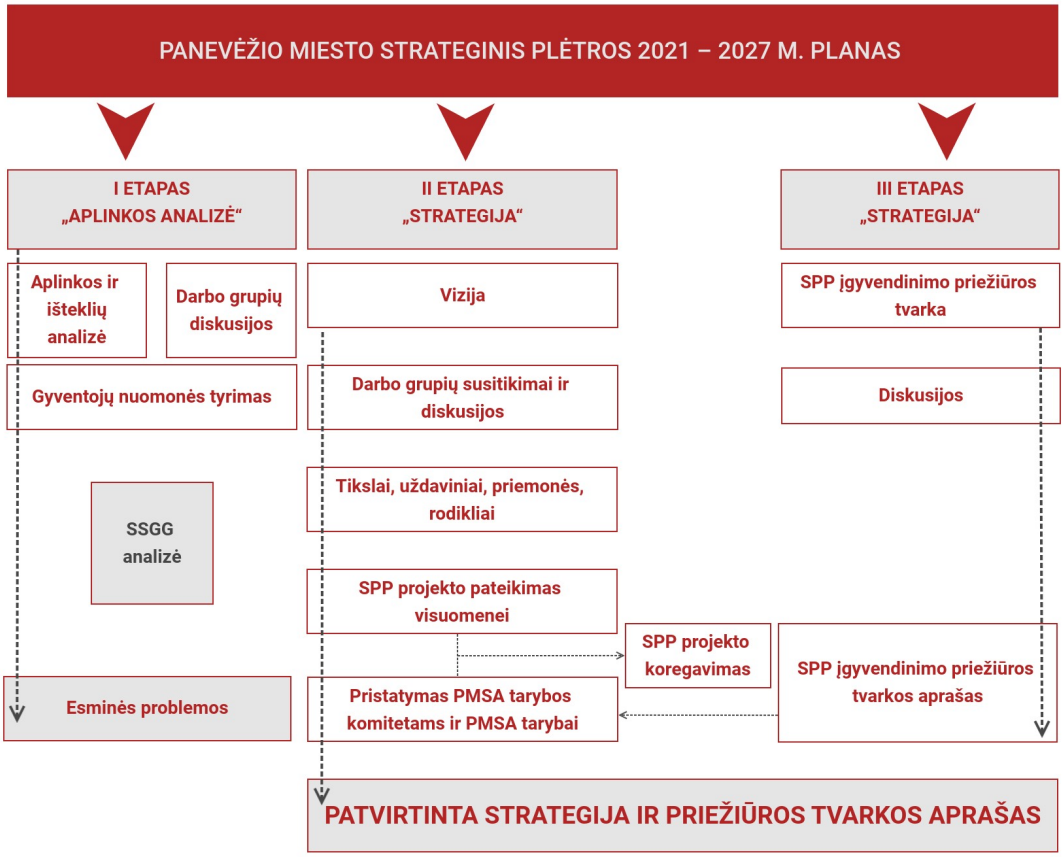

1. STRATEGIJOS RENGIMO PROCESAS

Panevėžio miesto savivaldybė parengė **Panevėžio miesto strateginį plėtros 2021 – 2027 m. planą.** Tai – savivaldybės ilgalaikio planavimo dokumentas, rengiamas atsižvelgiant į valstybės ir regioninio lygmens teritorijų ir strateginio planavimo dokumentus. Panevėžio miesto SPP skirtas aplinkos, socialinei ir ekonominei raidai savivaldybės teritorijoje numatyti. SPP, vadovaujantis Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu, rengia kiekviena šalies savivaldybė.

Panevėžio miesto SPP rengimą sudarė 3 etapai (žr. žemiau schemoje):

Prieš pradedant rengti Panevėžio miesto SPP, buvo sudarytos ir mero potvarkiu patvirtintos Panevėžio miesto plėtros 2021–2027 metų strateginio plano projektui parengti darbo grupės:

- Koordinacinė darbo grupė
- Ekonomikos, verslo ir darbo aplinkos darbo grupė
- Aplinkos apsaugos ir infrastruktūros darbo grupė
- Socialinės aplinkos darbo grupė
- Viešojo sektoriaus ir bendruomenės įtraukimo darbo grupė

Į darbo grupes buvo kviečiami Panevėžio miesto savivaldybės administracijos darbuotojai, Panevėžio miesto savivaldybės tarybos nariai, Panevėžio miesto savivaldybės įmonių ir įstaigų vadovai bei darbuotojai, socialinių-ekonominių partnerių atstovai. Projekto vykdytojas į SPP rengimo procesą siekė įtraukti kuo daugiau suinteresuotų šalių ir įvairių sričių ekspertų, nes kiekvieno iš jų nuomonė yra labai svarbi formuojant savivaldybės viziją, strateginius plėtros prioritetus, strateginius tikslus, uždavinius ir priemones. Iš viso buvo surengta 18 darbo grupių susitikimų, kuriose dalyvavo daugiau nei 270 dalyvių.

Sudarytos darbo grupės (toliau – DG) svarstė skirtingų sektorių klausimus:

- Ekonomikos, verslo ir darbo aplinkos DG – švietimo, ekonomikos, verslo ir investicijų pritraukimo.
- Viešojo sektoriaus ir bendruomenės įtraukimo DG – savivaldybės administracijos ir jos įstaigų bei įmonių viešąjį valdymą, žmogiškuosius išteklius, informacines technologijas, viešuosius ryšius ir savivaldybės įvaizdį bei gyventojų įtraukimą į sprendimų priėmimą.
- Socialinės aplinkos DG – kultūros ir sporto paslaugas bei infrastruktūros vystymą, sveikatos priežiūrą, socialinę apsaugą, jaunimo, bendruomenių ir nevyriausybines organizacijas.
- Aplinkos apsaugos ir infrastruktūros DG – susisiekimo infrastruktūrą ir paslaugas, aplinkos apsaugą, gyvenamąją aplinką, žiedinės ekonomikos principus, kultūros paveldą, urbanistiką ir teritorijų planavimą, vandens tiekimą ir nuotekų tvarkymą, energetiką ir kitą inžinerinę infrastruktūrą.
- Koordinacinė DG svarstė visus atskirose darbo grupėse analizuojamus klausimus.

I etapo „Aplinkos analizė“ metu buvo atlikta aplinkos ir išteklių analizė, gyventojų nuomonės tyrimas, vyko darbo grupių diskusijos. Darbo grupių susitikimuose vykusių diskusijų metu buvo **parengta stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių (SSGG) analizės matrica**.

II etapo „Strategija“ metu **formuojama Panevėžio miesto SPP strategija**. Panevėžio miesto SPP strategijos rengimo eiga:

- sukuriama Panevėžio miesto vizija, išdėstomi pagrindiniai jos aspektai;
- suformuluotų vizijos aspektų pagrindu nustatomi savivaldybės vystymo prioritetai;
- formuluojami tikslai, uždaviniai ir priemonės, kuriuos pasiekus ir įvykdžius įgyvendinama vizija ir prioritetai;
- apibrėžiami ir nustatomi aiškūs rodikliai, leidžiantys matuoti tikslų, uždavinių ir priemonių pasiekimo sėkmę: tikslų pasiekimui vertinti – poveikio (efekto) rodikliai, uždavinių – rezultato rodikliai, priemonių – produkto rodikliai.
- parengtas SPP viešinamas www.panevezys2021-2027.lt siekiant supažindinti visus suinteresuotus asmenis ir suteikiant galimybę pateikti pastabas bei pasiūlymus.
- SPP pristatomas PMSA komitetuose ir PMSA taryboje.
- SPP pristatomas PMSA komitetuose ir PMSA taryboje. Pateiktas pastabas ar pasiūlymus DG aptaria ir į traukia į SPP.

III etapo „Stebėsena“ metu aprašoma Panevėžio miesto **SPP įgyvendinimo stebėsenos sistema**.

Viso Panevėžio miesto SPP rengimo metu tarpiniai rezultatai viešinami tinklalapyje www.panevezys2021-2027.lt. Tinklalapyje skelbiama informacija buvo siekiama ne tik informuoti, bet ir įtraukti miesto gyventojus į skirtingus SPP rengimo etapus.

SPP rengtas vadovaujantis Strateginio valdymo įstatymu[1]; Strateginio planavimo savivaldybėse rekomendacijomis[2]; Lietuvos Respublikos (toliau – LR) regioninės plėtros įstatymu[3]; Valstybės pažangos strategija – Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“[4]; LR teritorijos bendruoju planu[5]; Nacionalinės regioninės politikos prioritetų iki 2030 metų projektu; Panevėžio miesto darnaus judumo planu; Panevėžio miesto bendruoju planu; Panevėžio miesto savivaldybės 2020–2022 metų strateginiu veiklos planu ir kitais dokumentais bei teisės aktais.

SPP rengtas atsižvelgiant į žemiau esančiame paveiksle nurodytus septynis pagrindinius strateginio planavimo dokumentų rengimo principus (darnumas ir integralumas, veiksmingumas ir orientavimasis į rezultatus, efektyvumas ir finansinis ilgalaikis tvarumas, įrodymais grįstas valdymas, bendradarbiavimas, lyčių lygybė, atvirumas ir įtraukimas).

[1] Patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. birželio 25 d. nutarimu Nr. XIII-3096
[2] Patvirtintos Lietuvos Vyriausybės 2014 m. gruodžio 15 d. nutarimu Nr. 1435
[3] Patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 2000 m. liepos 20 d. nutarimu Nr. VIII-1889
[4] Patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2012 m. gegužės 15 d. nutarimu Nr. XI-2015
[5] Esamas Lietuvos Respublikos teritorijos bendrasis planas galioja iki 2020 m., todėl, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. gegužės 31 d. nutarimu Nr. 389 „Dėl Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano rengimo“, yra rengiamas naujas Lietuvos Respublikos teritorijos bendrasis planas „Lietuva 2030“.

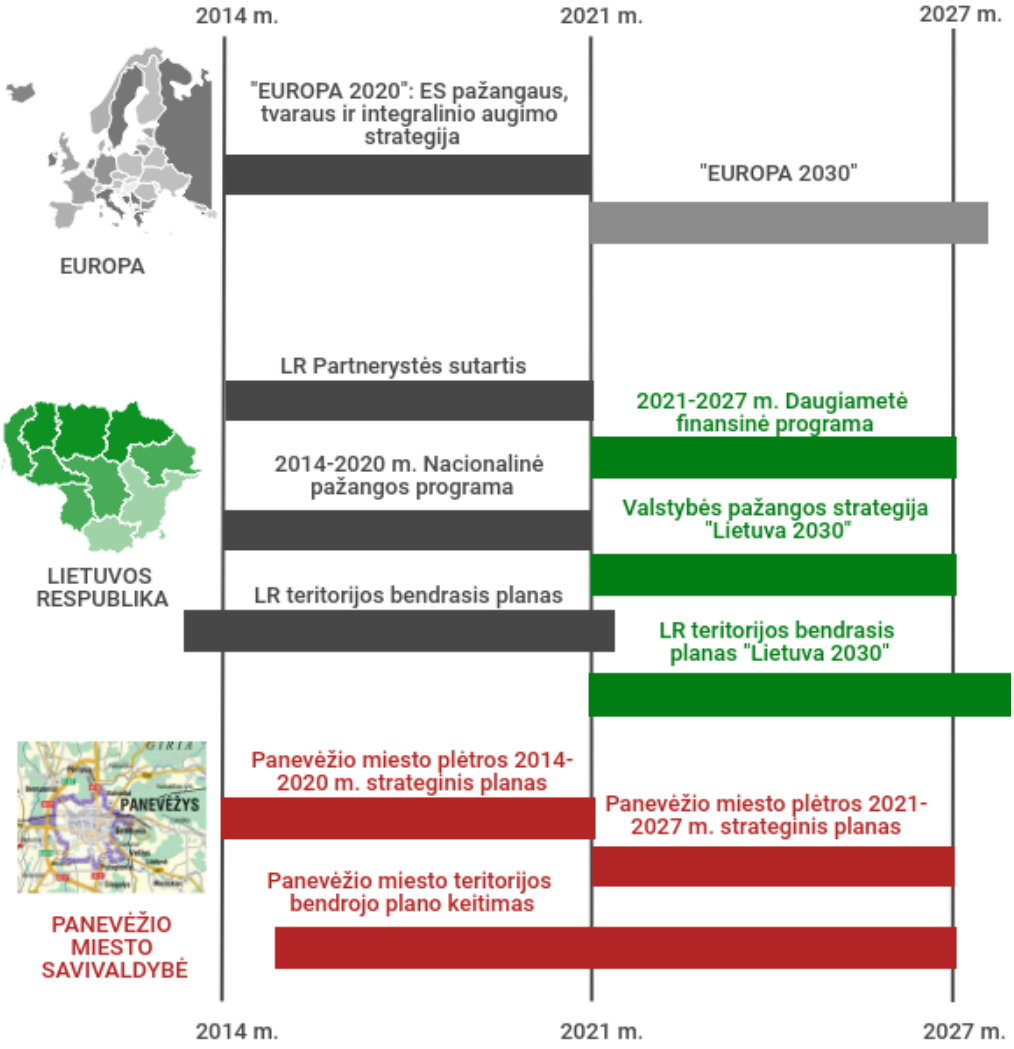

Darnumas ir integralumas
SPP tarpusavyje susietas aiškiais loginiais ryšiais, o visuma sudaro sąlygas pasiekti ilgalaikę ir darnią savivaldybės pažangą, užtikrinant veiksmingą finansų planavimą ir panaudojimą.
Veiksmingumas ir orientavimas į rezultatus
Priimant planuojant ir įgyvendinant SPP pagrindinis dėmesys skiriamas strateginiams tikslams bei uždaviniams užtikrinant jų sąvalaikį įgyvendinimą ir pasirenkant tinkamiausius būdus bei atsisakant vertės nekuriančios veiklos ar funkcijų.
Sprendimų priėmimas pagrįstas pasiektų rezultatų stebėsenos duomenimis ir sprendimų finansinio, administracinio, socialinio ir kito poveikio išankstiniu vertinimu.
Įrodymais grįstas valdymas
SPP yra siekiama didžiausios naudos mažiausiomis sąnaudomis, racionaliai paskirstant turimus finansinius išteklius, atsižvelgiant į strateginius tikslus, uždavinius ir finansines galimybes naudoti ir išlaikyti pasiektus rezultatus.
Efektyvumas ir finansinis ilgalaikis tvarumas
Atvirumas ir įtraukimas
SPP rengiamas įtraukiant visas suinteresuotas šalis, tame tarpe ir konsultuojantis su visuomene, socialiniais ir ekonominiais partneriais. Informacija apie pasiektą pažangą ir panaudotas lėšas aiški, suprantama ir viešai prieinama.
Lyčių lygybė
SPP atsižvelgiama į lyčių aspekto integravimą planavimo, įgyvendinimo, stebėsenos ir vertinimo etapais, siekiant užkirsti kelią kliūtims susidaryti arba galimybių apribojimams, kurie gali sukelti nepageidaujamas pasekmes moterims ar vyrams.
SPP rengiamas ir įgyvendinimas pasitelkiant bendradarbiavimą, racionaliai naudojant turimus žmogiškuosius, materialinius ir finansinius išteklius strateginiams tikslams pasiekti ir uždaviniams įgyvendinti.
Bendradarbiavimas

2. PANEVĖŽIO MIESTO SAVIVALDYBEI AKTUALIŲ STRATEGINIO PLANAVIMO DOKUMENTŲ ANALIZĖ

Analizės tikslas – apžvelgti savivaldybei aktualius strateginio planavimo dokumentus, jų prioritetus ir tikslus, kurių nuostatos turi atsispindėti rengiamame Panevėžio miesto strateginiame plėtros 2021–2027 m. plane.

Strateginio planavimo dokumentų sistema apima ilgalaikes Europos Sąjungos (toliau – ES) ir Lietuvos Respublikos (toliau – LR) planavimo dokumentų nuostatas, kurios perkeliamos į trumpesnės trukmės planavimo dokumentus, savivaldybių strateginio planavimo dokumentus. Vienų planavimo dokumentų nuostatos turi atsispindėti kituose susijusiuose dokumentuose ir vieni kitiems neprieštarauti.

2.1. pav. Pagrindiniai planavimo dokumentai, aktualūs Panevėžio miesto strateginiam plėtros 2021–2027 m. planui

Šaltinis: sudaryta autorių

Pagrindiniai planavimo dokumentai, apimantys ES ir LR planavimo dokumentus, aktualūs laikotarpiui iki 2027 m. yra šie: „Europa 2030", LR teritorijos bendrasis planas „Lietuva 2030", 2021–2027 metų daugiametė finansinė programa, Valstybės pažangos strategija „Lietuva 2030" (žr. 2.1. paveikslą).

Darnaus ES vystymosi siekiama prisidedant prie projekto **„Europa 2030".** Dokumente suformuoti šeši tikslai (žr. 2.2. paveikslą).

Europos socialinio ir ekonominio modelio atnaujinimas

Žiniomis grindžiamas augimas: galimybių suteikimas individui

Demografijos problema: visuomenės senėjimas, migracija ir integracija

Energetinis saugumas ir klimato kaita: nauja industrinė revoliucija

Išorės ir vidaus saugumas: nuolatinis uždavinys

Europa pasaulyje: tapti ryžtinga veikėja

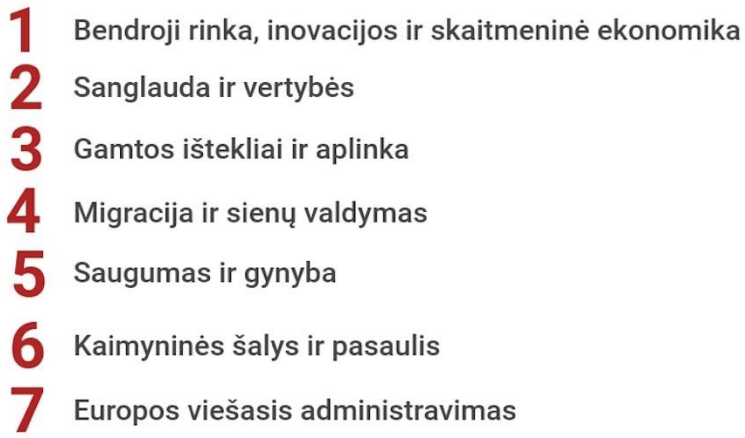
2.2. pav. „Europa 2030“ tikslai

Šaltinis: sudaryta autorių

Minėtiems tikslams ir užmojams įgyvendinti valstybės narės, taip pat ir Lietuva, negali susitelkti vien į savo nacionalinius interesus. Todėl vykdant nacionalinę politiką itin svarbu atsižvelgti į platesnius, europinius užmojus ir kartu su visa Europa vadovautis bendrai iškeltais tikslais.

2021–2027 metų daugiametė finansinė programa. 2018 m. gegužės mėn. Europos Komisija (toliau – EK) pateikė pasiūlymą dėl 2021–2027 metų ES biudžeto, vadinamo Daugiamete finansine programa (toliau – DFP). 2021 m. gruodžio 16 d. ES Taryba priėmė reglamentą, kuriuo nustatoma 2021–2027 m. ES daugiametė finansinė programa, siekianti 1 074,3 mlrd. Eur 2018 metų kainomis.

DFP išlaidų kategorijų struktūra atspindi pasiūlymą dėl racionalesnio ir skaidresnio biudžeto, orientuoto į aiškius politikos prioritetus. 2021–2027 metų DFP struktūrą sudaro 7 išlaidų kategorijos (žr. 2.3. paveikslą).

2.3. pav. 2021–2027 metų daugiametės finansinės programos išlaidų kategorijos

Šaltinis: sudaryta autorių

2021–2027 metams, vertinant 2018 m. kainomis, bendrajai rinkai, inovacijoms ir skaitmeninei ekonomikai bus skirta 132,8 2 mlrd. EUR, sanglaudai ir vertybėms – 377,8 mlrd. EUR, gamtos ištekliams ir aplinkai – 356,4 mlrd. EUR, migracijai ir sienų valdymui – 22,7 mlrd. EUR, saugumui ir gynybai – 13,2 mlrd. EUR, kaimyninėms šalims ir pasauliui – 98,4 mlrd. EUR, Europos viešajam administravimui – 73,1 mlrd. EUR.

2021–2027 metams bus didinamas finansavimas sienų kontrolei, gynybai, migracijai, vidaus ir išorės saugumui, vystomajam bendradarbiavimui ir moksliniams tyrimams skiriamą biudžetą; mažiau lėšų planuojama skirti Sanglaudos politikos ir žemės ūkio politikos bei kitoms sritims.

Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030” (toliau – LPS „Lietuva 2030“) apima valstybės viziją ir raidos prioritetus bei jų įgyvendinimo kryptis iki 2030 metų. Tai pagrindinis planavimo dokumentas, kuriuo turi būti vadovaujamasi priimant strateginius sprendimus ir rengiant valstybės planus ar programas.

Dokumente suformuota valstybės vizija yra *„Lietuva – sumani šalis, kurioje gera gyventi ir dirbti“*. Strategijoje nustatomos ilgalaikės valstybės raidos kryptys. Dokumente nurodoma, visos valstybės valdymo institucijos, nepaisant jų valdymo lygmens, prisidės prie LPS „Lietuva 2030“ įgyvendinimo – dinamiško ir visaapimančio proceso, skatinančio nuolat generuoti idėjas ir atlikti konkrečius darbus. Pažymėtina, kad dokumente dėmesys skiriamas bendrai visai valstybei neišskiriant atskirų miestų bei jų problemų.

Strategijoje išskiriamos pažangai svarbios vertybės – atvirumas, kūrybingumas ir atsakomybė bei 3 pažangos sritys: visuomenė, ekonomika ir valdymas. Siekiami įgyvendinti pokyčiai šiose srityse įtvirtins pažangos vertybes ir remsis darnaus vystymosi principais. Pokyčių tikimasi šiose srityse: 1) sumani visuomenė; 2) sumani ekonomika; 3) sumanus valdymas (žr. 2.4. paveikslą).

2.4. pav. LPS „Lietuva 2030“ kryptys

Šaltinis: sudaryta autorių

Prioritetai yra detalizuojami rengiant vidutinio laikotarpio strateginius dokumentus, programas, planus.

2021–2030 metų nacionalinė pažangos programa (toliau – NPP) – LR Vyriausybės nutarimu tvirtinamas pagrindinis (skėtinis) vidutinės trukmės planavimo dokumentas, kuriame nustatomi strateginiai šalies plėtros tikslai ir uždaviniai, atskleidžiantys, kokių pokyčių siekiama per artimiausius 10 metų visose viešosios politikos srityse, siekiant užtikrinti ilgalaikę šalies ekonominę ir socialinę pažangą. 2021–2030 m. NPP parengta siekiant įgyvendinti Valstybės pažangos strategiją „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030““ ir sukurti pažangią, modernią ir stiprią valstybę, pasižyminčią sumanios visuomenės, sumanios ekonomikos ir sumanaus valdymo derme. Pažangos vizija ir plėtros kryptys programoje nustatytos pagal Valstybės pažangos strategiją „Lietuva 2030“. Programoje užsibrėžta 10 strateginių tikslų, kuriuos bus pasiryžta pasiekti iki 2030 metų (žr. 2.5. paveikslą). Tikslai suformuluoti **Valstybės pažangos strategijos „Lietuva 2030“** įgyvendinimo pažangos, Europos komisijos šalies ataskaitų bei darnaus vystymosi principų pagrindu.

2.5. pav. 2021–2030 metų nacionalinės pažangos strategijos tikslai

Šaltinis: www.lrv.lt

Strateginius tikslus numatoma įgyvendinti laikantis trijų horizontaliųjų principų: inovatyvumo, darnaus vystymosi ir lygių galimybių visiems.

Lietuvos regioninės politikos „Baltoji knyga“[6] (toliau – Baltoji knyga). Baltoji knyga parengta siekiant suderinti nacionalinės valdžios ir vietos savivaldos institucijų bei socialinių ir ekonominių partnerių teritorinės sanglaudos vizijas ir veiksmus joms pasiekti. Taip pat nubrėžti ilgalaikę regioninės plėtros perspektyvą, kuri tęstųsi bent keletą politinių ciklų ir būtų suderinta su ES ilgametėmis finansinėmis perspektyvomis.

Baltojoje knygoje yra įvardinti du svarbiausi valstybės iššūkiai:

I. Geografiškai subalansuotas darnus ir tvarus ekonomikos augimas.

II. Kokybiškos gyvenimo sąlygos visoje Lietuvoje.

Šiuos iššūkius gali padėti spręsti veiksminga regioninė politika, kurios pagrindinis tikslas apibrėžtas Baltojoje knygoje – „sudaryti oraus, aktyvaus, saugaus, sveiko ir patrauklaus gyvenimo ir darbo prielaidas visoje Lietuvoje“. Tikslui pasiekti iškelti keturi uždaviniai:

1. Sukurti veiksmingos regioninės politikos sistemą.
2. Užtikrinti, kad darnus ir tvarus ekonomikos augimas būtų geografiškai subalansuotas.
3. Sudaryti kokybiško gyvenimo sąlygas visoje Lietuvoje.
4. Pagerinti regionų įvaizdį.

[6] Patvirtinta 2017 m. gruodžio 15 d. Nacionalinės regioninės plėtros tarybos.

Viename veiksmų uždaviniams pasiekti teigiama, kad esamos 10 apskričių yra būtinos, siekiant tolygaus visų šalies gyventojų užimtumo ir per protingą laiką pasiekiamų paslaugų, tačiau apskričių ribos negali sudaryti kliūčių greitos ir sėkmingos regionų plėtros ir bendradarbiavimo iniciatyvoms. Veiksmo įgyvendinimui skirta priemonė – „Regioninių centrų rangavimas būtinas siekiant modeliuoti veiksmingą ekonominę plėtrą ir užtikrinti kokybiškų viešųjų paslaugų pasiekiamumą per protingą laiką“. Pagal šią priemonę Panevėžio miesto savivaldybė – nacionalinės svarbos miesto funkcinis regionas, kur telkiami universitetų filialai, fakultetai, regiono specifiką atitinkančios valstybės valdomos įmonės ir įstaigos, teikiama parama aukštos pridėtinės vertės paslaugų ir gamybos plėtrai.

Lietuvos regioninės politikos Baltojoje knygoje numatyta, kad geografiškai subalansuotam, darniam ir tvariam ekonomikos augimui pasiekti kiekvienas Lietuvos regionas turi pasirinkti stipriausias ir perspektyviausias savo ekonominės specializacijos kryptis. To tikslas – paskatinti regionus kryptingai išnaudoti specifinius kiekvieno iš jų resursus, taip didinant regionų patrauklumą ir skatinant ekonomines iniciatyvas.

Kitaip tariant, specializacija – tai svarbiausių regiono konkurencinių pranašumų stiprinimas, siekiant didžiausios naudos mažiausiais kaštais. Baltojoje knygoje aiškinama, kad regionai privalo stiprinti pasirinktas specializacijos kryptis tam sutelkdami finansines, ekonominės plėtros, švietimo, mokslo, technologijų, inovacijų bei kitas priemones.

Pagal Baltąją knygą Vyriausybė rengia regioninės politikos prioritetus ir veiksmų planą.

Nacionaliniu lygmeniu reikšmingas yra **Lietuvos Respublikos regioninės plėtros įstatymas**[7] (toliau – Įstatymas), kurio paskirtis – nustatyti nacionalinės regioninės politikos tikslą, jo įgyvendinimo uždavinius, nacionalinės regioninės politikos įgyvendinimą ir finansavimą, teritorijas, kuriose įgyvendinama nacionalinė regioninė politika, regioninės plėtros planavimo dokumentų rengimą ir tvirtinimą, taip pat nacionalinę regioninę politiką įgyvendinančius subjektus ir jų įgaliojimus. Įstatyme nurodomas Nacionalinės regioninės politikos tikslas – mažinti socialinius ir ekonominius skirtumus tarp regionų ir pačiuose regionuose, skatinti visoje valstybės teritorijoje tolygią ir tvarią plėtrą. Vadovaujantis Įstatymo 12 straipsnio 1 punktu, yra parengtas **Nacionalinės regioninės politikos prioritetų iki 2030 metų projektas**, kuriame suformuoti 4 prioritetai (2.6 pav.).

2.6. pav. Nacionalinės regioninės politikos prioritetų iki 2030 m. projektas

Šaltinis: sudaryta autorių

Prioritetai parengti siekiant sudaryti oraus, aktyvaus, saugaus, sveiko ir patrauklaus gyvenimo ir darbo prielaidas.

[7] Priimtas LR Seimo 2000 m. liepos 20 d. Nr. VIII-1889 (suvestinė redakcija nuo (2018-10-01)

Nacionalinės regioninės politikos prioritetų iki 2030 metų projekte pabrėžiama LR teritorijos bendrojo plano svarba, nurodant, kad jame turi būti įtvirtinti ilgalaikiai valstybės įsipareigojimai vykdant darnią ir tvarią regionų plėtrą. Dokumente taip pat pažymima, kad regioninė politika nėra tiesiogiai atsakinga už Lietuvos ekonominę situaciją, tačiau ji gali sudaryti sąlygas savivaldybėms ir regionams siekti ekonomikos augimo išnaudojant kiekvienos jų unikalų potencialą ir nuolat derinant plėtra su nacionalinėmis sektorinėmis politikomis. Kiekviename regione reikia apsibrėžti keletą stipriausių savo ekonominės specializacijos krypčių, siekiant jas stiprinti, telkti finansines, ekonominės plėtros, švietimo, mokslo, technologijų, inovacijų ir kitas priemones. Darniai regioninei plėtrai užtikrinti turi būti skatinama valdžios, verslo ir bendruomenių partnerystė, tokiu būdu didinant investicinės aplinkos patrauklumą, kuriant inovatyvias, prieinamas viešąsias paslaugas, gerinant gyvenamosios aplinkos kokybę.

Nacionalinės regioninės politikos prioritetų iki 2030 metų projekte pateikiamos Panevėžio regiono plėtros taryboje patvirtintos ir šiuo metu su Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija derinamos Panevėžio regiono specializacijos kryptys (žr. 2.7. paveikslą).

2.7. pav. Panevėžio regiono specializacijos kryptys

Šaltinis: www.lietuvosregionai.lt

Panevėžio regioną sudaro Panevėžio miestas ir Biržų, Kupiškio, Pasvalio, Rokiškio bei Panevėžio rajonai. Tai lėmė gana ilgą specializacijų sąrašą, kadangi norėta atsižvelgti į kiekvienos regiono savivaldybės specifiką ir poreikius. Platus pasirinktų specializacijų spektras suteikia platesnes galimybes vystymuisi bei reprezentuoja aukštas regiono ambicijas.

Vienas svarbiausių šalies dokumentų formuojant regioninę politiką – **LR teritorijos bendrasis planas**. Tai yra pagrindinis planavimo dokumentas, reglamentuojantis šalies teritorijos naudojimo ir tvarkymo ilgalaikę strategiją. Svarbiausias dokumento principas – užtikrinti tvarią ir subalansuotą teritorijos raidą, sudarančią tinkamas strategines visuomenės ir ūkio plėtotės prielaidas.

Esamas LR teritorijos bendrasis planas galioja iki 2020 m., todėl, vadovaujantis LR Vyriausybės 2017 m. gegužės 31 d. nutarimu Nr. 389 „Dėl Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano rengimo“, yra pradėtas rengti naujas **LR teritorijos bendrasis planas „Lietuva 2030“** (toliau – LRBP). Juo siekiama sukurti gyvą, veiksmingą teritorijų planavimo dokumentą, kuriuo bus vadovaujamasi priimant kitus – valstybės ir žemesnio

teritorijų planavimo lygmens, sektorinius sprendimus. Tai bus pamatinis erdvinio Lietuvos teritorijos planavimo dokumentas, integruojantis šalies sektorinių strategijų, programų ir planų nuostatas.

2019 m. pradžioje buvo įgyvendintas pirmas LRBP rengimo etapas, kurio metu atlikta esamos būklės analizė, įvertinanti daugybę sričių: gamtinius išteklius, urbanizaciją ir susisiekimo sistemas, inžinerinę infrastruktūrą, socialinių bei ekonominių struktūrų raidą bei būklę. Atliktos analizės rezultatai atsispindi geografinės informacinės sistemos (GIS) pagrindu sukurto savivaldybių žemėlapio sluoksniuose, kuriuos galima lyginti ir derinti. Dar trys sritys – nekilnojamasis kultūros paveldas, kraštovaizdis ir gamtos vertybių bei ekosistemų apsauga – bus įtrauktos vėlesniame LRBP plano rengimo laikotarpyje. Savivaldybių žemėlapis pasiekiamas interneto naršyklėse kompiuteryje ar telefone adresu www.bendrasisplanas.lt/interaktyvus-duomenys. Tikimasi, kad šis interaktyvus žemėlapis padės planuojant biudžetą, traukiant investicijas, prižiūrint švietimo ar gydymo institucijų tinklą, vystant turizmą bei numatant žemės gelmių išteklių gavybą. 2019 m. pabaigoje buvo suformuota LRBP koncepcija bei dvi alternatyvos. Po to buvo patvirtintas LR Vyriausybės nutarimas, kuriuo LR Seimo patvirtinimui teikiami LRBP koncepcijos projektai (I ir II koncepcijos alternatyvos). LR Vyriausybė pritarė vienai iš koncepcijos alternatyvų – LRBP koncepcijai su II alternatyva.

LRBP koncepcijoje su II alternatyva sėkmingų, socialių ir tvarių miestų vystymas yra neatsiejamas nuo šių veiksnių:

2.8. pav. LRBP įvardinti sėkmingų, socialių ir tvarių miestų vystymo veiksniai

Šaltinis: sudaryta autorių

LR Seimo patvirtintas **LR teritorijos bendrasis planas** taps vienu pagrindinių šalies vystymosi dokumentų, jo suformuluoti sprendiniai **galios iki 2030 metų, o pasiūlyta vizija – iki 2050 metų**. Sprendiniai bus ypač svarbūs siekiant Jungtinių Tautų Darnaus vystymosi tikslų. Pažymėtina, kad LR teritorijos bendrasis planas turės būti patvirtintas 2021 metais.

Plano koncepcijoje Panevėžio miestas priskirtas pagrindiniam urbanistiniam centrui, kuris išnaudodamas susisiekimo, energetinės ir inžinerinės sistemų mazgus, mokslo ir inovacijų centrus ir kitus pranašumus, turi įsilieti į tarptautines pridėtinės vertės grandines, transporto ir logistikos, informacinių technologijų, finansinių ir kitų paslaugų sistemas.

Be to, plano koncepcijoje numatomas teritoriniu aspektu esančių santykinai mažu atstumu vienas nuo kito esančių urbanistinių centrų – Šiaulių ir Panevėžio – stiprinimas taikant partnerystės papildomumo principą. Planuojama, kad išnaudojant turimą ir numatomą infrastruktūrą, didžiųjų miestų partneryščių sukuriama sinergija didintų bendrą šalies vaidmenį tarptautiniu lygiu, o tai generuotų visokeriopą naudą vidinei šalies gerovei ir didintų gyvenimo kokybę regionuose. Šiaulių–Panevėžio partnerystės turi būti vykdomos:

- sukuriant aukšto lygio junglumą, sudarant galimybę kuo mažesnėmis laiko sąnaudomis įveikti atstumą tarp jų;
- užtikrinant keleivių daugiarūšių kelionių galimybes (didinti sąveiką ir suderinamumą tarp tarptautinių ir šalies viešojo transporto paslaugų, taip pat sudarant palankias sąlygas turistams judėti);
- užtikrinant galimybes daugiarūšei ir įvairiarūšei krovinių logistikai;
- formuojant bendrą sąryšį turinčias inovacijų politikos sistemas;
- vykdant mokslo ir inovacijos centrų bendradarbiavimą didinant ekonominės, socialinės, kultūrinės ir kitų sričių integracijos laipsnį tarptautinėje plotmėje;
- pozicionuojant tarptautiniame kontekste save kaip platformą, pasižyminčią tinkama aplinka startuoliams, turinčią išvystytas el. paslaugas.

Panevėžio miesto bendrasis planas. Panevėžio miesto savivaldybė vadovaujasi Panevėžio miesto bendrojo plano keitimu, patvirtintu Panevėžio miesto savivaldybės tarybos 2016 m. lapkričio 24 d. sprendimu Nr. 1-408 ir gretutiniais tarybos sprendimais[8].

Panevėžio miesto darnaus judumo planas[9] – strateginio planavimo dokumentas, kurio tikslas užtikrinti šiandieninius ir rytojaus Panevėžio miesto mobilumo poreikius, kurti geresnę ir sveikesnę miesto aplinką, siekti gamtosauginės, socialinės ir ekonominės darnos mieste.

Rengiant Panevėžio miesto darnaus judumo planą buvo atlikta situacijos analizė, kuri parodė, kad:

1. Gerai išvystytas Panevėžio miesto gatvių tinklas;
2. Gerai išvystyta ir nuolat tobulinama Panevėžio miesto viešojo transporto sistema, tačiau nepakankamai integruota su priemiesčio transportu;
3. Nepakankamai išvystytas dviračių transportas, bendroje kasdienių kelionių struktūroje sudarantis 3,0 proc. visų kelionių, bei prasta dviračių takų kokybė;
4. Pagrindinė susisiekimo transporto priemonė – lengvasis automobilis.

Apibendrinus surinktą informaciją ir nustačius plėtros tendencijas, miesto ambicijas ir tikslus, buvo suformuluota Panevėžio miesto darnaus judumo vizija 2030 metams: Panevėžys – pažangus ir gyvybingas miestas – regiono centras, kuriame lengva ir patogu judėti visiems.

Darnaus judumo plane pasiūlyti trys plano įgyvendinimo variantai, kurių patraukliausias – 3 variantas „Lokalūs centrai ir pagrindinės gatvės“. Prioritetas teikiamas bevarikliam transportui, tai įpareigoja atnaujinti pagrindines Panevėžio miesto gatves ir pagerinti sąlygas judėti jose visiems eismo dalyviams; atnaujinti ir

[8] Panevėžio miesto savivaldybės Tarybos 2017 m. balandžio 28 d. sprendimas Nr. 1-140 “Dėl bendrojo plano keitimo korektūros ištaisant technines klaidas ir spragas patvirtinimo.
Panevėžio miesto savivaldybės Tarybos 2018 m. lapkričio 29 d. sprendimas Nr. 1-372 “Dėl savivaldybės tarybos 2016 m. lapkričio 24 d. sprendimo Nr. 1-408 "Dėl Panevėžio miesto teritorijos bendrojo plano keitimo patvirtinimo" pakeitimo".

[9] PATVIRTINTAS 2018 m. liepos 23 d. Panevėžio miesto savivaldybės tarybos sprendimu Nr. 1-248.

atgaivinti daugiausiai apgyvendintus miesto rajonų centrus; visą miestą apjungiant dviračių takų tinklu. Plano įgyvendinimu siekiama stiprinti lokalius miesto centrus, kartu didinant jų gyvybingumą bei aplinkinių gyvenamųjų rajonų patrauklumą ir gyvenimo kokybę; gerinti pėsčiųjų judėjimo sąlygas mieste, ypač centrinėje dalyje ir lokaliuose centruose; skatinti judėjimą dviračiais, atnaujinant ir įrengiant dviračių takus, saugyklas, stovus; skatinti gyventojų ir miesto svečių naudojimąsi viešuoju transportu.

Siekiant Darnaus judumo plano įgyvendinimo, jame numatytos priemonės turėtų būti integruojamos į rengiamą SPP 2021–2027 m.

Įtrauki ir darni urbanizacija neatsiejama nuo žaliųjų miesto erdvių planavimo ir vystymo. Patrauklios viešosios erdvės didina miesto gyvybingumą, skatina gyventojų fizinį, kultūrinį aktyvumą. **Panevėžio miesto želdynu specialiuoju planu**[10] planuojama Panevėžio miesto želdynų sistema: upių ir upelių pakrančių želdiniai, miesto žaliosios jungtys, gatvių želdiniai, visuomeninių teritorijų kai kurie priklausomieji želdiniai, turintys potencialo tapti miesto žaliaisiais plotais. Aktualiausi specialiojo plano sprendiniai turėtų būti išgryninti ir integruoti į rengiamą SPP, siekiant didinti miesto gyvenamosios ir investicinės aplinkos patrauklumo, prisidėti prie darnaus miesto vystymo.

Nuosekliam SPP įgyvendinimui, yra rengiami 3 metų veiklos planai, į kuriuos įtraukiamos ilgalaikio plano priemonės. Šiuo metu Panevėžio miesto savivaldybė vadovaujasi **Panevėžio miesto savivaldybės 2021–2023 metų strateginiu veiklos planu**, kuriame suformuota 15 programų (žr. 2.9. paveikslą).

2.9. pav. Panevėžio miesto savivaldybės 2021–2023 metų strateginio veiklos plano programos
Šaltinis: Panevėžio miesto savivaldybės administracija

[10] Patvirtintas Panevėžio miesto savivaldybės tarybos 2014 m. rugpjūčio 28 d. sprendimu Nr. 1-241.

Panevėžio miesto savivaldybės veiklos plane nustatomos miesto institucijų veiklos kryptys apibrėžtam laikotarpiui (šiuo atveju 2021–2023 m.), įgyvendinant Panevėžio miesto savivaldybės ilgalaikio strateginio planavimo dokumentuose suformuotų prioritetų tikslus, uždavinius ir priemones.

Panevėžio miesto savivaldybės **Aplinkos oro kokybės valdymo programa 2019–2024 m.** Aplinkos oro apsaugos įstatymu kiekvienai savivaldybei nustatyta pareiga parengti ir įgyvendinti Aplinkos oro kokybės valdymo programą ir jos įgyvendinimo priemonių planą. Parengta aplinkos oro kokybės valdymo programa siekiama pagerinti oro kokybę ir sumažinti taršą Panevėžio miesto savivaldybėje 2019–2024 m. laikotarpiu.

Aplinkos oro kokybės valdymo programos metu buvo identifikuoti pagrindiniai miesto taršos šaltiniai:

- šaltuoju metų laiku didžiausią įtaką aplinkos orui kietosiomis dalelėmis bei anglies oksidu visoje miesto teritorijoje sudaro individualių namų šildymas;
- šiltuoju metų laiku Panevėžio mieste didesnę įtaką kietosiomis dalelėmis bei anglies oksidu lemia transportas, tačiau kai kuriose miesto dalyse (Savitiškyje, Stetiškiuose, Pažalvaičiuose, Plukiuose) – pramonė.

Siekiant mažinti Panevėžio miesto oro užterštumą bei gerinti jo kokybę, siūloma vykdyti švietėjišką veiklą, informuojant visuomenę alternatyvius šildymo būdus bei energetinio efektyvumo didinimą; plėsti gatvių valymo sistemą; gerinti gatvių, ypač žvyruotų, būklę. Programos įgyvendinimas ilgalaikėje perspektyvoje, ne tik pagerins Panevėžio miesto aplinkos oro kokybę, bet prisidės ir prie miesto įvaizdžio stiprinimo, gyvenamosios aplinkos patrauklumo didinimo.

Programos tęstinumo užtikrinimui dalį priemonių planuojama perkelti į rengiamą Panevėžio SPP.

3. PANEVĖŽIO MIESTO APLINKOS IR IŠTEKLIŲ ANALIZĖ

Analizės laikotarpis ir lyginamosios teritorijos. Panevėžio miesto aplinkos ir išteklių analizės tyrimo laikotarpis yra 2015-2019 m. Analizėje palyginimui pasirinktos keturios didžiųjų Lietuvos miestų savivaldybės (Vilniaus m., Kauno m., Klaipėdos m., Šiaulių m.), taip pat Panevėžio apskritis.

Duomenų šaltiniai. Analizuojamų rodiklių duomenų šaltiniai pasirinkti pagal analizuojamą sritį. Miesto aplinkos ir išteklių analizėje naudojami duomenų bazių duomenys: Lietuvos statistikos departamento (toliau – LSD), tiesioginių užsienio investicijų plėtros agentūros VšĮ „Investuok Lietuvoje“, Švietimo informacinių technologijų centro informacinės sistemos (toliau – ŠVIS), Lietuvos nacionalinio kultūros centro, Nevyriausybinių organizacijų informacijos ir paramos centro, ES statistikos tarnybos (Eurostatas), Higienos instituto (toliau – HI), Lietuvos geologijos tarnybos, Aplinkos apsaugos agentūros (toliau – AAA), Lietuvos kultūros vertybių registro, Socialinės paramos šeimai informacinės sistemos (toliau – SPIS), Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos (toliau – VERT), VšĮ Būsto energijos taupymo agentūros (toliau – BETA), LR Vyriausios rinkimų komisijos (toliau – VRK), Lietuvos laisvosios rinkos instituto (toliau – LLRI).

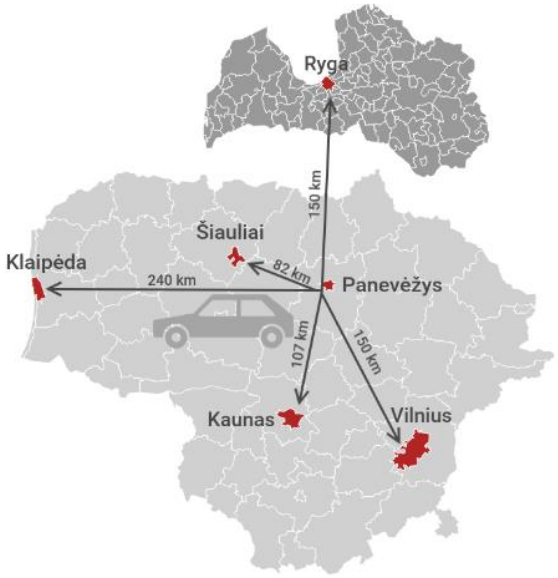
Analizė yra papildyta Panevėžio miesto savivaldybės administracijos duomenimis (veiklos ataskaitos, veiklos planai, programų įgyvendinimo ataskaitos ir kt. strateginiai dokumentai bei teisės aktai), Lietuvos Respublikos (toliau – LR) Kultūros ministerijos ir savivaldybių viešųjų bibliotekų ataskaitų duomenimis, Lietuvos sporto centro duomenimis, taip pat Panevėžio miesto savivaldybės pavaldžių įmonių veiklos ataskaitomis ir kt. Dėl gilesnės analizės buvo analizuojamos Europos Sąjungos (toliau – ES) ataskaitos, strateginiai dokumentai, teisės aktai, rekomendacijos, reikalavimai ir kt.

BENDROJI INFORMACIJA APIE PANEVĖŽIO MIESTĄ

Panevėžys – penktasis pagal dydį Lietuvos miestas, apskrities ir Panevėžio rajono savivaldybės centras bei didžiausias Aukštaitijos pramonės centras, turintis įtakos viso regiono plėtrai.

Geografinė padėtis ir susisiekimas. Panevėžio miestas įsikūręs Šiaurės Lietuvoje, Vidurio Lietuvos žemumoje, abipus penktos pagal ilgį Lietuvos upės Nevėžio, kuri dalina miestą į dvi dalis: šiaurinę ir pietinę.

Panevėžio miestas yra labai patogioje susisiekimui geografinėje padėtyje – 150 km iki dviejų Baltijos jūros regiono sostinių (Vilniaus ir Rygos), 240 km iki neužšąlančio Klaipėdos uosto, 150 km iki Rygos uosto. Šalia Panevėžio miesto yra du privatūs aerodromai: Rojūnų (16 km į pietvakarius nuo Panevėžio miesto centro) ir VšĮ „Įstros aviaparkas“ (10 km į šiaurę nuo Panevėžio miesto centro). Panevėžio miestas dėl gerai išvystytos susisiekimo infrastruktūros funkcionuoja kaip vienas svarbiausių šiaurės rytų Lietuvos metropolinių centrų, kuris pritraukia potencialius investuotojus, telkia verslo ir pramones įmones, didina darbo pasirinkimo galimybes.

3.1. pav. Atstumai tarp Panevėžio ir didžiųjų Lietuvos miestų bei Rygos miesto

Šaltinis: sudaryta autorių

Panevėžio miestą kerta pagrindinės Lietuvos kelių jungtys šiaurės ir rytų kryptimis, turinčiomis sąsajas su pagrindiniais krovinių bei keleivių srautais iš vakarų bei pietų. Pagrindinės Panevėžio ir kitų Lietuvos bei Europos miestų jungty (žr. 3.1. paveikslą):

- Trasa „Via Baltica“ (I transporto koridorius) apima kelio E67 ruožą nuo Varšuvos iki Talino;
- Europos tinklo magistralė E272 (Vilnius–Panevėžys–Šiauliai–Palanga–Klaipėda);
- Magistralės A2 (Vilnius–Panevėžys), A8 (Panevėžys–Aristava–Sitkūnai), A9 (Panevėžys–Šiauliai), A10 (Panevėžys–Pasvalys–Bauskė);
- Geležinkelio linija Rokiškis–Šiauliai, kuriuo kursuoja keleivinis geležinkelių transportas. Tai tarptautinės reikšmės geležinkelio koridorius, jungiantis Maskvą su Kaliningrado sritimi.

Šiuo metu yra įgyvendinamas geležinkelio trasos „Rail Baltica“ tiesimas, kuris labai aktualus Panevėžio miestui ir regionui. Šį valstybinės svarbos projektą planuojama užbaigti iki 2026 m. Projektas yra sudėtinė Europos Sąjungos (toliau – ES) tarptautinio transporto koridoriaus „Šiaurės jūra – Baltijos jūra“ dalis, kurį įgyvendinus geležinkelio linija bus sujungti Helsinkis, Talinas, Pernu, Ryga, Panevėžys, Kaunas, Vilnius ir Varšuva. Geležinkelio linija eis šalia Panevėžio miesto ir tai sudarys sąlygas dviejų magistralinių tinklų sinergijai („Rail Baltica“ ir „Via Baltica“) bei įgalins transportavimo derinimą tarp kelių ir geležinkelių transporto.

Administracinis suskirstymas. Panevėžio miesto savivaldybė – administracinis teritorinis vienetas, Panevėžio apskrities centras. Panevėžys, kaip ir Klaipėdos miestas, Alytaus miestas, Visagino bei Neringos savivaldybės, neturi seniūnijų. Mieste yra 10 seniūnaitijų.

Pozicionavimas šalyje. Pagal Lietuvos laisvosios rinkos instituto sudarytą Lietuvos savivaldybių indeksą, 2019 m. Panevėžio miesto savivaldybė užėmė šeštą vietą tarp didžiųjų savivaldybių[11]. 2015–2018 m. laikotarpiu pozicija tarp didžiųjų savivaldybių buvo kintanti (žr. 3.2. paveikslą).

[11] Vilniaus m., Klaipėdos m., Kauno m., Šiaulių m., Alytaus m., Panevėžio m.

3.2. pav. Panevėžio miesto savivaldybės pozicionavimas tarp didžiųjų Lietuvos miestų savivaldybių pagal Savivaldybių indeksą

Šaltinis: sudaryta autorių

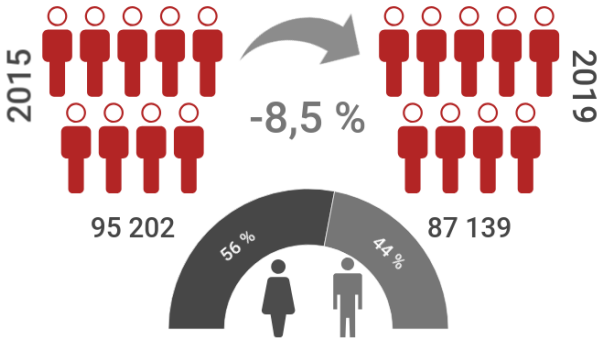
Pagrindiniai teigiami Panevėžio miesto savivaldybės aspektai:

- mokesčių sritis (pigūs verslo liudijimai);
- viena iš mažiausių biudžeto skolų, lyginant su kitomis savivaldybėmis (išskyrus Klaipėdos m. savivaldybę);
- labiausiai sumažėjusi ilgalaikių bedarbių dalis;
- labiausiai išaugęs materialinių investicijų kiekis;
- didžiausia skelbtų viešųjų pirkimų dalis[12].

3.1. DEMOGRAFINĖ APLINKA

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2019 m. pradžioje Panevėžio miesto **gyventojų skaičius** siekė 87 139 asmenis. Tai sudarė 3,1 proc. visos šalies ir 40,6 proc. Panevėžio apskrities gyventojų. 2015–2019 m. laikotarpiu gyventojų skaičius Panevėžio mieste bei apskrityje mažėjo sparčiausiai iš visų savivaldybių (8,5 ir 8,8 proc.). **Moterų ir vyrų** santykis Panevėžio mieste yra 56:44 – artimas šalies moterų ir vyrų santykiui (54:46).

Mažėjantis demografinis Panevėžio miesto potencialas rodo, kad miesto vidinė plėtra yra labai ribota. Mažėjantis miesto gyventojų skaičius kelia nemažai socialinių ir ekonominių problemų, turinčių neigiamos įtakos ir miesto plėtrai.

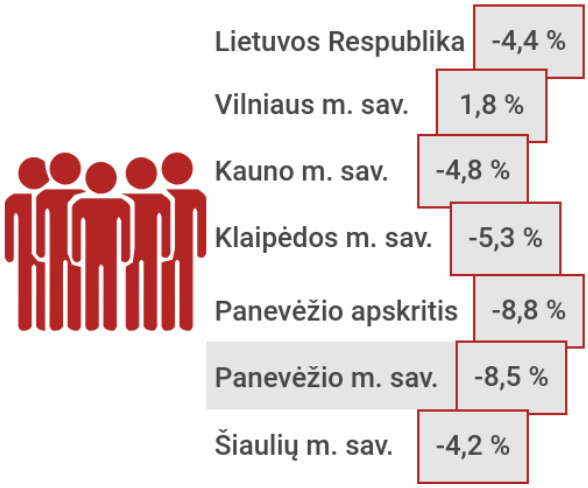

3.1.1. pav. Gyventojų skaičius Panevėžio mieste 2019 m. pradžioje (asm.), jo kitimo dinamika 2015–2019 m. ir pasiskirstymas pagal lytį (proc.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis

Analizuojamu laikotarpiu lyginamose savivaldybėse gyventojų skaičius augo tik Vilniaus miesto savivaldybėje.

[12] Lietuvos savivaldybių indeksas 2019, Lietuvos laisvosios rinkos institutas

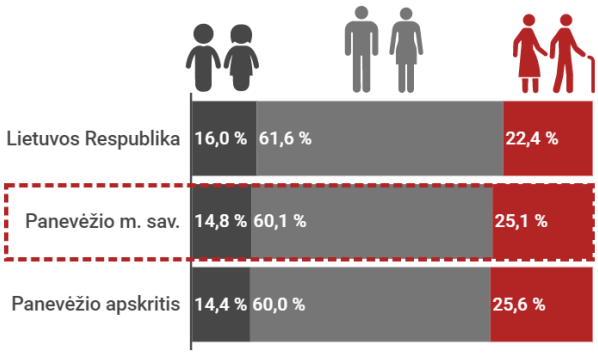
3.1.2. pav. Gyventojų skaičiaus dinamika 2015–2019 m. (proc.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis

2019 m. pradžioje Panevėžio mieste gyveno 12 873 nuo 0 iki 15 metų amžiaus gyventojai, kurie sudarė 14,8 proc. visų miesto gyventojų ir 6,0 proc. apskrities gyventojų. Šios amžiaus grupės gyventojų skaičius 2015–2019 m. sumažėjo 8,8 proc.

2019 m. pradžioje Panevėžio mieste gyveno 52 383 darbingo amžiaus gyventojai, kurie sudarė 60,1 proc. visų gyventojų. Analizuojamu laikotarpiu darbingo amžius gyventojų skaičius sumažėjo 10,4 proc. (didžiausias sumažėjimas tarp lyginamų savivaldybių, kai visos šalies rodiklis siekė -4,9 proc.).

2019 m. pradžioje Panevėžio mieste gyveno 21 883 pensinio amžiaus gyventojai, kurie sudarė 25,1 proc. visų miesto gyventojų ir 10,2 proc. apskrities gyventojų. Šios amžiaus grupės gyventojų skaičius 2015–2019 m. sumažėjo 3,3 proc. šalyje ir lyginamose teritorijose pensinio amžiaus gyventojų dalis svyravo nuo 22,4 iki 25,6 proc.

3.1.3. pav. Gyventojų sudėtis pagal amžių 2019 m. pradžioje (proc.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis

Gyventojų tankis 2019 m. pradžioje Panevėžio mieste siekė 1 742,8 gyv./kv. km. Panevėžio miesto savivaldybė yra viena tankiausiai apgyvendintų savivaldybių lyginant su kitomis savivaldybėmis, išskyrus Kauno m. sav., kur šis rodiklis siekė 1 826,5 gyv./kv. km.

Pagal 2013 m. pateiktą Gyventojų ir būstų surašymo ataskaitą, Panevėžio miesto didžiausią ne lietuvių gyventojų tautybės dalį sudarė rusai (2,4 proc.). Kitų tautybių gyventojai buvo ukrainiečiai (0,3 proc.), lenkai ir baltarusiai (po 0,2 proc.), romai (0,1 proc.), kitų tautybių (0,7 proc.).

Įtakos veiksniai. Gyventojų skaičiaus pokyčiams įtakos turi kelios priežastys: 1) visuomenės amžiaus pokyčiai; 2) natūrali gyventojų kaita; 3) gyventojų migracija.

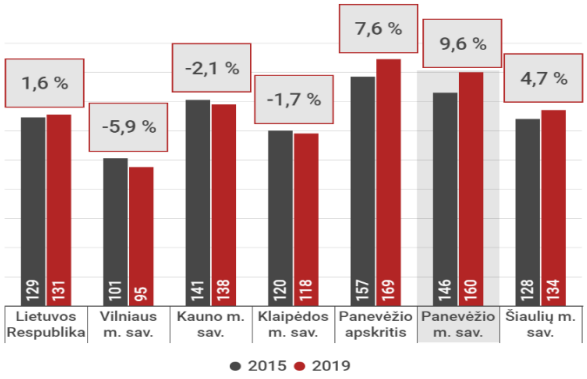
Panevėžio miesto savivaldybėje, kaip ir daugelyje kitų Europos miestų, pastebimos **populiacijos senėjimo tendencijos**. 2019 m. pradžioje medianinis (vidurinis) gyventojų amžius siekė 47 metus. Tai didžiausias rodiklis tarp visų lyginamų savivaldybių, išskyrus Panevėžio apskritį, kur šis rodiklis siekė 48 metus.

3.1.4. pav. Medianinis (vidurinis) gyventojų amžius 2019 m. pradžioje
Šaltinis: sudaryta autorių pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis

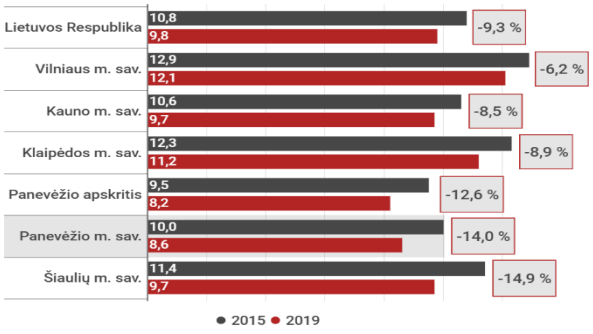
Panevėžio miesto savivaldybės **demografinis senatvės koeficientas**[13] 2019 m. pradžioje siekė 160 (šimtui vaikų teko 160 šešiasdešimties metų ir vyresnių asmenų), šalyje – 131. Tai didžiausias rodiklis tarp visų lyginamų savivaldybių, išskyrus Panevėžio apskritį, kur šis rodiklis buvo 169.

2015–2019 m. šalyje gyventojai senėjo, tame tarpe ir lyginamose savivaldybėse – Panevėžio mieste, apskrityje bei Šiauliuose, išskyrus Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos miesto savivaldybes, kuriose gyventojai jaunėjo.

3.1.5. pav. Demografinis senatvės koeficientas 2015 m. ir 2019 m. bei jo dinamika 2015–2019 m. (proc.)
Šaltinis: sudaryta autorių pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis

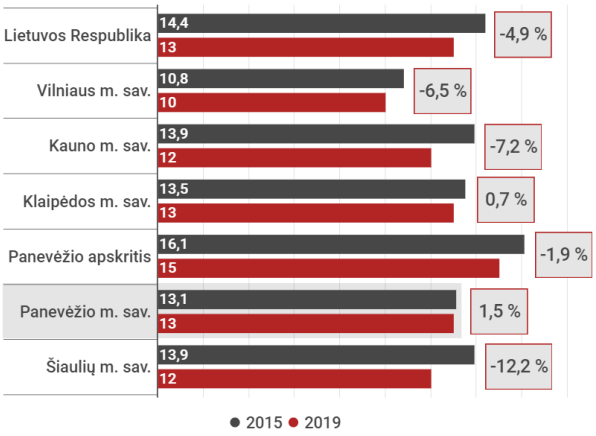
Gimstamumas analizuojamu laikotarpiu labiausiai sumažėjo Šiaulių miesto savivaldybėje lyginant su kitomis savivaldybėmis (14,9 proc.). Bendras gimstamumo rodiklis, tenkantis tūkstančiui gyventojų, 2019 m. Panevėžio apskrityje buvo vienas mažiausių ir siekė 8,2, Panevėžio miesto savivaldybėje šis rodiklis buvo geresnis ir siekė 8,6 (plačiau žr. 3.1.6. pav.).

3.1.6. pav. Bendrasis gimstamumo rodiklis, tenkantis tūkstančiui gyventojų, (asm.) bei jo dinamika 2015–2019 m. (proc.)
Šaltinis: sudaryta autorių pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis

[13] Pagal elektroninį Lietuvos statistikos departamento žodyną, *demografinės senatvės koeficientas* – pagyvenusių (60 metų ir vyresnio amžiaus) žmonių skaičius, tenkantis šimtui vaikų iki 15 metų amžiaus.

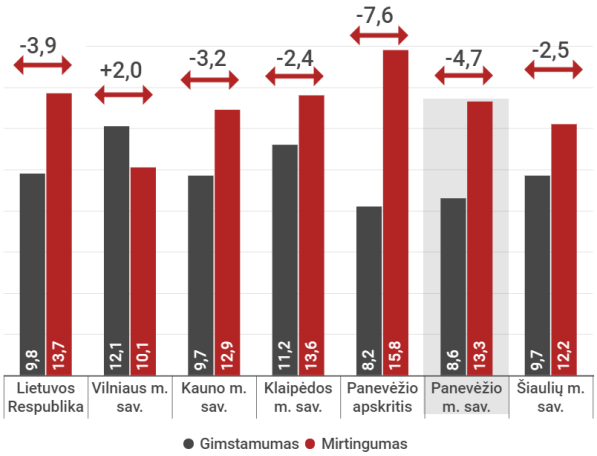
Bendrasis mirtingumo rodiklis, tenkantis tūkstančiui gyventojų, Panevėžio miesto savivaldybėje 2019 m. siekė 13,3. Analizuojamu laikotarpiu mirtingumo pokytis Panevėžio miesto savivaldybėje buvo vienas mažiausių tarp visų lyginamų savivaldybių (1,5 proc.).

3.1.7. pav. Bendrasis mirtingumo rodiklis, tenkantis tūkstančiui gyventojų, (asm.) bei jo dinamika 2015–2019 m. (proc.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis

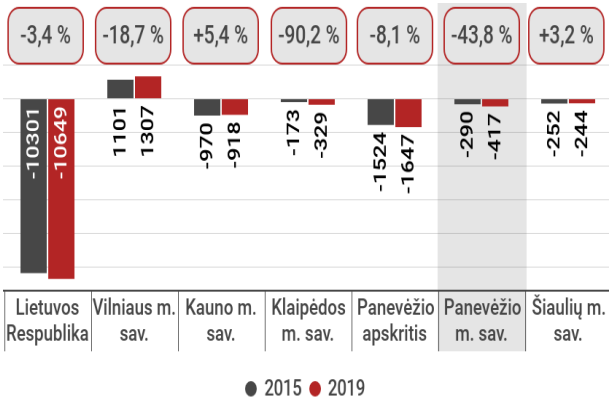
2019 m. šalyje ir visose lyginamose teritorijose, išskyrus Vilniaus miesto savivaldybę, **mirtingumas** viršijo **gimstamumą** (plačiau žr. 3.1.8. pav.)

3.1.8. pav. Bendrieji mirtingumo ir gimstamumo rodikliai, tenkantys tūkstančiui gyventojų, (asm.) bei prieaugis 2019 m. (proc.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis

Gimusiųjų ir mirusiųjų skaičiaus pokyčiai turi įtakos natūraliai gyventojų kaitai (gyvų gimusių kūdikių ir mirusių asmenų skaičiaus skirtumas) (toliau – NGK), kuri šalyje ir beveik visose lyginamose teritorijose buvo neigiama (išskyrus Vilniaus m. sav.). 2015–2019 m. (2019 m. išankstiniai duomenys) laikotarpiu Panevėžio miesto savivaldybėje NGK rodiklis svyravo, bet buvo neigiamas ir išaugo 43,8 proc.

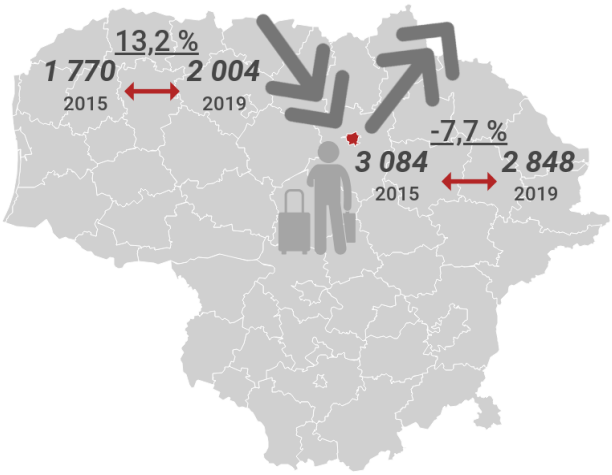

3.1.9. pav. NGK rodiklis bei jo dinamika 2015–2019 m. (proc.)
Šaltinis: sudaryta autorių pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis

Lietuvos statistikos departamente skiriama tarptautinė ir vidaus migracija. Tarptautinę migraciją apibūdina emigracija14 ir imigracija15, o vidaus migraciją – atvykusieji ir išvykusieji (vidaus migrantai).

2019 m. atvykusiųjų ir imigravusių į Panevėžio miestą skaičius siekė 2 004 asmenis, ir tai sudarė 1,8 proc. visų šalies bei 32,9 proc. apskrities atvykusių ir imigravusių asmenų. 2015–2019 m. laikotarpiu šio rodiklio pokytis Panevėžio miesto savivaldybėje buvo žemiausias iš visų lyginamų savivaldybių (13,2 proc.), kai šalyje – 35,5 proc., apskrityje – 16,2 proc.

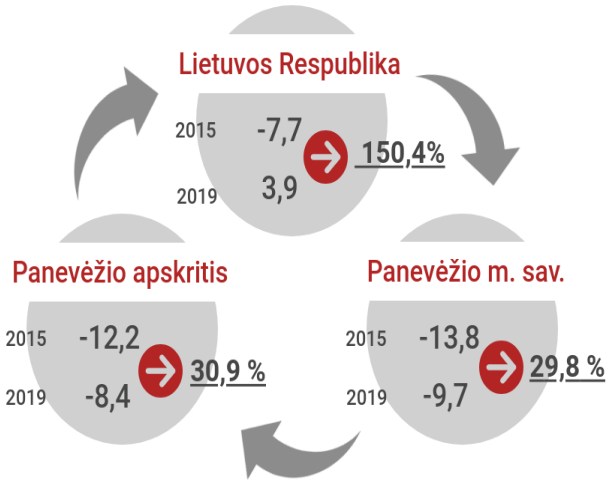
2019 m. išvykusiųjų ir emigravusių iš Panevėžio miesto skaičius siekė 2 848 asmenis, ir tai sudarė 2,8 proc. visų šalies bei 36,1 proc. apskrities išvykusių ir emigravusių asmenų. Analizuojamu laikotarpiu išvykstančių ir emigruojančių asmenų skaičius sumažėjo 7,7 proc. – lėčiau nei šalyje (3,3 proc.) bei apskrityje (2,6 proc.).

3.1.10. pav. Atvykusieji ir imigrantai, išvykusieji ir emigrantai (asm.) bei jų dinamika 2015–2019 m. (proc.)
Šaltinis: sudaryta autorių pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis

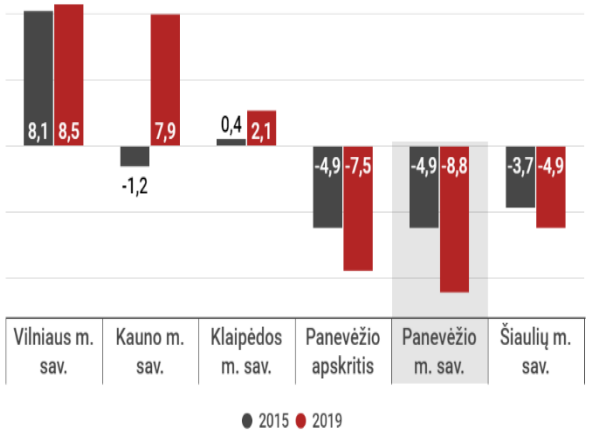
2019 m. Panevėžio miesto bei apskrities **migracijos saldo rodiklis** arba neto migracija (bendra), tenkanti tūkstančiui gyventojų, buvo neigiama, o šalyje bei kitose lyginamose teritorijose – teigiama. Rodiklio reikšmė 2015 m. buvo neigiama šalyje bei kitose savivaldybėse. 2019 m. iš Panevėžio miesto išvykstančiųjų skaičius viršijo į miestą atvykstančiųjų asmenų skaičių, ir tai buvo didžiausia neigiama rodiklio reikšmė iš visų lyginamų teritorijų (plačiau žr. pav. 3.1.11.).

[14] Pagal Lietuvos statistikos metraštį, *emigracija* – išvykimas į kitą valstybę, ketinant apsigyventi naujoje gyvenamojoje vietoje nuolat arba ne trumpiau kaip 12 mėnesių.
[15] Pagal Lietuvos statistikos metraštį, *imigracija* – atvykimas į šalį, ketinant apsigyventi naujoje gyvenamojoje vietoje nuolat arba ne trumpiau kaip 12 mėnesių.

3.1.11. pav. Neto migracija, tenkanti tūkstančiui gyventojų, (asm.) ir rodiklio dinamika 2015–2019 m. (proc.)
Šaltinis: sudaryta autorių pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis

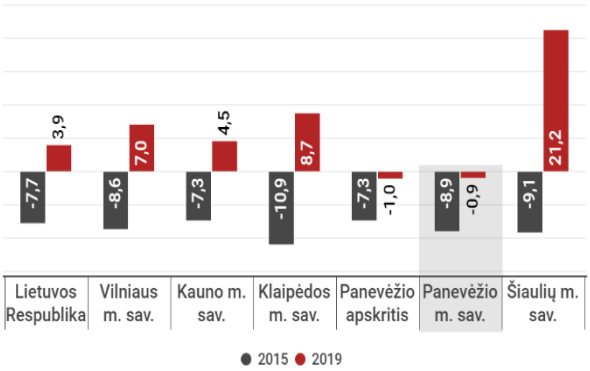
2019 m. **neto vidaus migracijos**[16] tendencijos panašios kaip ir neto migracijos (bendros) – Panevėžio miesto, apskrities bei Šiaulių miesto rodiklio reikšmė, tenkanti tūkstančiui gyventojų, yra neigiama, o šalyje ir kitose lyginamose teritorijose – teigiama. 2019 m. iš Panevėžio miesto išvykusiųjų asmenų skaičius buvo didžiausias iš visų lyginamų savivaldybių (8,8). Tikėtina, kad toks pokytis yra susijęs su gyventojų migracija iš miesto į priemiestines zonas, esančias Panevėžio rajone.

3.1.12. pav. Neto vidinė migracija, tenkanti tūkstančiui gyventojų (asm.)
Šaltinis: sudaryta autorių pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis

Kitokios tendencijos pastebimos analizuojant neto tarptautinės migracijos rodiklį. 2019 m., lyginant su 2015 m., sparčiai sumažėjo išvykusiųjų asmenų skaičius į užsienio šalis iš Panevėžio miesto (89,6 proc.), tačiau rodiklis išlieka mažiausias iš visų lyginamų teritorijų (0,9). 2019 m. Panevėžio miesto ir apskrities tarptautinės migracijos saldo buvo neigiamas, tuo tarpu kitų savivaldybių – teigiamas.

[16] Pagal Lietuvos statistikos metraštį, *neto vidaus migracija* – atvykusių ir išvykusių asmenų santykis.

3.1.13. pav. Neto tarptautinė migracija, tenkanti tūkstančiui gyventojų (asm.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis

Panevėžio mieste stipriai mažėja gyventojų skaičius. Jeigu artimiausiu metu neįvyks jokių drastiškų pokyčių, miestas susidurs su rimtais ekonominio augimo iššūkiais, kurie bus nulemti darbo jėgos stygiaus, žemo intelektualinio regiono potencialo, prarastų potencialių investicijų.

Panevėžio miesto savivaldybėje nagrinėjamu (2015-2019 m.) laikotarpiu sparčiai mažėjo gyventojų skaičius. Šis procesas buvo įtakojamas tiek augančios neigiamos natūralios gyventojų kaitos, tiek vidinės ir tarptautinės migracijos. Gyventojų skaičiaus mažėjimas stipriausiai pasireiškė 0-15 m. amžiaus grupėje ir buvo įtakojamas mažėjančio gimstamumo lygio susijusio su vidutinio gyventojų amžiaus didėjimu (visuomenės senėjimu).

3.2. EKONOMINIS VYSTYMASIS

3.2.1. Makroekonominiai rodikliai

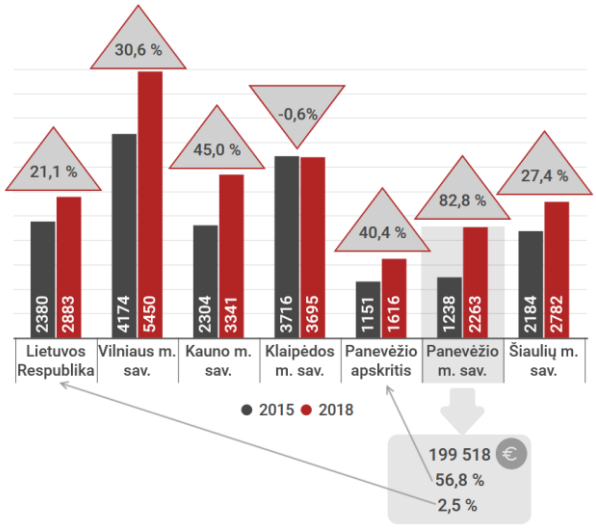
Materialinės investicijos (toliau – MI)17 yra puikus indikatorius nustatyti tikslinės teritorijos ekonominį auginimą, veiklos rūšių finansavimo pasiskirstymą, o taip pat ir regiono, šiuo atveju miesto pajėgumą pritraukti investicijų ir turėti ekonomikos augimo centrų. Ekonominės veiklos rūšių pasiskirstymas per MI gali parodyti miesto stiprybes, kurias galima plėtoti tampant lyderiais, bei trūkumus, kurie stabdo miesto augimą. Lietuvos Respublika 2018 m. turėjo didžiausią augimą MI (7 967 150 Eur arba 14,3 proc. daugiau nei 2014 m.).

2018 m. LSD duomenimis, **Panevėžio miesto savivaldybėje MI dydis** siekė 199 518 Eur – 56,8 proc. apskrities ir 2,5 proc. šalies MI, išankstiniais duomenimis 2019 m. MI sumažėjo ir siekė 179 763 Eur. MI, tenkančios vienam gyventojui, 2018 m. buvo mažiausios tarp lyginamų savivaldybių ir siekė 2 270 Eur (mažesnis rodiklis fiksuojamas tik apskrityje – 1 616 Eur), o išankstiniais duomenimis 2019 m. 2 078 Eur (apskrityje 2019 m. taip pat sumažėjo – 1549 Eur). Panevėžio miesto MI augimo tempas 2015–2018 m. laikotarpiu buvo didžiausias tarp lyginamų teritorijų (82,8 proc.), kai apskrityje – 40,4 proc., o šalyje – 19,5 proc. (žr. plačiau pav. 3.2.1.1.).

Bendrai vertinant pagal ekonominės veiklos rūšių MI pasiskirstymą, 2018 m. Panevėžio mieste daugiausiai teko elektros, dujų, vandens tiekimui ir atliekų tvarkymui, kuris siekė 61 258 Eur arba 30,8 proc. savivaldybės tuometinių MI. Lyginant su Lietuvos Respublikos bendru MI vidurkiu, ta pati veiklos rūšis užima 8,5 proc., kai daugiausiai materialinių investicijų buvo paskirta nekilnojamajam turtui – 1 610 601 Eur arba 14,29 proc.

Kitos Panevėžyje didžiausią bendrą MI kainą sudarančios veiklos rūšys yra: kasyba ir karjerų eksploatavimas; apdirbamoji gamyba – 25,3 proc. ir nekilnojamojo turto operacijos – 9,6 proc. Viena iš labiau susitraukusių MI veiklos rūšių tiek Lietuvos Respublikoje, tiek Panevėžio m. yra švietimas, sveikatos priežiūra ir kita komunalinė ir socialinė aptarnavimo veikla. Per penkių metų laikotarpį (2014-2018 m.) investicijos minėtuose sektoriuose sumažėjo 34 proc. mieste ir 35,7 proc. šalyje.

Iškiriami ir kiti sektoriai mažiausiai sulaukiantys Panevėžio m. MI, tai informacija ir ryšiai, žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė, tačiau ir Lietuvos Respublikoje bendros šių veiklų MI yra žemiausios.

3.2.1.1 pav. MI dydis (Eur), MI, tenkančios vienam gyventojui, (Eur) ir rodiklio dinamika 2015–2018 m. (proc.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis

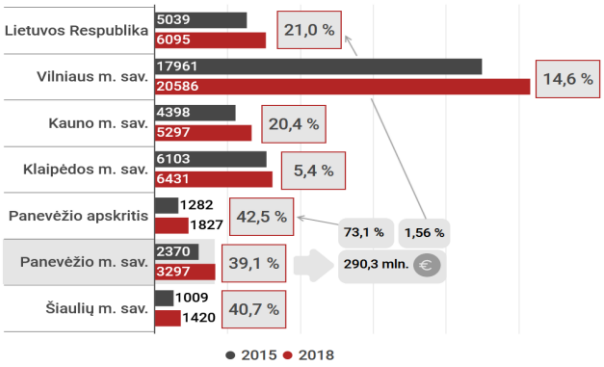
[17] Pagal Lietuvos statistikos metraštį, materialinės investicijos (MI) – tai investicijos ilgalaikiam materialiajam turtui įsigyti, sukurti ir esamam materialiajam turtui atnaujinti (jo vertei padidinti). Įskaitomos finansinės (išperkamosios) nuomos būdu įsigytas ilgalaikis materialusis turtas.

Tiesioginės užsienio investicijos (toliau – TUI)[18] yra vienas makroekonominių rodiklių, kurių pagrindu kuriami tiesioginiai šalių ryšiai, skatinama ekonomikos plėtra, sudaranti sąlygas naujoms darbo vietoms kurti, modernioms technologijoms diegti, eksporto apimtims didinti.

LSD duomenimis 2019 m. **Panevėžio miesto savivaldybėje TUI** dydis siekė 290,30 mln. Eur – 73,1 proc. apskrities ir 1,56 proc. šalies TUI. Panevėžio miestas TUI, tenkančių vienam gyventojui, pritraukė 3 380 Eur – beveik du kartus mažiau nei vidutiniškai pritraukta šalyje (6 644 Eur/ vienam gyventojui), tačiau du kartus daugiau nei apskrityje (1 881 Eur/ vienam gyventojui).

Analizuojamu laikotarpiu TUI Panevėžio mieste augo (39,1 proc.) panašiu tempu kaip ir apskrityje (42,5 proc.) bei Šiaulių m. sav. (40,7), tačiau žymiai sparčiau nei šalyje (21,0 proc.) ir kitose savivaldybėse (žr. plačiau pav. 3.2.1.2.).

Nagrinėjant TUI bendrai pagal užsienio investicijų pasiskirstymą, Panevėžio apskrityje 2018 m. **didžiausios investuotojos** buvo: Danija (investuota 87,88 mln. Eur), Prancūzija (investuota 61,9 mln. Eur), Vokietija (investuota 41,96 mln. Eur), Norvegija (investuota 28,44 mln. Eur), Estija (investuota 42,52 mln. Eur), Šveicarija (investuota 52,46 mln. Eur). Šios investicijos demonstruoja, jog Europos valstybės palankiai žiūri į galimybę investuoti Panevėžio apskrityje.

3.2.1.2. pav. TUI dydis (mln. Eur), TUI, tenkančios vienam gyventojui (Eur) ir rodiklio dinamika 2015–2019 m. (proc.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis

Lietuvos statistikos departamentas TUI ekonominių veiklų pasiskirstymą pateikia tik apskričių lygmeniu. 2018 m. pasiskirstymas Panevėžio apskrityje rodo, jog **apdirbamoji gamyba** (221,51 mln. Eur arba 56,5 proc. visų TUI) buvo daugiausiai investicijų prisitraukianti veikla, kai visoje šis rodiklis siekė 2 928,99 mln. Eur arba 17,2 proc. visų TUI. Lietuvos Respublikoje daugiausiai TUI pritraukusi veikla buvo finansinė ir draudimo veikla (4 810,85 Eur arba 23,5 proc. visų TUI), tačiau Panevėžio apskrityje šita veikla nebuvo remiama TUI.

Taip pat nekilnojamojo turto operacijos Panevėžio apskrityje buvo viena iš **daugiausiai pritraukusi investicijų sritis** (135,36 mln. Eur arba 34,6 proc. visų TUI). Kitos veiklos Panevėžio apskrityje neperkopia 10 proc. visų TUI, o tai reiškia, jog investicijos yra sukoncentruos į labai konkrečias sritis. Atkreipiamas dėmesys, jog norint vystyti kitas ekonomines veiklos sritis privaloma bandyti prisitraukti investuotojų, kurie galėtų plėtoti mažiausiai aktyvias sritis.

Spartus TUI augimas Panevėžio mieste parodo, kad miestas yra patrauklus užsienio investuotojams dėl strateginės vietos (trys tarptautiniai oro uostai 1,5 val. kelio nuo Panevėžio miesto), išvystytų susisiekimo jungčių bei stiprių pramonės šakų (elektronikos ir automatizavimo, metalo, baldų). 2018 m. pradžioje beveik trečdalis Panevėžio regiono BVP buvo sukurta pramonės sektoriuje.

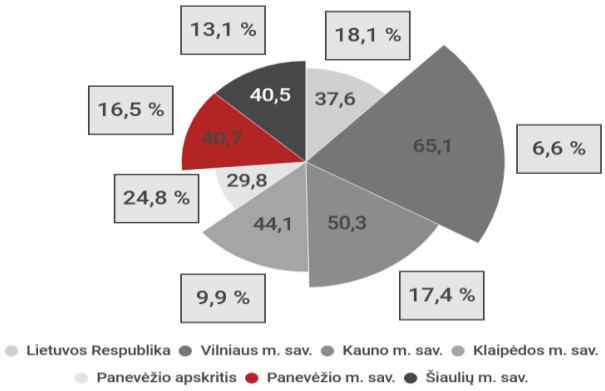
Materialinės ir tiesioginės užsienio investicijos atspindi ne tik ekonominę būklę, tačiau ir konkretaus regiono ar šalies išsivystymą, sąlygas ir patrauklumą investuotojams. Todėl MI ir TUI prisitraukimas

[18] Pagal Lietuvos statistikos metraštį, tiesioginė užsienio investicija (TUI) – tokia investicija, kurios pagrindu susiformuoja ilgalaikiai ekonominiai finansiniai santykiai ir interesai tarp tiesioginio užsienio investuotojo ir tiesioginio investavimo įmonės.

konkrečioje industrijoje suteikia galimybę stiprėti miestui ir išsiskirti iš kitų, tokiu būdu yra kuriamos darbo vietos ir ekonomiškai naudinga aplinka galinti pritraukti kvalifikuotų specialistų. Šie indikatoriai laikomi pagrindiniu svertu siekiant, kad žmonių gyvenimas gerėtų ir atlyginimai didėtų[19].

Verslas. 2015–2019 m. laikotarpiu visoje šalyje buvo pastebimos verslo augimo tendencijos. Rinkos augimas ir jos pelningumas yra labai svarbūs veiksniai naujo verslo kūrimui ir esamo verslo plėtrai. Realusis BVP 2019 m. pirmąjį ir antrąjį ketvirtį augo atitinkamai 4,0 proc. ir 3,9 proc. per metus.[20] Šį veiksnį lėmė lėtesnė nei anksčiau eksporto plėtra, kurią, prognozuojama, lems nuosaikus ES-28 šalių narių ekonomikos augimas. Realusis BVP 2020 m. pirmąjį metų pusmetį mažėjo 1,2 proc. per metus; per tris metų ketvirčius – 1,4 proc. 2020 m. pirmąjį ketvirtį ekonomikos augimas buvo teigiamas – 2,2 proc., antrąjį ketvirtį, COVID-19 viruso ir ekonomikos veiklų ribojimo aplinkoje – sumenko 4,6 proc. per metus, o trečiojo ketvirčio išankstinis duomuo taip pat yra neigiamas – 1,7 proc.[21]

Panevėžio mieste tuo pačiu laikotarpiu verslo augimo tempai buvo lėtesni dėl mažesnio naujų įmonių įsikūrimo ir demografinės kaitos. Demografiniai pokyčiai mažina regiono investicinį patrauklumą ir galimybes kurti darbo vietas.

3.2.1.3. pav. Veikiančių ūkio subjektų skaičius, tenkantis tūkstančiui gyventojų, 2019 m. per. (vnt.) ir rodiklio dinamika 2015–2019 m. (proc.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis

Veikiančių ūkio subjektų skaičius, tenkantis tūkstančiui gyventojų, 2019 m. pradžioje siekė 40,5 – didesnis nei vidutiniškai šalyje (37,6), apskrityje (29,8) bei Šiaulių m. sav. (40,5), tačiau mažesnis nei didžiuosiuose miestuose (plačiau žr. 3.2.1.3. pav.).

Panevėžio mieste, kaip ir visoje Lietuvoje, dominuoja **smulkusis ir vidutinis verslas** (toliau – SVV)[22], kuris yra vienas iš svarbiausių ekonomikos augimo bei konkurencingumo veiksnių, turintis esminį poveikį ne tik atskirų vietovių, bet ir bendrai Lietuvos ūkio raidai, naujų darbo vietų kūrimui ir socialiniam stabilumui.

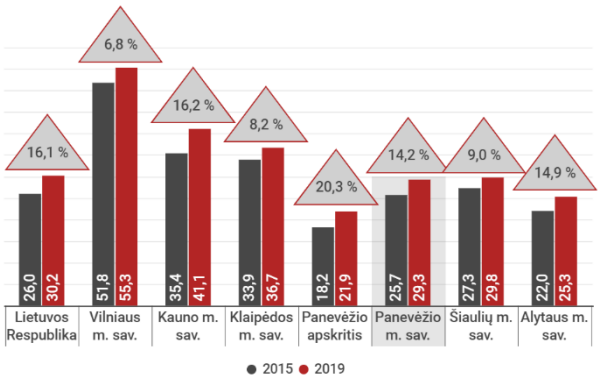
2019 m. pradžioje Panevėžio mieste veikė 2 553 SVV subjektai – 54,2 proc. apskrities ir 3,0 proc. šalies SVV subjektų. Mieste tūkstančiui gyventojų teko 29,3 veikiantys SVV subjektai, t. y. daugiau nei apskrityje (21,9), tačiau šiek tiek mažiau nei vidutiniškai šalyje (30,2). Palyginti su 2015 m. duomenimis, šis rodiklis Panevėžio mieste išaugo 14,2 proc.

[19] Lietuvos laisvosios rinkos institutas (2017). Atlyginimai, nedarbas ir socialinės pašalpos gavėjai –skirtumai tarp savivaldybių.

[20] Versli Lietuva. Verslumo Tendencijos Lietuvoje 2019 m. pradžioje (2019)

[21] Versli Lietuva. Verslumo Tendencijos Lietuvoje 2020 m. pradžioje (2020)

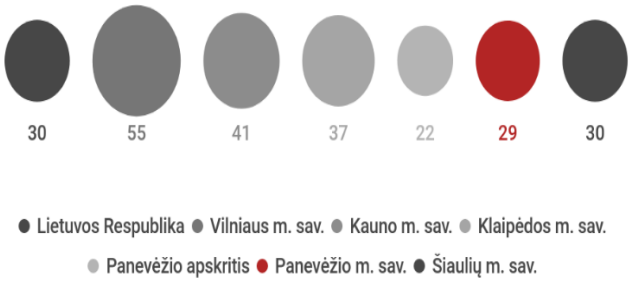
[22] Pagal Lietuvos Respublikos smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatymą, smulkusis ir vidutinis verslas (SVV) – tai ekonominė veikla, kurią vykdo labai mažos, mažos ir vidutinės įmonės. Labai maža įmonė yra įmonė, kurioje dirba mažiau kaip 10 darbuotojų ir kurios finansiniai duomenys atitinka bent vieną iš šių sąlygų: 1) įmonės metinės pajamos neviršija 2 mln. EUR; 2) įmonės balanse nurodyto turto vertė neviršija 2 mln. EUR. Maža įmonė yra įmonė, kurioje dirba mažiau kaip 50 darbuotojų ir kurios finansiniai duomenys atitinka bent vieną iš šių sąlygų: 1) įmonės metinės pajamos neviršija 10 mln. EUR; 2) įmonės balanse nurodyto turto vertė neviršija 10 mln. EUR. Vidutinė įmonė yra įmonė, kurioje dirba mažiau kaip 250 darbuotojų ir kurios finansiniai duomenys atitinka bent vieną iš šių sąlygų: 1) įmonės metinės pajamos neviršija 50 mln. EUR; 2) įmonės balanse nurodyto turto vertė neviršija 43 mln. EUR (II skyrius, 3 straipsnis).

3.2.1.4. pav. Veikiančių SVV subjektų skaičius, tenkantis tūkstančiui gyventojų, 2019 metų pradžioje (vnt.) ir rodiklio dinamika 2015–2019 m. (proc.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis

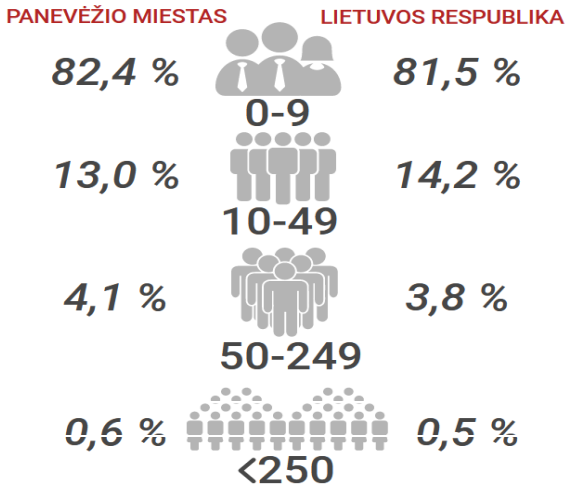
2015–2019 metais SVV įmonių skaičius šalyje augo šiek tiek sparčiau nei Panevėžio miesto savivaldybėje (atitinkamai 16,1 proc. ir 14,2 proc.), tačiau verslininkystės atsilikimas nuo šalies vidurkio yra labai nežymus. Tai iliustruoja ir **verslumo lygio**[23] rodiklis, pagal kurį 2019 m. pradžioje Panevėžio miestas nusileido Vilniui, Kaunui, Klaipėdai ir Šiauliams, tačiau beveik tapatus šalies rodikliui.

3.2.1.5. pav. Verslumo lygis 2019 m. pradžioje

Šaltinis: sudaryta autorių pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis

2019 m. didžiąją Panevėžio miesto įmonių dalį (82,4 proc.) sudarė smulkios įmonės, turinčios iki 10 samdomų darbuotojų, ir pagal šį rodiklį nežymiai viršijo bendrąsias šalies tendencijas (81,5 proc.). Didelės, 250 ir daugiau darbuotojų turinčios įmonės, Panevėžio mieste sudarė 0,6 proc. visų veikiančių įmonių.

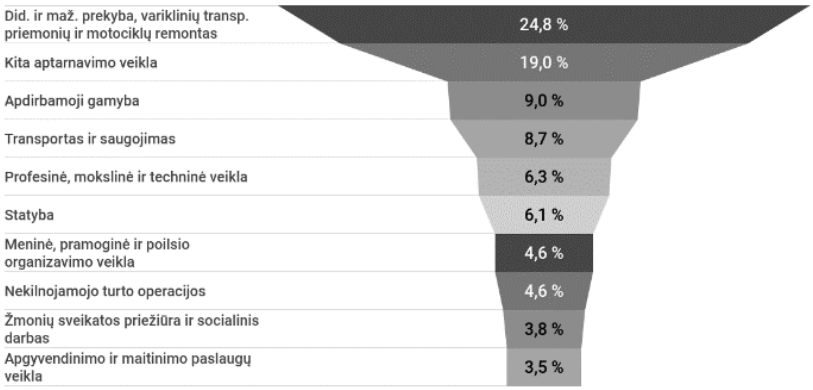

3.2.1.6. pav. Įmonių pasiskirstymas pagal darbuotojų skaičių 2019 m. (proc.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis

[23] Vadovaujantis www.verslilietuva.lt, *verslumo lygis* – tai mažų ir vidutinių įmonių skaičius, tenkantis tūkstančiui gyventojų.

2020 m. Panevėžio miesto savivaldybėje, kaip ir šalyje, daugiausiai veikiančių ūkio subjektų pagal **ekonominės veiklos rūšių klasifikatorių (EVRK)** veikė didmeninės ir mažmeninės prekybos bei variklinių transporto ir motociklų remonto veiklose (24,8 proc.). Beveik kas penktas ūkio subjektas Panevėžio miesto savivaldybėje užsiima kita aptarnavimo veikla, kai tuo tarpu apdirbamoji gamyba sudaro 9 proc. veikiančių ūkio subjektų.

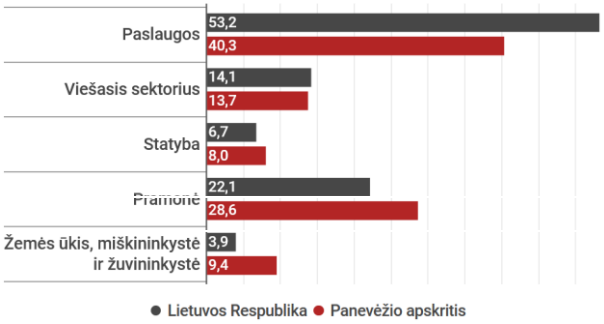

3.2.1.7. pav. Panevėžio miesto savivaldybėje veikiančių ūkio subjektų pasiskirstymas pagal EVRK 2020 m. pradžioje (proc.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2018 m. Panevėžio apskrityje buvo sukurta 5,8 proc., o 2019 m. 5,6 proc. Lietuvos **bendrojo vidaus produkto (BVP)**. BVP, tenkantis vienam apskrities gyventojui to meto kainomis, atitinkamai sudarė 72,8 proc. (2018 m.), 73,5 proc. (2019 m.[24]) Lietuvos vidurkio. Panevėžio apskrities ekonominis vystymasis atsiliko nuo šalies vidurkio. SPP rengėjų skaičiavimu BVP, tenkantis 1 Panevėžio miesto savivaldybės gyventojui, 2018 m. siekė 12 825 Eur. Tai buvo mažiausias dydis palyginus su kitomis savivaldybėmis: Šiaulių m. – 14 147 Eur, Klaipėdos m. – 16 025 Eur, Kauno m. – 18 100 Eur, Vilniaus m. – 24 754 Eur. LR Statistikos departamento išankstiniais duomenimis 2019 m. Panevėžio apskrities BVP vienam gyventojui 2018 m. palyginti su 2019 m. padidėjo nuo 11,9 proc. iki 12,8 proc., panašus augimas buvo visoje šalyje 2018 m. šalies vidurkis buvo 16,2 proc., 2019 m. 17,5 proc. 2019 m., palyginti su 2018 m., BVP padidėjo visose apskrityse. Sparčiausiai BVP augo Vilniaus (9,2 proc.) apskrityje.

Beveik trečdalis Panevėžio apskrityje sukurtos bendrosios pridėtinės vertės 2017 m. buvo sukurta pramonės (28,6 proc. arba 637,3 mln. Eur) sektoriaus[25]. Pramonės sektorius Panevėžio regione yra geriau išsivystęs palyginti su Lietuvos vidurkiu, kuris siekia 22,1 proc. visos šalyje sukurtos bendrosios pridėtinės vertės. Paslaugos sudarė mažiau nei pusę apskrities bendrosios pridėtinės vertės (40,3 proc. arba 897,7 mln. Eur). Kiti sektoriai sukūrė dar mažiau pridėtinės vertės: viešasis sektorius (13,7 proc. arba 305,8 mln. Eur), statyba (8,0 proc. arba 177,7 mln. Eur), žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė (9,4 proc. arba 209,1 mln. Eur).

3.2.1.8. pav. Bendroji pridėtinė vertė, to meto kainomis, pagal sektorius 2017 m. Panevėžio apskrityje ir Lietuvoje (mln. Eur)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis

[24] LR Statistikos departamento išankstiniai duomenys

[25] Pagal ekonominės veiklos rūšių klasifikatorių (EVRK 2 red.) pramonę sudaro: kasyba ir karjerų eksploatavimas (B); apdirbamoji gamyba (C); elektros, dujų, garo tiekimas ir oro kondicionavimas (D); vandens tiekimas, nuotekų valymas, atliekų tvarkymas ir regeneravimas (E).

Didžiausią pridėtinę vertę tarp pramonės ekonominės veiklos rūšių visoje Lietuvoje sukuria apdirbamoji gamyba (baldai, tekstilė, maistas, mediena, metalas, elektronika ir kt.). Tačiau tyrimai rodo, kad šiuo metu Panevėžio apskrities apdirbamosios gamybos įmonėse dominuoja rankų darbas arba pradėti automatizuoti ir skaitmeninti tik pagrindiniai įmonių procesai26.

Lietuvos regioninės politikos **Baltoji knyga ir jos įgyvendinimo dokumentas** – Nacionalinės regioninės politikos prioritetų iki 2030 metų – projektas nustatyto, kad geografiškai subalansuotam darniam ir tvariam ekonomikos augimui pasiekti kiekvienas regionas turi pasirinkti keletą stipriausių savo ekonominės specializacijos krypčių. Regionai privalo šias kryptis stiprinti ir tam sutelkti finansines, ekonominės plėtros, švietimo, mokslo, technologijų, inovacijų bei kitas priemones. Atsižvelgiant į Panevėžio regiono potencialą, robotika ir automatizavimas buvo identifikuotos kaip vienos iš pagrindinių regiono ekonominės plėtros specializacijos krypčių.

Panevėžys kartu su kitomis Panevėžio regiono savivaldybėmis nuo 2019 m. siekia kryptingos ekonominės regiono plėtros – 2019 m. pradžioje buvo parengtas **Pramonės 4.0 vystymo Panevėžio regione 2019-2023 m**. strategijos projektas. Šiame projekte numatyta Pramonės 4.0 vystymo Panevėžio regione vizija – išvystyta konkurencinga Pramonės 4.0 ekosistema, kurianti aukštą pridėtinę vertę ir pagrįsta glaudžiu verslo, švietimo, mokslo ir viešojo sektoriaus bendradarbiavimu. Strategija orientuota į tris sritis: ateities ekonominius poreikius atitinkančios švietimo ir mokslo sistemos vystymą; verslo kūrimo ir plėtros sąlygų gerinimą; Panevėžio regiono, kaip Pramonės 4.0 centro, įvaizdžio kūrimą.

Nagrinėjant Panevėžio apskrityje esančių įmonių prekybą, 2018 m. buvo eksportuota lietuviškos kilmės prekių už 1 226,4 mln. eurų, tai yra 7,1 proc. visos lietuviškos kilmės prekių šalies eksporto. **Panevėžio apskrities eksportas** į ES valstybes nuo bendrojo apskrities eksporto 2018 m. buvo 72,1 proc. (2,5 proc. didesnis negu 2016 m.), tačiau vienas iš mažiausių lyginant su kitomis šalies apskritimis. Eksportas į kitas ne euro zonos valstybes 2018 m. siekė 27,9 proc., tačiau susitraukė 2,5 proc. lyginant su 2016 m. (30,4 proc.).

Vadovaujantis Verslios Lietuvos duomenų portalu Exporter Database https://edb.verslilietuva.lt/ skelbiama informacija apie šalies gamintojus ir paslaugų tiekėjus iš įvairių verslo sektorių, matyti, kad Panevėžio miesto savivaldybėje 2020 m. veiklą vykdo 76 eksportuojančios įmonės, iš jų daugiausiai veikia metalo, maisto, tekstilės ir medienos sektoriuose. Eksportuojančios įmonės sudaro apie 3 proc. visų veikiančių įmonių Panevėžio miesto savivaldybėje. Rodiklis atitinka ir kitų lyginamų teritorijų situaciją.

Dauguma Lietuvos įmonių dirba mažiausiai pelningose pridėtinės vertės kūrimo grandyse: yra žaliavų tiekėjos, gamina ar eksportuoja tarpines produktų dalis ar tiesiog yra didelių kompanijų užsakymų vykdytojos, nekuriančios didesnės pridėtinės vertės produktų. EK ataskaitoje[27] pastebima, kad Lietuvos eksporto kokybė gerėja, orientuojamasi į sudėtingesnių, aukštesnę pridėtinę vertę kuriančių produktų gamybą ir paslaugų teikimą, tačiau pokyčių greitis vertinamas kaip nepakankamas. Eksporto imlumas technologijoms per pastaruosius kelerius metus pasikeitė nedaug, todėl didžiąją eksporto dalį sudaro mažiau žinioms imlios paslaugos ir žemųjų arba žemesniųjų technologijų pramonės gaminiai[28].

Įmonių ir (arba) mokslo ir studijų institucijų bendradarbiavimas ir partnerystė įvardijamas, kaip svarbus aspektas norint sukurti daugiau iniciatyvų, siekti padidinti ekonominį veiklos efektyvumą. Todėl svarbu įvertinti klasterizaciją, taip nustatant kokios sritys sulaukia daugiausiai partnerystės. Panevėžio m. sav. 2020 m. **veikė 8 klasteriai** šiose srityse:

[26] Dr. Dalia Bagdžiūnaitė, K. Samasionokaitė, M. Miniotaitė (2018). Interviu ciklas dėl pramonės 4.0 ekosistemos vystymo priemonių

[27] Europos Komisija. Šalies ataskaita. Lietuva 2018

[28] Lietuvos ūkio sektorių finansavimo po 2020 m. vertinimas: Verslo skatinimas (2019 m. vasario 1 d. (2019m. gegužės2d.redakcija)

1. Baltijos automobilių detalių klasteris BACC;

2. Lietuvos plastikų klasteris;

3. Lietuvos autodalių gamintojų ir eksportuotojų asociacija LAuGEA;

4. Anykščių turizmo klasteris;

5. Plastikų ir naujų medžiagų klasteris;

6. Smart Food cluster;

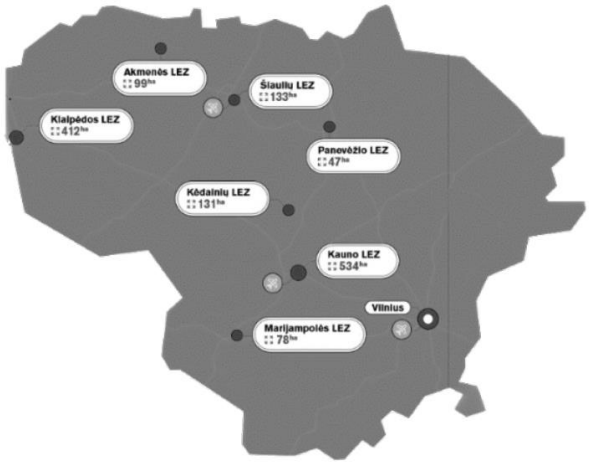
7. ABBI klasteris;

8. Lietuvos medinių surenkamųjų namų klasteris.

Iš pateiktų duomenų matyti, jog dauguma klasterių yra pramoninės kilmės, kaip automobilių dalių, medienos, medžiagų ir plastikų, todėl bendradarbiavimas tarp jų yra grįstas technologijų plėtros, bendrų tyrimų vykdymu bei bandymais pasiekti tarptautines rinkas. Bendradarbiaujant siekiama įveikti didėjančią tarptautinę konkurenciją, dalintis technologine, tarptautinio marketingo, finansine kompetencija bei integruotis Lietuvos rinkoje.

3.2.2. Verslo aplinka

Panevėžio laisvoji ekonominė zona (LEZ). Panevėžio laisvosios ekonominės zonos valdytojas – UAB „Panevėžio laisvoji ekonominė zona“. Lietuvoje veikia Klaipėdos, Akmenės, Šiaulių, Kėdainių, Kauno ir Marijampolės LEZ teritorijos. Panevėžio LEZ teritorija, palyginti su kitomis zonomis, pasižymi aukštu infrastruktūros išvystymo lygiu.

3.2.2.1. pav. Lietuvos laisvųjų ekonominių zonų žemėlapis

Šaltinis: VšĮ Investuok Lietuvoje

Panevėžio LEZ sudaro 47 ha teritorija, kurioje funkcionuoja visa reikalinga infrastruktūra, parengtas detalusis planas, o sklypai padalyti į atskirus plotus. Teritorijoje yra apšviesti ir asfaltuoti vidaus keliai, įvesta 7000 kW galios elektros linija, dujotiekis, vandentiekis bei kanalizacija. 2020 m. pradžioje LEZ teritorijoje buvo laisvi 4 žemės sklypai po 0,41 ha, 4,89 ha, 3,4 ha, 0,44 ha ploto. Norint sulaukti investicijų ir ateityje, būtina ir toliau plėtoti LEZ teritoriją, tiek vystant esamų sklypų infrastruktūrą, tiek plečiant LEZ teritorijų ribas (užtikrinant didesnių sklypų pasiūlą).

Panevėžio mieste įkurta ir sėkmingai veikia užsienio investuotojų asociacija (Šiaurės šalių investuotojų iniciatyva) FIBAssociation, kuri vienija užsienio investuotojus, dalinasi gerosiomis praktikomis ir skleidžia informaciją apie verslo sąlygas Panevėžyje.

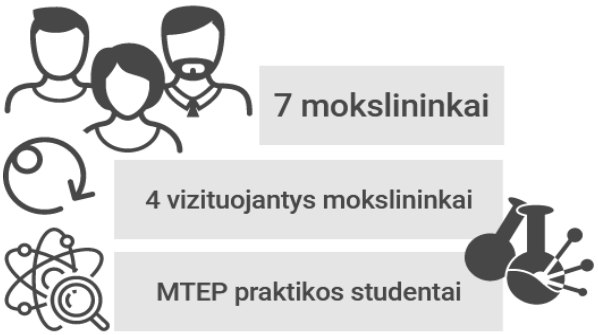
Siekdama pritraukti naujus investuotojus Panevėžio m. sav. taiko valstybinės žemės nuomos, žemės ir nekilnojamojo turto mokesčių lengvatas besikuriančioms ir sukūrusioms naujų darbo vietų įmonėms.

Savivaldybės miesto tarybos sprendimu, mokesčiai gali būti sumažinti, jų mokėjimas gali būti atidedamas arba visiškai nuo jų atleidžiama.

Panevėžyje veiklą vykdo **Prekybos, pramonės ir amatų rūmai , Panevėžio krašto pramoninkų asociacija ir Panevėžio smulkiųjų verslininkų asociacija.** Verslo konsultacijas Panevėžio regione teikia viešoji įstaiga **„Panevėžio verslo konsultacinis centras“ (PVKC)**. 2020 m. pradžioje veiklą pradėjo **VšĮ Panevėžio plėtros agentūra**, kurios tikslas – atrasti ir atskleisti Panevėžio regione slypintį potencialą. Agentūra sieks gerinti verslo ir investicines sąlygas, skatins turizmo plėtrą, kurs teigiamą regiono įvaizdį ir didins jo žinomumą. Taip pat padės didinti Panevėžio konkurencingumą ir stiprinti miesto strateginę Pramonės 4.0 kryptį, įgyvendindama projektus švietimo, inovacijų plėtros, talentų pritraukimo ir kitose srityse.

Panevėžio m. sav. teikia paramą mokslo ir verslo bendradarbiavimo skatinimui, remia viešąsias įstaigas, vykdančias mokslinius tyrimus, eksperimentinę plėtrą ir pan. Nuo 2018 m. Panevėžio m. sav. administracija teikia bendras mokesčių lengvatas, kurių dydis visiems fiziniams ir juridiniams asmenims, remiantiems kultūros, sporto ir mokslo projektus, – iki 300 tūkst. Eur per metus. Šių sektorių sinergija yra svarbi užtikrinti tinkamos kvalifikacijos suteikimą, taip užsiauginti darbo jėgą, kuri ilguoju laikotarpiu suteiks pridėtinės vertės pramonės įmonėms bei regionui. Pastebėtina, kad automatizavimo ir skaitmeninimo diegimas įmonėse, kurios yra savo srities inovatorės, suteiks didelį pranašumą sparčiai vystyti savo veiklą regione ir už jos ribų.

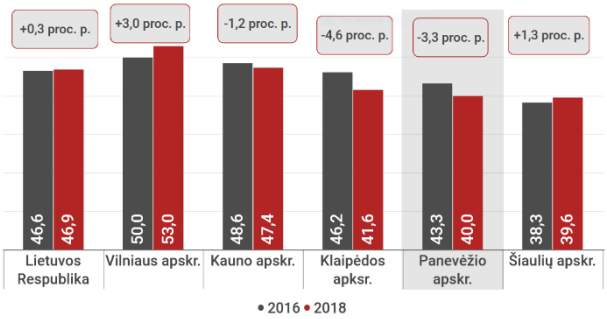
Panevėžio miesto savivaldybėje veikia Nano ir mikro technologijų laboratorijos atviros prieigos centras (VšĮ Panevėžio mechatronikos centras), skirtas mokslo ir verslo bendradarbiavimui. Per 2019 – 2021 m. VšĮ Panevėžio mechatronikos centre dirbantys 7 mokslininkai, 4 vizituojantys mokslininkai ir MTEP praktiką atliekantys studentai bendradarbiavo įvairiuose MTEP projektuose kartu su daugiau nei 10 institucijų: PMSl, KTU, PTVF, Panevėžio kolegija, Kazlų Rūdos savivaldybe, kompanijomis Neurotechnology, Factobotics, AQ Wiring, Adax, Roquette Amilina ir kt. regiono įmonėmis.

3.2.2.2. pav. VšĮ Panevėžio mechatronikos centro darbuotojai 2019—2021 m.
Šaltinis: Nano ir mikro technologijų laboratorijos atviros prieigos centro veiklos ataskaitos

Inovacine veikla galima laikyti technologijos įsigijimą, naujų gamybos ar veiklos organizavimo metodų įdiegimą, siekiant gaminti technologiškai naujus arba patobulintus produktus (prekes ar paslaugas), tobulinti veiklos ar gamybos procesus.[29] Panevėžio apskrityje 2018 m. 40 proc. įmonių atitiko inovacinės veiklos klasifikaciją lyginant su visomis veikiančiomis įmonėmis. Pastarąjį rodiklį palyginus su 2016 m., nustatytas sumažėjimas 3,3 proc. p.

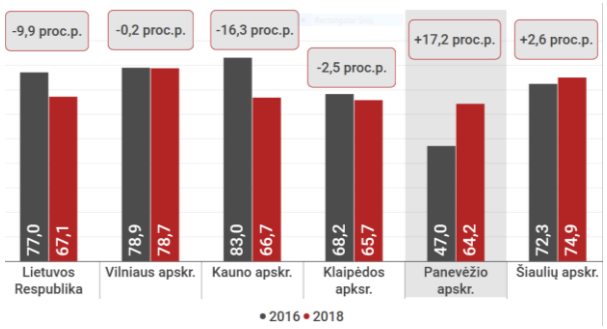
[29] Lietuvos Statistikos Departamentas. Įmonės inovacinės veiklos statistinio tyrimo metodika

3.2.2.3. pav. Įmonių, diegusių inovacijas dalis, palyginti su visomis įmonėmis (proc.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis

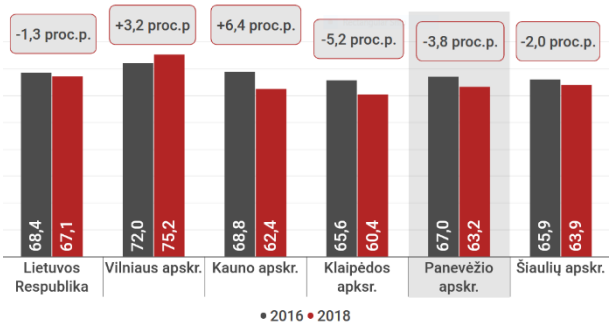
Visgi būtina pastebėti, kad inovacinių įmonių apyvartos dalis, palyginti su visų įmonių apyvarta, Panevėžio apskrityje išaugo 17,2 proc. p., kai tuo pačiu metu Vilniaus, Kauno, Klaipėdos ar Šiaulių apskrityse pastarasis rodiklis mažėjo arba liko beveik nepakitęs (plačiau žr. 3.2.2.4. pav.).

3.2.2.4. pav. Inovacinių įmonių apyvartos dalis, palyginti su visų įmonių apyvarta (proc.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis

Nors visoje šalyje inovacijas diegia mažiau nei 50 proc. visų įmonių, išskyrus Vilniaus apskritį, tačiau darbuotojų dalis sudaro daugiau nei 60 proc. palyginti su visų įmonių darbuotojais.

3.2.2.5. pav. Darbuotojų inovacinėse įmonėse dalis, palyginti su visų įmonių darbuotojais (proc.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis

Technologines inovacijas diegusių įmonių išlaidos inovacinei veiklai Panevėžio apskrityje 2018 m. siekė 28,9 mln., tai yra, 9 proc. mažiau negu 2014 m. Taip pat 2018 m sumažėjo išlaidos.:

- vidiniai moksliniai tyrimai ir eksperimentinė plėtra (3,3 mln. arba 1,2 proc. mažiau negu 2014 m.),
- išoriniai moksliniai tyrimai ir eksperimentinė plėtra (0,2 mln.),
- mašinų, įrenginių ir programinės įrangos, pastatų įsigijimas (be išlaidų, skirtų MTEP) (27,3 mln. arba 3,9 proc. mažiau negu 2014 m.).

Šie duomenys rodo, kad didžioji dalis investicijų skiriama ne moksliniams tyrimams ir eksperimentinei plėtrai, bet mašinų, įrenginių ir programinės įrangos, pastatų įsigijimui.

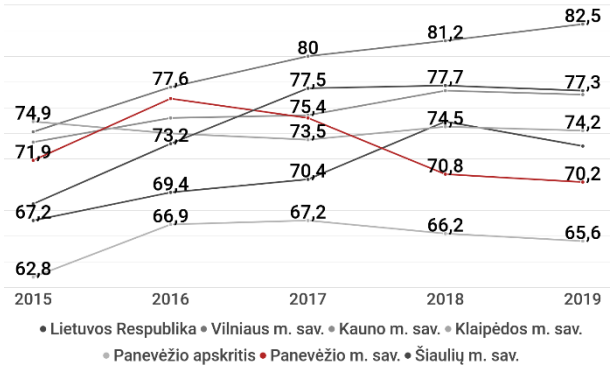
Panevėžio regiono pramonės atsparumo pokyčiams studijos (VšĮ Panevėžio plėtros agentūra, 2020 m.) išvadose konstatuojama, kad šiuo metu siūlomos priemonės MTEP veikloms ir verslo–mokslo bendradarbiavimui nukreiptos į naujas ir inovatyvias įmones. Atsižvelgiant į tai, kad bendras mažose ir vidutinėse įmonėse dirbančių darbuotojų skaičius regionui yra gana reikšmingas, MTEP priemonės galėtų tapti postūmiu mažoms, žemu technologiniu išsivystymu pasižyminčioms įmonėms, susidomėti ir įsitraukti į platesnius technologinės pažangos projektus bei taip didinti savo konkurencingumą.

3.2.3. Darbo rinka

Sėkmingam Panevėžio miesto ekonominiam ir socialiniam vystymuisi, konkurencingumui ir plėtrai didelę įtaką turi darbo rinkos situacija bei jos pokyčiai.

Užimtumas. Vertinant lyginamas teritorijas, Panevėžio miesto savivaldybės 15–64 metų amžiaus gyventojų užimtumo lygis30 buvo vienas mažiausių: 2019 m. siekė 70,2 proc. ir atsiliko nuo šalies (73,0 proc.) užimtumo lygio, tačiau viršijo Panevėžio apskrities (65,6 proc.) rodiklį.

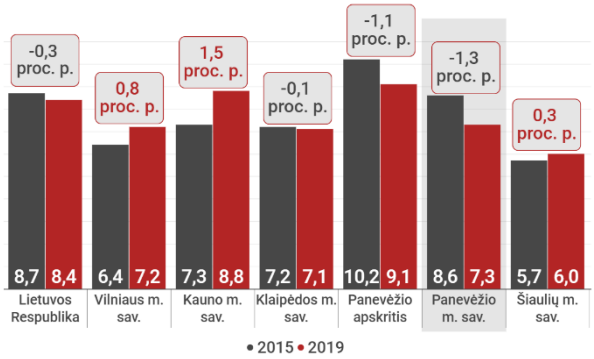
Analizuojamu laikotarpiu Panevėžio mieste užimtumo lygis kito ir nuo 2016 m. buvo fiksuojamas užimtumo lygio mažėjimas (1,7 proc. p.). Kitose lyginamose teritorijose pastebima užimtumo lygio gerėjimo tendencija, išskyrus Klaipėdos m. sav. (užimtumo lygis sumažėjo 0,7 proc. p.).

3.2.3.1. pav. Užimtumo lygis 2015–2019 m. (proc.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis

Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis – registruoto nedarbo lygis[31] – 2019 m. Panevėžio mieste siekė 7,3 proc. ir buvo mažesnis nei šalyje (8,4 proc.), Panevėžio apskrityje (9,1 proc.) bei Kauno mieste (8,8 proc.). 2015–2019 m. laikotarpiu registruoto nedarbo lygis Panevėžio mieste buvo nepastovus.

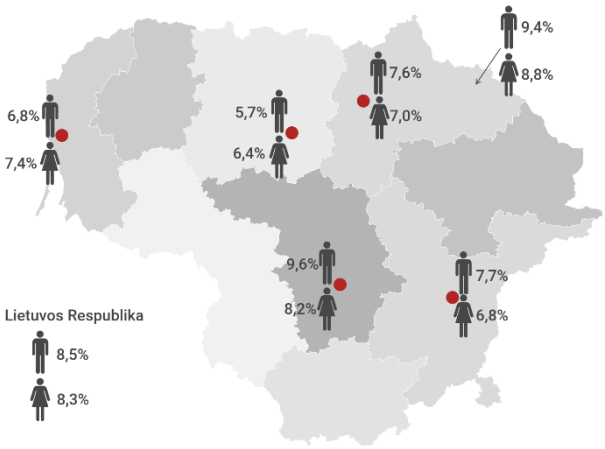
3.2.3.2. pav. Registruoto nedarbo lygis 2015m. ir 2019 m. (proc.) ir jo kitimo dinamika 2015–2019 m. (proc. p.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis

[30] Pagal Lietuvos statistikos metraštį, *užimtumo lygis* – rodiklis, išreiškiamas pasirinktos amžiaus grupės užimtų gyventojų ir to paties amžiaus visų gyventojų santykiu.

[31] Pagal Lietuvos statistikos departamentą, *nedarbo lygis* – rodiklis, išreiškiamas bedarbių ir darbo jėgos santykiu.

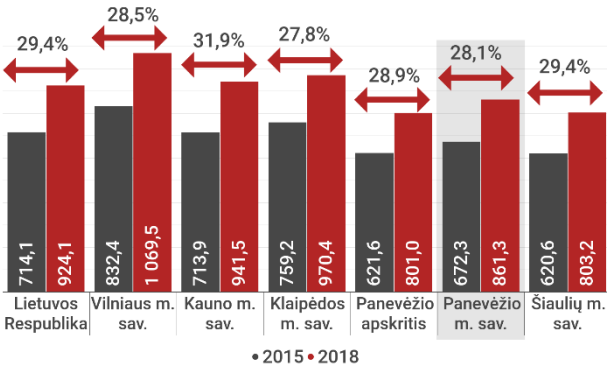
Lyginant registruoto nedarbo lygį lyčių aspektu, Panevėžio miesto savivaldybėje, kaip ir daugelyje lyginamų teritorijų, didesnis nedarbo lygis teko vyrams (7,6 proc.) nei moterims (7,0 proc.). Moterų nedarbo lygis didesnis nei vyrų buvo fiksuojamas tik Klaipėdos m. ir Šiaulių m. savivaldybėse.

3.2.3.3. pav. Moterų ir vyrų nedarbo lygis 2019 m. (proc.)
Šaltinis: sudaryta autorių pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis

2019 m. Panevėžio miesto savivaldybėje **vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis** (toliau – DU)[32] siekė 1 194,90 Eur ir viršijo Panevėžio apskrities (1 117,2 Eur) bei Šiaulių m. sav. (1 106,60 Eur) DU, tačiau atsiliko nuo šalies (1 296,40 Eur) ir kitų lyginamų savivaldybių vidurkio.

Auganti ekonomika, kvalifikuotų ar tam tikrų specialybių darbuotojų trūkumas, mažėjantis į darbo rinką įsiliejančių jaunų žmonių skaičius, įvairios darbo rinkos politikos priemonės, įskaitant nuoseklų minimalaus darbo užmokesčio didinimą, lemia darbo užmokesčio kilimą. Analizuojamu laikotarpiu visose lyginamose savivaldybėse DU augo, mažiausias vidutinis DU tarp lyginamų savivaldybių buvo Šiaulių mieste (803,2 Eur). Atkreiptinas dėmesys, kad DU lyginimas 2015-2018 m. laikotarpyje, kadangi 2019 m. keitėsi mokestinė sistema šalyje ir 2019 m. įtraukimas į lyginimą nėra tikslingas.

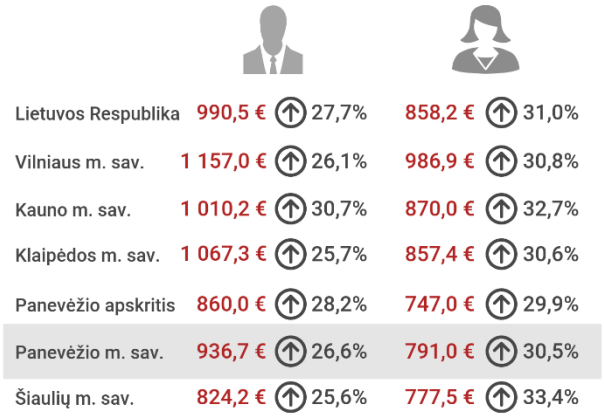

3.2.3.4. pav. Vidutinis mėnesinis DU 2018 m. (Eur) ir jo kitimo dinamika 2015–2018 m. (proc.)
Šaltinis: sudaryta autorių pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis

Nagrinėjant DU lyčių aspektu, Panevėžio miesto savivaldybėje, kaip ir visose kitose nagrinėjamose teritorijose, didesnis vidutinis DU buvo mokamas vyrams. Tačiau DU pagal lytį visose nagrinėjamose

[32] Pagal Lietuvos statistikos metraštį, *bruto darbo užmokestis* – atlyginimas pinigais, apimantis tiesiogiai darbdavio darbuotojui mokamą pagrindinį darbo užmokestį ir papildomą darbo uždarbį, įskaitant darbuotojo mokamas valstybinio socialinio draudimo įmokas ir gyventojų pajamų mokestį. Neįskaitoma materialinė, laikinojo nedarbingumo pašalpa, mokama neatsižvelgiant į finansavimo šaltinį, kompensacija už nepanaudotas kasmetines atostogas, išeitinė išmoka ir pan.

teritorijose sparčiau augo moterims. 2019 m. Panevėžio miesto savivaldybėje vidutinis mėnesinis darbo užmokestis siekė 1 194,9 Eur. Tiek vyrų (1 303,8 Eur), tiek moterų (1 095,2 Eur) vidutinis DU nesiekė šalies vidurkio (1 296,4 Eur), bet viršijo Panevėžio apskrities (1 117,2 Eur) ir Šiaulių m. sav. (1 106,6 Eur) vyrams ir moterims mokamus vidutinius DU.

3.2.3.5. pav. Moterų ir vyrų bruto vidutinis mėnesinis DU 2018 m. (Eur) ir jo kitimo dinamika 2015–2018 m. (proc.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis

Viena iš pagrindinių aukštesnio atlyginimo priežasčių – sukauptos investicijos. Kapitalas yra vienas iš produktyvumo didėjimo veiksnių, o turint daugiau kapitalo, sukuriama daugiau vertės, tad atitinkamai mokami aukštesni atlyginimai. Prie darbo užmokesčio augimo prisideda ir TUI, kurių pagrindu yra kuriamos naujos darbo vietos, o tai sudaro palankias prielaidas mokėti didesnį DU.

Vadovaujantis Užimtumo tarnybos duomenimis, 2019 m. Panevėžio apskrityje dėl siūlomo tik minimalų darbo atlygio trūko mėsininkų, žuvų darinėtojų ir giminiškų profesijų darbininkų. 2019 m. ir 2020 m. Panevėžio mieste didžiausias įsidarbinimo galimybes turėjo gydytojai, įvairūs inžinieriai (statybos, mechanikos ir automatikos) ir psichologai. Iš kvalifikuotų darbininkų lengviausiai darbą ras pramonės ir statybos sektoriaus darbuotojai[33].

3.2.4. Statyba ir gyvenamasis būstų fondas

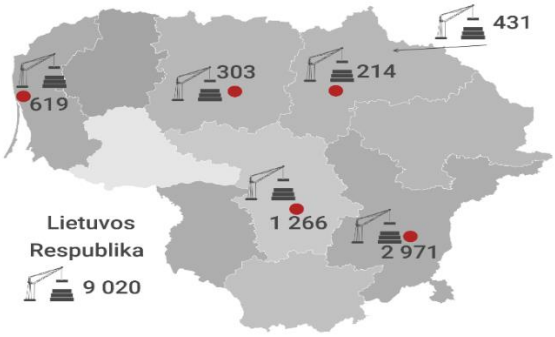
Statyba. Statybos sektorius – vienas iš ekonomikos variklių, kurio tendencijos veikia šalies ir atskirų savivaldybių ūkio augimą, konkurencingumą, darbo rinką.

Lietuvos statybų sektoriaus plėtros ir vystymo 2015–2020 metų gairėse[34] nurodoma, kad su statybų sektoriaus viena darbo vieta susijusios dar 3–4 kitų sektorių darbo vietos. Statybos gamybos procesuose ir eksploatuojant statinius sunaudojama apie 50 proc. Lietuvai reikalingos energijos, o pastatams ir inžineriniams statiniams sunaudojama apie 50 proc. visų šalies materialinių investicijų.

Bendras statybos įmonių skaičius 2020 m. pradžioje Panevėžio miesto savivaldybėje siekė 214 ir sudarė 2,4 proc. visų šalies statybos sektoriuje veikiančių įmonių, 6,1 proc. visų Panevėžio miesto savivaldybėje veikiančių ūkio subjektų.

[33] Šaltinis: Lietuvos užimtumo 2019 m. tendencijos ir ateities prognozės. Įsidarbinimo galimybių barometras 2020. Užimtumo tarnyba

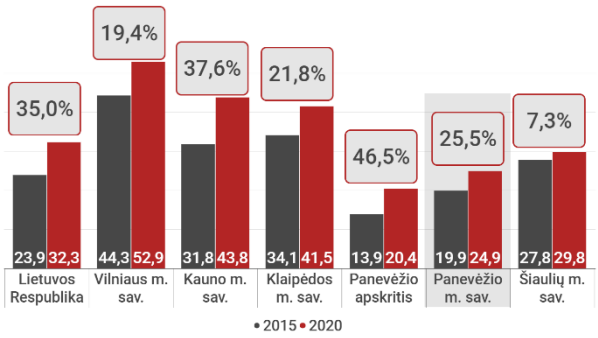
[34] Patvirtinta Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2015 m. lapkričio 10 d. įsakymu Nr. D1-817

3.2.4.1. pav. Statybos įmonių skaičius 2020 m. pradžioje (vnt.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis

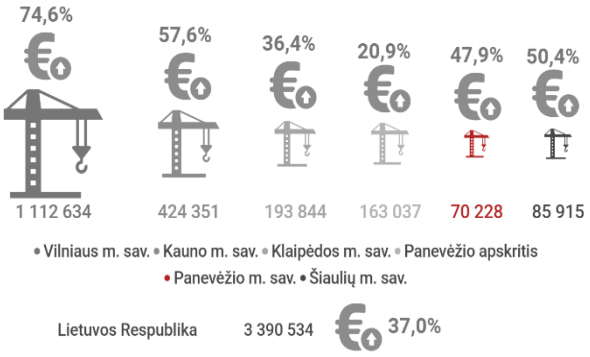
Panevėžio miesto savivaldybės statybos įmonių skaičius, tenkantis dešimčiai tūkstančių gyventojų, 2020 m. buvo didesnis nei Panevėžio apskrityje (20,4) ir siekė 24,9.

3.2.4.2. pav. Statybos įmonių skaičius, tenkantis 10 000 gyventojų (vnt.) ir rodiklio dinamika (proc.) 2015–2020 m.

Šaltinis: sudaryta autorių pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis

2019 m. Panevėžio miesto savivaldybėje statybos įmonių apimtys sudarė 2,1 proc. šalies ir 43,1 proc. Panevėžio apskrities statybos apimčių to meto kainomis. Nors 2020 m. Panevėžio mieste registruotų statybos įmonių darbų apimtys buvo mažiausios tarp lyginamų teritorijų, tačiau nuo 2015 m. rodiklio augimas buvo vienas didžiausių (47,9 proc.) ir viršijo šalies (37,0 proc.) bei Panevėžio apskrities (20,9 proc.) rodiklių augimo tempus.

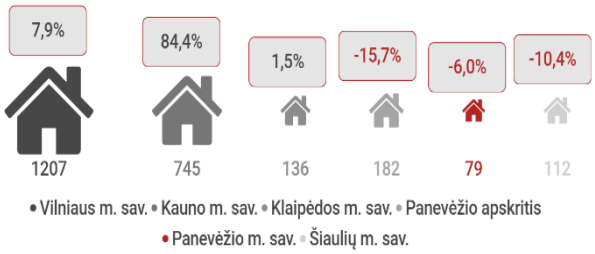

3.2.4.3. pav. Statybos įmonių darbų apimtys 2020 m. pradžioje (Eur) bei rodiklio kitimo dinamika 2015–2020 m. (proc.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis

Atsižvelgiant į statinių klasifikatorių pagal tipą, visi pastatyti pastatai pagal pagrindinę paskirtį skirstomi į **gyvenamuosius ir negyvenamuosius pastatus**[35].

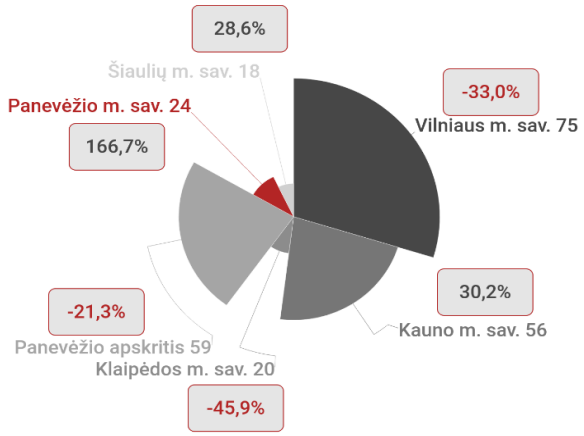
2015-2019 m. laikotarpiu Panevėžio miesto savivaldybėje baigtų statyti gyvenamųjų namų pastatų rodiklis kito netolygiai (2015-2017 m. pasižymėjo augimu, o 2018-2019 m. – mažėjimu). 2019 m. buvo pastatyti 79 gyvenamieji namai (5 namais mažiau nei 2015 m. arba 41 mažiau nei 2017 m.). Rodiklis, fiksuojamas 2019 m., sudarė 1,2 proc. visų šalyje ir 43,4 proc. Panevėžio apskrityje pastatytų gyvenamųjų pastatų. Palyginus 2015 m. ir 2019 m. matyti, kad šalyje pastatytų gyvenamųjų namų skaičius augo 14,1 proc., kai tuo pačiu laikotarpiu Panevėžio miesto savivaldybėje buvo fiksuojamas gyvenamųjų namų statybų skaičiaus sumažėjimas 6,0 proc. (Panevėžio apskrityje sumažėjo 15,7 proc., Šiaulių m. savivaldybėje – 10,4 proc.). Mažėjimas gali būti įtakojamas gyvenamųjų namų plėtra priemiesčiuose.

3.2.4.4. pav. Baigtų statyti naujų gyvenamųjų pastatų skaičius 2019 m. (vnt.) ir jo dinamika 2015 m. ir 2019 m. (proc.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis

Priešinga situacija yra pastebima analizuojant negyvenamosios paskirties pastatų statybos tendencijas. Panevėžio miesto savivaldybėje 2019 m. pastatyti 24 negyvenamieji pastatai, o tai buvo beveik trigubai daugiau nei 2015 m. Negyvenamųjų pastatų statybų augimo tempas Panevėžio miesto savivaldybėje buvo didžiausias tarp visų lygintų teritorijų, kai šalyje, Panevėžio apskrityje bei Vilniaus ir Klaipėdos m. savivaldybėse buvo fiksuojamas negyvenamų pastatų statybų skaičiaus mažėjimas.

3.2.4.5. pav. Baigtų statyti naujų negyvenamųjų pastatų skaičius 2019 m. (vnt.) ir jo dinamika 2015 m. ir 2019 m. (proc.)

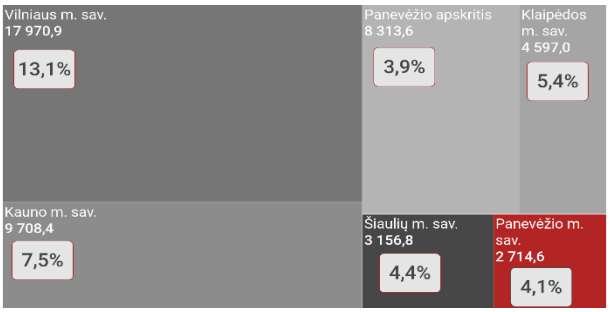
Šaltinis: sudaryta autorių pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis

Gyvenamasis būstų fondas[36] Panevėžio miesto savivaldybėje 2019 m. pabaigoje sudarė 2,7 proc. šalies rodiklio bei siekė 2 714,6 tūkst. m².

[35] Pagal Lietuvos statistikos metraštį, *gyvenamosios paskirties pastatu* laikomas pastatas, skirtas gyventi įvairių socialinių grupių asmenims (bendrabutis, šeimos namai, vaikų namai, globos namai, nakvynės namai ir pan.). *Negyvenamasis pastatas* – tai pastatas, kurio paskirtis nėra gyvenamoji.

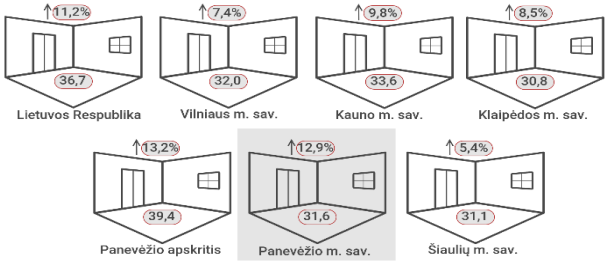
[36] Vadovaujantis Lietuvos statistikos departamento leidiniu „Gyvenamasis fondas", *gyvenamasis būstų fondas* – tai gyvenamosios patalpos namuose ir negyvenamuosiuose pastatuose (įskaitant sodų namus, t. y., pastatus, esančius sodininkų bendrijose, mėgėjiškų sodų žemės sklypuose). Gyvenamajam butų fondui nepriskiriami bendrabučiai, viešbučiai, medžiotojų nameliai, poilsio namai, sanatorijos ir kiti pastatai, skirti laikinai gyventi.

2015–2019 m. laikotarpiu Panevėžio miesto savivaldybės gyvenamojo būstų fondo rodiklio augimas (4,1 proc.) viršijo Panevėžio apskrities (3,9 proc.) rodiklio augimo tempą, bet atsiliko nuo šalies (8,6 proc.) ir visų kitų lyginamų savivaldybių rodiklių augimo tempų.

3.2.4.6. pav. Gyvenamasis būstų fondas 2019 m. (tūkst. kv. m.) ir rodiklio dinamika 2015–2019 m. (proc.)
Šaltinis: sudaryta autorių pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis

Naudingas plotas[37]**, tenkantis vienam gyventojui**, 2019 m. Panevėžio miesto savivaldybėje siekė 31,6 kv. m/gyventojui. Šis rodiklis atsiliko nuo šalies (36,7), bet buvo didesnis nei Klaipėdos ir Šiaulių m. sav. (atitinkamai 30,8 ir 31,1).

3.2.4.7. pav. Naudingas plotas, tenkantis 1 gyventojui 2019 m. (kv. m) ir jo pokytis 2015–2019 m. (proc.)
Šaltinis: sudaryta autorių pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis

Naudingo ploto, tenkančio vienam Panevėžio miesto savivaldybės gyventojui, augimo tempas 2015–2019 m. laikotarpiu siekė 12,9 proc. ir buvo didžiausias tarp lyginamų teritorijų, išskyrus Panevėžio apskritį (13,2 proc.).

3.2.5. Turizmas ir rekreacija

Turizmo informacijos sklaidą, Panevėžio miesto savivaldybėje vykdo bei turizmo paslaugas koordinuoja, turizmo skatinimo ir plėtros projektus bei iniciatyvas įgyvendina **VšĮ Panevėžio plėtros agentūra** (ankstesnis pavadinimas – Panevėžio turizmo informacinis centras (TIC)).

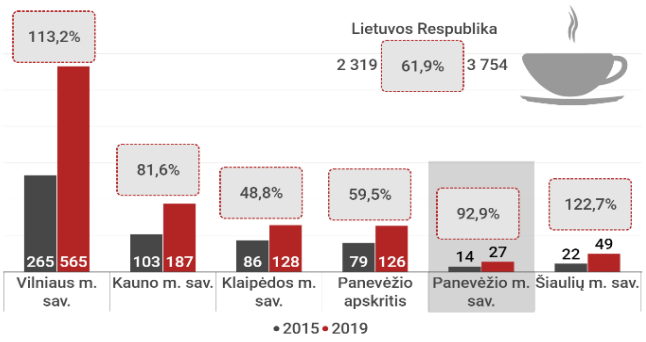
Jos veikla apima tarpinstitucinio bendradarbiavimo skatinimą, siekiant užmegzti turizmo, pramonės, kultūros sektorių dialogus, informacijos apie turizmo išteklius ir turizmo paslaugų rengimą, teikimą ir skleidimą, Lietuvos gyventojams ir užsienio svečiams, pramoninio turizmo inicijavimą ir skatinimą, pramoninio turizmo produktų Panevėžio mieste kūrimą. Šios veiklos vykdomos siekiant didinti Panevėžio miesto, rajono ir regiono konkurencingumą, sudarant sąlygas verslo ir turizmo plėtrai, kuriant patrauklų Panevėžio įvaizdį. Panevėžio plėtros agentūra tiesiogiai prisideda prie turizmo plėtros inicijuodama įvairias veiklas, įgyvendindama projektus. Ji 2019 m. aptarnavo 10 518 lankytojų, iš kurių 1 146 – užsienio turistai.

Be turizmo objektų ir turizmo paslaugų, viena iš svarbiausių šio sektoriaus dalių yra **apgyvendinimo** bei **maitinimo paslaugos**, kurių kiekis ir kokybė lemia turizmo apimtis.

[37] Vadovaujantis Lietuvos statistikos departamento leidiniu „Gyvenamasis fondas“, *naudingasis plotas* – gyvenamųjų kambarių ir kitų buto patalpų (virtuvių, sanitarinių mazgų, koridorių, įstatytų spintų, lodžijų ir kitų šildomų pagalbinių patalpų) bendrasis grindų plotas. Į naudingąjį buto plotą neįeina balkonų, terasų, rūsių, nešildomų lodžijų grindų plotas.

Pagal Panevėžio plėtros agentūros pateikiamą informaciją, Panevėžio miesto savivaldybės pagrindinės apgyvendinimo paslaugas teikiančios (klasifikuotos) įstaigos yra: 9 viešbučiai; 18 kitų apgyvendinimo įstaigų.

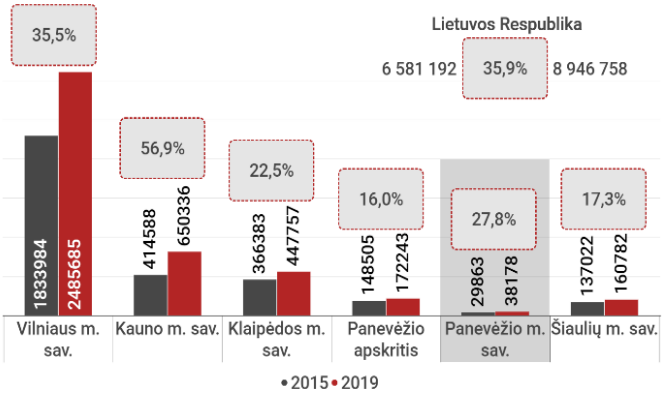
Lietuvos statistikos departamento duomenimis 2019 m. Panevėžio miesto savivaldybėje buvo 27 apgyvendinimo įstaigos, 10-čia įstaigų daugiau nei 2016 m. Apgyvendinimo įstaigų skaičius, palyginti su kitomis analizuojamomis savivaldybėmis buvo mažiausias, tačiau skaičiaus augimas (92,9 proc.) buvo vienas didžiausių ir viršijo šalies (61,9 proc.) bei Panevėžio apskrities (59,5 proc.) apgyvendinimo įstaigų skaičiaus augimą.

3.2.5.1. pav. Apgyvendinimo įstaigų skaičius (vnt.) 2015 m. ir 2019 m. bei jo kitimo dinamika 2015–2019 m. (proc.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis

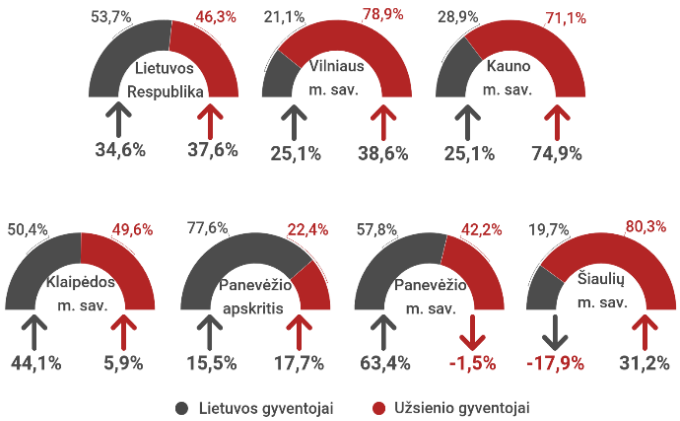
2019 m. Panevėžio miesto savivaldybėje apgyvendinimo įstaigose buvo suteiktos 38 178 nakvynės, kas sudarė 0,4 proc. šalyje ir 22,2 proc. Panevėžio apskrityje suteiktų nakvynių skaičiaus. 2015–2019 m. laikotarpiu nakvynių skaičius Panevėžio miesto savivaldybėje išaugo trečdaliu ir viršijo Panevėžio apskrities (16,0 proc.), Klaipėdos m. sav. (22,2 proc.) bei Šiaulių m. sav. (17,3 proc.) nakvynių skaičiaus augimą.

3.2.5.2. pav. Apgyvendinimo įstaigose suteiktų nakvynių skaičius (vnt.) 2015 m. ir 2019 m. bei jo kitimo dinamika 2015–2019 m. (proc.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis

Analizuojant suteiktų nakvynių pasiskirstymą tarp Lietuvos ir užsienio gyventojų 2019 m. Panevėžio m. sav. daugiau nakvynių buvo suteikta Lietuvos gyventojams nei užsienio piliečiams (atitinkamai 57,9 proc. ir 42,1 proc.). Priešinga tendencija buvo fiksuojama Vilniaus m., Kauno m. ir Šiaulių m. savivaldybėse, kur daugiau nakvynių buvo suteikta užsienio piliečiams.

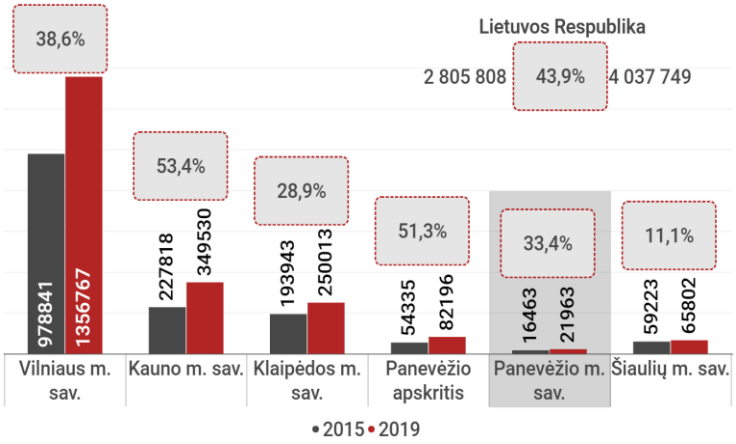

3.2.5.3. pav. Apgyvendinimo įstaigose suteiktų nakvynių skaičiaus pasiskirstymas tarp Lietuvos ir užsienio gyventojų (proc.) 2019 m. bei rodiklių kitimo dinamika 2015–2019 m. (proc.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis

2015–2019 m. laikotarpiu, Panevėžio miesto savivaldybėje buvo fiksuojamas spartus Lietuvos gyventojams suteiktų nakvynių skaičiaus augimas ir užsienio piliečiams suteiktų nakvynių skaičiaus mažėjimas.

2019 m. bent vienai nakvynei Panevėžio miesto savivaldybės apgyvendinimo įstaigose apsistojo beveik 22 tūkstančiai **turistų**[38]. 2015–2019 m. Panevėžio miesto savivaldybėje, kaip ir visose kitose lyginamose savivaldybėse, turistų skaičius didėjo (išaugo trečdaliu), ir tai buvo vienas didesnių rodiklių augimo tempų tarp lyginamų teritorijų.

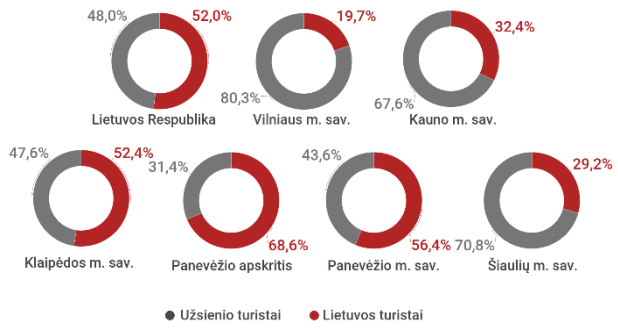

3.2.5.4. pav. Apgyvendintų turistų skaičius (asm.) ir jų dinamika (proc.) 2015–2019 m.

Šaltinis: sudaryta autorių pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis

2019 m. atvykstamasis ir vietinis turizmas dalijosi Lietuvos turizmo rinką pusiau: po šalį keliavę ir apgyvendinimo įstaigose apsistoję Lietuvos gyventojai sudarė 52,0 proc. rinkos (iš viso – 2,1 mln. turistų), užsieniečiai – 48,0 proc. (iš viso – 2,9 mln. turistų).

[38] Pagal Lietuvos statistikos metraštį, *apgyvendintų turistų* skaičius apima Lietuvos gyventojus ir atvykusius užsieniečius, kurie bent vienai nakvynei apsistoja apgyvendinimo įstaigoje.

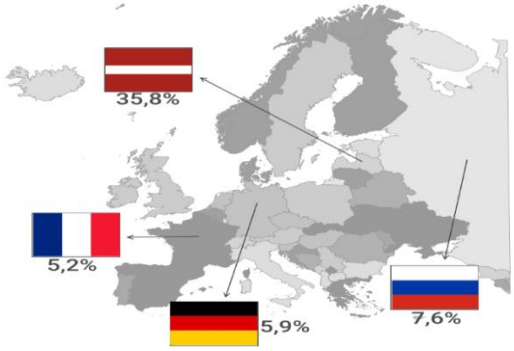

3.2.5.5. pav. Atvykstamojo ir vietinio turizmo turistų pasiskirstymas 2019 m. (proc.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis

Panevėžyje 2019 m. vietos turistai sudarė 56,4 proc., užsienio – 43,6 proc. visų turistų. Vilnių, Kauną ir Šiaulius daugiau lankė užsienio šalių turistai.

Daugiausiai užsienio turistų buvo iš kaimyninės Latvijos, tačiau buvo sulaukta užklausų ir iš Šiaurės ir Pietų Amerikos valstybių, Australijos ir kt.

3.2.5.6. pav. Pagrindinės Europos šalys pagal atvykusių turistų skaičių 2019 m. (proc.)

Šaltinis: PMS administracijos veiklos ataskaitos duomenys

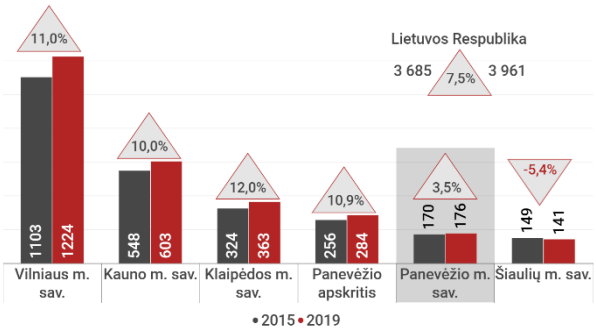
Šalia apgyvendinimo paslaugų svarbi turizmo paslaugų sudėtinė dalis tenka maitinimo paslaugoms. VšĮ Panevėžio plėtros agentūra interesantams nurodo 65 **maitinimo įstaigas**[39], veikiančias Panevėžio miesto savivaldybėje:

- 13 restoranų;
- 48 kavinės;
- 4 kitos maitinimo įstaigos.

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2018 m. Panevėžio miesto savivaldybėje veikė 176 maitinimo ir gėrimų teikimo veiklos įmonės[40]. 2015–2018 m. laikotarpiu Panevėžio miesto savivaldybėje fiksuotas 3,5 proc. maitinimo įstaigų augimas atsiliko nuo šalies ir Panevėžio apskrities rodiklio augimo tempų (atitinkamai 7,5 proc. ir 10,9 proc.).

[39] Vadovaujantis Turizmo terminų žodynu, *maitinimo įmonė* – maisto, gėrimų ir kitų paslaugų teikimo reikalavimus atitinkanti įmonė.

[40] Pagal Lietuvos statistikos metraštį, *maitinimo ir gėrimų teikimo veiklą* sudaro restoranų ir pagaminto valgio teikimo veikla, pagaminto valgio tiekimas renginiams, kitų maitinimo paslaugų teikimas, gėrimų pardavimo vartoti vietoje veikla.

3.2.5.7. pav. Maitinimo įstaigų skaičius (vnt.) 2015 m. ir 2019 m. ir jo kitimo dinamika 2015–2019 m. (proc.)
Šaltinis: sudaryta autorių pagal PMS administracijos veiklos ataskaitos duomenis

Įvertinus maitinimo ir apgyvendinimo paslaugas teikiančių įmonių statistiką, darytina išvada, kad Panevėžio miesto savivaldybėje vyksta maitinimo bei apgyvendinimo paslaugų plėtra ir šių paslaugų poreikis yra didėjantis.

Turistų skaičius savivaldybėje priklauso nuo turimų rekreacinių išteklių įvairovės, turizmo paslaugų ir produktų pasiūlos, prieinamumo. **Rekreacinius išteklius** sudaro tvenkiniai, upės, ežerai, parkai, miškai. Panevėžio mieste teka upė Nevėžis, poilsiui pritaikytos Ekrano marios, didžiausi parkai yra Skaistakalnio, Kultūros ir poilsio, Jaunimo sodo, Pajuostės pl. parkas, Plukių ir Nevėžio pakrantės parkas; saugomą teritoriją sudaro 805,2 ha.

Apibendrinimas

2015–2018 m. laikotarpiu Panevėžio miesto MI augimo tempas 2015–2018 m. laikotarpiu buvo didžiausias tarp lyginamų teritorijų (82,8 proc.). Tačiau MI, tenkančios vienam gyventojui, 2018 m. buvo mažiausios ir siekė 2 270 Eur. TUI Panevėžio mieste ir apskrityje augo atitinkamai 39,1 ir 42,5 proc., kai tuo pačiu metu šalyje augimas siekė tik 21,0 proc.

Panevėžio miesto verslumo lygio rodiklis 2019 m. pradžioje siekė 29 ir nusileido didiesiems miestams, beveik atitiko šalies vidurkį (30,2). Nuo 2015 m. šis rodiklis padidėjo 14,2 proc. Pagal ekonominės veiklos rūšių klasifikatorių (EVRK) Panevėžyje dominavo didmeninės ir mažmeninės prekybos bei variklinių transporto ir motociklų remonto veikla, kita aptarnavimo veikla bei apdirbamoji gamyba.

Lietuvos statistikos departamentas BVP rodiklį vertina nacionaliniu ir apskričių lygiu. 2018 m. Panevėžio apskrityje buvo sukurta 5,8 proc., o 2019 m. 5,6 proc. Lietuvos bendrojo vidaus produkto (BVP). SPP rengėjų skaičiavimu BVP, tenkantis 1 Panevėžio miesto savivaldybės gyventojui, 2018 m. siekė 12 825 Eur. Tai buvo mažiausias dydis palyginus su kitomis savivaldybėmis.

Beveik trečdalį Panevėžio apskrities bendrosios pridėtinės vertės 2017 m. sukūrė pramonė. Pramonės sektorius Panevėžio regione yra geriau išsivystęs palyginti su Lietuvos vidurkiu, kuris siekia 22,1 proc. visos šalyje sukurtos bendrosios pridėtinės vertės. Didžiausią pridėtinę vertę tarp pramonės ekonominės veiklos rūšių visoje Lietuvoje sukuria apdirbamoji gamyba. Visgi tyrimai rodo, kad šiuo metu Panevėžio apskrities apdirbamosios gamybos įmonėse dominuoja rankų darbas arba pradėti automatizuoti ir skaitmeninti tik pagrindiniai įmonių procesai.

Panevėžys kartu su kitomis Panevėžio regiono savivaldybėmis nuo 2019 m. siekia kryptingos ekonominės regiono plėtros ir siekia įgyvendinti Pramonės 4.0 vystymo Panevėžio regione 2019-2023 m. strategiją. Tai viena labiausiai išvystytų regioninės specializacijos krypčių Lietuvoje.

Eksportuojančios įmonės sudaro apie 3 proc. visų veikiančių įmonių Panevėžio miesto savivaldybėje. Rodiklis atitinka ir kitų lyginamų teritorijų situaciją.

Panevėžio LEZ teritorija, palyginti su kitomis zonomis, pasižymi aukštu infrastruktūros išvystymo lygiu. 2020 m. pradžioje LEZ teritorijoje buvo siūlomi 4 žemės sklypai.

Panevėžio miesto savivaldybės 15–64 metų amžiaus gyventojų užimtumo lygis buvo vienas mažiausių: 2019 m. siekė 70,2 proc. ir atsiliko nuo šalies (73,0 proc.) užimtumo lygio, tačiau viršijo Panevėžio apskrities (65,6 proc.) rodiklį.

Nedarbo lygis 2019 m. Panevėžio mieste siekė 7,3 proc. ir buvo mažesnis nei šalyje (8,4 proc.), Panevėžio apskrityje (9,1 proc.) bei Kauno mieste (8,8 proc.). Pažymėtina, kad nedarbo lygis nepasiekė prieškrizinio lygio, 2008 m. fiksuoto lygio (5,1 proc.), nors jau ilgą laiką pastebimas gana spartus Panevėžio ūkio augimas. Tai gali reikšti struktūrinio nedarbo problemas, kai darbo ieškančių asmenų kvalifikacija ir įgūdžiai neatitinka darbo rinkos reikalavimų.

2019 m. Panevėžio miesto savivaldybėje vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis (toliau – DU) siekė 1 194,90 Eur ir viršijo Panevėžio apskrities (1 117,2 Eur) bei Šiaulių m. sav. (1 106,60 Eur) DU. Viena iš pagrindinių aukštesnio atlyginimo Panevėžio savivaldybėje priežasčių – sukauptos investicijos.

Panevėžio apskrityje 2018 m. 40 proc. įmonių atitiko inovacinės veiklos klasifikaciją lyginant su visomis veikiančiomis įmonėmis. Pastarąjį rodiklį palyginus su 2016 m., nustatytas sumažėjimas 3,3 proc. p. Tiek Lietuvos, tiek Panevėžio mieste veikiančių įmonių inovacijų ir technologijų įsisavinimo gebos lygis yra žemas. Našumo augimui paspartinti reikia didesnių investicijų, visų pirma privačiajame sektoriuje. Atsižvelgiant į esamą situaciją, verslo išlaidos MTEP ir vykdomos inovacinės veiklos tampa kritiniu atsvaros tašku, vis dar galinčiu suteikti Panevėžiui ekonominio konkurencingumo ir augimo potencialo. Atitinkamai inovacijų paramos sistema ir jos teikiamos paslaugos išlieka vienu svarbiausių inovacijų ekosistemos elementų.

2015–2019 m. laikotarpiu visoje šalyje pastatytų gyvenamųjų namų skaičius kito netolygiai, tačiau, palyginus 2015 m. ir 2019 m., pastebimas 14,1 proc. augimas. Panevėžio miesto savivaldybėje buvo fiksuojamas gyvenamųjų namų statybų skaičiaus mažėjimas 6,0 proc. Gyvenamojo būsto rinkos dinamiką įtakoja gyventojų disponuojamos pajamos, užimtųjų skaičius ir vartotojų lūkesčiai. Priešinga tendencija pastebima analizuojant negyvenamosios paskirties pastatų statybos skaičių: 2019 m. pastatyti 24 negyvenamieji pastatai, t. y. trigubai daugiau nei 2015 m. Tikėtina, kad nemenką įtaką tam turi vis skaitlingesnis lėšų iš ES paramos fondų naudojimas.

Naudingo ploto, tenkančio vienam Panevėžio miesto savivaldybės gyventojui, augimo tempas 2015–2019 m. laikotarpiu siekė 12,9 proc. ir buvo didžiausias tarp lyginamų teritorijų, išskyrus Panevėžio apskritį (13,2 proc.).

Apgyvendinimo įstaigų skaičius Panevėžio miesto savivaldybėje 2015-2019 m. didėjo ir šis pokytis (92,9 proc.) buvo vienas didžiausių tarp lyginamų teritorijų. Turistų skaičius kaip ir visose kitose lyginamose savivaldybėse taip pat didėjo. Įvertinus maitinimo ir apgyvendinimo paslaugas teikiančių įmonių statistiką, darytina išvada, kad Panevėžio miesto savivaldybėje vyksta maitinimo bei apgyvendinimo paslaugų plėtra ir šių paslaugų poreikis yra didėjantis. Pasaulinės tendencijos rodo, kad turizmo svarba šalių ekonomikai nuolat auga.

2020 m. pradžioje prasidėjusi COVID-19 pandemija ir įvestos karantino priemonės neigiamai įtakojo turizmo sektorių, o to rezultatai bus jaučiami ir ateityje. Sustabdžius turistines keliones visame pasaulyje, Lietuvoje ženkliai sumažės ne tik užsienio, bet ir vidaus turistų apimtys. Turizmo sektoriaus atsigavimas tiesiogiai priklauso nuo pandemijos plitimo tendencijų ateityje. Visgi

Pasaulinės turizmo organizacijos (PTO) duomenys rodo, kad 2021 m. vietinė turizmo paklausa bus didesnė negu užsieniečių, todėl būtų racionalu turizmo verslui orientuotis į vietinę rinką.

Savivaldybėje stebimas spartesnis nei vidutiniškai šalyje ir kituose didžiuosiuose miestuose materialinių ir tiesioginių užsienio investicijų augimo tempas, įtakojamas taikomų investicijų pritraukimo priemonių ir žemesnio nei vidutiniškai šalyje šių rodiklių lygio.

Mažesnis nei vidutiniškai šalyje vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis įtakojamas dominuojančių žemos pridėtinės vertės gamybos ir paslaugų sektorių, aukštesnio nei kituose didžiuosiuose miestuose registruoto nedarbo lygio, nepakankamo Panevėžio mieste veikiančių įmonių inovacijų ir technologijų įsisavinimo gebos lygio.

Mažėjančios gyvenamųjų namų statybų apimtys susijusios su gyventojų skaičiaus mažėjimu ir demografiniu senėjimu.

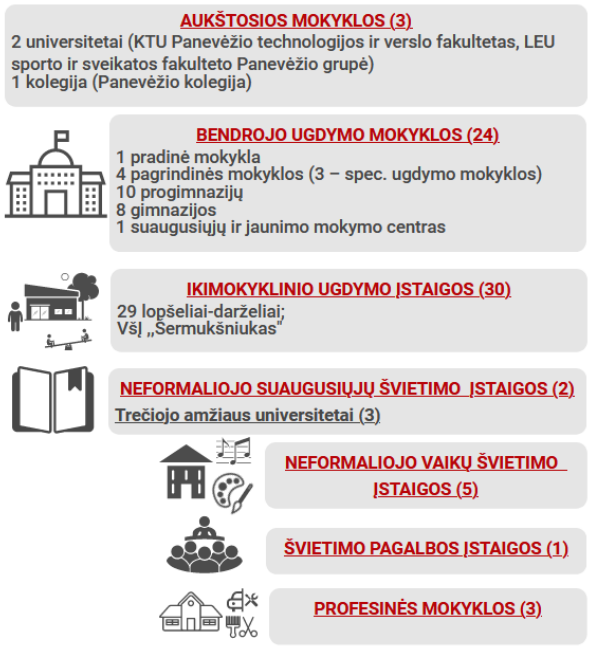
Savivaldybėje dominuoja vietinis atvykstamasis turizmas, stebimas spartus apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų įmonių skaičiaus didėjimas, kurį lemia augantis Lietuvos gyventojų pajamų lygis ir mažas tokias paslaugas teikiančių įmonių skaičius.

3.3. ŠVIETIMAS

Panevėžio miesto ir regiono ekonominė sėkmė, **pilnavertis socialinis ir kultūrinis gyvenimas** gali būti užtikrinami aukštos kokybės ir plačiai prieinamo švietimo pagalba.

Vienas iš svarbiausių švietimo lygį savivaldybėje apibūdinančių rodiklių yra švietimo prieinamumas, kuris vertinamas pagal švietimo sistemų struktūrų ir ugdymosi poreikių dermę, ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio, vidurinio, neformaliojo, profesinio bei aukštojo mokslo švietimo teikėjų tinklo pakankamumą, kuris užtikrina asmenų ugdymąsi. Panevėžio miestas ypatingai didelį dėmesį skiria kurti ir tvirtinti ryšius su mokslo, verslo, švietimo institucijomis, siekiant efektyvios žinių, inovacijų ir investicijų sklaidos regione.

2020 m. Panevėžio mieste veikiančios švietimo paslaugas teikiančios įstaigos:

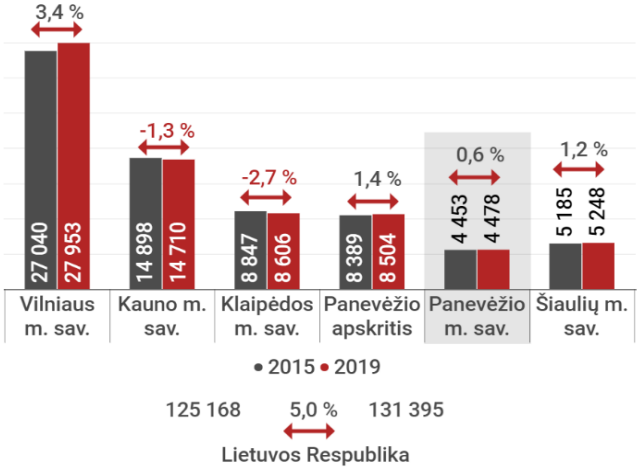
3.3.1. pav. Švietimo įstaigos Panevėžyje 2020 m.

Šaltinis: sudaryta autorių pagal Panevėžio miesto savivaldybės duomenis

Ikimokyklinis ir priešmokyklinis ugdymas. Pagal Lietuvos Respublikos švietimo įstatymą[41], ikimokyklinio ugdymo paskirtis – padėti vaikui tenkinti prigimtinius, kultūros, taip pat ir etninius, socialinius, pažintinius poreikius; priešmokyklinio ugdymo paskirtis – padėti vaikui pasirengti sėkmingai mokytis pagal pradinio ugdymo programą. Ikimokyklinis ugdymas teikiamas vaikui nuo gimimo iki jam pradedamas teikti priešmokyklinis arba pradinis ugdymas; priešmokyklinis ugdymas pradedamas teikti vaikui, kai tais kalendoriniais metais jam sueina 6 metai.

2019 m. Panevėžio mieste ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo auklėtinių skaičius siekė 4 478 ir sudarė 3,4 proc. šalies ir 52,7 proc. Panevėžio apskrities visų ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo auklėtinių skaičiaus. 2015–2019 m. laikotarpiu ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo auklėtinių skaičius Panevėžio mieste, kaip ir daugelyje lyginamų teritorijų didėjo (0,6 proc.), išskyrus Kauno m. ir Klaipėdos m. savivaldybes, kuriose auklėtinių skaičius mažėjo (atitinkamai 1,3 proc. ir 2,7 proc.).

[41] Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas. *Valstybės žinios*. 2011, Nr. 38-1804.

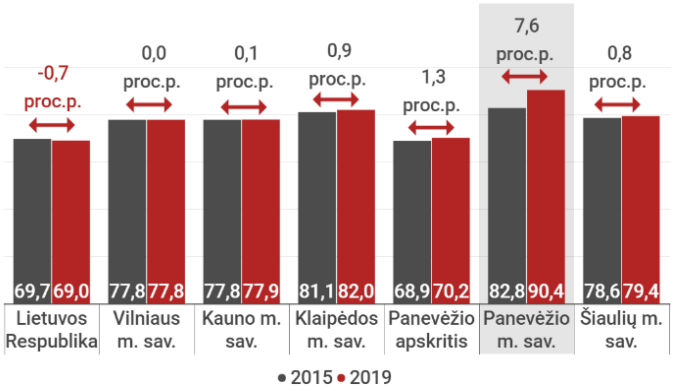

3.3.2. pav. Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo auklėtinių skaičius 2015 m. ir 2019 m. (asm.) bei jo kitimo dinamika 2015–2019 m. (proc.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal ŠVIS duomenis

Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigose esančių vietų skaičius visu analizuojamu laikotarpiu viršijo įstaigas lankančių vaikų skaičių. 2019 m. Panevėžio miesto savivaldybės administracijos veiklos ataskaitos duomenimis, 2019 m. buvo užimta 97,9 proc. visų ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigų vietų.

2019 m. Panevėžio mieste vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas, procentinė dalis, lyginant su 1–6 metų vaikais, siekė 90,4 proc. Rodiklis viršijo šalies ir Panevėžio apskrities rodiklius (atitinkamai 69,0 proc. ir 70,2 proc.) bei buvo didžiausias tarp visų lyginamų savivaldybių.

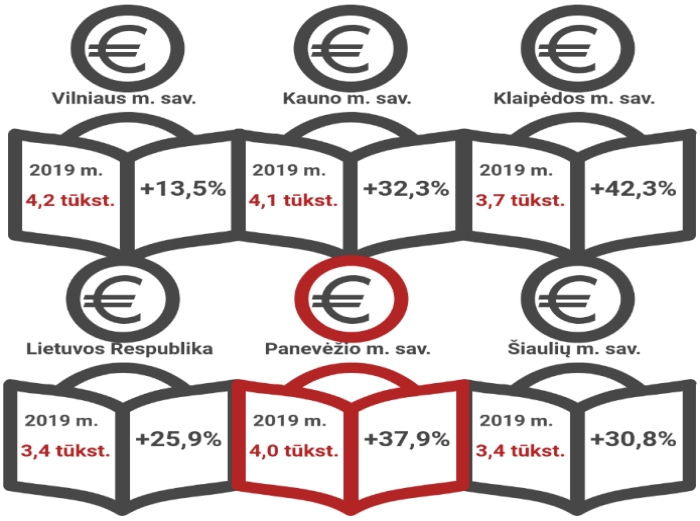

3.3.3. pav. 1–6 m. amžiaus vaikų dalis ikimokykliniame ir priešmokykliniame ugdyme (proc.) 2015 m. ir 2019 m. bei jų dalies kitimo dinamika (proc.) 2015 ir 2019 m.

Šaltinis: sudaryta autorių pagal ŠVIS duomenis

Analizuojamu laikotarpiu ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikų ugdymo prieinamumas visose lyginamose savivaldybėse ir Panevėžio apskrityje didėjo, tačiau Panevėžio mieste augimas buvo sparčiausias (7,6 proc. p.), kai tuo pačiu laikotarpiu šalyje buvo fiksuojamas 0,7 proc. p. mažėjimas.

Panevėžio miesto savivaldybėje ikimokyklinio ugdymo įstaigos vaikui tenkančios lėšos 2015-2019 m. kasmet didėjo. Ta pati tendencija pastebima ir visose kitose lyginamose savivaldybėse.

3.3.4. pav. Vienam ikimokyklinio ugdymo įstaigoje besimokančiam asmeniui tenkančios lėšos 2019 m. (tūkst. Eur) ir rodiklio kitimo dinamika 2015-2019 m. (proc.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis

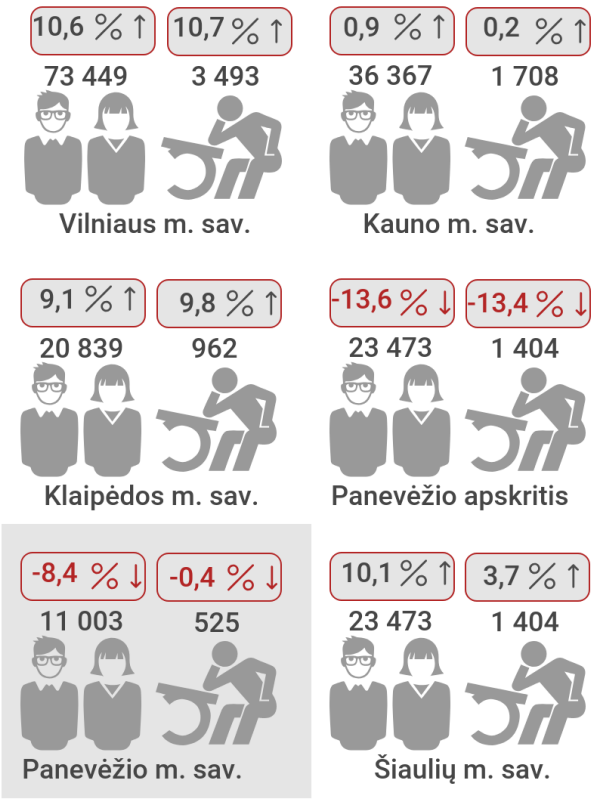
Siekiant užtikrinti lygias galimybes lankyti ikimokyklinio ugdymo įstaigas, 2018 m. rugsėjo 27 d. Panevėžio miesto savivaldybės tarybos sprendimu Nr. 1–290 sumažinta prioritetų, kurie suteikia pirmumo teisę vaikams lankyti ikimokyklinę ugdymo įstaigą.

Vadovaujantis nuostata, kad ankstyvasis ugdymas yra kelias į geresnius mokinių pasiekimus ir atitinkamai sėkmingesnę kiekvieno vaiko ateitį, Panevėžio mieste didelis dėmesys skiriamas kokybiškam, šiuolaikiškam ir inovatyviam ankstyvajam ugdymui – remontuojamos ir pertvarkomos ikimokyklinio ugdymo grupės, rekonstruojami pastatai, atnaujinamas inventorius ir infrastruktūra, 14–oje ikimokyklinių įstaigų vyksta robotikos užsiėmimai, ikimokyklinio amžiaus vaikams įkurta LEGO inovacijų studija.

Bendrasis ugdymas. Pagal Lietuvos Respublikos švietimo įstatymą[42], bendrasis ugdymas apima pradinį ugdymą (jo paskirtis – suteikti asmeniui dorinės ir socialinės brandos pradmenis, kultūros, taip pat ir etniniškumo, pagrindus, elementarų raštingumą), pagrindinį ugdymą (jo paskirtis – suteikti asmeniui dorinės, sociokultūrinės ir pilietinės brandos pagrindus, bendrąjį raštingumą, technologinio raštingumo pradmenis, ugdyti tautinį sąmoningumą, išugdyti siekimą ir gebėjimą apsispręsti, pasirinkti ir mokytis toliau) ir vidurinį ugdymą (jo paskirtis – padėti asmeniui įgyti bendrąjį dalykinį, sociokultūrinį, technologinį raštingumą, dorinę, tautinę ir pilietinę brandą, profesinės kompetencijos pradmenis).

2019 m. Panevėžio miesto bendrojo ugdymo mokyklose mokėsi 11 003 mokiniai – 3,3 proc. šalies ir 46,9 proc. Panevėžio apskrities bendrojo ugdymo mokinių skaičiaus. Bendrojo ugdymo mokyklų klasių skaičius siekė 525 ir siekė 2,8 proc. šalies bei 37,4 proc. Panevėžio apskrities bendro klasių skaičiaus. Bendrojo ugdymo mokinių bei klasių skaičius analizuojamu laikotarpiu buvo mažiausias tarp visų lyginamų savivaldybių.

[42] Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas. *Valstybės žinios*. 2011, Nr. 38-1804.

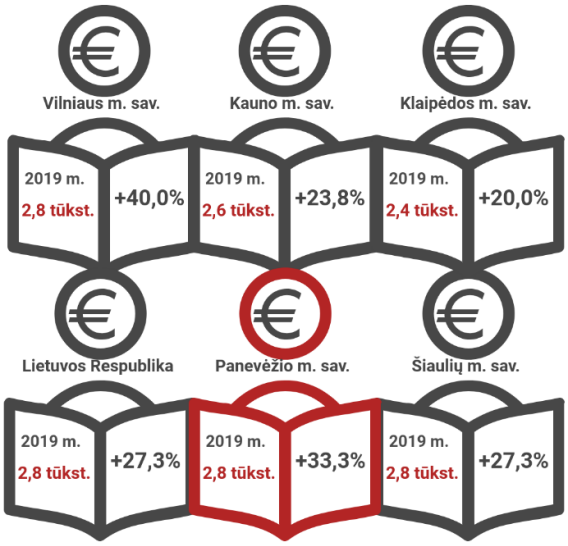
3.3.5. pav. Bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičius (asm.), klasių skaičius (vnt.) 2019 m. bei jų kitimo dinamika 2015–2019 m. (proc.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal ŠVIS duomenis

2015–2019 m. laikotarpiu bendrojo ugdymo mokinių skaičius Panevėžio mieste mažėjo 8,4 proc., šalyje – 3,4 proc., Panevėžio apskrityje – 13,6 proc. Kitose lyginamose savivaldybėse analizuojamu laikotarpiu buvo fiksuojamas bendrojo ugdymo mokinių skaičiaus augimas.

Tokia pati tendencija pastebima ir analizuojant bendrojo ugdymo mokyklų klasių skaičių: Panevėžio mieste sumažėjo 0,4 proc., visoje šalyje – 6,5 proc., Panevėžio apskrityje – 13,4 proc. Tuo pačiu laikotarpiu kitose nagrinėjamose savivaldybėse šis rodiklis didėjo.

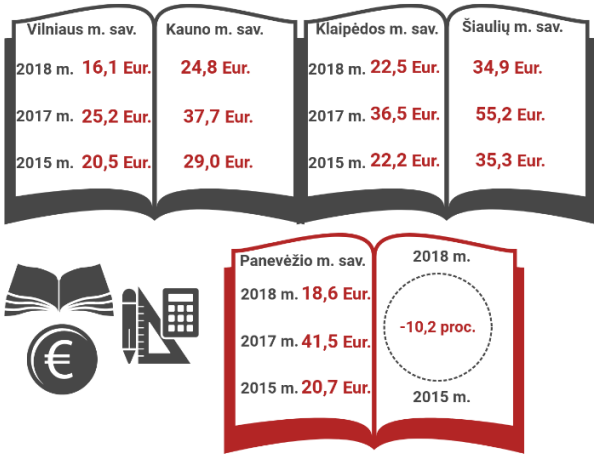
Panevėžio miesto savivaldybėje bendrojo ugdymo įstaigos lėšos tenkančios vaikui 2015-2019 m. kasmet didėjo. Tai sparčiausias augimas (+33,3 proc.) lyginamose teritorijose, išskyrus Vilniaus m. sav. (+40 proc.). Augimo tendencija pastebima ir visose kitose lyginamose savivaldybėse. Nurodytas rodiklis PMS 2019 m. sudarė apie 2,8 tūkst. Eur. Toks pat lėšų dydis fiksuojamas Vilniaus ir Šiaulių miestų savivaldybėse.

3.3.6. pav. Vienam bendrojo ugdymo įstaigoje besimokančiam asmeniui tenkančios lėšos 2019 m. (tūkst. Eur) ir rodiklio kitimo dinamika 2015-2019 m. (proc.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis

Taip pat visose lyginamosiose savivaldybėse padidėjo ugdymo lėšos, panaudotos mokymo priemonėms įsigyti, tenkančios vienam mokiniui. Tačiau 2018 m. lėšos sumažėjo ir buvo vienos mažiausių tarp lyginamų savivaldybių, mažesnės buvo tik Vilniaus miesto sav. (plačiau žr. 3.3.7. pav.). Sumažėjimas fiksuojamas dėl pasikeitusios Mokymo lėšų apskaičiavimo, paskirstymo ir panaudojimo tvarkos metodikos.

3.3.7. Ugdymo lėšų vadovėliams ir kitoms mokymo priemonėms dydis, tenkantis asmeniui (Eur)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal ŠVIS duomenis

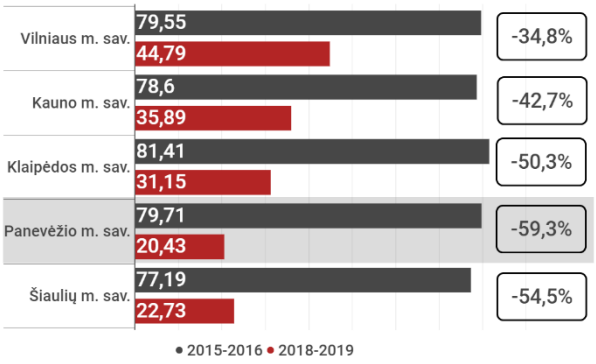
Tarptautiniai švietimo ekspertai rekomenduoja, kad, siekiant efektyvaus švietimo finansavimo, vienam mokytojui turėtų tekti 14 mokinių. Panevėžio miesto savivaldybėje 2019-2020 m. m. teko 12,2 mokinių, kai 2015-2016 m. m. šis rodiklis sudarė 11,4. Daugiausiai mokinių vienam mokytojui 2018-2019 m. m. tarp lyginamų savivaldybių teko Kauno mieste – 13,4.

3.3.8. Vienam mokytojui tenkantis mokinių skaičius 2019-2020 m.

Šaltinis: sudaryta autorių pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis

Panevėžio miesto savivaldybėje nuo 2015-2016 m. mokytojų, turinčių 1 arba didesnį etatą, dalis (proc.) nuo visų mokytojų, sumažėjo 59,3 proc. p. intensyvumu. Ir tai buvo didžiausias neigiamas pokytis tarp lyginamų savivaldybių (plačiau žr. 3.3.9. pav.).

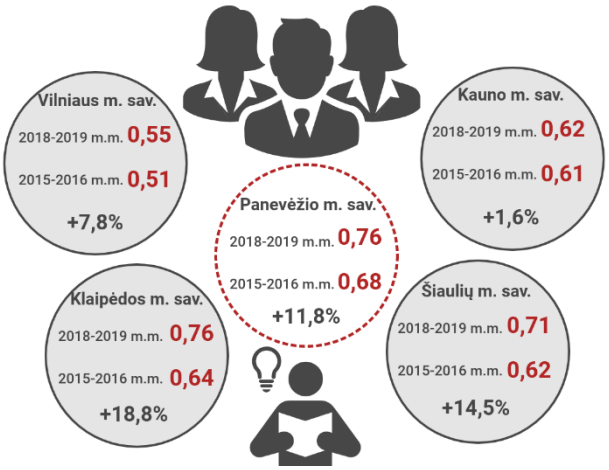

3.3.9. pav. Mokytojų, turinčių 1 arba didesnį etatą, dalis (proc.) bei rodiklio kitimo dinamika 2015–2016 m. ir 2018–2019 m. (proc. p.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal ŠVIS duomenis

Panevėžio miesto savivaldybėje yra vykdomas mokyklų tinklo pertvarkos plano įgyvendinimas[43], kurio tikslas – kokybiško privalomojo švietimo plėtra, švietimo prieinamumo didinimas. Planas sudarytas remiantis 2014 m. priimtomis Mokyklų tinklo pertvarkos metodinėmis rekomendacijomis.

Panevėžio mieste 2018-2019 m. visos mokyklos turėjo švietimo pagalbos specialistus. Švietimo pagalbos specialistų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių, buvo vienas geriausių tarp lyginamų savivaldybių.

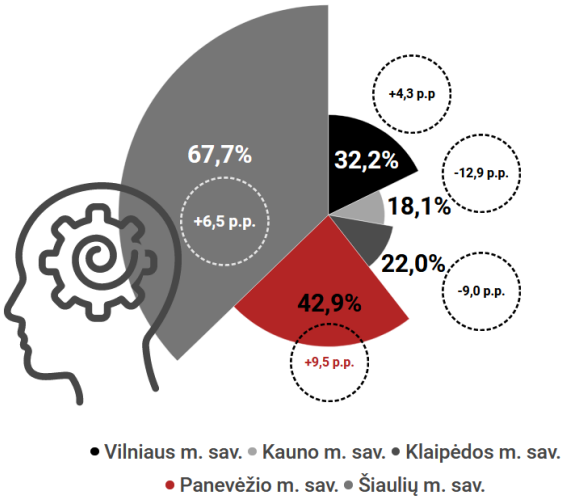

3.3.10. pav. Švietimo pagalbos specialistų skaičius, tenkantis 100-ui mokinių bei rodiklio kitimo dinamika 2015–2016 m. ir 2018–2019 m. (proc.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal ŠVIS duomenis

Visgi mokyklų, neturinčių psichologo, procentinė dalis nuo visų mokyklų Panevėžyje didėjo (plačiau žr. 3.3.11. pav.).

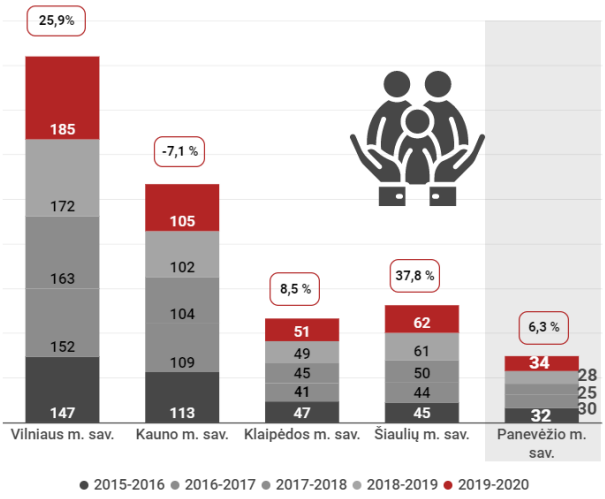
[43] 2016 m. kovo 29 d. Panevėžio miesto savivaldybės tarybos sprendimas Nr.1-66 „Dėl Panevėžio miesto savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarkos 2016–2020 metų bendrojo plano patvirtinimo“

3.3.11. pav. BU mokyklų, neturinčių psichologo 2018–2019 m. m., dalis (proc.) bei rodiklio kitimo dinamika 2015–2016 m. ir 2018–2019 m. (proc. p.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal ŠVIS duomenis

Socialinių pedagogų skaičius 2015-2016 m. m. – 2019-2020 m. laikotarpiu kito netolygiai, tačiau 2019-2020 m. m. fiksuojamas didžiausias jų skaičius – 34 (plačiau žr. 3.3.12. pav.).

3.3.12. pav. Socialinių pedagogų skaičius ir jų kitimo dinamika (proc.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal Nacionalinės švietimo agentūros duomenis

Vidutinis BU mokyklos mokytojo (neto) darbo užmokestis (724,5 Eur) 2019 m. fiksuojamas mažesnis nei Vilniaus m. sav. (831,5 Eur), Kauno m. sav. (770,3 Eur), Klaipėdos m. sav. (771,9 Eur), vos didesnis nei Šiaulių m. sav. (722,6 Eur)[44].

LR Švietimo mokslo ir sporto ministerijos duomenimis, mokinių, kurie mokykloje jaučiasi gerai, dalis Panevėžyje 2019 m. sudarė 53,6 proc., kai vidutiniškai Lietuvoje šis rodiklis siekė 57 proc., o miestų savivaldybėse[45] – 57,7 proc.

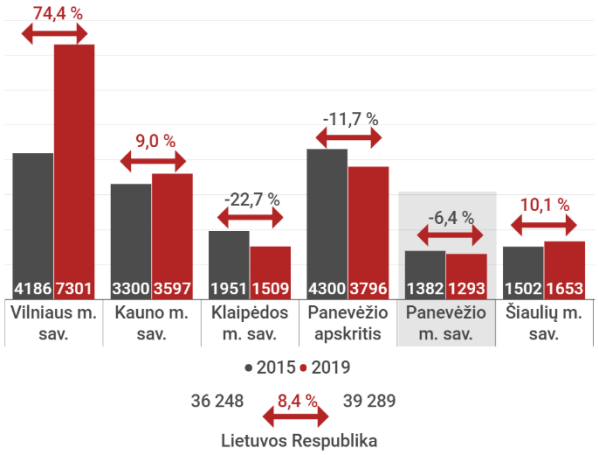
Panevėžio miesto savivaldybėje yra sudarytos sąlygos ugdytis vaikams, turintiems įvairių **specialiųjų ugdymosi poreikių**[46]. Panevėžyje veikia 3 specialiojo ugdymo mokyklos, kuriose mokiniai ugdomi pagal pritaikytas arba individualizuotas bendrąsias programas.

[44] Duomenų šaltinis: LR Švietimo mokslo ir sporto ministerijos leidinys „Lietuva. Švietimas šalyje ir regionuose. 2020. Finansavimas

[45] Alytaus, Kauno, Klaipėdos, Palangos, Panevėžio, Šiaulių, Vilniaus, Visagino

[46] Pagal Lietuvos Respublikos švietimo įstatymą, *specialieji ugdymosi poreikiai* – pagalbos ir paslaugų ugdymo procese reikmė, atsirandanti dėl išskirtinių asmens gabumų, įgimtų ar įgytų sutrikimų, nepalankių aplinkos veiksnių.

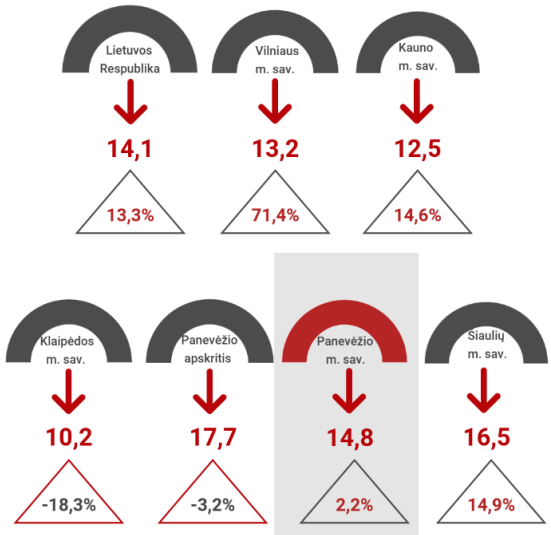
2019 m. Panevėžio mieste buvo 1 293 specialiųjų ugdymosi poreikių turintys mokiniai (11,8 proc. bendrojo ugdymo mokinių). Mokinių dalis atitiko šalies rodiklį (11,8 proc.) ir buvo mažesnė nei Panevėžio apskrityje (16,2 proc.). 2015–2019 m. laikotarpiu specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių skaičius Panevėžyje sumažėjo 6,4 proc., kai šalyje tuo pačiu metu buvo fiksuojamas 8,4 proc. rodiklio didėjimas (plačiau žr. 3.3.13. pav.).

3.3.13. pav. Mokinių su specialiaisiais poreikiais skaičius 2015 m. ir 2019 m. (asm.) bei jo kitimo dinamika 2015–2019 m. (proc.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal ŠVIS duomenis

Mokinių, turinčių specialiųjų poreikių skaičius 1 000-iui gyventojų, 2019 m. Panevėžio miesto savivaldybėje buvo vienas didžiausių tarp lyginamų savivaldybių (14,8 mokinių) ir viršijo šalies rodiklį (14,1 mokinio). Analizuojamu laikotarpiu mokinių, turinčių specialiųjų poreikių, tenkančių 1 000 gyventojų, skaičiaus didėjimas buvo fiksuojamas daugelyje lyginamų teritorijų.

3.3.14. pav. Mokinių, turinčių specialiųjų poreikių dalis (proc.) bendroje mokinių struktūroje 2019 m., jų skaičius, tenkantis 1 000 gyventojų (asm.), 2019 m. ir rodiklio kitimo dinamika 2015–2019 m. (proc.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal ŠVIS ir Lietuvos statistikos departamento duomenis

2019 m. Panevėžio miesto savivaldybėje **pagrindinį**[47] ir **vidurinį išsilavinimą**[48] įgijo 95,9 proc., t. y. 1 893 mokiniai (987 – pagrindinį, 906 – vidurinį). Įgijusiųjų išsilavinimą mokinių dalis siekė 4,1 proc. šalies ir 49,3

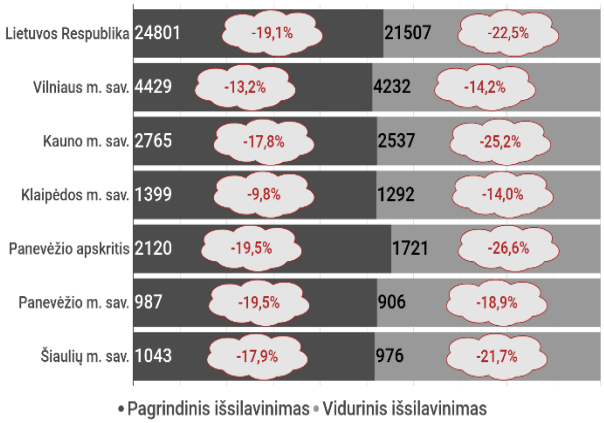
[47] Pagal Lietuvos statistikos metraštį, *pagrindinis išsilavinimas* – tai išsilavinimas, įgytas baigus pagrindinio ugdymo programą, arba teisės aktų nustatyta tvarka pripažintas kaip jam lygiavertis užsienyje įgytas išsilavinimas.

[48] Pagal Lietuvos statistikos metraštį, *vidurinis išsilavinimas* – išsilavinimas įgytas baigus vidurinio ugdymo programą ir išlaikius brandos egzaminus, arba teisės aktų nustatyta tvarka pripažintas kaip jam lygiavertis užsienyje įgytas išsilavinimas.

proc. Panevėžio apskrities įgijusių išsilavinimą mokinių. Nuo 2015 m. įgijusių išsilavinimą mokinių Panevėžio mieste sumažėjo 19,2 proc.

2019 m. pagrindinį išsilavinimą įgijo 95,6 proc. pagal pagrindinio ugdymo programą besimokančių mokinių.

Pagrindinio ugdymo išsilavinimą įgijusių mokinių skaičiaus mažėjimas 2015–2019 m. buvo fiksuojamas visose analizuojamose teritorijose: sparčiausiai mažėjo Panevėžio mieste ir Panevėžio apskrityje (po 19,5 proc.). Šalyje pagrindinį išsilavinimą įgijusių mokinių skaičius sumažėjo 19,1 proc. Tokia pati tendencija pastebima ir tarp vidurinį išsilavinimą įgijusių mokinių. Panevėžyje vidurinį išsilavinimą įgijo 18,9 proc. mažiau mokinių nei 2015 m., šalyje – 22,5 proc., Panevėžio apskrityje – 26,6 proc. Vidurinį išsilavinimą įgijo 96,3 proc. pagal vidurinio ugdymo programas besimokančių mokinių.

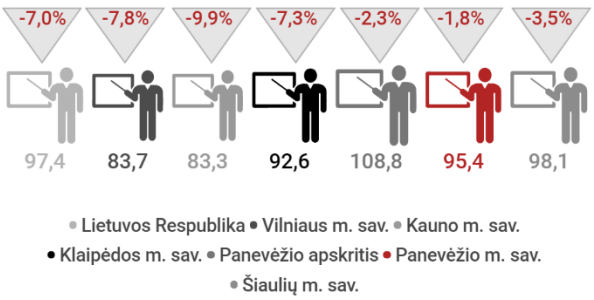

3.3.15. pav. BU mokinių, įgijusių pagrindinį ir vidurinį išsilavinimą, skaičius (asm.) 2019 m. bei jo kitimo dinamika (proc.) 2015–2019 m.

Šaltinis: sudaryta autorių pagal ŠVIS duomenis

Panevėžio mieste pedagoginių darbuotojų skaičius siekė 1 050 (3,2 proc. šalies ir 41,1 proc. Panevėžio apskrities pedagoginių darbuotojų skaičiaus).

Analizuojamu laikotarpiu Panevėžio mieste, kaip ir kitose lyginamose teritorijose, buvo stebima pedagoginių darbuotojų mažėjimo tendencija, išskyrus Vilniaus m. ir Klaipėdos m. savivaldybes, kur pedagoginių darbuotojų skaičius didėjo (atitinkamai 2,0 proc. ir 1,1 proc.). Tikslesnis rodiklis yra pedagoginių darbuotojų skaičius, tenkantis tūkstančiui mokinių, kuris padeda įvertinti pedagoginių darbuotojų pasiūlą ir paklausą, švietimo paslaugų prieinamumą ir kokybę. Taigi 2019 m. Panevėžio miesto savivaldybėje tūkstančiui mokinių teko 95,4 pedagoginiai darbuotojai. Rodiklis buvo mažesnis nei vidutiniškai visoje šalyje ir Panevėžio apskrityje, tačiau didesnis nei Vilniaus m., Kauno m. ir Klaipėdos m. savivaldybėse (plačiau žr. 3.3.16. pav.).

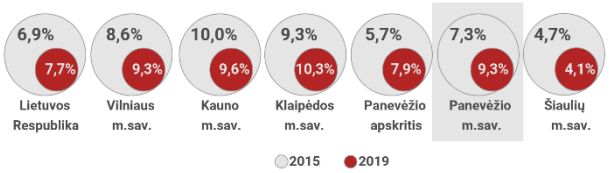

3.3.16. pav. Pedagoginių darbuotojų skaičius, tenkantis tūkstančiui mokinių (asm.) 2019 m. bei rodiklio kitimo dinamika 2015–2019 m. (proc.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal ŠVIS duomenis

2019 m. Panevėžio miesto savivaldybėje buvo 98 pensinio amžiaus sulaukę pedagoginiai darbuotojai (13 pedagoginių darbuotojų daugiau nei 2015 m.). Pensinio amžiaus sulaukę pedagogai sudarė 9,3 proc.

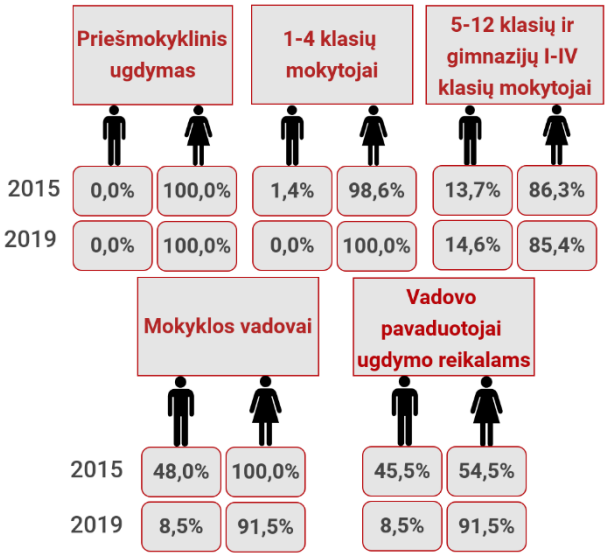
Panevėžio miesto pedagoginių darbuotojų skaičiaus. Tuo pačiu laikotarpiu šalyje buvo 7,7 proc. pensinio amžiaus sulaukusių pedagoginių darbuotojų, Panevėžio apskrityje – 7,9 proc. (plačiau žr. 3.3.17. pav.).

3.3.17. pav. Pensinio amžiaus pedagoginių darbuotojų dalis 2015 m. ir 2019 m. (proc.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal ŠVIS duomenis

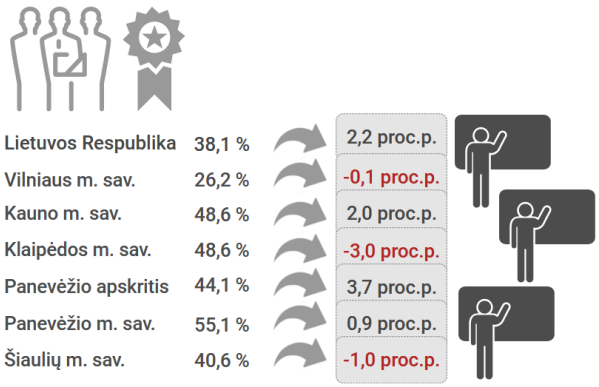
Panevėžio miesto savivaldybėje, kaip ir visoje Lietuvoje, vyrų skaičius bendrojo ugdymo procese yra mažas. Panevėžio miesto savivaldybės priešmokykliniame ugdyme vyrai nei 2015 m., nei 2019 m. visiškai nedalyvavo. 1-12 klasių mokytojų vyrų dalis visu analizuojamu laikotarpiu mažėjo. Šalyje vyrų skaičius priešmokykliniame ugdyme 2015 m. siekė 4 (arba 0,6 proc. visų darbuotojų), 2019 m. – 3 (arba 0,5 proc. visų darbuotojų). Vyresnėse klasėse tiek vyrų skaičius 2015 m. ir 2019 m., tiek moterų skaičius kito netolygiai. Pastebima, kad daugiausia vyrų dalyvauja vyresnių klasių ugdymo procese. Vadovų pozicijose, kaip ir visose kitose, daugiau dalyvauja moterys (plačiau žr. 3.3.18. pav.).

3.3.18. pav. Moterų ir vyrų (mokyklų mokytojai ir vadovai) dalis Panevėžio miesto savivaldybėje 2015 m. ir 2019 m. (proc.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal ŠVIS duomenis

Iš visų pedagoginių darbuotojų 2019 m. Panevėžio miesto savivaldybėje buvo 579 aukštos kvalifikacijos (metodininkai ir ekspertai) pedagogai. Tai sudarė 55,1 proc. visų Panevėžio miesto pedagoginių darbuotojų. 2015–2019 m. aukštos kvalifikacijos pedagogų dalis augo 0,9 proc. p. (plačiau žr. 3.3.19. pav.).

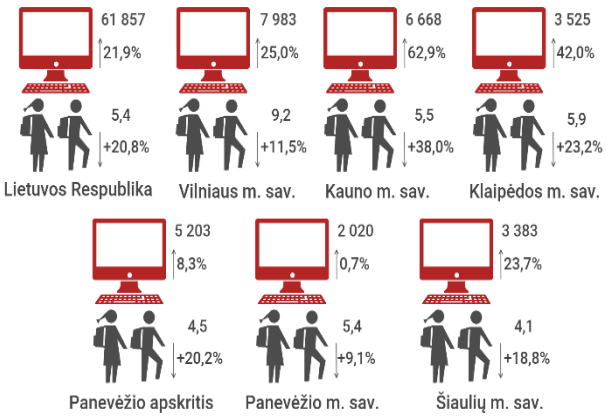
3. 3.19. pav. Aukštos kvalifikacijos pedagoginių darbuotojų dalis 2019 m. (proc.) ir rodiklio kitimo dinamika 2015–2019 m. (proc. p.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal ŠVIS duomenis

Atkreiptinas dėmesys, kad Panevėžio miestas gerindamas miesto mokytojų pasirengimą ruošti ateities specialistus, kurie įgyvendins Pramonės 4.0 standartus, ir integruoti inžinerijos, IT, verslumo kompetencijų ugdymą, organizuoja verslumo, kompetencijų ugdymo ir IT praktinių įgūdžių mokymus.

Materialieji švietimo įstaigų ištekliai. Švietimo valdymo informacinės sistemos duomenimis, Panevėžio miesto savivaldybėje bendrojo ugdymo mokyklose 2019 m. buvo 2 020 kompiuteriai, skirti mokinių mokymui. Mokymui skirtų kompiuterių skaičiaus didėjimas analizuojamu laikotarpiu buvo fiksuojamas visose lyginamose savivaldybėse, Panevėžio miesto savivaldybėje padidėjo 0,7 proc.

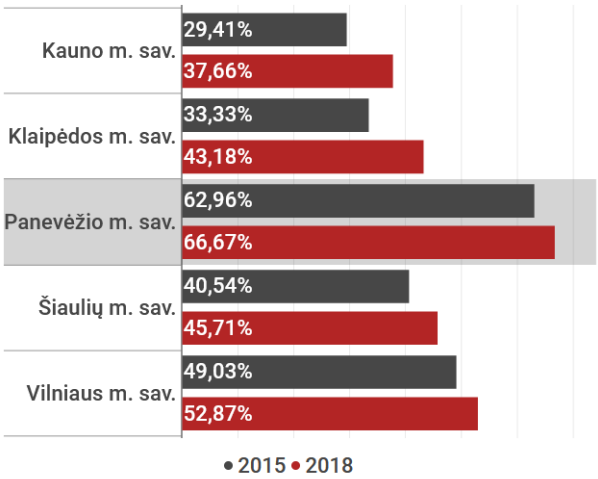
Panevėžio miesto savivaldybėje vienu kompiuteriu naudojosi 5,4 bendrojo ugdymo mokiniai. Rodiklis atitiko šalies rodiklį, tačiau atsiliko nuo Panevėžio apskrities (4,5) bei Šiaulių m. sav. (4,1) rodiklių, tačiau lenkė Vilniaus (9,2), Kauno (5,5) ir Klaipėdos (5,9) savivaldybes. 2015–2019 m. laikotarpiu rodiklio gerėjimo tendencija pastebima visose lygintose teritorijose (plačiau žr. 3.3.20. pav.).

3.3.20. pav. Kompiuterių, skirtų mokymui, skaičius 2019 m. (vnt.), vaikų, besinaudojančių vienu kompiuteriu, skaičius 2019 m. (asm.) bei rodiklių kitimo dinamika 2015–2019 m. (proc.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal ŠVIS duomenis

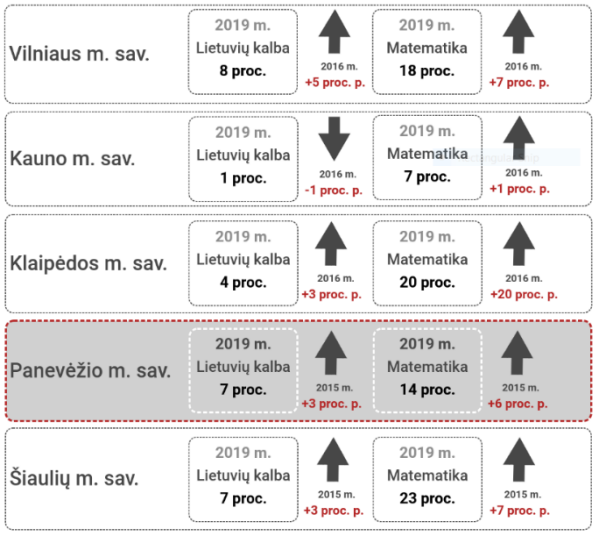
2018 m. Panevėžio mieste 66,7 proc. bendrojo ugdymo mokyklų turėjo laboratorijas, šis rodiklis buvo aukščiausias tarp lyginamų teritorijų (plačiau žr. 3.3.21. pav.).

3.3.21. pav. BU mokyklų, turinčių laboratorijas, dalis (proc.) 2015–2018 m.

Šaltinis: sudaryta autorių pagal ŠVIS duomenis

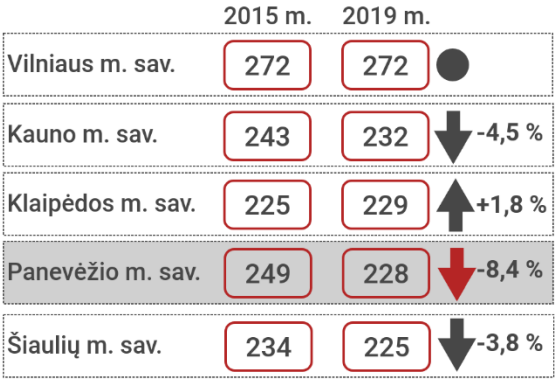
Pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo (toliau – PUPP) rezultatai Panevėžio miesto savivaldybėje palyginti 2016 m. ir 2019 m. pablogėjo, nes padidėjo per PUPP patenkinamo pasiekimų lygio nepasiekusių mokinių dalis. Tačiau Panevėžio ir Kauno PUPP patenkinamo pasiekimų lygio nepasiekusių mokinių dalis buvo geriausia tarp lyginamų teritorijų.

3.3.22. PUPP patenkinamo pasiekimų lygio nepasiekusių mokinių dalis 2019 m. (proc.), bei rodiklių kitimo dinamika 2016–2019 m. (proc. p.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal Nacionalinio egzaminų centro duomenis

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos parengto leidinio „Lietuva. Švietimas šalyje ir regionuose. 2020 m.“ informacija, 2019 metų duomenimis Panevėžio miesto savivaldybėje **apibendrintas VBE rodiklis**[49] siekė 227,9 . Didžiausias VBE rodiklis buvo Vilniaus m. sav. (272,0).

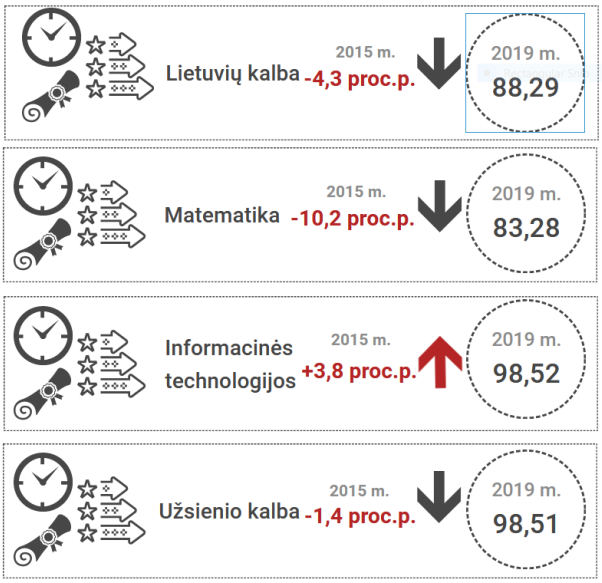
3.3.23. pav. Apibendrinti VBE rodikliai 2015 m. ir 2019 m., bei rodiklių kitimo dinamika 2015–2019 m. (proc.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal ŠVIS duomenis

Nacionalinio egzaminų centro duomenimis, 2019 m. Panevėžio miesto savivaldybėje mokinių išlaikiusių valstybinį lietuvių kalbos brandos egzaminą buvo 88,3 proc., tuo tarpu šis procentas 2015 m. buvo didesnis – 92,6 proc. 2019 m. išlaikiusių valstybinį Lietuvių kalbos brandos egzaminą procentas buvo mažiausias tarp lyginamų savivaldybių. Valstybinį matematikos brandos egzaminą 2019 m. išlaikė 83,3 proc., tuo tarpu 2015 m. šis procentas taip pat buvo didesnis – 93,5 proc. Pastarasis rodiklis 2019 m. buvo didesnis tik už Klaipėdos miesto (81,6 proc.). Informacinių technologijų valstybinį brandos egzaminą 2019 m. išlaikė 98,5 proc. visų laikiusių ir šis procentas buvo didesnis nei 2015 m., taip pat jis buvo didžiausias tarp lyginamų savivaldybių. Užsienio kalbos valstybinį brandos egzaminą Panevėžio mieste 2019 m. išlaikė 98,5 proc. visų laikiusių, 2015

[49] Pagal Švietimo, mokslo ir sporto ministeriją, *apibendrintas VBE rodiklis* – vidutinio VBE balų skaičiaus, tenkančio vienam savivaldybėje besimokančiam abiturientui, ir VBE balų vidurkio suma.

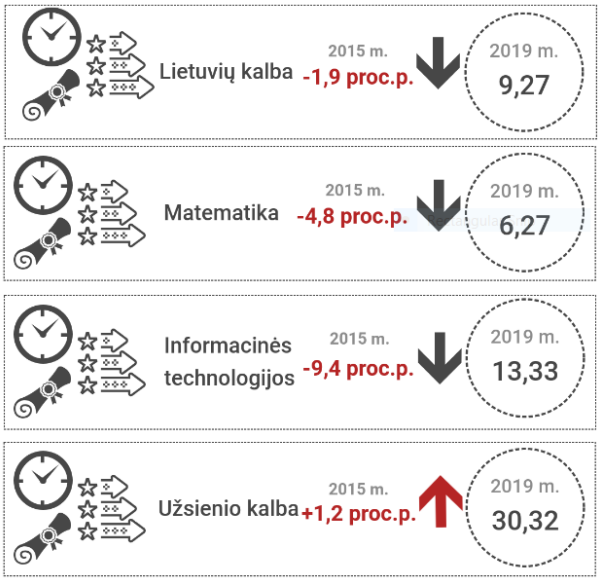
m. šis procentas buvo vos didesnis – 99,9 proc. Užsienio kalbos VBE rezultatai tiek 2015 m., tiek 2019 m. buvo panašūs tarp visų lyginamų savivaldybių (plačiau žr. 3.3.24. pav.).

3.3.24. PMS išlaikiusių valstybinį brandos egzaminą 2019 m. procentinė dalis nuo visų laikiusių, bei rodiklių kitimo dinamika 2015–2019 m. (proc. p.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal Nacionalinio egzaminų centro duomenis

Panevėžio mieste 2015-2019 m. įvertinimus aukščiausiais balais (86-100) gavusių mokinių dalis nuo visų laikiusių valstybinį brandos egzaminą padidėjo užsienio kalbos (anglų) atveju (plačiau žr. 3.3.25. pav.).

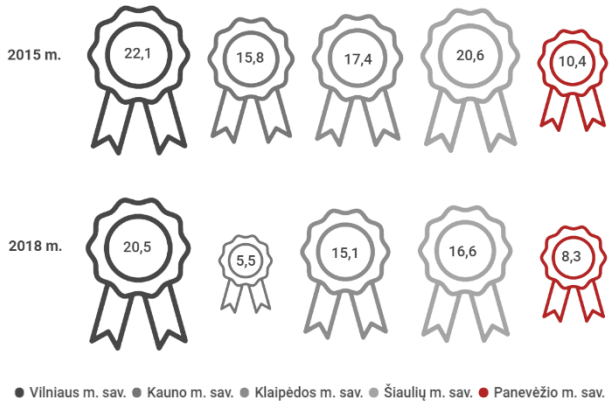

3.3.25. VBE įvertinimų aukščiausiais balais (86-100) procentinė dalis nuo visų laikiusių valstybinį brandos egzaminą 2019 m., bei rodiklių kitimo dinamika 2015–2019 m. (proc. p.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal Nacionalinio egzaminų centro duomenis

Dalis Panevėžio mieste veikiančių **švietimo įstaigų garsėja puikiais ugdymo rezultatais** visoje šalyje. Pagal paskelbtus Švietimo, aukštojo mokslo ir mokslo žurnalo „Reitingai“ duomenis 2020 m., aukštas pozicijas užima J. Balčikonio gimnazija (3-ioje vietoje tarp gimnazijų, kurios nedaro mokinių atrankų). Pagal ketvirtokų pasiekimus prie lyderių reitinguojama A. Lipniūno progimnazija (3-ioje vietoje). Šios švietimo įstaigos miestą garsina puikiais savo ugdytinių pasiekimais respublikinėse olimpiadose, aukštais egzaminų įvertinimais. Daug šių gimnazijų mokinių įstoja į aukštąsias mokyklas Lietuvoje ir užsienyje.

Visgi bendras olimpiadų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių, Panevėžio miesto savivaldybėje mažėja. Tokios pačios tendencijos matosi ir kitose lyginamose savivaldybėse (plačiau žr. 3.3.26. pav.).

3.3.26. pav. Olimpiadų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių

Šaltinis: sudaryta autorių pagal LR Švietimo ir mokslo ministerijos ataskaitų duomenis (2015-2019 m.)

Neformalusis vaikų švietimas (toliau – NVŠ) yra neatsiejama ugdymo dalis, orientuota į kompetencijų ir sėkmingai veikiančios asmenybės formavimąsi. Dalyvavimas neformaliajame švietime gerina vaiko integraciją į visuomenės gyvenimą, o tai prisideda prie tolesnės jo sėkmės švietimo sistemoje. Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme[50] apibrėžta neformaliojo vaikų švietimo paskirtis – tenkinti mokinių pažinimo, ugdymosi ir saviraiškos poreikius, padėti jiems tapti aktyviais visuomenės nariais.

Neformalųjį vaikų švietimą Panevėžio miesto savivaldybėje 2019 m. vykdė 9 biudžetinės neformaliojo vaikų švietimo bei sporto įstaigos.

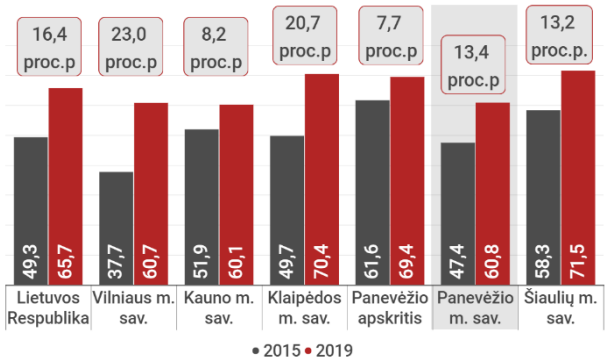

3.3.27. pav. Neformaliojo vaikų švietimo įstaigos Panevėžio miesto savivaldybėje 2019 m.

Šaltinis: sudaryta autorių pagal PMS duomenis

2019 m. Panevėžio miesto savivaldybėje neformaliojo mokslo paslaugomis naudojosi 60,8 proc. visų bendrojo ugdymo mokinių, 13,4 proc. p. daugiau nei 2015 m. Pokyčio rodiklis beveik dvigubai viršijo Panevėžio apskrities (7,7 proc. p.), Šiaulių (13,2) ir Kauno (8,2) miestų, rodiklius ir nežymiai atsiliko nuo šalies rodiklio (16,4 proc. p.) (plačiau žr. 3.3.28. pav.).

[50] Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas. *Valstybės žinios*. 2011, Nr. 38-1804.

3.3.28. pav. Mokinių dalyvaujančių neformaliajame švietime dalis 2015 m. ir 2019 m. bei rodiklio kitimo dinamika 2015–2019 m. (proc. p.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal ŠVIS duomenis

Neformalųjį ugdymą lankančių vaikų didėjimo tendencija analizuojamu laikotarpiu pastebima visose nagrinėjamose teritorijose. Galima teigti, kad tėvai, mokiniai ir mokytojai pradėjo suprasti, jog neformalus vaikų švietimas turi didelės įtakos formuojant vaikų ir jaunimo pasaulėžiūrą bei prisideda prie sąmoningo, pilietiško ir kūrybingo jauno žmogaus, gebančio sėkmingai integruotis į visuomenę, ugdymo.

2019 m. buvo įsteigtas Panevėžio švietimo centro padalinys – **didžiausias Lietuvoje robotikos centras** „RoboLabas“. Jo užduotis – skatinti šiuolaikinių technologijų programų plėtrą formaliajame ir neformaliajame ugdyme, organizuoti edukacijas, interaktyvius užsiėmimus, dalyvauti robotikos renginiuose, viešinti ir populiarinti robotiką. Siekiant veiksmingai įgyvendinti programas, buvo įkurtos šios erdvės: LEGO inovacijų studija ikimokyklinio amžiaus vaikams ir jaunesnių klasių mokiniams, FLL varžybų erdvė pasiruošti „First Lego League“ varžyboms, EV3 robotams konstruoti ir testuoti, TETRIX laboratorija vyresniųjų klasių mokiniams ir studentams, robotams konstruoti, modernia technika aprūpintos „MakerSpace“ dirbtuvės. Užsiėmimus 2019 m. lankė 272 mokiniai, kvalifikacijos kėlimo mokymus baigė 22 miesto pradinių klasių mokytojai.

Profesinis mokslas. Pagal oficialiosios statistikos portalo leidinį „Lietuvos švietimas, kultūra ir sportas“ profesinio mokymo paskirtis[51] – padėti asmeniui įgyti, keisti ar tobulinti kvalifikaciją ir pasirengti dalyvauti kintančioje darbo rinkoje.

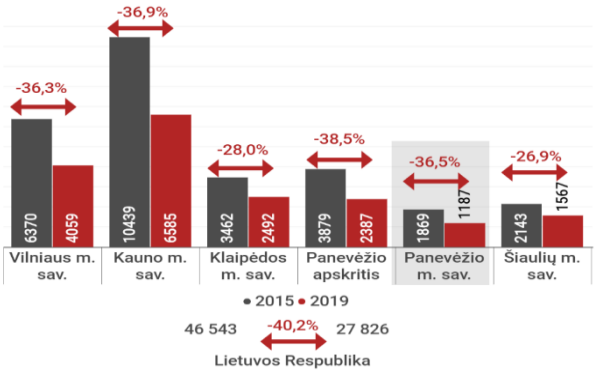
Panevėžio miesto savivaldybėje didelis dėmesys skiriamas profesiniam mokymui. Vadovaujantis profesinio orientavimo tvarkos aprašu, Panevėžio miesto bendrojo ugdymo mokyklose mokiniams sudaromos sąlygos susipažinti su kuo daugiau profesijų ir iš anksto planuoti karjerą. Įgyvendinant profesinio mokymo orientavimo programą, mokyklose įsteigta profesijos patarėjų pareigybė. Taip siekiama sukurti efektyvią, pagal amžiaus grupes diferencijuotą profesinio informavimo ir karjeros ugdymo sistemą.

Panevėžio mieste yra 3 profesinio mokymo įstaigos:

- VšĮ Panevėžio profesinio rengimo centras;
- Margaritos Rimkevičaitės profesinio rengimo centras;
- Darbo rinkos mokymo centras.

2019 m. Panevėžio mieste profesinio ugdymo įstaigas lankė 1 187 mokiniai. Tai sudarė 4,3 proc. šalies ir 49,7 proc. Panevėžio apskrities profesinio ugdymo mokyklų mokinių. 2015–2019 m. laikotarpiu matoma profesinio ugdymo programas lankančių mokinių mažėjimo tendencija. Panevėžio miesto savivaldybės profesinio mokymo mokinių sumažėjo daugiau kaip trečdaliu ir buvo vienas spartesnių tarp lyginamų teritorijų (36,5 proc.), tačiau mažėjo ne taip sparčiai kaip šalyje (40,2 proc.) ir Panevėžio apskrityje (38,5 proc.) (plačiau žr. 3.3.29. pav.).

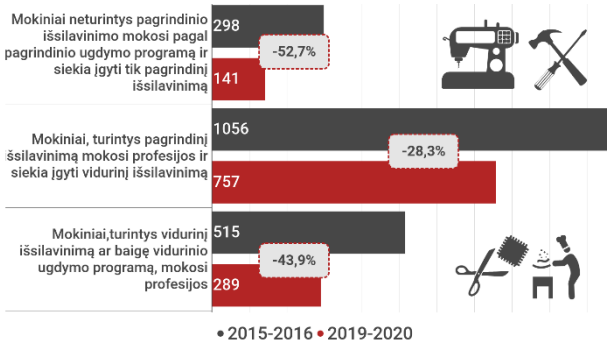
[51] Oficialiosios statistikos portalo leidinys „Lietuvos švietimas, kultūra ir sportas“. 2019 m.

3.3.29. pav. Mokinių skaičius profesinėse mokyklose 2015 m. ir 2019 m. (asm.) bei rodiklio kitimo dinamika 2015–2019 m. (proc.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal ŠVIS duomenis

Analizuojant profesinį mokymąsi yra tikslinga atsižvelgti į tai, kokia yra besimokančiųjų diferenciacija pagal profesinio mokymosi formas (plačiau 3.3.30. pav.).

3.3.30. pav. Mokinių skaičius profesinėse mokyklose pagal mokymosi formas 2015 m. ir 2019 m. (asm.) bei rodiklio kitimo dinamika 2015–2019 m. (proc.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal ŠVIS duomenis

Didžioji dalis mokinių tiek 2015–2016 m. m., tiek 2019–2020 m. m. buvo tie mokiniai, kurie turi pagrindinį išsilavinimą, mokosi profesijos ir siekia įgyti vidurinį išsilavinimą. Antroje vietoje buvo mokiniai, kurie turi vidurinį išsilavinimą ar yra baigę vidurinio ugdymo programą, mokosi profesijos. Bei mažiausia dalis mokinių pagal formas buvo tie, kurie neturi pagrindinio išsilavinimo, mokosi pagal pagrindinio ugdymo programą ir siekia įgyti tik pagrindinį išsilavinimą. Atkreiptinas dėmesys, kad pagal visas profesinio mokymosi formas mokinių skaičius analizuojamu laikotarpiu mažėjo. Tačiau mažiausias pokytis buvo mokinių, kurie turi pagrindinį išsilavinimą ir siekia įgyti profesiją (-28,3 proc.).

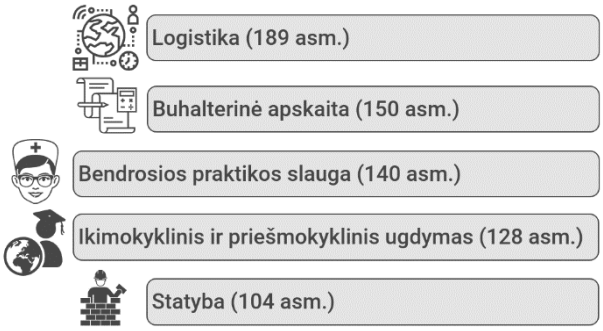
Aukštasis mokslas. Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme [52] aukštojo mokslo studijų paskirtis apibrėžiama taip – padėti asmeniui įgyti šiuolaikinį pažinimo ir technologijų lygį ir ūkio poreikius atitinkančią aukštojo mokslo kvalifikaciją, pasirengti aktyviai profesinei, visuomeninei ir kultūrinei veiklai. Panevėžio miesto savivaldybėje veikia 3 aukštojo mokslo įstaigos:

- Panevėžio kolegija;
- Kauno technologijos universiteto Panevėžio technologijos ir verslo fakultetas;
- Lietuvos edukologijos universiteto Sporto ir sveikatos fakulteto Panevėžio grupė.

Remiantis Panevėžio kolegijos pateikiamomis veiklos ataskaitomis, 2019 m. į kolegiją buvo priimtas 351 studentas, o tai yra 141 studentu mažiau nei 2015 m. Panevėžio kolegija 2019 m. suteikė galimybę studijuoti 18 studijų programų, kurias 2019 m. lankė 1 313 studentų (569 iš jų buvo valstybės finansuojamuose vietose, 744 – mokamose). Studentams labiausiai patrauklios buvo logistikos ir buhalterinės apskaitos studijų

[52] Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas. *Valstybės žinios*. 2011, Nr. 38-1804.

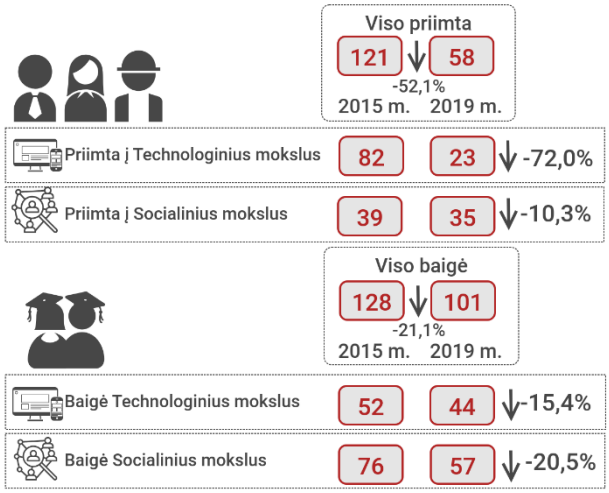
programos. Tais pačiais metais studijas sėkmingai užbaigė 262 absolventai. Pateikiamas studijų programų 2019 m. turinčių daugiausiai studentų penketukas (plačiau žr. 3.3.31. pav.).

3.3.31. pav. Panevėžio kolegijos studentų skaičius populiariausiose programose 2019 m. (asm.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal Panevėžio kolegijos ataskaitų duomenis

Šiuolaikinė aukštojo mokslo sistema susiduria su iššūkiais užtikrinant prieinamumą, kokybę ir efektyvumą. Todėl šiems iššūkiams valdyti yra ieškoma dinamiškų sprendimų, vienas jų – aukštųjų mokslo įstaigų jungimas. 2014 m. sausio 1 d. Panevėžio instituto fakultetai (technologijų bei vadybos ir administravimo) buvo apjungti į vieną fakultetą – Kauno technologijos universiteto Panevėžio technologijų ir verslo fakultetą (toliau – KTU PTVF), o 2017 m. spalio 26 d. KTU Tarybos nutarimu V7-T-26 Panevėžio technologijų ir verslo fakulteto katedros apjungtos į vieną Technologijų ir verslumo kompetencijų centrą. Universitetų jungimas yra siejamas su studijų kokybės gerinimo tikslais bei verslo ir valstybės poreikiais, didinant mokslo konkurencingumą ir tarptautiškumą. Visgi priimtų studijuoti studentų skaičius į KTU Panevėžio technologijų ir verslo fakultetą 2015-2019 m. kasmet mažėjo, išskyrus į socialinius mokslus. Priimtų studentų į socialinius mokslus skaičius analizuojamu laikotarpiu kito netolygiai, tačiau lyginant 2015 m. ir 2019 m. taip pat fiksuojamas sumažėjimas (plačiau žr. 3.3.32. pav.).

3.3.32. Priimti studijuoti ir studijas baigę studentai KTU Panevėžio technologijų ir verslo fakultete 2015 m. ir 2019 m. (asm.) bei rodiklio kitimo dinamika 2015–2019 m. (proc.)

Šaltinis: KTU administracija

Panevėžyje aktualias inžinerinei pramonei ir pramonei 4.0 specialybes 2019 m. baigė 13 aukštojo mokslo absolventų ir nei vieno profesinio mokymo. Vilniuje šis skaičius siekė 238 aukštojo mokslo ir 90 profesinio, Kaune – atitinkamai 363 ir 67, Klaipėdoje – 73 ir 8, Šiauliuose – 24 ir 0.

Pagrindinės priežastys, kodėl mažėja profesinio ir aukštojo mokslo studentų skaičius ir ypač pasirenkančių technologinius mokslus, yra šios:

1) mažėjantis Panevėžio miesto ir regiono gyventojų skaičius;
2) mokinių motyvacijos trūkumas rinktis inžinerinės pakraipos mokymo programas;
3) aukštųjų mokyklų bendradarbiavimo su verslu stoka;
4) ribotas verslo įmonių susidomėjimas aukštojo mokslo įstaigų vykdomomis mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros veiklomis;
5) profesinio mokslo įvaizdžio formavimo sunkumai[53].

Nors studentų skaičius 2015-2019 m. mažėjo, tačiau 2019 m. birželio 6 d. Panevėžio kolegijos Elektros ir automatikos įrenginių profesinio bakalauro, taip pat KTU Panevėžio fakulteto Programuojamų automatikos sistemų bakalauro programos buvo apdovanotos „Investors' Spotlight" kokybės ženklais. Tai ženklas, parodantis, kad programa atitinka verslo lūkesčius ir yra didelės ruošiamų specialistų perspektyvos darbo rinkoje.

Kitos įstaigos. Panevėžyje taip pat veikia VšĮ „Panevėžio mechatronikos centras" (PMC) – tai atviros prieigos centras ir pirmaujančių moksliniais tyrimais ir eksperimentine veikla užsiimančių įstaigų Panevėžio regione. PMC specializuojasi elektronikos, automatikos, mechatronikos, programavimo, mikro/nano technologijų srityse. Bendradarbiaudami su verslo įmonėmis, centro specialistai kuria unikalius technologinius sprendimus, teikia mokymų paslaugas.

2018 m. spalio 24 d. buvo pasirašyta bendradarbiavimo kuriant STEAM centrą sutartis su Panevėžio, Biržų, Pasvalio, Kupiškio, Rokiškio rajono savivaldybėmis, Panevėžio kolegijos, KTU Panevėžio fakultetu, Panevėžio švietimo centru. Nuo 2021 mokslo metų veiklą pradės 4 laboratorijos: biologijos ir chemijos; fizikos ir inžinerijos; robotikos ir informacinių technologijų; Panevėžio specializuota dirbtinio intelekto galimybių pritaikymo laboratorija. Tai vienas iš septynių Lietuvos regionuose planuojamų įkurti STEAM centrų.

Panevėžyje veikia 2 akademijos, kurių viena yra įsteigta bendradarbiaujant su verslo atstovais:

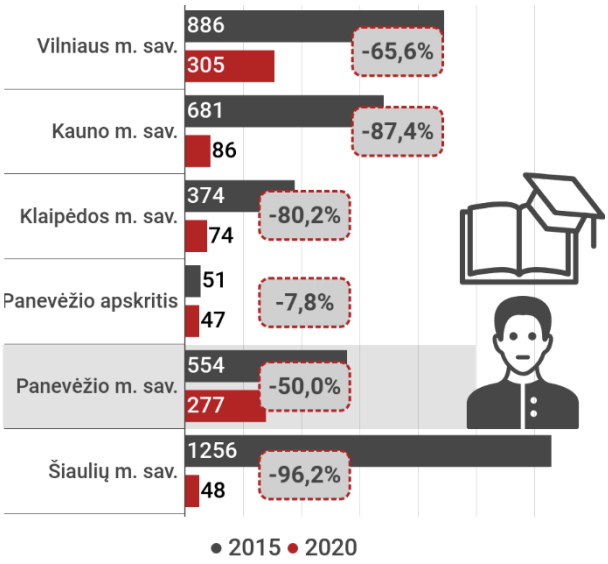
- Matematikos, informatikos ir fizikos akademija (MIFA). Įsteigta švietimo įstaigų, Panevėžio miesto savivaldybės, Panevėžio prekybos, pramonės ir amatų rūmų bendradarbiavimo sutarties pagrindu.
- Panevėžio ekonomikos ir verslo akademija (PEVA). Įsteigta pasirašius trišalę sutartį tarp Panevėžio miesto savivaldybės, Panevėžio 5-osios gimnazijos ir Mykolo Romerio universiteto (MRU).

Būtina paminėti, kad Panevėžio miestas siekia tapti stipriausiu Šiaurės rytų Europos regiono robotikos centru. Panevėžio miesto savivaldybė 2018 m. ėmėsi iniciatyvos skatinti bendrojo ugdymo įstaigų, verslo, viešojo sektoriaus įstaigų, kitų Lietuvos savivaldybių bendradarbiavimą siekiant realizuoti robotikos ambiciją. Toks bendradarbiavimas neliko nepastebėtas ir vertinamas tarptautinės bendruomenės: Panevėžio sėkmė pripažinta sektinu pavyzdžiu Suomijos, Vokietijos, Latvijos bei kitų valstybių regioninės politikos formuotojams ir įgyvendintojams. Panevėžio miestas yra sukaupęs nemažą patirtį inžinerijos srityje, moksliniams tyrimams ir eksperimentinei plėtrai pritaikyta infrastruktūra suteikia prielaidas ugdyti reikalingas kompetencijas ir specialistus.

Panevėžyje, kaip ir visoje šalyje, yra susiduriama su iššūkiais: sparčiai vystosi ekonomika, kuriamos naujos technologijos, keičiasi socialinė aplinka, senėja visuomenė, todėl ypatingai aktualus tampa suaugusiųjų švietimas ir mokymasis visą gyvenimą. Mokymasis yra viena iš svarbiausių ir būtiniausių priemonių padėti žmonėms tapti sąmoningais valstybės plėtros dalyviais, regionų piliečiais, kurie gali veiksmingai prisidėti prie tvarių pokyčių, ekonominės ir socialinės pažangos. Šiuolaikiniame pasaulyje vykstantys pokyčiai atskleidžia žmogaus, organizacijos ir visuomenės gebėjimo prisitaikyti prie nuolatinių pokyčių svarbą, iškelia neformalaus suaugusiųjų švietimo bei mokymosi visą gyvenimą poreikį.

Neformalusis suaugusiųjų švietimas yra asmens ir visuomenės interesus atliepiantis mokymasis, lavinimasis ar studijos, kurias baigusiajam neišduodamas valstybės pripažįstamas dokumentas, patvirtinantis išsilavinimo, tam tikros jo pakopos ar atskiro reglamentuoto modulio baigimą arba kvalifikacijos įgijimą. Neformalųjį suaugusiųjų švietimą Panevėžio mieste organizuoja Panevėžio švietimo centras ir Trečiojo amžiaus universitetai.

[53] 2-5 punktai nurodyti remiantis interviu ciklo dėl Pramonės 4.0 ekosistemos vystymo priemonių duomenimis. 2018 m.

3.3.33. pav. Neformaliojo suaugusiųjų švietimo programos 2015 m. ir 2020 m. (vnt.) bei rodiklio kitimo dinamika 2015–2020 m. (proc.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos duomenis

Analizuojamose teritorijose nuo 2015 m. neformaliojo suaugusiųjų švietimo programų skaičius mažėjo. Tačiau Panevėžio mieste neformaliojo suaugusiųjų švietimo programų sumažėjimas buvo vienas mažiausių (plačiau žr. 3.3.33. pav.).

Vis labiau senstant visuomenei kyla vyresnio amžiaus žmonių švietimo poreikis. Prie mokymosi visą gyvenimą įgyvendinimo prisideda Panevėžio mieste veikiantys **Trečiojo amžiaus universitetai** (TAU Panevėžio fakultetas, Panevėžio kolegijos Aukštaitijos savišvietos akademija, Panevėžio rajono TAU). Trečiojo amžiaus universitete Panevėžio fakultete 2019 m. įvyko 460 įvairaus formato renginių, kuriuose dalyvavo 17 855 dalyviai. Daugiausiai dėmesio buvo skiriama IT gebėjimams plėtoti, sveikai gyvensenai, taip pat Lietuvos istorijos ir kultūros pažinimui, kalbų mokymuisi. Panevėžio kolegijos Aukštaitijos savišvietos akademija yra orientuota į kalbų mokymą, kompiuterinį raštingumą, kviečia senjorus dalyvauti sveikatinimo bei muzikos terapijos užsiėmimuose. Taigi Panevėžio miestas aktyviai užtikrina vyresnio amžiaus žmonių švietimo poreikius, įvairiapusišką ir nuolatinį mokymąsi, kuris padeda atnaujinti arba įgyti trūkstamas žinias ir įgūdžius, didina vyresnio amžiaus žmonių užimtumą.

Apibendrinimas

Panevėžio miesto savivaldybėje 2019 m. buvo užimta 97,9 proc. visų ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigų vietų. Vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas, procentinė dalis, lyginant su 1–6 metų vaikais, siekė 90,4 proc. Šis rodiklis viršijo šalies ir Panevėžio apskrities rodiklius bei Valstybės švietimo 2013–2022 metų strategijoje numatytą šio rodiklio siekinį – 95 proc. Taigi yra pilnai patenkinamas šių paslaugų poreikis. Lėšos, tenkančios vienam ikimokyklinio ugdymo įstaigos vaikui, 2015-2019 m. kasmet didėjo.

2015–2019 m. laikotarpiu bendrojo ugdymo mokinių skaičius Panevėžio mieste mažėjo 8,4 proc., šalyje – 3,4 proc. Kitose lyginamose savivaldybėse analizuojamu laikotarpiu buvo fiksuojamas bendrojo ugdymo mokinių skaičiaus augimas. Panevėžio miesto savivaldybės rodiklio neigiamos tendencijos siejamos su didžiausiu nepalankiu demografinio rodiklio pokyčiu tuo pačiu metu (t. y. -8,5 proc.). Pastebėtina, kad lėšos, tenkančios vienam bendrojo ugdymo įstaigos vaikui, 2015–2019 m. kasmet didėjo.

Specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių dalis 2019 m. atitiko vidutinį šalies rodiklį (11,8 proc.), o 2015–2019 m. laikotarpiu pastebimas teigimas pokytis (-6,4 proc.). Visgi tūkstančiui

gyventojų tenkantis mokinių, turinčių specialiųjų poreikių skaičius, 2019 m. Panevėžio miesto savivaldybėje buvo vienas didžiausių tarp lyginamų savivaldybių (14,8 mokinių) bei viršijo šalies rodiklį (14,1 mokinio).

Švietimo pagalbos specialistų skaičius, tenkantis 100-ui Panevėžio mokinių, buvo vienas geriausių tarp lyginamų savivaldybių. Visgi mokyklų, neturinčių psichologo, procentinė dalis nuo visų mokyklų Panevėžio mieste didėjo. Mokinių, kurie mokykloje jaučiasi gerai, dalis Panevėžyje 2019 m. sudarė 53,6 proc., kai vidutiniškai Lietuvoje šis rodiklis siekė 57 proc. Vaiko augimui ir asmenybės brandai didelę įtaką daro mikro-socialinė (artimoji aplinka, ugdymo įstaigos aplinka, bendraamžių grupės aplinka ir pan.) bei makro-socialinė (socioekonominės sąlygos ir visuomenėje vykstantys procesai) aplinkos. Taigi savivaldybės ekonominis išsivystymas, skurdo ir socialinės atskirties lygis, nedarbas, gyventojų pajamos ir pan. įtakoja specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių rodiklius, bendrą emocinę mokinių būklę.

Panevėžys tarp lyginamų savivaldybių išsiskiria aukštos kvalifikacijos pedagogų (metodininkų ir ekspertų) dalimi (55,1 proc.) nuo visų pedagoginių darbuotojų. Tačiau vidutinis BU mokyklos mokytojo (neto) darbo užmokestis (724,5 Eur) 2019 m. fiksuojamas mažesnis nei Vilniaus m. sav. (831,5 Eur), Kauno m. sav. (770,3 Eur), Klaipėdos m. sav. (771,9 Eur). Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos duomenimis, Lietuvos mokytojų darbo užmokestis yra vienas mažiausių tarp ES šalių. Ir EBPO, ir Tarptautinio valiutos fondo ekspertai pabrėžia, kad būtina gerokai padidinti mokytojų atlyginimus, nes tai galėtų būti veiksminga priemonė motyvuoti jaunus ir gabius žmones rinktis mokytojo profesiją.

2019 m. Panevėžio miesto savivaldybėje tūkstančiui mokinių teko 95,4 pedagoginiai darbuotojai. Vienam mokytojui 2019-2020 m. m. teko 12,2 mokinių, kai 2015-2016 m. m. šis rodiklis sudarė 11,4. Mokytojų, turinčių 1 arba didesnį etatą, per analizuojamą laikotarpį sumažėjo 59,3 proc. p. Pensinio amžiaus sulaukę pedagogai sudarė 9,3 proc. Panevėžio miesto pedagoginių darbuotojų skaičiaus. Švietimo, mokslo ir sporto ministerija prognozuoja, kad 2021 metais šalies mokyklose trūks atskirų dalykų mokytojų. Didėjanti pensinio amžiaus pedagoginių darbuotojų dalis yra įtakojama gyventojų senėjimo ir pedagoginių specialybių nepatrauklumo.

Panevėžio miesto savivaldybėje vienu kompiuteriu naudojosi 5,4 bendrojo ugdymo mokiniai. Ugdymo ir mokymo įstaigų aprūpinimas informacinių komunikacinių technologijų priemonėmis kasmet gerėja.

Bendrojo ugdymo mokyklų, kurios turi laboratorijas, 2018 m. fiksuojama 66,7 proc. Šis rodiklis buvo aukščiausias tarp lyginamų teritorijų. Visgi Lietuva yra tarp šalių, kurių mokyklose laboratorijų yra mažiausiai.

Apibendrintas VBE rodiklis (219) 2018–2019 m. m. atitiko didžiųjų Lietuvos miestų rodiklius, išskyrus Vilniaus m. savivaldybės (252). Pastebėtina, kad siekiant Panevėžio regiono pramonės pažangos ir inovatyvumo, būtina skatinti mokinius rinktis tokias studijų kryptis, kaip inžinerija, informatika, fiziniai mokslai.

2019 m. Panevėžio miesto savivaldybėje neformaliojo mokslo paslaugomis naudojosi 60,8 proc. visų bendrojo ugdymo mokinių. Neformalųjį ugdymą lankančių vaikų didėjimo tendencija analizuojamu laikotarpiu pastebima visose nagrinėjamose teritorijose. Panevėžio miesto orientacija – tapti inovatyvios pramonės centru. Todėl Panevėžio miesto iniciatyva yra sudaromos sąlygos didinti susidomėjimą techninėmis specialybėmis (veikia robotikos, mechatronikos sričių neformaliojo švietimo įstaigos).

Miestas ypatingai didelį dėmesį skiria kurti ir tvirtinti ryšius su mokslo, verslo, švietimo institucijomis, siekiant efektyvios žinių, inovacijų ir investicijų sklaidos regione. Panevėžyje nuosekliai plėtojamas STEAM (gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos, matematikos, menų) ugdymas: bendradarbiaujant švietimo ir verslo sektoriams įkurtos Matematikos, informatikos ir fizikos (MIFA) ir Panevėžio ekonomikos ir verslo akademijos (PEVA), veiklą vykdo VšĮ „Panevėžio mechatronikos centras“, Panevėžio robotikos centras „RoboLabas“, kuriamas Panevėžio regioninis STEAM atviros prieigos centras, vykdomas „Lyderių laikas 3“ pokyčio projektas „Tarpinstitucinis bendradarbiavimas plėtojant patirtinį mokymąsi STEAM dalykų pamokose“.

Panevėžio miestas aktyviai užtikrina vyresnio amžiaus žmonių švietimo poreikius, įvairiapusišką ir nuolatinį mokymąsi, kuris padeda atnaujinti arba įgyti trūkstamas žinias ir įgūdžius, didina vyresnio amžiaus žmonių užimtumą. Suaugusių jų mokymosi svarba pa brėžiama Europos Sąjungos (ES) ir Lietuvos švietimo dokumentuose, nes tai turi reikšmingą įtaką ir visos valstybės ekonominei, socialinei, pilietinei pažangai.

Panevėžio miesto aukštosios mokyklos sudaro galimybes studijuoti dirbantiems žmonėms, pasižymi kokybiškomis studijų programomis bei lanksčiomis studijų organizavimo formomis. Tačiau profesinio ir aukštojo mokslo studentų skaičius 2015–2019 m. laikotarpiu mažėjo. Profesinio mokymo mokinių 2015–2019 m. Panevėžyje sumažėjo daugiau kaip trečdaliu ir buvo vienas spartesnių tarp lyginamų teritorijų (36,5 proc.). 2019 m. į Panevėžio kolegiją buvo priimti 351 studentas (141 studentu mažiau nei 2015 m.). Panevėžio kolegijoje labiausiai patrauklios buvo logistikos ir buhalterinės apskaitos studijų programos. Priimtų studijuoti į KTU Panevėžio technologijų ir verslo fakultetą 2015–2019 m. studentų skaičius taip pat mažėjo, ypač į technologinius mokslus. Tokie neigiami pokyčiai yra susiję su įvairiais ekonominiais ir socialiniais veiksniais, tačiau profesinis mokymas vis dar nėra populiarus tarp jaunų žmonių. Remiantis EBPO atlikta šalių analize, viena iš priežasčių, kodėl profesinis mokymas nėra patrauklus jauniems žmonėms, yra ta, kad ji suteikia mažai galimybių siekti aukštesnio kompetencijų lygmens.

Didelė dalis 0-6 metų vaikų lanko ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigas, pilnai patenkinamas šių paslaugų poreikis.

Mažėjantis mokinių skaičius įtakojamas sparčiai mažėjančio 0-15 metų gyventojų skaičiaus. Mažėjant mokyklinio amžiaus vaikų, vis iš naujo tenka spręsti mokyklų tinklo optimizavimo, mokyklų aprūpinimo, darbo vietų mokytojams racionalaus paskirstymo, ugdymo kokybės gerinimo problemas.

Didėjanti pensinio amžiaus pedagoginių darbuotojų dalis įtakojama gyventojų senėjimo ir pedagoginių specialybių nepatrauklumo.

Sudarytos sąlygos didinti susidomėjimą techninėmis specialybėmis – veikia robotikos, mechatronikos sričių neformaliojo švietimo įstaigos. Aukštojo ir profesinio mokymo įstaigos diegia techninio profilio studijų programas.

3.4. KULTŪRA

Panevėžio miestas garsėja kokybišku kultūriniu gyvenimu: teatrų veikla, meno ir muzikos kolektyvais, kultūros paveldo objektais (nuo 1940 m. – dabartinis Panevėžio Juozo Miltinio dramos teatras, nuo 1986 m. – Panevėžio lėlių vežimo teatras, nuo 1990 m. – Panevėžio miesto galerija, nuo 1991 m. – teatras „Menas“ ir kt.). Šiose kultūros įstaigose yra organizuojami tiek vietiniai, tiek tarptautiniai renginiai, kurie yra konkurencingi lyginant su kitų Lietuvos miestų renginiais. Miesto kultūra kokybiškai reprezentuoja Panevėžio miestą. Istoriškai ryškiausiai Panevėžio miesto kultūra yra siejama su Panevėžio Juozo Miltinio dramos teatru.

Panevėžio miestas taip pat garsėja tarptautiniais keramikos, stiklo simpoziumais, kameriniais spektakliais, pučiamųjų orkestrų čempionatais, fotografijos parodomis.

Kultūros tiekėjai. Kultūros centrai[54], **bibliotekos**[55], **muziejai**[56], **galerijos, teatrai ir kitos kultūros įstaigos**, vykdydamos tiesioginę veiklą, įgyvendina kultūros politikos tikslus ir uždavinius savivaldybės teritorijoje.

2019 m. Panevėžio mieste veikusios ir kultūros sklaidą vykdančios įstaigos nurodomos 3.4.1. paveiksle.

3.4.1. pav. Kultūros įstaigos Panevėžio miesto savivaldybėje 2019 m.
Šaltinis: sudaryta autorių pagal PMS ir VšĮ Panevėžio plėtros agentūros duomenis

Panevėžio mieste 2020 m. įgyvendintas Panevėžio miesto dailės galerijos aktualizavimo projektas, kurio metu Dailės galerija pritaikyta kultūrinei bei edukacinei veiklai. Taip pat 2020 m. įgyvendintas projektas „Moigių pastatų komplekso modernizavimas ir pritaikymas visuomenės poreikiams“ – pagerinta muziejaus teikiamų paslaugų kokybė, prieinamumas, muziejus tapo modernia, šiuolaikiška laisvalaikio erdve.

Kultūros centras Panevėžio bendruomenių rūmai yra vienas didžiausių daugiafunkcių kultūros centrų Lietuvoje. Kultūros centro tikslas yra sudaryti sąlygas miesto bendruomenei dalyvauti kultūrinėje veikloje,

[54] Pagal Lietuvos Respublikos kultūros centrų įstatymą, *kultūros centras* – įstatymų nustatyta tvarka įsteigtas ir šio įstatymo nustatyta tvarka pripažintas juridinis asmuo, kuris savo veikla puoselėja etninę kultūrą, mėgėjų meną, kuria menines programas, plėtoja švietėjišką (edukacinę), pramoginę veiklą, tenkina bendruomenės kultūrinius poreikius ir organizuoja profesionalaus meno sklaidą (pirmasis skirsnis, bendrosios nuostatos, 2 straipsnis).

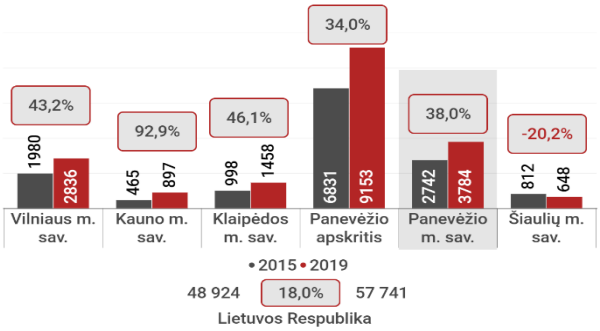
[55] Pagal Lietuvos Respublikos bibliotekų įstatymą, *biblioteka* – įstatymų nustatyta tvarka įsteigtas juridinis asmuo, veikiantis informacijos sklaidos, kultūros, mokslo ir švietimo srityse ir vykdantis bibliotekų veiklą, arba juridinio asmens, turinčio teisę vykdyti bibliotekų veiklą, struktūrinis padalinys (pirmasis skirsnis, bendrosios nuostatos, 2 straipsnis).

[56] Pagal Lietuvos Respublikos muziejų įstatymą, *muziejus* – juridinis asmuo, veikiantis kaip biudžetinė, viešoji įstaiga ar kitos teisinės formos juridinis asmuo, įsteigtas įstatymų nustatyta tvarka, kurio svarbiausia veikla yra kaupti, saugoti, restauruoti, tirti, eksponuoti bei populiarinti materialines ir dvasines kultūros vertybes bei gamtos objektus (pirmasis skirsnis, bendrosios nuostatos, 2 straipsnis).

realizuoti kultūrinius, socialinius ir šviečiamuosius poreikius, formuoti Panevėžio įvaizdį, skatinti etninės kultūros sklaidą, koordinuoti mėgėjų meno kolektyvų veiklą. Įgyvendinant šiuos tikslus yra vykdomos miesto bendruomenės užimtumo programos, organizuojama mėgėjų meno kolektyvų, studijų klubų, būrelių veikla, organizuojami šviečiamieji ir pramoginiai renginiai, teikiamos kultūrinės ir neformalaus švietimo paslaugos, organizuojami renginiai jaunimui, senjorams, šeimoms, kolektyvams ir kt.

Panevėžio Elenos Mezginatės **viešoji biblioteka** (toliau – viešoji biblioteka) teikia nemokamą prieigą prie mokslo ir meno kūrinių įvairovės bei naujų informacinių technologijų. Vykdomos edukacinės veiklos vaikams ir suaugusiems. Viešoji biblioteka pasitelkusi technologinius bei intelektinius išteklius ir lanksčiai prisitaikė prie pakitusių sąlygų. Viešosios bibliotekos ir filialų lokalizacija yra patogi miesto gyventojams: jie išsidėstę po visą miesto teritoriją, skirtinguose gyvenamuosiuose mikrorajonuose, šalia mokyklų, darželių ir kitų įstaigų, todėl yra prieinami bibliotekos paslaugomis norintiems naudotis panevėžiečiams.

Kultūros renginiai. Lietuvos nacionalinio kultūros centro duomenimis, 2019 m. Panevėžio bendruomenių rūmuose vyko 3 784 kultūros renginiai (parodos, edukaciniai renginiai, spektakliai, koncertai ir kt.). Šie renginiai sudarė 6,6 proc. šalyje ir 41,3 proc. Panevėžio apskrityje vykusių kultūros renginių.

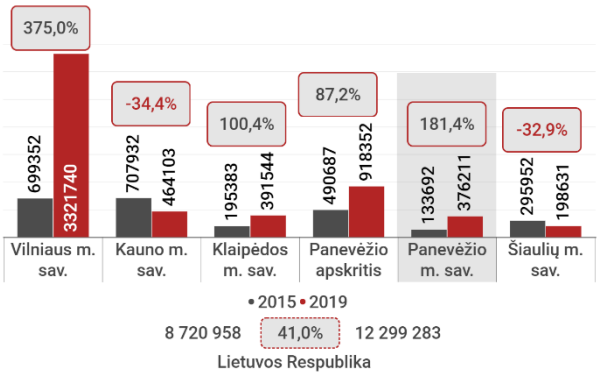
3.4.2. pav. Kultūros renginių kultūros centruose skaičius 2015 m. ir 2019 m. (vnt.) ir rodiklio kitimo dinamika 2015–2019 m. (proc.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal Lietuvos nacionalinio kultūros centro duomenis

2015–2019 m. laikotarpiu Panevėžio bendruomenių rūmuose renginių skaičius padidėjo 38,0 proc., kai šalyje buvo fiksuojamas 18,0 proc., o Panevėžio apskrityje 34,0 proc. Kultūros renginių skaičiaus augimas buvo fiksuojamas visose lygintose savivaldybėse (plačiau žr. 3.4.2. pav.).

Kultūros renginių skaičius, tenkantis tūkstančiui gyventojų, 2019 m. Panevėžio miesto savivaldybėje siekė 43,4 renginio, ir palyginti su 2015 m. padaugėjo dvigubai – 50,8 proc. Šalyje kultūros renginių skaičius, tenkantis tūkstančiui gyventojų, siekė 20,7 renginio, Panevėžio apskrityje – 42,6 renginio.

2019 m. visuose Panevėžio bendruomenių rūmų kultūros renginiuose apsilankė 376211 lankytojų ir dalyvių, du su puse karto daugiau nei 2015 m. Rodiklio augimas analizuojamu laikotarpiu buvo vienas sparčiausių tarp lyginamų (plačiau žr. 3.4.3. pav.).

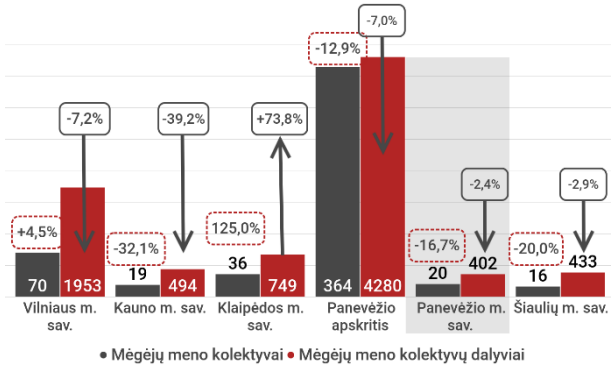

3.4.3. pav. Kultūros renginių dalyvių ir lankytojų skaičius 2015 m. ir 2019 m. (vnt.) ir rodiklio kitimo dinamika 2015–2019 m. (proc.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal Lietuvos nacionalinio kultūros centro duomenis

Lietuvos nacionalinio kultūros centro duomenimis 2019 m. Panevėžio miesto savivaldybėje veiklą vykdė 20 **meno mėgėjų kolektyvų**[57] (2015 m. – 24). Mėgėjų meno kolektyvai veiklą vykdo skirtingose srityse: šokiai, choras, folkloras, ansambliai, liaudiškos muzikos kapelos, dramos kolektyvai. Meno mėgėjų kolektyvų skaičius nuo 2015 m. daugelyje nagrinėjamų teritorijų mažėjo. Tūkstančiui gyventojų tenkančių meno mėgėjų kolektyvų skaičius 2019 m. Vilniuje sudarė 0,13, Kaune – 0,07, Klaipėdoje – 0,24, Panevėžio apskrityje – 1,7, Panevėžyje – 0,23, Šiauliuose – 0,16, visoje šalyje – 1,02.

2019 m. meno mėgėjų kolektyvų dalyvių skaičius Panevėžio miesto savivaldybėje siekė 402.

3.4.4. pav. Meno mėgėjų kolektyvų (vnt.) ir dalyvių skaičius (asm.) 2019 m. ir jų kitimo dinamika 2015–2019 m. (proc.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal Lietuvos nacionalinio kultūros centro duomenis

Tiek meno mėgėjų kolektyvų, tiek dalyvių skaičius Panevėžio mieste 2015-2019 m. išlaikė mažėjimo tendenciją (plačiau žr. 3.4.4. pav.).

Panevėžyje veikė keturi profesionalūs muzikiniai kolektyvai: Pučiamųjų orkestras „Garsas“, Panevėžio muzikinio teatro styginių kvartetas, Panevėžio muzikinio teatro orkestras ir Panevėžio muzikinio teatro choras.

Bibliotekų veikla. Šiais laikais viešųjų bibliotekų erdvėse organizuojama įvairi veikla, kuri praeityje būtų buvusi vadinama netradicine. Dinamiškos, kūrybingos informacinės visuomenės aplinka lemia naujus vartotojų poreikius ir skatina bibliotekas ieškoti novatoriškų formų ir priemonių tokiems poreikiams atkurti, kurti naujas paslaugas. Bibliotekos vysto patrauklią veiklą, susijusią su vykstančiais kultūros projektais ir edukacinėmis programomis, informacinėmis paslaugomis, paremtomis šiuolaikinėmis technologijomis. Bibliotekos turi tendenciją tapti socialinėmis erdvėmis net savo architektūra, todėl šiai dienai Panevėžio Elenos Mezginaitės viešoji biblioteka ir kitos bibliotekos nuolat keičiasi.

Panevėžio miesto savivaldybės teritorijoje veikia Panevėžio Elenos Mezginaitės viešoji biblioteka ir 6 struktūriniai jos padaliniai (plačiau žr. 3.4.5. pav.). Taip pat veiklą vykdo Panevėžio apskrities G. Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka.

[57] Pagal Lietuvos Respublikos kultūros centrų įstatymą, *mėgėjų meno kolektyvas* – asmenų grupė, laisvalaikiu užsiimanti menine saviraiška, turinti savo repertuarą ir galinti jį pristatyti žiūrovams.

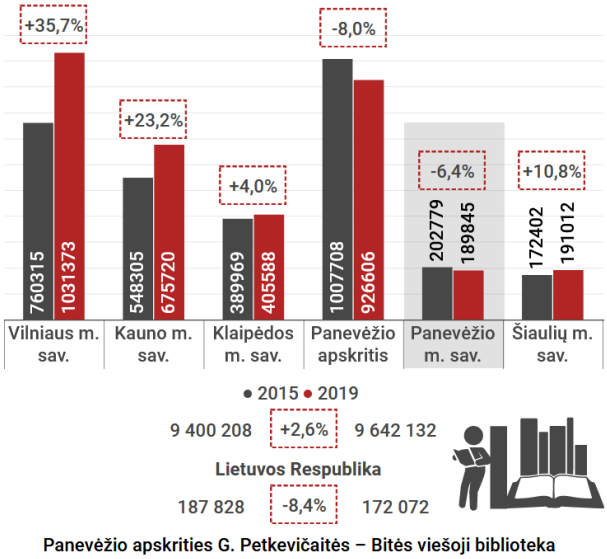

3.4.5. pav. Panevėžio Elenos Mezginaitės viešosios bibliotekos struktūra

Šaltinis: sudaryta autorių

Panevėžio Elenos Mezginaitės viešojoje bibliotekoje 2019 m. apsilankė 189 845 fiziniai lankytojai. Per penkerius metus bibliotekos lankytojų srautas kito netolygiai, tačiau palyginus 2015 m. ir 2019 m. fiksuojamas 6,4 proc. sumažėjas. Kitose lyginamose savivaldybėse fizinių bibliotekų lankytojų skaičius augo (plačiau žr. 3.4.6. pav.). Visgi 2018–2019 m. Panevėžio Elenos Mezginaitės viešojoje bibliotekoje pastebima teigiama tendencija, nes lankytojų skaičius išaugo 3,5 proc.

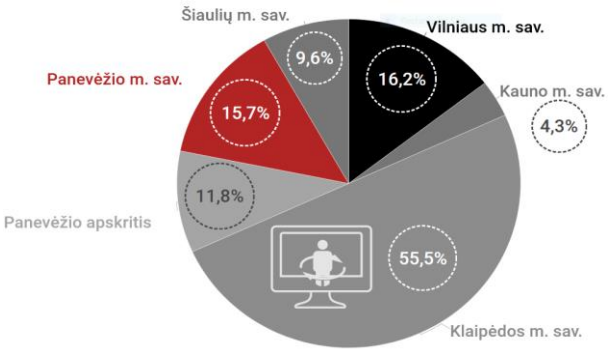
Remiantis Panevėžio apskrities viešosios bibliotekos G. Petkevičaitės-Bitės, kuri yra įsikūrusi Panevėžio mieste, vartotojų nuomonės tyrimu, buvo išskirtas bibliotekos lankytojo profilis – Panevėžio miesto gyventojai. Dėl šios priežasties, analizuojant Panevėžio Elenos Mezginaitės bibliotekos lankytojų duomenis yra papildomai apžvelgiami G. Petkevičaitės-Bitės bibliotekos lankytojai. Šių lankytojų metiniai srautai taip pat buvo nepastovūs, nes 2017 m. buvo fiksuojamas neženkliai išaugęs lankytojų skaičius (lyginant su 2016 m.), tačiau bendrai visu analizuojamu laikotarpiu bibliotekoje lankytojų skaičius sumažėjo 6,4 proc. (plačiau žr. 3.4.6. pav.).

3.4.6. pav. Fizinių lankytojų skaičius viešosiose bibliotekose 2015 m. ir 2019 m. (asm.) bei jo kitimo dinamika 2015–2019 m. (proc.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal LR Kultūros ministerijos bendrąsias 2015 ir 2019 m. bibliotekų ataskaitas

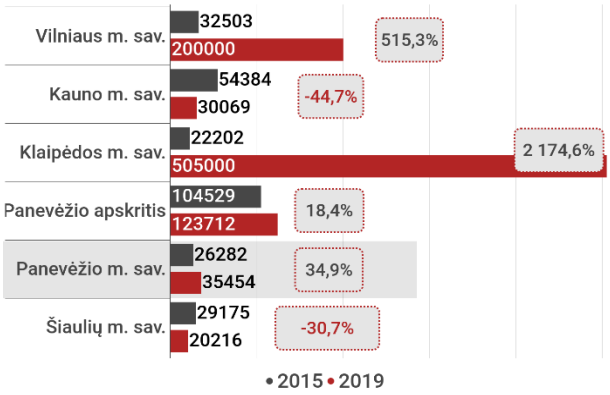
Keičiantis bibliotekų veiklos prioritetams, vienu iš svarbiausių bibliotekos veiklos vertinimo rodiklių tampa skaitmeninių paslaugų prieinamumas. 2019 m. savivaldybių viešosiose bibliotekose virtualių lankytojų skaičiaus dalis (proc.) nuo visų lankytojų skaičiaus pasiskirstymas atvaizduotas 3.4.7 paveiksle.

3.4.7. pav. Virtualių lankytojų skaičiaus dalis (proc.) nuo visų lankytojų skaičiaus savivaldybių viešosiose bibliotekose 2019 m.

Šaltinis: sudaryta autorių pagal Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos savivaldybių viešųjų bibliotekų ataskaitų duomenis

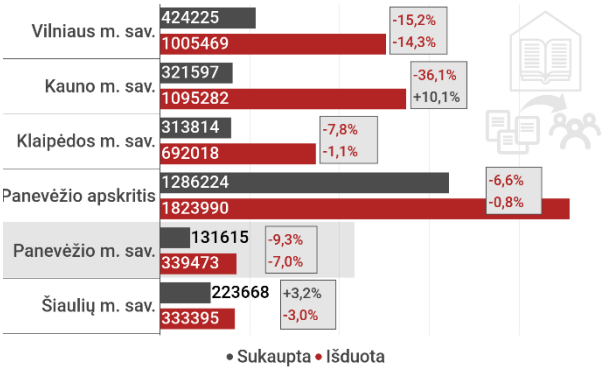
2015–2019 m. savivaldybių viešosiose bibliotekose virtualių lankytojų skaičius Panevėžio miesto savivaldybėje išaugo trečdaliu. Tuo tarpu Kauno ir Šiaulių m. savivaldybėse virtualių bibliotekos lankytojų skaičius mažėjo (plačiau žr. 3.4.8. pav.).

3.4.8. pav. Virtualių lankytojų skaičius (asm.) savivaldybių viešosiose bibliotekose ir jų kitimo dinamika (proc.) 2015–2019 m.

Šaltinis: sudaryta autorių pagal Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos savivaldybių viešųjų bibliotekų ataskaitų duomenis

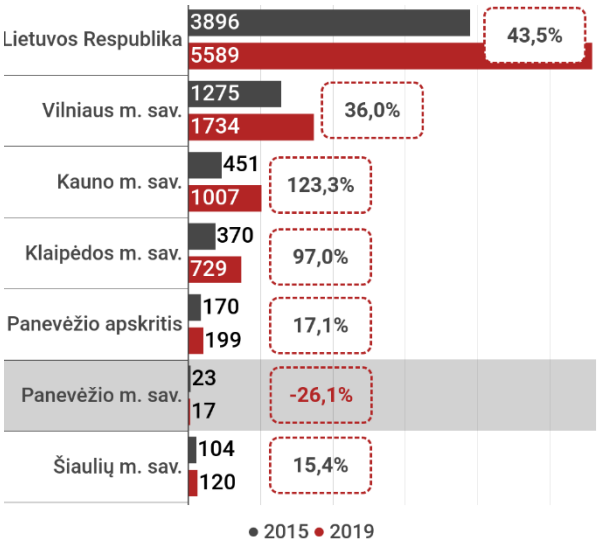
2019 m. sukauptų dokumentų skaičius Panevėžio Elenos Mezginaitės viešojoje bibliotekoje mažėjo kaip ir visose kitose lyginamose teritorijose išskyrus Šiaulių m. sav. (plačiau žr. 3.4.9. pav.). Panevėžio miesto savivaldybėje 2015–2019 m. laikotarpiu mažėjimo pokytis siekė 9,3 proc.

3.4.9. pav. Sukauptų ir išduotų dokumentų skaičius savivaldybių viešosiose bibliotekose 2019 m. (vnt.) bei jo kitimo dinamika 2015–2019 m. (proc.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal LR Kultūros ministerijos bendrąsias 2015 m., 2019 m. bibliotekų ataskaitas

Muziejinė veikla. Muziejų lankomumo statistiniai rodikliai Panevėžio miesto savivaldybėje 2015-2019 m. laikotarpiu kito netolygiai, tačiau, palyginus 2015 m. ir 2019 m. rodiklius, pastebimas 26,1 proc. muziejų lankytojų sumažėjimas. Kitose lyginamose teritorijose muziejų lankomumo rodikliai gerėjo, ypač Kauno miesto savivaldybėje (plačiau žr. 3.4.10. pav.).

3.4.10. Muziejų lankytojų skaičius (tūkst.) bei jo kitimo dinamika 2015–2019 m. (proc.)
Šaltinis: sudaryta autorių pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis

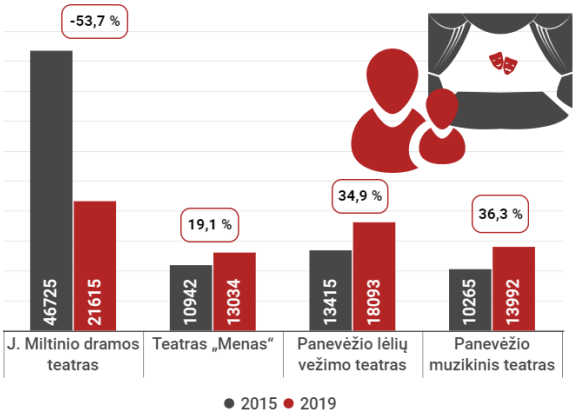
Esminė Panevėžio muziejų lankytojų mažėjimo priežastis – Panevėžio kraštotyros muziejaus rekonstrukcijos darbai 2018 m.

Teatrinė veikla. Panevėžio miesto savivaldybėje veikia 4 teatrai:

- Panevėžio teatras „Menas“
- Panevėžio lėlių vežimo teatras
- Panevėžio muzikinis teatras
- Juozo Miltinio dramos teatras (valstybinis dramos teatras)

Kaip jau buvo minėta, Panevėžio miestas nuo seno garsėja teatrų vykdoma veikla. Teatrai yra viena aukščiausių tiek šalies, tiek savivaldybių kultūros šakų, reprezentuojančių kultūrinius pasiekimus. Toliau yra detalizuojami Panevėžio mieste veikiančių teatrų veiklos rodikliai:

- Juozo Miltinio dramos teatro administracijos duomenimis šiame teatre lankytojų skaičius 2015-2019 m. tendencingai mažėjo, viso 53,7 proc. Ypatingai didelis lankytojų srauto ir suorganizuotų renginių skaičiaus sumažėjimas yra susijęs su Didžiosios teatro salės (472 vietos) remontu 2019 m. Visus 2019 m. teatras naudojosi tik dvejomis 100 vietų salėmis, todėl negalėjo rodyti spektaklių, skirtų Didžiajai scenai ir priimti visų norinčių pamatyti spektaklius žiūrovų.
- Panevėžio teatre „Menas“ 2019 m. apsilankė virš 13 tūkst. lankytojų ir tai yra 19,1 proc. daugiau nei 2015 m.
- Panevėžio muzikiniame teatre 2019 m. apsilankė beveik 14 tūkst. lankytojų, t. y. 36,3 proc. daugiau nei 2015 m.
- Taip pat lankomumo augimo tendencija fiksuojamas ir Panevėžio lėlių vežimo teatro atveju. 2019 m. lėlių vežimo teatre apsilankė daugiau nei 18 tūkst. lankytojų, t. y. 34,9 proc. daugiau nei 2015 m.

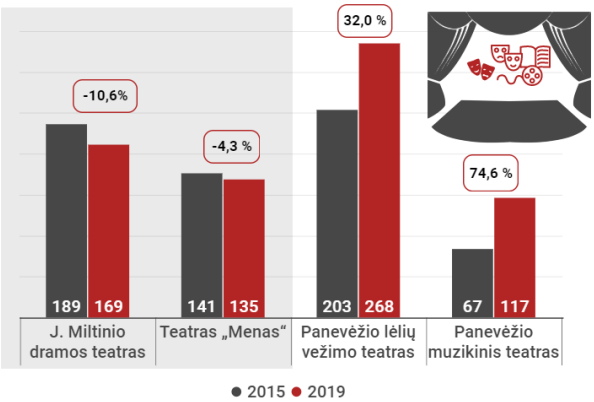
3.4.11. pav. Teatrų lankytojų skaičius 2015-2019 m. (asm.) ir rodiklio kitimo dinamika 2015-2019 m. (proc.)
Šaltinis: sudaryta autorių pagal teatrų pateiktus duomenis

Bendras Juozo Miltinio dramos teatre suorganizuotų renginių skaičius taip pat mažėjo, ryškesnis mažėjimas buvo 2019 m. Tokio mažėjimo priežastis yra įvardinta ta pati, kaip ir lankytojų skaičiaus mažėjimo atveju – buvo remontuojama Didžioji teatro salė.

Panevėžio teatre „Menas“ bendras suorganizuotų kultūrinių renginių skaičius taip pat 2015-2018 m. mažėjo, tačiau 2019 m. kultūrinių renginių skaičius pradėjo didėti. Kiekvienais metais balandžio mėn. teatre vyksta Kamerinių spektaklių festivalis, kurio metu yra pritraukiama nuo 1 400 iki 2 000 žiūrovų.

Suorganizuotų kultūrinių renginių skaičiumi išsiskyrė Panevėžio lėlių vežimo teatras. Šis teatras 2019 m. suorganizavo 268 kultūrinius renginius, t. y. 32 proc. daugiau nei 2015 m.

Panevėžio muzikinis teatras išsiskyrė suorganizuotų kultūrinių renginių didėjimo intensyvumu, nuo 2015 iki 2019 m. šiame teatre suorganizuota 74,6 proc. daugiau kultūrinių renginių (nuo 67 iki 117). Panevėžio muzikinio teatro veiklos sritis – organizuoti profesionaliojo scenos meno kūrimą ir viešą atlikimą. Panevėžio muzikinio teatro vadovo veiklos ataskaitos duomenimis, 2019 m. teatre dirbo 126 kultūros ir meno darbuotojai, buvo pastatyti 2 nauji spektakliai, rodomi 4 repertuariniai spektakliai. Panevėžio muzikiniame teatre veikia 4 muzikiniai kolektyvai.

3.4.12. pav. Teatruose suorganizuotų kultūrinių renginių skaičius 2015-2019 m. (vnt.) ir rodiklio kitimo dinamika 2015-2019 m. (proc.)
Šaltinis: sudaryta autorių pagal teatrų pateiktus duomenis

Taigi, remiantis Panevėžio mieste veiklą vykdančių teatrų duomenimis, miesto gyventojų ir miesto svečių susidomėjimas kultūrine veikla didėja. Teatrai savo veikla prisideda, kad kultūra Panevėžyje būtų aukštos šiuolaikiškos kokybės ir išsiskirtų iš kitų miestų. Sudaromos sąlygos miesto gyventojams, ypač jaunimui, dalyvauti kultūros ir meno veikloje, ugdant jų kūrybiškumą ir meninę raišką. Teatruose taip pat yra vykdomos edukacinės veiklos.

Šias tendencijas taip pat patvirtina 2020 m. birželio 17 d. – liepos 3 d. Panevėžio miesto savivaldybės užsakymu atliktas Panevėžio miesto savivaldybės gyventojų kultūros renginių paklausos ir pasiūlos kiekybinis aprašomojo pobūdžio tyrimas. Tyrimo rezultatai parodė, kad Panevėžio miesto gyventojai aktyviai – daugiau kaip 92 proc. – lankosi kultūros renginiuose. Iš jų 87 proc. nurodė, kad dalyvauja Panevėžio mieste vykstančiuose kultūros renginiuose.

3.4.13. pav. Kultūros renginius lankantys Panevėžio miesto gyventojai (proc.)
Šaltinis: PMS gyventojų kultūros renginių paklausos ir pasiūlos kiekybinis tyrimas

Beveik kas antras tyrime dalyvavęs respondentas laisvalaikio metu lankosi kultūros ir visuomeniniuose renginiuose (41,9 proc.). Daugiau kaip pusė respondentų nurodė, kad per paskutinius dvejus metus kultūrinis gyvenimas ir renginių pasiūla Panevėžio mieste pagerėjo ar labai pagerėjo. Daugiau kaip 40 proc. apklaustųjų pradėjo dažniau lankytis Panevėžio miesto kultūros renginiuose. Panevėžio miesto savivaldybės nuomone, tam įtakos turėjo gerėjanti Savivaldybės kultūros ir meno įstaigų paslaugų kokybė. Tyrime dalyvavę respondentai išskyrė, kad Panevėžio mieste labiausiai trūksta viešųjų renginių (64,1 proc.), koncertų (65,3 proc.) ir edukacinių programų (47,6 proc.), taip pat profesionaliojo meno renginių (42 proc.). Labiausiai miesto gyventojai buvo patenkinti Panevėžio Elenos Mezginaitės viešosios bibliotekos, Panevėžio teatro „Menas“, Panevėžio lėlių vežimo teatro teikiamomis paslaugomis ir jų kokybe.

Taigi, vertinant pastarųjų dviejų metų Panevėžio miesto kultūros renginių situaciją, atlikto tyrimo daugumos respondentų nuomonę, matyti, kad kultūrinis gyvenimas ir pasiūla mieste gerėja.

Kino centro veikla. Panevėžio miesto savivaldybėje kultūros ir meno srityje veikia kino centras „Garsas“, kuris teikia kino filmų rodymo, renginių organizavimo, kultūrinio švietimo paslaugas Panevėžio mieste. Kino centro „Garsas“ 2019 m. vadovo veiklos ataskaitos duomenimis, kino centre buvo parodyti 3 182 kino seansai, kuriuos aplankė 75 818 žiūrovų. Kino centras „Garsas“ taip pat rengia specialius, teminius kino seansus, kino festivalius, retrospektyvas, naujų filmų pristatymus, susitikimus su režisieriais ir kūrybinių grupių atstovais.

Taip pat Panevėžio mieste veikia privatus kino teatras – „Apollo kinas“, kuriame yra 3 naujai įrengtos salės (įrengta 515 vietų) su naujausia kino technologija.

Paminėtina, kad Panevėžio miesto savivaldybės tarybos sprendimu juridiniams asmenims ir fiziniams asmenims, vykdantiems ūkinę veiklą, remiantiems kultūros, meno, sporto ir mokslo veiklas Panevėžio miesto savivaldybėje, Panevėžio miesto savivaldybės sąskaita gali būti taikomos žemės mokesčio, valstybinės žemės nuomos mokesčio ir nekilnojamojo turto mokesčių lengvatos.

Apibendrinimas

Panevėžio miesto savivaldybėje kultūros įstaigų prieinamumas yra išvystytas. Veiklą vykdo kultūros centras, Panevėžio Elenos Mezginaitės viešoji biblioteka su struktūriniais padaliniais, Panevėžio apskrities biblioteka, muziejai, galerijos, teatrai, kino centrai. Keturi iš jų yra priskiriami profesionaliojo scenos meno įstaigomis. Profesionalus meno įstaigos yra svarbūs miesto kultūros židiniai.

Panevėžyje 2015–2019 m. laikotarpiu kultūros renginių kultūros centre skaičius išaugo dvigubai. Panevėžio miesto savivaldybės kultūros renginiuose 2019 m. apsilankė 376 211 lankytojų, du su puse karto daugiau nei 2015 m. Rodiklio augimas analizuojamu laikotarpiu buvo vienas sparčiausių tarp lyginamų teritorijų. Viena pagrindinių priežasčių augančių kultūrinių renginių pasiūlos ir paklausos rodiklių yra gerėjanti tiek Panevėžio miesto savivaldybės, tiek visos šalies gyventojų ekonominė padėtis. Kultūros renginių lankomumo rodiklius įtakoja ir gerėjanti kultūros renginių kokybė. Tai patvirtina 2020 m. birželio 17 d. – liepos 3 d. Panevėžio miesto savivaldybės užsakymu atliktas Panevėžio miesto savivaldybės gyventojų kultūros renginių paklausos ir pasiūlos kiekybinis aprašomojo pobūdžio tyrimas.

Meno mėgėjų kolektyvų skaičius Panevėžio mieste nuo 2015 m. mažėjo ir atitiko daugumos lyginamųjų teritorijų tendencijas. Lietuvos kultūros politikos strategijoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. birželio 26 d. nutarimu Nr. 665, konstatuojama, jog meno kolektyvų, studijų, būrelių veikla taip pat atlieka reikšmingą kultūros pažinimo ir ugdymo, saviraiškos, pagarbos tradicijoms ir šiuolaikinės kūrybos suvokimo ugdymo paskirtį, tad būtina pasirūpinti jų tinklo išlaikymu ir neformaliojo ugdymo plėtra.

Didėjantis kultūros renginių lankytojų skaičius ir mažėjantis meno kolektyvų skaičius atitinka šiuolaikines tendencijas, kuomet pereinama nuo aktyvaus dalyvavimo prie pasyvaus stebėjimo kultūros renginiuose.

Per penkerius metus Panevėžio Elenos Mezginaitės viešosios bibliotekos lankytojų srautas sumažėjo 6,4 proc., tačiau virtualių lankytojų skaičius išaugo trečdaliu. Būtina atsižvelgti į besikeičiantį bibliotekų vaidmenį, nes bibliotekos nebėra vien dokumentinio, kultūrinio paveldo kaupimo ir saugojimo įstaigos, užtikrinančios informacijos prieigą. Jos atlieka ir konsultavimo, ekspertinę veiklą, taip pat jose įgyvendinamos ir plėtojamos į bendruomenę orientuotos paslaugos. Šiais laikais bibliotekos vysto patrauklią veiklą susijusią su vykstančiais kultūros projektais ir edukacinėmis programomis, informacinėmis paslaugomis, paremtomis šiuolaikinėmis technologijomis. Apskritai, bibliotekos turi tendenciją tapti socialinėmis erdvėmis net savo architektūra, todėl šiai dienai Panevėžio viešosios bibliotekos nuolat keičiasi.

Panevėžio miesto muziejų lankomumo rodikliai yra vieninteliai, kurie 2015–2019 m. laikotarpiu mažėjo palyginus su analizuojamomis savivaldybėmis. Viena iš galimų mažėjimo priežasčių – Panevėžio kraštotyros muziejaus rekonstrukcijos darbai 2018 m. Plėtojant muziejinės veiklos patrauklumą skirtingoms tikslinėms vartotojų grupėms būtina atsižvelgti į tai, kad muziejinės ekspozicijos turi reflektuoti visuomenės pokyčius ir aktualijas – interaktyvumas šiais laikais yra vienas iš būdų kultūros produktus paversti patrauklesniais.

Prie Panevėžio miesto garsinimo ypatingai prisideda teatrų veikla, kuri neatsiejama ir miesto kultūros formavimosi. Panevėžio mieste veiklą vykdo 4 teatrai. Visi, išskyrus Juozo Miltinio dramos teatrą, kasmet sulaukė vis didesnio lankytojų skaičiaus. Panevėžio miestą praeityje ypač garsino J. Miltinio teatras, visgi pastaraisiais metais dėl Didžiosios teatro salės remonto teatro veikla yra apribota. Šiuo metu unikaliausia ir aukštais veiklos rezultatais išsiskiria Panevėžio lėlių teatras. Nekomercinio tipo kino teatras „Garsas“ garsina Panevėžį Europos kino tinkluose, nuolat rengia ir vykdo vaikų ir jaunimo edukacines programas. Kultūrinių renginių teigiamu pasiūlos pokyčiu 2015-2019 m. pasižymėjo Panevėžio muzikinis teatras, kuriame 2019 m. dirbo 126 kultūros ir meno darbuotojai.

Tinkamai panaudojant ir reprezentuojant Panevėžio kultūrinius išteklius jie gali tapti svarbiu įrankiu garsinti miesto unikalumą ir kurti turistinį Panevėžio patrauklumą.

3.5. SPORTAS

Panevėžys ne kartą buvo minimas kaip sporto potencialui palankus miestas dėl renginių ir sportininkų pasiekimų. Mieste 2015–2019 m. surengti Europos dviračių treko elito, Europos vyrų krepšinio grupės varžybų čempionatai, kiti svarbūs sporto renginiai. Šiandien Panevėžio miesto vardą garsina sportininkai Danas Rapšys, Andrius Šidlauskas, Simonas Bilis, Simona Krupeckaitė, Miglė Marozaitė, treneriai Ina Paipelienė ir Dmitrij Leopold. Panevėžio sportininkų potencialas, pasiekti aukšti sporto laimėjimai, pateisina lūkesčius: garsinamas, reprezentuojamas ir formuojamas teigiamas Panevėžio miesto, šalies įvaizdis.

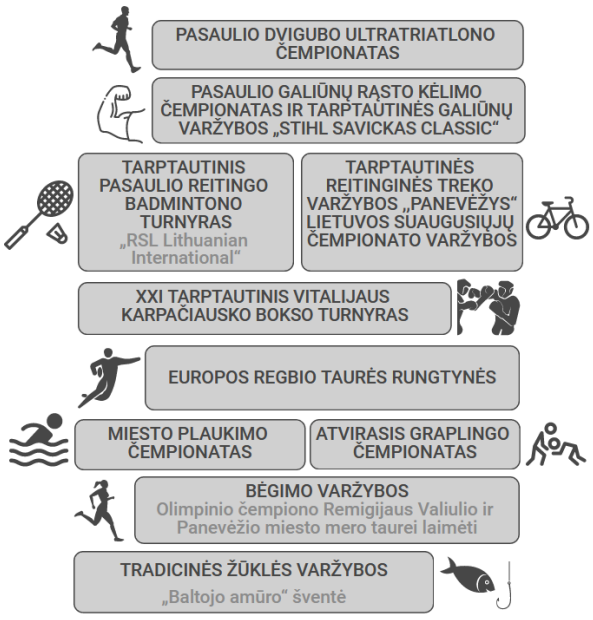
Panevėžį aukščiausiose lygose atstovauja reprezentacinės miesto komandos: vyrų krepšinio klubas „Lietkabelis“, rankinio komanda „Grifas“, futbolo klubas „Panevėžys“. Komandos sėkmingai atstovauja Panevėžio miestą, demonstruodamos stabilų žaidimą ir aukštus rezultatus.

Lietuvos Respublikos sporto įstatyme [58] sportas apibrėžiamas kaip visos asmens fizinės veiklos formos, kuriomis siekiama ugdyti ir tobulinti fizines ir psichines jo savybes bei įgūdžius ar stiprinti sveikatą. Sporto sistema apima šias sritis: 1) fizinį aktyvumą; 2) aukšto meistriškumo sportą.

Panevėžio miestas orientuojasi ne tik į aukšto meistriškumo sportą, bet ir jaunųjų sportininkų ugdymą. Siekiama ugdyti talentingus sportininkus, sudaryti tinkamas sąlygas, kurios padėtų siekti aukštų rezultatų, prisidėti prie teigiamo Panevėžio ir Lietuvos įvaizdžio formavimo.

Panevėžio miestas prisideda prie socialiai atsakingo verslo skatinimo, viešojo ir privataus sektoriaus bendradarbiavimo skatinant sporto plėtrą. 2018 m. pradėta įgyvendinti iniciatyva, kuria yra taikoma žemės mokesčio, valstybinės žemės nuomos, nekilnojamojo turto mokesčių lengvatos remiantiems sporto veiklas juridiniams asmenims.

Visus metus mieste yra vykdomi sporto renginiai. Panevėžio mieste suorganizuoti sporto renginiai pateikiami 3.5.1. paveiksle.

3.5.1. pav. Panevėžio mieste suorganizuoti sporto renginiai 2019 m.
Šaltinis: sudaryta autorių pagal Panevėžio miesto savivaldybės pateiktus duomenis

Rengiant aukšto meistriškumo sportininkus ir organizuojant sporto renginius Panevėžio miestas bendradarbiauja su Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Lietuvos tautiniu olimpiniu komitetu, Lietuvos

[58] Lietuvos Respublikos sporto įstatymas, 2020 m. birželio 25 d. Nr. XIII-3099

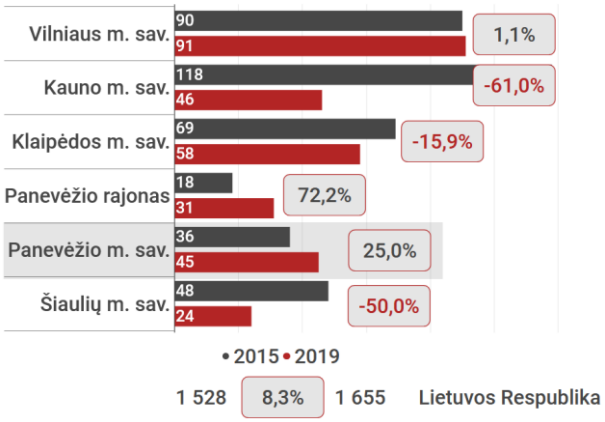
parolimpiniu komitetu, Sporto federacijų sąjunga, atskiromis federacijomis, sporto organizacijomis, sporto ugdymo įstaigomis, bendrojo ugdymo mokyklomis ir bendruomenėmis.

Panevėžio miesto savivaldybė siekdama paskatinti daugiau gyventojų sportuoti, suteikti geresnes sąlygas neįgaliesiems, senjorams ir ikimokyklinio amžiaus vaikams 2019 m. inicijavo sprendimą, pagal kurį minėtoms gyventojų grupėms suteikta galimybė nemokamai naudotis „Aukštaitijos“ sporto komplekso baseinu, ledo arena, krepšinio, rankinio salėmis ir kt. 2019 m. šia galimybe pasinaudojo per 3 700 gyventojų, iš jų daugiau nei 2 500 senjorų, 1 000 neįgaliųjų ir 200 ikimokyklinukų. Panevėžiečiai noriai dalyvauja „Sportas visiems“ renginiuose, moksleiviai – didžiausiame moksleiviams skirtame sporto renginyje – Lietuvos mokyklų žaidynėse 2019 m.:

- XII Lietuvos seniūnijų sporto žaidynėse Savivaldybei atstovavo krepšinio, šaškių, futbolo, smiginio ir stalo teniso komandos. Bendrojoje įskaitoje Panevėžio iškovojo antrąją vietą;
- 2018/2019 m. mokslo metų Lietuvos mokyklų žaidynėse miestas iškovojo trečiąją vietą.

Pagal Lietuvos sporto centro pateiktus statistinius duomenis 2019 m. duomenis apie savo veiklą pateikė 45 sporto organizacijos. Iš viso šalyje 2019 m. apie savo veiklą pateikė 1 655 sporto organizacijos.

2019 m. Panevėžio miesto savivaldybės sporto organizacijų skaičius sudarė 2,7 proc. šalies sporto organizacijų. Panevėžio miesto savivaldybės sporto organizacijų skaičius, analizuojamu laikotarpiu išaugo ypatingai sparčiai (25 proc.). Augimas viršijo šalies augimo tempą. Didesnis sporto organizacijų skaičiaus augimas buvo tik Panevėžio rajone (42,2 proc.). Didžiuosiuose šalies miestuose (Kaune ir Klaipėdoje) sporto organizacijų skaičius mažėjo.

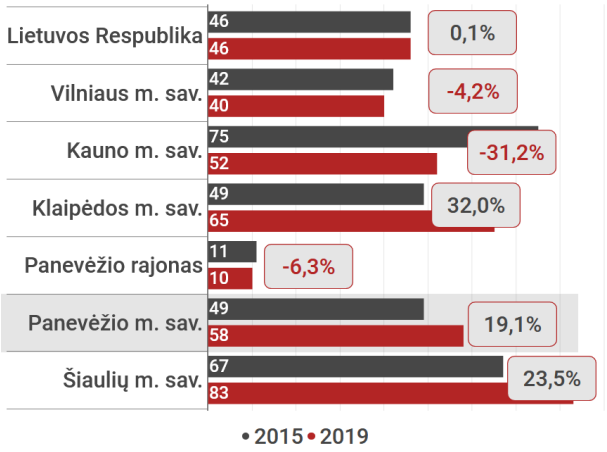

3.5.2. pav. Sporto organizacijų skaičius (vnt.) bei jo kitimo dinamika (proc.) 2015–2019 m.
Šaltinis: sudaryta autorių pagal Lietuvos sporto statistikos metraščius 2015 m. ir 2019 m. Lietuvos sporto centro duomenis

2015–2019 m. Panevėžio miesto savivaldybėje sportuojančiųjų skaičius augo taip pat sparčiu tempu (9,2 proc.), spartesnis augimas buvo tik Klaipėdos m. sav. ir Šiaulių m. sav. Tuo pačiu laikotarpiu, šalyje, Vilniaus m. ir Kauno m. savivaldybėse sportuojančiųjų skaičius mažėjo (atitinkamai 3,7 proc., 1,8 ir 34,0 proc.).

Tikslesnis rodiklis – sportuojančiųjų skaičius, tenkantis tūkstančiui gyventojų. Panevėžio miesto savivaldybėje tūkstančiui gyventojų teko 58 sporto organizacijose sportuojantys asmenys. Šis rodiklis viršijo šalies (46 asmenys), taip pat Vilniaus m. ir Kauno m. rodiklius. 2019 metais sportuojančių skaičius siekė 5 040.

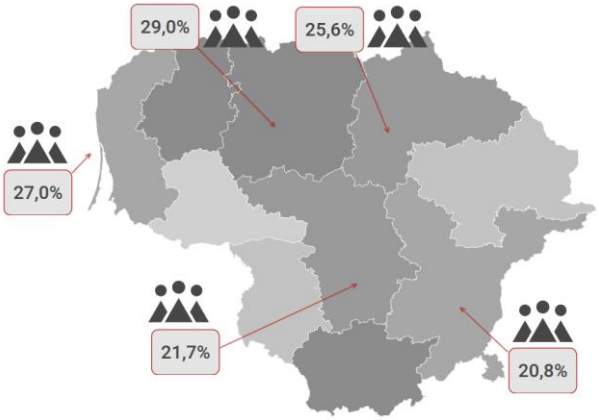
2015–2019 m. laikotarpiu, sportuojančiųjų sporto organizacijose skaičius, tenkantis tūkstančiui gyventojų, Panevėžio miesto savivaldybėje augo 19,1 proc., kai šalyje rodiklio augimas siekė 0,1 proc., o Vilniaus m. ir Kauno m. rodiklis mažėjo. Apskrityje – 27,8 proc. (plačiau žr. 3.5.3. pav.).

3.5.3. pav. Sporto organizacijose sportuojančiųjų skaičius, tenkantis tūkstančiui gyventojų (asm.) bei jo kitimo dinamika (proc.) 2015–2019 m.

Šaltinis: sudaryta autorių pagal Lietuvos sporto statistikos 2015 m. ir 2019 m. Lietuvos sporto centro duomenis

2019 m. Panevėžio miesto savivaldybėje sportuojančių moterų dalis visų sportuojančiųjų tarpe, viršijo Lietuvos rodiklį ir buvo viena didžiausių tarp lyginamų teritorijų (25,6 proc.) (plačiau žr. 3.5.4. pav.).

3.5.4. pav. Sportuojančių moterų dalis 2019 m. (proc.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal Lietuvos 2019 m. Lietuvos sporto centro duomenis

2015–2019 m. laikotarpiu sportuojančių moterų skaičius Panevėžyje mažėjo. Tačiau mažėjimas buvo fiksuojamas beveik visose lyginamose teritorijose, išskyrus, sportuojančių moterų dalis augo Vilniaus m. ir Klaipėdos m. Sportuojančių moterų skaičius 2019 m. Panevėžio m. buvo 992 moterys.

2019 m. laikotarpiu Panevėžio miesto savivaldybėje buvo išmokytas plaukti 328 asmuo. Lyginant su kitomis šalies savivaldybėmis skaičius mažiausias, nes šį skaičių tiesiogiai sąlygoją nepakankamas sporto objektų (baseinų) skaičius mieste (3.5.5 pav.)

3.5.5. pav. Išmokytų plaukti asmenų skaičius (asm.) 2019 m.

Šaltinis: sudaryta autorių pagal 2019 m. Lietuvos sporto centro duomenis

2019 m. PMS administracijos direktoriaus ir savivaldybės administracijos veiklos ataskaitos duomenimis ,,Žemynos" progimnazijos baseine treniravosi 340 mokinių. Vykdant nacionalinį projektą ,,Mokėk plaukti ir saugiai elgtis vandenyje" ir kitas programas, išmokyti plaukti 760 pradinukų, plaukimo pagrindų mokėsi 450 antrokų.

Kokybiškos **sporto infrastruktūros prieinamumas** ir aukštos kvalifikacijos trenerių štabas sudaro sąlygas rengti aukšto meistriškumo sportininkus. 2019 m. Panevėžio miesto savivaldybėje buvo parengti 278 sportininkai, iš jų 20 olimpinės rinktinės kandidatai, 66 nacionalinės rinktinės nariai ir 192 jaunių ir jaunimo rinktinių nariai.

Pagrindinės sporto organizacijos, kuriuose ugdomi sportininkai yra Panevėžio sporto centras, R. Sargūno sporto gimnazija, ,,Žemynos" progimnazija, Futbolo akademija ,,Panevėžys".

Panevėžio sporto centre yra 16 sporto šakų, sukomplektuota 110 sportinio ugdymo grupių, čia 2019 m. treniravosi 1 250 ugdytinių. Su jais dirbo 50 trenerių. Aukščiausi rezultatai pasiekti dviračių sporto ir krepšinio srityse. Į 2020 m. Tokijo olimpinių žaidynių olimpinės rinktinės kandidatų sąrašą įtraukti 4 Panevėžio sporto centro ugdytiniai. 2019 m. pasiekta nemažų tarptautinių laimėjimų. Prizinės vietos iškovotos Minske vykusiose Europos žaidynių varžybose (keirino rungtyje, komandiniame sprinte, krepšinyje), Europos čempionate, Europos jaunių čempionatuose, sėkmingai dalyvauta Lietuvos jaunučių ir sporto vilčių žaidynėse.

Mokinių sportinis meistriškumas yra didinamas R. Sargūno sporto gimnazijoje. Bendrojo ugdymo dalykų auklėtiniai mokosi specializuoto sporto ugdymo (12 šakų), ,,Sporto pažinimo", ,,Sporto ir sveikatos" programų. 22 sporto grupėms vadovauja 27 treneriai. 2019 m. 91 gimnazijos sportininkas buvo šalies rinktinės narys (tai sudaro 42 proc. mokinių). 2019 m. Lietuvos čempionatuose ir pirmenybėse mokiniai iškovojo 1–3 vietas 168 kartus, pasaulio, Europos čempionatuose, žaidynėse ir tarptautiniuose turnyruose – 97 kartus.

„Žemynos" progimnazijos baseine 2019 m. sukomplektuotos 27 sportinio plaukimo ir 2 sveikatingumo grupės; treniravosi 340 mokinių, su jais dirbo 11 trenerių; užimtos prizinės vietos Lietuvos plaukimo varžybose, sėkmingai dalyvauta pasaulio, Europos čempionatuose. Baseine buvo surengta 14 varžybų, vyko Lietuvos moterų ilgų ir vidutinių nuotolių varžybos, nacionalinio vaikų mokymo plaukti projekto baigiamasis renginys.

Futbolo akademijoje „Panevėžys" 2019 m. dirbo 12 trenerių. Lietuvos sporto trenerio vardą (I kategorija) turi 11 trenerių. Tarifikuotos 26 grupės, kuriose sportuoja 416 auklėtinių. Akademijos auklėtiniai žaidžia įvairiuose amžiaus grupių čempionatuose.

Panevėžio miestas siekia sudaryti sąlygas kokybiškam laisvalaikiui sportuojant bei stebint ir siekiant puikių sporto pasiekimų. Panevėžys atnaujina sporto bazes, vykdo rekreacinių ir poilsio zonų remontą,

atnaujinimo ir modernizavimo darbus. Gerinamos sąlygos miestiečiams aktyviai ir turiningai leisti laisvalaikį, siekiama suformuoti panevėžiečiams įprotį sportuoti, fiziškai aktyviai leisti laiką, stiprinti sveikatą.

Žemiau pateiktame 3.5.6 paveiksle atsispindi Panevėžyje esančios sporto infrastruktūros padėtis.

3.5.6. pav. Sporto infrastruktūra Panevėžio miesto savivaldybėje
Šaltinis: sudaryta autorių pagal sudaryta autorių pagal 2019 m. Lietuvos sporto centro duomenis

Mieste yra modernizuojamas lengvosios atletikos maniežas. Maniežo pastato modernizacija svarbi tiek panevėžiečiams, tiek miesto svečiams, kuriamos patrauklios, kokybiškos, saugios ir modernios sąlygos sportuoti ir stebėti sporto renginius. Manieže vyksta lengvosios atletikos pratybos ir rengiami fizinio aktyvumo, sveikatinimo užsiėmimai. Atnaujinamas Panevėžio sporto komplekso „Aukštaitija“ stadionas, taip pat 2019 m. „Nevėžio“ sporto komplekse atidaryta nauja bokso salė, čia treniruojasi miesto boksininkai.

Panevėžio mieste yra įrengta „Cido“ universali sporto arena. Tai tarptautinius standartus atitinkanti arena, kuri pasižymi pažangiausiomis technologijomis. Arenoje yra suprojektuotas olimpinio standarto dviračių trekas – vienintelis Baltijos šalyse dengtas dviračių trekas, transformuojamos tribūnos. Tokia arenos savybė leidžia organizuoti įvairaus pobūdžio ir masto renginius. 2019 m. „Cido“ arenoje vyko 11 nekomercinių sporto ir kultūros renginių (2018 m. – 13). Patvirtintas 12 renginių, vyksiančių arenoje 2020 m. sąrašas.

Apibendrinimas

Sportiniam užimtumui reikalinga sporto infrastruktūra Panevėžio mieste nepakankamai išvystyta, prieinamumas užtikrintas skirtingoms sporto šakoms. Tačiau infrastruktūra reikalauja didelių lėšų kokybiškų sąlygų sporto užimtumo palaikymui.

2015–2019 m. Panevėžio miesto savivaldybės sporto organizacijų skaičius išaugo 25 proc. Augo ir sportuojančiųjų asmenų skaičius – 9,2 proc. Sportuojančiųjų sporto organizacijose skaičius, tenkantis tūkstančiui gyventojų, Panevėžio miesto savivaldybėje taip pat augo – 19,1 proc. (kai šalyje šio rodiklio augimas tesiekė 0,1 proc.).

Aukštas profesionalių išugdytų sportininkų skaičius susijęs su prieinamų kokybiškų sporto bazių buvimu. Išaugęs sportuojančių sporto organizacijose asmenų skaičius susijęs su gyventojų sąmoningumu, rekreacinių ir poilsio zonų pritaikymu šiuolaikiniams poreikiams. Visuotinai pripažįstama, kad papildomas fizinis aktyvumas laisvalaikiu turi didelę įtaką daugelio ligų prevencijai (ypač siekiant išvengti kraujotakos sistemos ligų arba neigiamų padarinių jomis susirgus). Sportavimo įgūdžiai turi įtakos gyvenimo kokybei ne tik dėl geresnės sveikatos, bet ir dėl sporto poveikio bendruomenės solidarumui, jaunimo socializacijai, visuomenės sanglaudai.

3.6. NEVYRIAUSYBINĖS ORGANIZACIJOS IR JAUNIMO POLITIKA

Nevyriausybinės organizacijos (toliau – NVO) – tai asociacijos[59], labdaros ir paramos fondai bei dauguma viešųjų organizacijų, kurios savo tikslų siekia pagal iš esmės nustatytą vidaus tvarką ir kurių nariais arba dalyviais tampama ne dėl įstatymų reikalavimų arba kitų esminių objektyvių aplinkybių[60].

Nevyriausybinių organizacijų sektorius šiuolaikinėje visuomenėje yra plačiai paplitęs. Šios organizacijos yra tarpinės tarp valstybinių institucijų bei privataus sektoriaus ir dažniausiai yra laikomos trečiojo sektoriaus atstovėmis. Būtent trečiasis sektorius aktyviai dalyvauja pilietinės visuomenės plėtroje, prisideda prie demokratijos stiprinimo valstybėje teikdamas viešąsias paslaugas, užtikrindamas socialinę gerovę šalyje. NVO veikla svarbi tokiose srityse, kaip švietimas, sveikatos apsauga, kultūra, aplinkosauga, socialinės paslaugos.

2020 metais Panevėžio miesto savivaldybėje įsteigta **nevyriausybinių organizacijų koordinatoriaus** pareigybė. Koordinatorius koordinuoja nevyriausybinių organizacijų plėtros politikos įgyvendinimą savivaldybėje, yra atsakingas už nevyriausybinių organizacijų finansavimo programų ir priemonių savivaldybės teritorijoje rengimą, koordinuoja seniūnaičių ir visų nevyriausybinių organizacijų veiklą Panevėžio mieste.

Pagal Panevėžio miesto savivaldybės interneto svetainėje pateiktą informaciją, Panevėžio mieste veikia 60 įvairių sričių NVO.

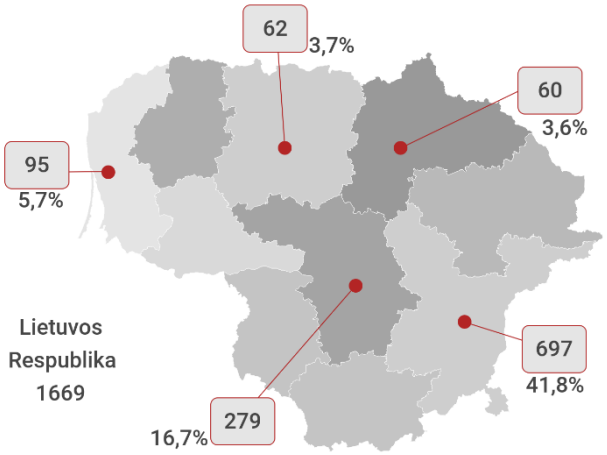

3.6.1. pav. NVO skaičius Panevėžio miesto savivaldybėje 2020 m.
Šaltinis: sudaryta autorių pagal Panevėžio miesto savivaldybės duomenis

Panevėžio mieste aktyviai veikia Nevyriausybinių organizacijų taryba (NVO Taryba), kurios tikslas – skatinti nevyriausybinių organizacijų veiklą ir plėtrą, stiprinti bendradarbiavimą tarp savivaldybės institucijų, įstaigų ir nevyriausybinių organizacijų. Taryba sudaroma pariteto principu: pusė narių atstovauja savivaldybės institucijoms ir įstaigoms, kita pusė – nevyriausybinėms organizacijoms, veikiančioms savivaldybės teritorijoje. Taryba sudaroma dviejų metų kadencijai.

Tikslus NVO skaičius Lietuvoje nėra žinomas. NVO informacijos ir paramos centro duomenų bazėje prisiregistravusių NVO skaičius siekia 1 669. Bendras NVO skaičius Panevėžyje nurodomas 60. NVO, tenkančių 1 000-iui gyventojų, Panevėžio mieste fiksuojama 0,7, Vilniuje – 1,2, Kaune – 1,0, Klaipėdoje – 0,6, Šiauliuose – 0,6.

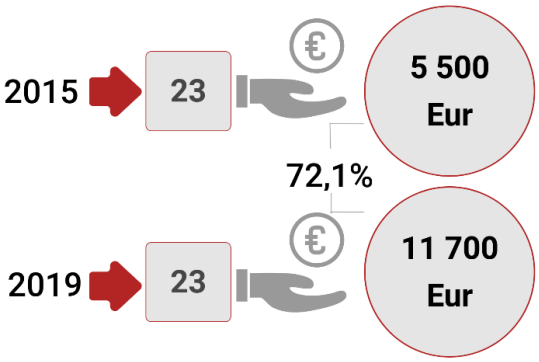
[59] Pagal Lietuvos Respublikos asociacijų įstatymą, *asociacija* – savo pavadinimą turintis ribotos civilinės atsakomybės viešasis juridinis asmuo, kurio tikslas – koordinuoti asociacijos narių veiklą, atstovauti asociacijos narių interesams ir juos ginti ar tenkinti kitus viešuosius interesus.
[60] Pagal Nevyriausybinių organizacijų teisės institutą

3.6.2. pav. NVO skaičius Panevėžio miesto savivaldybėje ir lyginamose savivaldybėse (vnt.) bei jų dalis nuo visų NVO skaičiaus (proc.) 2020 m.

Šaltinis: sudaryta autorių pagal PMS ir NVO informavimo ir paramos centro duomenis

Panevėžio miesto savivaldybė, kitų miestų savivaldybės, valstybinės institucijos kasmet skelbia konkursus NVO teikti projektų paraiškas. Vykdydamos projektus ir įsitraukdamos į projektinę veiklą, NVO siekia visuomenei naudingų tikslų, skatinamas įsitraukimas į valdžios priimamus sprendimus, stiprinamas NVO vaidmuo valstybėje.

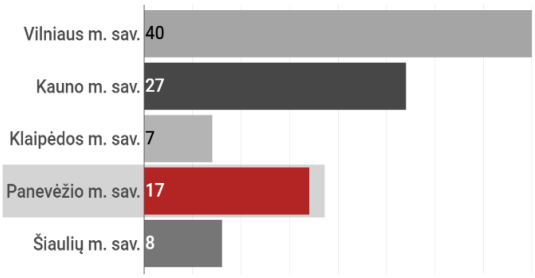
3.6.3. pav. Panevėžio miesto savivaldybės finansuoti NVO projektai (vnt.), finansavimo suma (Eur) ir finansavimo sumos pokytis (proc.) 2015 m. ir 2019 m.

Šaltinis: sudaryta autorių pagal PMS 2015 m. ir 2019 m. veiklos planų, socialinės ir ekonominės plėtros programų įgyvendinimo ataskaitas

Panevėžio miesto savivaldybės veiklos planų, socialinės ir ekonominės plėtros programų įgyvendinimo ataskaitų duomenimis, 2019 m. buvo finansuoti 23 NVO projektai, kurių finansavimo suma siekė 11 700 Eur. Taip pat buvo suteiktos 25 konsultacijos NVO nariams. 2015 m. NVO buvo finansuota tiek pat projektų, tačiau finansavimo suma buvo dvigubai mažesnė.

Nevyriausybinės organizacijos kyla iš pilietinės iniciatyvos ir siekio spręsti iškilusias problemas bei patenkinti tuos poreikius, kurių nepajėgia aprėpti valdžios ir verslo sektoriai. Aktyvi ir pilietiškai organizuota visuomenė yra atsakingas, konstruktyvus ir pozityvus, pokyčius bei naujoves skatinantis visuomenės ir valstybės pažangos variklis.

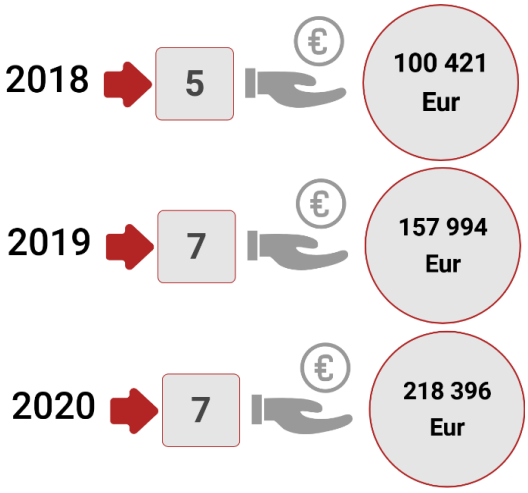
Bendruomenė – žmonių grupė, kurią sieja emociniai ryšiai ir bendrumo jausmas. Organizuotos bendruomenės yra vienas iš pagrindinių atviros visuomenės veiksnių. Panevėžio miesto savivaldybės internetinio puslapio duomenimis, Panevėžyje veikia 17 bendruomeninių organizacijų.

3.6.4. pav. Bendruomeninių organizacijų skaičius 2020 m.
Šaltinis: sudaryta autorių pagal PMS ir Lietuvos vietos bendruomenių organizacijų sąjungos duomenis

Kasmet, nuo 2016 metų, įgyvendinant visuomenės iniciatyvų skatinimo ir saugumo užtikrinimo programą, savivaldybės biudžeto lėšomis finansuojamos vietos bendruomenių veiklos administravimo išlaidos.

ES fondų finansavimas bendruomenės projektams kasmet didėja. 2018 m. buvo skirtas ES finansavimas 5 bendruomenės projektams, kurių finansavimo suma bendrai sudarė 100 421 Eur. Finansavimas 2020 m. padidėjo iki 218 396 eurų (viso 7 projektai). Bendruomenė prie projektų prisideda savo lėšomis apie 9 proc. PMS Taryba taip pat yra skyrusi 50 tūkst. Eur strategijai administruoti 2016-2022 m. laikotarpiu, ir tai sudaro 7,14 proc. visos strategijos vertės (finansavimo pasiskirstymas vyksta kasmet po 8 tūkst. Eur.) Pagal Panevėžio vietos veiklos grupės vietos plėtros strategiją iki 2022 m. numatyta skirti 600 tūkst. Eur ES paramos 20-čiai bendruomenės projektų, kai vieno projekto vertė svyruoja nuo 19 tūkst. iki 49 tūkst. Eur.

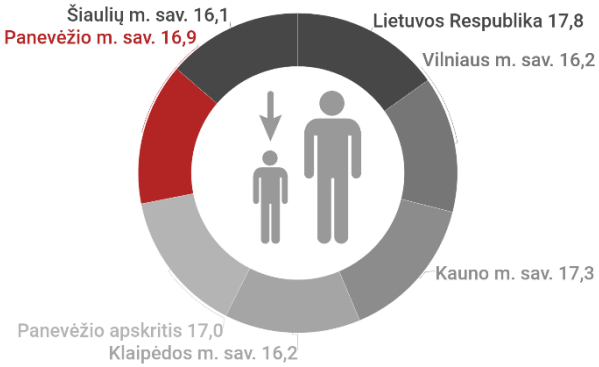
3.6.5. pav. Bendruomenės projektų skaičius, kuriems skirta ES parama (vnt.), finansavimo suma (Eur) 2018 m. – 2020 m.
Šaltinis: Panevėžio miesto savivaldybės administracijos duomenys

2018 m. apmokytų savanorių skaičius Panevėžio miesto savivaldybėje buvo 32 asmenys, 2019 m. šis skaičius išaugo iki 76, o 2020 m. pirmą pusmetį siekė 17 asmenų.

Jaunimo politika – priemonių, kuriomis sprendžiami jaunimui aktualūs klausimai ir siekiama sudaryti palankias sąlygas formuotis jauno žmogaus asmenybei ir jo integravimuisi į visuomenės gyvenimą, visuma. Panevėžio miesto jaunimo vizija – Panevėžyje gyvena atviras, veržlus, siekiantis žinių, verslus, visapusiškas ir sveikas, socialiai atsakingas jaunimas, puoselėjantis vertybes ir aktyviai dalyvaujantis miesto gyvenime. Panevėžys – jaunimo galimybių miestas.

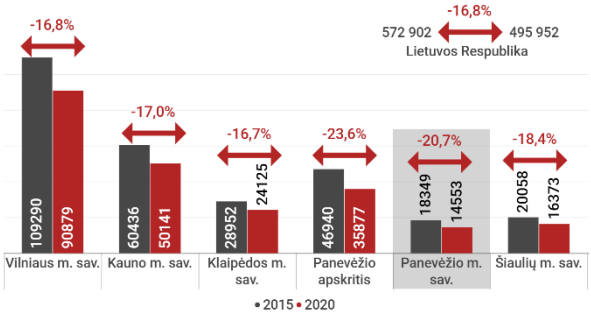
Jaunimas (jaunas žmogus) – Lietuvos statistikos departamente jaunimo amžius apibrėžiamas nuo 14 iki 29 metų (įskaitytinai). Lietuvos statistikos departamento duomenimis 2020 m. pradžioje šalyje jaunimo skaičius siekė 495 952 asmenis ir sudarė 17,8 proc. visų Lietuvos Respublikos gyventojų. Panevėžio miesto

savivaldybėje 14–29 metų jaunimas sudarė 16,9 proc. Panevėžio miesto gyventojų (14 533 asmenys), 2,9 proc. šalies 40,6 proc. Panevėžio apskrities jaunimo.

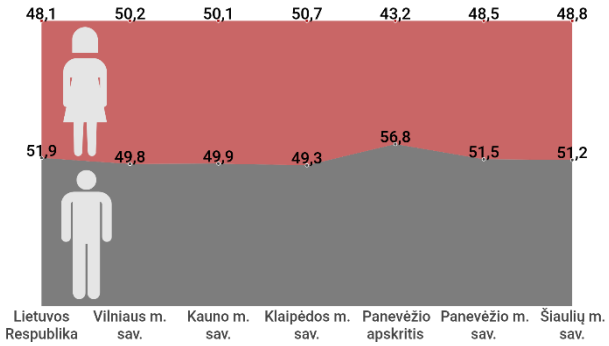
3.6.6. pav. Jaunimo (14–29 m. amžiaus) dalis 2020 m. pr. (proc.)
Šaltinis: sudaryta autorių pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis

2015–2020 m. laikotarpiu jaunimo skaičius mažėjo visose lyginamose teritorijose. Panevėžio miesto savivaldybėje jaunimo skaičius sumažėjo 20,7 proc. ir mažėjo sparčiau nei šalyje (13,4 proc.).

3.6.7. pav. Jaunimo (14–29 m. amžiaus) skaičius 2020 m. pr. (asm.) bei jo kitimo dinamika 2015–2020 m. (proc.)
Šaltinis: sudaryta autorių pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis

2020 m. pradžioje daugelyje nagrinėjamų teritorijų, skirtingai nei bendroje gyventojų struktūroje, jaunimo tarpe daugiau buvo vyrų.

3.6.8. pav. Jaunimo (14–29 m. amžiaus) pasiskirstymas pagal lytį 2020 m. pr. (proc.)
Šaltinis: sudaryta autorių pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis

Panevėžyje vyriškos lyties jaunimo dalis sudarė 51,5 proc. visų jaunimo asmenų ir nežymiai atsiliko nuo šalies vidurkio (51,9 proc.). Didesnė moterų dalis vyravo Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos miestų savivaldybėse.

Organizacijos, dirbančios su jaunimu, skirstomos **į jaunimo organizacijas**[61] (toliau – JO), **su jaunimu dirbančias organizacijas**[62] bei **neformalias jaunimo grupes**[63].

Savivaldybės jaunimo reikalų taryba tvirtinama Panevėžio miesto savivaldybės tarybos sprendimu dviejų metų kadencijai. Taryba sudaryta iš 10 narių, lygybės principu: jai atstovauja 5 PMS atstovai ir 5 jaunimo atstovai.

PMS administracijos direktoriaus 2019 m. veiklos ataskaitos duomenimis, 2019 m. buvo dirbta su prioritetinėmis jaunimo politikos veiklos kryptimis, pradėtas įgyvendinti jaunimo savanoriškos tarnybos modelis, parengtas ir patvirtintas jaunimo problemų sprendimo Panevėžio miesto savivaldybėje 2019–2020 metų priemonių planas.

Panevėžyje veikia **atvira jaunimo erdvė**[64] – 14–29 metų jaunimo laisvalaikiui ir asmeniniam tobulėjimui pritaikyta erdvė, kurioje vyksta įvairūs įgūdžių lavinimo mokymai, kultūriniai ir socialiniai renginiai, veikia jaunimo knygų klubas. Atviroje jaunimo erdvėje taip pat rengiamos edukacinės programos, pristatomos ekskursijos.

Panevėžio miesto savivaldybėje taip pat veikia **atviras jaunimo centras**[65] (Panevėžio AJC) – savivaldybės biudžetinė įstaiga, įkurta 2016 m. ir veikianti pagal atvirų jaunimo centrų koncepciją. 2019 m. Panevėžio AJC aplankė 8 533 lankytojai. Siekiant užtikrinti sėkmingą centro veiklą, Savivaldybė skyrė 105 800 Eur.

Atvirų jaunimo centrų ir atvirų jaunimo erdvių darbo tikslinė grupė yra jaunimas nuo 14 iki 29 metų. Ypatingas dėmesys skiriamas mažiau galimybių turinčiam, mažiau motyvuotam jaunimui, kuris dėl įvairių priežasčių neturi galimybių ar nenori įsitraukti į jaunimo veiklos pasiūlymus.

Panevėžio mieste yra įsteigta **jaunimo reikalų koordinatoriaus** pareigybė. Koordinatorius planuoja ir įgyvendina savivaldybės jaunimo politikos programas ir priemones, analizuoja jaunimo, jaunimo organizacijų padėtį, koordinuoja institucijų bei įstaigų veiklą jaunimo politikos srityje.

Panevėžio miesto savivaldybėje taip pat veikia **Jaunimo reikalų taryba**, kurios ilgalaikis tikslas yra užtikrinti jaunų žmonių dalyvavimą sprendžiant svarbius jaunimo klausimus. 2019 m. liepos 23 d. parengtas Jaunimo reikalų tarybos 2019–2020 m. veiklos planas, kuris atnaujinamas ir tvirtinamas kas metus.

Panevėžyje aktyviai veikia **Panevėžio jaunimo organizacijų sąjunga „Apskritasis stalas“,** kuri vienija jaunimo ir su jaunimu dirbančias organizacijas. Pagrindinė įstaigos misija – vienijant ir atstovaujant Panevėžio jaunimo organizacijas skatinti ir siekti kokybiško jaunimo dalyvavimo visuomeniniame gyvenime.

Panevėžio miesto savivaldybės internetinio puslapio duomenimis, Panevėžio mieste veikia 13 jaunimo organizacijų.

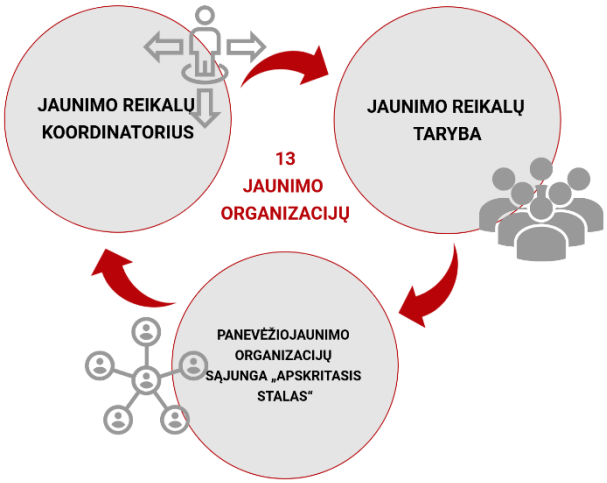
[61] Pagal LR jaunimo politikos pagrindų įstatymą, *jaunimo organizacija* – įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka įregistruota visuomeninė organizacija ar asociacija, kurioje ne mažiau kaip 2/3 narių sudaro jauni žmonės ar visuomeninės jaunimo organizacijos ar asociacijos.

[62] Pagal LR jaunimo politikos pagrindų įstatymą, *su jaunimu dirbanti organizacija* – viešasis juridinis asmuo, kurio vienas iš tikslų – į jaunimą orientuota ir jaunimo poreikius tenkinanti veikla.

[63] Pagal LR jaunimo politikos pagrindų įstatymą, *neformali jaunimo grupė* – įstatymų tvarka neįregistruota, savanoriškai susibūrusi visuomeninė grupė, kurioje ne mažiau kaip 2/3 narių sudaro jauni žmonės ir kuri vykdo veiklą, projektus, organizuoja renginius, groja, dainuoja, šoka, sportuoja ir kt. bei gali priklausyti bendruomenės centrams, organizacijoms.

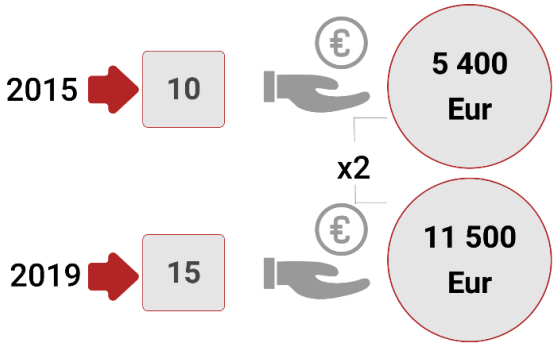
[64] Pagal Jaunimo reikalų departamentą, *atvira jaunimo erdvė* – kultūros, švietimo, kūno kultūros ir sporto ar socialines paslaugas teikiančio juridinio asmens nuosavybės, patikėjimo teise ar nuomos, panaudos sutarčių pagrindais valdoma patalpa, kurioje atliekamas darbas su jaunimu, grindžiamas savanorišku jaunų žmonių apsisprendimu dalyvauti šioje veikloje ir užtikrinantis jų įsitraukimą į šią veiklą.

[65] Pagal Jaunimo reikalų departamentą, *jaunimo centras* – tai įstaiga ar jos padalinys, vykdantis atvirąjį darbą su jaunimu, teikiantis socialines, pedagogines ir psichologines paslaugas, kurio savininko ar dalininko teises ir pareigas įgyvendina savivaldybės, nevyriausybinės organizacijos, vietos ar religinės bendruomenės.

3.6.9. pav. Panevėžio miesto savivaldybės jaunimo reikalų struktūros schema
Šaltinis: sudaryta autorių pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis

2015 m. Panevėžio miesto savivaldybė finansavo 10 jaunimo organizacijų projektų. Tam buvo skirta 5 400 Eur, kai 2019 m. finansavimas išaugo iki 11 500 Eur ir buvo finansuota 15 projektų.

3.6.10. pav. Panevėžio miesto savivaldybės finansuoti jaunimo projektai (vnt.), finansavimo suma (Eur) ir finansavimo sumos pokytis (proc.) 2015 m. ir 2019 m.
Šaltinis: sudaryta autorių pagal PMS 2015 m. ir 2019 m. veiklos planų, socialinės ir ekonominės plėtros programų įgyvendinimo ataskaitas

Apibendrinimas

Panevėžio mieste veikia 60 įvairių sričių NVO. PMS administracijoje yra įsteigta nevyriausybinių organizacijų koordinatoriaus pareigybė, aktyviai veikia Nevyriausybinių organizacijų taryba, kurios siekis yra skatinti nevyriausybinių organizacijų veiklą ir plėtrą, stiprinti bendradarbiavimą tarp savivaldybės institucijų, įstaigų ir nevyriausybinių organizacijų Taip pat Panevėžyje veikia 17 bendruomeninių organizacijų.

Pagal Panevėžio vietos veiklos grupės vietos plėtros strategiją iki 2022 m. numatyta skirti 600 tūkst. Eur ES paramos 20-čiai bendruomenės projektų.

Panevėžio miesto savivaldybė taip pat finansuoja NVO projektinę bei bendruomeninę veiklą. Finansavimas 2019 m. siekė 11 700 Eur. Pakankamai mažas NVO iniciatyvų finansavimas rodo, kad gyventojai dar nepakankamai aktyviai imasi iniciatyvos spręsti savo gyvenamosios vietos klausimus, organizuoti socialinių, švietimo, kultūros ir sporto paslaugų teikimą. Pagrindinės susiklosčiusios situacijos priežastys yra finansavimui skirtų lėšų trūkumas bei nepakankamas NVO tarpusavio veiksmų koordinavimas.

Strategijoje „Lietuva 2030“ numatyta, kad iki 2030 metų bent 15 proc. viešųjų paslaugų (sporto, kultūros, švietimo, socialinių ir kitų) bus perduota nevyriausybinėms organizacijoms (NVO) ir bendruomenėms. Perspektyvoje siekiama, kad Lietuvoje viešasis sektorius turėtų teikti tik tas viešąsias paslaugas, kurių negali teikti nevyriausybinės organizacijos, bendruomenės ir verslo įmonės. Tokiu būdu bus ne tik patenkinti tam tikros socialinės grupės poreikiai, bet ir sudarytos sąlygos įkurti naujas darbo vietas bei spręsti užimtumo klausimus.

Panevėžio mieste veikia 13 jaunimo organizacijų, kurias vienija Panevėžio jaunimo organizacijų sąjunga „Apskritasis stalas“. PMS administracijoje yra įsteigta jaunimo reikalų koordinatoriaus pareigybė, taip pat veikia Jaunimo reikalų taryba. Finansavimas palyginus 2015 m. ir 2019 m. jaunimo organizacijų veiklai išaugo 2 kartus ir siekė 11 500 Eur.

Gyventojai jungiasi į bendruomenines organizacijas, vykdo projektinę veiklą, įtraukia ir apmoko savanorius, tačiau vis dar nepakankamai sprendžia iškilusias problemas bei patenkina tuos poreikius, kurių nepajėgia aprėpti valdžios ir verslo sektoriai.

Jaunimo skaičius ženkliai sumažėję, tačiau jaunimas aktyviai dalyvauja organizacijų veikloje.

3.7. SOCIALINĖ APLINKA

3.7.1. Sveikatos priežiūra

Sveikata yra apibūdinama kaip fizinė, protinė ir socialinė gerovė, ne vien tik fizinės negalios nebuvimas. Tai yra svarbiausias žmogaus turtas ir ekonomiškai stiprios valstybės pagrindas.

Lietuvos, kaip ir daugelio ES šalių, sveikatos politika formuojama vadovaujantis pagrindinėmis Pasaulio sveikatos organizacijos (toliau – PSO) ir EK politinių dokumentų nuostatomis, kuriomis yra rūpinamasi žmonių sveikata, siekia užtikrinti galimybes visiems žmonėms siekti geresnės gyvenimo kokybės. Lietuvoje sveikatos politiką vykdo ir įgyvendina Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, kuri yra atsakinga už standartų ir reikalavimų nustatymą, licencijų paslaugų teikėjams ir sveikatos priežiūros specialistams išdavimą, ilgalaikių investicijų tvirtinimą ir kt.

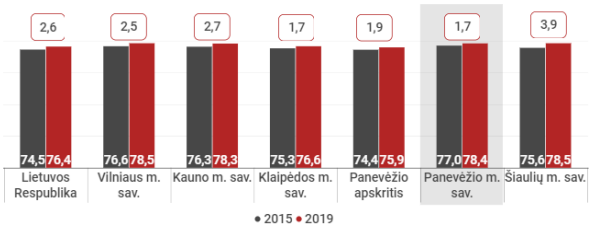
Sveikatos priežiūros paslaugos ir ištekliai. Viena iš savarankiškųjų Panevėžio miesto savivaldybės funkcijų yra pirminė asmens[66] ir visuomenės sveikatos priežiūra[67]. Savivaldybių vykdomosios institucijos (tarp jų ir Panevėžio miesto savivaldybės) taip pat įgyvendina įstatymo deleguotą valstybės funkciją – organizuoja antrinę asmens sveikatos priežiūrą[68]. Tretinę asmens sveikatos priežiūrą organizuoja Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija.

Panevėžio miesto savivaldybėje sveikatos priežiūros paslaugas teikia 52 įstaigos ir jų filialai[69], iš jų pirminės asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikia 18 įstaigų. Gyventojai gali laisvai pasirinkti arčiausiai jo gyvenamosios vietos esančią arba jam patogiau pasiekiamą pirminės asmens sveikatos priežiūros įstaigą ar šeimos gydytoją.

2019 m. pabaigoje prie Panevėžio miesto asmens sveikatos priežiūros įstaigų buvo prisirašę 95 944 gyventojai. 2015–2019 m. laikotarpiu Panevėžyje prie asmens sveikatos priežiūros įstaigų prisirašiusių gyventojų sumažėjo 6,1 proc.

Sveikatos būklė. EUROSTAT duomenimis, **vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė**[70] – pagrindinis rodiklis, reprezentuojantis gyventojų gyvenimo gerovę. Vidutinė gyvenimo trukmė Lietuvoje 2018 m. siekė 76,6 metus ir, lyginant su 2015 m., pailgėjo 1,5 metų.

2019 m. Panevėžio miesto savivaldybės gyventojų vidutinė gyvenimo trukmė buvo viena ilgiausių tarp lyginamų teritorijų (plačiau žr. 3.7.1.1. pav.).

3.7.1.1. pav. Vidutinė gyvenimo trukmė ir rodiklio kitimas 2015–2019 m. (m.)
Šaltinis: sudaryta autorių pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis

[66] Pagal Valstybinę ligonių kasą prie Sveikatos apsaugos ministerijos, *pirminė ambulatorinė asmens sveikatos priežiūra* apima šeimos gydytojo (arba vidaus ligų gydytojo, vaikų ligų gydytojo, akušerio ginekologo ir chirurgo kartu) komandos teikiamas paslaugas, pirminę ambulatorinę odontologinę asmens sveikatos priežiūrą ir pirminę ambulatorinę psichikos sveikatos priežiūrą.

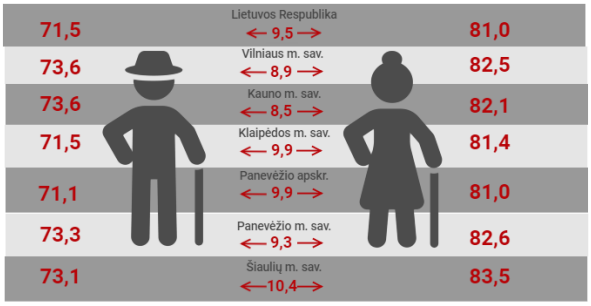
[67] Pagal Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymą, visuomenės sveikatos priežiūra – organizacinių, teisinių, ekonominių, techninių, socialinių bei medicinos priemonių, padedančių įgyvendinti ligų ir traumų profilaktiką, išsaugoti visuomenės sveikatą bei ją stiprinti, visuma.

[68] Pagal Lietuvos Respublikos sveikatos ministro įsakymą „Dėl ambulatorinių specializuotų asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo reikalavimų patvirtinimo“ – tai paslaugos, suteiktos pagal gydytojo specialisto profesinę kvalifikaciją.

[69] Vertinamos sveikatos priežiūros paslaugas teikiančios įstaigos, su kuriomis Panevėžio TLK turi sudarytas sutartis.

[70] Pagal Lietuvos statistikos departamentą, *vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė* – tikimybinis rodiklis, rodantis, kiek vidutiniškai metų gyvens kiekvienas gimęs arba sulaukęs tam tikro amžiaus žmogus, jeigu visą būsimą tiriamos kartos gyvenimą mirtingumo lygis kiekvienoje gyventojų amžiaus grupėje nekis.

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2019 m. vidutinė vyrų gyvenimo trukmė šalyje siekė 71,5 m., o moterų buvo beveik dešimtmečiu ilgesnė – 81,0 m. Panevėžio mieste gyvenančių vyrų ir moterų vidutinė gyvenimo trukmė yra viena ilgiausių (atitinkamai 73,3 m. ir 82,6 m.) tarp lyginamų teritorijų (plačiau žr. 3.7.1.2. pav.).

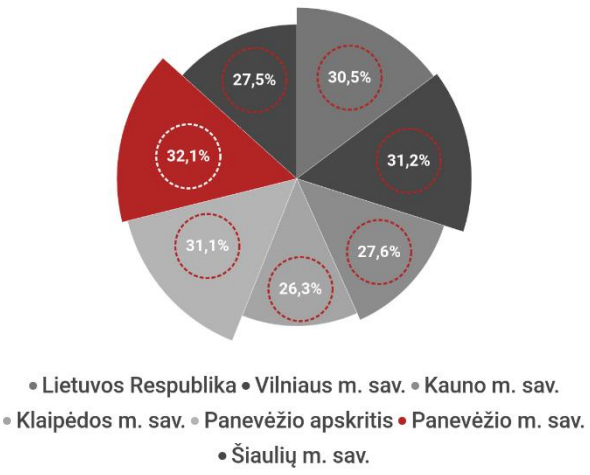

3.7.1.2. pav. Vidutinė gyvenimo trukmė ir rodiklio kitimas pagal gyventojų lytį šalyje ir apskrityse 2015–2019 m. (m.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal HI duomenis

Sveiko gyvenimo trukmė – rodiklis, kuriuo nustatoma, ar ilgesnė tikėtina gyvenimo trukmė yra susijusi su ilgiau trunkančia gera (sergamumo mažėjimas) ar bloga (sergamumo didėjimas) žmogaus sveikata. Teigiami rodiklio pokyčiai sietini su sveikatos paslaugų prieinamumo ir kokybės pagerėjimu, aktyviu ir efektyviu prevencinių programų vykdymu, gyventojų sveikos gyvensenos įpročiais. Šiuo metu rodiklis nagrinėjamas tik šalies ribose. 2018 m. vyrų sveiko gyvenimo trukmė siekė 56,3 m. ir buvo 2,2 m. ilgesnė nei 2015 m. Moterų vidutinė tikėtina sveiko gyvenimo trukmė 2018 m. siekė 59,1 m. ir 2015–2018 m. laikotarpiu sveiko gyvenimo trukmė pailgėjo 0,3 m.

Išvengiamo mirtingumo[71] rodiklis netiesiogiai parodo sveikatos priežiūros sistemos efektyvumą ir kokybę, vadovaujantis duomenimis apie išvengiamą mirtingumą, galima spręsti apie sveikatos priežiūros ir sveikatos politikos įtaką gyventojų sveikatai bei numatyti naujas veiksmų kryptis. Išvengiamo mirtingumo rodiklis savivaldybėse pradėtas analizuoti nuo 2015 m. 2018 m. Panevėžio miesto savivaldybėje buvo galima išvengti 32,1 proc. visų mirčių, ir tai buvo prasčiausias rodiklis, palyginti su kitomis nagrinėjamomis teritorijomis. 2015–2018 m. laikotarpiu išvengiamo mirtingumo rodiklis šalyje sumažėjo 3,9 proc. p., kai Panevėžio miesto savivaldybės rodiklis sumažėjo 1,7 proc. p. ir užėmė žemiausią poziciją tarp lyginamų savivaldybių. (plačiau žr. 3.7.1.3. pav.).

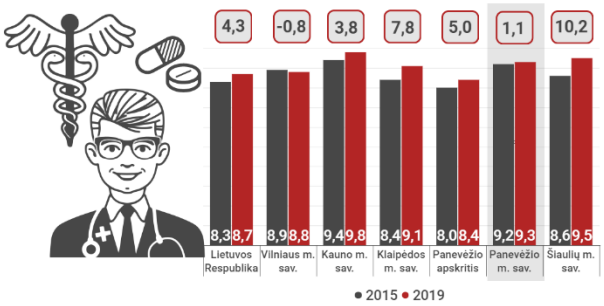

3.7.1.3. pav. Išvengiamas mirtingumas 2018 m. (proc.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal HI duomenis

[71] Išvengiamas mirtingumas – mirusiųjų nuo ligų ar būklių, kurių galima išvengti taikant žinomas efektyvias prevencijos ir (ar) diagnostikos priemones ir (ar) gydymo priemones, dalis procentais nuo visų gyventojų mirčių (Higienos institutas).

2019 m. Panevėžio miesto savivaldybėje **apsilankymų pas gydytojus skaičius,** tenkantis vienam gyventojui, siekė 9,3 (2015 m. šis skaičius buvo kiek mažesnis ir siekė 9,2). Visose lyginamose savivaldybėse apsilankymų pas gydytojus skaičius augo, išskyrus Vilniaus m. sav. (plačiau žr. 3.7.1.4. pav.).

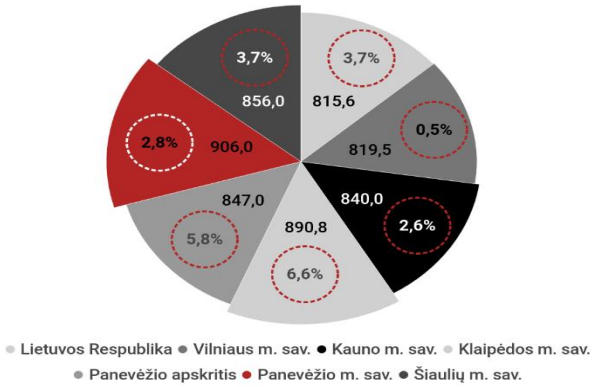
3.7.1.4. pav. Apsilankymų pas gydytojus skaičius (vienam gyventojui) 2015 m. ir 2019 m. (vnt.) bei jo kitimo dinamika 2015–2019 m. (proc.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal HI duomenis

Augantis apsilankymų pas gydytojus skaičius lemia augantį **aktyvių gydytojų**[72] skaičių (tenkantį 10 tūkst. gyventojų), kuris augo visose savivaldybėse, išskyrus Šiaulių ir Klaipėdos miesto savivaldybes. 2019 m. Panevėžio miesto savivaldybėje aktyvių gydytojų skaičius, tenkantis 10 tūkst. gyventojų, buvo 49,6 (2015–2019 m. šis rodiklis augo, rodiklio pokytis buvo 6,4 proc.).

Sergamumo[73] rodiklis padeda įvertinti gyventojų sveikatą, leidžia prognozuoti ir inicijuoti pokyčius sveikatos apsaugos srityje. Vadovaujantis Higienos instituto duomenimis, 2019 m. didžiausias užregistruotų susirgimų skaičius, tenkantis tūkstančiui gyv., buvo Panevėžio miesto savivaldybėje – 4 275,8 (skaičiaus pokytis 2015–2019 m. buvo 6,2 proc.). Didžiausias išaugusių susirgimų pokytis fiksuojamas Šiaulių mieste ir Panevėžio apskrityje.

Pastebima, kad visose savivaldybėse 2015-2019 m. augo ne tik užregistruotų susirgimų skaičius, tačiau augo ir sergančių asmenų skaičius, tenkantis tūkstančiui gyv., 2019 m. didžiausias sergančių asmenų skaičius, tenkantis tūkstančiui gyv., buvo Panevėžio miesto savivaldybėje – 906 (skaičiaus pokytis 2015–2019 m. siekė 2,8 proc.). Mažiausias sergančių asmenų skaičius tūkstančiui gyventojui fiksuojamas Vilniaus miesto savivaldybėje (plačiau žr. 3.7.1.5. pav.).

3.7.1.5. pav. Sergančių asmenų skaičius, tenkantis tūkstančiui gyv., 2019 m. (asm.) bei jo kitimo dinamika 2015–2019 m. (proc.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal HI duomenis

[72] Pagal Higienos institutą, *aktyvūs gydytojai* – asmenys, turintys universitetinio lygio medicininį gydytojo išsilavinimą, galintys teikti sveikatos priežiūros paslaugas ir dirbantys sveikatos priežiūros, mokslo, mokymo, valdymo srityse. Į gydytojų skaičių įtraukiami gydytojai rezidentai. Neįtraukiami nedirbantys gydytojai (pvz., pensininkai, bedarbiai), dirbantieji už šalies ribų, dirbantieji pramonėje ir verslo įmonėse.

[73] Pagal Higienos institutą, *sergamumas* – per nustatytą laikotarpį užregistruotų visų ligos atvejų (naujų ir kartotinių), dėl kurių žmonės kreipėsi į sveikatos priežiūros įstaigas, ir tų metų vidutinio gyventojų skaičiaus santykis. Jis reiškia populiacijos suminį sergamumą visomis ligomis.

Gyventojų sveikatos būklę tiksliau atspindi ir **mirtingumo pagal priežastis** vertinimas. Šis rodiklis parodo, kokios sveikatos problemos vyrauja visuomenėje ir kaip jos kinta. 2019 m. Panevėžio miesto savivaldybėje, kaip ir visose lyginamosiose teritorijose, vyravo mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų. Pagal sergamumo ir mirtingumo nuo širdies ir kraujagyslių ligų rodiklius Lietuva priklauso didelės rizikos zonai, pirmauja ES. Dažnai širdies ir kraujagyslių ligų galima išvengti įvertinant ir koreguojant rizikos veiksnius, lemiančius širdies ir kraujagyslių ligų vystymąsi.

Antra didžiausia mirtingumo priežastis visose lyginamose savivaldybėse ir visoje Lietuvoje – piktybiniai navikai. 2019 m. Panevėžio miesto savivaldybėje mirtingumas nuo piktybinių navikų siekė 311 asmenų, tenkančių šimtui tūkstančių gyventojų, ir buvo vienas didžiausių palyginti su kitomis teritorijomis. Palyginus 2015 m. ir 2019 m. duomenis, matyti, kad mirtingumas nuo piktybinių navikų augo Panevėžio miesto savivaldybėje (6,0 proc.), Panevėžio apskrityje (7,1 proc.) ir Klaipėdos miesto savivaldybėje (10,8 proc.). Likusiose savivaldybėse šis rodiklis mažėjo.

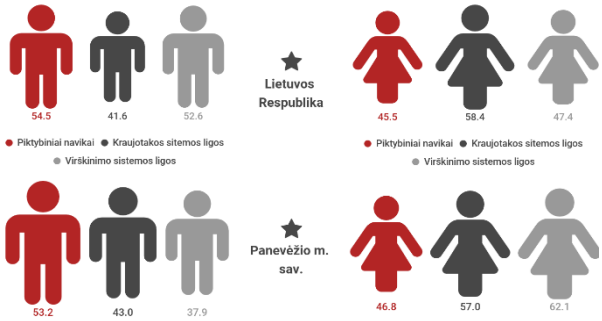
Virškinimo sistemos ligos – trečioji pagal eiliškumą gyventojų mirtingumą lemianti priežastis 2019 m. tiek Panevėžio miesto savivaldybėje, tiek šalyje. 2019 m. Panevėžio miesto savivaldybėje mirtingumas nuo virškinimo sistemų ligų buvo 67 asmenys, tenkantys šimtui tūkstančių gyventojų. Mažesnė rodiklio reikšmė buvo Vilniaus miesto savivaldybėje ir Kauno miesto savivaldybėje Palyginus 2015 m. ir 2019 m. duomenis, matyti, kad mirtingumas nuo virškinimo sistemos ligų mažėjo beveik visose lyginamose teritorijose, išskyrus Panevėžio apskritį (mirtingumas nuo virškinimo sistemos ligų augo 10,2 proc.). Atkreiptinas dėmesys, kad 2015 m. trečioje vietoje buvo mirtingumas dėl išorinių priežasčių, tačiau per keturis metus tendencija pakito. Mirtingumas dėl išorinių priežasčių visose savivaldybėse ir šalyje sumažėjo daugiau nei 90 proc. Viena iš šio reiškinio priežasčių galėtų būti sėkmingos sveikatos priežiūros sistemos reformos, antialkoholiniai įstatymai, transporto sektoriuje priimti įstatymai (baudos už greičio viršijimą, vairavimą išgėrus, naujų technologijų diegimas ir kt.).

3.7.1.6. pav. Mirtingumas pagal priežastis (šimtui tūkstančių gyv.) Panevėžio miesto savivaldybėje 2019 m. (asm.)

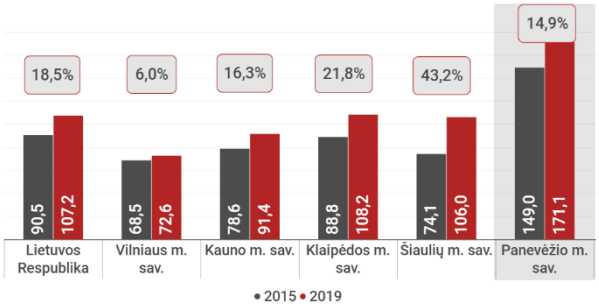
Šaltinis: sudaryta autorių pagal HI duomenis

Mirtingumo priežasčių pasiskirstymas pagal lytį Panevėžio miesto savivaldybėje didžiąja dalimi atitinka bendrąsias šalies tendencijas. Dažnesnė moterų mirties priežastis – kraujotakos sistemos ligos (Panevėžio miesto savivaldybėje – 57 proc., šalyje – 58,4 proc.), o vyrai dažniau miršta nuo piktybinių navikų (Panevėžio miesto savivaldybėje – 53,2 proc., šalyje – 54,5 proc.). Tačiau tendencijos išsiskyrė dėl virškinimo sistemos ligų (Panevėžio miesto savivaldybėje nuo virškinimo sistemos ligų miršta daugiau moterų – 62,1 proc., o šalyje vyrų – 52,6 proc.).

3.7.1.7. pav. Mirtingumo priežasčių pasiskirstymas pagal lytį Panevėžio miesto savivaldybėje 2019 m. (proc.)
Šaltinis: sudaryta autorių pagal HI duomenis

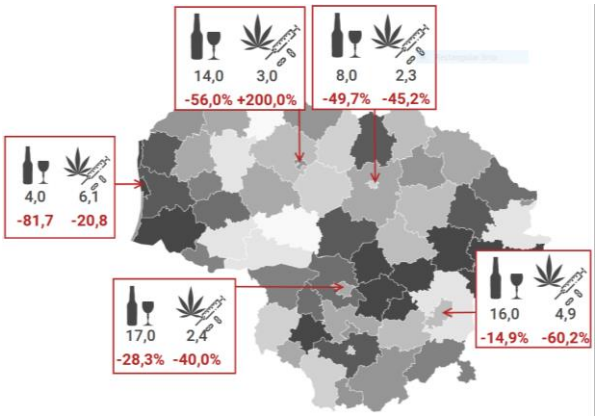
Gyventojų psichinės sveikatos sutrikimai tampa viena aktualiausių XXI amžiaus žmogaus problemų bei vienu reikšmingiausių visuomenės sveikatos iššūkių. 2019 m. sergančiųjų psichikos ligomis bei turinčiųjų elgesio ir emocijų sutrikimų skaičius Panevėžyje buvo didžiausias tarp lyginamų teritorijų (171,1 asmuo, tenkantis 1 000 gyventojų). Vidutinis šalies rodiklis – 107,2 asm./1 000 gyv. Mažiausias sergančiųjų psichikos ligomis bei turinčiųjų elgesio ir emocijų sutrikimų skaičius buvo Vilniuje ir Šiauliuose.

3.7.1.8. pav. Sergamumas psichikos bei elgesio ir emocijų sutrikimais, tenkantis 1 000 gyv., 2019 m. (asm.) bei jo kitimo dinamika 2015–2019 m. (proc.)
Šaltinis: sudaryta autorių pagal HI duomenis

Psichikos sveikatos sutrikimai dažniausiai nustatomi pagyvenusiems ir senyvo amžiaus žmonėms. Svarbiausios pagyvenusių žmonių psichikos sveikatos sutrikimų priežastys yra amžiaus fiziologiniai pokyčiai, galvos smegenų senėjimas, emociniai išgyvenimai, lėtinės somatinės ligos. Psichikos sveikatos sutrikimai tuo pačiu yra dažniausia pagyvenusių asmenų negalios priežastis.

2018 m. Panevėžyje mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu, buvo vienas mažiausių, geresnis rodiklis buvo tik Klaipėdoje.

3.7.1.9. pav. Mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su narkotikų ir alkoholio vartojimu (mirusiųjų skaičius, tenkantis 100 000 gyventojų) 2018 m. ir dinamika 2015–2018 m. (proc.)
Šaltinis: sudaryta autorių pagal HI duomenis

Pastebėtina, kad Panevėžyje mirtingumas dėl priežasčių susijusių su alkoholio vartojimu nuo 2015 m. buvo vienas sparčiausiai mažėjančių. Tokios teigiamos rodiklių tendencijos gali būti siejamos su aktyviu prevencinių programų vykdymu, visuomenės sąmoningumo didėjimu.

Lovų skaičius stacionaruose (su slaugos ir palaikomojo gydymo lovomis) 2015–2019 m. mažėjo visose lyginamose savivaldybėse bei šalyje.

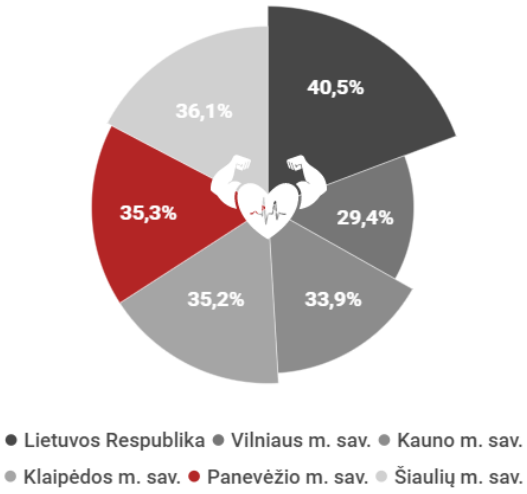

3.7.1.10. pav. Lovų skaičius stacionaruose (su slaugos ir palaikomojo gydymo lovomis) 2019 m. (vnt./10 tūkst. gyv.) bei kitimo dinamika 2015–2019 m. (proc.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal HI duomenis

2019 m. Panevėžio miesto savivaldybėje lovų skaičius stacionaruose buvo vienas didžiausių (plačiau žr. 3.7.1.10. pav.).

Panevėžio mieste 2018 m. 35,5 proc. suaugusiųjų miesto gyventojų užsiėmė aktyvia fizine veikla bent po 30 min. 5 dienas per savaitę ar dažniau. Vidutiniškai Lietuvoje šis rodiklis sudarė 40,5 proc. (plačiau žr. 3.7.1.11. pav.).

3.7.1.11. pav. Suaugusiųjų asmenų, kurie užsiima aktyvia fizine veikla bent po 30 min. 5 dienas per savaitę ar dažniau, dalis (proc.)

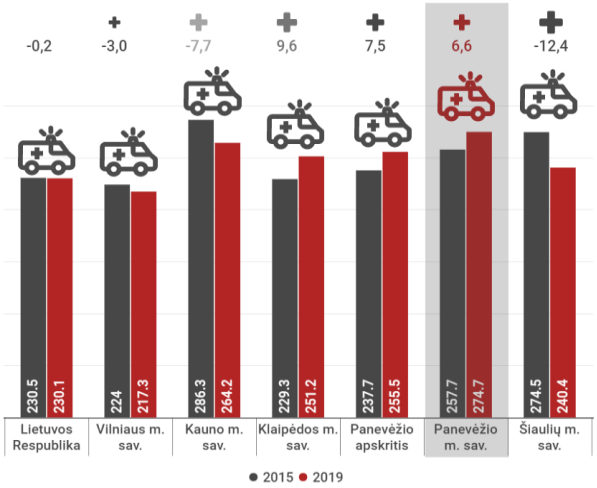
Šaltinis: Suaugusiųjų gyvensenos tyrimas, 2018 m. HI

Fizinis aktyvumas naudingas ne tik fizinei sveikatai. Mokslinių tyrimų rezultatai atskleidžia fizinio aktyvumo naudą mažinant depresijos simptomų paplitimą. Tyrimų rezultatai rodo, kad asmenys, sportuojantys 3 kartus per savaitę, turi 32 proc. mažesnę riziką susirgti Alzhaimerio liga nei tie, kurie sportuoja rečiau. Didesnis fizinis aktyvumas gerina vaikų pažinimo gebėjimus ir mokymosi rezultatus. Moksliniai tyrimai

rodo, kad fizinis aktyvumas veiksmingai mažina nuovargį, gerina dėmesio koncentraciją, mažina streso riziką ir didina pasitikėjimą savimi[74].

Įvykus nelaimingam atsitikimui ar ūmiai susirgus dažniausiai kviečiama greitoji medicinos pagalba. Esant kritinei sveikatos būklei labai svarbu, kad asmenims kuo anksčiau būtų pradėta teikti reikiama pagalba. Paciento gyvybės išgelbėjimas neretai priklauso nuo šios pagalbos operatyvumo, ją teikiančių specialistų kvalifikacijos ir aprūpinimo tinkamomis priemonėmis.

2019 m. asmenų, kuriems Panevėžio miesto savivaldybės teritorijoje buvo suteikta **greitosios medicinos pagalba** (toliau – GMP) (tenkantis tūkstančiui gyv.), skaičius buvo didžiausias iš visų lyginamų savivaldybių – 274,7. Panevėžio miesto savivaldybėje GMP suteikta 6,6 proc. daugiau palyginti 2019 m. ir 2015 m. (plačiau žr. 3.7.1.12. pav.).

3.7.1.12. pav. Asmenų, kuriems buvo suteikta GMP, skaičius, tenkantis 1 000 gyv., (asm.) bei jų kitimo dinamika (proc.) 2015–2019 m.

Šaltinis: sudaryta autorių pagal HI duomenis

Panevėžio miesto savivaldybėje GMP paslaugas teikia VšĮ „Panevėžio miesto greitosios medicininės pagalbos stotis“. Panevėžio miesto GMP 2019 m. operatyvumo[75] duomenys:

- iškvietimų skaičius mieste – 23 406;
- įvykdytų iškvietimų skaičius iki 15 min. – 21 054;
- iškvietimų 16-30 min. – 377;
- ilgiau kaip 30 min. – 87.

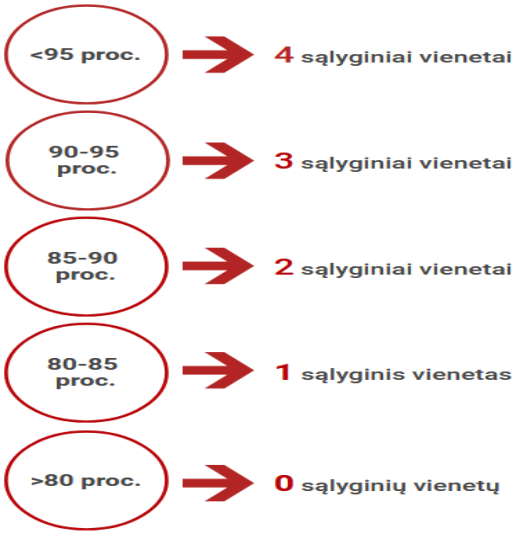
VšĮ „Panevėžio miesto greitosios medicinos pagalbos stotis“ savo veikloje naudoja 11 specialiosios paskirties GMP automobilių. 2019 metų pradžioje dirbo 108 darbuotojai: administracijos darbuotojai – 8; medicinos gydytojai – 6; slaugytojai-GMP dispečeriai – 23; Skubios medicinos pagalbos slaugos specialistai – 29; vairuotojai paramedikai – 11; vairuotojai – 19 ir kitas personalas – 11.

Greitosios medicinos pagalbos paslaugų teikimo ir jų išlaidų apmokėjimo tvarkos apraše[76] nurodoma, kad gerų GMP rezultatų reikšmė nustatoma atsižvelgiant į skubių kvietimų, pagal kuriuos GMP brigada pas pacientą nuvyksta ne vėliau kaip per 15 minučių miesto gyvenamosiose vietovėse, dalį palyginti su visais GMP įstaigos įvykdytais skubiais iškvietimais. Gerais rezultatais laikomos šios reikšmės:

[74] Sveikatos netolygumai patirtis ir perspektyvos. Lietuvos sveikatos mokslų universitetas, 2017 m.

[75] Pagal VšĮ „Panevėžio miesto greitosios medicinės pagalbos stotis“ 2019 m. veiklos ataskaitos duomenis

[76] Patvirtintas Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. gruodžio 27 d. įsakymu Nr.V-1131 (suvestinė redakcija nuo 2019 m. rugpjūčio 2 d.)

3.7.1.13. pav. GMP rezultatų vertinimas

Šaltinis: sudaryta autorių pagal Greitosios medicinos pagalbos paslaugų teikimo ir jų išlaidų apmokėjimo tvarkos aprašą

2019 m. VšĮ „Panevėžio miesto greitosios medicininės pagalbos stoties“ operatyvumo rodiklis siekė 97,6 proc. Tokia dalimi iškvietimų Panevėžio mieste GMP į iškvietimo vietą atvykdavo greičiau nei per 15 min. Tai buvo geriausias galimas rezultatas, nustatytas Greitosios medicinos pagalbos paslaugų teikimo ir jų išlaidų apmokėjimo tvarkos aprašu.

Visuomenės sveikatos priežiūros[77] funkcijas Panevėžio mieste vykdo biudžetinė įstaiga **Panevėžio miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras** (toliau – Panevėžio VSB). Įstaigos veiklos tikslas – rūpintis Panevėžio miesto visuomenės sveikata ir ją stiprinti. Visuomenės sveikatos stiprinimas – sveikatos mokymas, informacijos apie sveiką gyvenseną skleidimas, sveikos gyvensenos propagavimas, formavimas ir nuo elgsenos priklausomų visuomenės sveikatos rizikos veiksnių mažinimas bei kitos visuomenės sveikatos priežiūros teisės aktuose numatytos priemonės. Visuomenės sveikatos biuras (VSB) 2019 m. stebėjo sveikatos rodiklius, užtikrino sveikatos priežiūros paslaugų teikimą gyventojams, ugdymo įstaigose, organizavo privalomus higienos ir pirmosios pagalbos mokymus. VSB su kitomis įstaigomis teikė širdies ir kraujagyslių ligų, cukrinio diabeto rizikos grupės asmenų sveikatos stiprinimo paslaugas, vykdė psichikos sveikatos gerinimo, sveikos mitybos įgūdžių formavimo ir fizinio aktyvumo skatinimo priemones.

Pagal visuomenės sveikatos rėmimo specialiąją programą 2019 m. buvo finansuojami 46 projektai susiję su: dantų protezavimo programomis, narkotinių ir psichotropinių medžiagų žalos mažinimo programa, šeimos švente, tuberkuliozės paplitimo prevencija, psichotropinių medžiagų įtakos lytiškumui programa, sveikatos stiprinimu ir kt. Panevėžio mieste įgyvendinamas projektas „Priemonių, gerinančių ambulatorinių sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą tuberkulioze sergantiems asmenims, įgyvendinimas Panevėžio mieste“.

VSB taip pat vykdo miesto maudyklų vandens kokybės stebėseną, miesto tyliosios zonos monitoringą, inicijuoja neveiksnių asmenų būklės peržiūrą, dalyvauja teismo posėdžiuose dėl asmenų pripažinimo neveiksniais ir pan.

3.7.2. Socialinė apsauga

Socialinė apsauga – tai socialinių, ekonominių, organizacinių priemonių sistema, teikianti gyvenimui reikalingas lėšas ir paslaugas gyventojams, kurie įstatymų nustatytais atvejais dėl senatvės, negalios, mirties,

[77] Pagal Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymą, *visuomenės sveikatos priežiūra* – organizacinių, teisinių, ekonominių, techninių, socialinių bei medicinos priemonių, padedančių įgyvendinti ligų ir traumų profilaktiką, išsaugoti visuomenės sveikatą bei ją stiprinti, visuma (I skyrius, bendrosios nuostatos, 2 straipsnis).

ligos, motinystės (tėvystės), nedarbo ir kitų aplinkybių praranda savarankiškumą, pajamas ir negali pakankamai savimi pasirūpinti.

Pagrindinė **socialinių paslaugų**[78] organizatorė Lietuvoje yra valstybė, tačiau organizuojant socialines paslaugas, vis daugiau funkcijų perduodama savivaldybėms siekiant socialines paslaugas priartinti prie jų gavėjų gyvenamosios vietos. Kaip ir kitų savivaldybių, Panevėžio miesto gyventojų socialinių paslaugų poreikį lemiantys veiksniai yra: mažas gimstamumas ir visuomenės senėjimas (neigiamas gyventojų prieaugis), negalia, emigracija, socialinė rizika, nedarbas.

Socialinių paslaugų tinklą Panevėžio mieste sudaro **socialinės paslaugų įstaigos**[79], kurios skirstomos į **stacionarias socialinių paslaugų įstaigas**[80] ir **nestacionarias socialinių paslaugų įstaigas**[81].

Panevėžio mieste sukurtas bazinis socialinių paslaugų institucijų tinklas yra šis: Panevėžio socialinių paslaugų centras, Jaunuolių dienos centras, Specialioji mokykla-daugiafunkcis centras (švietimo įstaiga, teikianti socialines paslaugas), VšĮ Šv. Juozapo globos namai (PMS yra dalininkė), nevyriausybinių organizacijų sektorius. Socialinės paslaugos teikiamos asmeniui (šeimai), atsižvelgiant į individualius asmens (šeimos) interesus ir nustatytus socialinių paslaugų poreikius.

3.7.2.1. Socialines paslaugas teikiančios įstaigos Panevėžio mieste 2019 m.
Šaltinis: sudaryta autorių pagal Panevėžio miesto socialinio paslaugų plano 2020 m. duomenis

Dauguma socialines paslaugas teikiančių įstaigų yra sukoncentruotos miesto centrinėje, pietinėje, vakarinėje dalyje, retesnis tinklas – rytuose ir (ar) šiaurės rytuose. Socialinių paslaugų prieinamumo problemos yra sprendžiamos paslaugas orientuojant principu „kuo arčiau asmens (šeimos) gyvenamosios vietos“ ir atsižvelgiant į individualius interesus.

Panevėžio mieste 2020 m. taip pat veikė socialinio darbo krypties nevyriausybinės organizacijos:

- Aukštaitijos regiono asociacija ,,Artritas“;
- Bendrija ,,Šviesos spindulys;
- Kovos su prekyba žmonėmis ir išnaudojimu centras;
- Labdaros ir paramos fondas “Angelo akys”;
- Labdaros paramos fondas "Maisto bankas";
- Labdaros ir paramos fondas "Nauja viltis";

[78] Pagal Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymą, *socialinės paslaugos* yra paslaugos, kuriomis suteikiama pagalba asmeniui (šeimai) dėl amžiaus, neįgalumo, socialinių problemų iš dalies ar visiškai neturinčiam, neįgijusiam arba praradusiam gebėjimus ar galimybes savarankiškai rūpintis asmeniniu (šeimos) gyvenimu ir dalyvauti visuomenės gyvenime (pirmasis skirsnis, bendrosios nuostatos, 3 straipsnis).
[79] Pagal Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymą, *socialinių paslaugų įstaiga* – tai socialines paslaugas teikianti įmonė (akcinė bendrovė, uždaroji akcinė bendrovė, individuali įmonė), įstaiga (viešoji įstaiga, biudžetinė įstaiga), organizacija (asociacija, labdaros ir paramos fondas, religinė bendruomenė ar bendrija (centras), šeimyna (pirmasis skirsnis, bendrosios nuostatos, 2 straipsnis).
[80] Vadovaujantis www.estatistika.stat.gov.lt, *stacionari socialinių paslaugų įstaiga* – socialinės globos įstaiga.
[81] Vadovaujantis www.estatistika.stat.gov.lt, *nestacionari socialinių paslaugų įstaiga* – socialinės globos įstaiga (teikianti dienos ar trumpalaikės socialinės globos paslaugas) arba socialinės priežiūros įstaiga (teikianti pagalbą į namus, socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugas, sociokultūrines ar kitas bendrąsias socialines paslaugas dienos metu, laikiną apnakvindinimą (iki 3 parų), intensyvią krizių įveikimo pagalbą.

- Labdaros ir paramos fondo ,,Vilties arka“;
- Lietuvos Raudonasis Kryžius, Panevėžio skyrius;
- Maltos ordino pagalbos tarnyba Panevėžio grupė;
- Neįgaliųjų žmonių centras;
- Panevėžio astmininkų bendrija ,,Hipoksija“;
- Panevėžio aklųjų ir silpnaregių vaikų globos bendrija ,,Žvilgsnis;
- Panevėžio diabeto draugija ,,Viltis“;
- Panevėžio labdaros draugija "Atjauta";
- Panevėžio krašto žmonių su negalia sąjunga;
- Panevėžio kurčiųjų sporto klubas ,,Vėjas“;
- Panevėžio miesto neįgaliųjų draugija;
- Panevėžio neįgaliųjų draugija ,,Ave, Vita“;
- Panevėžio regiono sergančiųjų išsėtine skleroze asociacija;
- Panevėžio sporto klubas ,,Šviesa“;
- Panevėžio vyskupijos Caritas;
- Socialinių paslaugų įstaigų vadovų asociacija;
- Sutrikusio intelekto žmonių globos bendrija ,,Panevėžio viltis“;
- Šeimos namai, Lietuvos agentūros SOS VAIKAI Panevėžio skyrius;
- Tėvų su neįgaliais girdėti vaikais ir jų draugų bendrija ,,Adapta;
- Viešoji įstaiga Šv. Juozapo globos namai;
- VšĮ "Dailusis ornamentas;
- VšĮ Inkocentras;
- VšĮ ,,Pagalbos centras“ Panevėžio skyrius;
- VšĮ Neįgaliųjų integracijos centras;
- VšĮ Panevėžio ir Utenos regionų aklųjų centras;
- VšĮ Panevėžio kurčiųjų reabilitacijos centras;
- VšĮ ,,Panevėžio vaikų dienos centras“.

Panevėžio miesto savivaldybėje nepertraukiamai teikiamos bendrosios ir specialiosios paslaugos socialinę riziką patiriantiems asmenims, šeimoms; bendradarbiaujama su mieste veikiančiomis įstaigomis, policija dėl paslaugų kokybiško teikimo ir kt. Mieste veikia nakvynės namai, kurie teikia laikino apnakvindinimo ir laikino apgyvendinimo paslaugas asmenims, neturintiems, kur gyventi. Savivaldybėje nepertraukiamai teikiamos bendrosios ir specialiosios paslaugos: asmeninio asistento paslauga[82], socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas[83], pagalbos namuose paslaugos, apgyvendinimas krizių centre, pagalba globotojams (rūpintojams) ir įvaikintojams, taip pat ilgalaikė[84] trumpalaikė[85]) socialinė globa ir dienos socialinė globa namuose[86] ir kitos socialinės paslaugos

[82] Vadovaujantis socialinių paslaugų katalogu (patvirtinta Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006 m. balandžio 5 d. įsakymu Nr. A1–93), *pagalba į namus* – asmens namuose teikiamos paslaugos, padedančios asmeniui (šeimai) tvarkytis buityje bei dalyvauti visuomenės gyvenime.

[83] Vadovaujantis socialinių paslaugų katalogu (patvirtinta Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006 m. balandžio 5 d. įsakymu Nr. A1–93), *socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas* – paslaugos, teikiamos asmenims (šeimoms) dienos metu, siekiant palaikyti ir atstatyti savarankiškumą atliekant įvairias visuomeniniame ar asmeniniame (šeimos) gyvenime reikalingas funkcijas.

[84] Vadovaujantis socialinių paslaugų katalogu (patvirtinta Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006 m. balandžio 5 d. įsakymu Nr. A1–93), *ilgalaikė socialinė globa* – visuma paslaugų, kuriomis visiškai nesavarankiškam asmeniui teikiama kompleksinė, nuolatinės specialistų priežiūros reikalaujanti pagalba.

[85] Vadovaujantis socialinių paslaugų katalogu (patvirtinta Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006 m. balandžio 5 d. įsakymu Nr. A1–93), *trumpalaikė socialinė globa* – visuma paslaugų, kuriomis asmeniui teikiama kompleksinė, nuolatinės specialistų priežiūros reikalaujanti pagalba vaikams, laikinai netekusiems tėvų globos, nepilnametėms motinoms, šeimos nariams, globėjams, rūpintojams, dėl tam tikrų priežasčių (ligos, komandiruotės, atostogų, šeimos ar darbo įsipareigojimų ir kt.) laikinai ar darbo savaitę negalintiems prižiūrėti asmenų, kuriems reikalinga nuolatinė priežiūra.

[86] Vadovaujantis socialinių paslaugų katalogu (patvirtinta Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006 m. balandžio 5 d. įsakymu Nr. A1–93), *dienos socialinės globa* – visuma paslaugų, kuriomis asmeniui teikiama kompleksinė, nuolatinės specialistų priežiūros reikalaujanti pagalba dienos metu.

Pagal 2019 m. Panevėžio miesto socialinių paslaugų plano duomenis, 2019 m. miesto gyventojams buvo suteiktos paslaugos pateikiamos žemiau esančiame 3.7.2.2. paveiksle.

	Poreikis	Nepatenkinti prašymai
Ilgalaikė socialinė globa	76	2
Trumpalaikė socialinė globa	81	-
Dienos socialinė globa institucijoje	105	-
Dienos socialinė globa asmens namuose	43	-
Pagalba į namus	313	-
Socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas asmens (šeimos) namuose	216	-
Laikinas apnakvindinimas	142	-
Kitos socialinės priežiūros paslaugos (apgyvendinimas nakvynės namuose)	70	-
Bendrosios socialinės paslaugos	7094	

3.7.2.2. pav. Socialinių paslaugų rūšys ir poreikio patenkinimas Panevėžio miesto savivaldybėje 2019 m.
Šaltinis: sudaryta autorių pagal Panevėžio miesto socialinio paslaugų plano 2020 m. duomenis

Labiausiai išvystytas ir struktūriškai didžiausią dalį sudaro senyviems ir suaugusiems negalią turintiems asmenims skirtų paslaugų tinklas.[87] 23 institucijos teikia socialines paslaugas senyvo amžiaus ir negalią turintiems suaugusiems asmenims bei specializuojasi išskirtinai socialinės reabilitacijos neįgaliesiems srityje. 7 institucijos siūlo pavėžėjimo, asmens higienos ir priežiūros, integralios pagalbos asmens namuose, paramos maisto produktais ir kt. paslaugas. Miesto gyventojai gali pasirinkti paslaugų teikėją, atsižvelgdami ne tik į geografinį prieinamumą, tačiau ir į finansines galimybes.

Nors Panevėžio mieste socialinių paslaugų poreikis patenkinamas visų socialinių grupių atžvilgiu, tačiau nėra užtikrintas tolygus vaikų dienos centrų prieinamumas visame mieste. Po vieną vaikų dienos centrą veikia miesto centrinėje ir šiaurinėje, taip pat šiaurės vakarų dalyse. Vaikams teikiamų paslaugų trūksta vakarinėje ir pietvakarinėse dalyse. Vaikai, turintys negalią, gali gauti paslaugas miesto centre veikiančiose institucijose.

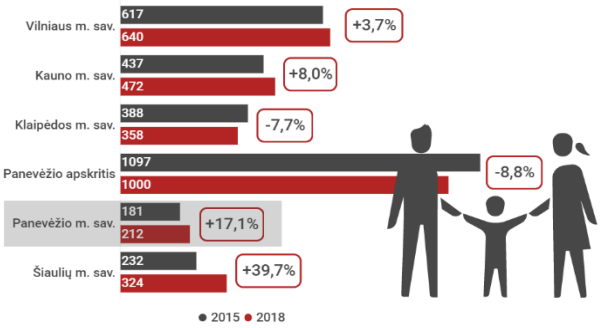
Institucinė socialinė globa 2019 m. suteikta 602 panevėžiečiams. Iš jų buvo suteikta ilgalaikė ir trumpalaikė socialinė globa vaikams iki 21 metų, viso 99 vaikams (69 vaikams Panevėžio mieste esančiose įstaigose ir 30 vaikų regioninėse). Dienos socialinė globa suteikta 120 asmenų su negalia, 181 asmeniui su proto negalia suteikta ilgalaikė socialinė globa. Taip pat ilgalaikę socialinę globą bendro tipo globos namuose gavo 124 asmenys ir 78 asmenys gavo trumpalaikę socialinę globą.

[87] Sprendimas dėl Panevėžio miesto savivaldybės 2020 metų socialinių paslaugų plano patvirtinimo, 2020 m. birželio 23 d. Nr. 1-201

Socialinių paslaugų gavėjai. Poreikį socialinėms paslaugoms turi įvairios Panevėžio miesto savivaldybės teritorijoje gyvenančių žmonių grupės: senyvo amžiaus asmenys[88]; asmenys su negalia[89]; asmenys su sunkia negalia[90]; asmenys (šeimos), patiriantys socialinę riziką[91] ir jose augantys vaikai[92]; vaikai, likę be tėvų globos, kiti asmenys, turintys socialinių problemų.

2018 m. socialinę riziką patiriančių šeimų skaičius Panevėžio mieste siekė 212 ir buvo mažiausias tarp lyginamų teritorijų. Tikslesnis ir labiau reprezentatyvus rodiklis – socialinę riziką patiriančių šeimų skaičius, tenkantis 1 000-iui gyventojų. Panevėžio miesto rodiklis 2018 m. (2,4 šeimos/1 000-iui gyv.) buvo mažesnis nei vidutiniškai šalyje, Šiauliuose ir Panevėžio apskrityje (plačiau žr. 3.7.2.3. pav.)

Analizuojamu 2015–2018 m. laikotarpiu bendras Panevėžio mieste socialinę riziką patiriančių šeimų skaičius padidėjo (17,1 proc.), tuo tarpu visoje šalyje rodiklis mažėjo (5,4 proc.) (plačiau žr. 3.7.2.3. pav.).

3.7.2.3. pav. Socialinę riziką patiriančios šeimos 2015 m. ir 2018 m. (vnt.) bei rodiklio kitimo dinamika 2015–2018 m. (proc.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal LSD duomenis

2018 m. Panevėžio mieste gyvenančiose socialinę riziką patiriančiose šeimose augo 302 vaikai. Nagrinėjamas rodiklis Panevėžio mieste buvo mažiausias tarp lyginamų teritorijų. Tačiau kitokia tendencija fiksuojama, vertinant 1 000-iui gyventojų tenkantį vaikų, augančių socialinę riziką patiriančiose šeimose, skaičių. Šiuo aspektu Panevėžio miesto rodiklis siekė 3,4 vaiko, buvo geresnis nei vidutiniškai šalyje ir Šiaulių, Klaipėdos bei Panevėžio apskrityje.

[88] Pagal Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymą, *senyvo amžiaus asmuo* – sukakęs senatvės pensijos amžių asmuo, kuris dėl amžiaus iš dalies ar visiškai yra netekęs gebėjimų savarankiškai rūpintis asmeniniu (šeimos) gyvenimu ir dalyvauti visuomenės gyvenime (pirmasis skirsnis, bendrosios nuostatos, 2 straipsnis).

[89] Pagal Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymą, skiriamas *suaugęs asmuo su negalia* ir *vaikas su negalia*. *Suaugęs asmuo su negalia* – darbingo amžiaus asmuo, kuris dėl neįgalumo yra iš dalies ar visiškai netekęs gebėjimų savarankiškai rūpintis asmeniniu (šeimos) gyvenimu ir dalyvauti visuomenės gyvenime. *Vaikas su negalia* – vaikas iki 18 metų, kuris dėl neįgalumo yra iš dalies ar visiškai neįgijęs jo amžių atitinkančio savarankiškumo ir kurio galimybės ugdytis bei dalyvauti visuomenės gyvenime yra ribotos (pirmasis skirsnis, bendrosios nuostatos, 2 straipsnis).

[90] Pagal Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymą, *asmuo su sunkia negalia*: 1) *vaikas su sunkia negalia* – asmuo, kuriam pagal šį įstatymą nustatytas visiško nesavarankiškumo lygis ir pagal Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymą pripažintas sunkaus neįgalumo lygis; 2) *suaugęs asmuo su sunkia negalia* – asmuo, kuriam pagal šį įstatymą nustatytas visiško nesavarankiškumo lygis ir kuris pagal Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymą yra pripažintas nedarbingu; 3) *senatvės pensijos amžių sukakęs asmuo su sunkia negalia* – sukakęs senatvės pensijos amžių asmuo, kuriam pagal šį įstatymą nustatytas visiško nesavarankiškumo lygis (pirmasis skirsnis, bendrosios nuostatos, 2 straipsnis).

[91] Pagal Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymą, *socialinės rizikos šeima* – šeima, kurioje auga vaikų iki 18 metų ir kurioje bent vienas iš tėvų piktnaudžiauja alkoholiu, narkotinėmis, psichotropinėmis ar toksinėmis medžiagomis, yra priklausomas nuo azartinių lošimų, dėl socialinių įgūdžių stokos nemoka ar negali tinkamai prižiūrėti vaikų, naudoja prieš juos psichologinę, fizinę ar seksualinę prievartą, gaunamą valstybės paramą panaudoja ne šeimos interesams ir todėl iškyla pavojus vaikų fiziniam, protiniam, dvasiniam, doroviniam vystymuisi bei saugumui. Socialinės rizikos šeimai priskiriama ir šeima, kurios vaikui įstatymų nustatyta tvarka yra nustatyta laikinoji globa (rūpyba) (pirmasis skirsnis, bendrosios nuostatos, 2 straipsnis).

[92] Pagal Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymą, *socialinės rizikos vaikas* – vaikas iki 18 metų, kuris valkatauja, elgetauja, nelanko mokyklos ar turi elgesio problemų mokykloje, piktnaudžiauja alkoholiu, narkotinėmis, psichotropinėmis ar toksinėmis medžiagomis, yra priklausomas nuo azartinių lošimų, yra įsitraukęs ar linkęs įsitraukti į nusikalstamą veiklą, yra patyręs ar kuriam kyla pavojus patirti psichologinę, fizinę ar seksualinę prievartą, smurtą šeimoje ir dėl šių priežasčių jo galimybės ugdytis ir dalyvauti visuomenės gyvenime yra ribotos (pirmasis skirsnis, bendrosios nuostatos, 2 straipsnis).

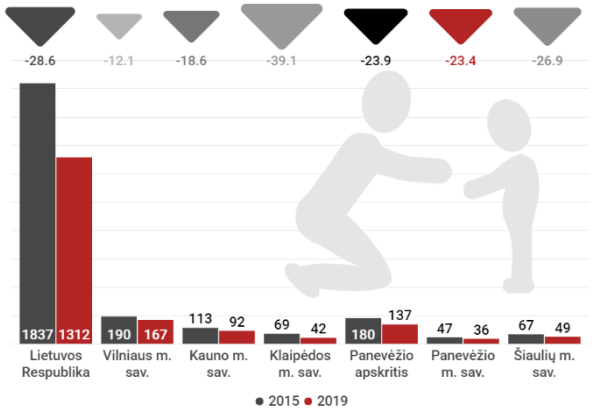

3.7.2.4. pav. Vaikai, augantys socialinę riziką patiriančiose šeimose, tenkantys 1000-iui gyventojų 2018 m. (asm.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal LSD duomenis

2015–2018 m. laikotarpiu Panevėžio mieste socialinę riziką patiriančiose šeimose augančių vaikų skaičius didėjo beveik trečdaliu (31,3 proc.), bet ne taip sparčiai, kaip Šiaulių mieste, kur socialinę riziką patiriančiose šeimose augančių vaikų skaičius augo beveik perpus (47,4 proc.). Šalyje, Vilniaus, Kauno miesto savivaldybėse ir Panevėžio apskrityje situacija gerėjo – vaikų, augančių socialinę riziką patiriančiose šeimose, skaičius mažėjo.

2019 m. Panevėžio miesto savivaldybėje 36-iems vaikams nustatyta globa (rūpyba), ir tai buvo mažiausias rodiklis tarp lyginamų teritorijų. Taip pat 2015–2019 m. vaikų, kuriems nustatyta globa (rūpyba) skaičius Panevėžio mieste sumažėjo 23,4 proc. Rodiklis mažėjo visose analizuojamose teritorijose, tačiau skirtingu intensyvumu (plačiau žr. 3.7.2.5 pav.).

3.7.2.5. pav. Vaikai, kuriems nustatyta globa (rūpyba) (asm.), ir rodiklio kitimo dinamika (proc.) 2015–2019 m.

Šaltinis: sudaryta autorių pagal LSD duomenis

2019 m. Panevėžio miesto savivaldybėje šeimų, globojančių (rūpinančių) vaikus, skaičius siekė 73. Tuo pačiu laikotarpiu vaikus globojo (rūpinosi) 531 šeimos Vilniaus mieste, 300 šeimų – Kauno mieste, 121 šeima – Šiaulių mieste, 150 šeimų – Klaipėdos mieste bei 305 šeimos Panevėžio apskrityje.

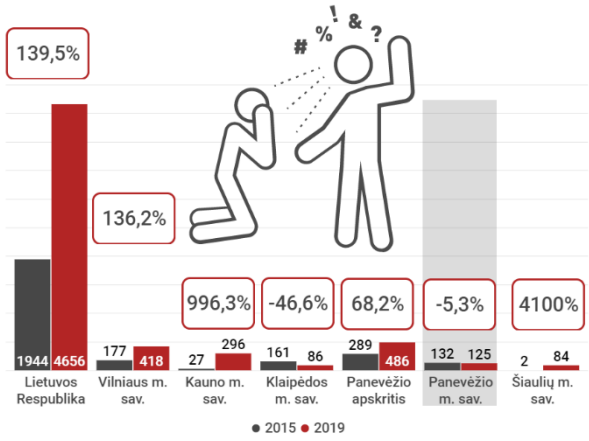
2015–2019 m. laikotarpiu šeimų, globojančių (rūpinančių) vaikus, skaičius Panevėžio miesto savivaldybėje sumažėjo 25,5 proc. Spartesnis šeimų globojančių vaikus skaičiaus sumažėjimas buvo tik Šiaulių mieste.

Vaiko ir šeimos gerovė. LR Konstitucijoje apibrėžta, kad šeima yra visuomenės ir valstybės pagrindas, valstybė saugo ir globoja šeimą, motinystę, tėvystę ir vaikystę. Todėl yra labai svarbu užtikrinti vaiko bei šeimos gerovę. Vaikai yra visuomenės ir geresnės ateities, jos stabilumo garantas. Todėl yra labai svarbus efektyviai veikiantis valstybės mechanizmas, kuris gebėtų užtikrinti šeimos ir vaikų gerovę.

Vaikų gerovės sistema yra paslaugų grupė, skirta skatinti vaikų gerovę, užtikrinant saugumą, siekiant pastovumo ir skatinant šeimas sėkmingai rūpintis savo vaikais. Pagal Vaiko gerovės 2019–2021 metų veiksmų

planą[93], yra svarbu kurti vaiko gerovę užtikrinančių paslaugų ir priemonių sistemą, kuri sudarytų palankias sąlygas vaikui augti saugioje šeimos aplinkoje ir gauti reikiamas kompleksines (socialines, teisines, medicinines ar kitas) paslaugas bei pagalbą.

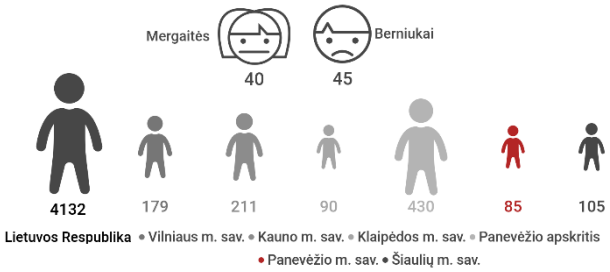
Socialinės paramos šeimai informacinės sistemos (toliau – SPIS) duomenų vitrinos modulio ataskaitų duomenimis 2019 m. didžiausias vaikų, galimai patyrusių smurtą (seksualinį, fizinį, psichologinį, vaikų nepriežiūrą), skaičius buvo Vilniaus miesto savivaldybėje – 418, mažiausias Šiaulių miesto savivaldybėje – 84. Atkreiptinas dėmesys, kad Panevėžio miesto savivaldybė, buvo viena iš tų savivaldybių kuriose vaikų, galimai patyrusių smurtą skaičius nuo 2015 m. sumažėjo (5,3 proc.), didesnis mažėjimo intensyvumas buvo tik Klaipėdos miesto savivaldybėje (plačiau žr. 3.7.2.6. pav.). Tuo tarpu tiek šalyje, tiek likusiose savivaldybėse vaikų galimai patyrusių smurtą, skaičius išaugo ypatingai dideliu tempu.

3.7.2.6. pav. Vaikų (0–17 m.), galimai patyrusių smurtą, skaičius 2015 m. ir 2019 m. (asm.) bei jo kitimo dinamika 2015–2019 m. (proc.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal SPIS duomenų vitrinos modulio ataskaitų 2015 m., 2019 m. duomenis

Atsižvelgiant į tai, kad vaiko teisių apsaugos srities pertvarka įsigaliojo nuo 2018 m. liepos 1 d., vaikų (0–17 m.), kurie buvo paimti iš jiems nesaugios aplinkos, duomenys pateikiami už 2019 m.

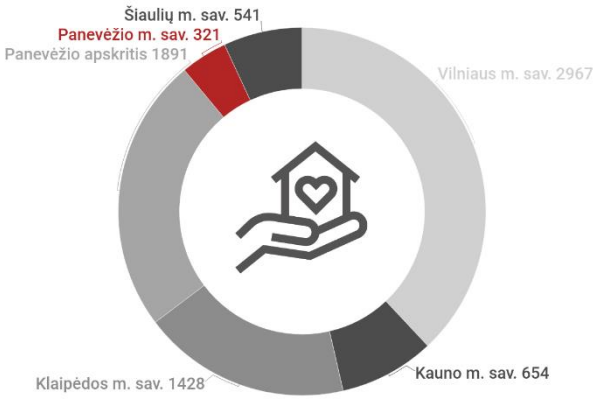
3.7.2.7. pav. Vaikai (0–17 m.), kurie paimti iš jiems nesaugios aplinkos, skaičius 2019 m. (asm.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal SPIS duomenų vitrinos modulio ataskaitų 2019 m. duomenis

Daugiausia vaikų, kurie buvo paimti iš jiems nesaugios aplinkos 2019 m. buvo Panevėžio apskrityje – 430 (218 berniukų ir 212 mergaičių), mažiausias skaičius buvo Panevėžio miesto savivaldybėje – 85 (45 berniukai ir 40 mergaičių). Visoje Lietuvoje buvo paimta 4 132 vaikai (2 148 berniukai ir 1 984 mergaitės).

Šalies, tame tarpe ir Panevėžio miesto, demografinė situacija (senstanti visuomenė, artimųjų emigracija) lemia augantį **paslaugų į namus** poreikį. 2019 m. Panevėžio miesto savivaldybėje socialines paslaugas namuose gavo 321 asmuo ir tai sudarė 1,6 proc. šalies rodiklio (plačiau žr. 3.7.2.8. pav.). Viso Lietuvoje socialines paslaugas namuose gavo 20 276 gyventojai.

[93] Patvirtintas LR socialinės apsaugos ir darbo ministro 2018 m. lapkričio 5 d. įsakymu Nr. A1-62

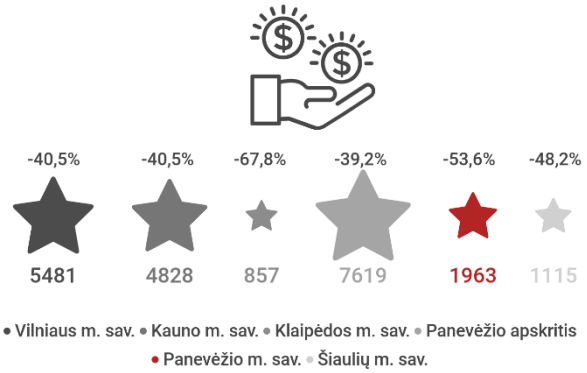
3.7.2.8. pav. Socialinių paslaugų asmens namuose gavėjų skaičius 2019 m. (asm.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal LSD duomenis

2015–2019 m. laikotarpiu Panevėžio miesto savivaldybėje socialinių paslaugų gavėjų asmens namuose skaičius sumažėjo 14,2 proc. Taip pat mažėjančios tendencijos buvo fiksuojamos Vilniaus, Kauno ir Šiaulių savivaldybėse. Klaipėdos miesto savivaldybėje ir Panevėžio apskrityje socialinių paslaugų gavėjų skaičius išaugo.

2018 m. socialines paslaugas Panevėžio mieste teikė 63 socialiniai darbuotojai ir 136 socialinių darbuotojų padėjėjai. 2015–2018 m. kintant socialinei politikai, siekiant didesnio socialinio paslaugų prieinamumo bei jų kokybės gerinimo, socialinių darbuotojų skaičius Panevėžio miesto savivaldybėje didėjo 23,5 proc., socialinių darbuotojų padėjėjų – 138,6 proc. Taip pat 2018 m. buvo 6 atvejo vadybininkai (darbui su šeimomis).

2019 m. Panevėžio mieste gyveno 1 963 socialinės pašalpos gavėjai[94]. Visose analizuojamose teritorijose buvo fiksuojama 2015–2019 m. rodiklio mažėjimo tendencija (plačiau žr. 3.7.2.9. pav.).

3.7.2.9. pav. Socialinių pašalpų gavėjų skaičius 2019 m. (asm.) bei jo kitimo dinamika 2015–2019 m. (proc.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal LSD duomenis

Nuo 2014 m. socialinių pašalpų teikimą perdavus savivaldybėms vykdyti savarankiškajai savivaldybių funkcijai, socialines pašalpas gavusių asmenų skaičius nuolat mažėja. Tai lemia keletas priežasčių: išsamesnė bei detalesnė individualių atvejų analizė, glaudus tarpinstitucinis bendradarbiavimas, aktyvus vietos bendruomenės dalyvavimas, didesnis viešumas, nedarbo lygio mažėjimas ir kt.

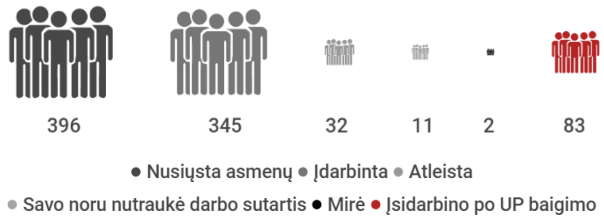
Panevėžio m. savivaldybėje yra įgyvendinama užimtumo didinimo programa. 2019 m. PMS surengė tris darbdavių, organizuosiančių laikinuosius darbus, atrankas. Iš viso buvo atrinkti 54 darbdaviai:

- Ikimokyklinio ugdymo įstaigos – 25;
- Švietimo įstaigos – 13;
- Nevyriausybinės įstaigos – 7;

[94] Pagal Lietuvos statistikos metraštį, *socialinės pašalpos gavėjai* yra asmenys, gaunantys socialinės apsaugos išmokas pinigais.

- Panevėžio miesto savivaldybei priklausančios įmonės – 9.

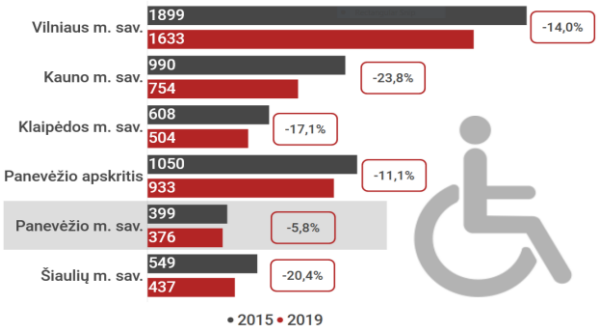
Toliau paveiksle pateikiama Panevėžio m. sav. užimtumo didinimo programoje 2019 m. dalyvavusių asmenų analizė.

3.7.2.10. Miesto užimtumo didinimo programoje dalyvaujantys asmenys

Šaltinis: Panevėžio m. sav. Socialinių paslaugų planas 2020 m.

2019 m., vertinant lyginamas savivaldybes, **darbingo amžiaus asmenų**, kuriems pirmą kartą pripažintas sumažėjęs darbingumas, daugiausiai buvo Kauno mieste, tuo tarpu Panevėžio mieste virš keturių kartų mažiau. 2015–2019 m. visose lyginamose teritorijose rodiklis mažėjo, tačiau Panevėžio mieste rodiklio kitimo intensyvumas buvo mažiausias (plačiau žr. 3.7.2.11. pav.).

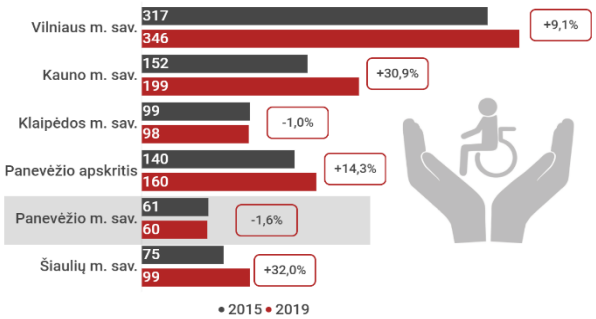

3.7.2.11. pav. Asmenų, kuriems pirmą kartą nustatytas sumažėjęs darbingumas, skaičius (asm.) ir jo kitimo dinamika (proc.) 2015–2019 m.

Šaltinis: sudaryta autorių pagal LSD duomenis

Siekiant sumažinti korupcijos apraiškas šalies mastu neįgalumo ir darbingumo lygio nustatymo srityje, 2018 m. buvo sugriežtinta nustatymo tvarka – pakeisti darbingumo lygio nustatymo kriterijai. Šie pokyčiai davė teigiamus rezultatus – sumažėjo naujai nustatomų neįgalumo ir darbingumo lygio atvejų skaičius visoje Lietuvoje.

Vaikų, kuriems pirmą kartą nustatytas neįgalumas, Panevėžio mieste 2019 m. buvo mažiausiai (plačiau žr. 3.7.2.12. pav.).

3.7.2.12. pav. Vaikų, kuriems pirmą kartą nustatytas sumažėjęs neįgalumas, skaičius (asm.) ir jo kitimo dinamika (proc.) 2015–2019 m.

Šaltinis: sudaryta autorių pagal LSD duomenis

Socialinis būstas. 2019 m. pabaigoje turinčių teisę į paramą būstui išsinuomoti sąrašuose, kuriuos teikia Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Panevėžio miesto savivaldybėje buvo 320 šeimų, Vilniaus mieste – 1 814, Kauno mieste – 831, Šiaulių mieste – 492, Klaipėdos mieste – 658. Šeimų narių skaičius 2019 m. pabaigoje Panevėžio mieste siekė 549 asmenis, Klaipėdos mieste – 1081, Vilniaus mieste – 3 704 asmenis, Kauno mieste – 1 437 asmenis, Šiaulių mieste – 849 asmenis.

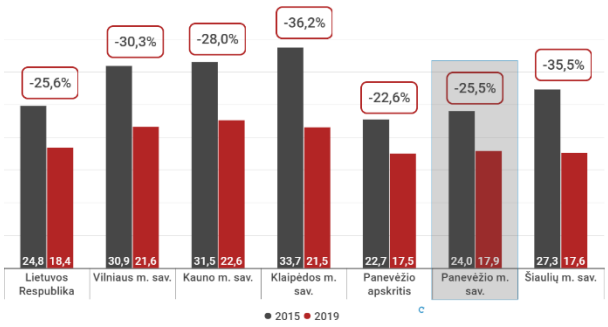
Remiantis Panevėžio miesto savivaldybės duomenimis 2019 m. buvo išnuomota: 11 socialinių būstų, iš kurių 1 – išimties atveju (daugiavaikei šeimai), 4 būstai bendrabučiuose ir 12 savivaldybės būstų. Būsto ar išperkamosios nuomos mokesčių dalies kompensacija 2019 m. naudojosi 40 asmenų ir šeimų.

Panevėžio miesto savivaldybėje veikia nakvynės namai, kuriuose 2019 m. socialinės priežiūros paslaugos – apgyvendinimo nakvynės namuose suteiktos 70 asmenų, išėjusių iš laisvės atėmimo, kardomojo kalinimo vietų, socialinės ir psichologinės reabilitacijos įstaigų, praradusių būstą, neturinčių gyvenamosios vietos ar dėl patirto smurto, prievartos ar kitų priežasčių negalinčių ja naudotis. Laikino apnakvindinimo paslaugas gavo 142 žmonės.

3.7.3. Viešasis saugumas

Viešasis saugumas – tai asmens ir visuomenės interesų apsauga nuo nusikalstamų kėsinimųsi ir gaisrų, technologinių avarijų ar gaivalinių nelaimių [95]. Panevėžio mieste 2019 m. buvo užregistruotos 17,9 nusikalstamos veikos [96], tenkančios 1 000-iui gyventojų. Tai buvo vienas geriausių rodiklių vertintų savivaldybių tarpe, geresnė rodiklio reikšmė buvo Šiaulių mieste ir Panevėžio apskrityje.

Per penkerius metus nusikalstamų veikų skaičius visose nagrinėjamose teritorijose mažėjo, tačiau skirtingais tempais. Panevėžio mieste nusikalstamų veikų skaičiaus mažėjimas buvo vienas lėčiausių (plačiau žr. 3.7.3.1. pav.).

3.7.3.1. pav. Nusikalstamų veikų skaičius, tenkantis 1 000-iui gyventojų (vnt.), ir jų kitimo dinamika (proc.) 2015–2019 m.

Šaltinis: sudaryta autorių pagal LSD duomenis

Panevėžio miesto savivaldybėje, kaip ir visoje šalyje, didžiausią nusikalstamų veikų dalį 2019 m. sudarė nusikaltimai[97] – 91,7 proc. visų nusikaltimų, kai baudžiamųjų nusižengimų[98] dalis siekė 8,3 proc.

Ištirtų nusikalstamų veikų dalis[99] Panevėžio miesto savivaldybėje 2015–2019 m. proporcingai didėjo, o bendras rodiklio pokytis siekė 26,3 proc. ir buvo vienas geriausių tarp lygintų savivaldybių, geresnis rodiklis

[95] Vadovaujantis www.vrm.lrv.lt

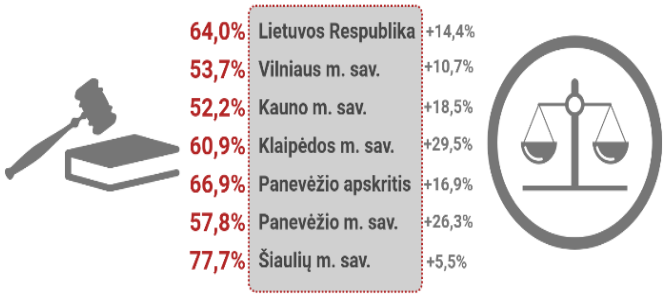
[96] Pagal Lietuvos Respublikos baudžiamąjį kodeksą, *nusikalstama veika* – teisės pažeidimas; veika, už kurią baudžiamasis įstatymas numato sankciją (pvz., bausmę, baudžiamojo ar auklėjamojo poveikio, priverčiamąsias medicinos priemones) (II ir III skyrius).

[97] Pagal Lietuvos statistikos departamento leidinį „Nusikalstamumas“, *nusikaltimas* yra pavojinga ir baudžiamajame kodekse uždrausta veikla (veikimas ar neveikimas), už kurią nustatyta laisvės atėmimo bausmė.

[98] Pagal Lietuvos statistikos departamento leidinį „Nusikalstamumas“, *baudžiamasis nusižengimas* yra pavojinga ir baudžiamajame kodekse uždrausta veikla (veikimas ar neveikimas), už kurią numatyta bausmė nėra susijusi su laisvės atėmimu, išskyrus areštą.

[99] Pagal Lietuvos statistikos departamento leidinį „Nusikalstamumas“, *ištirtų nusikalstamų veikų dalis* – tai ištirtų ir ataskaitiniu laikotarpiu užregistruotų nusikalstamų veikų santykis, išreikštas procentais.

buvo tik Klaipėdos miesto savivaldybės. Panevėžio mieste nusikaltimai 2019 m. ištirti 57,8 proc. atvejų ir pagal ištyrimo dažnį lenkia Vilnių ir Kauną (plačiau žr. 3.7.3.2. pav.).

3.7.3.2. pav. Ištirtų nusikaltimų dalis 2019 m. (proc.) ir jų kitimo dinamika 2015–2019 m. (proc.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal LSD duomenis

Nusikaltimų ištyrimas neatsiejamas nuo **policijos pareigūnų** [100] darbo. LSD duomenimis, 2019 m. pabaigoje Panevėžio mieste buvo 270 policijos pareigūnų. Tai sudarė 3,4 proc. šalies policijos pareigūnų skaičiaus.

Informatyvesnis rodiklis – policijos pareigūnų skaičius, tenkantis 100 tūkst. gyventojų. 2019 m. pabaigoje Panevėžio mieste 100 tūkstančių gyventojų teko 312 policijos pareigūnų ir šis rodiklis buvo didesnis nei šalies vidurkis, taip pat lenkė Panevėžio apskr., Šiaulių ir Vilniaus miestus (plačiau žr. 3.7.3.3. pav.).

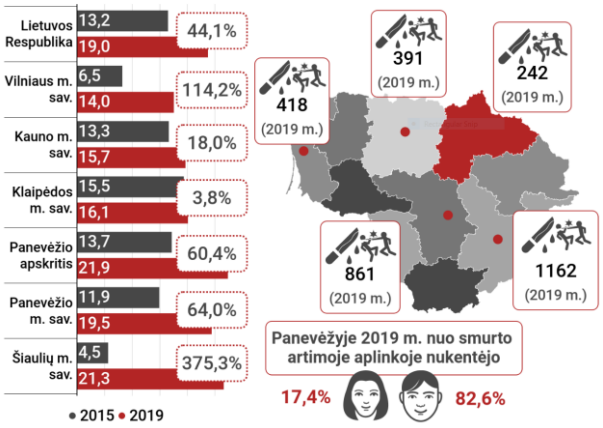
3.7.3.3. pav. Policijos pareigūnų skaičius, tenkantis 100 tūkst. gyventojų, 2019 m. (asm.) ir jų dinamika 2015-2019 m. (proc.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal LSD duomenis

2015–2019 m. laikotarpiu policijos pareigūnų skaičius, tenkantis 100 tūkst. gyventojų mažėjo visose analizuojamose savivaldybėse. Tačiau Panevėžio mieste mažėjimo intensyvumas buvo lėčiausias (plačiau žr. 3.7.3.3. pav.).

Taip pat viena iš aktualiausių moderniosios visuomenės problemų – **smurtas artimoje aplinkoje**.

[100] Pagal Lietuvos Respublikos policijos veiklos įstatymą, *policijos pareigūnas* – Lietuvos Respublikos pilietis, priimtas statutiniu valstybės tarnautoju į policijos įstaigą ir turintis viešojo administravimo įgaliojimus nepavaldiems asmenims (pirmasis skirsnis, bendrosios nuostatos, 2 straipsnis).

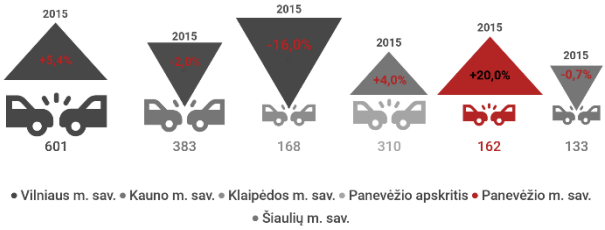

3.7.3.4. pav. Smurto artimoje aplinkoje tendencijos

Šaltinis: sudaryta autorių pagal LSD duomenis

2019 m. Panevėžio miesto savivaldybėje užregistruotų smurto artimoje aplinkoje nusikaltimų skaičius, tenkantis 1 000-iui gyventojų, buvo didesnis (19,5) nei vidutiniškai šalyje (19,0). 2015-2019 m. laikotarpiu minėtų nusikaltimų skaičius visose analizuojamose savivaldybėse didėjo. Nuo smurto nukentėjusių asmenų skaičius 2019 m. Panevėžio mieste buvo mažiausias palyginti su kitomis savivaldybėmis. Nuo smurto artimoje aplinkoje nukentėjusių moterų ir vyrų santykis Panevėžio mieste atitiko bendrąsias šalies tendencijas, nes absoliuti dauguma nukentėjusiųjų – moterys (plačiau žr. 3.7.3.4. pav.).

Kelių eismo įvykių[101] skaičius tiek Panevėžio mieste 2015-2019 m. išaugo 20 proc. Bendrai šalyje kelių eismo įvykių skaičius sumažėjo 3,5 proc. (plačiau žr. 3.7.3.5. pav.).

3.7.3.5. pav. Įskaitinių kelių eismo įvykių skaičius (vnt.) ir jų kitimo dinamika (proc.) 2015–2019 m.

Šaltinis: sudaryta autorių pagal LSD duomenis

2018 m. Panevėžio miesto savivaldybėje įvykusiuose įskaitiniuose kelių eismo įvykiuose buvo sužeisti 165 asmenys (2015 m. – 150 asmenų), žuvo 3 asmenys, tiek pat žuvo ir 2015 m. Sužeistų asmenų įskaitiniuose kelių eismo įvykiuose skaičius padidėjo 10 proc., taip pat didėjo ir Vilniaus miesto rodiklis, kai tuo tarpu likusiose lyginamosiose savivaldybėse bei šalyje mažėjo.

Priešgaisrinė ir civilinė sauga. Panevėžio miesto savivaldybė aktyviai vykdo prevencijos priemones ir programas civilinės saugos[102] ir priešgaisrinės saugos[103] srityse.

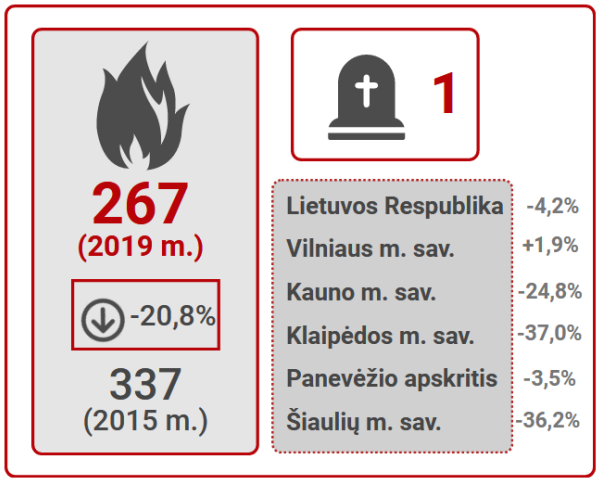
Panevėžio miesto savivaldybėje yra įsteigta Panevėžio apskrities priešgaisrinė gelbėjimo valdyba (toliau – Panevėžio APGV), kuri pagal savo įgaliojimus atlieka gaisrų gesinimą ir gelbėjimo darbus, pagal kompetenciją įgyvendina civilinės saugos sistemos uždavinius, vykdo gaisrų, didelių pramoninių avarijų ir ekstremaliųjų situacijų prevenciją, organizuoja ir koordinuoja institucijų ir įstaigų, kitų įstaigų ir ūkio subjektų

[101] Pagal Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymą, *kelių eismo įvykis* – įvykis kelyje, viešoje arba privačioje teritorijoje, kai judant transporto priemonei žūsta ar sužeidžiami žmonės, sugadinama ar apgadinama bent viena transporto priemonė, krovinys, kelias, jo statiniai ar bet koks kitas įvykio vietoje esantis turtas (pirmasis skirsnis, bendrosios nuostatos, 2 straipsnis).

[102] Pagal Lietuvos Respublikos civilinės saugos įstatymą, *civilinė sauga* – veikla, apimanti valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kitų ūkio subjektų ir gyventojų pasirengimą ekstremaliosioms situacijoms, veiksmus joms gresiant ar susidarius, ekstremaliųjų situacijų likvidavimą ir jų padarinių šalinimą.

[103] Pagal Lietuvos Respublikos priešgaisrinės saugos įstatymą, *priešgaisrinė sauga* – veikla, kuria įgyvendinama gaisrų prevencija ir jų gesinimas, žmonių ir turto gelbėjimas gaisro metu (pirmasis skyrius, bendrosios nuostatos, 2 straipsnis).

veiklą civilinės saugos ir priešgaisrinės saugos srityje. 2019 m. Panevėžio miesto savivaldybėje užregistruoti 267 gaisrai[104], ir tai buvo mažiausias rodiklis palyginti su kitomis savivaldybėmis (plačiau žr. 3.7.3.6. pav.).

3.7.3.6. pav. Gaisrų skaičius Panevėžio mieste 2015 m. ir 2019 m. (vnt.) ir jų kitimo dinamika 2015–2019 m. (proc.), gaisruose žuvusių asmenų skaičius 2019 m. (asm.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal LSD duomenis

Gyventojams perspėti miesto objektuose yra sumontuota 19 centralizuoto valdymo elektros sirenų ir 3 vietinio paleidimo sirenos. Ryšių ir perspėjimo sistemos organizavimas mieste yra viena sudėtingiausių skyriaus veiklos sričių. Perspėjimo sistemą prižiūri V. Sipavičiaus įmonė. Panevėžio miesto savivaldybė yra prisijungusi prie gyventojų perspėjimo ir informavimo sistemos (toliau – GPIIS). Jos paskirtis – ekstremaliųjų situacijų ar jų grėsmės atveju teikti Lietuvos gyventojams ir čia esantiems užsienio piliečiams perspėjimo ir informavimo paslaugas mobiliaisiais telefonais. Ši paslauga gyventojams yra nemokama.

2019 m. mieste parinkti 77 kolektyvinės apsaugos statiniai (slėptuvių ar tam pritaikytų). Vadovaujantis naujausiais teisės aktais ir atliktais skaičiavimais, jei būtina trumpalaikė apsauga, čia galėtų būti patalpinta apie 100 proc. gyventojų. 2019 m. patikrinta 16 ūkio subjektų ir kitų įstaigų. Iš jų 13 civilinės saugos būklė įvertinta patenkinamai, 3 – nepatenkinamai. Pastarosioms suteikta metodinė pagalba, nustatytas terminas įvykdyti reikalavimus.

Panevėžio mieste yra vienas pavojingas ir du valstybinės reikšmės objektai: UAB ,,Kvistija“, VĮ „Panevėžio regiono keliai“, UAB „Aukštaitijos vandenys.“

2019 m. buvo pabaigtos įgyvendinti visos 2018–2020 m. Panevėžio miesto savivaldybės ekstremaliųjų situacijų prevencijos priemonių plane numatytos priemonės. 2019 m. registruoti 2 ekstremalieji įvykiai (gripo epidemija, rastas 1 sprogmuo). 2018 m. buvo 7 ekstremalieji įvykiai: rasti 2 sprogmenys, 2 pranešimai apie padėtą sprogmenį, 2 pranešimai apie įvykusį sprogimą ir 1 gripo epidemija. Didžioji dalis ekstremaliųjų įvykių – paviršiniuose žemės sluoksniuose rasti I ar II pasaulinio karo sprogmenys.

Panevėžio mieste nuolat vykdomos savivaldybės lygio civilinės saugos pratybos, civilinės saugos mokymas darbo vietoje bei gyventojų švietimas civilinės saugos klausimais.

Panevėžio miesto savivaldybėje veikia ekstremalių situacijų valdymo komisija ir ekstremalių situacijų operacijų centras. Šiuo metu Panevėžio miesto savivaldybė vadovaujasi Panevėžio miesto savivaldybės ekstremaliųjų situacijų prevencijos priemonių planu, kuris pastarąjį kartą patikslintas 2019 m. liepos mėn.

[104] Pagal Lietuvos Respublikos priešgaisrinės saugos įstatymą, *gaisras* – tai nekontroliuojamas, vykstantis ne tam skirtoje vietoje degimas, keliantis pavojų žmogui, turtui ar aplinkai (pirmasis skyrius, bendrosios nuostatos, 2 straipsnis).

Apibendrinimas

Intensyvūs demografiniai pokyčiai reiškia, kad gera vyresnio amžiaus žmonių sveikata tampa vis svarbesniu veiksniu sveikatos apsaugos sistemoje. 2015–2019 m. laikotarpiu Panevėžio miesto savivaldybėje prie asmens sveikatos priežiūros įstaigų prisirašiusių gyventojų sumažėjo 6,1 proc. Tam įtakos turėjo laisvas gydymo įstaigos pasirinkimas, gyventojų migracija, mirštamumas.

Pagrindinis Lietuvos sveikatos 2014–2025 strategijos tikslas, kad šalies gyventojai būtų sveikesni ir gyventų ilgiau, o gyventojų sveikatos netolygumai sumažėtų. Pagrindinis rodiklis, kuris parodo, kaip šis tikslas įgyvendinamas, yra gyventojų vidutinė gyvenimo trukmė. 2018 m. Panevėžio miesto savivaldybės gyventojų vidutinė gyvenimo trukmė buvo 78,3 m., didžiausia iš visų lyginamų savivaldybių, o rodiklio augimo pokytis buvo artimas bendrajai šalies tendencijai (1,3 m.). Pagal šį rodiklį Panevėžio mieste yra pasiektas pagrindinis Lietuvos sveikatos strategijos tikslas (77,5 m.).

Panevėžio mieste gyvenančių vyrų ir moterų vidutinė gyvenimo trukmė ilgiausia (atitinkamai 73,1 m. ir 82,6 m.) tarp lyginamų teritorijų. Pastebėtina, kad vyrų ir moterų gyvenimo trukmės skirtumas yra apie 10 metų. Tam įtaką daro vidutinio amžiaus vyrų mirtingumas, kuris tiek Lietuvoje, tiek Panevėžio mieste yra aukštas.

2018 m. Panevėžio mieste išvengiamo mirtingumo rodiklis buvo aukščiausias tarp lyginamų savivaldybių ir aukštesnis nei šalies vidurkis. Rodiklis 2015 – 2018 m. sumažėjo 1,7 proc. p., ir tai buvo mažiausias pokytis tarp lyginamų savivaldybių.

Panevėžyje apsilankymų pas gydytojus skaičius, tenkantis vienam gyventojui, 2015–2019 m. išaugo 1,1 proc. Ši apsilankymų skaičiaus didėjimo tendencija rodo augantį žmonių sąmoningumą. Gyventojai vis labiau supranta, kad apsilankyti pas gydytoją galima ne tik susirgus, bet ir tuomet, kai reikia atlikti profilaktinį sveikatos patikrinimą, sudalyvauti prevencinėse programose, pasiskiepyti, pasikonsultuoti. Augantį apsilankymų pas gydytojus skaičių lėmė ir aktyvių gydytojų skaičiaus didėjimas bei gyventojų skaičiaus mažėjimas. Aktyvių gydytojų skaičius, tenkantis 10 tūkst. gyventojų, 2019 m. Panevėžio mieste buvo 49,6. Šis rodiklis 2015–2019 m. laikotarpiu išaugo 6,4 proc.

Didesnis nei šalies vidurkis apsilankymų pas gydytoją skaičius susijęs su išaugusiu registruotų susirgimų skaičiumi. 2019 m. didžiausias užregistruotų susirgimų skaičius, tenkantis tūkstančiui gyv., buvo Panevėžio miesto savivaldybėje – 4 275,8. Užregistruotų susirgimų skaičius 2015-2018 m. padidėjo 6,2 proc. Sergamumo rodiklio didėjimui įtaką daro socialiniai ir ekonominiai, elgsenos ir aplinkos veiksniai. Sergamumo didėjimas didina išlaidas sveikatos apsaugai.

2018 m. sergančiųjų psichikos ligomis bei turinčiųjų elgesio ir emocijų sutrikimų skaičius Panevėžyje buvo didžiausias tarp lyginamų teritorijų. Nerimo, miego sutrikimai, išsekimas, depresija, psichosomatiniai sutrikimai – tai problemos, apie kurias ne kiekvienas ryžtasi kalbėti ir dar rečiau ieško profesionalios pagalbos. Tačiau psichikos sveikatos sutrikimai yra viena iš pagrindinių ligų grupių pagal ekonominę socialinę naštą.

2018 m. Panevėžio miesto savivaldybėje mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu, buvo vienas mažiausių, geresnis rodiklis buvo tik Klaipėdoje. Tai patvirtina, kad inicijuotos ir įgyvendinamos alkoholio vartojimo mažinimo priemonės pasiteisina. Tokios teigiamos rodiklių tendencijos gali būti siejamos su aktyviu prevencinių programų vykdymu, visuomenės sąmoningumo didėjimu. Santykinai didesnis nei šalies vidurkis išvengiamo mirtingumo rodiklis netiesiogiai atspindi sveikatos priežiūros efektyvumą ir kokybę.

Panevėžio miesto savivaldybėje suteiktų greitosios medicinos pagalbos paslaugų skaičius 2015-2019 m. laikotarpi išaugo 6,6 proc. Tai rodo didėjantį greitosios medicinos pagalbos paslaugų poreikį. 2019 m. VšĮ „Panevėžio miesto greitosios medicininės pagalbos stoties“ operatyvumo rodiklis siekė 97,6 proc. Tokia dalimi iškvietimų Panevėžio mieste GMP į iškvietimo vietą atvykdavo per mažiau nei per 15 min. Taigi Panevėžio mieste greitosios medicinos pagalbos prieinamumas yra gerai išvystytas.

Socialinės paslaugos užtikrintos visoms socialinių paslaugų gavėjų grupėms.

Analizuojamu 2015–2018 m. laikotarpiu bendras Panevėžio mieste socialinę riziką patiriančių šeimų skaičius padidėjo 17,1 proc., tuo tarpu visoje šalyje rodiklis mažėjo 5,4 proc. Socialinę riziką patiriančių šeimų skaičiaus didėjimui įtaką daro socialiniai ekonominiai veiksniai, tokie kaip nedarbas, materialinis šeimos lygis, prastos gyvenimo sąlygos, socialiniai demografiniai, kriminaliniai, psichologiniai veiksniai.

2018 m. Panevėžio mieste gyvenančiose socialinę riziką patiriančiose šeimose augo 302 vaikai. Panevėžio mieste 2015–2018 m. laikotarpiu socialinę riziką patiriančiose šeimose auginčių vaikų skaičius didėjo beveik trečdaliu (31,3 proc.), bet ne taip sparčiai, kaip Šiaulių mieste, kur socialinę riziką patiriančiose šeimose auginčių vaikų skaičius augo beveik perpus – 47,4 proc.). Šalyje, Vilniaus, Kauno miesto savivaldybėse ir Panevėžio apskrityje situacija gerėjo – vaikų, auginčių socialinę riziką patiriančiose šeimose, skaičius mažėjo.

2019 m. Panevėžio miesto savivaldybėje užregistruotų smurto artimoje aplinkoje nusikaltimų skaičius, tenkantis 1 000-iui gyventojų, buvo didesnis (19,5) nei vidutiniškai šalyje (19,0). 2015-2019 m. laikotarpiu minėtų nusikaltimų skaičius visose analizuojamose savivaldybėse didėjo. Panevėžio mieste didėjo 64,0 proc.

Nustatyta, kad nepatenkinamas socialinio būsto poreikis.

2019 m. Panevėžio mieste buvo užregistruotos 17,9 nusikalstamos veikos, tenkančios 1 000-iui gyventojų, ir tai buvo vienas geriausių rodiklių vertintų savivaldybių tarpe (geresnė rodiklio reikšmė buvo tik Šiaulių mieste ir Panevėžio apskr.). Tačiau Panevėžio mieste nusikalstamų veikų skaičiaus mažėjimas 2015-2019 m. buvo vienas lėčiausių. Teigiami pokyčiai yra įgyvendintos policijos reformos bei su ja susijusių priemonių pasekmė. Kas leidžia teigti, kad šiai dienai Panevėžio miesto gyventojų aplinkos saugumas yra pakankamai efektyviai užtikrinamas.

Mažas nusikaltimų veikų skaičius įtakojamas santykinai didesnio policijos darbuotojų skaičiaus. Ištirtų nusikalstamų veikų dalis Panevėžio miesto savivaldybėje 2015–2019 m. proporcingai didėjo, o bendras rodiklio pokytis siekė 26,3 proc. ir buvo vienas geriausių tarp lygintų savivaldybių, geresnis rodiklis buvo tik Klaipėdos miesto savivaldybės (29,5 proc.). Šioms tendencijoms įtaką daro policininkų skaičius Panevėžyje. Panevėžio mieste 100 tūkstančių gyventojų teko 312 policijos pareigūnų ir šis rodiklis buvo didesnis nei šalies vidurkis, taip pat lenkė Panevėžio apskr., Šiaulių ir Vilniaus miestus. Atkreiptinas dėmesys, kad teisėsaugos institucijos turi ribotus žmogiškuosius, materialinius ir techninius išteklius, todėl visų nusikalstamų veikų ištirti nėra galimybių, tačiau Panevėžio mieste esamų žmogiškųjų išteklių veiklos efektyvumas yra geras.

Kelių eismo įvykių skaičius Panevėžio mieste 2015-2019 m. išaugo 20 proc., kai šis rodiklis visose lyginamose savivaldybėse mažėjo.

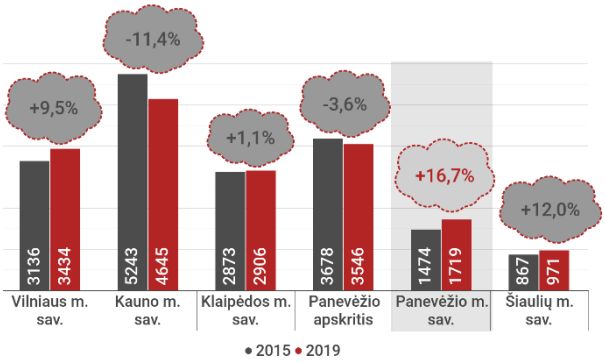
2019 m. mieste buvo 77 kolektyvinės apsaugos statiniai. Vadovaujantis naujausiais teisės aktais ir atliktais skaičiavimais, jei būtina trumpalaikė apsauga, čia galėtų būti patalpinta apie 100 proc. gyventojų.

3.8. APLINKOS APSAUGA

3.8.1. Aplinkos apsauga

Aplinkos oro tarša. Aplinkos apsaugos agentūros duomenimis, 2019 m. Panevėžio mieste veikė 15 taršių įmonių, Klaipėdoje – 35. Šiauliuose – 9, Kaune – 40, Vilniuje – 31. Taršių įmonių skaičius 2015–2019 m. Panevėžio mieste mažėjo sparčiau (-6,3 proc.) nei šalyje (-1,1 proc.) ir Klaipėdoje (-5,4 proc.), bet lėčiau nei Kaune (-25,9 proc.) ir Šiauliuose (-18,2 proc.). Vilniaus mieste taršių įmonių skaičius didėjo 6,9 proc.

2019 m. didžiausias stacionarių taršos šaltinių[105] išmestų teršalų[106] kiekis buvo užfiksuotas Kauno miesto savivaldybėje (4 645 t). Tuo pačiu laikotarpiu PMS rodiklis buvo 2,7 karto mažesnis ir siekė 1 719 t/metus.

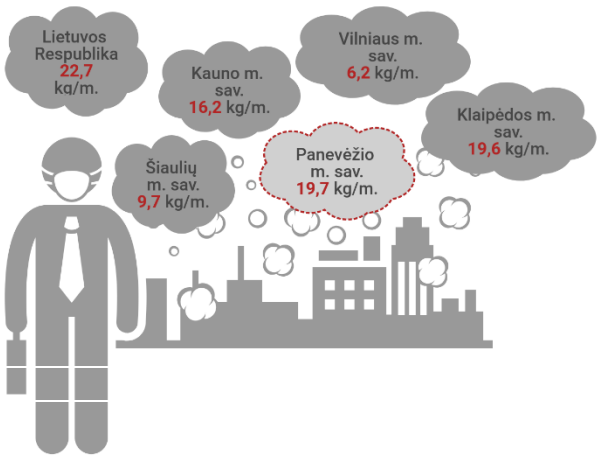

3.8.1.1. pav. Teršalų, išmestų į aplinkos orą iš stacionarių taršos šaltinių, kiekis (t) ir jų kitimo dinamika 2015–2019 m. (proc.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis

2015–2019 m. laikotarpiu šalyje stacionarių taršos šaltinių išmetamų teršalų [107] kiekis kito netolygiai, tačiau palyginus 2015 m. ir 2019 m. duomenis pastebimas 4,0 proc. sumažėjimas. Tuo pačiu laikotarpiu Panevėžio mieste išmetamų teršalų kiekis išaugo 16,7 proc. Tai buvo didžiausias pokytis tarp visų lyginamųjų teritorijų (plačiau žr. 3.8.1.1. pav.).

Informatyvesnis rodiklis yra stacionarių taršos šaltinių išmestų teršalų kiekis, tenkantis 1 gyventojui, kuris Panevėžio mieste 2019 m. buvo didžiausias palyginti su kitomis savivaldybėmis.

3.8.1.2. pav. Išmestų teršalų kiekis, tenkantis 1-am gyventojui, 2019 m. (kg/m.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal LSD duomenis

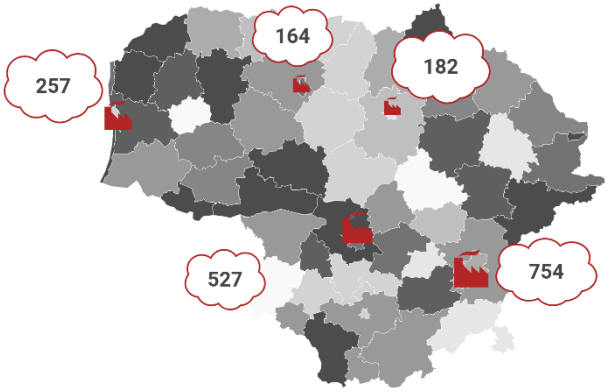
[105] Pagal Lietuvos Respublikos aplinkos oro apsaugos įstatymą, *stacionarus taršos šaltinis* – taršos šaltinis, esantis nekintamoje buvimo vietoje. *Taršos šaltinis* – įrenginys, iš kurio teršalai patenka į aplinkos orą (pirmasis skirsnis, bendrosios nuostatos, 2 straipsnis).

[106] Pagal Lietuvos Respublikos aplinkos oro apsaugos įstatymą, teršalai – medžiaga arba medžiagų mišinys, kuris dėl žmonių veiklos patenka į aplinkos orą ir, veikdamas atskirai ar su atmosferos komponentais, gali pakenkti žmonių sveikatai ir aplinkai arba turtui (pirmasis skirsnis, bendrosios nuostatos, 2 straipsnis).

Ženklus iš stacionarių taršos šaltinių išmetamų teršalų kiekio augimas, didelis 1-am gyventojui tenkantis išmestų teršalų kiekis Panevėžio mieste yra sąlygotas pramoninėse miesto teritorijose veiklą vykdančių pramonės ir gamybos įmonių veiklos.

Vertinant išmestų teršalų sudėtį Panevėžio mieste, matyti, kad didžiąją dalį (91,9 proc.) bendros išmestų teršalų sudėties 2019 m. sudarė dujinės ir skystosios medžiagos[108], o kietosios medžiagos[109] sudarė apie 8,1 proc. išmestų teršalų bendros sudėties. Tokia teršalų sudėtis yra panaši į šalies ir kitų lyginamų savivaldybių stacionarių ir nestacionarų taršos šaltinių išmestų teršalų sudėties santykį.

Lietuvos geologijos tarnybos duomenimis, 2020 m. Panevėžio mieste iš viso buvo 182 potencialūs taršos židiniai. Šis rodiklis buvo mažesnis nei Vilniuje (754), Kaune (527), Klaipėdoje (257), bet didesnis nei Šiaulių mieste (164).

3.8.1.3. pav. Potencialūs taršos šaltiniai 2020 m. (vnt.)
Šaltinis: sudaryta autorių pagal Lietuvos geologijos tarnybos duomenis

Potencialūs taršos židiniai pagal šaltinio tipus PMS pasiskirstė taip:

- pramonės, energetikos, transporto ir paslaugų objektai – 127 (108 veikiantys, 1 sugriautas, 1 rekultivuotas, 17 neveikiančių);
- teršiančių medžiagų kaupimo ir regeneravimo vietos – 55 (44 veikiančios, 11 neveikiančių).

Šiuo metu PMS įgyvendina Panevėžio miesto savivaldybės aplinkos oro kokybės gerinimo priemonių planą 2019-2024 m.

Aplinkos monitoringas. Pagal LR aplinkos monitoringo įstatymą[110], savivaldybės turi vykdyti aplinkos monitoringą, siekiant gauti išsamią informaciją apie savivaldybių teritorijų gamtinės aplinkos būklę, planuoti ir įgyvendinti vietines aplinkosaugos priemones ir užtikrinti tinkamą gamtinės aplinkos kokybę. Įstatymu numatyta, kad savivaldybės aplinkos monitoringą vykdo pagal savo parengtą, su LR Aplinkos ministerija arba jos įgaliota institucija suderintą bei PMS tarybos patvirtintą Savivaldybės aplinkos monitoringo programą.

2015–2019 m. PMS vadovavosi Panevėžio miesto savivaldybės tarybos 2015 m. sausio 29 d. sprendimu Nr. 1-12 patvirtinta Panevėžio miesto savivaldybės aplinkos monitoringo 2015–20219 m. programa. Pagal šią programą Panevėžio mieste vykdomos aplinkos oro stebėsenos, paviršinio vandens stebėsenos, tyliosios viešosios zonos triukšmo, maudyklų monitoringų programos.

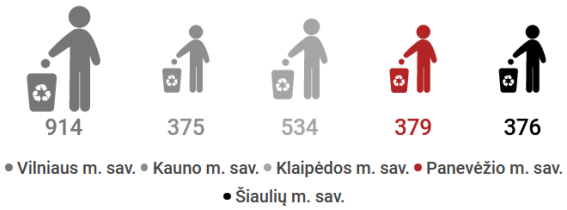
[108] Vadovaujantis Aplinkos apsaugos agentūros duomenimis, *dujinių ir skystųjų medžiagų* apibrėžimas atskirai neteikiamas, vertinant dujinių ir skystųjų medžiagų kiekį aplinkos ore, atskirai vertinama anglies monoksido ir azoto oksidų koncentracija. Tiksliausi anglies monoksidų ir azoto oksidų apibrėžimai pateikiami chemijos vadovėliuose.
[109] Aplinkos apsaugos agentūros duomenimis, kietųjų dalelių koncentracija apskaičiuojama vadovaujantis bendra Europos Sąjungos metodika *EMEP/EEA air pollutant emission inventory guidebook 2016*.
[110] Priimtas 1997 m. lapkričio 20 d. LR Seimo sprendimu Nr. VIII-529 (suvestinė redakcija nuo 2016-08-01).

3.8.2. Atliekų tvarkymas

Pagal LR atliekų tvarkymo įstatymo nuostatas, pagrindinę atliekų tvarkymo[111] sistemos organizavimo funkciją atlieka savivaldos institucijos. PMS atliekų tvarkymo sistema yra Panevėžio regiono komunalinių atliekų tvarkymo sistemos dalis.

AB „Panevėžio specialus autotransportas“ teikia komunalinių atliekų tvarkymo (surinkimo ir pristatymo regioninį sąvartyną) paslaugas įmonėms, organizacijoms, sodų ir garažų bendrijoms, gyventojams, gyvenantiems daugiabučiuose bei individualiuose namuose. Įmonė didelio tūrio konteineriais surenka žaliąsias atliekas, kurias vėliau pristato į eksploatuojamą žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelę, kurioje surenkamos žaliosios atliekos (šakos, žolė ir kitos augalinės kilmės atliekos).

Aplinkos apsaugos agentūros (toliau – AAA) duomenimis, 2019 m.[112] Panevėžio mieste buvo įrengtos 230 antrinių žaliavų konteinerių aikštelės. Informatyvesnis teikiamų atliekų tvarkymo paslaugų prieinamumą ir kokybę atspindintis rodiklis – gyventojų skaičius, kuriems tenka viena antrinių žaliavų konteinerių aikštelė. Panevėžio mieste viena antrinių žaliavų konteinerių aikštelė teko 379 gyventojams (plačiau žr. 3.8.2.1. pav.).

3.8.2.1. pav. Gyventojų skaičius, tenkantis vienai antrinių žaliavų konteinerių surinkimo aikštelei, 2019 m. (vnt.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal AAA duomenis

2019 m. geriausią prieinamumą prie antrinių žaliavų konteinerių turėjo Kauno miesto gyventojai, nes viena antrinių žaliavų konteinerių aikštelė teko 375 gyventojams. Antrinių žaliavų konteinerių aikštelių trūksta Kauno ir Vilniaus miesto savivaldybėse.

2019 m. PMS buvo naudojami 5 893 antrinių žaliavų konteineriai stiklui, 5 892 – plastikui, 5 918 – popieriui, 0 – maistui, 10 – tekstilės. Pagal Aplinkos apsaugos agentūros duomenis, toks konteinerių kiekis pilnai patenkina poreikius. Konteinerių poreikis nėra patenkintas tik Vilniaus miesto savivaldybėje tarp analizėje lyginamų teritorijų.

Mišrios komunalinės atliekos iš Panevėžio miesto gyventojų yra surenkamos į specialius konteinerius. Surinktas mišrias komunalines atliekas atliekų tvarkymo sistemos operatorius AB „Panevėžio specialus autotransportas“ išveža Panevėžio regioninį nepavojingų atliekų sąvartyną Dvarininkų km, Panevėžio raj.

2019 m. 100 proc. Panevėžio miesto gyventojų ir ūkio subjektų naudojosi atliekų tvarkymo paslaugomis. Tai geresni rodikliai nei vidutiniškai šalyje (atitinkamai 99 proc. ir 95 proc.) ir kartu su Klaipėdos bei Šiaulių miestų sav. geriausi tarp lygintų savivaldybių.

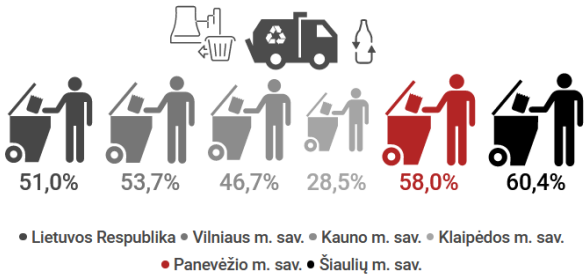
2019 m. šalyje buvo surinkta 1 182 495 t komunalinių atliekų. Panevėžio mieste surinktos atliekos sudarė 3,6 proc. visų šalyje ir 51,5 proc. Surenkamų komunalinių atliekų kiekis 2019 m. palyginti su 2015 m. augo Vilniaus (79 210 t) ir Kauno (16 699 t) miestų savivaldybėse, o mažėjo Panevėžio (-17 980 t), Klaipėdos (-2 825 t), Šiaulių (-8 742 t) miestų savivaldybėse.

Surinktos komunalinės atliekos arba yra perdirbamos naujam jų panaudojimui, arba yra pašalinamos. Vadovaujantis Aplinkos apsaugos agentūros informacija apie atliekų tvarkymą, 2019 m. Panevėžyje 58 proc.

[111] Pagal Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymą, *atliekų tvarkymas* – atliekų prevencijos, apskaitos, deklaravimo, surinkimo, rūšiavimo, ženklinimo, gabenimo, saugojimo, naudojimo bei šalinimo veikla (pirmasis skirsnis, bendrosios nuostatos, 2 straipsnis)

[112] Nuo 2018 m. atliekų apskaitos statistika skelbiama Vieningoje gaminių, pakuočių ir atliekų apskaitos informacinėje sistemoje, kuri dėl techninių kliūčių SPP rengimo metu nefunkcionavo.

komunalinių **atliekų buvo perdirbta/panaudota**. Pagal šį rodiklių PMS pirmavo tarp visų lyginamų teritorijų ir ženkliai viršijo visos šalies vidurkį (51 proc.) (plačiau žr. 3.8.2.2. pav.).

3.8.2.2. lentelė. Perdirbta/panaudota pakartotinai komunalinių atliekų 2019 m. (proc.)
Šaltinis: sudaryta autorių pagal AAA duomenis

Šiuo metu PMS vadovaujasi Panevėžio miesto savivaldybės komunalinių 2014-2020 m. atliekų tvarkymo planu, kuriuo siekiama:

- mažinti sąvartynuose šalinamų atliekų kiekį;
- užtikrinti visuomenės sveikatai ir aplinkai saugų visų atliekų srautų tvarkymą, tobulinti esamas atliekų tvarkymo sistemas;
- tobulinti komunalinių atliekų tvarkymo teisinę bazę;
- efektyvinti atliekų tvarkymo reikalavimų įgyvendinimo ir atliekų tvarkymo užduočių vykdymo kontrolę;
- didinti visuomenės sąmoningumą, tobulinti savivaldybės institucijų darbuotojų kvalifikaciją atliekų tvarkymo srityje.

3.8.3. Žiedinė ekonomika

2015 m. gruodžio 2 d. Europos Komisija priėmė žiedinės ekonomikos dokumentų rinkinį, kuriuo siekiama paskatinti Europos Sąjungoje formuoti žiedinę ekonomiką. 2017 m. sausio 26 d. Europos Komisijos komunikate „Energijos iš atliekų vaidmuo žiedinėje ekonomikoje“ nurodoma, kad siekiant išnaudoti ekonominį potencialą, skatinti inovacijas ir išvengti galimų ekonominių nuostolių dėl turto nuvertėjimo, į naujus atliekų tvarkymo pajėgumus turi būti investuojama atsižvelgiant į ilgalaikę žiedinės ekonomikos perspektyvą ir vadovaujantis ES atliekų tvarkymo hierarchija.

Žiedinės ekonomikos tema Lietuvos miestų planavime yra gana nauja ir apie ją iki šiol kalbama mažai. Iš esmės žiedinės ekonomikos sąvoka aprėpia ne tik produktus (plačiąja prasme), bet ir visą jų gyvenimo laikotarpį ir vadovavimasi šiais pagrindiniais principais:

- atliekų kiekio mažinimas (resursų tausojimas);
- vertės išlaikymas (daiktų gyvenimo ilginimas);
- ekonominės aplinkos įvertinimas (perteklinės produkcijos kiekio mažinimas plačiąja prasme).

Žiedinė ekonomika siekia išlaikyti vertę. Kuo ilgiau naudojamas produktas, tuo didesnė vertė išlaikoma.

3.8.3.1. pav. Žiedinės ekonomikos vertės išlaikymo principai
Šaltinis: sudaryta autorių

Teritorijų planavime pagrindiniai žiedinės ekonomikos principai šiuo metu bendrai aprašomi tik LR bendrojo plano koncepcijoje. LRBP koncepcijoje perėjimas prie žiedinės ekonomikos modelio laikomas svarbiu žingsniu, geresnės gyvenimo kokybės, didesnio aplinkos tvarumo link. Taip pat LRBP koncepcijoje numatoma, kad žiedinės ekonomikos įgyvendinimo užduotys turėtų būti formuojamos regioniniu lygmeniu, o iš to kylančios partnerystės leistų efektyviau išnaudoti turimus išteklius.

Perėjimui prie žiedinės ekonomikos yra būtina:

- kurti individualius sprendimus ar produktus mąstant apie visas grandis ir vertės grandines;
- aiškiai suvokti esamos linijinės ekonomikos erdvinę įtaką aplinkos kokybei;
- nuolat eksperimentuoti taikant skirtingus valdymo metodus;
- nuolat mokytis ir dalintis žiniomis tarp miestų neapsiribojant tik „gerąja praktika“, bet įtraukti ir vietos kultūrines ir erdvines savybes;
- nuolat vystyti erdvinio planavimo sprendimų priėmimo praktiką apimant ne tik miestų plėtrą, bet ir įvairius pramonės ir ekologijos aspektus;
- ugdyti miesto planuotojus palaipsniui įtraukiant vis daugiau medžiagų srautų ir išteklių valdymo aspektų.

Nors Panevėžio miesto galiojančiuose teritorijų planavimo dokumento nėra aiškių nuorodų dėl perėjimo į žiedinę ekonomiką, mieste jau šiandien apstu jos taikymo galimybių. Urbanistiniame planavime ir miesto plėtros procesuose **žiedinės ekonominės principai dažniausiai įgyvendinami**:

1. neplanuojant naujai urbanizuojamų teritorijų, kol nėra išnaudotas esamas teritorijų potencialas;
2. nekuriant naujos infrastruktūros senosios vietoje tol, kol nėra išanalizuota visos antrinio esamo turto panaudojimo galimybės;
3. negriaunant senų industrinių ir kt. nebenaudojamų teritorijų neįvertinus visų jos konversijos, rekonstrukcijos ar kitų antrinio panaudojimo galimybių;
4. detaliai vertinant ekonominę aplinką įvertinimas ir planavimas pagal esamą, o ne nuspėjamą poreikį;
5. skatinant rajonines, regionines ir tarp regionines partnerystes efektyvesniam resursų naudojimui;
6. gamybos procese išskiriamos (šiluminės) ir kt. energijos antrinis panaudojimas;
7. optimizuojant prekių ir paslaugų tiekimo grandines;
8. skatinant kompaktišką plėtrą ir efektyvų resursų naudojimą per įvairias finansines ir ekonomines paskatas.

Dalimi šių aspektų Panevėžyje nėra vadovaujamasi, todėl įvertinus galiojančius teritorijų planavimo dokumentus būtina įvertinti ar:

1. tikslinga infrastruktūros plėtra kai kuriose mažiau urbanizuotose teritorijose ar mažiau gyventojų turinčiose vietose;
2. esamų gatvių, kelių ir pravažiavimų fiziniai parametrai nėra pertekliniai (viršija statybos techniniuose reglamentuose ir planavimo normose numatytus parametrus);
3. lokalių (rajonų) centrų kūrimosi galimybės ir prielaidos, leidžiančios sumažinti vietos gyventojų kelionių skaičių juos funkciškai ir tipologiškai diversifikuojant;
4. visų naujai vystomų viešų infrastruktūros objektų fiziniai dydžiai ir fizinės programos apimtys yra vis dar logiškos neigiamų demografinių tendencijų akivaizdoje;
5. ir toliau skatinama nekoordinuota miesto plėtra periferinėje zonoje;
6. numatomą didelės dalies mieste esančių industrinių teritorijų konversija tabula rasa (nieko neišsaugant) principu yra tikrai tvari;
7. nėra galimybių paskatinti vietos NT rinkos dalyvius, pramoninkus ir kitus verslo atstovus per/pa/naudoti turimą turtą jo negriaunat;
8. sudaromos visos galimybės gyventojams sužinoti ir suprasti žiedinės ekonomikos principus, tikslus ir naudas;
9. svarstoma apie esamos inžinerinės infrastruktūros, tinklų ir kitų objektų atnaujinimą pasitelkiant papildomų regioninių partnerių;

10. įvertinama vietos gamybos procesuose išskiriamos (šiluminės) ir kt. energijos antrinio panaudojimo galimybės.

Norint kurti tvaresnę aplinką, atitinkančią ateities poreikius, svarbu palaipsniui pereiti prie žiedinės ekonomikos ne vien tik dėl to, kad tai yra perspektyvi efektyvesnės pramonės ir visuomenės organizavimo sistemų idėja, bet ir dėl to, kad, jos tinkamas įgyvendinimas duoda daug naudos aplinkai ir objektyvių ekonominių pranašumų. Taip pat svarbu pažymėti, kad žiedinė ekonomika turėtų būti plėtojama ir įgyvendinama sistemingai ir plačiai, neapsiribojant vien tik miestais.

Pagal ES Komisijos 2018 m. nustatytas atliekų pakartotinio panaudojimo ir perdirbimo taisykles, ES valstybės narės iki 2030 m. turės perdirbti 60,0 proc. surenkamų komunalinių atliekų. Šį reikalavimą 2018 m. tenkino Panevėžio ir Vilniaus miestai.

Viena opiausių atliekų problemų, glaudžiai susijusi su galimybe taikyti žiedinės ekonomikos principus yra tekstilės atliekų tvarkymas. Tekstilės atliekos statistiškai sudaro apie 8-9 proc. visų atliekų. Jos nepriskiriamos pavojingoms, tačiau yra labai lėtai irstančios, o sintetinės visai neirstančios. Atliekų tvarkymo įstatyme nustatyta, kad už tekstilės atliekų surinkimą yra atsakingos savivaldybės.

Apibendrinimas

2019 m. Panevėžio mieste veikė 15 taršių įmonių. Nuo 2015 m. šis skaičius sumažėjo 6,3 proc. Tačiau išmetamų teršalų kiekis išaugo 16,7 proc. Tai buvo didžiausias pokytis tarp visų lyginamųjų teritorijų palyginus 2015 m. ir 2019 m. duomenis. Taip pat stacionarių taršos šaltinių išmestų teršalų kiekis, tenkantis 1 gyventojui, Panevėžio mieste 2019 m. buvo didžiausias palyginti su kitomis savivaldybėmis. Didelis 1-am gyventojui tenkantis išmestų teršalų kiekis Panevėžio mieste yra sąlygotas pramoninėse miesto teritorijose veiklą vykdančių pramonės ir gamybos įmonių veiklos. Oro užterštumas yra vienas iš pagrindinių gyventojų sveikatos įtakos veiksnių. Norint geresnės oro kokybės, reikia mažinti jo taršą, ypač transporto ir namų ūkių išmetimus. Visgi siekiant ilgalaikių tvarumo tikslų, iki šiol taikytų aplinkosaugos priemonių nacionaliniu mastu neužteks. Būtini sisteminiai pokyčiai, ypač transporto, energetikos sektoriuose, reikia keisti ir vartojimo modelius bei gyvenimo būdą.

Komunalinių atliekų tvarkymo paslaugas Panevėžio mieste teikia AB „Panevėžio specialus autotransportas“. Visi miesto gyventojai ir ūkio subjektai naudojosi atliekų tvarkymo paslaugomis. Panevėžyje antrinių žaliavų konteinerių aikštelių, priešingai nei Vilniuje ir Kaune, netrūksta. 2019 m. PMS buvo naudojami antrinių žaliavų konteineriai stiklui, plastikui, popieriui, tekstilei, tačiau nei vieno maistui.

Surinktų komunalinių atliekų kiekis palyginti 2015 m. ir 2019 m. Panevėžyje sumažėjo 17 980 t. Tai buvo didžiausias pokytis tarp lyginamų teritorijų. Tikėtina, kad jis labiausiai susijęs su demografiniais pokyčiais bei didėjančiu pirminiu rūšiavimu. Panevėžio miesto savivaldybė ypač teigiamai išsiskiria vertinant perdirbtų/panaudotų pakartotinai komunalinių atliekų rodiklį (58 proc., 2019 m.), kai vidutinis šalies rodiklis yra ženkliai mažesnis (51 proc.).

2018 m. gegužės 30 d. Europos parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/851 nustato atliekų tvarkymo taisykles, tarp kurių yra numatyta, kad iki 2030 m. 60 procentų komunalinių atliekų turi būti perdirbtos. Iš pateiktų Aplinkos apsaugos agentūros duomenų matyti, kad Panevėžio miesto savivaldybės rodiklis yra didesnis nei 60 proc. Visgi būtina įvertinti tai, kad į šį rodiklį patenka ir techninis kompostas, kuris dažniausiai yra naudojamos sąvartyno perdengimui.

2015 m. gruodžio 2 d. Europos Komisija priėmė žiedinės ekonomikos dokumentų rinkinį, kuriuo siekiama paskatinti Europos Sąjungoje formuoti žiedinę ekonomiką. Teritorijų planavime pagrindiniai žiedinės ekonomikos principai šiuo metu bendrai aprašomi tik LR bendrojo plano

koncepcijoje. Žiedinės ekonomikos tema Lietuvos miestų planavime yra gana nauja ir apie ją iki šiol kalbama mažai. Norint kurti tvaresnę aplinką, atitinkančią ateities poreikius, svarbu palaipsniui pereiti prie žiedinės ekonomikos ir tai numatyti planavimo dokumentuose.

Išaugusį 1-am gyventojui tenkantį išmestų teršalų kiekį Panevėžio mieste lemia pramoninėse miesto teritorijose veiklą vykdančių pramonės ir gamybos įmonių veiklos.

Surenkamų komunalinių atliekų kiekis mažėja ir didelė dalis atliekų rūšiuojama dėl vystomos tam palankios infrastruktūros, augančio gyventojų sąmoningumo.

3.9. INFRASTRUKTŪRA IR URBANISTIKA

3.9.1. Urbanistika ir teritorijų planavimas

Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane Panevėžys yra priskiriamas regioninio lygmens urbanistiniam centrui – tai istoriškai susiformavęs, stambiausias regiono administracinis, ekonominis ir kultūrinis centras, kuriame yra sutelktos regiono lygio sveikatos apsaugos, švietimo ir kitos paslaugos.

Panevėžio miestas yra įsikūręs šiaurinėje Lietuvos dalyje, turi patogias jungtis su kitais apskrities ir šalies savivaldybių centrais, jį kerta tarptautiniai kelių transporto koridoriai, numatyta šalia miesto „Rail Baltica“ geležinkelio jungtis. Panevėžys yra vienas iš urbanistinių centrų, turintis didžiausius žmogiškuosius išteklius ir infrastruktūrą. Šie aspektai leidžia Panevėžį matyti kaip miestą, turintį didelį augimo potencialą ir svarbų urbanistinį centrą šiaurinėje Lietuvos dalyje.

Miesto erdvės struktūra yra sudaryta iš pagrindinių zonų: centrinė zona, vidurinė zona, periferinė zona. Panevėžio miesto urbanistinį vystymąsi ir kompoziciją formuoja charakteringos sritys: istorinis miesto centras ir jame esančios nekilnojamosios kultūros vertybės [113], gamtiniai (Panevėžio miestas yra Nemunėlio geografiniame rajone) ir kraštovaizdžio elementai, rekreacinių išteklių panaudojimas ir kt. Panevėžio miesto teritorijos bendrajame plane konstatuojama, kad miestas išsiskiria sutvarkyta, patrauklia centrine miesto dalimi, tačiau trūksta vientiso, darnaus vizualinio viso miesto vaizdo.

Miesto planavimas ir vystymas. Teritorijų planavimas ir miesto savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendinių įgyvendinimas yra savarankiška savivaldybės funkcija. Įgyvendindama šias funkcijas Panevėžio miesto savivaldybė rengia miesto bendrąjį planą, specialiuosius planus, taip pat kitus, susijusius dokumentus.

Panevėžio miesto bendrasis planas. Šiuo metu galioja Panevėžio miesto teritorijos bendrasis planas (toliau – PMBP, patvirtintas Panevėžio miesto savivaldybės Tarybos 2016 m. lapkričio 24 d. sprendimu Nr. 1-408). Vykstant miesto plėtrai, kintant ekonominei, socialinei ir demografinei situacijai, Panevėžio miesto bendrasis planas yra nuolatos atnaujinamas ir keičiamas. Pastarąjį kartą šis planavimo dokumentas atnaujintas 2018 m. (Panevėžio miesto savivaldybės Tarybos 2018 m. lapkričio 29 d. sprendimu Nr. 1-372).

Panevėžio miesto teritorijos bendrojo planavimo tikslas yra užtikrinti darnų miesto vystymąsi, racionalų teritorijų planavimą bei atsakingą išteklių panaudojimą. Panevėžio miesto teritorijos bendrojo plano uždaviniuose yra išdėstyta: sumažinti (pakeisti) daugiaaukštės statybos teritorijų apimtis, sumažinti pramonės ir sandėliavimo objektų teritorijas, patikslinti istorinės dalies zonų ribas, patikslinti (atnaujinti) inžinerinę infrastruktūrą, žaliuosius plotus ir jų ribas bei didžiųjų prekybos centrų išdėstymą.

2014 m. įsigaliojus visiškai naujai teritorijų planavimo įstatymo redakcijai, miesto bendrasis planas tapo pagrindiniu visos urbanistinės miesto vystymo politikos instrumentu. Pagal PMBP sprendinius miesto teritorija yra suskirstyta pagal prioritetines žemės panaudojimo paskirtis, išskiriant kiekvienai zonai nustatytą funkciją. Planuojant teritorijų naudojimo kryptis atsižvelgiama į veiklą, kuri turėtų dominuoti tam tikroje teritorijoje. Pagrindiniai funkcinių zonų reglamentai yra išskirtie šie:

- funkcinės zonos požymiai;
- galimas žemės panaudojimo tipas ir būdas;
- rekomenduojama funkcinių zonų struktūros sandara;
- galimas maksimalus užstatymo intensyvumas ir pastatų aukštis.

Pagal pagrindines miesto teritorijos plėtros kryptis visa miesto teritorija konceptualiai suskirstyta į:

- Urbanizuotas ir urbanizuojamas teritorijas:
- Gyvenamosios zonos (mažo, vidutinio ir intensyvaus užstatymo zonos);
- Centrų zona;
- Specializuotų kompleksų zona;
- Pramonės ir sandėliavimo zona;

[113] Nuo 2008-05-23 Panevėžio miesto centro teritorija įregistruota kaip kultūros paveldo teritorija.

- Inžinerinės infrastruktūros koridorių zona;
- Bendro naudojimo erdvių, atskirų želdynų zona.
- Neurbanizuojamose teritorijose
- Miškų ir miškingų teritorijų zona:
    - ekosistemų apsaugos miškų zona;
    - rekreacinių miškų zona;
- Konservacinės teritorijos zona;
- Vandenų zona.

Remiantis Panevėžio miesto teritorijos bendrojo plano stebėsena bei pateikta ataskaita, išskiriamos neigiamos ir teigiamos tendencijos:

1. Metropolinio centro plėtra neturi aiškios dominuojančios funkcinės krypties, dėl to vystymasis neturi apibrėžtumo.
2. Naujos plėtros teritorijos planuojamos ir užstatomos ekstensyviai bei nekompleksiškai.
3. Naujakuriai skundžiasi paslaugų ir infrastruktūros trūkumu.
4. Didėja gyventojų kasdienių kelionių „centras – periferija“ skaičius. Šiuo požiūriu tikslinga būtų keisti bendrojo plano nuostatas ir jo įgyvendinimo prioritetus dėl tolimesnio miesto struktūros vystymo.
5. Dalis kultūros paveldo objektų nėra tvarkomi Nepakankamai išvystyta socialinė infrastruktūra.
6. Dėl miesto nedidelių gamtinių išteklių bei miesto raidos aspektų Panevėžio miestui vis dar trūksta architektūrinio-urbanistinio unikalumo.
7. Nepakankamai integruota miesto ir priemiestinė zona (nepakankamas susisiekimo ir inžinerinės infrastruktūros vystymasis).
8. Ne visose teritorijose plėtra vykdoma koncentruotai ir kompleksiškai, periferinės teritorijos neturi urbanistinės struktūros.
9. Mažėjantis viešojo transporto populiarumas ir naudojimas.
10. Dalies dviračių takų infrastruktūros fizinė būklė prasta ir reikalauja atnaujinimo.
11. Neišplėtota ir blogos būklės rekreacinių zonų ir objektų infrastruktūra. Rekreacinį potencialą turinčios miesto teritorijos yra nepakankamai integruotos į miesto struktūrą.
12. Miesto želdynai nėra inventorizuoti, nevykdoma jų apskaita.

Teigiamos tendencijos:

1. Panevėžio miesto savivaldybės teritorijos erdvinės struktūros formavimo principai įgyvendinami rengiant žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentus, kurie sudaro prielaidas tvarkyti miesto erdves, plėsti jų socialinių funkcijų įvairovę, kelti gyvenimo kokybę ir didinti miesto investicinį potencialą.
2. Įgyvendinami bendrojo plano tikslai ir uždaviniai integruoti strateginio planavimo dokumentuose vykdant savivaldybės teritorijos naudojimo ilgalaikę strategiją.
3. Stiprinamas miesto centro gyvybingumas, istoriškumo įvaizdis, įvyko miesto įvaizdžiui svarbūs teritorijų ir objektų architektūriniai konkursai, parengti ir pradėti įgyvendinti projektai: Senvagės ir Skaistakalnio parkų su prieigomis kompleksinio sutvarkymo, Laisvės aikštės su prieigomis bei autobusų stoties prieigų, Stasio Eidrigevičiaus Menų centro.
4. Dauguma gamtinio karkaso tolesnio ugdymo ir gamtinės aplinkos puoselėjimo klausimų yra sprendžiama parengtuoju ir miesto bendrojo plano dalimi tapusiu Panevėžio miesto želdynų tvarkymo specialiuoju planu (2014.08.28 Nr.1-241).
5. Panevėžio miesto savivaldybė yra įsteigusi Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybą.
6. Miesto centre vykdomi investicinės programos projektai atnaujina ir pritaiko miestiečių poreikiams kultūrinį ir istorinį paveldą.
7. Išvystyta dviračių takų infrastruktūra, tankus dviračių takų tinklas.
8. Išvystytas ir tankus gatvių tinklas, kurio didžioji dalis su patobulinta kelių danga. Vykdoma miesto gatvių rekonstrukcija.
9. Sudaryta prekybos centrų išsidėstymo schema.

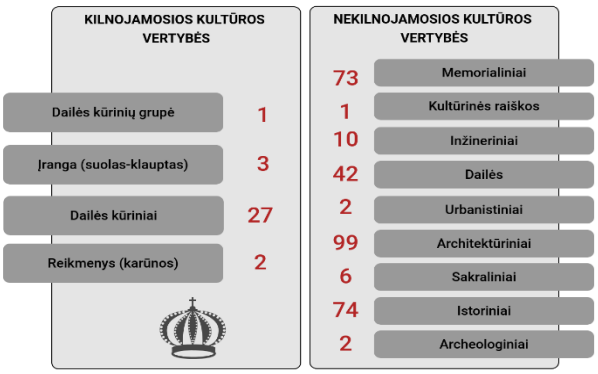
2017-2022 m. laikotarpiu PMS intensyviai sprendžia gamtinių rekreacinių išteklių ir želdynų plėtros bei integracijos į bendrą miesto struktūrą problemines sritis (žr. skyrių 3.9.3. Rekreacinio pobūdžio želdynai, gamtos vertybės), taip pat modernizuoja dviračių takų infrastruktūrą, viešąjį transportą, 2018 m. buvo parengtas Panevėžio miesto darnaus judumo planas (žr. skyrių 3.9.4. Transportas ir susisiekimas). Miesto bendrajame plane išskirtos probleminės sritys sprendžiamos.

Panevėžio miesto centrinės dalies urbanistinės politikos kryptys. Panevėžio miesto urbanistiniai – architektūriniai sprendiniai turi būti įgyvendinami remiantis numatytomis politikos kryptimis. Panevėžio miesto centrinės dalies urbanistinės politikos kryptys 2016 m. – tai strateginio pobūdžio politinis dokumentas, kuriuo remiantis yra numatomi miesto centrinės dalies urbanistinės plėtros ir erdvių formavimo principai bei jų realizavimo mechanizmas. Pagrindinis šio strateginio dokumento rengimo tikslas yra parengti miesto centrinės dalies ir atskirų fragmentų urbanistinės raidos programas bei nustatyti tinkamus urbanistinius parametrus, kas leistų pasiekti urbanistinės plėtros ir paveldo apsaugos optimalų balansą.

3.9.2. Paveldosauga

Kultūros paveldas – vienas iš pagrindinių miesto savitumą nulemiantis faktorius. PMBP kultūros paveldo objektų ir teritorijų sauga yra išreiškiama tikslu siekiant išsaugoti Panevėžyje esantį kultūros paveldą ateinančioms kartoms ir išryškinti istorinį Panevėžio miesto identitetą, išplaukiantį iš esamų gamtinių sąlygų, istorinės miesto plano bei erdvinės struktūros raidos, išlikusių senojo užstatymo fragmentų bei atskirų objektų architektūros charakterio.

Pagal užsienio šalių patirtį[114] bei remiantis jau įgyvendinta Lietuvos gerąja praktika, kultūros paveldas savo **aktualizavimo**[115] prasme turi ypatingai didelį visuomenės poreikių pritaikymo potencialą. Kultūros paveldo objektas gali būti įveiklintas ir pritaikytas bendruomenės centrams, menų inkubatoriams, mokykloms, kultūros įstaigoms ar kitoms bendruomenei reikalingoms įstaigoms ar organizacijoms.

3.9.2.1. pav. Kilnojamosios ir nekilnojamosios vertybės pagal reikšmingumo savybes Panevėžio mieste 2020 m. (vnt.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal Kultūros vertybių registrą

Pagal Lietuvos Respublikos kultūros vertybių registro duomenis 2020 m. Panevėžio mieste buvo įregistruotos 266 kultūros vertybės. Tai yra mažiau nei lyginamose savivaldybėse (Vilniaus m. sav. – 6 275, Kauno m. sav. – 2 333, Klaipėdos m. sav. – 470), bet daugiau nei Šiaulių m. sav. – 175. Kultūros vertybes Panevėžio mieste sudaro nekilnojamosios kultūros vertybės (233 arba 87,6 proc.) ir kilnojamosios kultūros vertybės (33 arba 12,4 proc.).

Didžioji dalis Panevėžio mieste esančių nekilnojamųjų kultūros vertybių yra pavieniai arba kompleksus sudarantys statiniai. Panevėžyje kultūros paveldo objektai susikoncentravę miesto istoriniame centre

[114] „Renovation of Estonian manor houses secured local schools“, http://eeagrants.org/News/2011/Renovation-of-Estonian-manor-houses-secured-local-schools, 2011.

[115] Pagal Kultūros objektų aktualizavimo 2014–2020 metų programą, aktualizavimas – objekto pritaikymas šiuolaikinės visuomenės ir (arba) vietos bendruomenės kultūriniams, socialiniams ir (arba) ekonominiams (t. y., teritorijos, regiono patrauklumo investicijoms didinimas, investicijų įtaka naujų darbų vietų, papildomos rinkos sukūrimui ir pan.) poreikiams.

(išskyrus kelis objektus – Siaurojo geležinkelio komplekso dalis, malūnai ir kt.). Panevėžio miesto centro teritorija yra įregistruota kaip kultūros paveldo teritorija ir ji yra turtinga tokiomis savybėmis, kaip architektūra, istorija, kraštovaizdžiu bei urbanistine erdve.

Vienas svarbiausių faktorių, kuris nulėmė urbanistinius Panevėžio miesto ypatumus – istorinė miesto plano raida. Miestas istoriškai susidarė iš trijų skirtingų urbanistinių vienetų su centre esančiu buvusio valstybinio dvaro (Skaistakalnio) parku ir upės vingiais.

Panevėžio miesto istorinė teritorija susiformavo skirtingo pobūdžio urbanistinių židinių pagrindu. Ji yra suskirstyta į Senojo Panevėžio (pagal senąjį kelią į Daugpilį, dešiniajame Nevėžio krante) ir Naujojo Panevėžio (kairiajame Nevėžio krante, kelių sankryžoje, aplink buvusią turgaus, dabartinę Laisvės aikštę) struktūros dalis. Pats miestas yra išsidėstęs abipus Nevėžio upės kilpos ir vaizdingą žemumą formuoja upės senvagė. Urbanizuotos struktūros paveldo objektai (statiniai) išskiriami tokie kaip Šv. apaštalų Petro ir Povilo bei Švč. Trejybės bažnyčios.

Šiuo metu Panevėžio miestas, siekdamas išlaikyti kultūros paveldą – vieną svarbiausią miesto unikalumą lemiančių faktorių – yra patvirtinęs Panevėžio miesto istorinės dalies teritorijos ir apsaugos zonos ribų nustatymo bei tvarkymo specialųjį planą. Šio plano tikslas yra užtikrinti vietovės kultūros paveldo išsaugojimą ateities kartoms, miesto istorinio vizualinio identiteto apsaugą bei išryškinimą. Kultūros vertybės ir jų teritorijos saugomos ir tvarkomos pagal jų individualius reglamentus, užtikrinant Lietuvos Respublikos kultūros vertybių registre nustatytų vertingųjų savybių išsaugojimą. Šie reikalavimai taikomi visoms Panevėžio mieste esančioms kultūros vertybėms.

Lietuvos Respublikos kultūros vertybių registro duomenimis, Panevėžio mieste yra 66 vietinės reikšmės kultūros paveldo objektai. Šie objektai gali būti finansuojami ar iš dalies kompensuojamas jų tvarkymas savivaldybės lėšomis. PMBP nurodoma, kad Panevėžyje turi būti palaikomas etiškas ir darnus šiuolaikinės architektūros santykis su architektūros paveldu, jo suformuota gamtine aplinka, būtų neužgožiamos ir nesumenkinamos saugomos jo vertybės, atskleidžiamas jų savitumas ir svarba. Šiuolaikinė architektūra turi puoselėti, plėtoti ir praturtinti architektūrinės kūrybos ir statybos tradicijas, ypatumus. Turi būti sudarytos palankios sąlygos kurti gerą architektūrą, užrikinančią tvarią, visavertę ir sveiką aplinką žmogui gyventi ir dirbti.

Siekiant visų kultūros paveldo objektų prieinamumo ir miesto kultūrinio turizmo konkurencingumo didinimo, Panevėžio miesto savivaldybėje 2020 – 2021 m. įgyvendinti:

- Panevėžio miesto dailės galerijos aktualizavimo projektas, kurio tikslas pilnai pritaikyti Dailės galeriją kultūrinei bei edukacinei veiklai.
- Moigių pastatų komplekso modernizavimas ir pritaikymas visuomenės poreikiams, kurio tikslas yra gerinti muziejaus teikiamų paslaugų kokybę, prieinamumą, didinti jų įvairovę. Siekiama, kad muziejus taptų modernia, šiuolaikiška laisvalaikio erdve.

PMS taip pat tvarko senąsias miesto kapines, kitus nekilnojamojo kultūros paveldo objektus ir jų aplinką.

3.9.3. Rekreacinio pobūdžio želdynai, gamtos vertybės

PMBP nurodoma, kad miesto želdynai ir gamtiniai objektai yra svarbus miesto erdvinės struktūros elementas, praturtinantis miesto architektūrinę kompoziciją. Želdiniai formuoja žaliąsias erdves (parkus, skverus, rekreacines zonas ir kt.). Suplanuota, vientisa ir prižiūrima želdynų sistema sukuria estetiško ir sveiko miesto įvaizdį, užtikrina ekologinį stabilumą, teigiamai veikia mikroklimatą.

Panevėžio mieste yra vienintele **saugoma gamtinio pobūdžio teritorija** – tai Savivaldybės įsteigtas Sanžilės kraštovaizdžio draustinis. Šiame draustinis yra priskiriamas konservacinio prioriteto teritorijai, kurioje yra saugomas unikalus gamtinio kraštovaizdžio kompleksas – Sanžilės upelio aplinka ir kraštovaizdis su šiai vietovei būdinga miškų ir pievų augmenija. Bendras kraštovaizdžio draustinio plotas yra 805,24 ha. Didesnę draustinio dalį, t. y. 512 ha, užima miškai. Į Panevėžio miesto teritoriją patenka 55,44 ha draustinio.

Panevėžio miesto savivaldybė 2015-2019 m. sėkmingai inicijavo **želdynų ir rekreacinių teritorijų** jų prieigų atnaujinimo projektus. Baigus įgyvendinti projektus, bus išplėsti žalieji miesto plotai mažiau

apželdintose teritorijose; įrengta nauja ir modernizuota iki tol buvusi blogos būklės gamtinių rekreacinių zonų ir kultūrinių rekreacinių objektų infrastruktūra; integruotos į miesto struktūrą rekreacinį potencialą turinčios miesto teritorijos. Svarbiausi miesto rekreacinio pobūdžio želdynai yra išsidėstę palei Nevėžio upę: Skaistakalnio parkas, Nevėžio upės senvagė, Jaunimo sodas ir Kultūros ir poilsio parkas. Tarp šių žaliųjų erdvių taip pat yra įsiterpusi ir pagrindinė miesto erdvė – Laisvės aikštė.

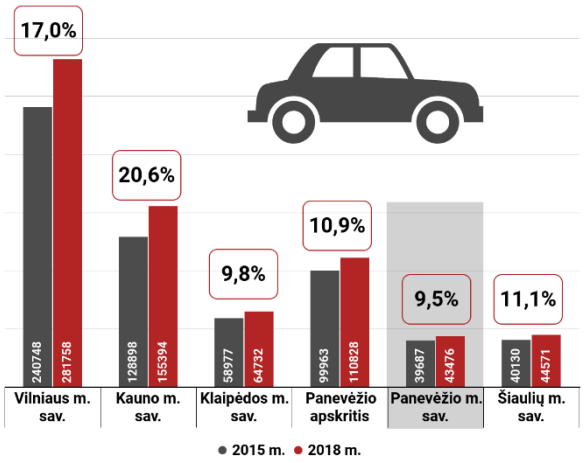
Urban programos projektų[116] Panevėžyje sėkmingas įgyvendinimas leis pagrindines žaliąsias erdves šalia Nevėžio upės apjungti į žaliąjį koridorių, kuris bus naudojamas gyventojų ir miesto svečių rekreacijai, paskatins papildomas vietinio verslo iniciatyvas, darys teigiamą įtaką centrinės dalies vystymuisi ir inicijuos naujus projektus šiuo metu nenaudojamuose ar apleistuose pastatuose.

3.9.4. Transportas ir susisiekimas

Susisiekimo sistemos gerinimas, infrastruktūros plėtra ir modernizavimas yra neatsiejamas sėkmingo mieto vystymosi ekonominis ir socialinis garantas. Panevėžio miestą, kuris yra regioninio lygio urbanistinis centras, kerta du transporto koridoriai, sujungiantys apskrities savivaldybių centrus ir kaimyninių šalių urbanistinius centrus. Tai yra labai svarbus subalansuotas, išplėtotas ir darnus susisiekimo tinklas. Panevėžio miesto darnaus judumo plane (PMDJ) nurodoma, kad gatvių tinklo struktūrą lėmė miesto vystymasis, pagrindiniai prekybos ryšiai su kitais Lietuvos miestais. Miestas turi keturias pirmo svarbumo kryptis (Ukmergė–Vilnius, Šiauliai–Klaipėda, Pasvalys–Ryga, Rokiškis–Kuršėnai). Kitos kryptys yra lokalios arba priemiestinės ir darė kur kas mažesnę įtaką miesto gatvių tinklo formavimui. Nuolatinių ir ilgalaikių spūsčių miestas neturi, tačiau automobilizacijos lygis Panevėžyje auga.

Panevėžio mieste įregistruotų **transporto priemonių**[117] skaičius kasmet didėjo. Visgi Panevėžio mieste 2015–2018 m. įregistruotų transporto priemonių skaičius, lyginant su kitomis teritorijomis, augo lėčiausiai – beveik dešimtadaliu (9,5 proc.) (plačiau žr. 3.9.4.1. pav.).

2018 m. Panevėžio mieste buvo įregistruotos 43 476 kelių transporto priemonės, tai sudarė 3 proc. visų šalyje registruotų transporto priemonių. Ir tai buvo mažiausias rodiklis tarp analizuojamų teritorijų (Vilniuje buvo įregistruota 19,7 proc. visų šalyje registruotų transporto priemonių, Kaune – 10,9 proc., Klaipėdoje – 4,5 proc., Šiauliuose – 11,1 proc.).

3.9.4.1. pav. Transporto priemonių skaičius 2015 m. ir 2018 m. (vnt.) ir jų kitimo dinamika 2015–2018 m. (proc.)

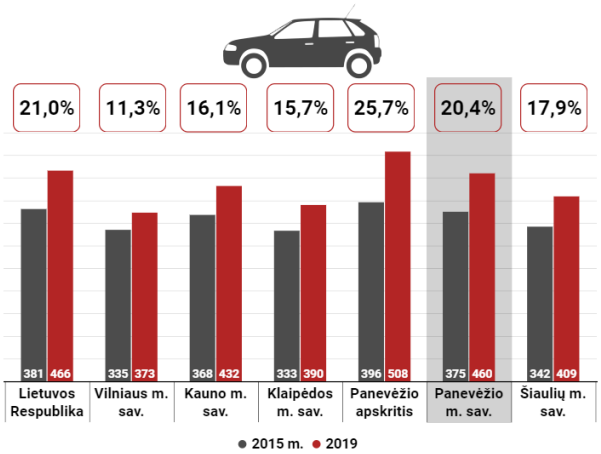
Šaltinis: sudaryta autorių pagal LSD duomenis

[116] Laisvės aikštės ir jos prieigų kompleksinis sutvarkymas; Panevėžio senvagės teritorijos kompleksinis sutvarkymas; Skaistakalnio parkas ir jos prieigų sutvarkymas; Prie „Ekrano“ marių konversija, pritaikant aktyviam poilsiui, užimtumui ir vietos verslo skatinimui; Viešųjų erdvių prie Panevėžio bendruomeninių rūmų sutvarkymas; J. Janonio gatvės (nuo žiedo iki Savitiškio g.) prieigų sutvarkymas; Jaunimo sodo sutvarkymas; Nevėžio upės ir pakrančių sutvarkymas (atkarpa nuo Stoties g. tilto iki Nemuno g. tilto); Kultūros ir poilsio parko modernizavimas; Nepriklausomybės aikštės ir jos prieigų sutvarkymas.

[117] Pagal Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymą, *transporto priemonė* – priemonė žmonėms ir (arba) kroviniams, taip pat ant jos sumontuotai stacionariai įrangai vežti. Ši sąvoka taip pat apima traktorius, savaeiges mašinas ir eismui ne keliais skirtas transporto priemones (pirmasis skirsnis, bendrosios nuostatos, 2 straipsnis).

2018 m. Panevėžio mieste, didžiausią transporto priemonių dalį (87,2 proc.) sudarė lengvieji automobiliai. Vilniaus ir Kauno savivaldybėse lengvieji automobiliai sudarė mažesnę procentinę dalį (Vilniuje – 70,7 proc., Kaune – 77,8 proc. Klaipėdoje – 86,1 proc.).

2019 m. Panevėžio mieste 1 000–iui gyventojų teko 460 lengvųjų automobilių, tai yra vienas didžiausių rodiklių tarp lyginamų teritorijų (didesnis rodiklis buvo tik Panevėžio apskr.). Mažesnis rodiklis užfiksuotas sostinėje, kur 1 000–iui gyventojų teko 373 lengvieji automobiliai, taip pat Kaune (432), Klaipėdoje (390), Šiauliuose (409). Visose nagrinėjamose teritorijose 1 000–iui gyventojų tenkantis lengvųjų automobilių skaičius didėjo, nors darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus mažėjo. Panevėžio miesto rodiklis augo lėčiau (20,4 proc.) nei šalyje (21 proc.) ar Panevėžio apskr. (25,7 proc.) (plačiau žr. 3.9.4.2. pav.).

3.9.4.2. pav. Lengvųjų automobilių skaičiaus, tenkančio 1 000-iui gyventojų, kitimo dinamika 2015–2019 m. (proc.)

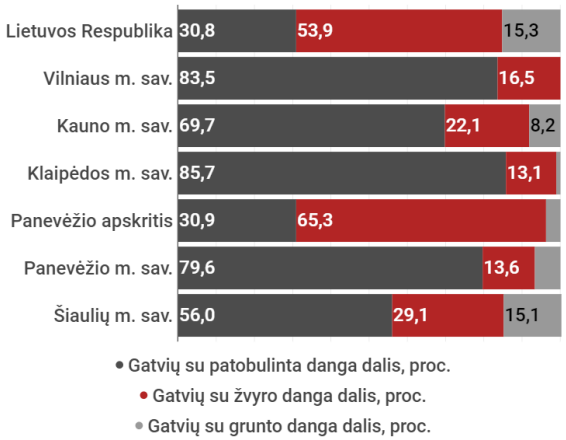
Šaltinis: sudaryta autorių pagal LSD duomenis

Labai svarbu yra ieškoti išeičių, kaip skatinti gyventojus rinktis alternatyvias, aplinkai draugiškesnes bemotores transporto priemones.

Vienas reikšmingiausių susisiekimo infrastruktūros būklės vertinimo rodiklių – esamas **gatvių tinklas ir jo kokybė.** Remiantis Nacionalinės žemės tarnybos duomenimis, 2018 m. Panevėžio mieste gatvės sudarė 6,3 proc. viso miesto ploto. Kelių tinklas, palyginti su kitomis savivaldybėmis, 2018 m. buvo vienas didžiausių, didesnis kelių tinklas fiksuotas tik Kaune – 6,5 proc. (Vilniaus m. sav. – 5,7 proc., Šiaulių m. sav. – 5,3 proc.). Panevėžio miesto kelių tinklas 2020 m. pradžioje buvo dar didesnis – 6,6 proc. viso miesto ploto ir buvo didžiausias lyginant su analizuojamomis teritorijomis.

2019 m. bendras Panevėžio miesto gatvių ilgis siekė 252 km. Panevėžio miesto gatvių ilgis 2015-2019 m. padidėjo 1,2 proc. Kituose miestuose gatvių ilgis mažėjo (Vilniaus m. sav. – miestų gatvių ilgis sumažėjo 17,3 proc., Kauno m. sav. sumažėjo 11,9 proc., Klaipėdos m. sav. sumažėjo 16 proc.). Šiaulių m. sav. miestų gatvių ilgis analizuojamu laikotarpiu liko nepakitęs.

Panevėžio miesto **gatvių būklė** 2019 m. buvo pakankamai gera – 93,2 proc. gatvių yra su danga. Panevėžio miesto gatvių būklė buvo geresnė nei bendrai Lietuvoje, Kaune ir Šiauliuose (plačiau žr. 3.9.4.3. pav.).

3.9.4.3. pav. Gatvių pasiskirstymas pagal dangas 2019 m. (proc.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal LSD duomenis

Pastebėtina, kad Panevėžio mieste kelių su patobulinta danga 2019 m. buvo 79,6 proc. Tai vienas didžiausių 2019 m. fiksuojamų rodiklių tarp lyginamų teritorijų. Visgi Panevėžio miesto pakraštyje, soduose dar yra gatvių, kurios nepritaikytos kokybiškam transporto ir pėsčiųjų judėjimui, nes paprastai jos neturi jokios pėsčiųjų ar dviračių eismui pritaikytos infrastruktūros.

Susisiekimo infrastruktūros išvystymą atspindi **gatvių tankio** rodiklis. Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2019 m. pabaigoje Panevėžio miesto gatvių tankis buvo vienas didžiausių – 5 km/kv. km (toks pat tankis buvo Kaune ir Panevėžio apskr.). Mažesnis rodiklis buvo bendrai Lietuvos bei Šiaulių miesto (4 km/kv. km), Vilniaus ir Klaipėdos (3 km/kv. km).

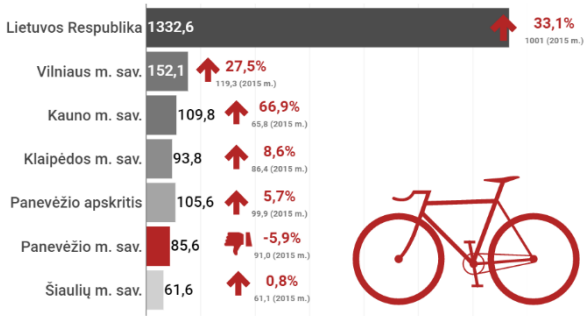
Tačiau ne vien gatvių tinklas ir jo kokybė nulemia miesto susisiekimo sistemos būklę. Panevėžio miesto darnaus judumo plane konstatuojama, jog esamas gyventojų transporto aptarnavimo lygis Panevėžio mieste šiuo metu dar atsilieka nuo išvystytų Europos miestų. 2018 m. parengtas **Panevėžio miesto darnaus judumo planas (PMDJ)**[118] yra strateginio planavimo dokumentas, kurio tikslas užtikrinti šiandieninius ir rytojaus panevėžiečių mobilumo poreikius, kurti geresnę ir sveikesnę miesto aplinką, siekti gamtosauginės, socialinės ir ekonominės darnos mieste. PMDJ plano vizija yra sukurti pažangų ir gyvybingą miestą – regiono centrą, kuriame būtų patogu ir lengva judėti visiems (atkreipiant dėmesį į judėjimą pėsčiomis ir bemotorėmis transporto priemonėmis). Pagal šį dokumentą Panevėžio miestas yra parengęs veiksmų planą, kurį įgyvendina pasitelkus ir ES struktūrinių fondų lėšas, t. y. projektus: „Intelektinės transporto sistemos diegimas Panevėžio mieste“, „Elektronikos gatvės prieigų atnaujinimas, pritaikant verslui ir didinant viešosios infrastruktūros patrauklumą“, A. Jakšto gatvės rekonstrukcija ir kiti gatvių, pėsčiųjų ir dviračių takų būklės gerinimo projektai.

Visgi didžioji dalis Panevėžio traukos objektų yra centrinėje miesto dalyje, taip pat aplink daugiabučių namų kvartalus Klaipėdos gatvės prieigose, blogiausiai aptarnaujami miesto pietvakarinis ir šiaurinis pakraščiai – privačių gyvenamųjų namų kvartalai. Šeimoms, gyvenančioms privačių namų kvartaluose, tenka dažniau naudotis privačiais automobiliais, jų kelionės trukmė ilgesnė[119].

Panevėžio miesto kompaktiškumas, reljefas, socialinės infrastruktūros išsidėstymas ir pasiekiamumas dviračių transportu yra teigiami veiksniai, sudarantys palankias sąlygas dviračių transporto infrastruktūrai vystyti mieste[120]. Šiuo metu dviračių transportu pasiekiama centrinė miesto dalis, užtikrintas pasiekiamumas beveik visų mikrorajonų, esančių atokiau nuo miesto centro. Didžioji dauguma dviračių takų yra įrengti kaip bendri pėsčiųjų ir dviratininkų takai.

[119] Panevėžio darnaus judumo planas, p. 7
[120] Panevėžio darnaus judumo planas, p. 70

Lietuvos statistikos departamento duomenimis 2019 m. bendras dviračių takų ilgis Panevėžio mieste sudarė 85,6 km. (plačiau žr. 3.9.4.4. pav.). Tai sudaro 63 proc. Panevėžio miesto teritorijos bendrajame plane nustatyto viso perspektyvinio miesto pėsčiųjų takų ir dviračių takų tinklo (viso – 135,8 km).

3.9.4.4. pav. Dviračių takų ilgis 2019 m. (km) ir jų kitimo dinamika 2015–2019 m. (proc.)
Šaltinis: sudaryta autorių pagal LSD duomenis

Panevėžio mieste dviračių takų ilgis sutrumpėjo 5,9 proc. nuo 2015 iki 2019 m., kai tuo tarpu visose lyginamosiose teritorijose dviračių takų ilgis 2015–2019 m. padidėjo (plačiau žr. 3.9.4.4. pav.). Susidariusią situaciją galima paaiškinti tuo, kad Panevėžyje ne visi investiciniai projektai, skirti dviračių takų plėtrai, buvo baigti 2019 m. Be to, Lietuvoje nėra vieningos dviračių takų ilgio vertinimo sistemos.

Atsižvelgiant į PMDJ, pagrindinės pėsčiųjų ir dviračių takų tinklo problemos yra prasta takų ir šaligatvių danga, šaligatvių nebuvimas šalutinėse ir priemiesčio gatvėse. Pastebėtina, kad baigus įgyvendinti URBAN programos projektus, Panevėžio miesto savivaldybėje ne tik ženkliai padidės bendras dviračių takų ilgis, bet ir bus sprendžiamos dviračių takų tinklo problemos. Taip pat Panevėžio miestas yra numatęs įgyvendinti su bevariklio transporto skatinimu susijusius judumo plano uždavinius: įdiegti „Bike sharing“ sistemą, įrengti dviračių stovus taip pat dviračių patikrinimo ir greito remonto stoteles, sukurti jungiamųjų dviračių takų tarp miesto ir priemiesčių infrastruktūrą, sukurti dviračių maršrutus ir jų ženklinimą, bei skatinti išmaniųjų dviračių diegimą.

Vienas iš galimų būdų siekiant sumažinti de-galais varomų automobilių skaičių mieste yra elektra **varomų transporto priemonių** skatinimas. PMDJ plane nurodoma, kad Panevėžio miesto valdžia nusprendė suteikti lengvatas ekologiškų elektromobilių vairuotojams. Jiems išduodami specialūs leidimai, suteikiantys galimybę nemokėti įprastos rinkliavos už tokių automobilių stovėjimą visose apmokestintose miesto vietose[121]. Viso 2020 m. Panevėžio mieste buvo 3 elektromobilių įkrovos stotelės.

Kitas svarbus darnaus judumo sistemos elementas yra viešasis transportas. Panevėžio miesto darnaus judumo plane nurodoma, kad viena svarbiausių sudedamųjų dalių, padedanti suderinti miesto susisiekimo sistemą, yra patrauklus ir prieinamas viešasis transportas, todėl Panevėžyje svarbu didinti miestiečių naudojimosi viešuoju transportu mastą, užtikrinti patogumą, greitį ir kelionių efektyvumą[122] . Viešojo transporto pasiekiamumas didelėje dalyje miesto gyvenamųjų teritorijų yra geras.

UAB „Panevėžio autobusų parkas“ yra vienintelis keleivių vežėjas mieste, autobusais pervežantis 100 proc. visų keleivių. Bendras miesto maršrutų ilgis – 192,6 km. Įrengtų viešojo transporto sustojimų skaičius – 235. UAB „Panevėžio autobusų parkas“ 2019 m. eksploatavo 110 autobusų, iš kurių 68 yra miesto. Autobusų skaičius pagal amžių pasiskirstė tokiu būdu: senesni nei 10 metų autobusai (54 proc.), nuo 5 iki 10 metų senumo (26 proc.) ir iki 5 metų (20 proc.). Vidutinis amžius 2019 m. pabaigoje buvo 13,41 metai. Autobusų parkas 2019 m. įsigijo 12 naujų ekologiškų autobusų.

2015–2019 m. laikotarpiu miesto autobusais keliaujančių Panevėžio gyventojų skaičius kito netolygiai. Visgi palyginus 2015 m. ir 2019 m. matyti, kad kliaujančių gyventojų skaičius padidėjo 3 proc. (nuo 8874,9 tūkst. iki 9 141,5 tūkst.). Panevėžio apskrityje šis pokytis sudarė 2,6 proc., Vilniaus mieste – 0,7 proc. Likusių

[121] Panevėžio miesto darnaus judumo planas, p. 14
[122] Panevėžio miesto darnaus judumo planas, p. 23

miestų savivaldybėse keleivių skaičius miesto susisiekimo maršrutais mažėjo: Kaune – 2,3 proc., Klaipėdoje 20,6 proc., Šiauliuose – 6,2 proc.

Vidutiniškai vienam Panevėžio miesto gyventojui 2019 m. teko 115 kelionių autobusu. Tai buvo vienas mažiausių rodiklių tarp lygintų teritorijų. Mažesnis buvo tik visos Lietuvos (104 kelionės autobusu) ir Panevėžio apskr. – 55 kelionės autobusu (plačiau žr. 3.9.4.5. pav.).

3.9.4.5. pav. Vidutiniškai vienam keleiviui tenkantis kelionių autobusu skaičius 2019 m. (vnt.)
Šaltinis: sudaryta autorių pagal LSD duomenis

Panevėžio miesto savivaldybė atsižvelgia į tai, kad vyksta miesto plėtra, struktūrinės miesto zonos tolsta viena nuo kitos, dalis gyventojų keliasi į priemiesčius, todėl didėja ir susisiekimo sistemos problemų sprendimo svarba. Panevėžio viešojo transporto infrastruktūra vis dar yra nepakankamai geros kokybės, todėl gyventojai vis dar aktyviai renkasi keliones automobiliu. Atsižvelgiant į tai, svarbu yra didinti viešojo transporto naudojimosi mastą – Panevėžio miestas yra numatęs įgyvendinti viešojo transporto priemonių plėtrą, t. y. gerinti viešojo transporto komfortą ir kokybę (plėsti ekologiškų viešojo transporto priemonių tinklą, „Rail Baltica“ transporto mazgą integruoti į transporto tinklą, atnaujinti maršrutus ir kt.). Taip pat numatoma tobulinti miesto, priemiesčių ir tarpmiestinio viešojo transporto infrastruktūrą (naujus rajonus integruoti į susisiekimo sistemą, tobulinti autobusų stoties prieigą ir kt.). Šiuo plačiu spektru priemonių yra siekiama užtikrinti viešojo transporto sistemos kokybę, saugumą, prieinamumą, taip pat gerinti infrastruktūros kokybę plečiant maršrutų tinklą.

Tarptautiniai ryšiai ir projektai Panevėžio miesto savivaldybėje įgyvendinami vykdant projektus „Rail Baltica“; Interreg V-A Latvija – Lietuva.

3.9.5. Energetinė infrastruktūra

Lietuvos Respublikos Seimo 2012 m. birželio 26 d. nutarimu Nr. XI-2133 buvo patvirtinta Nacionalinė energetinės nepriklausomybės strategija[123] (toliau – NENS), pagal kurią Lietuvos energetikos tikslas yra gyventojų ir verslo energetikos poreikių užtikrinimas. Šios strategijos siekis yra energetinės nepriklausomybės didinimas, subalansuota ir tvari atsinaujinančių išteklių plėtra, energetikos infrastruktūros modernizavimas, energijos vartojimo efektyvumo didinimas, perėjimas nuo iškastinių prie atsinaujinančių energijos išteklių. Vienas iš svarbiausių siekių yra energetinio efektyvumo didinimas.

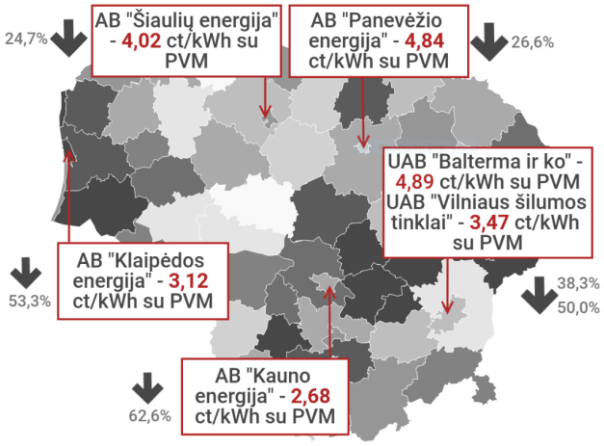
Centralizuotas šilumos tiekimas. Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos (toliau – VERT) duomenimis, 2019 m. centralizuotas šilumos gamybos ir tiekimo paslaugas Panevėžio mieste teikė AB „Panevėžio energija“. AB „Panevėžio energija“ eksploatuoja 7 katilines, kurių bendra instaliuota galia siekia 271,81 MW. Didžiąją dalį šilumos (67 proc.) bendrovė gamino nuosavose gamybos šaltiniuose, 33 proc. supirko iš nepriklausomų šilumos gamintojų (Panevėžio mieste iš UAB „Biokuro energija“).

Bendrovės katilinėse deginamas kuras yra biokuras, kuris 2019 m. kuro struktūroje sudarė 79,9 proc., gamtinės dujos – 17,9 proc., mazutas – 1,8 proc., kitos kuro rūšys – 0,4 proc. Siekiant biokuro naudojimo plėtros yra diegiamos naujos technologijos, buvo rekonstruota Panevėžio miesto katilinė. Keisdama iškastinio kuro naudojimą atsinaujinančiais energijos šaltiniais (biokuru), bendrovė prisideda prie šiltnamio efekto mažinimo. Atsisakius gamtinių dujų buvo dvigubai sumažinta į aplinką išmetamo CO_2 (anglies dioksido). 2019 m. buvo pradėtas eksploatuoti naujas 10 MW galios biokuro katilas, 2020 m. numatytas pastatyti dar vienas

[123] Aktuali redakcija Lietuvos Respublikos Seimo 2018 m. birželio 21 d. nutarimu Nr. XIII-1288 nuo 2018-06-30.

katilas leis biokuro naudojimą padidinti iki 88 proc., dar labiau sumažės į atmosferą išmetamo CO_2 (iki 8 000 t per metus), o nuo 2021 m. – iki 92 proc. Be to AB „Panevėžio energija“ vykdydama šilumos tiekimo tinklų modernizavimą, Panevėžio mieste atnaujino virš 33 proc. šilumos tinklų įrengiant naujus pramoniniu būdu izoliuotus vamzdynus.

AB „Panevėžio energija“ tiekia šilumą ne tik Panevėžio miesto, bet ir Panevėžio, Kėdainių, Rokiškio, Pasvalio, Kupiškio ir Zarasų rajonų vartotojams. Visuose regionuose šilumos kaina yra vienoda. Pagal VERT pateiktus duomenis, 2020 birželio mėnesį šilumos kaina Panevėžio mieste, lyginant su didžiaisiais miestais buvo didžiausia – 4,84 ct/kWh, Šiauliuose – 4,02 ct/kWh, Kaune – 2,68 ct/kWh, Klaipėdoje – 3,12 ct/kWh, Vilniuje – 3,47 ct/kWh. (plačiau žr. 3.9.5.1. pav.)

3.9.5.1. pav. Šilumos kainos didžiuosiuose šalies miestuose 2020 m. birželio mėn., kitimo dinamika 2015-2020 m.

Šaltinis: sudaryta autorių pagal VERT duomenis

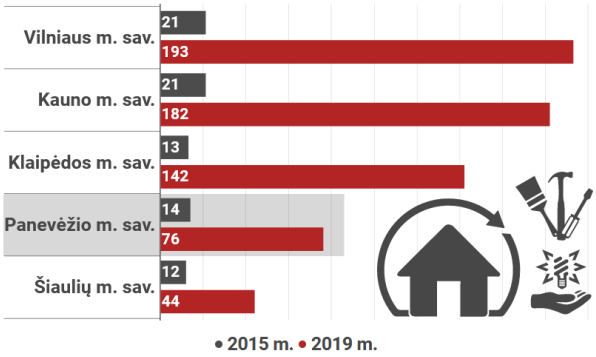
2015–2020 m. (birželio mėn. duomenys) laikotarpiu šilumos kainos visuose didžiuosiuose miestuose mažėjo. Lyginant su analizuojamomis teritorijomis Panevėžio mieste kainos sumažėjimo tempas buvo vienas mažiausių. Tačiau atkreiptinas dėmesys, kad tiekiamos šilumos kaina yra 15 -oje vietoje pagal didėjimo skalę iš 49 šalies šilumos tiekimo įmonių. Pateikiamas Panevėžio ir analizuojamų didžiųjų miestų teikiamos šilumos kainos mažėjimas:

- UAB „Balterma ir ko.“ (Vilnius) – kaina sumažėjo 38,3 proc.;
- AB „Vilniaus šilumos tinklai“ (Vilnius) – kaina sumažėjo 50 proc.;
- AB „Kauno energija“ (Kaunas) – kaina sumažėjo 62,6 proc.;
- AB „Klaipėdos energija“ (Klaipėda) – kaina sumažėjo 53,3 proc.;
- AB „Panevėžio energija“ (Panevėžys) – kaina sumažėjo 26,6 proc.;
- AB „Šiaulių energija“ (Šiauliai) – kaina sumažėjo 24,7 proc.

Pastatų energinio efektyvumo didinimas. Energinis efektyvumas yra laikomas vienu pagrindinių ES klimato politikos tikslų. Seni, nekokybiški ir neekonomiški daugiabučiai yra problema tiek gyventojams, kurie išleidžia nemažą dalį savo pajamų šildymui, tiek valstybei, siekiančiai energijos efektyvumo ir nepriklausomybės didinimo. Lietuvoje yra apie 38 000 daugiabučių namų, kuriuose gyvena daugiau kaip pusė šalies gyventojų. Didelė dalis (35 000 vnt., arba 90 proc.) šių namų pastatyti iki 1993 m. ir yra energetiškai neefektyvūs. Jų šiluminės energijos normatyvinės sąnaudos yra du kartus didesnės nei daugiabučių namų, pastatytų po 1993 m.[124] Siekiant ES tikslų ir reikalavimų iki 2050 m. pastatai turi būti pertvarkyti į beveik nulinės energijos pastatus. Siekiant sumažinti taršą, turi būti vykdomas sklandus modernizavimo procesas.

[124] Valstybės kontrolė. Valstybinio audito ataskaita, 2020 (Nr. VAE-1). Daugiabučių namų atnaujinimas (modernizavimas).

Pagal VšĮ Būsto energijos taupymo agentūra (toliau – BETA) pateikiamus duomenis, 2021 m. (gegužės mėn. duomenys) Panevėžio mieste (per visą programos įgyvendinimo laikotarpį, nuo 2013 metų) buvo atnaujinta 113 daugiabučių, kurie sudarė 3,3 proc. visų šalyje atnaujintų daugiabučių. Nuo 2013 metų daugiausia daugiabučių namų renovuota sostinėje – 275, mažiausiai Šiauliuose – 64, Kaune – 251, Klaipėdoje – 207.

3.9.5.2. pav. Renovuotų (modernizuotų) daugiabučių namų skaičius 2015 m. ir 2019 m. (vnt.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal BETA duomenis

Daugiabučių namų modernizavimas yra grindžiamas tvarumu ir integruotu miesto teritorijų regeneravimu. Tačiau nepaisant to, renovacijai vis dar trūksta holistinio požiūrio, o pats procesas dažnai laikomas statybų, o ne teritorinės plėtros įrankiu. Todėl daugiabučių renovacija tiek Panevėžio mieste, tiek kitose lyginamose teritorijose vykdoma gana pasyviai – iki 2019 m. modernizuota 56,6 proc. 2013 m. savivaldybių atrinktų neefektyviausių daugiabučių namų. Namų modernizavimo nauda yra neabejotina – mažėja tarša, didėja energetinė nepriklausomybė.

Elektros energija ir apšvietimas. Elektros energijos tiekimą Panevėžio mieste užtikrina UAB „Ignitis“. Į Panevėžio miestą elektros energija tiekiama iš bendros Lietuvoje elektros energijos tiekimo sistemos.

Gatvių ir viešųjų erdvių apšvietimą prižiūri UAB „Panevėžio gatvės“, kurią nuosavybės teise valdo Panevėžio miesto savivaldybė (93,7 proc. akcijų).

Miesto gatvių apšvietimo tinkluose 2019 m. buvo eksploatuojama virš 8 320 šviestuvų bei 150 elektros energijos apskaitos spintų, daugiau kaip 287 km. apšvietimo linijų.

2019 m. pakeistos 1 148 lempos, 1 607 m. požeminių kabelių, suremontuota 377 m. oro linijų, 41 valdymo skydas, 161 šviestuvas, suprojektuoti ir įrengti nauji apšvietimo tinklai su LED šviestuvais, atlikta kitų darbų.

Atsinaujinančių išteklių energetika (toliau – AEI). Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatyme[125] nurodytos šios su AEI naudojimo skatinimu susijusios savivaldybių funkcijos:

- rengti ir tvirtinti bei įgyvendinti atsinaujinančių išteklių energijos naudojimo plėtros veiksmų planus;
- organizuojant aprūpinimą šilumos energija savivaldybės teritorijoje, siekti, kad šilumos energijos gamybai būtų naudojami atsinaujinantys energijos ištekliai;
- siekti, kad viešajame transporte būtų naudojamos transporto priemonės, naudojančios atsinaujinančių išteklių energiją, elektromobiliai ir hibridinės transporto priemonės;
- kurti infrastruktūrą, reikalingą atsinaujinančių išteklių energiją ir elektros energiją naudojančių transporto priemonių naudojimo plėtrai;
- rengti ir įgyvendinti visuomenės informavimo ir sąmoningumo ugdymo priemones, teikti konsultacijas ir rengti mokymo programas apie atsinaujinančių energijos išteklių plėtojimo ir naudojimo praktines galimybes ir naudą.

Panevėžio miestas siekiant taršos mažinimo, stengiasi sudaryti sąlygas elektromobilių paplitimui. Pagal VĮ „Regitra“ duomenis, iki 2020 m. birželio 1 d. šalyje buvo registruoti 1 690 elektriniai automobiliai bei 21 820

[125] Priimtas 2011 m. gegužės 12 d. LR Seimo sprendimu Nr. XI-1375 (suvestinė redakcija nuo 2019-10-01 iki 2019-12-31).

hibridiniai automobiliai. Panevėžio mieste 2020 m. (birželio mėn. duomenys) buvo įregistruoti 29 elektra varomi automobiliai, o hibridinių – 707. Šiaulių mieste buvo įregistruoti 60 elektra varomų automobilių, hibridinių – 782.

Įgyvendinant projektą „Elektromobilių įkrovimo prieigų tinklo kūrimas Panevėžio mieste“ 2019 m. buvo įrengtos 3 didelės galios elektromobilių įkrovos stotelės, įgyvendinus projektą 5 metus elektromobilių įkrovos paslaugos visiems vartotojams bus teikiamos nemokamai – 24 valandas per parą, 7 dienas per savaitę. Panevėžio miesto savivaldybė kartu su autobusų parku gerina viešojo transporto paslaugų kokybę – įsigijo 12 naujų ekologiškų autobusų.

Atsinaujinančių energijos išteklių naudojimas, jų plėtojimas ir veiksmingas naudojimas yra vienas svarbiausių energetikos tikslų. Tai yra pasaulio ateitis, nuo kurios priklausys gyvenamosios aplinkos kokybė, socialinė ir ekonominė aplinka. Todėl siekiant formuoti tvarią energetinę infrastruktūrą yra labai svarbus institucijų įsitraukimas į procesą, tinkamų sąlygų sudarymas, suprantant atsinaujinančių energijos išteklių svarbą ir poveikį būsimoms kartoms. 2019 m. pabaigoje Panevėžio miesto savivaldybės taryba pritarė **Ekstremalios klimato kaitos deklaracijai** ir miestas prisijungė prie pasaulinio šį dokumentą patvirtinusių miestų tinklo. Ekstremalios klimato kaitos deklaraciją yra pasitvirtinusios apie 1 260 savivaldybių ir valstybinių institucijų 25 pasaulio šalyse. Valstybės mastu – Prancūzija, Airija, Portugalija, Didžioji Britanija, Australija, JAV, Lenkija. Patvirtinusi deklaraciją Savivaldybė įtvirtino siekį tapti sveikiausiu, žaliausiu, ekologiškiausiu šalies miestu. PMS sieks mažinti iškastinio kuro naudojimą, naudoti atsinaujinančios energijos šaltinius, renovuoti daugiabučius namus ir visuomeninės paskirties pastatus, vykdyti žaliuosius pirkimus, atnaujinti viešąjį transportą, skatinti beatliekę gamybą ir gyvenimo būdą, atnaujinti viešąsias erdves, šviesti visuomenę ir skatinti bendradarbiavimą.

3.9.6. Inžinerinė infrastruktūra

Geriamojo vandens tiekimo bei nuotekų tvarkymo organizavimas yra savarankiškoji savivaldybių funkcija. Šią veiklą Panevėžio mieste reglamentuoja LR geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymas[126], kiti geriamojo vandens tiekimą bei nuotekų tvarkymą reglamentuojantys teisiniai dokumentai.

Panevėžio mieste geriamojo vandens tiekimą ir (arba) nuotekų tvarkymą vykdo bei vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūrą eksploatuoja UAB „Aukštaitijos vandenys“. Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūrą sudaro: vandenvietės geriamajam vandeniui ir nuotekoms, gręžiniai, vandenbokščiai, vandens gerinimo stotys ir kt.

3.9.6.1. pav. Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūra Panevėžio mieste 2019 m.

Šaltinis: sudaryta autorių pagal UAB „Aukštaitijos vandenys“ duomenys

Panevėžyje yra nuolat atliekama geriamojo vandens mikrobiologinės taršos ir cheminės vandens sudėties stebėsena. 2019 m. visose vandenvietėse buvo paimti 545 išgauto iš požemio vandens mėginiai, atlikta 389 vartotojams patiekto geriamojo vandens tyrimai. UAB „Aukštaitijos vandenys“ panevėžiečiams tiekiamo geriamojo vandens kokybė atitinka tiek Lietuvos higienos normos (HN 24:2017), tiek ES geriamojo vandens direktyvų reikalavimus. Bendrovė per parą patiekia 16-18 tūkst. kub. m. geriamojo vandens.

[126] Priimtas 2006 m. liepos 13 d. LR Seimo sprendimu Nr. X-764 (suvestinė redakcija nuo 2019-05-02).

Kiekvienais metais didėja klientų poreikis centralizuotų paslaugų prieinamumui. 2019 m. bendrovė teikė geriamojo vandens tiekimo ir/ar nuotekų tvarkymo paslaugas 49 865 fiziniams asmenims ir 1 338 juridiniam asmeniui (iš viso 51 203 abonentams). Su jais sudarytos sutartys dėl geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugos teikimo. 2019 m., palyginti su 2015 m., vandens tiekimo paslauga besinaudojančių gyventojų skaičius padidėjo 2,6 proc., o ūkio subjektų – 7,1 proc.

Vadovaujantis UAB „Aukštaitijos vandenys“ duomenimis, 2019 m. parduota 6 177,2 tūkst. kub. m. vandens. Lyginant su 2015 m., vandens realizacija padidėjo 12,5 proc.

Teikiamų paslaugų apimčių struktūra yra vienoda pagal klientų grupes tiek geriamojo vandens, tiek nuotekų tvarkymo atveju. 2019 m. buvo surinkta 5 903,1 tūkst. kub. m. nuotekų, lyginant su 2015 m. nuotekų surinkimas padidėjo 8,6 proc.

Bendrovė yra atsakinga už į atvirus vandens telkinius išleidžiamų nuotekų kokybę. Todėl didelis dėmesys yra skiriamas pramonės įmonių padidintos taršos nuotekų, išleidžiamų į nuotekų tinklus, užterštumo kontrolei. 2019 m. iš pramonės įmonių paimtas 1 481 nuotekų mėginys ir atlikti 4 023 nuotekų tyrimai, iš bendrovės nuotekų valyklų paimti 2 898 nuotekų ir dumblo mėginiai, atlikti 8 657 nuotekų ir dumblo tyrimai.

Kasmet UAB „Aukštaitijos vandenys“ atlieka technologinės įrangos bei vamzdynų atnaujinimo darbus: rekonstruojami nuotekų tinklai, statomi nuotekų šalinimo tinklai su siurblinėmis, rekonstruota nuotekų perpumpavimo siurblinės technologinė įranga ir įrengta kėlimo įranga, atnaujinta aeracinė sistema Panevėžio nuotekų valykloje.

UAB „Aukštaitijos vandenys“ 2019 m. toliau įgyvendino investicinį projektą „Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sistemų renovavimas ir plėtra Panevėžio mieste ir rajone“. Projekto įgyvendinimo metu 2019 m. jau buvo įrengta apie 19 km nuotekų ir 19,5 km vandentiekio tinklų; 389 privačių namų savininkams sudaryta galimybė prisijungti prie centralizuotų nuotekų ir 407 prie centralizuotų vandentiekio tinklų. Numatoma, kad įgyvendinus projekto veiklą „Panevėžio miesto nuotekų valymo įrenginių rekonstravimas“ bus rekonstruota nuotekų valyklos grandis ir išplėsti dumblo apdorojimo įrenginiai 3 200 kub. m. Įgyvendinus projekto veiklą „Nuotekų ir vandentiekio tinklų rekonstravimas Panevėžio mieste“ bus rekonstruota apie 9,50 km vandentiekio tinklų ir apie 10,22 km nuotekų tinklų Panevėžio mieste.

Pagal 2015 m. rugpjūčio 27 d. Panevėžio miesto savivaldybės tarybos sprendimą Nr. 1-230, paviršines nuotekas Panevėžio mieste eksploatuoja savivaldybės kontroliuojama įmonė UAB „Panevėžio gatvės“. Paviršinių nuotekų paslaugas perkančių abonentų 2019 m. buvo 532, lyginant su 2015 m. padaugėjo beveik 500 proc. Bendrovė prižiūri ir kontroliuoja 220 km lietaus kanalizacijos kolektorių, apie 9 000 kontrolinių šulinių bei 3 000 lietaus surinkėjus gatvėse.

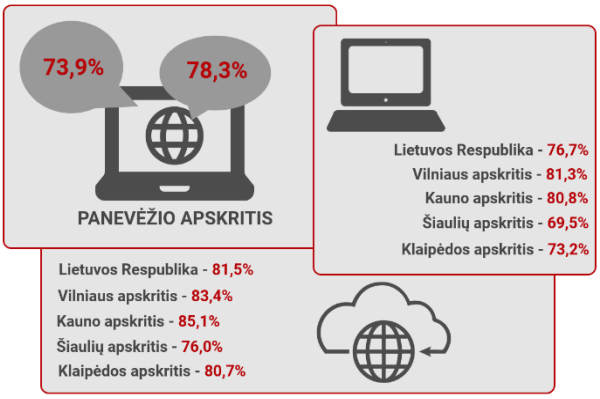
UAB „Panevėžio gatvės“ kartu su miesto savivaldybe nuolat investuoja į paviršinių nuotekų tinklų infrastruktūrą siekiant užtikrinti aukštą paslaugų kokybę vartotojams bei didinti miesto gyventojų gyvenamosios aplinkos kokybę. 2019 m. atlikta dalis paviršinių lietaus nuotekų tinklų rekonstrukcijos (suremontuota 1 268,32 m). Dar 2,23 km tinklo bus suremontuoti per 2020 m. Taip pat atlikta naujų paviršinių lietaus tinklų statyba – naujai paklota 14,02 km paviršinių lietaus nuotekų tinklų. Investicijų projektų įgyvendinimo vykdymas planuojamas ir artimiausiais metais.

Didėjant urbanizuotų teritorijų plotams, didėja ir surenkamų paviršinių nuotekų kiekiai, o augant automobilių srautui, intensyvėjant statyboms, vykdant kelių priežiūrą, didėja paviršinių nuotekų užterštumas. Dėl šios priežasties labai svarbu sutelkti dėmesį į nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtrą, kadangi nuo jos priklauso poveikis gamtai ir žmonių gyvenimo kokybės ateitis.

3.9.7. Technologinė infrastruktūra

Informacinės technologijos, interneto naudojimas ir e. paslaugos. Sparti informacinių technologijų (toliau – IT) plėtra, interneto naudojimo pažanga įgalina viešąsias paslaugas teikiančias įstaigas, tame tarpe ir savivaldybių administracijas, greičiau pritaikyti inovatyvius sprendimus savo veikloje bei didinti elektroninėje erdvėje teikiamų paslaugų apimtis.

Namų ūkių, turinčių asmeninį kompiuterį ir interneto prieigą, duomenis LSD pateikia apskričių lygiu. Panevėžio apskrityje 73,9 proc. gyventojų 2019 m. turėjo asmeninį kompiuterį ir pagal šį rodiklį buvo žemiau šalies vidurkio (76,7 proc.) tačiau viršijo Šiaulių apskrities rodiklį (69,5 proc.).

3.9.7.1. pav. Namų ūkių, turinčių asmeninį kompiuterį ir interneto prieigą, dalis 2019 m. (proc.)
Šaltinis: sudaryta autorių pagal LSD duomenis

Panevėžio apskritis nuo didžiųjų miestų taip pat atsiliko interneto vartojimo aktyvumu – 78,3 proc. namų ūkių turėjo prieigą prie interneto (kompiuteriu, telefonu, planšete). Šis rodiklis buvo 3,2 proc. p. mažesnis nei šalyje bei nuo 2015 m. augo nepakankamu tempu (12,8 proc.).

Siekiant technologinės ir informacinės infrastruktūros plėtros, svarbu, kad būtų prieinamos naujos kartos viešosios paslaugos, diegiami e. demokratijos[127] plėtrą skatinantys įrankiai, užtikrinama galimybė procesus perkelti į elektroninę erdvę ir pan.

Panevėžio miesto savivaldybė reaguodama į pažangių technologijų poreikį bei procesų skaitmenizavimo teikiamą naudą, įgyvendina informacinės visuomenės plėtrą vadovaudamasi Panevėžio miesto strateginio plano ir Informacinės visuomenės plėtros programos nuostatomis. Šiai dienai Panevėžio miesto savivaldybė yra pažengusi informacinės visuomenės plėtros srityje.

Visi duomenys ir informacija, reikalinga miesto valdymui ar administravimui, yra prieinama elektroniniu formatu, didžioji dalis darbo vietų kompiuterizuotos. Visos įgyvendinamos informacinės visuomenės plėtros priemonės prisideda prie administracinės naštos mažinimo.

Panevėžio miesto plėtros strateginio plano vizija numatyta, kad iki 2022 m. miestas turėtų tapti šalies technologijų ir pramonės centru, patraukliu verslui ir investicijoms. Šiai dienai Panevėžio regionas jau yra stiprus išsivysčiusiu pramonės sektoriumi. Jame yra sukuriama beveik 30 proc. regiono bendrojo vidaus produkto ir šis rodiklis viršija Lietuvos vidurkį. Todėl siekiant pažangios pramonės sektoriaus plėtros ir lygiagrečiai vystant Panevėžio miestą yra ypatingai svarbu laiku prisitaikyti prie pasaulyje sparčiai vykstančių pramonės procesų pokyčių.

Pramonė 4.0. – tai naujas ekonomikos raidos etapas, pasižymintis tokių technologijų, kaip didieji duomenys, dirbtinis intelektas, daiktų internetas, robotika, 3D spausdinimas ir pan. sinteze, jų fizine, skaitmenine ir biologine sąveika. Tie pokyčiai yra susiję su tendencijomis diegti ir kurti pažangias skaitmenines technologijas pramonės procesuose tam, kad didėtų įmonių našumas, būtų sukurta pridėtinė vertė ir konkurencingumas.

Panevėžio regione dėl tokios technologinės infrastruktūros plėtros yra suinteresuotos verslo, švietimo, mokslo, nevyriausybinį ir viešąjį sektorius atstovaujančios šalys. Šių įvairiais lygiais veikiančių šalių bendradarbiavimas yra viena svarbiausių sėkmingos Pramonės 4.0 plėtros regione sąlygų. 2018 m. Panevėžio

[127] Lietuvoje vieningo *e. demokratijos* apibrėžimo nėra. E. demokratija apibrėžiama platesniu terminu *e. valdžia*. Anot Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, *e. valdžia* yra valstybės ir savivaldos institucijų reguliuojamas visuomenės santykių plėtros būdas, kurio tikslas – didinti vykdomosios valdžios sprendimų priėmimo skaidrumą, kokybiškiau ir efektyviau teikti visuomenei, verslo subjektams ir institucijoms viešąsias paslaugas ir informaciją, naudoti tam tikras informacinių technologijų teikiamas galimybes.

miesto savivaldybė pasirašė bendradarbiavimo sutartį su 14 švietimo, mokslo, asocijuoto verslo ir paslaugas verslui teikiančių institucijų.

Robotika. Panevėžio miesto tikslas – tapti vienu stipriausių Šiaurės Rytų Europos regiono robotikos centrų. Siekiant šio tikslo, Panevėžio miestas įgyvendino:

- 2018 m. buvo surengtos regioninės robotikos varžybos, robotų fiesta;
- Įkurtas robotikos varžybų centras „RoboLabas“ (duris atvėrė 2019 m.);
- Nupirkta ir 13 mokyklų išdalinta 75 robotų komplektai.
- Pasirašyta bendradarbiavimo kuriant STEAM centrą sutartis su Panevėžio, Biržų, Pasvalio, Kupiškio, Rokiškio rajono savivaldybėmis, Panevėžio kolegija, KTU Panevėžio fakultetu, Panevėžio švietimo centru.
- Robotikos užsiėmimai vyksta 14 ikimokyklinių įstaigų.

Panevėžio mieste 2019 m. rugpjūčio–gruodžio mėn. robotikos centre ,,RoboLabas“ parengta ir akredituota 18 neformaliojo švietimo programų. ,,RoboLabas“ užsiėmimus nuo 2019 m. rugsėjo pasirinko lankyti 272 mokiniai.

Apibendrinimas

Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane Panevėžys yra priskiriamas regioninio lygmens urbanistiniam centrui. Šiuo metu galioja Panevėžio miesto bendrasis planas, patvirtintas Panevėžio miesto savivaldybės Tarybos 2016 m. Panevėžio miesto urbanistinė plėtra yra orientuota į teigiamą Panevėžio kaip metropolinio centro įvaizdžio formavimą, turintį architektūrinį-urbanistinį unikalumą, išskiriantį jį iš kitų Lietuvos miestų. Siekiant to yra būtina laikytis sąlygos, kad miesto urbanistinės struktūros tobulinimas, funkciniai ir kompoziciniai ryšiai, infrastruktūros projektai, architektūrinė išraiška turi atitikti visų parengtų strateginių ir planavimo dokumentų numatytus pasiūlymus ir laikytis vientiso strateginio tikslo.

Panevėžio miestas pagal teritoriją vieningas, urbanistinės struktūros ir architektūros požiūriu susiformavęs miestas. Svarbu, kad išliktų nors fragmentiškai suvokiami trijų Panevėžį suformavusių miestelių (Senasis Panevėžys, Naujasis Panevėžys ir Smėlynė) branduoliai ir išryškinamas jų istorinis charakteris.

2020 m. Panevėžio mieste buvo įregistruotos 266 kultūros vertybės. Savivaldybės kultūros paveldo objektai yra susikoncentravę miesto istoriniame centre (išskyrus kelis objektus – Siaurojo geležinkelio komplekso dalis, malūnai ir kt.). Išlikusius paveldo objektus reiktų ypatingai puoselėti, jų vertinimo kriterijai turėtų atspindėti Panevėžio paveldo būklę.

Panevėžio mieste yra viena saugoma gamtinio pobūdžio teritorija – tai Savivaldybės įsteigtas Sanžilės kraštovaizdžio draustinis. „Natura 2000” teritorijos į Panevėžio miesto teritoriją nepatenka.

Panevėžio miesto savivaldybė 2015–2019 m. sėkmingai inicijavo želdynų ir rekreacinių teritorijų bei jų prieigų atnaujinimo projektus. Baigus įgyvendinti projektus, bus išplėsti žalieji miesto plotai mažiau apželdintose teritorijose; įrengta nauja ir modernizuota iki tol buvusi blogos būklės gamtinių rekreacinių zonų ir kultūrinių rekreacinių objektų infrastruktūra; integruotos į miesto struktūrą rekreacinį potencialą turinčios miesto teritorijos. Gamtos aplinka tampa neatsiejama kokybiško gyvenimo mieste dalimi. Gyventojai vis labiau domisi sveika gyvensena, rūpinasi gyvenamąja aplinka, be to keičiasi žmonių pasaulėžiūrą į tvarumo principus, todėl žaliųjų erdvių poreikis ateityje tik didės.

Panevėžiui, kaip regiono centrui, yra ypatingai svarbi kelių būklė – ji susijusi ne tik su pramone ar investicinės aplinkos gerinimu, tačiau taip pat ir su gyventojų gyvenamosios aplinkos kokybės, saugumo užtikrinimu. Panevėžio miesto kelių tinklas, palyginti su kitomis savivaldybėmis, 2020 m. yra didžiausias (6,6 proc. viso miesto ploto). Savivaldybės gatvių būklė yra pakankamai gera – 93,2

proc. gatvių yra su danga, kai šalies rodiklis yra 84,7 proc. Panevėžio miesto gatvių tankis 2019 m. buvo vienas didžiausių (5 km/kv. km), toks pat tankis buvo Kaune ir Panevėžio apskr., likusiose teritorijose tankio rodiklis buvo mažesnis. Nuolatinių ir ilgalaikių spūsčių miestas neturi. Visgi Panevėžio miesto pakraštyje, soduose dar yra labai daug gatvių, kurios nepritaikytos kokybiškam transporto ir pėsčiųjų judėjimui. Pagal darnaus judumo planavimo nuostatas, nerekomenduojama plėtoti automobiliams skirtą infrastruktūrą, tačiau rekomenduojama optimizuoti esamos infrastruktūros panaudojimą.

Panevėžio miesto darnaus judumo plane konstatuojama, kad Panevėžio mieste esantis dviračių eismo organizavimas neužtikrina visapusiškai saugios ir komfortiškos kelionės, dviračių takai neatitinka parametrų, dangos būklė yra nekokybiška, trūksta dviračių pervažų, dviračių stovėjimo vietų. Tačiau Panevėžio miesto savivaldybei baigus įgyvendinti URBAN programos projektus 2022 m., dviračių takų infrastruktūros situacija ženkliai pagerės. Pastebėtina, kad lengvas susisiekimas didina investicijų pritraukimą, skatina socialinę lygybę, žmonių integraciją ir sprendžia kitas aktualias problemas.

Panevėžio miesto savivaldybėje kaip ir visoje Lietuvoje bei lygintose kitose savivaldybėse automobilių skaičius 2015–2019 m. didėjo. Tai rodo gerėjančią gyventojų ekonominę ir socialinę aplinką, tačiau taip pat atkreipia dėmesį į galimas tvarumo bei saugumo problemas. Transporto priemonių skaičiaus augimas rodo ir tai, kad dabartinė miesto plėtra skatina automobilizaciją, o ne tvarų judumą. Toks nuolatinis, didesniu ar mažesniu intensyvumu augantis individualių transporto priemonių skaičius yra pripažinta problema – vienas didžiausių trikdžių darniam miesto vystymuisi. Augantis transporto priemonių skaičius yra sietinas su oro kokybe, gyventojų mobilumo problemomis. Šių problemų mąsto sumažinimui įtaką daro infrastruktūriniai sprendimai, kuriais siekiama mažinti taršą, gerinti judumą, daryti įtaką pozityviam gyventojų įpročių formavimui.

2015–2019 m. miesto autobusais keliaujančių Panevėžio gyventojų skaičius kito netolygiai, tačiau palyginus 2015 m. ir 2019 m. rodiklius, matyti 3 proc. padidėjimas. Vidutiniškai vienam Panevėžio miesto gyventojui 2019 m. teko 115 kelionių autobusu. Tai buvo mažiausias rodiklis tarp lygintų teritorijų. Pagrindinė šios situacijos priežastis yra vystoma miesto plėtra, kai struktūrinės miesto zonos tolsta viena nuo kitos, dalis gyventojų keliasi į priemiesčius. Be to, Panevėžio viešojo transporto infrastruktūra vis dar yra nepakankamai geros kokybės, todėl gyventojai vis dar aktyviai renkasi keliones automobiliu. Taigi susisiekimo sistemos problemų sprendimo svarba yra didėjanti.

Atsinaujinančių energijos išteklių naudojimas, jų plėtojimas ir veiksmingas naudojimas yra vienas svarbiausių energetikos tikslų. Tai yra pasaulio ateitis, nuo kurios priklausys gyvenamosios aplinkos kokybė, tiek socialinė ir ekonominė aplinka. Todėl siekiant formuoti tvarią energetinę infrastruktūrą yra labai svarbus institucijų įsitraukimas į procesą, tinkamų sąlygų sudarymas, suprantant atsinaujinančių energijos išteklių svarbą ir poveikį būsimoms kartoms.

AB „Panevėžio energija“ katilinėse deginamas kuras nuo 2021 m. sudarys apie 92 proc. viso deginamo kuro. Tokiu būdu ženkliai sumažės į atmosferą išmetamas CO_2 kiekis. 2019 m. pabaigoje Panevėžio miesto savivaldybės taryba pritarė Ekstremalios klimato kaitos deklaracijai ir miestas prisijungė prie pasaulinio šį dokumentą patvirtinusių miestų tinklo. Patvirtinusi deklaraciją Savivaldybė įtvirtino siekį tapti sveikiausiu, žaliausiu, ekologiškiausiu šalies miestu.

Kiekvienais metais didėja klientų poreikis centralizuotų komunalinių paslaugų prieinamumui. Didėjant urbanizuotų teritorijų plotams, didėja ir surenkamų paviršinių nuotekų kiekiai, o augant automobilių srautui, vykdant kelių priežiūrą, didėja paviršinių nuotekų užterštumas.

Panevėžio miesto savivaldybė reaguodama į pažangių technologijų poreikį, bei procesų skaitmenizavimo teikiamą naudą, įgyvendina informacinės visuomenės plėtrą vadovaudamasi Panevėžio miesto strateginio plano ir Informacinės visuomenės plėtros programos nuostatomis. Šiai dienai Panevėžio miesto savivaldybė yra ypatingai toli pažengusi informacinės visuomenės plėtros srityje.

Savivaldybė pasižymi tankiu gatvių tinklu. Tai lemia sparčią miesto urbanistinę plėtrą, tačiau yra nepakankama infrastruktūros plėtra naujai urbanizuotose teritorijose.

Didelį nuosavų automobilių skaičių lemia nepakankamai išvystyta viešojo transporto sistema ir kitos keliavimo alternatyvoms pritaikytos infrastruktūros stoka, o tai daro įtaką miesto taršos augimui.

Patvirtintas ir įgyvendinamas Panevėžio miesto darnaus judumo planas, atnaujinamos rekreacinės teritorijos, Panevėžio miesto prisijungimas prie Ekstremalios klimato kaitos deklaracijos – visa tai sudaro sąlygas Panevėžiui siekti sveikiausio, žaliausio ir ekologiškiausio šalies miesto statuso.

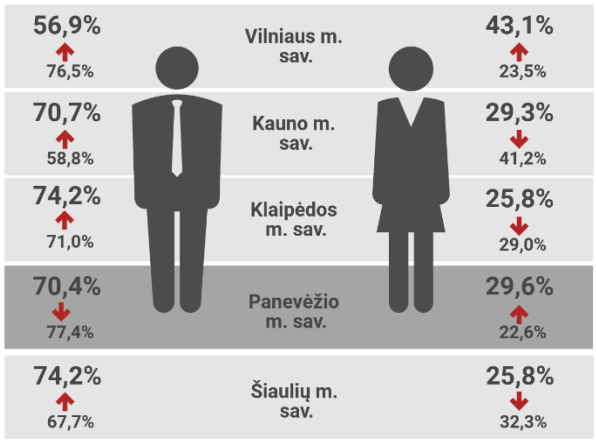
3.10. VIEŠASIS VALDYMAS

3.10.1. Organizacinė Panevėžio miesto savivaldybės struktūra ir veikla

Savivaldybės funkcijos pagal veiklos pobūdį skirstomos į vietos valdžios, viešojo administravimo ir viešųjų paslaugų teikimo. Vietos valdžios funkcijas įstatymų nustatyta tvarka atlieka savivaldybės taryba. Viešojo administravimo funkcijas įstatymų nustatyta tvarka atlieka savivaldybės taryba, savivaldybės vykdomoji institucija (vykdomosios institucijos), kiti savivaldybės įstaigų ir tarnybų vadovai, valstybės tarnautojai, kuriems teisės aktai ar savivaldybės tarybos sprendimai suteikia viešojo administravimo teises savivaldybės teritorijoje. Viešąsias paslaugas teikia savivaldybių įsteigti paslaugų teikėjai arba pagal sudarytas sutartis kiti viešai pasirenkami fiziniai ar juridiniai asmenys.

Panevėžio miesto savivaldybės atstovaujamoji institucija yra **taryba,** turinti vietos valdžios ir viešojo administravimo teises ir pareigas, vykdomoji institucija – administracijos direktorius, turintis viešojo administravimo teises ir pareigas. Šios Savivaldybės institucijos yra atsakingos už savivaldos teisės įgyvendinimą.

Taryba. Panevėžio miesto savivaldybės tarybą (toliau – Taryba) sudaro įstatymų nustatyta tvarka demokratiškai išrinkti Savivaldybės bendruomenės atstovai – 27 PMS tarybos nariai.

3.10.1.1. lentelė. Vyrų ir moterų santykis savivaldybių tarybų rinkimuose 2015 ir 2019 m. (proc.) bei pokytis, lyginant su 2015 ir 2019 m. rinkimų rezultatus (proc.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal LR Vyriausios rinkimų komisijos duomenis

2019–2023 m. kadencijai į Tarybą buvo išrinktos 8 moterys, kurios sudaro 29,6 proc. visų Tarybos narių. Geresnis moterų ir vyrų santykis tos pačios kadencijos lyginamų miestų tarybose yra tik Vilniaus mieste, kur moterys sudaro 43,1 proc. visų tarybos narių. Palyginus rinkimų rezultatus su 2015 m. miestų tarybų narių lyčių balansu, aktyvesnis moterų įsitraukimas į vietos valdymą pastebimas tik Panevėžio ir Vilniaus miestų atveju (plačiau žr. 3.10.1.1. pav.).

PMS sudaryti **5 Panevėžio miesto savivaldybės tarybos komitetai**: Švietimo, mokslo ir jaunimo reikalų; Kultūros ir meno; Bendruomenių, socialinių reikalų, sveikatos ir sporto; Strateginio planavimo, finansų ir infrastruktūros; Kontrolės.

Nuo 2015 m. Lietuvoje savivaldybių merai pradėti rinkti tiesiogiai. Strateginio plėtros plano rengimo metu Panevėžio miesto savivaldybės **mero pareigas** eina Rytis Mykolas Račkauskas.

Panevėžio miesto savivaldybėje veikia **Savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba** (viešasis juridinis asmuo), kurią 2019 m. sudarė 8 valstybės tarnautojų pareigybės: savivaldybės kontrolierė, 1 savivaldybės kontrolierės pavaduotoja, 2 patarėjai ir 4 vyriausieji specialistai.

PMSA organizacinė struktūra. Tinkama organizacijos funkcijų ir darbuotojų, padalinių vadovų atskaitomybės konfigūravimas gali palengvinti strateginio plėtros plano įgyvendinimą, visų suinteresuotų šalių poreikių patenkinimą ir padidinti PMS veiklos produktyvumą. Šiuo metu PMSA vadovaujasi Panevėžio miesto

savivaldybės tarybos 2015 m. lapkričio 26 d. sprendimu Nr. 1-296 (su vėlesniais pakeitimais) patvirtinta PMSA struktūra, kurią sudaro 17 skyrių ir 5 poskyriai, taip pat pareigybės, neįeinančios į struktūrinių padalinių sudėtį.

Žmogiškieji ištekliai. Aukščiau minėtu sprendimu nustatytas ir didžiausias leistinas valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, pareigybių skaičius, yra 255.

Pagal Lietuvos laisvosios rinkos instituto 2018 m. atliktą analizę, Lietuvos 2018 m. 1 000-iui gyventojų tenkantis savivaldybėse administracijos užimtų pareigybių vidutinis skaičius siekė 7,05. PMSA darbuotojų skaičius, tenkantis 1 000-iui gyventojų, buvo vienas mažiausių šalyje, tačiau vienas didžiausių tarp lygintų savivaldybių ir siekė 2,64 darbuotojus.

Valstybinio socialinio draudimo fondo (Sodra) duomenimis, 2020 m. balandžio mėn. PMSA apdraustųjų, už kuriuos mokamos VSD įmokos, skaičius sudarė 239.

3.10.2. Komunikacija ir ryšiai su visuomene

Reaguodama į augantį interneto vartojimą, PMSA sistemingai diegia informacines ir ryšių technologijas, padedančias įtraukti miesto gyventojus į Savivaldybės valdymą ir skatinančias viešojo valdymo atvirumą bei atsakomybę, mažinant administracinę naštą. Tokiu būdu PMSA ne tik tobulina viešąjį valdymą, gerina teikiamų paslaugų prieinamumą, bet ir formuoja teigiamą Savivaldybės įvaizdį. Plečiantis interneto ir kitų elektroninių paslaugų tinklų, ypač mobiliųjų technologijų, prieinamumui ir naudojimui, PMSA daugelį paslaugų perkelia į elektroninę erdvę, diegia e. demokratijos [128] plėtrą skatinančius įrankius, užtikrina galimybę verslo procesus perkelti į elektroninę erdvę ir pan.

Visa informacija, reikalinga Panevėžio miestui valdyti ir Savivaldybės administravimo funkcijoms atlikti, sukaupta ir saugoma elektroniniu pavidalu. Daugelis darbo vietų kompiuterizuotos tiek Panevėžio savivaldybės administracijoje, tiek biudžetinėse įstaigose, t. y. vadovams sudaryta galimybė vadovauti iš savo kompiuterizuotų darbo vietų, o darbuotojams – kaupti informaciją pagal savo atliekamas funkcijas. Biudžetinių įstaigų darbuotojams sukurtos nuotolinės prieigos prie informacinių sistemų „Avilys“ ir „Biudžetas VS“. Visos biudžetinės įstaigos su Savivaldybės administracija dirba bendroje duomenų bazėje.

Panevėžio miesto savivaldybėje yra diegiamos bei plėtojamos integruotos informacinės sistemos, virtualaus privataus tinklo pagrindu, vykdoma nuotolinių darbo vietų plėtra, 2019 m. atnaujinta Tarybos posėdžių diskusijų ir balsavimo sistemos techninė bei programinė įranga ir kt. Nuolatinės investicijos į inovacijas, techninės ir programinės įrangos modernizavimą, PMSA leidžia didinti darbo vietų patikimumą ir atitikimą duomenų saugos reikalavimams, užtikrinti naudojamos programinės įrangos legalumą.

E. paslaugos yra sąlyginai nauja technologinės aplinkos progreso paskatinta inovacija, pasireiškianti tiek viešojo valdymo, tiek verslo erdvėse, kurios, plečiantis interneto ir kitų elektroninių paslaugų tinklui, ypač mobiliųjų technologijų prieinamumui ir naudojimui, sparčiai populiarėja. Aukščiau įvardinti faktoriai lėmė gerėjantį PMSA teikiamų e-paslaugų prieinamumą bei aktyvėjantį naudojimąsi jomis.

2018 m., palyginti su 2015 m., paslaugų, užsakomų elektroniniu būdu, skaičius kasmet vis didėjo: 2015 m. – 1, 2016 m. – 38, 2017 m. – 260, 2018 m. – 355, 2019 m. – 436 (plačiau žr. 3.10.2.1. pav.).

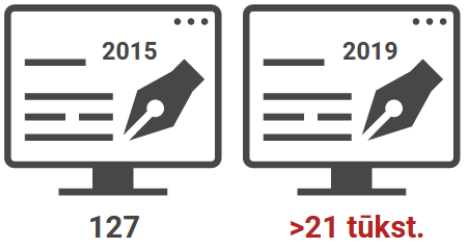

3.10.2.1. pav. Užsakomų e-paslaugų skaičius, Panevėžio miesto savivaldybės administracijoje 2015–2019 m. (vnt.)

Šaltinis: Panevėžio miesto savivaldybės administracijos duomenys

[128] Lietuvoje vieningo *e. demokratijos* apibrėžimo nėra. E. demokratija apibrėžiama platesniu terminu *e. valdžia*. Anot Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, *e. valdžia* yra valstybės ir savivaldos institucijų reguliuojamas visuomenės santykių plėtros būdas, kurio tikslas – didinti vykdomosios valdžios sprendimų priėmimo skaidrumą, kokybiškiau ir efektyviau teikti visuomenei, verslo subjektams ir institucijoms viešąsias paslaugas ir informaciją, naudoti tam tikras informacinių technologijų teikiamas galimybes.

PMSA tinkamai įvertina ir adekvačiai reaguoja į vykstančius informacinių ir ryšių technologijų pokyčius, modernėjančius valdymo procesus, greito ir kokybiško paslaugų suteikimo poreikį. Tą patvirtina augantis el. parašu pasirašomų dokumentų skaičius. 2019 m. el. parašu buvo pasirašyta daugiau nei 21 tūkst. dokumentų, kai 2015 m. tokių buvo vos 127.

3.10.2.2. pav. El. parašu pasirašomų dokumentų skaičius, Panevėžio miesto savivaldybės administracijoje 2015 m. ir 2019 m. (vnt.)

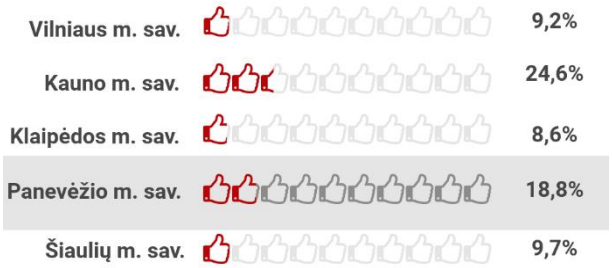
Šaltinis: Panevėžio miesto savivaldybės administracijos duomenys

Komunikacija su visuomene. PMSA siekia aktyvaus gyventojų įsitraukimo į miesto gyvenimą, vystymą, valdymą. Savivaldybė informuoja visuomenę apie PMSA veiklą, svarbiausias miesto aktualijas, nuolatos ir nuosekliai informaciją pateikdama įvairiomis žiniasklaidos priemonėmis: internetinėje žiniasklaidoje, socialiniuose tinkluose, vietinėje ir nacionalinėje spaudoje, radijuje, televizijoje.

PMSA pirminės komunikacijos priemonės – institucijos internetinis puslapis www.panevezys.lt ir oficiali Panevėžio savivaldybės socialinio tinklo Facebook paskyra, kuriuose pateikiama susistemina ir aktuali informacija. Taip pat PMSA visuomenę informuoja šiuose tinklalapiuose:

- https://projektai.panevezys.lt
- https://industry4panevezys.lt
- https://darzeliai.panevezys.lt
- https://globalus.panevezys.lt
- https://maps.panevezys.lt

Siekiant įvertinti gyventojų pasiekiamumą per PMSA socialinio tinklo Facebook paskyrą, buvo skaičiuojama, kiek procentų tikslinės grupės, t. y. Panevėžio miesto gyventojų, pasiekia naujienos, ar įrašai socialiniame tinkle.

3.10.2.3. pav. Gyventojų įsitraukimas savivaldybių Facebook paskyrose 2020 m. (proc.)

Šaltinis: sudaryta autorių pagal savivaldybių Facebook paskyrų duomenis

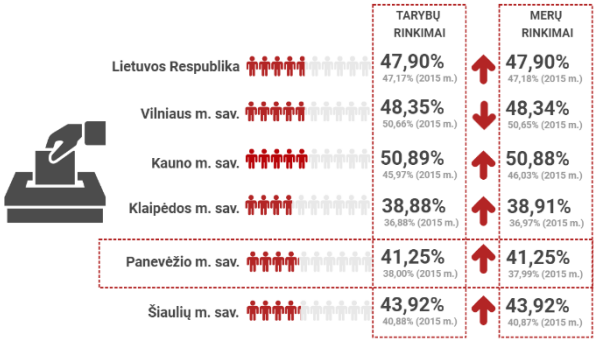
Analizuojant gautą įsitraukimo rodiklį, matoma, kad Panevėžio miesto tikslinės grupės pasiekiamumas atsiliko tik nuo Kauno m. sav. (plačiau žr. 3.10.2.3. pav.).

Bendru vertinimu, PMSA yra labai aktyvi Facebook socialinio tinklo vartotoja. Šio tinklo pagalba gyventojus pasiekia susisteminta ir aktuali informacija. PMSA apsiriboja dviejų tinklų naudojimu[129]. Vilniaus, Kauno ir Šiaulių miestų savivaldybės turi trijų socialinių tinklų paskyras: Vilnius – socialiniame tinkle Twitter, Kaunas – socialiniame tinkle – Instagram, Šiauliai – socialiniame tinkle Linkedin.

Socialiniai tinklai tampa vis patogesniu įrankiu savivaldybės vadovams ir darbuotojams tiesiogiai bendrauti su piliečiais internetinėje erdvėje, kur patogu ne tik pateikti aktualijas, bet ir paklausti, diskutuoti, išklausyti, išgirsti, pamatyti. Socialiniai tinklai ir patiems gyventojams šiandien yra vienas patraukliausių mechanizmų dėl prieinamumo, patogaus naudojimo. PMSA turi didelį potencialą naudojant šią komunikacinę priemonę.

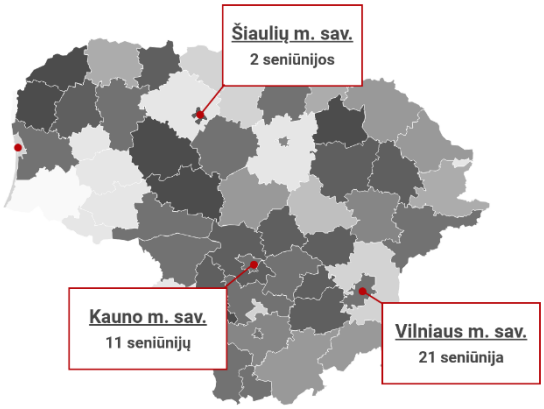
3.10.3. Gyventojų įtraukimas į viešojo valdymo procesus

Visuomenės narių tiesioginis įtraukimas į sprendimų priėmimo procesus yra siektinas, norint užtikrinti operatyvų valdžios reagavimą į Panevėžio mieste vykstančius ekonominius, socialinius pokyčius ir atitinkamą sprendimų priėmimą, kurie sudarytų sąlygas darniai ekonominei ir socialinei miesto plėtrai. Vienas pagrindinių piliečių įtraukimo į viešojo valdymo mechanizmą yra rinkimų teisė – t. y. teisė rinkti atstovus į savivaldybių tarybą. Nuo 2015 m. vykdomi tiesioginiai mero rinkimai. 2019 m. vykusiuose savivaldybių tarybų rinkimuose balso teisę turinčių panevėžiečių aktyvumas siekė 41,25 proc. ir nežymiai atsiliko nuo šalies vidurkio (47,90 proc.). Gera tendencija yra ta, kad palyginus su 2015 m. vykusiais savivaldos tarybų rinkimais, pilietinę pareigą atlikusių panevėžiečių dalis didėjo sparčiausiai (38,0 proc.), išskyrus Kauno m. sav. (plačiau žr. 3.10.3.1. pav.).

3.10.3.1. pav. Rinkėjų aktyvumas savivaldos rinkimuose 2015 m. ir 2019 m. (proc.)
Šaltinis: sudaryta autorių pagal LR Vyriausiosios rinkimų komisijos duomenis

LR vietos savivaldos įstatyme[130] buvo įteisinti **seniūnijos ir seniūno** institutai. Savivaldybių seniūnijos buvo sukurtos buvusių žemesnės pakopos savivaldybių (apylinkių, gyvenviečių, rajonų miestų) pagrindu.

3.10.3.2. pav. Seniūnijos didžiuosiuose miestuose 2020 m.
Šaltinis: sudaryta autorių pagal savivaldybių viešai teikiamus duomenis

[129] Socialiniame tinkle *Linkedin* sukurtas profilis yra neaktyvus.

[130] Priimtas 1994 m. liepos 7 d. LR Seimo Nr. I-553 (suvestinė redakcija nuo 2019-07-27).

PMS kartu su Klaipėdos miesto savivaldybe tarp lyginamų savivaldybių neturi seniūnijų, todėl LR vietos savivaldos įstatyme seniūnijoms numatytas funkcijas Panevėžyje įgyvendina savivaldybės administracija. Tarpinis vaidmuo tarp bendruomenės ir PMSA Panevėžio mieste atitenka seniūnaitijoms, kurių yra 10.

Seniūnaičiai įgyvendina šias LR vietos savivaldos įstatyme numatytas funkcijas:

- skatina bendruomenių iniciatyvas įgyvendinant projektus ar projektines veiklas, vykdant teritorijų ir infrastruktūros priežiūrą;
- organizuoja referendumus ir gyventojų apklausas, dalyvauja Tarybos komitetuose;
- betarpiškai komunikuoja su gyventojais bei atsakingais PMSA padaliniais sprendžiant gyventojams aktualias problemas.

2019–2023 m. kadencijai yra išrinkti visų 10-ties seniūnaitijų seniūnaičiai. Tokia 2019–2023 m. situacija leidžia efektyviai įgyvendinti tarpininkavimo tarp bendruomenių ir PMSA funkcijas, ir tai lemia didesnes gyventojų dalyvavimo viešajame valdyme galimybes.

3.10.4. PMSA pavaldžios įstaigos ir nekilnojamasis turtas

PMSA pavaldžios įstaigos. 2020 m. PMSA pavaldume buvo 71 biudžetinė įstaiga (toliau – BĮ) ir 12 viešųjų įstaigų (toliau – VšĮ) bei 10 PMS kontroliuojamų įmonių.

3.10.4.1. pav. PMS biudžetinės, viešosios įstaigos ir kontroliuojamos įmonės

Šaltinis: sudaryta autorių pagal PMSA duomenis

Remiantis Valdymo koordinavimo centro duomenimis AB „Panevėžio energija“, UAB „Aukštaitijos vandenys“, AB „Panevėžio specialus autotransportas“, AB „Panevėžio butų ūkis“, UAB „Grauduva“, UAB „Panevėžio būstas“ 2018 m. į Panevėžio miesto savivaldybės biudžetą įnešė 1,1 mln. dividendų ir pelno įmokų.

Savivaldybei atstovaujanti institucija privalo siekti, kad būtų užtikrintas savivaldybės valdomos įmonės veiklos teisėtumas, ekonomiškumas, efektyvumas, rezultatyvumas ir skaidrumas, strategijos ir veiklos planų įgyvendinimas, turto apsauga, informacijos ir ataskaitų patikimumas ir išsamumas, sutartinių ir kitų įsipareigojimų tretiesiems asmenims laikymasis ir visų su tuo susijusių rizikos veiksnių valdymas. Nuo 2018 m. liepos 1 d. Lietuvos savivaldybės įgijo pareigą užtikrinti, kad jų valdomų įmonių valdybos ir arba stebėtojų tarybos būtų nepriklausomos. Nepriklausomų narių PMS valdomų įmonių valdybose ir stebėtojų tarybose daugėjo.

Savivaldybės administracija ir biudžetinės įstaigos tiek buhalterinę apskaitą, tiek finansų valdymą tvarko bendroje informacinės sistemos „Biudžetas VS“ duomenų bazėje.

PMS valdomas nekilnojamasis turtas. Panevėžio miesto savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos 2020 m. kovo 31 d. Nr. SAA-2 atliktos Panevėžio miesto savivaldybės nekilnojamojo turto valdymo veiklos audito ataskaitos duomenims, Savivaldybė 2019 m. I pusm. nuosavybės teise valdė 1 029 ilgalaikio nekilnojamojo turto vienetus – gyvenamuosius ir negyvenamuosius pastatus ir jų dalis. Didžiausią dalį pagal skaičių (689 vnt.) sudarė gyvenamosios patalpos – Savivaldybės būsto fondas. Minėto audito ataskaitoje pateikiamos šios išvados:

1. Savivaldybė NT valdo neturėdama patvirtintų turto valdymo krypčių.
2. Savivaldybė nesikonsultuoja su vietos bendruomene dėl NT valdymo.
3. Savivaldybės NT naudojamas savivaldybės funkcijoms vykdyti.
4. Nepriimami sprendimai dėl savivaldybės funkcijoms nenaudojamo NT.
5. Savivaldybės NT nuomojamas laikantis teisės aktų reikalavimų.
6. Savivaldybės būstai apskaityti, registruoti ir išnuomoti tinkamai.
7. Ne visiems pastatams suformuoti žemės sklypai.
8. Panaudos pagrindais perduotas Savivaldybės NT naudojamas teises aktų nustatyta tvarka.
9. Nepriimami sprendimai dėl buvusio bešeimininkio NT tolimesnio naudojimo.
10. Savivaldybės taryba nenustatė reikalavimų Savivaldybės turto ataskaitos turiniui.
11. Savivaldybės turto ataskaitose teikiami nepakankami duomenys Savivaldybės NT valdymo sprendimams priimti.

Apibendrinimas

Panevėžio miesto savivaldybės atstovaujamoji institucija yra Taryba, turinti vietos valdžios ir viešojo administravimo teises ir pareigas. 2019–2023 m. kadencijai į Tarybą buvo išrinktos 8 moterys, kurios sudaro šiek tiek daugiau nei ketvirtadalį visų Tarybos narių (29,6 proc.). Geresnis moterų ir vyrų santykis tos pačios kadencijos lyginamų miestų tarybose yra tik Vilniaus mieste. Siekiant užtikrinti vietos politikų priimamų sprendimų įvairiapusiškumą, platesnį problemų matymą, abiejų lyčių žmonių interesų tenkinimą, būtina užtikrinti vyrų ir moterų pusiausvyrą valdančiosiose institucijose. Lyčių lygybės didinimas yra ir viena iš pagrindinių ES veiklos sričių: moterų ir vyrų lygybė yra labai svarbi ES vertybė ir vienas iš ES tikslų, taip pat ekonomikos augimo varomoji jėga. ES siekia visose veiklos srityse didinti vyrų ir moterų lygybę, todėl turi būti ieškoma priemonių ir toliau didinti moterų įsitraukimą į Panevėžio miesto valdymą.

PMSA darbuotojų skaičius, tenkantis 1 000-iui gyventojų, buvo vienas mažiausių šalyje ir siekė 2,64 darbuotojus.

Darbuotojų profesionalumas yra pagrindinis sėkmingos, efektyvios, kokybiškos institucijos veiklos pamatas. Todėl itin svarbus nuolatinis savivaldybėse dirbančių asmenų administracinių gebėjimų ir jų kvalifikacijos tobulinimas. Be to, ateityje mažėjant ES struktūrinės paramos lėšoms, būtina ieškoti sprendimų, kaip didinti vietos savivaldos pajėgumus, galias ir kompetencijas, kad PMS gebėtų užtikrinti savo bei Panevėžio regiono plėtrą ne tik ES lėšomis.

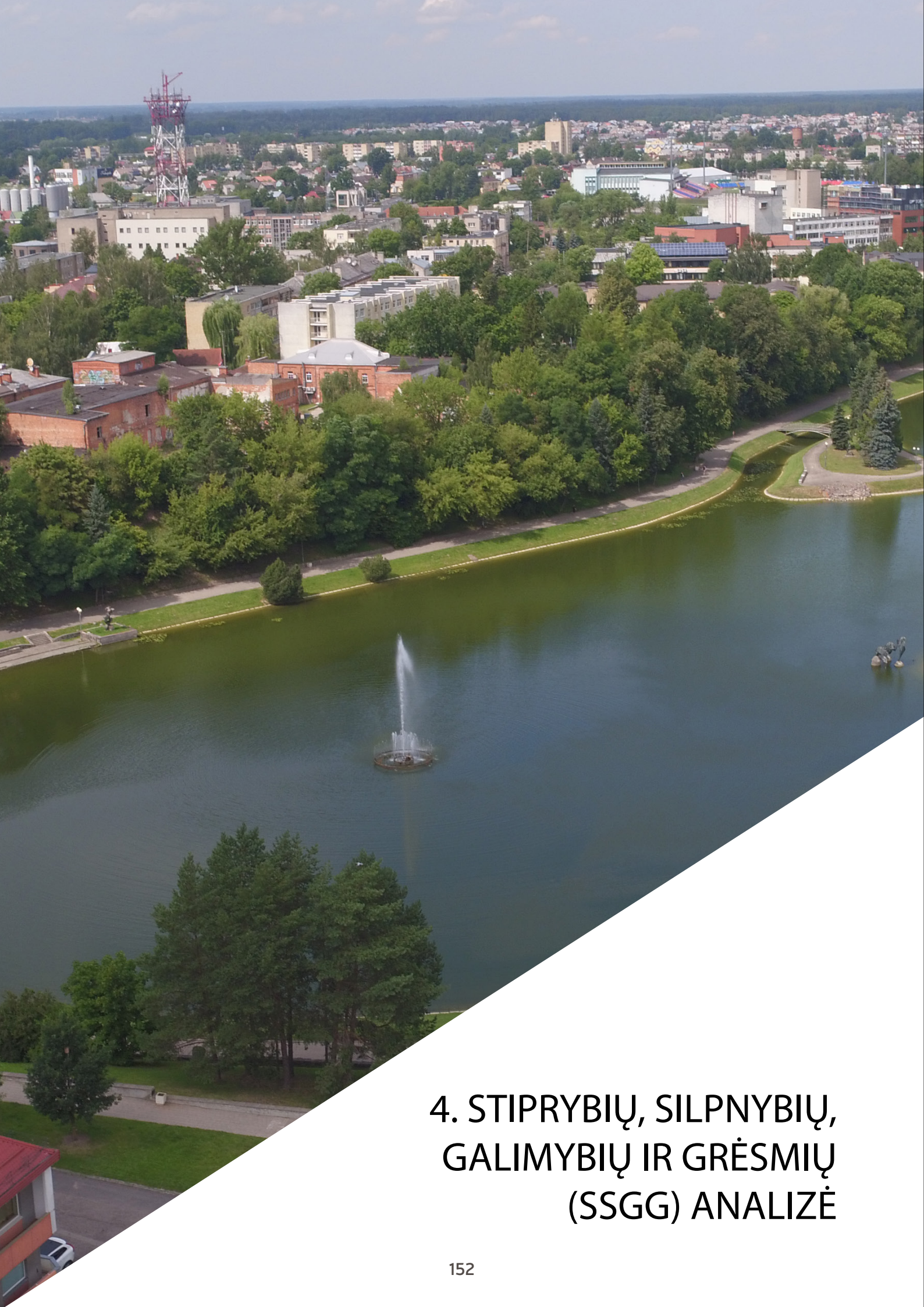
Didėjantys elektroniniu parašu pasirašytų dokumentų bei paslaugų, užsakomų Panevėžio m. savivaldybėje elektroniniu būdu, skaičiai rodo, kad PMSA tinkamai įvertina ir adekvačiai reaguoja į vykstančius informacinių ir ryšių technologijų pokyčius. Elektroninės paslaugos kuriamos tam, kad gyventojams tektų kuo mažiau varstyti institucijų duris ir kuo daugiau procedūrų būtų galima atlikti internetu. Akivaizdu, kad COVID-19 patirtis elektroninių paslaugų poreikį dar labiau padidins.

2019 m. vykusiuose savivaldybių tarybų rinkimuose balso teisę turinčių panevėžiečių aktyvumas siekė 41,25 proc. ir nežymiai atsiliko nuo šalies vidurkio (47,90 proc.).

2020 m. PMSA pavaldume buvo 71 biudžetinė įstaiga ir 12 viešųjų įstaigų bei 10 PMS kontroliuojamų įmonių. Pastebėtina, kad tarp didžiųjų Lietuvos savivaldybių 2018 m. didžiausias įmonių/įstaigų skaičius, tenkantis 1 000 gyventojų, kurių steigėja yra savivaldybė, fiksuojamas Panevėžyje.

Gerosios praktikos pavyzdžiai tiek Lietuvoje, tiek užsienio šalyse rodo, jog siekiant didinti savivaldybių įmonių veiklos efektyvumą, būtina užtikrinti modernius įmonių veiklos valdymo principus. Lietuvos savivaldybėms nuo 2019 m. sausio 1 d. privaloma skelbti informaciją, nurodytą Vietos savivaldos įstatyme, tačiau ji neturi apsiriboti apibendrintais ir lakoniškais duomenimis.

Panevėžio miesto savivaldybėje išspręsti efektyvaus Savivaldybės valdomo nekilnojamojo turto valdymo klausimai.

4. STIPRYBIŲ, SILPNYBIŲ, GALIMYBIŲ IR GRĖSMIŲ (SSGG) ANALIZĖ

Stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių analizė parengta atsižvelgiant į Panevėžio miesto aplinkos ir išteklių analizės duomenis, taip pat gyventojų nuomonės tyrimo rezultatus, darbo grupių susitikimuose vykusias diskusijas. Pastebėtina, kad Panevėžio miesto aplinkos ir išteklių analizės tyrimo laikotarpis yra 2015–2019 m.

EKONOMINIS VYSTYMASIS IR VERSLAS, DARBO RINKA, STATYBOS SEKTORIUS, TURIZMAS IR REKREACIJA

STIPRYBĖS	SILPNYBĖS
1) Susisiekimui palanki geografinė padėtis šalies bei Baltijos regiono atžvilgiu. 2) „Rail Baltica“ geležinkelio transporto infrastruktūros sukuriama integracija ir sąveikumas. 3) Išaugusios materialinės ir TU investicijos. 4) Aukštas infrastruktūros išvystymo lygis Panevėžio LEZ. 5) Santykinai didelis veikiančių ūkio subjektų skaičius. 6) Sukurtas pagrindas, reikalingas Pramonė 4.0 pokyčiams (parengta Pramonės 4.0 strategija, įsteigta VšĮ Panevėžio plėtros agentūra, Pramonės 4.0 vystymo patarėjų taryba ir pan.), kuris grįstas glaudžiu verslo, švietimo, mokslo ir viešojo sektoriaus bendradarbiavimu. 7) Pramonės sektorius išsivystęs geriau nei kituose Lietuvos regionuose. 8) Maži verslo pradžios kaštai. 9) Santykinai (lyginant su bedarbių dalimi) didelė darbingo amžiaus gyventojų dalis (didesnė nei šalyje). 10) Sumažėjusi ilgalaikių bedarbių dalis. 11) Augantis naudingas gyvenamasis plotas, tenkantis vienam gyventojui. 12) Išaugęs turistų ir jų nakvynių skaičius. 13) Pradėtas vystyti pramoninis turizmas. 14) Įvykusi maitinimo bei apgyvendinimo paslaugų plėtra, padidėjęs šių paslaugų poreikis. 15) Vykstanti priemiestinių teritorijų plėtra.	1) Mažėjantis pastatytų gyvenamųjų namų skaičius. 2) Nepakankamas Panevėžio miesto gyventojų užimtumo lygis, sumažėjęs darbo jėgos potencialas. 3) Lėtas darbo užmokesčio augimas. Santykinai pigi darbo jėga. 4) Vyrų ir moterų darbo užmokesčio netolygumai (vyrų DU didesnis). 5) Išaugusi vyresnio amžiaus gyventojų dalis. 6) Neigiama neto migracija. 7) Sumažėjęs darbo jėgos potencialas, kvalifikuotos darbo jėgos trūkumas. 8) Darbo ieškančių asmenų kvalifikacija ir įgūdžiai neatitinka darbo rinkos reikalavimų. 9) Mažas darbo našumas pramonės įmonėse. 10) Žemas pramonės skaitmenizacijos lygis. 11) Panevėžio LEZ dydis nesudaro sąlygų stambių investuotojų pritraukimu. 12) Nepakankama apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų infrastruktūra. 13) Aiškiai nesuformuluotos aukštą pridėtinę vertę galinčios kurti miesto ekonominės specializacijos. 14) Santykinai nedidelis lankytinų objektų skaičius. 15) Esamose rekreacinėse teritorijose trūksta infrastruktūros. 16) Turizmo vystymui neišnaudojamas vidaus vandenų potencialas ir nevystoma su juo susijusi infrastruktūra. 17) Miesto identiteto, pozicionavimo turizmo atžvilgiu trūkumas. 18) Transporto infrastruktūros kompleksiškumo stoka, prasta dviračių takų būklė, ir kelių ženklinimas, jungčių, bendro tinklo su gretimais rajonais trūkumas. 19) Nepritaikyta alternatyvioms transporto rūšims infrastruktūra. 20) Nėra MTEP potencialo, trūksta infrastruktūros, nevykdoma plėtra dėl įrangos ir kvalifikuotų darbuotojų trūkumo. 21) Darbo rinka neatvira užsieniečiams, atvykusiems gyventi į Panevėžio miestą, taip pat užsieniečiams, kurie įgijo išsilavinimą Lietuvoje.

GALIMYBĖS	GRĖSMĖS
1) „Rail Baltica“ geležinkelio vystymas ir transporto mazgo kūrimas 2) ES fondų 2021–2027 m. programavimo periodas skatins investuoti į Žaliąjį ES kursą. 3) „Sidabrinės“ ekonomikos, orientuotos į paslaugų bei produktų, skirtų vyresnio amžiaus žmonėms, plėtra (54+). 4) Verslo įmonių iš Sostinės regiono persikėlimas siekiant pasinaudoti ES fondų finansavimu, dėl pasikeitusio Lietuvos regioninio skirstymo. 5) Auganti darbo rinkos orientacija į senstančią visuomenę. 6) Augantis Skandinavijos investuotojų susidomėjimas Panevėžio miestu, dėl mieste esančių specialistų pasiūlos. 7) Augantis regiono potencialas įgyvendinti Pramonės 4.0. revoliuciją, didelis dėmesys įgūdžiams ir darbo vietoms. 8) Augantis darbuotojų perkvalifikavimo poreikis, padėsiantis užtikrinti gyventojų reikiamus įgūdžius ir išsilavinimą. 9) Didėjantis visuomenės mokymosi visą gyvenimą poreikis siekiant užsitikrinti atitiktį darbo rinkos poreikiams. 10) Didėjantis Europos Sąjungos dėmesys miestų plėtrai. 11) Europos Sąjungos politikos pokyčiai, skatinant skaitmeninių centrų vystymąsi ir plėtrą. 12) Gamybos perkėlimas iš trečiųjų šalių, siekiant diversifikuoti ir trumpinti tiekimo grandines. 13) Augantis mažai energijos naudojančių pastatų statybos poreikis. 14) Didėjantis visuomenės poreikis gyvenamosios aplinkos kokybei, taršos mažinimui, kontroliuojant mieste veikiančių įmonių veiklą. 15) Išaugęs gyventojų domėjimasis sveika gyvensena, gyvenamąja aplinka, padidins rekreacinių naudingų erdvių poreikį. 16) Augantis konferencinio, pramoninio, verslo, grožio ir sveikatos turizmo poreikis. 17) Augantis naujų turizmo produktų ir paslaugų poreikis (pvz., ėjimo, bėgimo maratonai, vandens sportas, lėtasis turizmas ir kt.). 18) Didėjantis susidomėjimas vidaus vandenų išteklių panaudojimu turizmui. 19) Augantis MTEP potencialas, didėjantis poreikis inovatyviems produktams. 20) Dėl COVID-19 pandemijos išaugęs nuotolinio darbo poreikis. 21) Brexit (Jungtinės Karalystės pasitraukimas iš ES) sukuriamos galimybės susigrąžinti išvykusius specialistus.	1) Ilgakaikis COVID-19 pandemijos poveikis ekonomikai, darbo rinkai ir turizmo sektoriui. 2) Turizmo sektoriaus aktyvumo sumažėjimas ir poveikis su juo susijusiems paslaugų sektoriams. 3) Dėl senėjančios visuomenės augančios socialinės apsaugos, sveikatos priežiūros išlaidos, lėtėjantis vartojimas, mažėjantis žmogiškojo kapitalo vartojimas ir masto ekonomija. 4) Gyventojų skaičiaus mažėjimo tendencijos ir natūralios gyventojų kaitos poveikis ekonomikai ir gyventojų užimtumui, taip pat didėjanti darbingo amžiaus gyventojų bei kvalifikuotos darbo jėgos emigracija, gyventojų ekonominio aktyvumo mažėjimas. 5) Galimo struktūrinio nedarbo problemos. 6) Ekonomikoje dominuoja smulkus ir vidutinis verslas, kuris yra ypatingai jautrus ekonominiams pokyčiams. 7) Auganti Kauno ir Vilniaus miestų ekonominė konkurencija pritraukianti talentus ir inovatyvias verslo įmones/startuolius. 8) Didėjantis kaimyninių valstybių (Lenkija, Rusija, Latvija) ir tarpregioninis konkurencingumas. 9) Mažėjantis ES fondų finansavimo intensyvumas projektams, išorinių finansavimo šaltinių finansavimo taisyklių kitimas (verslui). 10) Netvarus statybų sektorius. 11) Būsto prieinamumo problemos: jaunoms šeimoms teikiama valstybės parama įsigyti būstą yra orientuota į mažesnes savivaldybes, nepalankios bankų kreditavimo sąlygos. 12) Nelikvidi nuomos rinka. 13) Gyvenamojo nekilnojamojo turto paklausos neelastingumas kainos atžvilgiu ilguoju laikotarpiu. 14) Ciklinės krizės, su kuria yra susijęs ir nekilnojamo turto „burbulo“, formavimasis. 15) Politinės–teisinės aplinkos nestabilumas. 16) Nemažėjanti klimato kaita (poveikis žemės ūkiui, stichinės nelaimės ir kt.). 17) Investuotojų, pasirinkusių lokaciją pirmiausia dėl pigios darbo jėgos, tendencijos keltis į pigesnės darbo jėgos valstybes.

ŠVIETIMAS

STIPRYBĖS	SILPNYBĖS
1) Didelė dalis vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas. 2) Išvystytas švietimo sistemos ugdymo programų prieinamumas, taip pat užtikrintos lygios galimybės lankyti ikimokyklinio ugdymo įstaigas (sumažinta prioritetų, kurie suteikia pirmumo teisę vaikams lankyti ikimokyklinę ugdymo įstaigą). 3) Atnaujinta ankstyvojo ugdymo infrastruktūra: remontuotos ir pertvarkytos ikimokyklinio ugdymo grupės, rekonstruoti pastatai, atnaujintas inventorius ir kt. 4) Aukšta mokyklų vadovų ir pedagogų kvalifikacija. 5) Išaugęs švietimo pagalbos specialistų skaičius BU mokyklose (100-iui mokinių). 6) Vykstantis bendradarbiavimas tarp progimnazijų ir profesinių mokyklų. 7) Nuosekliai, kryptingai mieste vykdoma bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarka, užtikrinanti tolygų ugdymosi prieinamumą. 8) Aukštas apibendrintas vidutinis savivaldybės mokyklų VBE rezultatų rodiklis, maža PUPP patenkinamo pasiekimų lygio nepasiekiančių mokinių dalis. 9) Sudarytos galimybės ugdytis šeimoje. 10) Išvystytas laboratorijų prieinamumas BU mokyklose. 11) Dalies bendrojo ugdymo įstaigų veikla orientuota į savitą/specializuotą ugdymo organizavimą. 12) BU mokyklose vykdomas tikslinis karjeros kompetencijų ugdymas. 13) Specialiųjų poreikių vaikams sudarytos sąlygos ugdytis visose bendrojo ugdymo įstaigose. 14) Švietimo sistema pasirengusi imigrantų integracijai. 15) Padidėjęs neformaliame ugdyme dalyvaujančių mokinių skaičius. 16) Prieinamas neformalus suaugusiųjų švietimas. 17) Savivaldybės švietimo sistemą siekiama orientuota į technologinį ugdymą bendradarbiaujant su profesinėmis mokyklomis. 18) Nuosekliai plėtojamas STEAM ugdymas: bendradarbiaujant švietimo ir verslo sektoriams įkurtos akademijos, veiklą vykdo VšĮ „Panevėžio mechatronikos centras“, Panevėžio robotikos centras „RoboLabas“, kuriamas Panevėžio regioninis STEAM atviros prieigos centras, vykdomas „Lyderių laikas 3“ pokyčio projektas. 19) I-IV gimnazijos klasių ir 9-10 bendrojo ugdymo mokyklų klasių mokiniams sudarytos galimybės mokytis pagal atskirus profesinio mokymo modulius profesinėje mokykloje, nepaliekant savo ugdymo įstaigos.	1) Sumažėjęs bendrojo ugdymo mokinių skaičius. 2) Didelė pensinio amžiaus sulaukusių pedagogų dalis, ateityje lemsianti pedagogų trūkumą. 3) Pedagogų lyčių disbalansas švietimo įstaigose. 4) Išaugusi BU mokyklų, neturinčių psichologo, dalis nuo visų BU mokyklų. 5) Didelis vienam profesijos patarėjui tenkančių moksleivių skaičius. 6) Maža mokytojų dalis, turinčių 1 arba didesnį etatą. 7) Nepakankamai ugdymo lėšų skiriama skaitmeninio turinio diegimui ir atnaujinimui. 8) Suprastėję mokinių pasiekimų rezultatai. 9) emodernizuota kai kurių bendrojo ugdymo ir neformaliojo ugdymo mokyklų infrastruktūra. 10) Mažas NVO ir bendruomeninių iniciatyvų finansavimas švietimo srityje. 11) Sumažėjęs mokinių skaičius profesinėse mokyklose, Panevėžio kolegijoje, KTU Panevėžio technologijų ir verslo fakultete. 12) Maža miesto profesinėse ir aukštosiose mokyklose liekančių mokytis abiturientų dalis. 13) Nerenkami išsamūs ir tarpusavyje palyginami duomenys apie profesinių ir aukštųjų mokyklų studentus. 14) Nepakankamas mokinių susidomėjimas ir studentų pasirinkimas studijuoti inžinerinės pakraipos mokymo programas. 15) Nepakankamas mieste esančių aukštųjų mokyklų dėmesys reputacijos ir įvaizdžio kūrimui. 16) Mažas vidutinis mokyklų pedagogų ir vadovų (neto) darbo užmokestis. 17) Nepakankamai gera mokinių savijauta mokykloje. 18) Nepakankamas dėmesys mokinių mokėjimo mokytis kompetencijai ugdyti. 19) Nepakankamas ikimokyklinių ir neformaliojo ugdymo mokyklų aprūpinimas informacinėmis technologijomis. 20) Suprastėjęs miesto mokinių sveikatos rodiklis. 21) Nepakankamas bendradarbiavimas su verslu įgyvendinant ugdymo programas. 22) Švietimo įstaigų vadovų trūkumas 23) Išaugęs specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių skaičius.

GALIMYBĖS	GRĖSMĖS
1) Valstybės ilgalaikė investicijų kryptis (Ateities ekonomikos DNR planas) į žmogiškąjį kapitalą, orientuojantis į švietimo sistemos gebėjimų reaguoti į rinkos poreikius didinimą, STEAM specialistų skaičiaus didinimą, darbo jėgos įgūdžių ir aktyvumo užtikrinimą (perkvalifikavimą), mokslinio potencialo didinimą. 2) Didėjantis regiono kaip traukos centro potencialas, siūlantis patrauklias ir šiuolaikiškas tiksliųjų, gamtos, technologijų ir inžinerijos sričių gebėjimų ugdymo programas bei naujausią infrastruktūrą. 3) Planuojamas 2021–2027 m. ES struktūrinių fondų finansavimas priemonėms, kuriomis bus siekiama skatinti mokymąsi visą gyvenimą, stiprinti suaugusiųjų švietimo organizacijų darbuotojų gebėjimus. 4) Atnaujintos bendrojo ugdymo turinio programos nuo 2022–2023 m. 5) Didėjantis profesinių ugdymo mokyklų vaidmuo ketvirtosios pramonės revoliucijos laikmečiu[131] 6) Didėjantis nacionalinis dėmesys NVŠ teikėjams, organizuojantiems STEAM programas[132].	7) Besitęsianti nacionalinė švietimo reforma. 8) Didėjantis pedagogų amžiaus vidurkis ir su juo susijęs pedagogų trūkumas ateityje. 9) Netvarus ekonomikos augimas po ciklinės finansų krizės, bei COVID-19 pandemijos sukeltų pasekmių, spartūs technologiniai pokyčiai, susiję su 4.0 pramonės revoliucija. 10) Silpnėjanti aukštojo mokslo reputacija/įvaizdis, neaiškus koleginio išsilavinimo įvaizdis[133] .

[131] Sparčiai diegiant naujas technologijas ir automatizuojant gamybos procesus, įvairiose srityse mažėja nekvalifikuotų ir sparčiai auga aukštos kvalifikacijos darbuotojų poreikis. Gerai pasirengusių dirbti moderniose įmonėse ir nuolat tobulėjančių darbuotojų trūkumas gali stabdyti inovacijas, mažinti įmonių konkurencingumą ir net stabdyti ekonomikos augimą (šaltinis: Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centras)

[132] ŠMM rekomendacijos skatinti NVŠ tiekėjus organizuoti didesnę STEAM programų pasiūlą (https://www.smm.lt/web/lt/pranesimai_spaudai/naujienos_1/neformaliojo-vaiku-svietimo-krepselio-skyrimo-tvarka-ir-finansavimas-nesikeicia)

[133] https://strata.gov.lt/images/tyrimai/2020-metai/svietimo-politika/20200427-studiju-pasirinkimas-ataskaita.pdf

KULTŪRA

STIPRYBĖS	SILPNYBĖS
1) Išaugęs kultūros renginių ir lankytojų juose skaičius. 2) Teikiamos įvairios kultūros paslaugos. 3) Organizuojami tradiciniai kasmetiniai vietiniai ir tarptautiniai renginiai. 4) Edukacinės veiklos integruotos į kultūrinių įstaigų veiklą. 5) Išplėtotos kultūros virtualios paslaugos bei išaugęs kultūros virtualių paslaugų vartotojų skaičius. 6) Sudarytos sąlygos miesto gyventojams dalyvauti kultūros ir meno veikloje, ugdant jų kūrybiškumą ir meninę raišką. 7) Įvairi kultūros įstaigų veikla, apimanti profesionalaus meno sklaidą, meno mėgėjų kolektyvų veiklą, edukacinius renginius, kino seansus, koncertus ir pan. 8) Aktyvūs individualūs meno kūrėjai.	1) Sumažėjęs meno mėgėjų kolektyvų ir dalyvių skaičius. 2) Nepakankamai intensyviai įveiklinamas miesto istorinis, kultūrinis, architektūrinis paveldas. 3) Pagrindinės Kultūros paslaugų teikėjos yra biudžetinės kultūros įstaigos, per mažai NVO ir viešųjų įstaigų kultūros sektoriuje. 4) Menkas etninės kultūros vertybių puoselėjimas ir taikymas/integravimas įvairiuose kontekstuose 5) Jaunų ir profesionalių specialistų kultūros sektoriuje trūkumas. 6) Nepakankama komunikacija/viešinimas apie kultūrines veiklas ir paslaugas. 7) Kultūros darbuotojų vadybinių kompetencijų stoka. 8) Kultūros sektoriaus atitolimas ir mažas bendradarbiavimas su verslu.
GALIMYBĖS	**GRĖSMĖS**
1) Kultūros paslaugų skaitmenizavimas bei vizualizavimas. 2) Didėjanti naujų meno formų ir iniciatyvų pasirinkimo įvairovė. 3) Augantis valstybės dėmesys kultūros ir meno industrijų skatinimui. 4) Skirtingų amžiaus grupių asmenų įsitraukimo į kultūrines veiklas didėjimas. 5) Bibliotekų, muziejų veiklos krypčių ir sričių plėtra. 6) Kultūros paslaugų ir infrastruktūros pritaikomumo žmonėms turintiems negalią didėjimas. 7) Viešojo, privataus, NVO, miesto kultūros bendruomenės ir politikos formuotojų glaudesnis bendradarbiavimas. 8) Vietos bendruomenių įgalinimas formuojant miesto kultūrinę tapatybę. 9) Stasio Eidrigevičiaus menų centro (SEMC) įveiklinimas.	1) Kultūros vertės matavimo metodikos stagnacija. 2) Nedidėjantis valstybės politinis ir ekonominis dėmesys kultūrai. 3) Besitęsianti kultūrinė migracija: kultūros talentų, menininkų trauka į sostinę, kitus miestus, užsienio šalis. 4) Visuomenės dalyvavimo kultūrinėje veikloje pasyvumo didėjimas. 5) Auganti pandemijų ir su jomis susijusių ribojimų rizika. 6) Demografinis senėjimas (ypač kultūros sektoriaus darbuotojų senėjimo problema).

SOCIALINĖ APSAUGA. VIEŠASIS SAUGUMAS

STIPRYBĖS	SILPNYBĖS
Socialinė apsauga 1) Sukurta tolygi socialinių paslaugų infrastruktūra. 2) Teikiamos efektyvios ir kokybiškos socialinės paslaugos įvairioms gyventojų grupėms, nepertraukiamai teikiamos bendrosios ir specialiosios paslaugos. 3) Sumažėjęs socialinių paslaugų ir socialinių pašalpų gavėjų skaičius. 4) Sumažėjęs darbingo amžiaus asmenų, kuriems pirmą kartą nustatytas nedarbingumas, skaičius. 5) Aktyvi NVO, bendruomenių, savanorių veikla. *Viešasis saugumas* 6) Santykinai didelis policijos pareigūnų skaičius. 7) Mažas nusikalstamų veikų skaičius, tenkantis 1 000-iui gyventojų. 8) Sumažėjęs gaisrų skaičius. 9) Aktyviai įgyvendinamos ekstremaliųjų situacijų prevencijos priemonės.	*Socialinė apsauga* 1) Nemažėjantis socialinę riziką patiriančių šeimų ir jose augančių vaikų skaičius. 2) Padidėjęs užregistruotų smurto artimoje aplinkoje nusikaltimų skaičius. 3) Nepatenkinamas socialinio būsto poreikis. 4) Aukštos kvalifikacijos socialinių darbuotojų trūkumas darbo rinkoje. 5) Nepakankamas NVO sektoriaus įsitraukimas į socialinių paslaugų teikimą. *Viešasis saugumas* 6) Maža ištirtų nusikaltimų dalis. 7) Išaugęs įskaitinių kelių eismo įvykių skaičius ir juose sužeistų asmenų skaičius. 8) NVO, bendruomenių, savanorių bendros veiklos koordinavimo stoka. 9) Socialiai pažeidžiamų žmonių baimė kreiptis pagalbos dėl visuomenėje suformuoto neigiamo įvaizdžio apie socialines paslaugas ir jas gaunančius asmenis.
GALIMYBĖS	**GRĖSMĖS**
Socialinė apsauga 1) Didėjantis dėmesys palankios saugumo aplinkos formavimui valstybės lygiu ir gyventojų fizinio ir kibernetinio saugumo stiprinimas. 2) Gerėjantis informacinių ir ryšių technologijų prieinamumas ir įvairovė skirtingų amžiaus grupių ir (ar) tikslinių grupių asmenims. 3) Didėjantis valstybės dėmesys kompleksinių paslaugų į namus plėtojimui. 4) Augantis savanoriškos veiklos populiarumas, integravimas į švietimo ir socialines programas. 5) Augantis valstybės socialinių paslaugų teikimo perdavimo nevyriausybiniam sektoriui skatinimas. 6) Socialinių paslaugų / rūšių spektro plėtra valstybės lygiu. 7) Didėjantis visuomenės poreikis kurti šeimai palankią socialinę aplinką. *Viešasis saugumas* 8) Kelių eismo dalyvių sąmoningumo didėjimas. 9) Dėl įvairių ekstremalių situacijų valstybės mastu didėjantis informacijos apie civilinę saugą poreikis.	*Socialinė apsauga* 1) Visuomenės demografinis senėjimas didins socialinių paslaugų poreikį. 2) Nusikalstamų veikų kėlimasis į elektroninę erdvę. 3) Pandemijos ilgalaikis poveikis socialinei ir ekonominei gerovei.

SVEIKATA

STIPRYBĖS	SILPNYBĖS
1) Išvystytas sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumas. 2) Ilga gyventojų vidutinė gyvenimo trukmė (pasiektas pagrindinis Lietuvos sveikatos strategijos tikslas). 3) Sumažėjęs mirtingumas dėl išorinių priežasčių. 4) Operatyviai paslaugas teikianti greitoji medicinos pagalba. 5) Aktyviai vykdomos prevencinės programos. 6) Gyventojų aktyvus domėjimasis sveikatos ir sveikos gyvensenos klausimais. 7) Užtikrintas rekreacinių erdvių, kuriose gyventojai gali aktyviai ilsėtis ir sportuoti, prieinamumas skirtingoms gyventojų amžiaus grupėms. 8) Įgyvendinama Panevėžio miesto visuomenės sveikatos rėmimo specialioji programa, skirta gyventojų sveikatos stiprinimui.	1) Didelis atotrūkis tarp vyrų ir moterų vidutinės gyvenimo trukmės. 2) Santykinai didelis mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų, piktybinių navikų ir virškinimo sistemos ligų. 3) Prastas išvengiamo mirtingumo rodiklis. 4) Išaugęs užregistruotų susirgimų ir sergančių asmenų skaičius. 5) Sveikatos įstaigų infrastruktūra nepilnai pritaikyta asmenims su negalia.
GALIMYBĖS	**GRĖSMĖS**
1) Didėjantis finansavimas su COVID-19 pandemija susijusių sričių suvaldymui ir užkrečiamų ligų prevencijos stiprinimui. 2) Informacijos sklaidos, visuomenės švietimo pandemijos ar pan. atvejais efektyvumo didėjimas. 3) Didėjančios galimybės pritraukti jaunus, motyvuotus ir kvalifikuotus specialistus dėl gerėjančios ekonominės padėties šalies regionuose. 4) Gyventojų įtraukties valstybės finansuojamose prevencinėse programose didėjimas. 5) Psichikos ir elgesio sutrikimais sergantiems žmonėms teikiamų paslaugų, informacijos prieinamumo augimas. 6) Didėjantis poreikis gerinti visuomenės emocinę ir psichinę sveikatą (ne tik ugdymo įstaigose). 7) Didėjantis slaugos paslaugų plėtros skatinimas. 8) Didėjančios išorinių finansavimo šaltinių apimtys sveikatos sistemos infrastruktūros tobulinimui. 9) Infrastruktūros pritaikymo negalią turintiems asmenims poreikis. 10) Sveiko senėjimo programų populiarumo didėjimas. 11) Asmens ir visuomenės sveikatos priežiūros įstaigų pasirengimo organizuoti savo veiklą ekstremaliųjų situacijų atvejais didinimas.	1) Augantis šalies sveikatos priežiūros įstaigose dirbančių darbuotojų trūkumas. 2) Visuomenės sveikatos blogėjimas dėl „sėdimo“ gyvenimo būdo. 3) Sveikatos priežiūros sistemos išlaidų didėjimas dėl gyventojų senėjimo.

SPORTAS

STIPRYBĖS	SILPNYBĖS
1) Nuosekliai augantis sporto organizacijų, sportuojančių ir užsiimančių fiziniu aktyvumu miestiečių skaičius. 2) Mieste organizuojami tarptautiniai sporto renginiai. 3) Vaikai aktyviai dalyvauja įgyvendinant fizinio aktyvumo veiklas, sporto projektus ir programas. 4) Išaugęs aukšto meistriškumo sportininkų, olimpinių, nacionalinių rinktinių narių ir kandidatų skaičius. 5) Miestas prisideda prie neįgaliųjų sporto ir fizinio aktyvumo plėtros skatinimo bei sportininkų ugdymo. 6) Neįgaliesiems, senjorams ir ikimokyklinio amžiaus vaikams sudarytos sąlygos nemokamai naudotis miesto sporto bazėmis. 7) Modernizuotos, atnaujintos ir suremontuotos sporto bazės ir rekreacinės — poilsio zonos suteikia galimybę miestiečiams sportuoti, fiziškai aktyviai leisti laisvalaikį. 8) Veikia Panevėžio Raimundo Sargūno sporto gimnazija (aukšta trenerių kvalifikacija, aukšti jaunųjų sportininkų pasiekimai). 9) Vystoma sporto infrastruktūra. Siekiama užtikrinti sporto bazių prieinamumą ne tik aukšto meistriškumo sportui, bet ir fizinio aktyvumo skatinimui. 10) Parkai (viešosios, atviros erdvės) įveiklintos sportui / fiziniam aktyvumui. 11) Taikomos mokesčių lengvatos socialiai atsakingam verslui, kuris remia sporto veiklas ir skatina sporto plėtrą.	1) Ne visa miesto sporto infrastruktūra modernizuota, atnaujinta ar suremontuota. 2) Sporto infrastruktūros objektų trūkumas tam tikroms sporto šakoms. 3) Mažas NVO, sporto organizacijų iniciatyvumas ir/arba nepakankama kompetencija projektinėje veikloje. 4) Sumažėjantis miesto gyventojų skaičius. 5) Įvairių sporto šakų specialistų, trenerių trūkumas. 6) Nėra įdiegtos elektroninės sporto bazių, ugdymo apskaitos sistemos.
GALIMYBĖS	**GRĖSMĖS**
1) Augantis privataus kapitalo susidomėjimas investicijomis į sporto sektorių. 2) Didėjantis valstybės dėmesys sportinio ugdymo plėtrai ir jo kokybės užtikrinimui. 3) Didėjantis valstybės dėmesys neįgaliųjų sporto stiprinimo poreikis. 4) Augantis valstybės dėmesys aukšto meistriškumo sportui. 5) Naujos sporto infrastruktūros vystymas.	1) Santykinai nedidėjančios valstybės finansavimo galimybės sporto infrastruktūrai vystyti. 2) Demografinis visuomenės senėjimas. 3) Sporto specialistų ir sportininkų migracijos augimas.

APLINKOS APSAUGA, ATLIEKŲ TVARKYMAS IR ŽIEDINĖ EKONOMIKA (BEATLIEKĖ GAMYBA)

STIPRYBĖS	SILPNYBĖS
1) Įgyvendinamas aplinkos oro kokybės gerinimo priemonių planas 2019-2024 m. 2) Vykdoma aplinkos oro, paviršinio bei požeminio vandens stebėsena, tyliosios viešosios zonos triukšmo, dirvožemio, maudyklų monitoringo programos. 3) Patenkinamas mišrių komunalinių ir antrinių žaliavų aikštelių poreikis. 4) Dauguma gyventojų ir ūkio subjektų naudojasi atliekų tvarkymo paslaugomis. 5) Parengta ir įgyvendinama Panevėžio miesto savivaldybės aplinkos stebėsenos (monitoringo) programa 2021-2026 metams. 6) Pasirašyta Ekstremalios klimato kaitos deklaracija. 7) Panevėžio miesto centralizuotos šilumos tiekimo sistemos katilinėse, vykdant biokuro panaudojimo plėtrą keičiant iškastinį kurą, mažinami šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimai. 8) 98 proc. gyventojų prisijungę prie centralizuotų vandens ir nuotėkų tinklų.	1) Padidėjęs teršalų, išmestų į aplinkos orą iš stacionarių taršos šaltinių, kiekis. 2) Nepakankami įgyvendinami žiedinės ekonomikos (beatliekės gamybos) principai. 3) Nepakankamas individualių namų gyventojų aprūpinimas atliekų rūšiavimo priemonėmis.
GALIMYBĖS	**GRĖSMĖS**
1) Didėjantis visuomenės aplinkosauginis sąmoningumas, ekologinis raštingumas, žiedinės ekonomikos principų diegimas visose gyvenimo srityse. 2) Populiarėjantis bendradarbiavimas tarp valdžios institucijų, visuomeninių organizacijų ir verslo siekiant didinti įsitraukimą į aplinkos apsaugos planavimo procesus. 3) Didėjančios galimybės įgyvendinti ES aplinkosaugos priemones. 4) Auganti dalijimosi ekonomika. 5) Augantis techninės infrastruktūros ir sistemų plėtros, glaudesnio tarpinstitucinio bendradarbiavimo ir griežtesnio teisinio šių sričių reguliavimo poreikis. 6) „Įsibėgėjantis“ energijos vartojimo efektyvumo didinimas pramonės, pastatų ir transporto sektoriuose. 7) Viešos ir privačios partnerystės projektų įgyvendinimo poreikio didėjimas dėl mažėjančių tradicinių finansavimo šaltinių. 8) Augantis visuomenės dėmesys ekologiškumui. 9) Gerėjančios sąlygos bendradarbiauti tarptautiniu, nacionaliniu ir vietiniu lygmenimis.	1) Augantis klimato kaitos neigiamas poveikis aplinkos, visuomenės sveikatai bei miesto biologinei įvairovei. 2) Nepakankamai aiškiai reglamentuojama žiedinės ekonomikos politika. 3) Auganti visuomenės vartotojiška kultūra, sąmoningumo ir ekologinės atsakomybės trūkumas.

URBANISTIKA IR TERITORIJŲ PLANAVIMAS

STIPRYBĖS	SILPNYBĖS
1) Panevėžys – urbanistinis centras, turintis didžiausius žmogiškuosius išteklius ir infrastruktūrą Panevėžio regione. 2) Panevėžys yra šalia pagrindinių transporto arterijų strateginėje vietoje nacionaliniu ir tarptautiniu mastu. 3) Panevėžio miesto urbanistinė plėtra orientuota į teigiamą Panevėžio kaip metropolinio centro įvaizdžio formavimą. 4) Kompaktiškas miestas su išvystytu viešųjų paslaugų prieinamumu. 5) Vyksta aikščių, žaliųjų teritorijų renovacija, plėtojamos laisvalaikio praleidimo vietos, gerėja miesto vizualinis, estetinis vaizdas. 6) Vystoma Panevėžio LEZ teritorija. 7) Parengtas ir įgyvendinamas Panevėžio miesto darnaus judumo planas. 8) Miesto reljefas tinkamas bevariklio transporto plėtrai.	1) Nepakankama infrastruktūros plėtra naujai urbanizuotose teritorijose. 2) „Žiedinė“ Panevėžio rajono savivaldybė riboja miesto teritorijų plėtros galimybes. 3) Neišnaudoti pertekliniai gatvių parametrai (gatvių plotis). 4) Teisinių instrumentų stoka dėl nekilnojamo turto (nenaudojamų statinių), apleistų teritorijų sutvarkymo, tinkamos priežiūros ir eksploatavimo. 5) Integruoto planavimo trūkumas. 6) Neišnaudojamas vidaus vandenų potencialas. 7) Galiojantis bendrasis planas nenumato minimalaus kietų minkštų dangų santykio, miesto morfologinių identiteto zonų, prioritetinės plėtros arealų, neapibrėžia regioninės teritorinės sanglaudos. 8) Miesto bendrojo plano užstatymo intensyvumo ir užstatymo tankumo rodikliai gana žemi ir neleidžia kurti kompaktiškos struktūros. 9) Gamta paremtų sprendimų trūkumas (paviršinio vandens nuvedimo, teritorijų mikroklimato formavime, gatvių raudonųjų linijų ribose).
GALIMYBĖS	**GRĖSMĖS**
1) Naujų miesto architektūrinių – urbanistinių sprendimų vertinimas naudojant miesto erdvinį – skaitmeninį modelį. 2) Didesnė regioninė teritorinė sanglauda su Šiaulių regionu pasinaudojant „Rail Baltica“ projektu ir LRBP numatytu tarptautinio lygmens partnerystės sprendiniu, siekiant bendros identifikacijos su Šiaulių-Panevėžio metropoliniu regionu. 3) Miesto urbanistinės struktūros, funkcinių ir kompozicinių ryšių, infrastruktūros projektų tobulinimo poreikis. 4) Skatinamas politinis ir ekonominis bendradarbiavimas tarp savivaldybių. 5) Savivaldybių plėtros infrastruktūros įstatymo nuostatų skatinamas tvaresnis teritorijų vystymas.	1) Nemažėjanti klimato kaita, veikianti gyventojų gyvenamosios aplinkos kokybę. 2) Didėjanti urbanizacijos ir miestų išskydimo tendencija, skatinanti naujų teritorijų urbanizaciją ir esamų teritorijų infrastruktūros neefektyvų išnaudojimą. 3) Skirtingi planavimo prioritetai žiedinėse savivaldybėse. 4) Kompetencijos ir žmogiškųjų išteklių stoka teritorijų planavimo srityje tiek vietiniu, tiek nacionaliniu mastu.

PAVELDOSAUGA

STIPRYBĖS	SILPNYBĖS
1) Panevėžio miesto istorinė dalis (nekilnojamos kultūros vertybės unikalus kodas Nr. 31872) saugoma savivaldybės. 2) Patvirtintas Panevėžio miesto istorinės dalies teritorijos ir apsaugos zonos ribų nustatymo bei tvarkymo specialusis planas. 3) Įgyvendintas Panevėžio miesto dailės galerijos aktualizavimo projektas.	1) Paveldo objektams taikomi ribojimai mažina investuotojų pritraukimą. 2) Paveldo objektų išlaikymas ir jų aktualizavimas reikalauja didelių finansinių išteklių. 3) Dažnu atveju ribotos kultūros paveldo objektų transformacijos galimybės.
GALIMYBĖS	**GRĖSMĖS**
1) Didėjantis visuomenės susidomėjimas kultūros paveldo objektais, turinčiais didelę architektūrinę, urbanistinę ir istorinę reikšmę. 2) Viešos ir privačios partnerystės projektų įgyvendinimo poreikio didėjimas dėl mažėjančių tradicinių finansavimo šaltinių.	1) Prie besikeičiančios situacijos nepritaikomi paveldo apsaugos reglamentai ir apribojimai.

REKREACINIO POBŪDŽIO ŽELDYNAI, GAMTOS VERTYBĖS

STIPRYBĖS	SILPNYBĖS
1) Vystomos žaliosios miesto zonos / parkai, gerinama miesto želdynų būklė, plečiami žalieji plotai. 2) Panevėžys pasižymi gamtiškomis erdvėmis. 3) Sanžilės kraštovaizdžio draustinis. 4) Miestas išsidėstęs abipus Nevėžio upės kilpos. 5) Sėkmingai inicijuoti pagrindinių želdynų ir jų prieigų atnaujinimo projektai. 6) Vyksta aikščių ir kitų viešųjų erdvių renovacija, didėja miesto erdvių estetika ir patrauklumas. 7) Vykdoma Nevėžio upės vagos priežiūra. 8) Parengta ir įgyvendinama Panevėžio mėlynoji strategija.	1) Gamta paremtų sprendimų trūkumas. 2) Efektyvios medžių, esančių prie gatvių, priežiūros trūkumas (gatvių želdinių tvarkyme, projektavime ir priežiūroje trūksta kompetentingų arboristų). 3) Sovietmečiu statyti daugiabučių kvartalai yra intensyviausiai apgyvendintose miesto teritorijose, tačiau jų aplinkos kokybei skiriama per mažai dėmesio.
GALIMYBĖS	**GRĖSMĖS**
1) ES lėšomis finansuojamų programų didėjantis finansavimas Žaliojo kurso įgyvendinimui	1) Vykstanti sparti urbanizacija Lietuvos mastu. 2) Nemažėjanti invazinių augalų daroma žala biologinei įvairovei. 3) Didėjantis klimato kaitos poveikis aplinkai, biologinei įvairovei.

TRANSPORTAS IR SUSISIEKIMAS

STIPRYBĖS	SILPNYBĖS
1) Susisiekimui palanki geografinė padėtis šalies ir Baltijos regiono atžvilgiu. 2) Miestas pasiekiamas sausumos transportu, miestas patenka į tarptautinių transporto koridorių tinklą. 3) Didžiausias Panevėžio miesto gatvių tankis lyginant su Šiaulių, Klaipėdos ir Vilniaus miestų savivaldybėmis. 4) Taikomos lengvatos elektromobilių vairuotojams, vykstanti elektromobilių įkrovimo stotelių plėtra ir didėjantis elektromobilių skaičius. 5) Plėtojamas tarptautinis „Rail Baltica“ projektas. „Rail Baltica“ geležinkelio transporto infrastruktūros pagalba planuojama sukurti integraciją ir sąveiką. 6) Parengtas PMDJP, numatyti ir įgyvendinami veiksmai, skatinantys darnų judumą Panevėžio mieste. 7) Tankus miesto viešojo transporto maršrutų tinklas.	1) Prasta Panevėžio miesto kvartalinių gatvių dangos būklė. 2) Maža automobilių parkavimo kaina miesto centre. 3) Išaugęs motorinių transporto priemonių skaičius. 4) Mažas miesto autobusais keliaujančių Panevėžio gyventojų skaičius. 5) Esamas gyventojų transporto aptarnavimo lygis Panevėžio mieste atsilieka nuo išvystytų Europos miestų (PMDJP). 6) Silpnai išvystyta viešojo transporto bilietų sistema (neįdiegta elektroninio bilieto sistema). 7) Nepakankamai sparčiai atnaujinamas autobusų parkas. 8) Dviračių takų jungčių kasdienėms kelionėms stoka. 9) Nepakankamas gyventojų dėmesys į automobilių parkavimo plėtrą daugiabučių namų kiemuose. 10) Nepakankamas šviesoforų postų keitimas į išmaniuosius.
GALIMYBĖS	**GRĖSMĖS**
1) Augantis infrastruktūrinių sprendimų tobulinimas, siekiant mažinti taršą, gerinti judumą bei daryti įtaką pozityviam gyventojų įpročių formavimui. Tvaraus judumo principų pritaikymo galimybė. 2) Viešojo transporto infrastruktūros vystymas, užtikrinantis patogumą, greitį ir kelionių efektyvumą. 3) Bemotorio ir kitų alternatyvių transporto priemonių naudojimo populiarėjimas. 4) Augantis gyventojų darnus mobilumas ir intelektinių transporto sistemų diegimas. 5) Viešos ir privačios partnerystės projektų įgyvendinimo poreikio didėjimas dėl mažėjančių tradicinių finansavimo šaltinių. 6) Augantis Aukštaitijos siaurojo geležinkelio potencialas. 7) „Rail Baltica“ projekto vystymas. 8) LRBP numatyta vystyti Šiaulių ir Panevėžio regionų partnerystė. 9) Gatvių plotis tinkamas dviračių juostų formavimui.	1) Lėtai besikeičiantys visuomenės įpročiai (išliekantis poreikis naudotis nuosavu automobiliu). 2) Finansavimo lėšų trūkumas dėl sumažėjusio ES struktūrinių fondų lėšų intensyvumo.

ENERGETINĖ IR INŽINERINĖ INFRASTRUKTŪRA

STIPRYBĖS	SILPNYBĖS
Energetinė infrastruktūra 1) Vykdomas miesto gatvių apšvietimo infrastruktūros modernizavimas. 2) Vykdoma elektromobilių įkrovimo stotelių plėtra. 3) Vykstanti atsinaujinančių energetikos šaltinių plėtra ant visuomeninių pastatų. 4) Santykinai aukštas atnaujintų (modernizuotų) daugiabučių namų skaičius lyginant su kitomis savivaldybėmis.) 90 proc. šilumos energijos pagaminama iš atsinaujinančių energijos išteklių (biokuro). *Inžinerinė infrastruktūra* 6) Vykdomas vandens tiekimo, vandens kokybės gerinimo, buitinių ir paviršinių nuotekų tvarkymo infrastruktūros modernizavimas ir plėtra. 7) Gera geriamojo vandens kokybė. 8) Išaugęs centralizuotų geriamojo vandens tiekimo ir/ar nuotekų tvarkymo paslaugų klientų skaičius.) Vykdomas šilumos tiekimo tinklų modernizavimas, kuris sumažina šilumos tiekimo nuostolius bei užtikrina patikimą šilumos tiekimą vartotojams.	*Energetinė infrastruktūra* 1) Sumažėjęs daugiabučių namų butų savininkų susidomėjimas savo namų atnaujinimu (modernizavimu). 2) Žemas daugumos viešųjų pastatų energetinis efektyvumas. 3) Pasenę daugiabučių namų kvartalų apšvietimo tinklai. *Inžinerinė infrastruktūra* 4) Seni paviršiniai nuotekų tinklai, nėra valymo įrenginių. 5) Nepakankama išvystyta gatvių inžinerinė infrastruktūra (yra gatvių, kuriose nėra lietaus ir apšvietimo sistemų). 6) Nepakankamai efektyvus tarpinstitucinis infrastruktūros įrengimo/atnaujinimo darbų koordinavimas susiję su infrastruktūros atnaujinimo planavimu ir finansavimu.
GALIMYBĖS	**GRĖSMĖS**
Energetinė infrastruktūra 1) Miesto daugiabučių namų kvartalų infrastruktūros modernizavimas. 2) Daugiabučių namų kvartalų energinio efektyvumo didinimo programos įgyvendinimas. 3) Valstybės parama skatinant atsinaujinančių ir alternatyvių energijos išteklių naudojimą energijos gamybos srityje. *Inžinerinė infrastruktūra* 4) Centralizuoto geriamojo vandens, nuotekų ir paviršinių nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtra. 5) Gatvių inžinerinės infrastruktūros (lietaus ir apšvietimo sistemų) plėtra.	*Energetinė infrastruktūra* 1) Nestabilus daugiabučių gyvenamųjų namų atnaujinimo (modernizavimo) projektų Daugiabučių gyvenamųjų namų atnaujinimo (modernizavimo) projektų įgyvendinimo paramos intensyvumo mažėjimas. *Inžinerinė infrastruktūra* 2) ES paramos infrastruktūros modernizavimui mažėjimas. 3) Brangstančios statybinių medžiagų ir darbų kainos

JAUNIMAS, BENDRUOMENĖS, NVO

STIPRYBĖS	SILPNYBĖS
1) Gera geografinė padėtis, pramonės vystymo potencialas. 2) Veiklą vykdo Nevyriausybinių organizacijų taryba, skirta užtikrinti ir skatinti nevyriausybinių organizacijų dalyvavimą nustatant, formuojant ir įgyvendinant NVO plėtros politiką, stiprinant bendradarbiavimą tarp savivaldybės institucijų, įstaigų ir NVO sektoriaus. 3) Veikia atvira jaunimo erdvė, skirta laisvalaikiui, asmeniniam tobulėjimui, mokymams, edukacijai, renginiams. 4) Veikia Panevėžio atviras jaunimo centras, skirtas mažiau galimybių turinčiam ir mažiau motyvuotam jaunimui, turintis specialistų, dirbančių su jaunimu gatvėje. 5) Įsteigta NVO koordinatoriaus pareigybė, aktyviai veikia NVO Taryba, sprendžianti svarbius miesto NVO klausimus. 6) Įsteigta jaunimo koordinatoriaus pareigybė, veikia Jaunimo reikalų taryba, kuri įgyvendina jaunimo politikos prioritetus, sparčiai aktyvėja jaunimo organizacijų sąjungos „Apskritasis stalas“ veikla (vienija 12 organizacijų). 7) Gyventojai ir jaunimas aktyviai jungiasi į bendruomenines organizacijas ir dalyvauja jų veikloje. 8) NVO aktyviai teikia socialines paslaugas bei vykdo smurto prevenciją. 9) Išaugęs savanorių skaičius, didėjantis įsitraukimas į NVO veiklas. 10) Organizuojamas dalyvaujamasis biudžetas. 11) Padidėjęs NVO finansavimas iš savivaldybės biudžeto.	1) Gyventojai nepakankamai aktyviai imasi iniciatyvos spręsti savo gyvenamosios vietos klausimus, organizuoti socialinių, švietimo, kultūros ir sporto paslaugų teikimą. 2) Nepakankamas gyventojų pilietiškumas. 3) Sumažėjęs jaunų asmenų skaičius. 4) Nepalanki darbo jėgos struktūra. 5) Nepakankamai įgyvendinamos iniciatyvos dalį viešųjų paslaugų perduoti nevyriausybinėms organizacijoms (NVO) ir bendruomenėms. 6) Panevėžio vietos veiklos grupės mažas žinomumas. 7) Didelė socialinė atskirtis, sparčiai senstanti visuomenė daro įtaką augančio socialinių paslaugų poreikio užtikrinimui. 8) Maža aukštojo išsilavinimo galimybių / paslaugų pasiūla siekiant pritraukti jaunimą studijuoti ir likti gyventi Panevėžio mieste.
GALIMYBĖS	**GRĖSMĖS**
1) Didėjantis spaudimas perduoti dalį viešųjų paslaugų nevyriausybinėms organizacijoms (NVO) ir bendruomenėms. 2) Didėjančios galimybės įgyvendinti vietos veiklos grupių veiklos modelį. 3) Didėjantis Vyriausybės dėmesys bendruomenių problemoms. 4) Mokslo ir studijų įstaigų ir verslo struktūrų augantis bendradarbiavimas. 5) Tinklaveikos stiprinimas *skėtinių organizacijų* pagrindu. 6) NVO teikiamų paslaugų plėtros taip pat efektyvios pagalbos šeimai proceso užtikrinimo galimybės. 7) NVO, jaunimo, bendruomeninių organizacijų, verslo, švietimo įstaigų įsitraukimas/bendradarbiavimas viešojo bendruomenės saugumo, saugios kaimynystės srityse, taip pat vykdant smurto artimoje aplinkoje ir smurtauti linkusių asmenų smurtinio elgesio kaitos prevenciją.	1) Jaunoms šeimoms teikiama valstybės parama įsigyti būstą orientuojama į mažesnes savivaldybes, nėra palankios bankų kreditavimo sąlygos, nelikvidi nuomos rinka. 2) Visuomenės senėjimas. 3) Kitų valstybių ir didžiųjų miestų didėjantis patrauklumas jaunimui. Didėjanti jaunimo vidaus migracija į Vilnių, Kauną ir pakankamai patraukli jaunimui užsienio migracija. 4) Socialinės atskirties didėjimas neskatins visuomenės įsitraukimo į pilietines veiklas.

ORGANIZACINĖ PANEVĖŽIO MIESTO SAVIVALDYBĖS STRUKTŪRA IR VEIKLA, PAVALDŽIOS (BIUDŽETINĖS) ĮSTAIGOS

STIPRYBĖS	SILPNYBĖS
1) Skiriamas dėmesys PMS administracijos darbuotojų kompetencijų didinimui. 2) Modernizuotas viešasis administravimas ne tik Savivaldybės administracijoje, bet ir PMS biudžetinėse įstaigose. 3) Visa informacija, reikalinga miesto valdymui ir administravimo funkcijoms atlikti sukaupta ir saugoma elektroniniu pavidalu. Atnaujinamos informacinės sistemos, programinė įranga bei kiti informaciniai ištekliai, kurie gerina teikiamų paslaugų prieinamumą ir tobulina viešąjį valdymą. 4) Didžioji dalis miesto Savivaldybės ir biudžetinių įstaigų darbo vietų kompiuterizuotos, visos biudžetinės įstaigos su Savivaldybės administracija dirba bendrose duomenų bazėse (dokumentų valdymo informacinė sistema „Avilys“, bendra buhalterinės apskaitos ir finansų valdymo informacinė sistema „Biudžetas VS“). 5) Visos informacinės visuomenės plėtros priemonės sudaro sąlygas administracinei naštai mažinti.	1) Nepakankamai spartus nepriklausomų narių pritraukimas į PMS valdomų įmonių valdybas ir stebėtojų tarybas. 2) Nėra centralizuotos Savivaldybės turto apskaitos informacinės sistemos. 3) Nepakankamas bendradarbiavimas tarp „žiedinės“ Panevėžio rajono ir Panevėžio miesto savivaldybių dėl PMS teikiamų paslaugų, finansuojamų iš PMS biudžeto, „žiedinės“ savivaldybės gyventojams.
GALIMYBĖS	**GRĖSMĖS**
1) Augantis darbuotojų profesionalumas ir didėjantis poreikis įgyti kvalifikaciją susijęs su didėjančia konkurencija darbo rinkoje. 2) Strateginio valdymo sistemos pokyčiai (strateginio planavimo sistemos unifikavimas, integralumo didinimas). 3) Nemažėjančios galimybės pasinaudoti ES struktūrinių fondų lėšomis. 4) Didėjantis socialinės partnerystės poreikis. 5) Į rezultatus organizuoto valdymo augantis poreikis viešajame sektoriuje. 6) Nuotolinių paslaugų populiarėjimas.	1) Pandemijos keliami iššūkiai dėl saugaus ir efektyvaus darbo organizavimo. 2) Mažesnis viešojo sektoriaus kaip darbdavio patrauklumas, lyginant su verslo sektoriumi. 3) Strateginio valdymo sistemos pokyčiai dėl LR Strateginio valdymo įstatymo nuostatų[134]. 4) Politinės–teisinės aplinkos stabilumo nedidėjimas. 5) Neplėtojamos galimybės darbo užmokesčio didinimui viešajame sektoriuje.

[134] Lietuvos Respublikos strateginio valdymo įstatymas. Įsigalioja 2021-01-01 (Įstatymo 25 straipsnio 3, 4, 5 ir 6 dalys įsigalioja 2020-07-10. Įstatymo 15 straipsnio 6 dalis įsigalioja 2022-01-01.)

KOMUNIKACIJA IR RYŠIAI SU VISUOMENE, GYVENTOJŲ ĮTRAUKIMAS Į VIEŠOJO VALDYMO PROCESUS

STIPRYBĖS	SILPNYBĖS
1) Didelė dalis paslaugų perkelta į elektroninę erdvę, diegiami e. demokratijos plėtrą skatinantys įrankiai, užtikrinamos galimybės verslo procesus perkelti į elektroninę erdvę. 2) Išaugęs gyventojų įsitraukimas į Savivaldybės valdymą naudojant informacines ir ryšių technologijas. 3) Padidėjęs PMSA teikiamų e-paslaugų prieinamumas ir naudojimosi aktyvumas. 4) Išaugęs el. dokumentų skaičius, kas suponuoja apie modernėjančius valdymo procesus. 5) Gyventojų informacijos sklaidai naudojamas platus spektras komunikacijos priemonių (internetinė erdvė, tradicinė žiniasklaida, spauda, radijas, socialinės medijos, dalomoji medžiaga ir pan.), sėkmingai užtikrinamas skirtingų auditorijų pasiekiamumas. 6) Įkurta VšĮ Panevėžio plėtros agentūra. 7) Didelis gyventojų įsitraukimas savivaldybės socialinių tinklų paskyrose. 8) Savalaikės ir informatyvios naujienos PMSA internetiniame puslapyje bei socialinių tinklų paskyrose. 9) Patvirtinta Panevėžio miesto savivaldybės logotipo stiliaus knyga.	1) Mažas rinkėjų aktyvumas savivaldos rinkimuose, palyginus su Vilniaus, Kauno, Klaipėdos miestų savivaldybėmis. 2) Nėra centralizuoto Savivaldybės ir biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos modelio. 3) Sinergijos trūkumas tarp PMS pavaldžių įstaigų/kontroliuojamų įmonių, tarpinstitucinio bendradarbiavimo stoka. 4) Nepakankamai patogus informacijos pateikimo formatas Panevėžio mieto savivaldybės tinklapyje (sudėtinga puslapio „architektūra“). 5) Nepakankama pozityvios informacijos sklaida nacionalinėje žiniasklaidoje.
GALIMYBĖS	**GRĖSMĖS**
1) Didėjantis elektroninių paslaugų poreikis. 2) Įvairių komunikacijos formų, panaudojant šiuolaikines technologijas, vystymasis ir įvairovės didėjimas. 3) Didėjantis skatinimas perduoti dalį viešųjų paslaugų teikimo nevyriausybinėms organizacijoms (NVO) ir bendruomenėms. 4) Didėjantis viešojo sektoriaus institucijų atvirumas. 5) Augantis visuomenės aktyvumas dalyvauti skaidriuose valstybės politiniuose procesuose. 6) Kintantys socialinių grupių poreikiai dėl informacijos gavimo, didėjantis poreikis gauti informaciją internete, socialiniuose tinkluose.	1) Švietimo įstaigų vadovų trūkumo didėjimas dėl vykdomos nacionalinės politikos. 2) Vietos savivaldos teisinių ir finansinių galimybių ribotumo didėjimas. 3) Didėjančios kibernetinio saugumo rizikos ir problemos.

5. ESMINĖS PANEVĖŽIO MIESTO SAVIVALDYBĖS PROBLEMOS, JŲ PRIEŽASTYS IR STIPRYBIŲ POTENCIALAS

Remiantis SSGG analizės rezultatais, buvo išskirtos trylika esminių Panevėžio miesto problemų, nurodomos jų pagrindinės priežastys, kurios turi būti šalinamos ar siekiama sumažinti jų neigiamą poveikį. Pateikiamos stiprybės, kuriomis remiantis, bus sprendžiamos įvardintos problemos bei siekiama teigiamo pokyčio (žr. 5.1. lentelę). Atkreipiamas dėmesys, kad LR BP sprendiniuose numatoma efektyvinti švietimo, sveikatos ir kultūros paslaugų teikimo tinklą, tad Panevėžio miesto savivaldybė kartu su gretimomis savivaldybėmis ir regionais sieks bendradarbiauti tarpusavyje, koordinuojant specializuotų paslaugų teikimą ir pasiskirstant prioritetinėmis sritimis. Esminių problemų pagrindu buvo formuluojami strateginiai savivaldybės plėtros tikslai. Uždaviniai ir priemonės numatytos siekiant pasinaudoti stiprybėmis ir galimybėmis bei apsisaugoti nuo visko, kas trukdo sėkmei. Atsižvelgiant į SSGG parengtas strateginis tikslų, uždavinių ir priemonių planas.

5.1. lentelė. Esminės Panevėžio miesto problemos ir jų priežastys

PROBLEMOS PAGRINDIMAS (PRIEŽASTYS)	PASIREIŠKIMO ASPEKTAI	STIPRYBIŲ POTENCIALAS SPRĘSTI PROBLEMAS
PROBLEMA. NEIŠNAUDOTAS KULTŪROS SEKTORIAUS SOCIO-EKONOMINIS POTENCIALAS		
• Jaunų specialistų ir kultūros sektoriaus reformos trūkumas, finansavimo politikos netvarumas neužtikrina teikiamų kultūros paslaugų kokybės • Kultūros įstaigų erdvės dar nėra pakankamai pritaikytos daugiafunkciniam naudojimui • NVO kultūros sektoriuje stygius: trūksta kultūros ir verslo kūrybinių iniciatyvų, kultūros klasterių, silpni komunikaciniai ryšiai tarp kultūros įstaigų regione • Sisteminės kultūros paveldo apsaugos administravimo problemos, ribojančios intensyvesnį miesto istorinio, kultūrinio, architektūrinio paveldo įveiklinimą • Menkas regioninės kultūros vertybių puoselėjimas bei naudojimas teikiant kultūros paslaugas • Menkas gamtos teikinių ir žmonių gerovės sąsajų išryškinimas • Nepakankamas profesionalaus meno indėlis kuriant miesto unikalumą ir turistinį patrauklumą	Analizė parodė, kad kultūros įstaigų, renginių įvairovė ir prieinamumas yra išvystytas, kultūros renginių ir lankytojų skaičius kasmet augo, tačiau kultūros įstaigų erdvės dar nėra pakankamai pritaikytos daugiafunkciniam naudojimui, trūksta investicijų technologijoms, skirtoms vystyti novatoriškas kultūrines veiklas, neišvystyti kultūros klasteriai, trūksta kultūrinio turizmo traukos objektų. Pasigendama kultūros sektoriaus NVO, biudžetinių įstaigų ir verslo bendradarbiavimo. Darbo grupių metu pastebėta, kad regioninės kultūros vertybių (lėlių vežimo teatras, taikomoji dailė ir pan.) puoselėjimas bei naudojimas turi potencialo vystymui. Didžioji dalis Panevėžio kultūros paveldo objektų yra susikoncentravę miesto istoriniame centre. Kultūros paveldas yra vienas svarbiausią miesto unikalumą lemiančių faktorių. Tačiau kultūros paveldo objektų savininkai susiduria su sisteminėmis kultūros paveldo apsaugos administravimo problemomis, ribojančiomis intensyvesnį miesto istorinio, kultūrinio, architektūrinio paveldo įveiklinimą. Nustatyta, kad gamtos teikinių ir žmonių gerovės sąsajų išryškinimas nepanaudojamas sprendžiant kultūros, sveikatinimo ir fizinių veiklų aktualijas mieste, stokojama nuoseklaus bei sistemingo požiūrio vystant žmogaus gerovei palankią aplinką. Panevėžyje vykdoma profesionali teatro veikla, veikia profesionalūs meno kolektyvai, tačiau ne visa jų veikla gyventojų pastebima ir įvertinama palankiai. Darbo grupių diskusijų metu nustatyta, kad profesionalaus meno veikla Savivaldybėje nepakankamai prisideda prie miesto unikalumo bei turistinio patrauklumo didinimo.	Istoriškai ryškiausiai Panevėžio miesto kultūra yra siejama su Panevėžio Juozo Miltinio dramos teatru. Panevėžio miestas garsėja tarptautiniais keramikos, stiklo simpoziumais, kameriniais spektakliais, pučiamųjų orkestrų čempionatais, fotografijos parodomis. Šiuo metu mieste veikia 8 galerijos ir muziejai, 4 teatrai, 2 kino centrai / teatrai, 1 kultūros centras ir 2 bibliotekos. Įgyvendintas Panevėžio miesto dailės galerijos aktualizavimo projektas, kurio metu Dailės galerija pilnai pritaikyta kultūrinei bei edukacinei veiklai. Taip pat statomas Stasio Eidrigevičiaus menų centras[136], įgyvendinamas projektas „Poeto J. Čerkeso-Besparnio sodybos sutvarkymas“. Kultūros centras Panevėžio bendruomenių rūmai yra vienas didžiausių daugiafunkcių kultūros centrų Lietuvoje. Dėl kultūrinių paslaugų įvairovės beveik kas antras panevėžietis laisvalaikio metu lankosi kultūros ir visuomeniniuose renginiuose. Siekiant išlaikyti gyventojų ir miesto svečių susidomėjimą kultūra, plėsti kultūrinių paslaugų pasiūlą bei kelti jų kokybę, būtina pasinaudoti turima patirtimi, vertinti kūrėjų ir kultūros darbuotojų gabumus ir profesionalumą kaip vietos kapitalą, sudaryti palankesnes sąlygas talentams realizuotis, siekti kultūros ir meno kūrėjams deramo atlygio ir įvertinimo. Apibendrinant galima teigti, kad Panevėžio miesto kultūros sektoriaus istorinė patirtis, meno kūrėjų profesionalumas ir gyventojų suinteresuotumas sudaro sąlygas siekti efektyviai išnaudoti kultūros sektoriaus ekonominį potencialą.

[136] **2021-04-14** Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021-04-14 nutarimu Nr. 240 patvirtintas Valstybės investicijų 2021-2023 m. programoje numatytų valstybės kapitalo investicijų paskirstymas ir lėšos SEMC Projektui įgyvendinti numatytos 2022 ir 2023 metais (viso 4,978 mln. Eur).

PROBLEMOS PAGRINDIMAS (PRIEŽASTYS)	PASIREIŠKIMO ASPEKTAI	STIPRYBIŲ POTENCIALAS SPRĘSTI PROBLEMAS
PROBLEMA. NEPAKANKAMOS SVEIKOS GYVENSENOS, AKTYVAUS LAISVALAIKIO IR AUKŠTO MEISTRIŠKUMO SPORTO SĄLYGOS		
• Senstanti visuomenė, ribotos pensinio amžiaus gyventojų pajamos • Darbingo amžiaus gyventojų emigracija • Neįgaliems asmenims pritaikytos infrastruktūros trūkumas • NVO, bendruomenių, savanorių bendradarbiavimo stoka • Ne visa miesto sporto infrastruktūra modernizuota, atnaujinta ar suremontuota • Įvairių sporto šakų specialistų, trenerių trūkumas • Nėra įdiegtos elektroninės sporto bazių, ugdymo apskaitos sistemos	Mažėja gyventojų skaičius, sensta visuomenė, daugėja asmenų su negalia ir susiduriama su jiems pritaikytos infrastruktūros trūkumu. Gyventojų daugiau išvyksta nei atvyksta (ypač darbingo amžiaus), dėl ko surenkama mažiau mokesčių, o išvykę jauni žmonės palieka savo vyresnius, neretai pensinio amžiaus tėvus. Teršalų, išmestų į aplinkos orą iš stacionarių taršos šaltinių, kiekis 2019 m. buvo didesnis nei 2015 m. Mažas vietos NVO iniciatyvų finansavimas rodo, kad gyventojai dar nepakankamai aktyviai imasi iniciatyvos spręsti socialinius savo gyvenamosios vietos klausimus. Išvystytos sporto infrastruktūros ir specialistų, sporto trenerių trūkumas riboja aukšto sporto meistriškumo pasiekimus. Analizė parodė, kad 2018 m. Panevėžio miesto savivaldybės gyventojų vidutinė gyvenimo trukmė buvo 78,3 m., kai Lietuvos sveikatos strategijos tikslas yra 77,5 m. Visgi 2018 m. Panevėžio mieste išvengiamo mirtingumo rodiklis buvo aukščiausias tarp lyginamų savivaldybių ir aukštesnis nei šalies vidurkis.	Panevėžyje sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumas išvystytas. Panevėžio miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras aktyviai vykdo prevencines programas. Gyventojai vis aktyviau domisi sveikatos ir sveikos gyvensenos klausimais. Panevėžio miesto savivaldybė atnaujina rekreacines erdves, kuriose skirtingų amžiaus grupių gyventojai gali aktyviai ilsėtis ir sportuoti. Sporto organizacijų ir sportuojančių šiose organizacijose gyventojų skaičius auga. Taip pat didėja aukšto meistriškumo sportininkų, olimpinių, nacionalinių rinktinių narių ir kandidatų skaičius. Miestas prisideda prie neįgaliųjų sporto ir fizinio aktyvumo plėtros skatinimo bei sportininkų ugdymo. Tarptautiniai sporto renginiai garsina miesto vardą. Galima daryti išvadą, kad esama situacija yra palanki siekiant spręsti nepakankamų sveikos gyvensenos, aktyvaus laisvalaikio ir aukšto meistriškumo sporto sąlygų problemą. Be to, atsižvelgiant į senstančią visuomenę ir jos poreikius, didėjantį gyventojų domėjimąsi savo sveikata bei gyvenamąja aplinka, Panevėžio miesto savivaldybėje ir toliau būtina gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, rūpintis sveikatai palankia aplinka, gerinti sporto bei fizinio aktyvumo sąlygas skirtingo amžiaus grupių ir poreikių gyventojams / sportininkams.

PROBLEMOS PAGRINDIMAS (PRIEŽASTYS)	PASIREIŠKIMO ASPEKTAI	STIPRYBIŲ POTENCIALAS SPRĘSTI PROBLEMAS
PROBLEMA. NEPAKANKAMA GYVENTOJŲ SOCIALINĖ APSAUGA IR ĮTRAUKTIS		
• Sparčiai senstanti visuomenė • Nemažėjantis socialinę riziką patiriančių šeimų ir jose augančių vaikų skaičius • Padidėjęs užregistruotų smurto artimoje aplinkoje nusikaltimų skaičius • Nepatenkinamas socialinio būsto poreikis • NVO, bendruomenių, savanorių bendradarbiavimo stoka • Socialiai pažeidžiamų žmonių baimė kreiptis pagalbos • Gyventojai nepakankamai aktyviai imasi iniciatyvos spręsti savo gyvenamosios vietos klausimus, organizuoti socialinių, švietimo, kultūros ir sporto renginius	Visuomenė sparčiai sensta, o darbingo amžiaus gyventojų skaičius, tenkantis vienam vyresnio amžiaus gyventojui, per 25 m. sumažėjo nuo 6,2 iki 3,6 proc. Šios aplinkybės formuoja augantį socialinių paslaugų poreikį ir vyresnio amžiaus gyventojų socialinę atskirtį. Darbo grupių susitikimų ir diskusijų metu paaiškėjo, kad Panevėžyje veikiančios NVO, bendruomenės, savanoriai stokoja koordinuoto darbo, tarpusavio bendradarbiavimo. Dėl to NVO ir gyventojų bendruomenės nepakankamai sprendžia iškilusias problemas bei patenkina tuos poreikius, kurių nepajėgia aprėpti valdžios ir verslo sektoriai. Pastebėta, kad Panevėžyje socialiai pažeidžiami asmenys vengia kreiptis pagalbos dėl visuomenėje suformuoto neigiamo įvaizdžio apie socialines paslaugas ir jas gaunančius asmenis.	Socialinių paslaugų infrastruktūra Panevėžyje yra pakankamai tolygiai išplėtota. Įvairios gyventojų grupės nepertraukiamai gauna kokybiškas bendrąsias ir specialiąsias socialines paslaugas. Aktyvėja bendruomenių ir savanorių veikla. Visa tai būtina plėtoti atsižvelgiant į senstančios visuomenės ir pažeidžiamų asmenų poreikius. Daroma prielaida, kad Panevėžio miesto savivaldybėje veikiantis paslaugų tinklas yra pajėgus gerinti gyventojų socialinės apsaugos sąlygas ir skatinti pakankamą įtrauktį.

PROBLEMOS PAGRINDIMAS (PRIEŽASTYS)	PASIREIŠKIMO ASPEKTAI	STIPRYBIŲ POTENCIALAS SPRĘSTI PROBLEMAS
PROBLEMA. NEPAKANKAMAS GYVENTOJŲ SOCIALINIS AKTYVUMAS IR PILIETINĖ ATSAKOMYBĖ		
• Gyventojai nepakankamai aktyviai imasi iniciatyvos spręsti savo gyvenamosios vietos klausimus, organizuoti socialinių, švietimo, kultūros ir sporto paslaugų teikimą • Nėra įgyvendinamos iniciatyvos dalį viešųjų paslaugų perduoti NVO ir bendruomenėms • Mažas žinomumas apie Panevėžio vietos veiklos grupę • Mažas rinkėjų aktyvumas savivaldos rinkimuose palyginus su Vilniaus ir Kauno miestų savivaldybėmis	Gyventojai nepakankamai aktyviai imasi iniciatyvos spręsti savo gyvenamosios vietos klausimus, organizuoti socialinių, švietimo, kultūros ir sporto paslaugų teikimą. Siekiant šio tikslo mažai išnaudojamos tarpinstitucinio, tarptautinio bendradarbiavimo galimybės. Iš dalies problemą sąlygoja ir silpni, nepakankamai įtraukūs ir konstruktyvūs ryšiai tarp vietos savivaldos sektoriaus bei bendruomenių. Diskusijos su bendruomene metu buvo išreikšta nuomonė, kad Panevėžyje trūksta institucijų bendradarbiavimo, dialogo ir miesto institucijų atvirumo, gyventojų įtraukties. Strategijoje „Lietuva 2030“ numatyta, kad iki 2020 metų bent 15 proc. viešųjų paslaugų (sporto, kultūros, švietimo, socialinių ir kitų) bus perduota nevyriausybinėms organizacijoms (NVO) ir bendruomenėms. Tačiau Panevėžyje nėra įgyvendinamos iniciatyvos dalį viešųjų paslaugų perduoti NVO ir bendruomenėms. Gyventojų aktyvumas 2015 m. ir 2019 m. vietos savivaldos rinkimuose atspindi nepakankamą pilietiškumą, nes rinkėjų aktyvumas buvo mažesnis nei vidutiniškai Lietuvoje, Kaune ir Vilniuje. Taigi vietos bendruomenė neaktyviai įsitraukia priimant viešojo valdymo sprendimus.	Panevėžio mieste aktyviai veikia Nevyriausybinių organizacijų taryba (NVO Taryba), kurios tikslas – skatinti nevyriausybinių organizacijų veiklą ir plėtrą, stiprinti bendradarbiavimą tarp savivaldybės institucijų, įstaigų ir nevyriausybinių organizacijų. Panevėžio miesto savivaldybės administracijoje yra įsteigta NVO koordinatoriaus pareigybė. Taip pat yra įsteigta jaunimo koordinatoriaus pareigybė, veikia jaunimo reikalų taryba, kuri įgyvendina jaunimo politikos prioritetus, sparčiai aktyvėja jaunimo organizacijų sąjunga „Apskritasis stalas“ veikla. Savanoriška veikla tarp miesto gyventojų populiarėja, o miesto savivalda kartu su gyventojais sprendžia viešųjų lėšų panaudojimą per dalyvaujamojo biudžeto organizavimą. Šis pilietinio aktyvumo skatinimo būdas palaipsniui įtrauks vis daugiau miesto gyventojų į sprendimų priėmimo procesus. Apibendrinant matyti, kad Panevėžyje kuriami instrumentai didinti gyventojų socialinį aktyvumą ir skatinti jų pilietinę atsakomybę. Būtina šiuos instrumentus tobulinti, viešinti ir aktyviai integruoti į savivaldos sprendimų priėmimų procesus.

PROBLEMOS PAGRINDIMAS (PRIEŽASTYS)	PASIREIŠKIMO ASPEKTAI	STIPRYBIŲ POTENCIALAS SPRĘSTI PROBLEMAS
PROBLEMA. NEPAKANKAMAI EFEKTYVUS SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS, SAVIVALDYBĖS ĮMONIŲ IR ĮSTAIGŲ VALDYMAS		
• Sinergijos trūkumas tarp savivaldybei pavaldžių įstaigų / valdomų įmonių, tarpinstitucinio bendradarbiavimo stoka • Nėra centralizuotos savivaldybės turto apskaitos informacinės sistemos • Nepakankamai spartus nepriklausomų narių pritraukimas į PMS valdomų įmonių valdybas ir stebėtojų tarybas • Konfliktas tarp „žiedinės“ ir Panevėžio miesto savivaldybės dėl PMS teikiamų paslaugų, finansuojamų iš PMS biudžeto, „žiedinės“ savivaldybės gyventojams	Savivaldybė 2019 m. I pusm. nuosavybės teise valdė 1 029 ilgalaikio nekilnojamojo turto vienetus, tačiau nesukurta centralizuotos savivaldybės turto apskaitos informacinė sistema. 2020 m. Savivaldybės pavaldume buvo 71 biudžetinė įstaiga, 12 viešųjų įstaigų, 10 PMS valdomų įmonių. Pastebimas sinergijos trūkumas tarp savivaldybei pavaldžių įstaigų / valdomų įmonių bei tarpinstitucinio bendradarbiavimo stoka.	Panevėžio miesto savivaldybės administracija modernizuoja viešojo administravimo paslaugas ne tik Savivaldybės administracijoje, bet ir biudžetinėse įstaigose. Taip pat savivaldybės administracija užtikrina aukštą informacinės visuomenės plėtros lygį. Visos informacinės visuomenės plėtros priemonės sudaro sąlygas administracinei naštai mažinti. Taigi esama situacija ir nacionalinės politikos siekis stiprinti orientaciją į rezultatus valstybės valdyme bei gerinti institucijų tarpusavio tinklaveiką bei bendradarbiavimą sudaro sąlygas efektyviai spręsti savivaldybės administracijos, savivaldybės įmonių ir įstaigų valdymo problemą.

PROBLEMOS PAGRINDIMAS (PRIEŽASTYS)	PASIREIŠKIMO ASPEKTAI	STIPRYBIŲ POTENCIALAS SPRĘSTI PROBLEMAS
PROBLEMA. NEPAKANKAMAI SUFORMUOTAS MIESTO ĮVAIZDIS IR NEPAKANKAMAI EFEKTYVI KOMUNIKACIJA		
• Nepakankamai patogus naudoti(is) informacijos pateikimo formatas Panevėžio miesto savivaldybės interneto svetainėje (sudėtinga puslapio „architektūra“) • Neaiškus miesto identitetas • Maža pozityvios informacijos sklaida nacionalinėje žiniasklaidoje • Bendro regiono turistinio identiteto / produkto trūkumas • Nepakankama turizmo paslaugų pasiūla specialiųjų poreikių turintiems asmenims	Analizė parodė, kad vietos savivaldos komunikacijos veikla galėtų būti efektyvesnė – viešojoje nacionalinėje erdvėje trūksta pozityvios informacijos, nustatyta, kad nepatogus naudoti(is) informacijos pateikimo formatas Panevėžio mieto savivaldybės internetiniame puslapyje. Miestas lėtai įgyvendina įvaizdžio strategijos rengimą. Diskusijos su bendruomene metu, buvo išreikšta nuomonė, kad Panevėžyje identifikuojamas institucijų bendradarbiavimo, dialogo ir miesto institucijų atvirumo bei nepakankamo gyventojų įsitraukimo trūkumas. Darbinių sesijų metu atkreiptas dėmesys, kad turistinio patrauklumo formavimas regiono mastu yra daug rezultatyvesnis ir konkurencingesnis. Taip pat identifikuota, kad nepakankama turizmo paslaugų pasiūla specialiųjų poreikių turintiems asmenims.	Panevėžio miesto savivaldybės administracijoje didelė dalis teikiamų paslaugų yra perkelta į elektroninę erdvę, diegiami e. demokratijos plėtrą skatinantys įrankiai. Gyventojai aktyviai naudojasi elektroninėmis paslaugomis, o savivaldybės naujienas seka ne tik miesto internetiniame puslapyje, bet ir socialiniuose tinkluose. Gyventojų informacijos sklaidai naudojamas platus spektras komunikacijos priemonių (internetinė erdvė, tradicinė spauda, žiniasklaida, radijas, socialinės medijos, dalomoji informacinė medžiaga ir pan.), taip užtikrinamas skirtingų auditorijų pasiekiamumas. Panevėžio miesto savivaldybės administracija vidutiniškai per metus surengia 6 gyventojų apklausas skirtingais klausimais, o VšĮ Panevėžio plėtros agentūra rūpinasi Panevėžio miesto investicinio patrauklumo įvaizdžiu. Atsižvelgiant į komunikacijai naudojamas ir įvaizdžiui vystyti turimas priemones, būtina ir toliau jas tobulinti, atsižvelgti į gyventojų nuomones, ieškoti papildomų finansavimo šaltinių. Tokiu būdu bus sėkmingai sprendžiama miesto įvaizdžio tobulinimo ir nepakankamai efektyvios komunikacijos problema. Panevėžio regione yra patrauklių gamtinių ir kultūrinių objektų, parengus Panevėžio regiono turizmo strategija padidėja galimybės pritraukti daugiau turistų. Siekiant išplėsti turizmo paslaugas ir pritaikyti jas įvairių poreikių turintiems asmenims rekomenduojama vystyti infrastruktūrą. Taip pat plėtoti paslaugų pritaikymą regėjimo, judėjimo ir kitas negalias turintiems asmenims, skirtingomis kalbomis kalbantiems asmenims ir kt.

PROBLEMOS PAGRINDIMAS (PRIEŽASTYS)	PASIREIŠKIMO ASPEKTAI	STIPRYBIŲ POTENCIALAS SPRĘSTI PROBLEMAS
PROBLEMA. NEPRITAIKYTA DARNIAM JUDUMUI VIEŠOJI INFRASTRUKTŪRA		
• Nepakankamai sparčiai vystoma dviračių takų infrastruktūra • Gatvių parametrai pertekliniai – per plačios gatvės ir jų juostos • Nepakankamas gyventojų dėmesys į automobilių parkavimą daugiabučių namų kiemuose • Galiojantis bendrasis planas nenumato minimalaus kietų minkštų dangų santykio, miesto morfologinių identiteto zonų, prioritetinės plėtros arealų, neapibrėžia apie regioninės teritorinės sanglaudos • Miesto bendrojo plano užstatymo intensyvumo ir užstatymo tankumo rodikliai gana žemi ir neleidžia kurti kompaktiškos struktūros • Gamta paremtų sprendimų trūkumas (paviršinio vandens nuvedimo, teritorijų mikroklimato formavime, gatvių raudonųjų linijų ribose)	Dviračių takų infrastruktūra vystoma nepakankamai sparčiai, 1 000–iui gyventojų tenkantis lengvųjų automobilių skaičius didėja, nors darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus mažėja. Visgi Panevėžio miesto darnaus judumo plane nurodoma, kad miesto kompaktiškumas, reljefas, socialinės infrastruktūros išsidėstymas ir pasiekiamumas dviračių transportu – teigiami veiksniai, sudarantys palankias sąlygas dviračių transporto infrastruktūros vystymui mieste. Panevėžio mieste kelių su patobulinta danga rodiklis vienas geriausių tarp lyginamų savivaldybių, tačiau gatvių parametrai yra pertekliniai, t. y. per plačios gatvės ir jų juostos.	Panevėžio miesto savivaldybė parengė ir įgyvendina Panevėžio miesto darnaus judumo planą, kuriame numatyti veiksmai, skatinantys darnų judumą Panevėžio mieste. Pastaraisiais metais aktyviai rekonstruojami ir įrenginėjami pėsčiųjų ir dviračių takai, įrengiamos elektromobilių įkrovimo stotelės, taikomos lengvatos ekologiškų elektromobilių vairuotojams. Be to pastebimas gyventojų domėjimasis sveikatos stiprinimu ir sveika gyvensena, dėl to daugėja dviratininkų, paspirtukininkų bei pėsčiųjų skirtingose miesto erdvėse. Gan plokščias miesto reljefas puikiai tinka *bevariklio* transporto plėtrai, šios sąlygos vysto skirtingų susisiekimo priemonių įvairovę ir didina gyventojų pasitenkinimą gyvenamąja vietove. Siekiant sparčiau vystyti darniam judumui pritaikytą viešąją infrastruktūrą, Panevėžio miesto savivaldybė pajėgi įgyvendinti darnaus judumo planą, suinteresuota ieškoti šiuolaikiškų ir gyventojų poreikius tenkinančių sprendimų.

PROBLEMOS PAGRINDIMAS (PRIEŽASTYS)	PASIREIŠKIMO ASPEKTAI	STIPRYBIŲ POTENCIALAS SPRĘSTI PROBLEMAS
PROBLEMA. NEPAKANKAMAI IŠVYSTYTA VIEŠOJO TRANSPORTO IR SUSISIEKIMO INFRASTRUKTŪROS SISTEMA		
• Išaugęs motorinių transporto priemonių skaičius • Mažas miesto autobusais keliaujančių Panevėžio gyventojų skaičius • Esamas gyventojų aptarnavimo viešuoju transportu lygis Panevėžio mieste atsilieka nuo išvystytų Europos miestų • Prasta Panevėžio miesto kvartalinių gatvių dangos būklė • Nėra viešojo transporto apskaitos sistemos (neįdiegta E. elektroninio bilieto sistema; nesurenkami mokesčiai iš periferijos) • Nepakankamai sparčiai atnaujinamas autobusų parkas • Nepakankamai atnaujintos (rekonstruotos) sankryžos • Nepakankamas šviesoforų postų keitimas į išmaniuosius	1 000–iui gyventojų tenkantis lengvųjų automobilių skaičius didėja, nors darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus mažėja. Vidutiniškai vienam Panevėžio miesto gyventojui 2019 m. teko 115 kelionių autobusu (kai Vilniuje – 264, Kaune – 2015, Klaipėdoje – 199, Šiauliuose – 131). UAB „Panevėžio autobusų parkas“ 2019 m. eksploatavo 110 autobusų, iš kurių tik 20 proc. iki 5 metų senumo. Susisiekimas viešuoju transportu periferinėse miesto teritorijose nepakankamai tolygiai išvystytas, o viešojo transporto apskaitos sistemos nėra. Panevėžio miesto gyventojai yra labiau linkę rinktis keliones automobiliu, o tai išbalansuoja miesto transporto sistemą ir didina neigiamas pasekmes aplinkai (didesnė tarša, eismo įvykių tikimybė).	Panevėžys – tankiausiai iš visų didžiųjų miestų apgyvendintas miestas, turintis gerai išplėtotą susisiekimo infrastruktūrą. Pasinaudojus ES struktūrinių fondų parama intensyviai modernizuojama miesto susisiekimo infrastruktūra ir paslaugų sistema siekiant sumažinti oro taršą, užtikrinti efektyvesnį miesto gyventojų susisiekimą, aukštą teikiamų viešųjų transporto paslaugų kokybę. 2026 m. planuojamas baigti „Rail Baltica“ projekto įgyvendinimas dar labiau sustiprins Panevėžio miesto geografinės padėties, urbanistinės struktūros ir esamos transporto infrastruktūros privalumus. Taigi susisiekimo sistemos gerinimas, infrastruktūros plėtra ir modernizavimas išlieka neatsiejamu sėkmingo mieto vystymosi ekonominiu ir socialiniu garantu.

PROBLEMOS PAGRINDIMAS (PRIEŽASTYS)	PASIREIŠKIMO ASPEKTAI	STIPRYBIŲ POTENCIALAS SPRĘSTI PROBLEMAS
PROBLEMA. NEPAKANKAMAI IŠVYSTYTA MIESTO INŽINERINĖ IR URBANISTINĖ INFRASTRUKTŪRA		
• Nepakankamai išvystyta inžinerinė miesto infrastruktūra • Miestas vystosi į vakarus, o centrinė dalis neišnaudoja potencialo • Individualių nekilnojamojo turto savininkų intereso trūkumas prisidėti prie miesto gerbūvio plėtojimo • Panevėžio teritorijų planavimo dokumentai turi trūkumų, pastebima integruoto planavimo stoka • Gamta paremtų sprendimų trūkumas • Nekompaktiška miesto periferija, gatvės formuojamos sodybinio tipo pastatais • Perteklinė švietimo įstaigų tinklo infrastruktūra • Seni paviršiniai nuotekų tinklai, nėra valymo įrenginių	Inžinerinė miesto infrastruktūra vis dar reikalauja didelių investicijų, nes ne visi požeminiai tinklai atnaujinti, paviršinio vandens nuotekų sistema dar nepakankamai išvystyta. Be to inžinerinės infrastruktūros atnaujinimo / remonto darbai nepakankamai efektyviai koordinuojami su gatvių dangos remonto darbais. Mieste yra daug apleistų pramoninių teritorijų. Sudėtinga konsoliduoti ir įgalinti didelius plotus didesnio masto projektams dėl smulkios nevystomos nuosavybės. Be to, pastebima ir perteklinė švietimo įstaigų tinklo infrastruktūra. Miesto periferija vystosi nekompaktiškai, gatvės formuojamos sodybinio tipo pastatais. Atkreipiamas dėmesys, kad teritorijų planavimo dokumentuose numatytas perteklinis vystymo potencialas, o tai sąlygoja nepakankamą infrastruktūros pasiūlą naujai urbanizuotose teritorijose. Šiuo metu miestas vystosi į vakarus, o centrinė dalis neišnaudoja potencialo. Tačiau siekiant atnaujinti miesto centrinę dalį, susiduriama su negeranoriškais turto savininkais. Pastebėta, kad miesto bendrojo plano žemas urbanistinis intensyvumas ir urbanistinis tankis ir nesudaro sąlygų kurti kompaktiškos struktūros; taip pat bendrasis planas nenumato minimalaus kietų minkštų dangų santykio, miesto morfologinių identiteto zonų, prioritetinės plėtros arealų, nenumato regioninės teritorinės sanglaudos. Mieste trūksta gamta paremtų sprendimų, neišnaudojamas vidaus vandenų potencialas. Siekiant mažinti oro taršą, susiduriama su individualių namų savininkų nesuinteresuotumu atsisakyti namų šildymo kietuoju kuru ir jungtis prie centralizuotų šilumos tiekimo tinklų. Apibendrinant konstatuojama, kad trūksta integruoto planavimo.	AB „Panevėžio energija“ aktyviai keičia iškastinį kurą į atsinaujinančiais energijos šaltiniais (biokuru) ir vis intensyviau prisideda prie šiltnamio efekto mažinimo. Bendrovė vykdo ir šilumos tiekimo tinklų modernizavimą. Siekiant energetinio efektyvumo, Panevėžyje taip pat vykdoma daugiabučių renovacija. UAB „Panevėžio gatvės“ kartu su miesto savivaldybe nuolat investuoja į paviršinių nuotekų tinklų infrastruktūrą siekiant užtikrinti aukštą paslaugų kokybę vartotojams bei didinti miesto gyventojų gyvenamosios aplinkos kokybę. Panevėžio miesto savivaldybė intensyviai sprendžia gamtinių rekreacinių išteklių ir želdynų plėtros bei integracijos į bendrą miesto struktūrą problemines sritis. Be to 2019 m. pabaigoje Panevėžio miesto savivaldybės taryba pritarė Ekstremalios klimato kaitos deklaracijai ir miestas prisijungė prie pasaulinio šį dokumentą patvirtinusių miestų tinklo. Savivaldybė įtvirtino siekį tapti sveikiausiu, žaliausiu, ekologiškiausiu šalies miestu. Taigi Panevėžio miesto savivaldybė turi patirties ir ambicijų vystyti mieto inžinerinę ir urbanistinę infrastruktūrą siekiant užtikrinti jos darną su gamta bei šiuolaikiniais gyventojų poreikiais.

PROBLEMOS PAGRINDIMAS (PRIEŽASTYS)	PASIREIŠKIMO ASPEKTAI	STIPRYBIŲ POTENCIALAS SPRĘSTI PROBLEMAS
PROBLEMA. KVALIFIKUOTOS DARBO JĖGOS TRŪKUMAS		
• Mažėjantis gyventojų skaičius, senstanti visuomenė, neigiama neto migracija • Nepatrauklus profesinio ir koleginio mokymo įvaizdis bei nepakankamos paskatos rinktis studijuoti technologinius mokslus KTU Panevėžio technologijų ir verslo fakultete • Studijų programų neatitiktis šiuolaikinės darbo rinkos poreikiams • Kompetencijų, įgytų mokantis neformaliuoju būdu, pripažinimo trūkumas • Nepakankamai efektyviai veikianti neformalaus mokymosi sistema (nepakankamas finansavimas, trūksta kokybės užtikrinimo, stebėsenos mechanizmų) • Lėtas darbo užmokesčio augimas • Darbo rinka neatvira užsieniečiams, atvykusiems gyventi į Panevėžio miestą, taip pat užsieniečiams, kurie įgijo išsilavinimą Lietuvoje	Mažėja gyventojų skaičius, sensta visuomenė, gyventojų daugiau išvyksta nei atvyksta, mažėja bendras studentų skaičius profesinio ir aukštojo mokslo įstaigose, studijų programos neatitinka darbo rinkos poreikių, o neformalaus mokymosi sistema vis dar nepakankamai efektyviai veikia. Be to, galimybes pritraukti kvalifikuotus specialistus iš užsienio riboja teisinė sistema. Analizė rodo, kad Panevėžyje ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programose dalyvaujančių vaikų dalis siekia net 90,4 proc., bendrojo ugdymo mokyklų infrastruktūra ir ugdymo priemonės yra modernizuojamos, mokyklose yra įsteigta profesijos patarėjų pareigybė, vystomas Savivaldybės administracijos, švietimo įstaigų ir verslo įmonių bendradarbiavimas (STEAM centras, EVA, MIFA akademijos), profesinė ir aukštosios mokyklos reaguoja į verslo lūkesčius ir siekia parengti kvalifikuotus specialistus darbo rinkai. Vis dėlto Panevėžyje pastebima nepakankama mokinių motyvacija rinktis inžinerinės pakraipos mokymo programas. Paminėtina, kad Panevėžyje aktualias inžinerinei pramonei ir Pramonei 4.0 specialybes 2019 m. baigė tik 13 absolventų. Taigi didelės įsidarbinimo galimybės yra šiems kvalifikuotiems darbininkams: statybų, automatikos, mechanikos, elektronikos, inžinieriams, pedagogams, gydytojams.	Panevėžys – regioninis urbanistinis ir administracinis centras, kuriame prieinamas profesinis ir aukštasis mokslas. Tai sudaro galimybes spręsti kvalifikuotos darbo jėgos trūkumą. Be to, sparčiai vystomas „Rail Baltica“ projektas ir susisiekimui palanki miesto geografinė padėtis šalies ir Baltijos regiono atžvilgiu, strategijos įgyvendinimo metu sudarys palankias sąlygas pritraukti kvalifikuotą darbo jėgą iš aplinkinių regionų bei Lietuvos didmiesčių. Pastebėtina, kad PMSA inicijuoja ir įgyvendina švietimo įstaigų ir verslo įmonių bendradarbiavimą, imasi lyderystės įgyvendinant Pramonės 4.0 krypties vystymo strategiją regione. Visa tai planuojama ir toliau plėtoti bei efektyviai komunikuoti. Apibendrinant, galima teigti, kad Panevėžyje būtina gerinti profesinio ir aukštojo mokslo kokybę, vystyti tarpinstitucinį ir tarpsektorinį bendradarbiavimą, išnaudoti „Rail Baltica“ projekto galimybes, stiprinti viešąją komunikaciją ir tokiu būdu prisidėti prie darbo rinkos poreikių tenkinimo įdarbinti trūkstamą kvalifikuotą darbo jėgą.

PROBLEMOS PAGRINDIMAS (PRIEŽASTYS)	PASIREIŠKIMO ASPEKTAI	STIPRYBIŲ POTENCIALAS SPRĘSTI PROBLEMAS
PROBLEMA. NEPAKANKAMAI EFEKTYVI ŠVIETIMO SISTEMA		
• Nepakankamas dėmesys geram BU mokyklų mikroklimatui ir gerai mokinių savijautai užtikrinti, mokinių mokėjimo mokytis kompetencijai ugdyti, taip pat mokinių sveikatos kompetencijai ugdyti • Nepatraukli pedagogo profesija, mažas pedagogų ir vadovų darbo užmokestis ir didelė pensinio amžiaus sulaukusių pedagogų dalis • Per mažai ugdymo lėšų skiriama skaitmeninio turinio diegimui ir atnaujinimui • Stokojama BU ir neformaliojo ugdymo mokyklų infrastruktūros (pastatų modernizavimas, sporto aikštynai, sporto bazės ir kt.) finansavimo • Nepakankamos paskatos mokiniams ir studentams rinktis inžinerinės pakraipos mokymo programas • Nepakankamos paskatos rinktis studijuoti profesinėse mokyklose, Panevėžio kolegijoje, KTU Panevėžio technologijų ir verslo fakultete • Maža aukštojo išsilavinimo galimybių / paslaugų pasiūla siekiant pritraukti jaunimą studijuoti ir likti gyventi Panevėžio mieste	Panevėžys tarp lyginamų savivaldybių išsiskiria aukštos kvalifikacijos pedagogų dalimi nuo visų pedagoginių darbuotojų. Pastebimas aukštas mokinių VBE įvertinimas. Švietimo pagalbos specialistų skaičius, tenkantis 100-ui Panevėžio mokinių, vienas geriausių tarp lyginamų savivaldybių. Visgi mokyklų, neturinčių psichologo, procentinė dalis nuo visų mokyklų Panevėžio mieste didėjo, nors tyrimai rodo, kad BU mokyklų mokinių savijauta yra prastesnė nei vidutiniškai visoje šalyje. Be to, mokiniams trūksta mokėjimo mokytis kompetencijų, trūksta paskatų rinktis inžinerinės pakraipos mokymo programas bei vėliau studijuoti profesinėse mokyklose, Panevėžio kolegijoje, KTU Panevėžio technologijų ir verslo fakultete. Analizė rodo, kad didėjanti pensinio amžiaus sulaukusių pedagogų dalis, mažas vidutinis mokyklų pedagogų ir vadovų darbo užmokestis ateityje gali lemti pedagogų trūkumą. Analizės metu nustatyta, kad miesto mokinių sveikatos rodiklis prastėja. Tai lemia ne tik sveikatos kompetencijų trūkumas, tačiau ir nepakankamas mokyklų sporto aikštynų, sporto bazių infrastruktūros modernizavimas.	Panevėžio mieste užtikrintas ikimokyklinio ugdymo prieinamumas, modernizuojama bendrojo ugdymo mokyklų įranga ir infrastruktūra, aukšta pedagogų kvalifikacija, aukšti mokinių VBE įvertinimai, aktyvi švietimo bendruomenė, kuriamas regioninis STEAM centras, diegiami robotikos užsiėmimai ikimokyklinio ir BU įstaigose, didėja neformaliajame ugdyme dalyvaujančių mokinių skaičius, prieinamas profesinis ir aukštasis mokslas. Teigiamas aspektas, tai, kad Panevėžio švietimo sistema pasirengusi imigrantų integracijai. Remiantis šiomis ir kitomis Panevėžio miesto švietimo sistemos stiprybėmis bei pasinaudojus besikeičiančia mokymo (-si) aplinka, Panevėžys pajėgus orientuotis į švietimo sistemos gebėjimų tobulinimą reaguoti į rinkos poreikius, didinti STEAM specialistų skaičių, užtikrinti darbo jėgos įgūdžių perkvalifikavimą, naudotis moksliniu potencialu. Šios stiprybės padės sprendžiant nepakankamai efektyvios švietimo sistemos problemas.

PROBLEMOS PAGRINDIMAS (PRIEŽASTYS)	PASIREIŠKIMO ASPEKTAI	STIPRYBIŲ POTENCIALAS SPRĘSTI PROBLEMAS
PROBLEMA. NEPAKANKAMA INOVACINĘ VEIKLĄ VYKDANČIŲ ĮMONIŲ DALIS NUO VISŲ ĮMONIŲ		
• Neišplėtota MTEPI infrastruktūra • Didelė MTEP veiklų vykdymo rizika • Aukštos kvalifikacijos specialistų trūkumas • Žema integracija į tarptautines aukštos pridėtinės vertės grandines • Žemas MSI ir verslo bendradarbiavimo lygis • Inovacijų paramos ir konsultavimo specialistų nepakankama kvalifikacija, paslaugų ir institucijų fragmentiškumas	Panevėžio apskrityje 2018 m. 40 proc. įmonių atitiko inovacinės veiklos klasifikaciją lyginant su visomis veikiančiomis įmonėmis. Tačiau pastebimas 3,3 proc. sumažėjimas palyginus su 2016 m. duomenimis. Technologines inovacijas diegusių įmonių išlaidos inovacinei veiklai Panevėžio apskrityje 2018 m. siekė 32,3 mln., tai yra, 4,1 proc. mažiau negu 2014 m. Vietos verslo įmonės ribotai domisi aukštojo mokslo įstaigų vykdomomis mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros veiklomis. Tą patvirtina ir ES fondų 2014-2020 m. suteikta parama Panevėžio mieste pagal Mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų skatinimo prioritetą. Visgi inovacinių įmonių apyvartos dalis, palyginti su visų įmonių apyvarta, Panevėžio apskrityje 2016-2018 m. išaugo 17,2 proc. p., kai tuo pačiu metu Vilniaus, Kauno, Klaipėdos ar Šiaulių apskrityse pastarasis rodiklis mažėjo arba liko beveik nepakitęs.	Inovacijos yra pagrindinis verslo tvarumo garantas. Panevėžyje yra sudarytos sąlygos verslui konsultuotis įvairiais paramos klausimais, gauti informaciją apie projektus, jungiančius verslą, mokslą ir studijas, ieškoti partnerių siekiant aktyvinti inovacinę veiklą: mieste veiklą vykdo VšĮ Panevėžio mechatronikos centras, VšĮ Panevėžio plėtros agentūra, VšĮ Panevėžio mokslo ir technologijų parkas (inovatyvus verslo inkubatorius). Visą šią infrastruktūrą ir paslaugų tinklą būtina tikslingai panaudoti siekiant skatinti Panevėžyje veikiančias įmones ir įstaigas įsisavinti Europos Sąjungos struktūrinių fondų investicijas mokslui ir inovacijoms. Pastebėtina, kad visos ES SF investicijos mokslui ir inovacijoms 2021-2027 m. laikotarpiu bus nukreipiamos į Lietuvos regionus. Šios investicijos yra skirtos skatinti ekonominę pažangą per mokslines ir inovacines veiklas. Taigi veikiantis paslaugų ir infrastruktūros tinklas sudaro sąlygas didinti inovacinę veiklą vykdančių įmonių dalį tiek Panevėžio mieste, tiek visame regione.

PROBLEMOS PAGRINDIMAS (PRIEŽASTYS)	PASIREIŠKIMO ASPEKTAI	STIPRYBIŲ POTENCIALAS SPRĘSTI PROBLEMAS
PASTABA. NEPAKANKAMAS MIESTO INVESTICINIS PATRAUKLUMAS		
• Nepakankamas, Lietuvos teisės aktų įtakojamas, savivaldybės finansinis savarankiškumas • Nepakankamai didelė LEZ teritorija stambiems investuotojams • Teigiamo įvaizdžio trūkumas apie Panevėžio miestą viešojoje erdvėje • Nepakankamas Panevėžio regiono savivaldybių įsitraukimas vystant pasirinktą regiono specializaciją	Gyventojų verslumo lygis yra mažesnis palyginus su didžiaisiais Lietuvos miestais (Vilniumi, Kaunu, Klaipėda). Mažėja gyventojų skaičius, sensta visuomenė, gyventojų daugiau išvyksta nei atvyksta. Panevėžio LEZ gali pasiūlyti ribotą laisvų sklypų skaičių, 2020 m. pradžioje LEZ teritorijoje buvo laisvi 4 žemės sklypai po 0,41 ha, 4,89 ha, 3,4 ha, 0,44 ha ploto. Lietuvoje savivaldybių galimybės disponuoti valstybine žeme, esančia jų teritorijoje, ribotos. Be to šalyje yra taikoma viena griežčiausių savivaldos skolinimosi taisyklių ES, dėl šios priežasties ribojamas investicijų dydis. Vis dar gajūs susiformavę neigiami stereotipai apie Panevėžį, nors nusikalstamų veikų skaičius, tenkantis 1 000-iui gyventojų, vienas mažiausių tarp didžiųjų Lietuvos miestų. Paminėtina, kad miesto įvaizdį formuoja ne tik vietos gyventojų elgesys, turima infrastruktūra, bet ir sąmoninga bei tikslinga komunikacija. Panevėžio miestas yra nusimatęs tapti vienu stipriausiu Šiaurės Rytų Europos robotikos centru, o visos Panevėžio regiono savivaldybės pasirinkę robotiką ir automatizavimą kaip vieną iš 6 specializacijos krypčių. Visgi šiuo metu trūksta regiono savivaldybių koordinuoto bendradarbiavimo ir aktyvaus įsitraukimo į strateginės Pramonės 4.0 krypties vystymo strategijos įgyvendinimą. Minėtos strategijos tikslas – paskatinti inovacijų kūrimą ir plėtrą regione siekiant užtikrinti įmonių našumą ir konkurencingumą, ekonominę vietos gerovę.	Panevėžyje veikia VšĮ Panevėžio plėtros agentūra, kuri yra atsakinga už verslo ir investicinės aplinkos gerinimą, turizmą ir Panevėžio įvaizdį. Panevėžio LEZ vysto infrastruktūrą ir vykdo aktyvią investuotojų pritraukimo strategiją. Panevėžio regiono konkurencingumas didinamas įgyvendinant pramonės, savivaldybės ir kitų partnerių iniciatyvą „Industry4Panevėžys“. Panevėžio miesto savivaldybė siekia sukurti Panevėžio miestą kaip stipriausią Šiaurės Rytų Europos robotikos centrą. Visa tai būtina ir toliau plėtoti bei efektyviai komunikuoti. Svarbu perprasti vietos ir užsienio investicijų pritraukimo specifiką bei tobulinti investicijų pritraukimo į Panevėžį strategiją ir rinkodaros priemones. Šios priemonės prisidės prie nepakankamo miesto investicinio patrauklumo problemos sprendimo.

6. PANEVĖŽIO MIESTO SAVIVALDYBĖS VIZIJA IR PRIORITETAI

Panevėžio miesto savivaldybės vizijos ir prioritetų formavimo pagrindas – susistemintos ir darbo grupių metu suderintos SSGG analizės išvados, kurios nustatė svarbiausius vidinius ir išorinius miesto aplinkos veiksnius, kurie daro didžiausią poveikį miesto konkurencingumui. SSGG nustatytos atlikus Panevėžio miesto vidaus ir išorės aplinkos, Panevėžio miesto savivaldybei aktualių strateginio planavimo dokumentų analizę ir Panevėžio miesto gyventojų apklausą.

Panevėžio miesto vizija, miesto plėtros prioritetai formuojami SSGG pagrindu, atsižvelgiant į Panevėžio miesto savivaldybės bendruomenės poreikius bei kitus strateginius dokumentus. Formuojant juos:

- vertintos identifikuotos savivaldybės problemos (esamos būklės analizės dalis);
- atsižvelgiama į pabrėžtas stiprybes (esamos būklės analizės dalis).

Pagrindiniai vizijos bruožai yra šie:

- vizijoje turi būti užfiksuotas siekis, siekiamybė: miesto bendruomenės ir savivaldos lūkesčiai, kurie galėtų būti patenkinti strategijos įgyvendinimo laikotarpiu;
- vizija turi būti reali: formuojant viziją, reikia įvertinti ir užfiksuoti tuos siekius, kurie yra realūs ir gali būti pasiekti strategijos įgyvendinimo laikotarpiu, atsižvelgiant į nustatytas savivaldybės stiprybes ir galimybes;
- vizija turi parodyti, kas skiria dabartinę situaciją nuo siekiamybės.

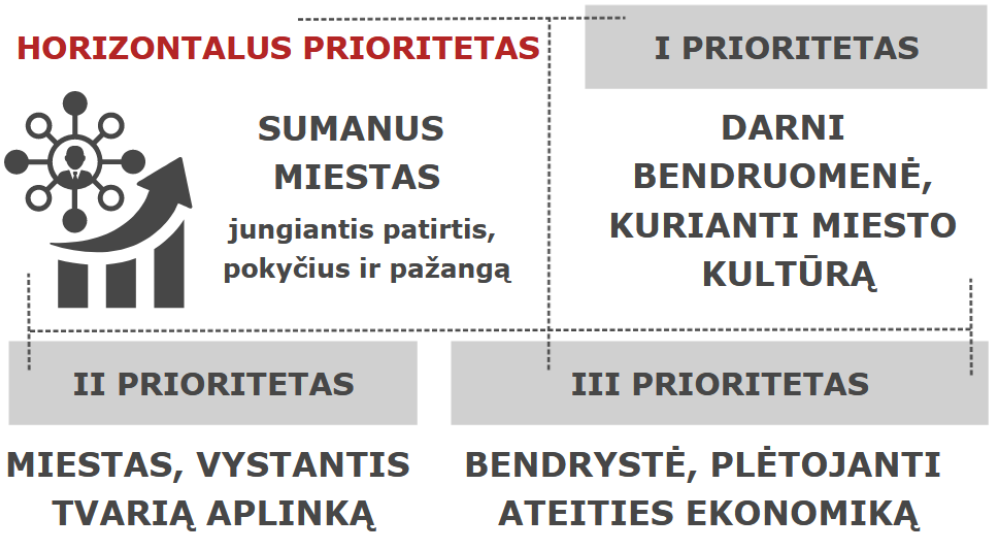
Tuo pačiu stengtasi išlaikyti vizijos formuluotės tikslingumą, atitiktį gyventojų lūkesčiams. Norima pabrėžti Panevėžio miesto išskirtinumą ir siekius, kartu išlaikant dėstymo lakoniškumą, kad kiekvienam miesto gyventojui vizija taptų *artima* ir *atpažįstama*.

Atsižvelgiant į šiuos aspektus, suformuluota Panevėžio miesto iki 2030 metų vizija:

Panevėžys 2030 – patirtys, pokyčiai, pažanga

Panevėžys – miestas kuris išsiskiria turtinga istorija, garsėja savo miestą kuriančiais gyventojais, kultūra, pramone. Tai sukuria puikų pagrindą tolimesniam darniam miesto vystymuisi, siekiant tapti pažangiu, inovatyviu Europietišku miestu. Miesto pagrindas – svarbūs glaudūs ryšiai – jungtys tarp miesto ir priemiesčio, regiono, Europos, tarp skirtingų poreikių ir pomėgių miestiečių, patirties ir pokyčių siekimo. Todėl miesto vizija grindžiama jungtimis – tarp praeities ir ateities, senosios ir naujosios miestiečių kartų, švietimo ir inovatyvaus verslo, kultūros ir aktyvios bendruomenės. Panevėžio vizija grindžiama siekiu sujungti atskiras miesto dalis į nedalomą visumą, kurti integralų miestą. Sėkmingam pokyčių įgyvendinimui svarbu sparčiai veržtis į priekį, todėl miestas jungia aukštesnę pavarą ir intensyviu tempu juda į ateitį.

Įvertinus Panevėžio miesto savivaldybės strateginę būklę ir atskirų sričių vystymosi galimybes bei tendencijas, nacionalinio, regioninio ir savivaldos lygmens strateginio planavimo dokumentų įtaką Panevėžio miesto savivaldybės raidai ir ateities tendencijoms, darbo grupėse su suinteresuotomis šalimis (įtraukiant bendruomenės atstovus) buvo suformuoti **trys Panevėžio miesto savivaldybės plėtros prioritetai (ilgalaikės strateginės kryptys) ir vienas horizontalus prioritetas.** Prioritetų pagalba yra siekiama, kad miestas vienytų kūrybingus, įvairių **patirčių**, aktyvius, atvirus **pokyčiams**, bendradarbiaujančius ir **pažangos** kryptimi veikiančius miestiečius.

6.1. pav. Panevėžio miesto savivaldybės plėtros prioritetai

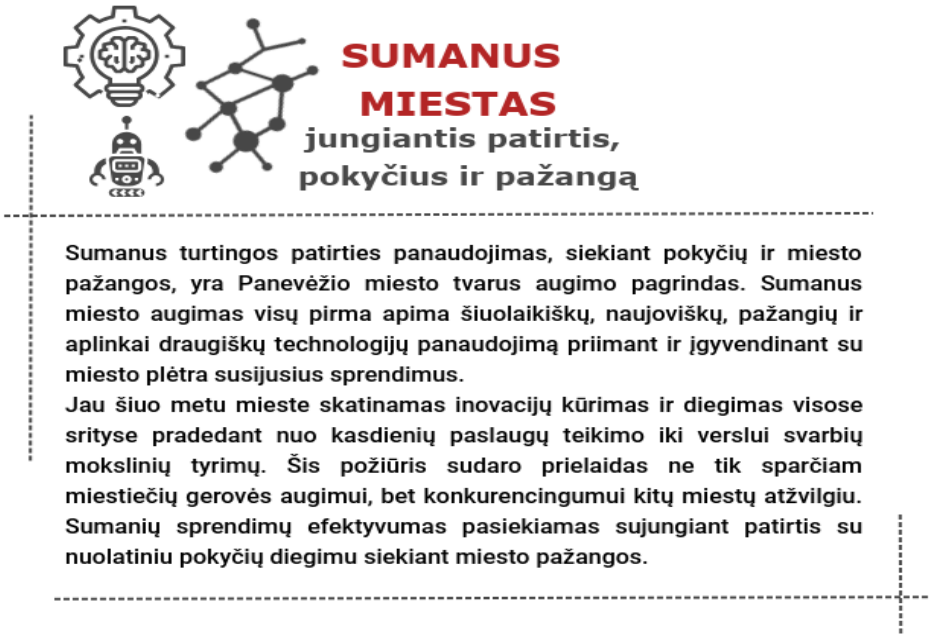
Šaltinis: sudaryta autorių

Vizijos „Panevėžys 2030 – patirtys, pokyčiai, pažanga“ įgyvendinimas bus pasiektas per tris prioritetus ir konkrečius SPP tikslus bei uždavinius. Tai atitinka miesto vystymosi pagrindą – jungiantį požiūrį, kuris formuoja Panevėžio miesto plėtros politiką socialiniu, ekonominiu, taip pat erdviniu bei funkciniu aspektais. Tikslai atspindi sumanaus ir tvaraus vystymosi, pažangios ir į ateitį orientuotos savivaldybės koncepcijas, juose atsižvelgiama į pagrindines nacionalinės ir regioninės politikos kryptis.

SPP tikslai neapibrėžia konkrečių užduočių ar projektų. Konkretūs sprendimai, užduotys ir projektai apibrėžiami savivaldybės strateginiame veiklos plane, savivaldybės strateginio veiklos plano programose, kurios yra SPP detalizuojantys vykdomieji dokumentai. SPP tikslai yra tarpusavyje integruoti, kad vieno tikslo įgyvendinimas paveiktų ir būtų susijęs su kitų tikslų įgyvendinimu. Taikant integruotą požiūrį ir veiksmus įgyvendinama Panevėžio miesto vizija.

6.1. HORIZONTALUS PRIORITETAS. SUMANUS MIESTAS, JUNGIANTIS PATIRTIS, POKYČIUS IR PAŽANGĄ

Horizontalaus prioriteto – sumanaus miesto principai yra įtraukiami į SPP nustatytus prioritetus. Kuriant prioritetų tikslus, jų įgyvendinimo uždavinius ir priemones įvertinama, kaip jie prisidės siekiant horizontalaus prioriteto įgyvendinimo. Visi prioritetai yra tarpusavyje susieti su Panevėžio miesto vizija, kuri yra miesto vystymosi pagrindas, teikiant kokybiškas paslaugas, išsiskiriant kultūros ir sporto bei laisvalaikio renginių įvairove, kūrybišku į ateitį ir į pažangą orientuotu integraliu požiūriu, pramonės vystymusi užtikrinant švarią aplinką ir patogią infrastruktūrą. Pabrėžiant, kad Panevėžys yra miestas, kuris išsiskiria istorija ir per turtingą patirtį suformuotu unikalumu.

6.1.1. pav. Horizontalusis plėtros prioritetas

Sumanaus miesto aspektas integruojamas į visas SPP dalis: verslo skatinimą, turizmą, viešąjį valdymą, švietimą, kultūrą, infrastruktūros plėtrą ir kt. Sumanaus miesto principų diegimas yra pagrindinis plano rengimo ir įgyvendinimo pagrindas, todėl atskiri šio prioriteto tikslai, uždaviniai, jų įgyvendinimo priemonės nenustatomi.

Įgyvendinant SPP prioritetus, bus siekiama pažangios ekonomikos ir aktyvios pramonės plėtros, inovatyvių sprendimų versle. Bus ugdoma aktyvi, kūrybiška, pažangi, sveika ir socialiai atsakinga bendruomenė, kurioje svarbus kiekvienas gyventojas, jo saugumas. Skatinamas įsitraukimas į vietos gyvenimo klausimus, gyventojų socialinis aktyvumas ir pilietinė atsakomybė. Per patirtį į ateitį grįstas požiūris, bus orientuotas į švarią aplinką ir patogią infrastruktūrą, vidinę miesto plėtrą ir tvarią jo transformaciją, kurioje bus patogu judėti, mokytis, dirbti, kurti verslą ir gyventi. Kiekvieną suformuluotą prioritetą išsamiai apibūdina strateginio vystymo ir plėtros tikslai bei uždaviniai ir priemonės.

6.2. I PRIORITETAS. DARNI BENDRUOMENĖ, KURIANTI MIESTO KULTŪRĄ

Miestas išsiskiria gyventojų kūrybiškumu ir kultūros renginių įvairove, kuri miestiečiams ir svečiams sudaro galimybes įgyti unikalias patirtis, prisidedančias prie miesto žinomumo didėjimo ir turistų skaičiaus augimo. Šio potencialo išnaudojimas yra vienas iš miesto vystymosi prioritetų. Siekiama padidinti kultūros sektoriaus patrauklumą susijusį su kultūros įstaigų paslaugų ir infrastruktūros gerinimu, profesionalaus meno sklaida, efektyvia kultūros darbuotojų veikla, kultūros procesų komunikacija ir suformuotu dinamiško miesto įvaizdžiu. Plėtojamos ir stiprinamos kultūros ir švietimo jungtys, skatinančios bendruomeniškumą, užtikrinančios miesto daugiakultūriškumo sklaidą, prasmingą vaikų, jaunimo ir suaugusiųjų užimtumą. Mieste bus išvystyta ne tik bendruomenei svarbi sveikatos ir sveikatinimo paslaugų įvairovė ir infrastruktūra, užtikrinanti gyventojų sveikos gyvensenos skatinimą, bet ir aukšto meistriškumo sportininkų rengimo sistema ir jai reikalinga infrastruktūra. Koordinuotai apjungiant viešojo, nevyriausybinio sektorių gebėjimus ir pastangas siekiama formuoti socialinių paslaugų kokybės užtikrinimo kultūrą, grindžiamą gyventojų patirtimis, poreikiais ir jų pasitenkinimo tyrimais. Miesto gyventojų aktyvus įtraukimas į savivaldos klausimų sprendimą ir savivaldybės įmonių ir organizacijų pažangi vadyba sudarys sąlygas teikti kokybiškas ir inovatyvias viešąsias paslaugas. Panevėžio miesto jungtys su kitomis savivaldybėmis sudaro prielaidas siekti užtikrinti kokybiškų nacionalinio lygmens paslaugų teikimą ne tik Panevėžio regiono, bet ir aplinkinių savivaldybių gyventojams. Šis prioritetas **įgyvendinamas kultūrą ir bendruomenę jungiančių patirčių** dėka. Siekiant šio prioriteto įgyvendinimo, remiantis atlikta vidaus ir išorės aplinkos analize, parengta stiprybių, silpnybių, galimybių, grėsmių matrica (SSGG), aktyviomis diskusijomis darbo grupėse buvo nustatytos pagrindinės Panevėžio miesto savivaldybės spręstinos problemos ir miesto galimybių vystymasis. Atsižvelgiant į tai, **I prioritetas** apima Panevėžio, kaip darnios bendruomenės, kuriančios miesto kultūrą, vystymą.

Dėmesio sritis – kultūros sektoriaus socio-ekonominis potencialas. Mieste kultūros įstaigų įvairovė ir prieinamumas yra išvystytas, kultūros renginių ir lankytojų skaičius kasmet augo, tačiau kultūros įstaigų erdvės dar nėra pakankamai pritaikytos daugiafunkciniam naudojimui, trūksta investicijų technologijoms, skirtoms vystyti novatoriškas kultūrines veiklas, neišvystyti kultūros klasteriai, trūksta kultūrinio turizmo traukos objektų. Kultūros sektoriuje trūksta jaunų vadybos specialistų, o taip pat ribotos finansinės galimybės neužtikrina teikiamų kultūros paslaugų kokybės. Kultūros paveldo objektų savininkai susiduria su sisteminėmis kultūros paveldo apsaugos administravimo problemomis, ribojančiomis intensyvesnį miesto istorinio, kultūrinio, architektūrinio paveldo įveiklinimą. Analizės metu nustatyta, kad gamtos teikinių ir žmonių gerovės sąsajų išryškinimas yra nepanaudojamas sprendžiant kultūros, sveikatinimo ir fizinių veiklų aktualijas mieste, stokojama nuoseklaus bei sistemingo požiūrio vystant žmogaus gerovei palankią aplinką. Panevėžyje vykdoma profesionali teatro veikla, veikia profesionalūs meno kolektyvai, tačiau ne visa jų veikla gyventojų pastebima ir įvertinama palankiai. Darbo grupių diskusijose nustatyta, kad profesionalaus meno veikla Savivaldybėje nepakankamai prisideda prie miesto unikalumo bei turistinio patrauklumo didinimo.

Dėmesio sritis – sveikos gyvensenos, aktyvaus laisvalaikio ir aukšto meistriškumo sporto sąlygos. Sveikos gyvensenos ir aktyvaus laisvalaikio sąlygas įtakoja nepilnai pritaikyta ar atnaujinta infrastruktūra. Atkreiptinas dėmesys, kad mažėja gyventojų skaičius, sensta visuomenė, daugėja asmenų su negalia ir susiduriama su jiems pritaikytos infrastruktūros trūkumu.

Išvystytos sporto infrastruktūros ir specialistų, sporto trenerių trūkumas riboja aukšto sporto meistriškumo pasiekimus. Šį trūkumą įtakoja finansavimo trūkumas infrastruktūrai vystyti. Siekiant pagerinti Panevėžio mieste išvengiamo mirtingumo rodiklį patartina atkreipti dėmesį ir į užterštumo mažinimą ir į aktyvaus laisvalaikio skatinimą.

Dėmesio sritis – gyventojų socialinė apsauga ir įtrauktis. Ši problema yra susijusi su sparčiai senstančia visuomene, todėl auga socialinių paslaugų poreikis ir vyresnio amžiaus gyventojų socialinė atskirtis. Panevėžyje veikiančios NVO, bendruomenės, savanoriai stokoja koordinuoto darbo, tarpusavio

bendradarbiavimo, taip susidaro sąlygos iškilusių problemų neišsprendimui bei poreikių, kurių nepajėgia aprėpti valdžios ir verslo sektoriai neišpildymo. Panevėžyje socialiai pažeidžiami asmenys vengia kreiptis pagalbos dėl visuomenėje suformuoto neigiamo įvaizdžio apie socialines paslaugas ir jas gaunančius asmenis.

Dėmesio sritis – gyventojų socialinis aktyvumas ir pilietinė atsakomybė. Problematika susiformavo gyventojams nepakankamai aktyviai imantis iniciatyvos spręsti savo gyvenamosios vietos klausimus, organizuoti socialinių, švietimo, kultūros ir sporto paslaugų teikimą. Menkai išnaudojamos tarpinstitucinio, tarptautinio bendradarbiavimo galimybės. Iš dalies problemą sąlygoja silpni, nepakankamai įtraukūs ir konstruktyvūs ryšiai tarp vietos savivaldos sektoriaus bei bendruomenių. Nustatytas institucijų bendradarbiavimo, dialogo ir miesto institucijų atvirumo, gyventojų įtraukties nepakankamumas. Taigi vietos bendruomenė neaktyviai įsitraukia priimant viešojo valdymo sprendimus. Nepakankamai efektyvus savivaldybės administracijos, savivaldybės įmonių ir įstaigų valdymas ir neišbaigtas miesto įvaizdis ir efektyvios komunikacijos trūkumas – šios problemos susiformavo dėl to, kad trūksta sinergijos tarp savivaldybei pavaldžių įstaigų / valdomų įmonių, stokojama tarpinstitucinio bendradarbiavimo, nėra centralizuotos savivaldybės turto apskaitos informacinės sistemos. Sudėtingas ir nepatogus naudoti(is) informacijos pateikimo formatas Panevėžio miesto savivaldybės interneto svetainėje, neaiškus miesto identitetas ir yra maža pozityvios informacijos sklaida nacionalinėje žiniasklaidoje.

Dėmesio sritis – savivaldybės administracijos, savivaldybės įmonių ir įstaigų valdymas. Panevėžio miesto savivaldybės administracija modernizuoja viešojo administravimo paslaugas ne tik Savivaldybės administracijoje, bet ir biudžetinėse įstaigose. Tačiau išlieka galimybė pasireikšti neefektyviam valdymui, tai įtakoja centralizuotos savivaldybės turto apskaitos informacinės sistemos trūkumas. Nustatytas sinergijos trūkumas tarp savivaldybei pavaldžių įstaigų / valdomų įmonių bei tarpinstitucinio bendradarbiavimo stoka, kuri gali sudaryti sąlygas nepasiekti laukiamų rezultatų.

Dėmesio sritis – suformuotas miesto įvaizdis ir komunikacijos efektyvumas. Gyventojų informacijos sklaidai naudojamas platus spektras komunikacijos priemonių (internetinė erdvė, tradicinė spauda, žiniasklaida, radijas, socialinės medijos, dalomoji informacinė medžiaga ir pan.), taip užtikrinamas skirtingų auditorijų pasiekiamumas. Tačiau analizė parodė, kad vietos savivaldos komunikacijos veikla galėtų būti efektyvesnė – viešojoje nacionalinėje erdvėje trūksta pozityvios informacijos. Informacijos trūkumą gali lemti ir sudėtingos architektūros PMSA internetinė svetainė. Atkreiptinas dėmesys, kad teigiamo miesto įvaizdžio formavimą silpnina bendro regiono turistinio identiteto / produkto trūkumas, nepakankama turizmo paslaugų pasiūla specialiųjų poreikių turintiems asmenims.

Panevėžyje **egzistuojančios stiprybės**, sudaro pagrindą, spręs minėtas problemas. ieste išvystytas sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumas. Panevėžio miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras aktyviai vykdo prevencines programas. Gyventojai vis aktyviau domisi sveikatos ir sveikos gyvensenos klausimais. Panevėžio miesto savivaldybė atnaujina rekreacines erdves, kuriose skirtingų amžiaus grupių gyventojai gali aktyviai ilsėtis ir sportuoti. Sporto organizacijų ir sportuojančių šiose organizacijose gyventojų skaičius auga. Taip pat didėja aukšto meistriškumo sportininkų, olimpinių, nacionalinių rinktinių narių ir kandidatų skaičius. Miestas prisideda prie neįgaliųjų sporto ir fizinio aktyvumo plėtros skatinimo bei sportininkų ugdymo. Tarptautiniai sporto renginiai garsina miesto vardą. Esama situacija yra palanki siekiant spręsti nepakankamų sveikos gyvensenos, aktyvaus laisvalaikio ir aukšto meistriškumo sporto sąlygų problemą. Socialinių paslaugų infrastruktūra Panevėžyje yra pakankamai tolygiai išplėtota. Įvairios gyventojų grupės nepertraukiamai gauna kokybiškas bendrąsias ir specialiąsias socialines paslaugas. Mieste veikia platus socialinės pakraipos nevyriausybinių organizacijų spektras.

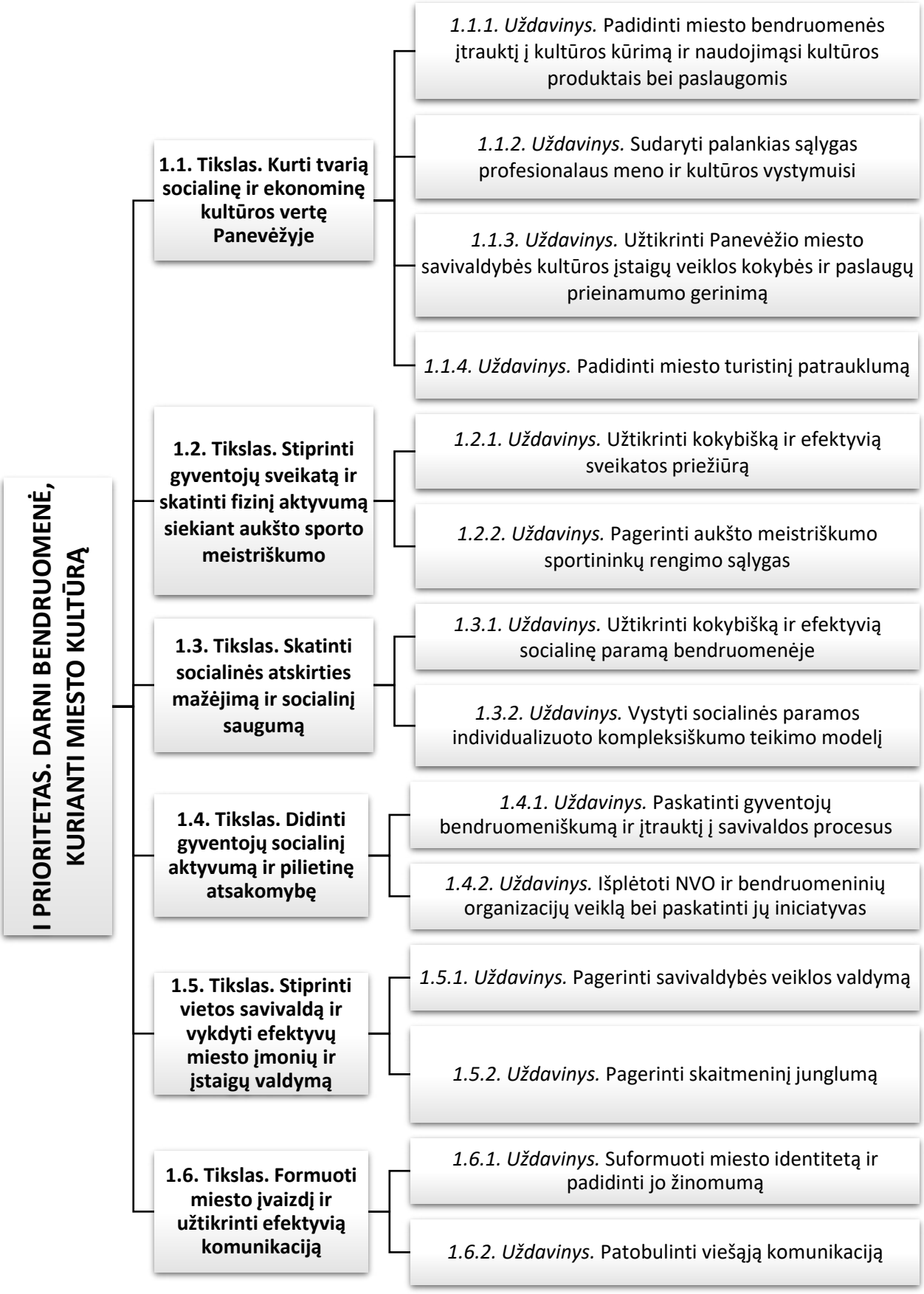
Panevėžio miestas garsėja tarptautiniais keramikos, stiklo simpoziumais, kameriniais spektakliais, pučiamųjų orkestrų čempionatais, fotografijos parodomis. Šiuo metu mieste veikia 8 galerijos ir muziejai, 4 teatrai, 2 kino centrai / teatrai, 1 kultūros centras ir 2 bibliotekos. Įgyvendintas Panevėžio miesto dailės galerijos aktualizavimo projektas, kurio metu Dailės galerija pilnai pritaikyta kultūrinei bei edukacinei veiklai.

Taip pat planuojama statyti Stasio Eidrigevičiaus menų centrą[137]. Kultūros centras Panevėžio bendruomenių rūmai yra vienas didžiausių daugiafunkcių kultūros centrų Lietuvoje. Dėl kultūrinių paslaugų įvairovės beveik kas antras panevėžietis laisvalaikio metu lankosi kultūros ir visuomeniniuose renginiuose. Siekiant išlaikyti gyventojų ir miesto svečių susidomėjimą kultūra, plėsti kultūrinių paslaugų pasiūlą bei kelti jų kokybę, būtina pasinaudoti turima patirtimi, vertinti kūrėjų ir kultūros darbuotojų gabumus ir profesionalumą kaip vietos kapitalą, sudaryti palankesnes sąlygas talentams realizuotis, siekti kultūros ir meno kūrėjams deramo atlygio ir įvertinimo. Panevėžio miesto kultūros sektoriaus istorinė patirtis, meno kūrėjų profesionalumas ir gyventojų suinteresuotumas sudaro sąlygas siekti efektyviai išnaudoti kultūros sektoriaus ekonominį potencialą. Mieste aktyviai veikia Nevyriausybinių organizacijų taryba (NVO Taryba), sparčiai aktyvėja jaunimo organizacijų sąjunga „Apskritasis stalas“ veikla. Savanoriška veikla tarp miesto gyventojų populiarėja, o miesto savivalda kartu su gyventojais sprendžia viešųjų lėšų panaudojimą per dalyvaujamojo biudžeto organizavimą. Panevėžio miesto savivaldybės administracija modernizuoja viešojo administravimo paslaugas ne tik Savivaldybės administracijoje, bet ir biudžetinėse įstaigose, užtikrindama užtikrina aukštą informacinės visuomenės plėtros lygį. Šios priemonės sudaro sąlygas administracinei naštai mažinti.

Panevėžio miesto savivaldybė savo **stiprybėmis** pajėgi spręsti problemas, tvariai ir efektyviai įgyvendinti sprendimus ir kurti tvarią ateitį. Savivaldybės siekis ateinančiam laikotarpiui turėtų būti orientuotas į kultūros sektoriaus patrauklumo, susijusio su kultūros įstaigų paslaugų ir infrastruktūros gerinimu, profesionalaus meno sklaida, efektyvia kultūros darbuotojų veikla, kultūros procesų komunikacija ir suformuotu dinamiško miesto įvaizdžio, didinimu. Turėtų būti plėtojamos ir stiprinamos kultūros ir švietimo jungtys, skatinančios bendruomeniškumą, užtikrinančios miesto daugiakultūriškumo sklaidą, prasmingą vaikų, jaunimo ir suaugusiųjų užimtumą. Reikia orientuotis į kultūros paslaugų skaitmenizavimą bei vizualizavimą, pasinaudoti didėjančia naujų meno formų ir iniciatyvų pasirinkimo įvairove ir augančiu dėmesiu kultūros ir meno industrijų skatinimui, bei skirtingų amžiaus grupių asmenų įsitraukimo į kultūrines veiklas didėjimu. Įgyvendinti iniciatyvas, siekiant patenkinti senjorams, neįgaliems asmenims skirtų kultūros renginių poreikio augimą. Pasinaudoti bibliotekų, muziejų veiklos krypčių ir sričių plėtra, bei įgyvendinti veiklas susijusias su kultūros paslaugų ir infrastruktūros pritaikomumo žmonėms turintiems negalią. Skatinti viešojo, privataus, NVO, miesto kultūros bendruomenės ir politikos formuotojų glaudesnį bendradarbiavimą, bei įgalinti vietos bendruomenes formuojant miesto kultūrinę tapatybę. Orientuotis į palankios saugumo aplinkos formavimą ir gyventojų fizinio ir kibernetinio saugumo stiprinimą. Aktyviau įsitraukti socialinius partnerius ir skatinti tarpinstitucinį bendradarbiavimą sprendžiant socialines problemas. Vykdyti integralios pagalbos ir pagalbos į namus paslaugų plėtojimą, bei populiarinti savanoriškas veiklas, jas integruoti į švietimo ir socialines programas. Vykdyti socialinių paslaugų funkcijų, administruojamų savivaldybių, perdavimą nevyriausybiniam sektoriui, plėsti socialinių paslaugų / rūšių spektrą ir kurti šeimai palankią socialinę aplinką. Pasinaudoti didėjančiu finansavimu su COVID-19 pandemija susijusių sričių suvaldymui ir užkrečiamų ligų prevencijos stiprinimui, vykdyti efektyvią informacijos sklaidą, visuomenės švietimo pandemijos ar pan. atvejais. Pasinaudoti privataus kapitalo susidomėjimu sporto sektoriumi, užtikrinti sportinio ugdymo plėtrą ir kokybę, vystyti naują sporto infrastruktūrą ir patenkinti didėjantį neįgaliųjų sporto stiprinimo poreikį. Panevėžio miesto jungtys su kitomis savivaldybėmis sudaro prielaidas siekti užtikrinti kokybiškų nacionalinio lygmens paslaugų teikimą ne tik Panevėžio regiono, bet ir aplinkinių savivaldybių gyventojams.

Aukščiau minėtų problemų poveikio mažinimui suformuotas **I prioritetas, 6 tikslai, 14 uždavinių** jiems įgyvendinti ir parengtas priemonių planas. Sritys – NVO ir bendruomeninės organizacijos, socialinės paslaugos, sveikatos priežiūra ir sveikatinimas, fizinis aktyvumas, kultūra, vietos savivalda, miesto įvaizdis ir komunikacija. Toliau pateikiama I prioriteto tikslų ir uždavinių sąveikos struktūra.

[137] **2021-04-14** Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021-04-14 nutarimu Nr. 240 patvirtintas Valstybės investicijų 2021-2023 m. programoje numatytų valstybės kapitalo investicijų paskirstymas ir lėšos SEMC Projektui įgyvendinti numatytos 2022 ir 2023 metais (viso 4,978 mln. Eur).

6.2.1. pav. I prioriteto tikslai ir uždaviniai

Šaltinis: sudaryta autorių

6.3. II PRIORITETAS. MIESTAS, VYSTANTIS TVARIĄ APLINKĄ

Miesto augimas neatsiejamas nuo nuolatinių, tarpusavyje susijusių pokyčių miesto aplinkos vystyme, kurie yra vienas iš miesto vystymo prioritetų. Siekiama, kad pokyčiai mieste būtų planuojami ir įgyvendinami taikant aplinkai draugiškus sprendimus bei padėtų kurti patrauklią gyventi aplinką. Tvariai vystoma viešoji infrastruktūra sukuria miestą patogų gyventi jaunimui, šeimoms ir vyresnio amžiaus žmonėms. Miestas yra pakankamai didelis ir kiekvienas gali rasti sau artimą veiklą, taip pat pakankamai kompaktiškas ir dėl to galima lengvai pasiekti darbo bei paslaugų vietas nenaudojant automobilio. Atsižvelgiant į tai mieste bus efektyviai vystoma tvaraus judumo sistema, teikiamos miestą jungiančios ir gyventojų poreikius atitinkančios viešojo transporto paslaugos, pagrįstos netaršaus viešojo transporto vystymu, taip pat bus sudarytos galimybės keliauti aplinkai draugiškais būdais. Teigiamų pokyčių gatvės infrastruktūros vystyme siekiama didinant eismo saugumą ir mažinant neigiamą įtaką gyvenimo kokybei. Plėtojamos integruoto viešojo transporto ir susisiekimo infrastruktūros jungtys su kitomis savivaldybėmis užtikrins galimybę naudotis miesto infrastruktūra ir paslaugomis kasdienių poreikių tenkinimui šių savivaldybių gyventojams. Transeuropinės magistralės (Via Baltica ir Rail Baltica) didins Panevėžio miesto patrauklumą ir sukurs prielaidas miesto susisiekimo sistemą integruoti į Europos susisiekimo tinklą. Miestiečiai prisidėdami prie tvaraus miesto vystymo siekia kurti žalią bei neutralų poveikį aplinkai turintį miestą. Vystomos viešosios erdvės prisideda prie miesto aplinką tausojančio ir aktyvaus laisvalaikio leidimo. Viešųjų paslaugų teikimui bus naudojama atsinaujinančių šaltinių energija ir bus įdiegti energijos panaudojimo efektyvumą užtikrinantys sprendimai. Numatoma vystyti daugiabučių namų kvartalinė renovacija ne tik mažins poveikį aplinkai, bet ir pagerins gyvenimo kokybę bei šių gyvenamųjų teritorijų patrauklumą.

Šis prioritetas įgyvendinamas pasitelkiant miesto infrastruktūrą ir aplinką kuriančius pokyčius. Siekiant šio prioriteto įgyvendinimo, remiantis atlikta vidaus ir išorės aplinkos analize, parengta stiprybių, silpnybių, galimybių, grėsmių matrica (SSGG), aktyviomis diskusijomis darbo grupėse buvo nustatytos pagrindinės Panevėžio miesto savivaldybės spręstinos problemos ir miesto galimybių vystymasis. Atsižvelgiant į tai, II prioritetas apima Panevėžio, kaip perspektyvaus miesto, tvarios aplinkos, vystymą.

Dėmesio sritis – darniam judumui nepritaikyta viešoji infrastruktūra. Atkreiptinas dėmesys, kad Panevėžio miesto darnaus judumo plane nurodoma, jog miesto kompaktiškumas, reljefas, socialinės infrastruktūros išsidėstymas ir pasiekiamumas dviračių transportu – teigiami veiksniai, sudarantys palankias sąlygas dviračių transporto infrastruktūros vystymui mieste. Pagrindinė problema susiformavo dėl nepakankamai sparčiai vystomos dviračių takų infrastruktūros, didėjančio lengvųjų automobilių skaičiaus, nors darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus mažėja. Panevėžio mieste kelių su patobulinta danga rodiklis vienas geriausių tarp lyginamų savivaldybių, tačiau gatvių parametrai yra pertekliniai, t. y. per plačios gatvės ir jų juostos.

Dėmesio sritis – viešojo transporto ir susisiekimo infrastruktūros sistema – šios problemos priežastys yra išaugęs motorinių transporto priemonių skaičius, mažas miesto autobusais keliaujančių Panevėžio gyventojų skaičius. Verta pastebėti, kad esamas gyventojų aptarnavimo viešuoju transportu lygis Panevėžio mieste atsilieka nuo išvystytų Europos miestų. Susisiekimas viešuoju transportu periferinėse miesto teritorijose nepakankamai tolygiai išvystytas, o viešojo transporto apskaitos sistemos nėra. Dėl šių priežasčių Panevėžio miesto gyventojai yra labiau linkę rinktis keliones automobiliu, o tai išbalansuoja miesto transporto sistemą ir didina neigiamas pasekmes aplinkai (didesnė tarša, eismo įvykių tikimybė).

Dėmesio sritis – miesto inžinerinė ir urbanistinė infrastruktūra. Panevėžio miesto savivaldybė intensyviai sprendžia gamtinių rekreacinių išteklių ir želdynų plėtros bei integracijos į bendrą miesto struktūrą problemines sritis, tačiau inžinerinė miesto infrastruktūra vis dar reikalauja didelių investicijų. Be to inžinerinės infrastruktūros atnaujinimo / remonto darbai nepakankamai efektyviai koordinuojami su gatvių dangos remonto darbais. Mieste yra apleistų pramoninių teritorijų. Pastebima perteklinė švietimo įstaigų

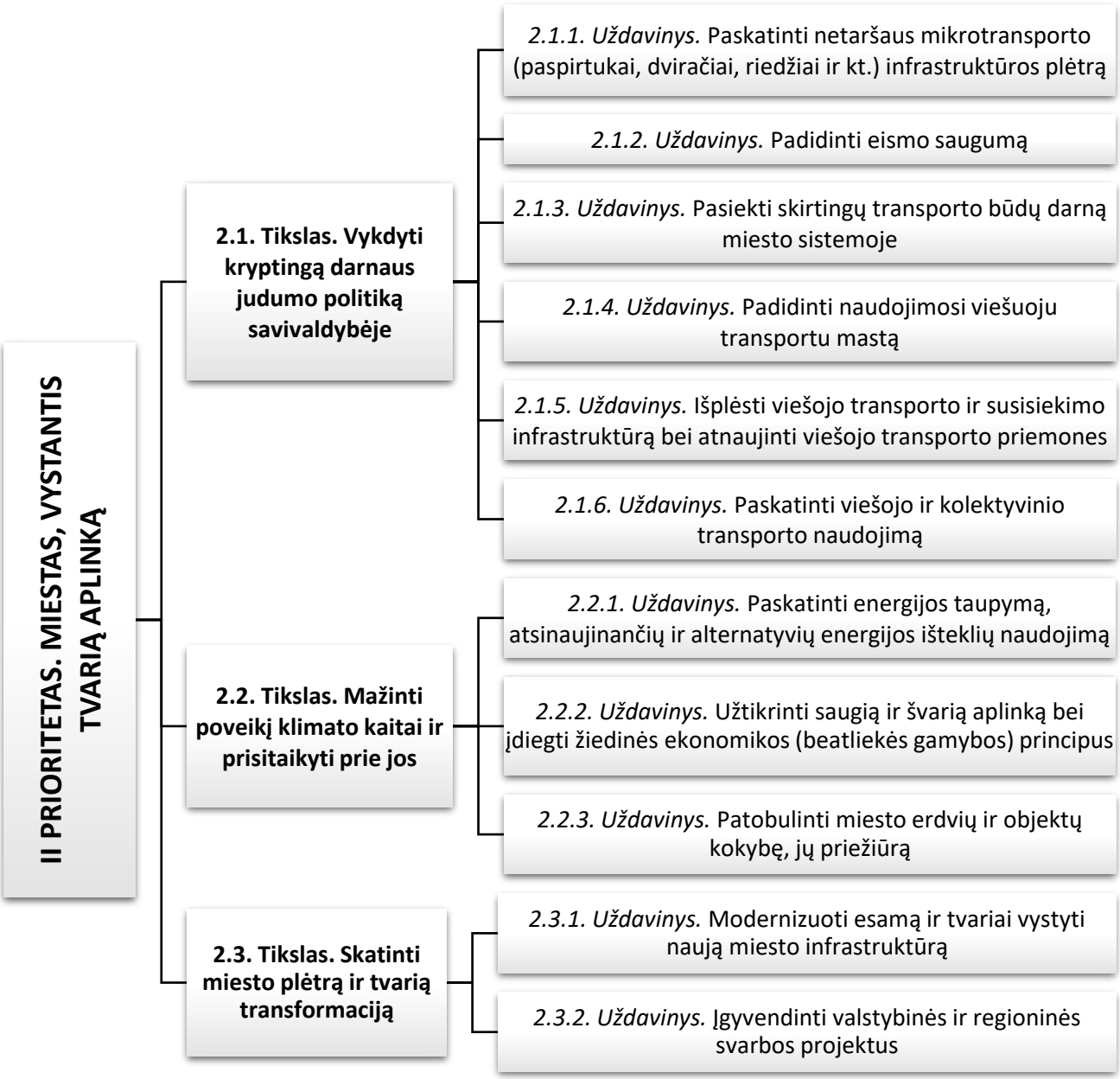
tinklo infrastruktūra, o miesto periferija vystosi nekompaktiškai, gatvės formuojamos sodybinio tipo pastatais. Šiuo metu miestas vystosi į vakarus, o centrinė dalis neišnaudoja potencialo. Miesto bendrojo plano žemas urbanistinis intensyvumas ir urbanistinis tankis ir nesudaro sąlygų kurti kompaktiškos struktūros. Mieste trūksta gamta paremtų sprendimų, neišnaudojamas vidaus vandenų potencialas. Siekiant mažinti oro taršą, susiduriama su individualių namų savininkų nesuinteresuotumu atsisakyti namų šildymo kietuoju kuru ir jungtis prie centralizuotų šilumos tiekimo tinklų.

Panevėžyje **egzistuojančios stiprybės, sudaro pagrindą**, spręsti aukščiau minėtas problemas. Panevėžio miesto savivaldybė parengė ir įgyvendina Panevėžio miesto darnaus judumo planą, kuriame numatyti veiksmai, skatinantys darnų judumą Panevėžio mieste. Pastaraisiais metais aktyviai rekonstruojami ir įrenginėjami pėsčiųjų ir dviračių takai, įrengiamos elektromobilių įkrovimo stotelės, taikomos lengvatos ekologiškų elektromobilių vairuotojams. Be to pastebimas gyventojų domėjimasis sveikatos stiprinimu ir sveika gyvensena, dėl to daugėja dviratininkų, paspirtukų vairuotojų bei pėsčiųjų skirtingose miesto erdvėse. Gan plokščias miesto reljefas puikiai tinka bevariklio transporto plėtrai, šios sąlygos vysto skirtingų susisiekimo priemonių įvairovę ir didina gyventojų pasitenkinimą gyvenamąja vietove. Panevėžys – tankiausiai iš visų didžiųjų miestų apgyvendintas miestas, turintis gerai išplėtotą susisiekimo infrastruktūrą. Pasinaudojus ES struktūrinių fondų parama intensyviai modernizuojama miesto susisiekimo infrastruktūra ir paslaugų sistema siekiant sumažinti oro taršą, užtikrinti efektyvesnį miesto gyventojų susisiekimą, aukštą teikiamų viešųjų transporto paslaugų kokybę. Įgyvendintas „Rail Baltica“ projektas dar labiau sustiprins Panevėžio miesto geografinės padėties, urbanistinės struktūros ir esamos transporto infrastruktūros privalumus. Siekiant energetinio efektyvumo, Panevėžyje vykdoma daugiabučių renovacija, nuolat investuojama į paviršinių nuotekų tinklų infrastruktūrą siekiant užtikrinti aukštą paslaugų kokybę vartotojams bei didinti miesto gyventojų gyvenamosios aplinkos kokybę. Savivaldybė yra įtvirtinusi siekį tapti sveikiausiu, žaliausiu, ekologiškiausiu šalies miestu. Taigi Panevėžio miesto savivaldybė turi patirties ir ambicijų vystyti miesto inžinerinę ir urbanistinę infrastruktūrą, siekiant užtikrinti jos darną su gamta bei šiuolaikiniais gyventojų poreikiais.

Panevėžio miesto savivaldybė savo **stiprybėmis** yra palanki vieta spręsti problemas, tvariai ir efektyviai įgyvendinti sprendimus ir kurti tvarią ateitį. Savivaldybės siekis turėtų būti orientuotas į spartesnį, darniam judumui pritaikytos viešosios infrastruktūros vystymą. Taip pat ieškoti šiuolaikiškų ir gyventojų poreikius tenkinančių sprendimų, kadangi didėja visuomenės poreikis gyvenamosios aplinkos kokybei, taršos mažinimui. Gyventojams pradėjus domėtis sveika gyvensena, auga susirūpinimas gyvenamąja aplinka, keičiasi pasaulėžiūra, todėl didėja rekreacinių naudingų erdvių poreikis. Galima pasitelkti bendradarbiavimą tarp savivaldos institucijų, visuomeninių organizacijų ir verslo siekiant didinti įsitraukimą į aplinkos apsaugos planavimo procesus, bei didėjančiomis galimybėmis įgyvendinti ES aplinkosaugos priemones. Skatinti dalijimosi ekonomiką, žiedinę ekonomiką (beatliekę gamybą). Savivaldybė turėtų išnaudoti tai, kad Panevėžys yra šalia pagrindinių transporto arterijų strateginėje vietoje nacionaliniu ir tarptautiniu mastu, o miesto urbanistinė plėtra orientuota į teigiamą Panevėžio kaip metropolinio centro įvaizdžio formavimą. Svarbu ypatingą dėmesį atkreipti į Panevėžio miesto tankinimo ir plėtros potencialo išnaudojimą, bei augantį infrastruktūrinių sprendimų tobulinimo poreikį, kuriais būtų siekiama mažinti taršą, gerinti judumą bei daryti įtaką pozityviam gyventojų įpročių formavimui. Plėtojamos integruoto viešojo transporto ir susisiekimo infrastruktūros jungtys su kitomis savivaldybėmis užtikrins galimybę naudotis miesto infrastruktūra ir paslaugomis kasdienių poreikių tenkinimui šių savivaldybių gyventojams. Labai svarbu yra pasinaudoti Valstybės politika, kuri skatina didinti atsinaujinančių ir alternatyvių energijos išteklių naudojimą energijos gamybos srityje, bei išnaudoti augantį atsinaujinančios energetikos potencialą. Svarbu vykdyti centralizuoto geriamojo vandens, nuotekų ir paviršinių nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtrą, kadangi nuo jos priklauso poveikis gamtai ir žmonių kokybiško gyvenimo ateitis. Atkreiptinas dėmesys, kad viešųjų paslaugų teikimui turėtų būtų naudojama atsinaujinančių šaltinių energija ir būtų įdiegti energijos panaudojimo efektyvumą užtikrinantys sprendimai. Savivaldybėje numatoma vystyti daugiabučių namų kvartalinė renovacija ne tik

mažins poveikį aplinkai, bet ir pagerins gyvenimo kokybę bei šių gyvenamųjų teritorijų patrauklumą. Verta pažymėti, kad Panevėžio miesto savivaldybė siekia bendradarbiavimu ir dalijimosi principais grįstos kitų savivaldybių bendros funkcinės zonos strategijos parengimo ir įgyvendinimo. Ši funkcinių zonų strategija išsiskirs tuo, kad nėra pririšama prie administracinių ribų ir kai kuriais atvejais gali apimti ir daugiau savivaldybių, jei to reikia siekiant strategijos tikslų. Siekiama nustatyti kelioms savivaldybėms svarbius probleminius klausimus, kurių sprendimui reikia bendrų veiksmų, skirtų užtikrinti gyventojų poreikius atitinkančių kokybiškesnių paslaugų prieinamumą, geresnį darbo vietų pasiekiamumą ir pan.

Aukščiau minėtų problemų poveikis mažinimui ir tvarios aplinkos kūrimui numatytas **II prioritetas, kurio įgyvendinimui buvo suformuoti 3 tikslai, 11 uždavinių** ir parengtas priemonių planas. Sritys – energetinė ir inžinerinė infrastruktūra, transportas ir susisiekimas, urbanistika ir teritorijų planavimas, aplinkos apsauga, atliekų tvarkymas ir žiedinė ekonomika. Toliau pateikiama II prioriteto tikslų ir uždavinių sąveikos struktūra.

6.3.1. pav. II prioriteto tikslai ir uždaviniai

Šaltinis: sudaryta autorių

6.4. III PRIORITETAS. ŠVIETIMO IR VERSLO BENDRYSTĖ, PLĖTOJANTI ATEITIES EKONOMIKĄ

Miesto pažanga neatsiejama nuo ekonomikos augimo, kurį lemia efektyvi švietimo sistema. Šių sričių sinergijos skatinimas yra vienas iš miesto plėtros prioritetų, kuris apims miesto infrastruktūrą ir aplinką kuriančius pokyčius. Mieste yra sukurta STEAM ugdymu paremta ateities inovatorių rengimo ekosistema. Panevėžio miestas yra nusimatęs tapti vienu stipriausiu Šiaurės Rytų Europos robotikos centru, o visos Panevėžio regiono savivaldybės pasirinkę robotiką ir automatizavimą kaip vieną iš 6 specializacijos krypčių. Miesto aplinka skatina kūrybiškumą ir tuo pačiu didina investicinį patrauklumą. Sudarytos galimybės išnaudoti savo gebėjimus ir nuolat tobulėti bei kurti darbinę karjerą didina patrauklumą gyventi ir kurti savo ateitį mieste. Išvystytos tarptautinės jungtys, lyderystė inovatyvios aplinkos kūrime, o taip pat bendradarbiavimas su kitomis savivaldybėmis užtikrina tvarų ateities miesto ekonomikos augimą. Siekiant švietimo ir verslo bendrystės prioriteto įgyvendinimo, remiantis atlikta vidaus ir išorės aplinkos analize, parengta stiprybių, silpnybių, galimybių, grėsmių matrica (SSGG), aktyviomis diskusijomis darbo grupėse buvo nustatytos pagrindinės Panevėžio miesto savivaldybės spręstinos problemos ir miesto galimybių vystymasis. III prioritetas apima Panevėžio, kaip miesto, kuriame skatinama ir palaikoma švietimo ir verslo bendrystė, plėtojant ateities ekonomiką.

Dėmesio sritis – kvalifikuotos darbo jėgos trūkumas. Pagrindinės tendencijos lemiančios šią problematiką – mažėja gyventojų, sensta visuomenė, gyventojų daugiau išvyksta nei atvyksta, mažėja bendras studentų skaičius profesinio ir aukštojo mokslo įstaigose, o studijų programos neatitinka darbo rinkos poreikių, neformalaus mokymosi sistema vis dar nepakankamai efektyvi. Išoriniai veiksniai tokie, kaip ribojanti teisinė aplinka, pvz., pritraukti kvalifikuotus specialistus iš užsienio sudaro sąlygas darbo jėgos trūkumui. Atkreipiamas dėmesys, kad neišvystyta suaugusiųjų STEAM ugdymo sistema, šios problematikos sprendimui reikia sukurti infrastruktūrą (pvz., „RoboLabas“ suaugusiems arba nuotolinio mokymo klasės su reikalinga įranga), mokymų programas ir pritraukti mokytojus. Miesto bendrojo ugdymo mokyklų infrastruktūra ir ugdymo priemonės yra modernizuojamos, mokyklose įsteigta profesijos patarėjų pareigybė, vystomas Savivaldybės administracijos, švietimo įstaigų ir verslo įmonių bendradarbiavimas, tačiau pastebima nepakankama mokinių motyvacija rinktis inžinerinės pakraipos mokymo programas.

Dėmesio sritis – švietimo sistemos neefektyvumas. Panevėžys tarp lyginamų savivaldybių išsiskiria aukštos kvalifikacijos pedagogų dalimi nuo visų pedagoginių darbuotojų. Pastebimas aukštas mokinių VBE įvertinimas ir švietimo pagalbos specialistų skaičius, tenkantis 100-ui Panevėžio mokinių, vienas geriausių tarp lyginamų savivaldybių. Siekiant bendros regiono ugdymo kokybės nustatyta, kad nepakankamai išplėtotas STEAM ugdymo tinklas regione, kuris pajėgtų aptarnauti didesnius moksleivių kiekius, taip pat ir kitų rajonų ir pan. Tačiau mokiniams trūksta mokėjimo mokytis kompetencijų, trūksta paskatų rinktis inžinerinės pakraipos mokymo programas bei vėliau studijuoti tęstinėse studijose. Problematiką lemia ir nepatraukli pedagogo profesija, mažas pedagogų ir vadovų darbo užmokestis, tai kelia grėsmę ateityje, nes mieste didelė pedagogų dalis yra sulaukę pensinio amžiaus. Atkreipiamas dėmesys, kad per mažai ugdymo lėšų skiriama skaitmeninio turinio diegimui ir atnaujinimui, stokojama BU ir neformaliojo ugdymo mokyklų infrastruktūros finansavimo.

Dėmesio sritis – maža inovacinę veiklą vykdančių įmonių dalis nuo visų įmonių – problema susiformavo nes mieste yra didelė MTEP veiklų vykdymo rizika, egzistuoja aukštos kvalifikacijos specialistų trūkumas ir žema integracija į tarptautines aukštos pridėtinės vertės grandines. Taip pat miestas susiduria su inovacijų paramos ir konsultavimo specialistų nepakankama kvalifikacija, paslaugų ir institucijų fragmentiškumu.

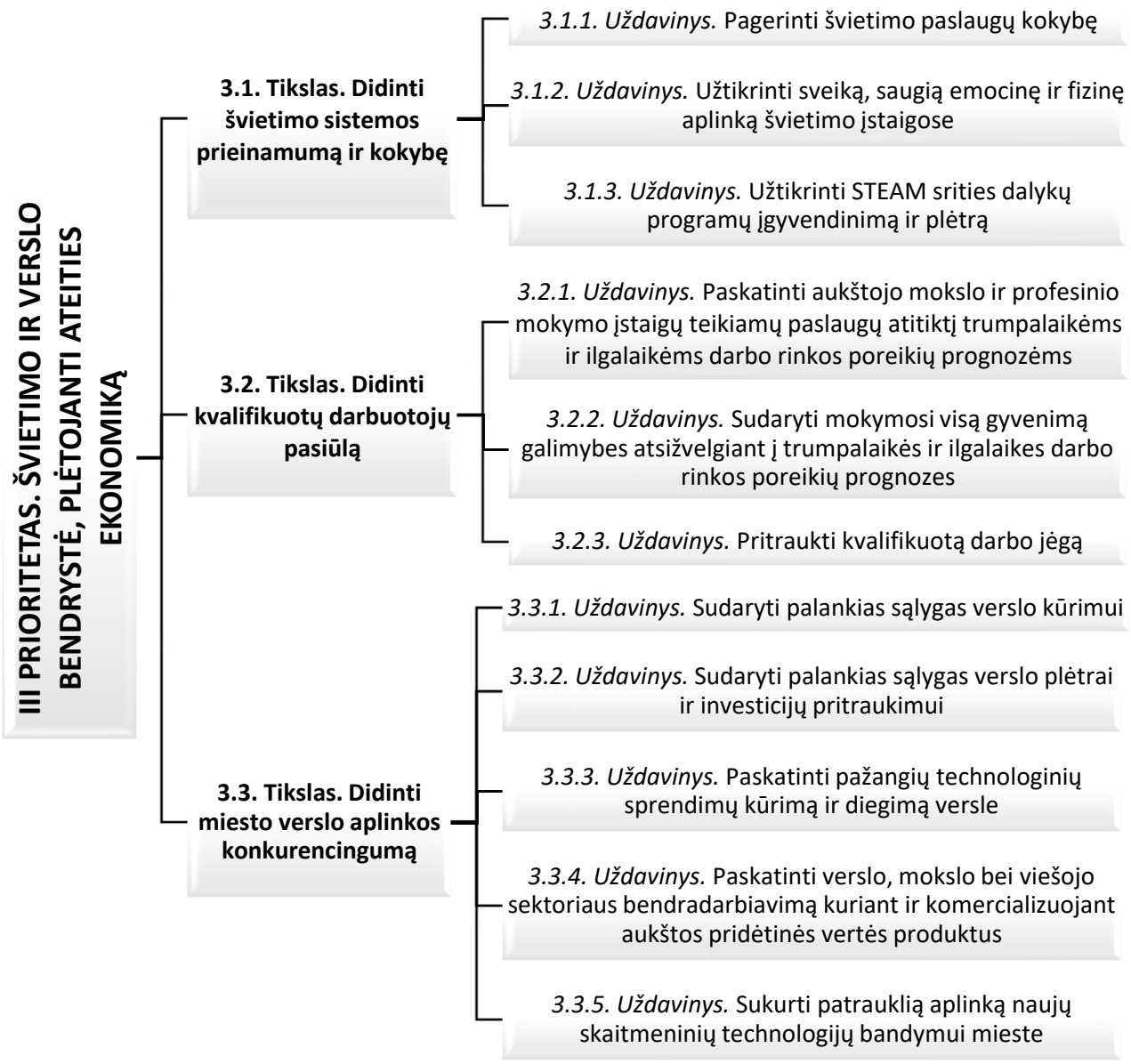
Dėmesio sritis – miesto investicinis patrauklumas. Lietuvos teisės aktų įtakojamas, savivaldybės finansinis savarankiškumas nepakankamas, taip pat LEZ teritorija netinkama stambiems investuotojams ir investicinį patrauklumą sumažina teigiamo įvaizdžio trūkumas apie Panevėžio miestą viešojoje erdvėje.

Panevėžio regiono savivaldybių įsitraukimas vystant pasirinktą regiono specializaciją neintensyvus, o gyventojų verslumo lygis yra mažesnis palyginus su didžiaisiais Lietuvos miestais (Vilniumi, Kaunu, Klaipėda). Be to šalyje yra taikoma viena griežčiausių savivaldos skolinimosi taisyklių ES, dėl šios priežasties ribojamas investicijų dydis. Pastebimas regiono savivaldybių koordinuoto bendradarbiavimo trūkumas ir aktyvaus įsitraukimo į strateginės Pramonės 4.0 krypties vystymo strategijos įgyvendinimą.

Panevėžyje **egzistuojančios stiprybės**, sudaro pagrindą, spręsti minėtas problemas. Miestas yra regioninis urbanistinis ir administracinis centras, kuriame prieinamas profesinis ir aukštasis mokslas, susidaro sąlygos spręsti kvalifikuotos darbo jėgos trūkumą. Sparčiai vystomas „Rail Baltica“ projektas ir susisiekimui palanki miesto geografinė padėtis šalies ir Baltijos regiono atžvilgiu, strategijos įgyvendinimo metu sudarys palankias sąlygas pritraukti kvalifikuotą darbo jėgą iš aplinkinių regionų bei Lietuvos didmiesčių. Inovacijos yra pagrindinis verslo tvarumo garantas, Panevėžyje sudarytos sąlygos verslui konsultuotis įvairiais paramos klausimais, gauti informaciją apie projektus, jungiančius verslą, mokslą ir studijas, ieškoti partnerių siekiant aktyvinti inovacinę veiklą. Mieste veiklą vykdo VšĮ Panevėžio mechatronikos centras, VšĮ Panevėžio plėtros agentūra, VšĮ Panevėžio mokslo ir technologijų parkas (inovatyvus verslo inkubatorius). Visą šią infrastruktūrą ir paslaugų tinklą būtina tikslingai panaudoti siekiant skatinti Panevėžyje veikiančias įmones ir įstaigas įsisavinti Europos Sąjungos struktūrinių fondų investicijas mokslui ir inovacijoms. Pastebėtina, kad visos ES SF investicijos mokslui ir inovacijoms 2021-2027 m. laikotarpiu bus nukreipiamos į Lietuvos regionus. Šios investicijos yra skirtos skatinti ekonominę pažangą per mokslines ir inovacines veiklas. Taigi veikiantis paslaugų ir infrastruktūros tinklas sudaro sąlygas didinti inovacinę veiklą vykdančių įmonių dalį tiek Panevėžio mieste, tiek visame regione. Panevėžyje veikia VšĮ Panevėžio plėtros agentūra, kuri atsakinga už verslo ir investicinės aplinkos gerinimą, turizmą ir Panevėžio įvaizdį. Panevėžio LEZ vysto infrastruktūrą ir vykdo aktyvią investuotojų pritraukimo strategiją. Panevėžio regiono konkurencingumas didinamas įgyvendinant pramonės, savivaldybės ir kitų partnerių iniciatyvą „Industry4Panevėžys“. Panevėžio miesto savivaldybė siekia sukurti Panevėžio miestą kaip stipriausią Šiaurės Rytų Europos robotikos centrą.

Panevėžio miesto savivaldybė savo **stiprybėmis** yra palanki vieta spręsti problemas, tvariai ir efektyviai įgyvendinti sprendimus ir kurti tvarią ateitį. Siekiant spręsti minėtas problemas, Panevėžio miestas, plėtros etapu iki 2030 m. turėtų panaudoti Europos Sąjungos fondų 2021–2027 m. programavimo periodo projektų įgyvendinimo galimybes. Svarbu pasinaudoti galimybe pritraukti verslo įmones iš sostinės regiono, norinčias pasinaudoti ESF galimybėmis, dėl pasikeitusio Lietuvos regioninio skirstymo (Vidurio ir Vakarų bei sostinės). Tikėtina, kad mažas gimstamumas ir visuomenės senėjimas didins socialinių paslaugų poreikį, todėl miestui yra labai svarbu orientuotis į „Sidabrinės“ ekonomikos – paslaugų bei produktų, skirtų vyresnio amžiaus žmonėms, plėtrą (54+). Sudaryti patrauklias sąlygas plėtoti inovacijomis grįstą *Pramonės 4.0* ekosistemą. Svarbu gerinti profesinio ir aukštojo mokslo kokybę, vystyti tarpinstitucinį ir tarpsektorinį bendradarbiavimą, išnaudoti „Rail Baltica“ projekto galimybes, stiprinti viešąją komunikaciją ir tokiu būdu prisidėti prie darbo rinkos poreikių tenkinimo įdarbinti trūkstamą kvalifikuotą darbo jėgą. Svarbu perprasti vietos ir užsienio investicijų pritraukimo specifiką bei tobulinti investicijų pritraukimo į Panevėžį strategiją ir rinkodaros priemones. Šios priemonės prisidės prie nepakankamo miesto investicinio patrauklumo problemos sprendimo. Savivaldybės siekis, kad visiems vaikams būtų užtikrinamas kokybiškas, orientuotas ateities iššūkius, ugdymas. Plėtojama darniai veikianti mokymosi visą gyvenimą sistema, sudarytų sąlygas ugdyti kiekvieno miestiečio kompetencijas ir atskleisti gebėjimus, kad būtų vystomos tvarios švietimo, mokslo ir verslo įstaigų jungtys sudarytų sąlygas ugdyti miesto poreikius atitinkančius specialistus bei vystyti aukštą pridėtinę vertę kuriančius verslus. Svarbu išnaudoti augantį MTEP potencialą ir didėjantį poreikį inovatyviems produktams, bei skatinti skaitmeninių centrų vystymąsi ir plėtrą, bei pasinaudoti Brexit sukuriama galimybe susigrąžinti išvykusius specialistus.

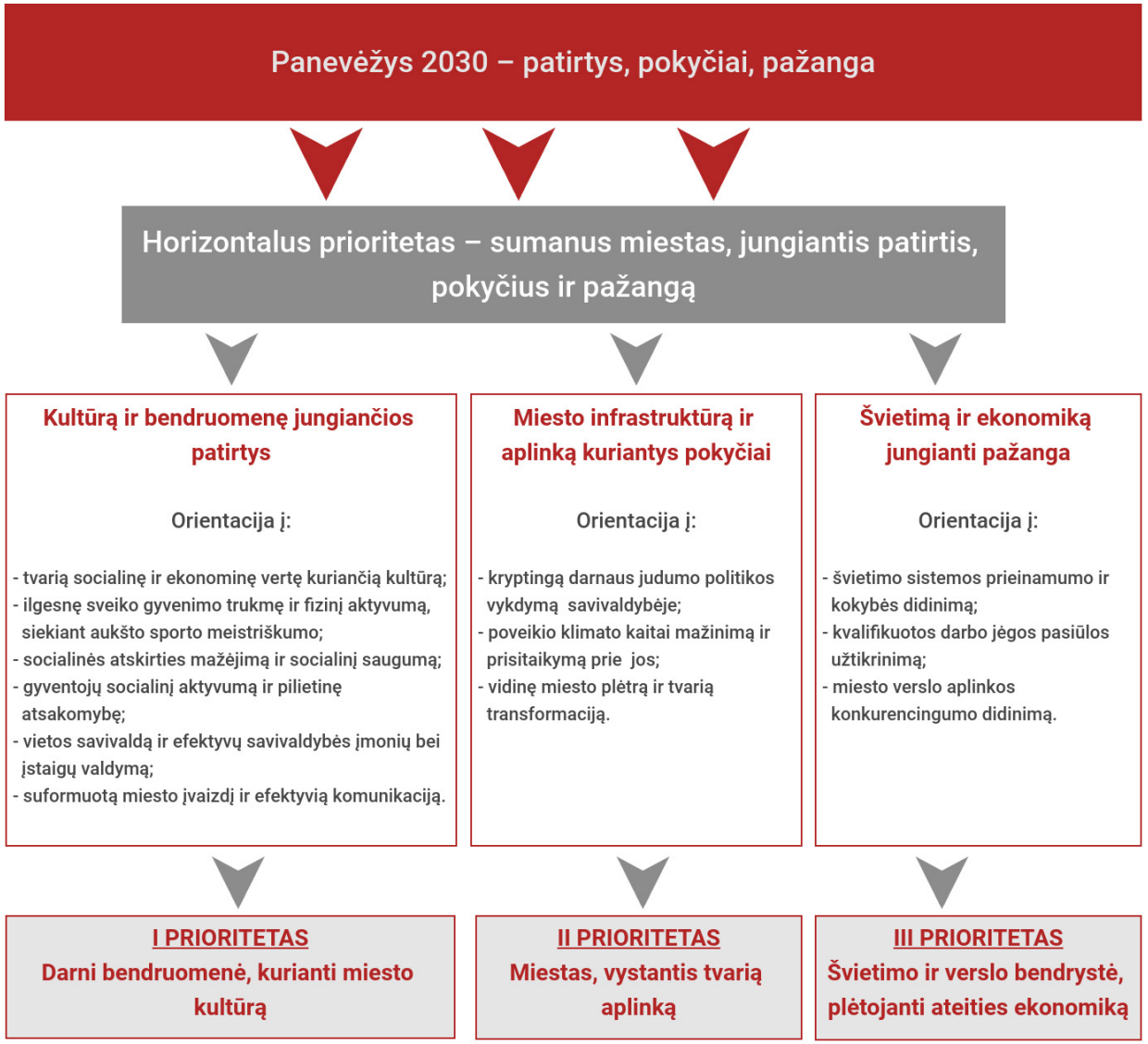
Tam, kad minėtų problemų poveikis mažėtų ir būtų įgyvendintas **III prioritetas, buvo suformuoti 3 tikslai, 11 uždavinių** jiems įgyvendinti ir parengtas priemonių planas. Sritys – švietimas, ekonominis vystymasis ir verslas, darbo rinka, statybos sektorius, turizmas ir rekreacija. Toliau pateikiama III prioriteto tikslų ir uždavinių sąveikos struktūra.

6.4.1. pav. III prioriteto tikslai ir uždaviniai

Šaltinis: sudaryta autorių

Panevėžio miesto vizijos iki 2030-ųjų ir strateginio plėtros 2021-2027 m. plano prioritetų schema:

SPP yra numatytos pagrindinės Panevėžio miesto kryptys, nustatyti siektini tikslai bei uždaviniai ir pagrindinės priemonės nustatytiems tikslams pasiekti bei rodiklių sistema, padėsianti matuoti įgyvendintų priemonių poveikį bei sėkmę siekiant strateginių tikslų. Siekiant įgyvendinti įvardintas strategines kryptis, pasiekti užsibrėžtų tikslų ir artėti prie vizijos, kiekvienais metais bus vertinama pasiekta pažanga fiksuojant prioritetų rodiklių dinamiką ir tendencijas.

I PRIORITETAS. DARNI BENDRUOMENĖ, KURIANTI MIESTO KULTŪRĄ						
Eil. Nr.	**Rodiklis**	**Rodiklio aprašymas**	**Mato vnt.**	**Rodiklio reikšmė**		**Informacijos šaltinis**
				2020	**2027**	
Bendri miesto rodikliai						
1.	Vidutinis metinis gyventojų skaičius	Rodiklis parodo vidutinį metinį gyventojų skaičių Panevėžio mieste	Asm.	85 885	95 000	Lietuvos statistikos departamentas
2.	Jauni gyventojai	Jaunų žmonių (14-29 m. amžiaus dalis bendroje gyventojų skaičiaus struktūroje, proc.)	Proc.	17,0	20,0	Lietuvos statistikos departamentas
3.	Natūrali gyventojų kaita	Gimstamumo ir mirtingumo skirtumas	Asm.	-741	-200	Lietuvos statistikos departamentas
4.	Migracijos saldo	Skirtumas tarp atvykusiųjų ir išvykusiųjų	Asm.	-531	-200	Lietuvos statistikos departamentas
Kultūros ir meno sritis						
5.	Investicijos į miesto kultūrą	Investicijos į miesto kultūrą, kultūros biudžeto dalis nuo miesto biudžeto, tūkst. Eur, proc.	Tūkst. Eur., Proc.	4939,4 4,1	 5,0	PMSA KMS
6.	Regiono lygmens kultūros renginių skaičius	Rodiklis parodo Panevėžio mieste organizuotų regiono lygmens kultūros renginių skaičių	Vnt.	7	14	PMSA KMS
Sveikatos sritis						
7.	ŽIV ir lytiškai plintančių infekcijų skaičiaus mažėjimas, atvejų sk./10 tūkst. gyv.	Rodiklis apskaičiuojamas pagal formulę: (sergančių asmenų skaičius (pagal TLK kodus B20-B24, A50-A64) per metus/vidutinis metinis gyventojų skaičius) x 10 000	10 000 Tūkst. gyv.	9	7	PMSA SRS
8.	Traumatizmo atvejų skaičiaus mažėjimas, atvejų skaičius 100 tūkst. gyv.	Rodiklis apskaičiuojamas pagal formulę:(mirusių nuo išorinių priežasčių (pagal TLK kodus V00-Y89) asmenų skaičius per metus/vidutinis metinis gyventojų skaičius) x 100 000	100 000 Tūkst. gyv.	254,72	150	PMSA SRS
9.	Savižudybių skaičiaus mažėjimas, atvejų sk./100 tūkst. gyv.	Rodiklis apskaičiuojamas pagal formulę: (mirusių asmenų skaičius per metus nuo savižudybių (pagal TLK kodus X60-X84) /vidutinis metinis gyventojų skaičius) x 100 000	100 000 Tūkst. gyv.	113,81	50	PMSA SRS
Sporto sritis						
10.	Organizuotų tarptautinių, nacionalinių, fizinio aktyvumo sporto renginių bei dalyvavimas varžybose, renginiuose	Rodiklis parodo Panevėžio mieste organizuotų tarptautinių, nacionalinių, fizinio aktyvumo sporto renginių bei dalyvavimas varžybose, renginiuose skaičių	Vnt./metus	30	80	PMSA SS

I PRIORITETAS. DARNI BENDRUOMENĖ, KURIANTI MIESTO KULTŪRĄ						
Eil. Nr.	**Rodiklis**	**Rodiklio aprašymas**	**Mato vnt.**	**Rodiklio reikšmė**		**Informacijos šaltinis**
				2020	**2027**	
	skaičius					
Socialinė sritis						
11.	Viešųjų socialinių paslaugų perdavimo NVO ir privačiam sektoriui dalis nuo visų finansuojamų socialinių paslaugų, proc.	Skaičiuojamas santykis tarp NVO ir privataus sektoriaus teikiamų socialinių paslaugų ir savivaldybės įstaigų teikiamų socialinių paslaugų, vertinant finansavimo apimtis. Rodiklis parodo kaip intensyviai savivaldybė įtraukia NVO ir sektorių į socialinių paslaugų teikimą. Rodiklis matuojamas kartą metuose	Proc.	20	30	PMSA SRS
12.	Kompleksinių paslaugų šeimoms ir vaikams teikimas	Rodiklis parodo šeimų ir vaikų, gavusių kompleksines paslaugas, skaičių	Asm./metus	1857	3000	PMSA SRS
13.	Laukiančiųjų socialinio būsto eilėje aprūpinimas būstu	Rodiklis parodo Panevėžio mieste socialinio būsto eilėje aprūpinimu būstu skaičių	Proc./metus	10	30	PMSA MIS
Valdymo, paslaugų sritis						
14.	Elektroninių paslaugų plėtra	Įdiegta bendra elektroninių paslaugų informacinė sistema, leidžianti kurti ir viešinti naujas elektronines paslaugas	Vnt.	0	1	PMSA EPS
15.	Savanorystė	Gyventojų, dalyvaujančių savanorystės veiklose viešojo sektoriaus įstaigose, skaičius	Asm./ metus	0	50	PMSA
Turizmo sritis						
16.	Panevėžio regiono turizmo strategijos sukūrimas	Parengta Panevėžio regiono turizmo strategija	Vnt.	0	1	PMSA KS
17.	Turistų nakvynių skaičius	Rodiklis parodo vietinių ir užsienio turistų skaičių Panevėžio miesto apgyvendinimo įstaigose	Tūkst. vnt./metus	16,1	50,0	Lietuvos statistikos departamentas

II PRIORITETAS. MIESTAS, VYSTANTIS TVARIĄ APLINKĄ						
Eil. Nr.	**Rodiklis**	**Rodiklio aprašymas**	**Mato vnt.**	**Rodiklio reikšmė**		**Informacijos šaltinis**
				2020	**2027**	
Viešojo saugumo sritis						
1.	Nusikalstamumo lygis	Nusikalstamumo lygis skaičiuojamas kaip užregistruotų nusikalstamų veikų, tenkančių 100 tūkst. gyventojų (užregistruotų nusikalstamų veikų skaičius)	Vnt.	1287	1100	Lietuvos statistikos departamentas
2.	Eismo įvykiai	Užregistruotų kelių įvykių skaičius Panevėžio mieste	Vnt.	168	120	Lietuvos statistikos departamentas
		Žūčių skaičius Panevėžio mieste	Vnt.	9	0	
Aplinkos, ekologijos sritis						
3.	Žalumo indeksas	Žalumo indeksas yra išreiškiamas ekologiškai efektyvaus paviršiaus ploto ir viso žemės ploto santykiu. Žalumo indekso formulė: ((plotas A x koeficientas A)+(plotas B x koeficientas B)+ ir kt.))/ Visas teritorijos plotas	Proc.	76,25	76,25	PMSA TPAS
4	Ekologiškas viešasis transportas	Mažiau teršiančių, elektra ir (ar) dujomis varomų viešojo transporto priemonių dalis nuo visų viešojo transporto priemonių	Proc.	25	35	PMSA MIS
5.	Oro taršos mažinimas	Parų skaičius, kai buvo viršyta kietųjų dalelių KD10 paros ribinė vertė 50 µg/m3	50µg/m3	8	Nedidėjantis	PMSA MIS
6.	Zonos be CO2	Zonų be CO2 skaičius	Vnt.	0	1	PMSA MIS
7.	Sąvartyne pašalintų komunalinių atliekų srauto mažėjimas	Sąvartyne pašalintų komunalinių atliekų srauto sumažėjimas, proc.	Proc.	36	31	PMSA MIS
Miesto plėtros ir tvarios transformacijos sritis						
8.	Tvarus, konkurencingas miestas	Parengtų tvarios miesto urbanistinės plėtros projektų ir studijų (vizijų), kurių objektas yra Panevėžio konkurencingumas nacionaliniu mastu, skaičius	Vnt.	0	3	PMSA TPAS
9.	Savivaldybės darnios energetikos plėtros indeksas	Indeksą skaičiuoja Lietuvos energetikos agentūra	Indeksas	28	20	Lietuvos energetikos agentūra

III PRIORITETAS. ŠVIETIMO IR VERSLO BENDRYSTĖ, PLĖTOJANTI ATEITIES EKONOMIKĄ						
Eil. Nr.	**Rodiklis**	**Rodiklio aprašymas**	**Mato vnt.**	**Rodiklio reikšmė**		**Informacijos šaltinis**
				2020	**2027**	
Bendri miesto ekonominiai rodikliai						
1.	BVP vienam gyventojui	Bendras vidaus produktas vienam gyventojui (Panevėžio apskritis), to meto kainomis	Tūkst. Eur	12,8 (2019 m.)	17,0	Lietuvos statistikos departamentas
2.	Vidutinis mėnesinis darbo užmokestis	Vidutinis mėnesinis darbo užmokestis Panevėžio mieste	Eur	1295,7	2000,0	Lietuvos statistikos departamentas
3.	Nedarbo lygis	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis Panevėžio mieste, proc.	Proc.	12,7	7,0	Lietuvos statistikos departamentas
Verslo sritis						
4.	Tiesioginės užsienio investicijos	Tiesioginės užsienio investicijos, tenkančios vienam Panevėžio miesto gyventojui	Eur	3380,0 (2019 m.)	5070,0	Lietuvos statistikos departamentas
5.	Verslumo lygis	Veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius tūkstančiui gyventojų, proc.	Proc.	41,2	45,0	Lietuvos statistikos departamentas
6.	Mažos ir vidutinės įmonės	Veikiančių mažų ir vidutinių įmonių dalis nuo visų veikiančių ūkio subjektų, proc.	Proc.	74,8	80,0	Lietuvos statistikos departamentas
Švietimo sritis						
7.	Suaugusiųjų išsilavinimo lygis	Aukštąjį išsilavinimą įgijusių asmenų (25–64 m. amžiaus grupė) dalis	Proc.	17,5	18,0	PMSA ŠS
8.	Valstybinių brandos egzaminų (VBE) apibendrintas rodiklis	Vidutinio VBE balų skaičiaus, tenkančio vienam savivaldybės abiturientui ir VBE balų vidurkio suma	Skaičius	227,9 (2019 m.)	230	PMSA ŠS Nacionalinė Švietimo agentūra

Atsižvelgiant į nustatytas esmines savivaldybės plėtros stiprybes, silpnybes, grėsmes ir galimybes bei vizijos įgyvendinimo prioritetus buvo nustatyti šie savivaldybės plėtros tikslai ir uždaviniai:

Tikslai	Uždaviniai
I prioritetas. Darni bendruomenė, kurianti miesto kultūrą	
1.1. Tikslas. Kurti tvarią socialinę ir ekonominę kultūros vertę Panevėžyje	**1.1.1. Uždavinys.** Padidinti miesto bendruomenės įtrauktį į kultūros kūrimą ir naudojimąsi kultūros produktais bei paslaugomis
	1.1.2. Uždavinys. Sudaryti palankias sąlygas profesionalaus meno ir kultūros vystymuisi
	1.1.3. Uždavinys. Užtikrinti Panevėžio miesto savivaldybės kultūros įstaigų veiklos kokybės ir paslaugų prieinamumo gerinimą
	1.1.4. Uždavinys. Padidinti miesto turistinį patrauklumą
1.2. Tikslas. Stiprinti gyventojų sveikatą ir skatinti fizinį aktyvumą siekiant aukšto sporto meistriškumo	**1.2.1. Uždavinys.** Užtikrinti kokybišką ir efektyvią sveikatos priežiūrą
	1.2.2. Uždavinys. Pagerinti aukšto meistriškumo sportininkų rengimo sąlygas
1.3. Tikslas. Skatinti socialinės atskirties mažėjimą ir socialinį saugumą	**1.3.1. Uždavinys**. Užtikrinti kokybišką ir efektyvią socialinę paramą bendruomenėje
	1.3.2. Uždavinys. Vystyti socialinės paramos individualizuoto kompleksiškumo teikimo modelį
1.4. Tikslas. Didinti gyventojų socialinį aktyvumą ir pilietinę atsakomybę	**1.4.1. Uždavinys.** Paskatinti gyventojų bendruomeniškumą ir įtrauktį į savivaldos procesus
	1.4.2. Uždavinys. Išplėtoti NVO ir bendruomeninių organizacijų veiklą bei paskatinti jų iniciatyvas
1.5. Tikslas. Stiprinti vietos savivaldą ir vykdyti efektyvų miesto įmonių ir įstaigų valdymą	**1.5.1. Uždavinys.** Pagerinti savivaldybės veiklos valdymą
	1.5.2. Uždavinys. Pagerinti skaitmeninį junglumą
1.6. Tikslas. Formuoti miesto įvaizdį ir užtikrinti efektyvią komunikaciją	**1.6.1. Uždavinys.** Suformuoti miesto identitetą ir padidinti jo žinomumą
	1.6.2. Uždavinys. Patobulinti viešąją komunikaciją
II prioritetas. Miestas, vystantis tvarią aplinką	
2.1. Tikslas. Vykdyti kryptingą darnaus judumo politiką savivaldybėje	**2.1.1. Uždavinys.** Paskatinti netaršaus mikrotransporto (paspirtukai, dviračiai, riedžiai ir kt.) infrastruktūros plėtrą
	2.1.2. Uždavinys. Padidinti eismo saugumą
	2.1.3. Uždavinys. Pasiekti skirtingų transporto būdų darną miesto sistemoje
	2.1.4. Uždavinys. Padidinti naudojimosi viešuoju transportu mastą
	2.1.5. Uždavinys. Išplėsti viešojo transporto ir susisiekimo infrastruktūrą bei atnaujinti viešojo transporto priemones
	2.1.6. Uždavinys. Paskatinti viešojo ir kolektyvinio transporto naudojimą
2.2. Tikslas. Mažinti poveikį klimato kaitai ir prisitaikyti prie jos	**2.2.1. Uždavinys.** Paskatinti energijos taupymą, atsinaujinančių ir alternatyvių energijos išteklių naudojimą
	2.2.2. Uždavinys. Užtikrinti saugią ir švarią aplinką bei įdiegti žiedinės ekonomikos (beatliekės gamybos) principus
	2.2.3. Uždavinys. Patobulinti miesto erdvių ir objektų kokybę, jų priežiūrą
2.3. Tikslas. Skatinti miesto plėtrą ir tvarią transformaciją	**2.3.1. Uždavinys.** Modernizuoti esamą ir tvariai vystyti naują miesto infrastruktūrą
	2.3.2. Uždavinys. Įgyvendinti valstybinės ir regioninės svarbos projektus

III prioritetas. Švietimo ir verslo bendrystė, plėtojanti ateities ekonomiką	
3.1. Tikslas. Didinti švietimo sistemos prieinamumą ir kokybę	**3.1.1. Uždavinys.** Pagerinti švietimo paslaugų kokybę
	3.1.2. Uždavinys. Užtikrinti sveiką, saugią emocinę ir fizinę aplinką švietimo įstaigose
	3.1.3. Uždavinys. Užtikrinti STEAM srities dalykų programų įgyvendinimą ir plėtrą
3.2. Tikslas. Didinti kvalifikuotų darbuotojų pasiūlą	**3.2.1. Uždavinys.** Paskatinti aukštojo mokslo ir profesinio mokymo įstaigų teikiamų paslaugų atitiktį trumpalaikėms ir ilgalaikėms darbo rinkos poreikių prognozėms
	3.2.2. Uždavinys. Sudaryti mokymosi visą gyvenimą galimybes atsižvelgiant į trumpalaikės ir ilgalaikes darbo rinkos poreikių prognozes
	3.2.3. Uždavinys. Pritraukti kvalifikuotą darbo jėgą
3.3. Tikslas. Didinti miesto verslo aplinkos konkurencingumą	**3.3.1. Uždavinys.** Sudaryti palankias sąlygas verslo kūrimui
	3.3.2. Uždavinys. Sudaryti palankias sąlygas verslo plėtrai ir investicijų pritraukimui
	3.3.3. Uždavinys. Paskatinti pažangių technologinių sprendimų kūrimą ir diegimą versle
	3.3.4. Uždavinys. Paskatinti verslo, mokslo bei viešojo sektoriaus bendradarbiavimą kuriant ir komercializuojant aukštos pridėtinės vertės produktus
	3.3.5. Uždavinys. Sukurti patrauklią aplinką naujų skaitmeninių technologijų bandymui mieste[138]

[138] Angl. sandbox („smėlio dėžė“)

7. PANEVĖŽIO MIESTO SAVIVALDYBĖS 2021-2027 M. STRATEGINIAI TIKSLAI, UŽDAVINIAI IR PRIEMONĖS

Panevėžio miesto savivaldybės strateginio plėtros 2021-2027 m. plano tikslų ir uždavinių įgyvendinimui parengtas priemonių planas. Siekiant įvertinti plano įgyvendinimo pažangą nustatyti tikslų (poveikio), uždavinių (rezultato) ir priemonių (produkto) vertinimo kriterijai.

PMSA skyrių sutrumpinimai:

EPS – E. plėtros skyrius
IPS – Investicijų projektų skyrius
JRK – Jaunimo reikalų koordinatorius
KMS – Kultūros ir meno skyrius
KS – Komunikacijos skyrius
MIS – Miesto infrastruktūros skyrius
MPS – Miesto plėtros skyrius
NOK – Nevyriausybinių organizacijų koordinatorius
PMSA – Panevėžio miesto savivaldybės administracija
SRSSP – Socialinių reikalų skyriaus Sveikatos poskyris
SS – Sporto skyrius
SPFS – Strateginio planavimo ir finansų skyrius
SRS – Socialinių reikalų skyrius
ŠS – Švietimo skyrius
TPAS – Teritorijų planavimo ir architektūros skyrius
TVTS – Teisės ir viešosios tvarkos skyrius
VAS – Vidaus administravimo skyrius

Kitų įstaigų pavadinimų sutrumpinimai:

AM – aukštojo mokslo įstaigos
ASG – VšĮ Aukštaitijos siaurasis geležinkelis
KTU PF – Kauno technologijos universitetas, Panevėžio technologijų ir verslo fakultetas
NVO – nevyriausybinės organizacijos
PŠC – Panevėžio švietimo centras
PK – Panevėžio kolegija
PPA – VšĮ Panevėžio plėtros agentūra
PPAR – Panevėžio prekybos, pramonės ir amatų rūmai
PM – profesinės mokyklos
PMTP – Panevėžio mokslo ir technologijų parkas
PPRC – VšĮ Panevėžio profesinio rengimo centras
PMC – VšĮ Panevėžio mechatronikos centras
PMS KĮ – savivaldybės kultūros įstaigos
RTIC – regiono turizmo informacijos centrai
VL – VŠĮ Versli Lietuva
VKC – VšĮ Panevėžio verslo konsultacinis centras
VVG – Vietos veiklos grupė

Panevėžio miesto savivaldybės 2021-2027 m. strateginiai tikslai, uždaviniai ir priemonės pateikiama žemiau esančiose lentelėse:

I PRIORITETAS. DARNI BENDRUOMENĖ, KURIANTI MIESTO KULTŪRĄ							
Eil. Nr.	**Tikslo / uždavinio / priemonės pavadinimas**	**Vertinimo kriterijus**	**Mato vnt.**	**Vertinimo kriterijaus reikšmė**		**Įgyvendinimo terminas**	**Vykdytojas (-ai) / informacijos šaltinis**
				2020	**2027**		
1.1.	**Kurti tvarią socialinę ir ekonominę kultūros vertę Panevėžyje**	Kultūros paslaugas naudojančių gyventojų skaičiaus pokytis	Proc.	-30,2	30	2021-2027	PMSA KMS
		Kultūros paslaugas naudojančių gyventojų skaičiaus pokyčio vertinimas	Padidėjęs, nepakitęs, sumažėjęs	Sumažė-jęs	Padidėjęs	2021-2027	PMSA KMS
1.1.1.	**Padidinti miesto bendruomenės įtrauktį į kultūros kūrimą ir naudojimąsi kultūros produktais bei paslaugomis**	Miesto bendruomenės įtraukties pokytis lyginant su praėjusiais metais	Teigiamas nepakitęs, neigiamas	Neigia-mas	Teigiamas	2021-2027	PMSA KMS
1.1.1.1.	Kultūros renginių rinkodaros priemonių įgyvendinimas	Įgyvendintų renginių rinkodaros priemonių skaičius	Vnt.	0	5	2022-2027	PMSA KMS
1.1.1.2.	Miesto viešųjų erdvių įveiklinimas	Suorganizuotų lauko renginių skaičius per metus	Vnt.	86	150	2021-2027	PMSA KMS
1.1.1.3.	Kultūros paveldo puoselėjimas	Naujų / atnaujintų ekspozicijų skaičius per metus	Vnt.	2	4	2021-2027	PMSA KMS
		Suorganizuotų etnokultūrinių renginių skaičius per metus	Vnt.	10	15	2021-2027	PMSA KMS
		Metinis kultūros paveldo ekspozicijų ir etnokultūrinių renginių lankytojų skaičiaus pokytis	Proc.	-55,8	30	2021-2027	PMSA KMS
1.1.1.4.	Sąlygų miesto gyventojams dalyvauti kultūros ir meno veikloje, ugdyti kūrybiškumą ir plėsti meninę veiklą sudarymas	Iš dalies finansuotų mėgėjų meno kolektyvų veiklos projektų skaičius per metus	Vnt.	13	13	2021-2027	PMSA KMS
		Mėgėjų meno kolektyvų skaičius	Vnt.	22	26	2021-2027	PMSA KMS
		Mėgėjų meno kolektyvų dalyvių skaičius per metus Iš	Asm.	400	500	2021-2027	PMSA KMS
1.1.1.5.	Tradicinių ir unikalių (inovatyvių) kultūros projektų rėmimas	dalies finansuotų kultūros ir meno projektų skaičius per metus	Vnt.	34	34	2021-2027	PMSA KMS
		Kofinansuotų kultūros ir meno projektų skaičius per metus	Vnt.	8	15	2021-2027	PMSA KMS
1.1.1.6.	Kultūros sektoriaus ir miesto bendruomenės kultūrinių iniciatyvų, kūrybiškumo ir kūrybinės įtraukties skatinimas	Įgyvendintų bendrų iniciatyvų skaičius per metus	Vnt.	5	14	2021-2027	PMSA KMS

I PRIORITETAS. DARNI BENDRUOMENĖ, KURIANTI MIESTO KULTŪRĄ							
Eil. Nr.	**Tikslo / uždavinio / priemonės pavadinimas**	**Vertinimo kriterijus**	**Mato vnt.**	**Vertinimo kriterijaus reikšmė**		**Įgyvendinimo terminas**	**Vykdytojas (-ai) / informacijos šaltinis**
				2020	**2027**		
1.1.2.	**Sudaryti palankias sąlygas profesionalaus meno ir kultūros vystymuisi**	Profesionalaus meno ir kultūros renginių skaičiaus pokytis	Proc.	-43,3	14	2021-2027	PMSA KMS
1.1.2.1.	Profesionalaus meno skatinimas ir plėtra	Parodytų profesionalių teatrų spektaklių skaičius per metus	Vnt.	165	188	2021-2027	PMSA KMS
		Profesionalių meno kolektyvų atliktų koncertų mieste skaičius per metus	Vnt.	28	40	2021-2027	PMSA KMS
		Profesionalių menininkų vizualaus meno parodų skaičius per metus	Vnt.	20	40	2021-2027	PMSA KMS
		Finansuotų profesionalaus meno projektų dalis nuo viso finansuotų kultūros ir meno projektų skaičiaus	Proc.	56	70	2021-2027	PMSA KMS
		Kultūros ir meno premijų nominacijų skaičius	Vnt.	3	3	2021-2027	PMSA KMS
		Kultūros ir meno stipendiją gavusių menininkų skaičius per metus	Asm.	10	17	2021-2027	PMSA KMS
1.1.2.2.	Meno kūrinių kolekcijų formavimas	Įsigytų meno kūrinių skaičius per metus	Vnt.	3	500	2021-2027	PMSA KMS
1.1.2.3.	Meno rezidencijų kūrimas	Pritrauktų rezidentų skaičius per metus	Asm.	0	7	2022-2027	PMSA KMS
1.1.3.	**Užtikrinti Panevėžio miesto savivaldybės kultūros įstaigų veiklos kokybės ir paslaugų prieinamumo gerinimą**	Savivaldybės kultūros ir meno įstaigų paslaugas naudojančių lankytojų skaičiaus pokytis	Teigiamas nepakitę, neigiamas	Neigia-mas	Teigiamas	2021-2027	PMSA KMS
1.1.3.1.	Kultūros paslaugų prieinamumo ir patrauklumo didinimas, modernizuojant kultūros įstaigų infrastruktūrą ir pritaikant daugiafunkcinėms ir daugiakultūrinėms paslaugoms	Parengtas kultūros įstaigų modernizavimo ir pritaikymo daugiafunkcinėms bei daugiakultūrinėms paskirties paslaugoms planas	Vnt.	0	1	2023-2027	PMSA KMS, MIS
		Modernizuotų / pritaikytų daugiafunkcinėms ir daugiakultūrinėms paskirties paslaugoms kultūros įstaigų skaičius	Vnt.	0	3	2024-2027	PMSA KMS, MIS
1.1.3.2.	Kultūros įstaigų veiklos modernizavimas (aktualinimas), siekiant didesnės gyventojų įtraukties	Naujų parengtų ar atnaujintų edukacinių programų / kultūros paso programų / neformalaus švietimo ugdymo programų skaičius per metus	Vnt.	68	90	2021-2027	PMSA KMS
		Programų dalyvių skaičiaus pokytis per metus	Proc.	32,2	35	2021-2027	PMSA KMS
		Naujų formų kultūros renginių skaičius per metus	Vnt.	0	14	2021-2027	PMSA KMS

I PRIORITETAS. DARNI BENDRUOMENĖ, KURIANTI MIESTO KULTŪRĄ							
Eil. Nr.	**Tikslo / uždavinio / priemonės pavadinimas**	**Vertinimo kriterijus**	**Mato vnt.**	**Vertinimo kriterijaus reikšmė**		**Įgyvendinimo terminas**	**Vykdytojas (-ai) / informacijos šaltinis**
				2020	**2027**		
1.1.3.3.	Kultūros sektoriaus darbuotojų kvalifikacijos ir vadybinių kompetencijų kėlimas	Kvalifikaciją kėlusių specialistų per metus dalis nuo visų specialistų skaičiaus	Proc.	57	60	2021-2027	PMSA KMS
1.1.3.4.	Kultūrinių paslaugų ir kultūros įstaigų veiklos skaitmenizavimas	Suskaitmenintų / paskelbtų dokumentų skaičius per metus	Vnt.	600	1 000	2021-2027	PMSA KMS
		Suskaitmenintų kultūros produktų (renginių, edukacinių programų, koncertų, spektaklių ir kt.) skaičius	Vnt.	218	300	2021-2027	PMSA KMS
		Peržiūrų skaičiaus pokytis	Proc.	0	20	2021-2027	PMSA KMS
1.1.3.5.	Kultūros sektoriaus tarptautiškumą stiprinančių veiklų skatinimas ir plėtra	Finansuotų tarptautinių profesionaliojo meno renginių atskleidžiančių Panevėžio miesto identitetą, skaičius per metus	Vnt.	3	3	2021-2027	PMSA KMS
		Įvykusių tarptautinių renginių skaičius per metus	Vnt.	3	5	2021-2027	PMSA KMS
		Dalyvavimų tarptautiniuose renginiuose užsienyje skaičius per metus	Vnt.	0	9	2021-2027	PMSA KMS
1.1.3.6.	Kultūros įstaigų teikiamų paslaugų rodiklių stebėsena	Paslaugų kokybės pokytis pagal ekspertinį / anketinį vertinimą	Teigiamas neigiamas	N. d.	Teigiamas	2021-2027	PMSA KMS
1.1.3.7.	Panevėžio miesto kultūros ir meno įstaigų tinklo optimizavimas	Parengta kultūros plėtros galimybių studija	Vnt.	0	1	2023-2027	PMSA KMS
		Vadovaujantis kultūros plėtros galimybių studijos išvadomis, parengtas kultūros ir meno įstaigų optimizavimo planas	Vnt.	0	1	2024-2027	PMSA KMS
1.1.4.	**Padidinti miesto turistinį patrauklumą**	Turistų skaičius apgyvendinimo įstaigose	Asm.	8 195 (2020 m.)	Didėjanti	2021-2027	PPA
		Asmenų, pasinaudojusių PPP paslaugomis, skaičius	Asm./ metus	3000	Didėjanti	2021-2027	PPA
1.1.4.1.	Naujų turizmo traukos objektų Panevėžio mieste kūrimas, įveiklinant kultūros paveldo objektus, plėtojant muziejinę veiklą, naudojant regioninės kultūros potencialą ir pasitelkiant inovatyvias technologijas	Atlikta regioninės kultūros paveldo potencialo / įveiklinimo galimybių studija	Vnt.	0	1	2023-2024	PMSA KMS, PPA, PMS SĮ
		Sukurtų turizmo produktų skaičius	Vnt.	1	5	2021-2027	PMSA, PPA ASG
1.1.4.2.	Inžinerinio techninio paveldo išteklių skatinimas įveiklinant siaurąjį geležinkelį	Pervežtų siauruoju geležinkeliu asmenų skaičius	Asm.	12 071	16 985	2021-2027	ASG

I PRIORITETAS. DARNI BENDRUOMENĖ, KURIANTI MIESTO KULTŪRĄ							
Eil. Nr.	**Tikslo / uždavinio / priemonės pavadinimas**	**Vertinimo kriterijus**	**Mato vnt.**	**Vertinimo kriterijaus reikšmė**		**Įgyvendinimo terminas**	**Vykdytojas (-ai) / informacijos šaltinis**
				2020	**2027**		
1.1.4.3.	Pramoninio / industrinio turizmo inicijavimas, vystymas ir plėtra Panevėžio mieste	Industrinio / pramoninio turizmo produktų skaičius	Vnt.	3	12	2021-2027	PPA, ASG
1.1.4.4.	Ekologiško ir tvaraus („žaliojo“) ir darnaus turizmo skatinimas ir plėtra Panevėžio mieste	Ekologiško ir tvaraus („žaliojo“) turizmo paslaugų skaičius	Vnt.	1	5	2022-2027	PPA, Panevėžio gamtos mokykla
		Turizmo paslaugų specialiųjų poreikių turintiems asmenims skaičius	Vnt.	0	5	2022-2027	PPA
1.1.4.5.	Naujų rinkodaros prieigų kūrimas plečiant ir siūlant turizmo produktus ir paslaugas, formuojant teigiamą miesto įvaizdį	Interesantai, aptarnauti Panevėžio plėtros agentūroje	Asm./ metus	3000	Didėjanti	2021-2027	PPA
		Vietinių ir tarptautinių renginių, kuriuose buvo reprezentuojama Panevėžio miesto turizmo sektoriaus pasiūla, skaičius	Vnt./ metus	1	3	2022-2027	PMSA KS, PPA
		Informacijos viešinimo priemonių skaičius	Vnt.	4	6	2021-2027	PMSA KS, PPA
1.1.4.6.	Viešojo ir privataus sektorių bei bendruomenių bendradarbiavimas inicijuojant ir kuriant bendrus, rinkai patrauklius turizmo produktus bei formuojant miesto turistinį identitetą	Bendrų viešojo ir privataus sektoriaus turizmo produktų ar paslaugų, įgyvendintų projektų skaičius	Vnt.	1	5	2021-2027	PPA, PMS SĮ
		Naujų verslo turizmo paslaugų skaičius	Vnt.	0	5	2022-2027	PPA
1.1.4.7.	Vieningų Panevėžio regiono turizmo vystymo gairių sukūrimas	Parengtos Panevėžio regiono turizmo vystymo gairės	Vnt.	0	1	2023-2024	PMSA, kitos regiono savivaldybės, RTIC, VšĮ Panevėžio plėtros agentūra
		Naujų turismo klasterių Panevėžio regione skaičius	Vnt.	0	1	2023-2024	
		Kelias savivaldybes jungiančių tematinių turizmo produktų ir paslaugų regione skaičius	Vnt.	0	3	2023-2024	
		Bendriems regiono turizmo produktams įveiklinti reikalingos infrastruktūros vystymas	Vnt.	0	1	2023-2024	

I PRIORITETAS. DARNI BENDRUOMENĖ, KURIANTI MIESTO KULTŪRĄ							
Eil. Nr.	**Tikslo / uždavinio / priemonės pavadinimas**	**Vertinimo kriterijus**	**Mato vnt.**	**Vertinimo kriterijaus reikšmė**		**Įgyvendinimo terminas**	**Vykdytojas (-ai) / informacijos šaltinis**
				2020	**2027**		
1.2.	**Stiprinti gyventojų sveikatą ir skatinti fizinį aktyvumą siekiant aukšto sporto meistriškumo**	Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė	Metai	78,37 (2019 m.)	Didėjanti	2021-2027	PMSA
		Vidutinės tikėtinos gyvenimo trukmės savivaldybėje santykis su šalies rodikliu	Proc.	102,5 (2019 m.)	Didėjanti	2021-2027	PMSA
1.2.1.	**Užtikrinti kokybišką ir efektyvią sveikatos priežiūrą**	Išvengiamas mirtingumo skirtumas su šalies rodikliu	Proc. p.	1,1 (2019 m.)	Mažėjantis	2021-2027	PMSA SRSSP
		Bendrasis gyventojų sergamumas, tenkantis 1 000-iui gyventojų (asm.), ir santykis su šalies vidurkiu	Proc.	126,6	Nedidėjantis	2021-2027	PMSA SRS
		Sportuojančių bent 1 k./sav. gyventojų dalis, lyginant su bendru Panevėžio savivaldybės gyventojų skaičiumi	Proc.	35,3[139]	38,0	2021-2027	PMSA, Visuomenės sveikatos biuras
		Sporto renginių skaičius	Vnt./ metus	534	600	2021-2027	PMSA SS
1.2.1.1.	Socialinės, NVO, kultūrinės, švietimo ir sveikatos bei kitų sričių bendradarbiavimo didinimas siekiant teigiamo poveikio žmogaus psichikos bei fizinei sveikatai	Įgyvendintų socialinės, NVO, kultūrinės, švietimo ir sveikatos bei kitų sričių bendradarbiavimo projektų skaičius	Vnt.	0	10	2023-2027	PMSA SRS. NOK, SŠ, KMS
1.2.1.2.	Psichikos sveikatai palankios aplinkos, psichologinės pagalbos kūrimas ir plėtra	Įgyvendintų psichikos sveikatai palankios aplinkos, psichologinės pagalbos programų skaičius	Vnt.	0	1	2021-2027	PMSA SRS

[139] Suaugusiųjų gyvensenos tyrimo 2018 m. ataskaitoje skelbiamas rodiklis - Suaugusiųjų, kurie užsiima aktyvia fizine veikla bent po 30 min. 5 dienas per savaitę ar dažniau, dalis

I PRIORITETAS. DARNI BENDRUOMENĖ, KURIANTI MIESTO KULTŪRĄ							
Eil. Nr.	**Tikslo / uždavinio / priemonės pavadinimas**	**Vertinimo kriterijus**	**Mato vnt.**	**Vertinimo kriterijaus reikšmė**		**Įgyvendinimo terminas**	**Vykdytojas (-ai) / informacijos šaltinis**
				2020	**2027**		
1.2.1.3.	Užkrečiamųjų ligų prevencijos ir kontrolės stiprinimas	Užkrečiamųjų ligų prevencijos ir kontrolės projektinėse dalyvavusių asmenų skaičius	Asm.	14 400	25 000	2021-2027	PMSA SRS
1.2.1.4.	Asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikiančių įstaigų infrastruktūros atnaujinimas	Asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikiančių įstaigų infrastruktūros atnaujinimo skaičius	Įstg.	4	5	2021-2027	PMSA SRS
1.2.1.5.	Visuomenės sveikatos biuro teikiamų paslaugų stiprinimas ir plėtra	Įvykdytų visuomenės sveikatą stiprinančių renginių skaičius	Vnt.	2 259	3 500	2021-2027	PMSA SRS
		Įvykdytų visuomenės sveikatą stiprinančių renginių dalyvių skaičius	Asm.	55 417	65 000	2021-2027	PMSA SRS
1.2.1.6.	VšĮ Panevėžio miesto poliklinikos teikiamų paslaugų stiprinimas ir plėtra	Pradėtų teikti naujų paslaugų skaičius	Vnt.	2	8	2021-2027	PMSA SRS
		Paslaugas gaunančių asmenų skaičius	Asm.	31 900	43 000	2021-2027	PMSA SRS
1.2.1.7.	NVO įgyvendinamų sveikatingumo programų skirtingoms gyventojų amžiaus grupėms skatinimas	Paremtų sveikatingumo programų skaičius	Vnt.	n. d.	24	2021-2027	PMSA
1.2.1.8.	Sporto ir viešosios aktyvaus laisvalaikio infrastruktūros daugiafunkciškumo plėtojimas ir pritaikymas nustatytiems kokybės standartams	Atnaujintos, suremontuotos (modernizuotos), rekonstruotos esamos sporto bazės (įskaitant viešąsias erdves, kurios pritaikytos aktyviam laisvalaikiui, fiziniam aktyvumui) arba nauji sporto objektai (viešosios erdvės pritaikytos aktyviam laisvalaikiui ir / arba fiziniam aktyvumui), skaičius	Vnt./ metus	1	2	2021-2027	PMSA SS, MIS
		Sukurtos sporto infrastruktūros valdymo priemonės bei sportinio ugdymo apskaitos priemonės	Vnt./ metus	0	2	2021-2027	PMSA SS, MPS
1.2.1.9.	Projektų, skatinančių, populiarinančių sportą, fizinį aktyvumą finansavimas	Finansuotų projektų, skatinančių, populiarinančių sportą, fizinį aktyvumą, skaičius	Vnt./ metus	43	50	2021-2027	PMSA SS
1.2.1.10.	Sporto įstaigų paslaugų stiprinimas ir plėtra	PMSA pavaldžių sporto įstaigų, įdiegusių kokybės vadybos sistemas, skaičius	Vnt.	0	4	2021-2027	PMSA SS
1.2.2.	**Pagerinti aukšto meistriškumo sportininkų rengimo sąlygas**	Aukšto meistriškumo sportininkų skaičius	Asm./ metus	278	300	2021-2027	PMSA SS
1.2.2.1.	Organizuoti tarptautinius, nacionalinius fizinio aktyvumo ir sporto renginius. Dalyvauti sporto varžybose, renginiuose	Organizuotų tarptautinių, nacionalinių, fizinio aktyvumo sporto renginių bei dalyvavimas varžybose, renginiuose skaičius	Vnt./ metus	30	80	2021-2027	PMSA SS

I PRIORITETAS. DARNI BENDRUOMENĖ, KURIANTI MIESTO KULTŪRĄ							
Eil. Nr.	**Tikslo / uždavinio / priemonės pavadinimas**	**Vertinimo kriterijus**	**Mato vnt.**	**Vertinimo kriterijaus reikšmė**		**Įgyvendinimo terminas**	**Vykdytojas (-ai) / informacijos šaltinis**
				2020	**2027**		
1.2.2.2.	Aukšto meistriškumo sportininkų ir jų trenerių skatinimas už sporto laimėjimus	Savivaldybės skirtos premijos už pasiektus aukštus sporto rezultatus, skaičius	Asm./ metus	10	15	2021-2027	PMSA SS
1.2.2.3.	Sporto organizacijų raginimas turėti ilgalaikius planavimo dokumentus (planus, strategijas), siekiant kokybinių ir kiekybinių rezultatų	Sporto organizacijų finansuotini projektai, turintys ilgalaikius planavimo dokumentus (planus, strategijas)	Vnt./ metus	24	28	2021-2027	PMSA SS
1.3.	**Skatinti socialinės atskirties mažėjimą ir socialinį saugumą**	Socialinių paslaugų poreikio patenkinimas	Proc.	99,9	99,9	2022-2027	PMSA SRS
1.3.1.	**Užtikrinti kokybišką ir efektyvią socialinę paramą bendruomenėje**	Gyventojų poreikius atitinkančių socialinių paslaugų dalis nuo Socialinio paslaugų kataloge nurodytų paslaugų skaičiaus	Proc.	92	100	2022-2027	PMSA SRS
1.3.1.1.	Glaudus bendradarbiavimas su NVO skatinant jų įtrauktį teikti socialines paslaugas ir plėsti teikiamų socialinių paslaugų spektrą	NVO teikiančių socialines paslaugas, skaičius	Vnt.	24	32	2022-2027	PMSA SRS, NOK
		NVO teikiamų socialinių paslaugų dalis nuo Socialinio paslaugų kataloge nurodytų paslaugų skaičiaus	Proc.	64	80	2022-2027	PMSA SRS, NOK
		Iš NVO perkamų socialinių paslaugų skaičius	Vnt.	165	280	2022-2027	PMSA SRS, NOK
1.3.1.2.	Kompleksinių paslaugų šeimoms ir vaikams teikimas	Šeimų ir vaikų, gavusių kompleksines paslaugas, skaičius	Asm.	1 857	3 000	2022-2027	PMSA SRS
		Įkurtas kompleksinių paslaugų centras vaikams su negalia ir jų šeimos nariams	Vnt.	0	1	2023-2027	PMSA SRS
1.3.1.3.	Šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų infrastruktūros plėtra	Socialinių paslaugų spektro įvairovė ir dalis nuo Socialinio paslaugų kataloge nurodytų paslaugų skaičiaus.	Proc.	92	100	2022-2027	PMSA SRS
		Suteiktų nestacionarių paslaugų asmenims (šeimoms) bendruomenėje ir šeimoje dalis nuo Socialinio paslaugų kataloge nurodytų nestacionarių paslaugų skaičiaus	Proc.	84	100	2022-2027	PMSA SRS
		Įkurtas dienos centras senyvo amžiaus asmenims	Vnt.	0	1	2023-2027	PMSA SRS
		Organizacijų, teikiančių sociokultūrines paslaugas vyresnio amžiaus žmonėms, skaičius	Vnt.	16	21	2022-2027	PMSA SRS
		Sukurtas planas dėl ilgalaikės (trumpalaikės) socialinės globos paslaugų plėtros suaugusiems asmenims	Vnt.	0	1	2023-2025	PMSA SRS

I PRIORITETAS. DARNI BENDRUOMENĖ, KURIANTI MIESTO KULTŪRĄ							
Eil. Nr.	**Tikslo / uždavinio / priemonės pavadinimas**	**Vertinimo kriterijus**	**Mato vnt.**	**Vertinimo kriterijaus reikšmė**		**Įgyvendinimo terminas**	**Vykdytojas (-ai) / informacijos šaltinis**
				2020	**2027**		
1.3.1.4.	Socialinių ir sveikatos priežiūros įstaigų bendradarbiavimo plėtra teikiant paslaugas kompleksiškai	Asmenų, gavusių kompleksines (socialines ir sveikatos) paslaugas, skaičius	Asm.	76	150	2022-2027	PMSA SRS
		Suteiktų institucinių ir paslaugų asmens namuose santykis	Vnt.	668 / 581	600 / 650	2022-2027	PMSA SRS
		Identifikuotų asmenų skaičius, kuriems teikta socialinė parama	Asm.	76	150	2022-2027	PMSA SRS
1.3.1.5.	Socialinių paslaugų integracijos bendruomenėje plėtra	Socialinę riziką patiriančių asmenų, dalyvavusių socialinei integracijai skirtose veiklose, dalis nuo nustatytų / besikreipiančių asmenų skaičiaus	Proc.	40	70	2022-2027	PMSA SRS
		Suteiktų socialinės integracijos bendruomenėje paslaugų rūšių skaičius	Vnt.	4	6	2022-2027	PMSA SRS
1.3.1.6.	Darbo su jaunimu formų įvairovės užtikrinimas	Veikiančių atvirų jaunimo centrų ir erdvių skaičius	Vnt.	2	3	2021-2027	PMSA JRK
		Teritorijų, kuriose vyksta darbas su jaunimu gatvėje, skaičius	Vnt.	1	2	2021-2027	PMSA JRK
		Jaunimo informavimo ir konsultavimo taško klientų skaičius	Vnt./ metus	100	500	2021-2027	PMSA JRK
1.3.2.	**Vystyti socialinės paramos individualizuoto kompleksiškumo teikimo modelį**	Asmenų, patiriančių socialinės rizikos veiksnius, skaičius (asmenų skaičiaus pasikeitimas per laikotarpį)	Asm.	270	260	2023-2027	PMSA SRS
1.3.2.1.	Kompleksinės ir individualizuotos socialinės paramos teikimo, derinant finansinę paramą, socialines paslaugas ir užimtumo didinimo priemones, plėtra	Asmenų, parengtų integruotis į darbo rinką, skaičius	Asm.	40	80	2023-2027	PMSA SRS
		Asmenų, gavusių kompleksines paslaugas, skaičius	Asm.	270	270	2023-2027	PMSA SRS
		Jaunimo dalyvavusio integracijos į darbo rinką programoje skaičius per metus	Asm.	0	40	2021-2027	PMSA JRK
1.3.2.2.	Socialinės paramos prieinamumo užtikrinimas socialinę riziką patiriantiems asmenims	Suteiktų vienam asmeniui socialinės paramos rūšių skaičius	Vnt.	30	50	2022-2027	PMSA SRS

I PRIORITETAS. DARNI BENDRUOMENĖ, KURIANTI MIESTO KULTŪRĄ							
Eil. Nr.	**Tikslo / uždavinio / priemonės pavadinimas**	**Vertinimo kriterijus**	**Mato vnt.**	**Vertinimo kriterijaus reikšmė**		**Įgyvendinimo terminas**	**Vykdytojas (-ai) / informacijos šaltinis**
				2020	**2027**		
1.3.2.3.	Socialinio būsto plėtra	Laukiančiųjų socialinio būsto eilėje aprūpinimas būstu	Proc.	10	30	2021-2027	PMSA MIS
1.4.	**Didinti gyventojų socialinį aktyvumą ir pilietinę atsakomybę**	Savivaldybės tarybos rinkimuose dalyvavusių rinkėjų skaičius, palyginti su visų rinkėjų skaičiumi	Proc.	41,02 (2019 m.)	45	2021-2027	PMSA
		Savivaldybės tarybos rinkimuose dalyvavusio jaunimo skaičius, palyginti su visų rinkėjų skaičiumi	Proc.	22,93	30	2021-2027	PMSA JRK
		Savivaldybės administracijos organizuotų apklausų per metus skaičius	Vnt.	6	42	2021-2027	PMSA
1.4.1.	**Paskatinti gyventojų bendruomeniškumą ir įtrauktį į savivaldos procesus**	Taikomų gyventojų įtraukties instrumentų skaičius	Vnt.	1	3	2021-2027	PMSA
1.4.1.1.	Dalyvaujamojo biudžeto modelio taikymas	Dalyvaujamojo biudžeto dalies didėjimas (kasmet)	Proc.	0,016	0,032	2021-2027	PMSA MIS
1.4.1.2.	Gyventojų skatinimas dalyvauti savanorystės veiklose (išskyrus kai savanoriškos veiklos organizatoriumi yra politinė partija ar veikiama politinės partijos naudai) viešojo sektoriaus įstaigose	Gyventojų, dalyvaujančių savanorystės veiklose viešoje sektoriaus įstaigose, skaičius	Asm./ metus	0	50	2021-2027	PMSA NOK
		Jaunimo savanorišką tarnybą baigusių asmenų skaičius	Asm.	29	80	2021-2027	PMSA JRK
		Savanorių bazės savivaldybėje sukūrimas	Vnt.	0	1	2021-2027	PMSA JRK , NOK
1.4.1.3.	Gyventojų pilietiškumo ir sąmoningumo skatinimas	Gyventojų, dalyvaujančių bendruomeninių organizacijų veiklose, skaičius per metus	Asm./ metus	3 000	5 000	2021-2027	PMSA NOK
		Jaunimo dalis nuo visų bendruomeninių organizacijų veiklose dalyvaujančių gyventojų skaičiaus per metus	Proc.	5	10	2021-2027	PMSA JRK, NOK
1.4.1.4.	Seniūnaičių, bendruomeninių ir nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimo skatinimas	Suorganizuotų priemonių, skirtų bendradarbiavimui skatinti, skaičius per metus	Vnt.	0	2	2021-2021	PMSA NOK
1.4.1.5.	Jaunimo poreikius atitinkančios jaunimo politikos įgyvendinimas	Jaunų žmonių, dalyvavusių savivaldybės darbo grupėse, komisijose, jaunimo reikalų tarybos darbe skaičius	Asm.	9	15	2021-2027	PMSA JRK
		Atliktų tyrimų, apklausų, analizių formuojant įrodymais ir faktais grįstą jaunimo politiką mieste skaičius	Vnt./ metus	1	3	2021-2027	PMSA JRK
		Finansuotų jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų projektų, veiklos programų, iniciatyvų skaičius per metus	Vnt.	21	30	2021-2027	PMSA JRK

I PRIORITETAS. DARNI BENDRUOMENĖ, KURIANTI MIESTO KULTŪRĄ							
Eil. Nr.	**Tikslo / uždavinio / priemonės pavadinimas**	**Vertinimo kriterijus**	**Mato vnt.**	**Vertinimo kriterijaus reikšmė**		**Įgyvendinimo terminas**	**Vykdytojas (-ai) / informacijos šaltinis**
				2020	**2027**		
1.4.2.	**Išplėtoti NVO ir bendruomeninių organizacijų veiklą bei paskatinti jų iniciatyvas**	Veikiančių vietos veiklos grupių, nevyriausybinių, bendruomeninių organizacijų skaičius	Vnt.	59	75	2021-2027	PMSA NOK
		Veikiančių vietos veiklos grupių, nevyriausybinių, bendruomeninių organizacijų pateiktų projektų / paraiškų finansavimui gauti skaičius per metus	Vnt.	130	150	2021-2027	PMSA NOK
1.4.2.1.	Nevyriausybinių ir bendruomeninių organizacijų lyderių, narių kvalifikacijos kėlimas	Kvalifikaciją kėlusių asmenų skaičius	Asm./ metus	0	40	2021-2027	PMSA NOK, JRK
		Mokymuose dalyvavusių organizacijų skaičius	Vnt./ metus	0	30	2021-2027	PMSA NOK
1.4.2.2.	Gyventojų (vietos bendruomenių) lyderystės skatinimas	Gyventojų, dalyvavusių lyderystės skatinimo veiklose, skaičius	Asm./ metus	0	50	2021-2027	PMSA
		Jaunimo, dalyvavusio lyderystės skatinimo veiklose, skaičius	Asm./ metus	0	20	2021-2027	PMSA
1.4.2.3.	Nevyriausybinių ir bendruomeninių organizacijų veiklos ir žinomumo plėtros skatinimas	NVO ir bendruomeninių organizacijų įgyvendintų projektų skaičius	Vnt./ metus	70	100	2021-2027	PMSA NOK, JRK
		Viešai pasiekiamų NVO dalis nuo veikiančių NVO	Proc.	25	50	2021-2027	PMSA NOK, JRK
		Nevyriausybinių ir bendruomeninių organizacijų veiklos skatinimo priemonių skaičius per metus	Vnt.	0	1	2021-2027	PMSA NOK, JRK
		Organizacijų, atstovaujančių tautines mažumas, skaičius	Vnt.	4	6	2021-2027	PMSA NOK, JRK
		Jaunimo organizacijų veiklos skatinimo priemonių skaičius per metus	Vnt.	2	3	2021-2027	PMSA JRK
1.4.2.4	VVG veiklos plėtojimas	Įgyvendintų projektų, skaičius	Vnt.	0	10	2022-2027	PMSA JRK, VVG

I PRIORITETAS. DARNI BENDRUOMENĖ, KURIANTI MIESTO KULTŪRĄ							
Eil. Nr.	**Tikslo / uždavinio / priemonės pavadinimas**	**Vertinimo kriterijus**	**Mato vnt.**	**Vertinimo kriterijaus reikšmė**		**Įgyvendinimo terminas**	**Vykdytojas (-ai) / informacijos šaltinis**
				2020	**2027**		
1.5.	**Stiprinti vietos savivaldą ir vykdyti efektyvų miesto įmonių ir įstaigų valdymą**	Gyventojų pasitenkinimas savivaldybės įstaigų ir įmonių teikiamomis viešosiomis paslaugomis lygis	Paten-kinamai, gerai, labai gerai	n. d.	Labai gerai	2021-2027	PMSA
1.5.1.	**Pagerinti savivaldybės veiklos valdymą**	Savivaldybės valdomų įmonių, kurios pasiekė 80 proc. akcininko suformuotų veiklos ir finansų valdymo tikslų, dalis	Proc.	n. d.	100	2021-2027	PMSA MPS
		Savivaldybės administracijos darbuotojų, per metus tobulinusių kvalifikaciją, dalis	Proc.	40	60	2021-2027	PMSA VAS
		Savivaldybės įstaigų ir įmonių pateiktų projektų / paraiškų finansavimui gauti skaičius	Vnt.	n. d.	35	2021-2027	PMSA IPS
1.5.1.1.	Kokybės vadybos sistemų Panevėžio miesto savivaldybės administracijoje, įstaigose ir organizacijose diegimas bei palaikymas	Organizacijų, įdiegusių kokybės vadybos sistemas, dalis	Proc.	0	30	2021-2027	PMSA
1.5.1.2.	Panevėžio miesto savivaldybės nekilnojamojo turto valdymo strategijos parengimas ir įgyvendinimas	Parengta Panevėžio miesto savivaldybės nekilnojamojo turto valdymo strategija	Vnt.	0	1	2021-2027	PMSA MIS
1.5.1.3.	Trūkstamų specialybių darbuotojų pritraukimo į savivaldybės įstaigas programos parengimas ir įgyvendinimas	Parengta programa	Vnt.	0	1	2022-2023	PMSA
		Įdiegtas kompleksinis specialistų planavimo modelis	Vnt.	0	1	2023-2027	PMSA
1.5.1.4.	Savivaldybės administracijos darbuotojų motyvacijos, kvalifikacijos tobulinimo ir kompetencijų ugdymo sistemos tobulinimas	Savivaldybės administracijos darbuotojų įsitraukimo ir organizacijos mikroklimato tyrimas (apklausa) [140]	Proc.	n. d.	80 –100	2023-2027	PMSA
1.5.2.	**Pagerinti skaitmeninį junglumą**	Elektroninių paslaugų dalis nuo bendro PMSA teikiamų viešųjų paslaugų skaičiaus	Proc.	60	100	2021-2027	PMSA EPS
1.5.2.1.	Viešųjų ir administracinių paslaugų teikimo elektroniniu būdu plėtra	Įdiegta bendra elektroninių paslaugų informacinė sistema, leidžianti kurti ir viešinti naujas elektronines paslaugas	Proc.	0	1	2021-2027	PMSA EPS
1.5.2.2.	Viešojo administravimo, diegiant tarpusavyje integruotas informacines sistemas, modernizavimas	Integruotų informacinių sistemų skaičius	Vnt.	4	12	2021-2027	PMSA EPS

[140] Savivaldybės administracijos darbuotojų įsitraukimo ir pasitenkinimo organizacijos mikroklimatu lygis

I PRIORITETAS. DARNI BENDRUOMENĖ, KURIANTI MIESTO KULTŪRĄ							
Eil. Nr.	**Tikslo / uždavinio / priemonės pavadinimas**	**Vertinimo kriterijus**	**Mato vnt.**	**Vertinimo kriterijaus reikšmė**		**Įgyvendinimo terminas**	**Vykdytojas (-ai) / informacijos šaltinis**
				2020	**2027**		
1.5.2.3.	Išmaniųjų technologijų diegimas efektyviam viešųjų paslaugų infrastruktūros valdymui	Įdiegtos priemonės, skaičius	Vnt.	0	1	2023-2027	PMSA EPS
1.5.2.4.	Plėtoti itin didelio pralaidumo plačiajuosčio ryšio tinklus	Įdiegtos priemonės, skaičius	Vnt.	0	1	2023-2027	PMSA EPS
1.6.	**Formuoti miesto įvaizdį ir užtikrinti efektyvią komunikaciją**	Žiniasklaidos tyrimas: teigiamų ir neigiamų paminėjimų apie Panevėžio miestą santykis	Proc.	60/40	70/30	202 -2027	PMSA KS
1.6.1.	**Suformuoti miesto identitetą ir padidinti jo žinomumą**	Parengta ir įgyvendinama Panevėžio miesto komunikacijos strategija	Vnt.	0	1	2022-2027	PMSA KS, PPA
1.6.1.1.	Panevėžio miesto identiteto įvertinimas ir pasiūlymų jo tobulinimui ir parengimas	Parengti pasiūlymai dėl Panevėžio miesto identiteto tobulinimo	Vnt.	0	1	2022-2025	PMSA KS, PPA
1.6.1.2.	Panevėžio miesto komunikacijos strategijos parengimas ir įgyvendinimas	Parengta komunikacijos strategija	Vnt.	0	1	2022-2027	PMSA KS, PPA
1.6.1.3.	Panevėžio miesto lyderystės Panevėžio regione formuojant Pramonė 4.0 įgyvendinimo strategiją didinimas	Surengtų Pramonė 4.0 reprezentuojančių renginių skaičius	Vnt.	1	5	2022-2027	PMSA PS, PPA
1.6.1.4.	Partnerystės tarp Panevėžio miesto savivaldybės ir Šiaulių miesto savivaldybės inicijavimas	Vizitų, bendrų diskusijų skaičius	Vnt./ metus	n. d.	3	2022-2027	PMSA
1.6.1.5.	Panevėžio miesto savivaldybės partneryščių įgyvendinimas su analogišką kryptį pasirinkusiais miestais	Partneryščių skaičius	Vnt.	0	2	2022-2027	PMSA KS, PPA
1.6.2.	**Patobulinti viešąją komunikaciją**	Aktyviai veikiančių viešinimo kanalų skaičius: tradicinės žiniasklaidos, socialinių tinklų ir kt.	Vnt.	4	5	2021-2027	PMSA KS

I PRIORITETAS. DARNI BENDRUOMENĖ, KURIANTI MIESTO KULTŪRĄ							
Eil. Nr.	**Tikslo / uždavinio / priemonės pavadinimas**	**Vertinimo kriterijus**	**Mato vnt.**	**Vertinimo kriterijaus reikšmė**		**Įgyvendinimo terminas**	**Vykdytojas (-ai) / informacijos šaltinis**
				2020	**2027**		
1.6.2.1.	Skirtingų auditorijų pasiekiamumo didinimas (nauji kanalai, inovatyvios sklaidos priemonės, viešinimo kampanijos, virtualių sprendimų taikymas, nuolatinio monitoringo užtikrinimas)	Viešosios komunikacijos taikomų priemonių skaičius	Vnt.	2	4	2021-2027	PPA
1.6.2.2.	Iniciatyvos „Globalus Panevėžys" efektyvumo didinimas, ryšio tęstinumo su užsienio lietuviais užtikrinimas	Naujų veiksmų skaičius	Vnt.	3	5	2021-2027	PMSA PPA

II PRIORITETAS. MIESTAS, VYSTANTIS TVARIĄ APLINKĄ							
Eil. Nr.	**Tikslo / uždavinio / priemonės pavadinimas**	**Vertinimo kriterijus**	**Mato vnt.**	**Vertinimo kriterijaus reikšmė**		**Įgyvendinimo terminas**	**Koordinatorius, atsakingas vykdytojas**
				2020	2027		
2.1.	**Vykdyti kryptingą darnaus judumo politiką savivaldybėje**	Parų skaičius, kai buvo viršyta kietųjų dalelių KD10 paros ribinė vertė	50 µg/m3	8	Nedidėjan-tis	2021-2027	PMSA MIS
2.1.1.	**Paskatinti netaršaus mikrotransporto (paspirtukai, dviračiai, riedžiai ir kt.) infrastruktūros plėtrą**	Įskaitinių eismo įvykių, kuriuose sužeidžiami pėstieji ir dviratininkai, skaičius	Vnt.	*82*	0	2021-2027	PMSA MIS
2.1.1.1.	Dviračių juostų fizinis atskyrimas ir eismo perorganizavimas gatvių atkarpose, kuriose yra galimybė	Kelio atkarpų, kuriose perorganizuotas eismas, pritaikant jas saugiam važinėjimui dviračiais – atskirų dviračių takų ir (arba) fiziškai atskirtų dviračių juostų ilgis	Km	0	10	2022-2027	PMSA MIS
2.1.1.2.	Netaršaus mikrotransporto priemonių stovų prie pagrindinių miesto viešųjų pastatų ir viešosiose erdvėse įrengimas	Naujų įrengtų stovų skaičius	Vnt.	0	150	2021-2027	PMSA MIS
2.1.1.3.	Dviračių trasų, pėsčiųjų takų mieste ir jo prieigose įrengimas užtikrinant tęstinumą bei junglumą	Naujų įrengtų dviračių ir pėsčiųjų takų ilgis	Km	0	10	2021-2027	PMSA MIS
		Atnaujintų dviračių ir pėsčiųjų takų ilgis	Km	98	108	2021-2027	PMSA MIS
2.1.2.	**Padidinti eismo saugumą**	Įskaitinių eismo įvykių skaičius	Vnt.	128	0	2021-2027	PMSA MIS
2.1.2.1.	Išmaniųjų pėsčiųjų perėjų įrengimas ir esamų modernizavimas užtikrinant pėsčiųjų saugumą	Naujų įrengtų išmaniųjų *(reaguojanti į srautą ir keičianti signalus)* perėjų skaičius	Vnt.	3	10	2021-2027	PMSA MIS
		Modernizuotos, įdiegiant inžinerines eismo saugos priemones, nereguliuojamos pėsčiųjų perėjos	Vnt.	82	130	2021-2027	PMSA MIS
2.1.2.2.	Viešojo saugumo užtikrinimas taikant ir diegiant išmaniąsias technologijas	Įdiegta daugiafunkcinė pažeidimų kontrolės sistema	Kompl.	0	1	2021-2027	PMSA MIS
2.1.2.3.	Sankryžų modernizavimas siekiant užtikrinti saugumą	Modernizuotų šviesoforinių sankryžų skaičius	Vnt.	12	22	2021-2027	PMSA MIS
		Žiedinių sankryžų skaičius	Vnt.	4	8	2021-2027	PMSA MIS
2.1.2.4	Ramaus eismo gatvių be tranzitinio transporto tinklo plėtra	Bendras gatvių ilgis, kuriose pritaikytos tranzitą ribojančios priemonės	Km	4,05	6	2021-2027	PMSA MIS
		Gatvės, kurioms taikomas „gyvenamosios zonos“ eismo statusas	Km	5,23	10	2021-2027	PMSA MIS
2.1.2.5	Perteklinių gatvių parametrų mažinimas	Naujai rekonstruotų gatvių, kuriose sumažinti pertekliniai parametrai, ilgis	Km	0	5	2022-2027	PMSA MIS

II PRIORITETAS. MIESTAS, VYSTANTIS TVARIĄ APLINKĄ							
Eil. Nr.	**Tikslo / uždavinio / priemonės pavadinimas**	**Vertinimo kriterijus**	**Mato vnt.**	**Vertinimo kriterijaus reikšmė**		**Įgyvendinimo terminas**	**Koordinatorius, atsakingas vykdytojas**
				2020	2027		
2.1.2.6.	Eismo intensyvumo miesto centre mažinimas	Įrengtas Šiaurinis apvažiavimas	Vnt.	0	1	2021-2027	PMSA MIS
		Parengta transporto pralaidumo Panevėžio mieste studija	Vnt.	0	1	2021-2027	PMSA MIS
2.1.2.7.	Transporto jungčių plėtra reguliuojant transporto srautus, mažinant gyvenamųjų teritorijų eismo apkrovimą	Pratęstos gatvių jungtys šiaurinėje miesto dalyje	Km	0	2	2021-2027	PMSA MIS, TPAS
2.1.2.8.	Gatvių parametrų audito parengimas	Parengtas auditas	Vnt.	0	1	2021-2027	PMSA MIS
2.1.2.9.	Eismo sklandumo didinimas gerinant automobilių stovėjimo organizavimą	Naujai įrengtų automobilių stovėjimo aikštelių Parengtas auditas	Vnt. Vnt.	0 0	2 1	2021-2027 2021-2027	PMSA MIS
2.1.2.10.	Eismo saugos priemonių diegimas (juodųjų dėmių naikinimas/užkardymas) gatvėse	Sumažintas uodųjų dėmių skaičius Panevėžio mieste	Vnt.	20	5	2022-2027	PMSA MIS
2.1.3.	**Pasiekti skirtingų transporto būdų darną miesto sistemoje**	Zonų be CO_2 skaičius	Vnt.	0	1	2021-2027	PMSA MIS
2.1.3.1.	Rinkliavos zonų, skatinant ekologinį transportą, parinkimas, nustatymas bei patvirtinimas	Parkavimo vietų / mokamų zonų skaičius	Vnt.	1 000/1	1 500/4	2021-2027	PMSA MIS
2.1.3.2.	Transporto priemonių eismo ribojimas Savivaldybės teritorijoje ar jos dalyje	Dalinis teritorijų, kuriose ribojamas transporto priemonių eismas, plotas	Kv. m	0	6 000	2021-2027	PMSA MIS
2.1.3.3.	Elektromobilių įkrovimo stotelių tinklo plėtra	Elektromobilių įkrovimo stotelių skaičius	Vnt.	13	40	2021-2027	PMSA MIS
2.1.3.4	Modalinio pasiskirstymo tarp skirtingų transporto rūšių skatinimas	Privačių automobilių kelionėse skaičiaus mažėjimas	Proc.	59	44	2022-2027	PMSA MIS
2.1.4.	**Padidinti naudojimosi viešuoju transportu mastą**	Keleivių naudojimosi viešojo transporto paslaugomis pokytis	Proc.	3	10	2021-2027	PMSA MIS
		Vietinio susisiekimo bendrų maršrutų su kitomis savivaldybėmis skaičius	Vnt.	2	4	2021-2027	PMSA MIS
		Keleivių pasitenkinimo viešojo transporto paslaugomis pokytis	Proc.	3	7	2021-2027	PMSA MIS
2.1.4.1.	Viešojo transporto maršrutinio tinklo optimizavimas	Atliktas transporto maršrutinio tinklo optimizavimas	Vnt.	0	1	2021-2027	PMSA MIS
2.1.4.2.	Viešojo transporto infrastruktūros modernizavimas	Įgyvendintų infrastruktūros modernizavimo projektų skaičius	Vnt.	1	3	2021-2027	PMSA MIS
2.1.4.3.	Intelektinių elektroninių priemonių diegimas viešajame transporte	Įdiegtų intelektinių elektroninių priemonių viešajame transporte skaičius	Vnt.	0	1	2021-2027	PMSA

II PRIORITETAS. MIESTAS, VYSTANTIS TVARIĄ APLINKĄ							
Nr.	**Tikslo / uždavinio / priemonės pavadinimas**	**Vertinimo kriterijus**	**Mato vnt.**	**Vertinimo kriterijaus reikšmė**		**Įgyvendinimo terminas**	**Koordinatorius, atsakingas vykdytojas**
				2020	2027		
2.1.5.	**Išplėsti viešojo transporto ir susisiekimo infrastruktūrą bei atnaujinti viešojo transporto priemones**	Mažiau teršiančių, elektra ir (ar) dujomis varomų viešojo transporto priemonių dalis nuo visų viešojo transporto priemonių	Proc.	25	35	2021-2027	PMSA MIS
2.1.5.1.	Netaršaus ir mažiau taršaus viešojo transporto priemonių įsigijimas ir infrastruktūros pritaikymas	Įsigytų netaršių ir mažiau taršaus viešojo transporto priemonių skaičius ir jiems pritaikyta infrastruktūra	Vnt.	22	30	2021-2027	PMSA MIS
2.1.5.2.	Naujos autobusų stoties įrengimas ir prieigų sutvarkymas	Įrengta nauja autobusų stotis ir sutvarkytos prieigos	Vnt.	0	1	2021-2025	PMSA MIS
2.1.5.3.	„Rail Baltica“ transporto mazgo integravimas į Panevėžio miesto transporto tinklą	Naujų maršrutų skaičius	Vnt.	0	1	2021-2027	PMSA MIS, MPS
2.1.5.4.	Susisiekimo sistemos pritaikymas Panevėžio miesto pramoninėse teritorijose	Naujų įgyvendintų infrastruktūros projektų skaičius	Vnt.	0	1	2021-2027	PMSA MIS
2.1.6.	**Paskatinti viešojo ir kolektyvinio transporto naudojimą**	Veikiančių subjektų, siūlančių nuomotis / dalintis automobilius, dviračius ir kitas transporto priemones, skaičius	Vnt.	1	3	2021-2027	PMSA
2.1.6.1.	Dviračių ir kito netaršaus transporto dalijimosi sistemos diegimo sąlygų sudarymas	Įdiegtų dviračių ir (ar) kitų netaršaus transporto dalijimosi sistemų Panevėžio mieste skaičius	Vnt.	1	2	2021-2027	PMSA MIS
2.1.6.2.	Automobilių dalijimosi paslaugos diegimo skatinimas	Veikianti automobilių dalijimosi paslauga Panevėžio mieste	Vnt.	0	1	2021-2027	PMSA MIS, MPS
2.2.	**Mažinti poveikį klimato kaitai ir prisitaikyti prie jos**	Žalumo indeksas	Proc.	76,25	76,25	2021-2027	PMSA TPAS
2.2.1.	**Paskatinti energijos taupymą, atsinaujinančių ir alternatyvių energijos išteklių naudojimą**	Savivaldybės darnios energetikos plėtros indeksas[141]	Indeksas	28	20	2021-2027	PMSA MIS
2.2.1.1.	Kvartalinės renovacijos skatinimas ir plėtra taikant kompleksines energetinio efektyvumo didinimo priemones	Kompleksiškai renovuotų daugiabučių namų skaičius	Vnt.	152	200	2021-2027	PMSA MIS
		Parengta kvartalų energinio efektyvumo didinimo programa	Vnt.	0	1	2021-2027	PMSA MIS, TPAS

[141] Savivaldybių darnios energetikos plėtros pažangos vertinimas, 2020 m. (Lietuvos energetikos agentūra)

II PRIORITETAS. MIESTAS, VYSTANTIS TVARIĄ APLINKĄ							
Eil. Nr.	**Tikslo / uždavinio / priemonės pavadinimas**	**Vertinimo kriterijus**	**Mato vnt.**	**Vertinimo kriterijaus reikšmė**		**Įgyvendinimo terminas**	**Koordinatorius, atsakingas vykdytojas**
				2020	2027		
2.2.1.2.	Namų ūkių (būstų) šildymo įrenginių inventorizavimas ir vartotojų sąmoningumo didinimas	Atlikta namų ūkių (būstų) šildymo įrenginių inventorizacija	Kompl.	0	1	2022-2023	PMSA MIS, KS
2.2.1.3.	Savivaldybės viešųjų pastatų modernizavimas, taikant energijos išteklių panaudojimo efektyvumo didinimo priemones	Naujų modernizuotų viešųjų pastatų skaičius	Vnt.	0	2	2021-2027	PMSA MIS
2.2.1.4.	Aplinkai draugiškesnių šilumos gamybos būdų (geoterminių, šilumos siurblių, saulės) skatinimas	Naujus aplinkai draugiškesnius šilumos būdus įdiegusių savivaldybės įmonių / organizacijų skaičius	Vnt.	0	5	2021-2027	PMSA MIS
2.2.1.5.	Miesto apšvietimo sistemų modernizavimas ir efektyvumo didinimas	Modernizuotos sistemos dalis (šviestuvai)	Proc.	18	100	2021-2027	PMSA MIS
2.2.1.6.	Savivaldybės bei miesto įmonių / organizacijų aplinkosauginio veiksmingumo didinimas ir jų veiklos poveikio aplinkai mažinimas	Įstaigų, įmonių, organizacijų įsidiegusių aplinkosaugos vadybos ir audito sistemas (AVS/EMAS/ISO 14001) skaičius	Vnt.	18	21	2021-2027	PMSA / Savivaldybės bei miesto įmonės / organizacijos
2.2.2.	**Užtikrinti saugią ir švarią aplinką bei įdiegti žiedinės ekonomikos (beatliekės gamybos) principus**	Sąvartyne pašalintų komunalinių atliekų srauto sumažėjimas	Proc.	36	31	2021-2027	PRATC
2.2.2.1.	Savivaldybės teisinės bazės, susijusios su saugia ir švaria aplinka atnaujinimas	Atnaujintų ir naujai parengtų dokumentų skaičius	Vnt.	0	1	2021-2023	PMSA
2.2.2.2.	Šalinamų sąvartyne komunalinių atliekų kiekio mažinimas	Žaliųjų ir augalinės kilmės maisto atliekų surinkimo priemonės	Vnt.	191	30 000	2021-2023	PMSA, UAB „PRATC“
2.2.2.3.	Pakartotinai naudojamų ir perdirbamų komunalinių atliekų kiekio didinimas	Mainų punktų įrengimas	Vnt.	0	3	2022-2025	UAB „PRATC“
		Tekstilės atliekų surinkimo priemonės	Vnt.	10	30	2021-2025	PMSA, UAB „PRATC“
2.2.2.4.	Gyventojų, organizacijų, įstaigų ir įmonių supratimo apie žiedinę ekonomiką didinimas ir jų sąmoningumo siekiant gyventi ekologiškai ir tvariau skatinimas	Informavimo kampanijos	Vnt.	2	5	2022-2027	UAB „PRATC“

II PRIORITETAS. MIESTAS, VYSTANTIS TVARIĄ APLINKĄ							
Eil. Nr.	**Tikslo / uždavinio / priemonės pavadinimas**	**Vertinimo kriterijus**	**Mato vnt.**	**Vertinimo kriterijaus reikšmė**		**Įgyvendinimo terminas**	**Koordinatorius, atsakingas vykdytojas**
				2020	2027		
2.2.2.5.	Taršos mažinimas, išvalant ir sutvarkant užterštas teritorijas	Išvalytos ir sutvarkytos teritorijos	Ha	0	50	2021-2027	PMSA MIS
2.2.3.	**Patobulinti miesto erdvių ir objektų kokybę, jų priežiūrą**	Suformuotų erdvių skaičius	Vnt.	1	2	2021-2027	PMSA TPAS, MIS
		Įgyvendintų eko sistemą stiprinančių projektų skaičius	Vnt.	0	1	2021-2027	PMSA MIS, TPAS
2.2.3.1.	Žaliųjų jungčių sukūrimas	Parengtų projektų skaičius	Vnt.	0	1	2022-2027	PMSA TPAS
		Sutvarkytų miesto erdvių plotas	Ha	0	1,48	2023-2027	PMSA MIS
2.2.3.2.	Viešųjų erdvių pritaikymas įvairioms socialinėms grupėms	Įgyvendintų projektų skaičius	Vnt.	0	9	2021-2027	PMSA TPAS, MIS, SRS
2.2.3.3.	Miesto želdynų ir želdinių teritorijose esančių želdynų ir želdinių būklės stebėsena	Miesto želdynų ir želdinių būklės stebėsenos planas	Vnt.	0	1	2022-2027	PMSA
		Miesto teritorijoje esančių želdinių ir želdynų inventorizacija	ha	0	5 011,26	2022-2027	PMSA
2.2.3.4.	Augalų sodinimas šalia didžiausių taršos šaltinių mieste siekiant sumažinti teršalų sklidimą nuo taršos šaltinių (intensyvaus eismo vietų ir pan.)	Pasodintų augalų šalia didžiausių taršos šaltinių mieste skaičius	Vnt./ metus	55	750	2021-2027	PMSA MIS, TPAS
		Parengtas sodinimo schemų skaičius	Vnt.	0	15	2021-2027	PMSA MIS, TPAS
2.2.3.5.	Esamų gamtos elementų stiprinimas	Natūralių zonų, vandens telkinių prižiūrėtas-plotas	Ha	18,8	23,8	2021-2027	PMSA MIS
2.2.3.6.	Natūralių ir pusiau natūralių miesto erdvių tvarkymas ir atnaujinimas (viešosios, poilsio zonos, tyliosios zonos)	Sutvarkytų ir atnaujintų natūralių bei pusiau natūralių miesto erdvių plotas	Ha	7,7	45,7	2021-2027	PMSA, MIS
		Parengtas projektų skaičius	Vnt.	0	2	2021-2027	PMSA TPAS
2.2.3.7.	Panevėžio miesto aplinkos komponentų stebėsena	Stebimų aplinkos komponentų skaičius	Vnt.	0	5	2021-2026	PMSA MIS
2.3.	**Skatinti miesto plėtrą ir tvarią transformaciją**	Veiklai pritaikytų kultūros paveldo objektų skaičius	Vnt.	5	30	2021-2027	PMSA TPAS
		Miesto teritorijos plėtra	Ha	0	3 600	2023-2027	PMSA TPAS
		Apleistų sklypų ir pastatų skaičiaus pokytis	Vnt.	0	1	2024-2027	PMSA TPAS
		Taikant konversiją rekonstruotų pastatų arba naujoms veikloms pritaikytų rekonstruotų pastatų skaičius	Vnt.	0	1	2022-2027	PMSA TPAS
		Statybos leidimų skaičius miesto centrinėje dalyje	Vnt.	84	184	2021-2027	PMSA TPAS

II PRIORITETAS. MIESTAS, VYSTANTIS TVARIĄ APLINKĄ							
Eil. Nr.	**Tikslo / uždavinio / priemonės pavadinimas**	**Vertinimo kriterijus**	**Mato vnt.**	**Vertinimo kriterijaus reikšmė**		**Įgyvendinimo terminas**	**Koordinatorius, atsakingas vykdytojas**
				2020	2027		
2.3.1.	**Modernizuoti esamą ir tvariai vystyti naują miesto infrastruktūrą**	Modernizuotų šilumos tiekimo trasų ilgis	Km	53	63	2021-2027	AB „Panevėžio energija“
		Paviršinių nuotekų tinklo tankis	Km / kv. km	4,4	5,0	2021-2027	UAB „Panevėžio gatvės“
2.3.1.1.	Centralizuotų šilumos tinklų rekonstravimas bei atnaujinimas	Rekonstruotų ir atnaujintų centralizuotų šilumos tinklų ilgis	Km	53	63	2021-2027	AB „Panevėžio energija“
2.3.1.2.	Paviršinių nuotekų surinkimo ir valymo sistemos (tinklų, įrenginių) modernizavimas ir plėtra	Modernizuotų ir naujai įrengtų paviršinių nuotekų surinkimo ir valymo sistemos ilgis	Km	16,0	46,0	2021-2027	UAB „Panevėžio gatvės“
2.3.1.3.	Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų šalinimo ir valymo sistemos modernizavimas ir plėtra	Renovuotų ir naujai įrengtų geriamo vandens tiekimo ir nuotekų šalinimo tinklų ilgis	Km	970,59	982,69	2021-2027	UAB „Aukštaitijos vandenys“
2.3.1.4.	Naujų ir inovatyvių gamta paremtų sprendimų diegimo skatinimas, sprendžiant paviršinio vandens surinkimo problemas	Projektų, skirtų diegti naujus ir inovatyvius gamta paremtus sprendimus, skaičius	Vnt.	0	1	2021-2027	UAB „Panevėžio gatvės“
2.3.1.5.	Miesto vietinės reikšmės kelių ir gatvių infrastruktūros atnaujinimas ir plėtra	Atnaujintų ir naujai įrengtų vietinės reikšmės kelių ir gatvių ilgis	Km	60	90	2021-2027	PMSA MIS
2.3.1.6.	Žvyruotų gatvių dulkėtumo mažinimas	Žvyruotų gatvių, kuriose sumažintas dulkėtumas, ilgis	Km	38[142]	55	2021-2027	PMSA MIS
2.3.1.7.	Esamų tiltų ir kitos infrastruktūros remontas ir rekonstrukcija	Atliktų tiltų ir kitos infrastruktūros projektų skaičius	Vnt.	0	4	2021-2027	PMSA MIS
2.3.1.8.	Daugiabučių gyvenamųjų namų teritorijų infrastruktūros atnaujinimas ir plėtra	Įrengtų objektų skaičius (automobilių aikštelės, vaikų žaidimų aikštelės, šaligatviai)	Vnt.	13	40	2021-2027	PMSA MIS
2.3.1.9.	Nekilnojamųjų kultūros paveldo objektų apskaita, tvarkyba, ženklinimas, sklaida	Parengtų apskaitos dokumentų skaičius	Vnt.	18	70	2021-2027	PMSA TPAS
		Kultūros paveldo objektų tyrimai (archeologiniai, polichrominiai, konstrukcijų ir pan.)	Vnt.	0	7	2021-2027	PMSA TPAS
		Sutvarkytų, modernizuotų kultūros paveldo objektų skaičius	Vnt.	5	25	2021-2027	PMSA TPAS
		Paženklintų kultūros paveldo objektų skaičius	Vnt.	3	21	2021-2027	PMSA TPAS
		Kultūros paveldo objektų sklaida (renginiai, leidiniai, bukletai ir pan.)	Vnt.	0	5	2021-2027	PMSA TPAS

[142] Asfaltuojamos / dengiamos frezuotu asfaltu

II PRIORITETAS. MIESTAS, VYSTANTIS TVARIĄ APLINKĄ							
Eil. Nr.	**Tikslo / uždavinio / priemonės pavadinimas**	**Vertinimo kriterijus**	**Mato vnt.**	**Vertinimo kriterijaus reikšmė**		**Įgyvendinimo terminas**	**Koordinatorius, atsakingas vykdytojas**
				2020	2027		
2.3.1.10.	Pramoninių teritorijų konversijos projektų vykdymas	Įgyvendintų pramoninių teritorijų konversijos projektų skaičius	Vnt.	0	1	2024-2027	PMSA TPAS, verslo asocijuotos struktūros
2.3.1.11.	Paskatų sistemos sukūrimas esamų apleistų sklypų įveiklinimui	Sukurta ir įgyvendinama paskatų sistema	Vnt.	0	1	2021-2027	PMSA MPS, TPAS
2.3.2.	**Įgyvendinti valstybinės ir regioninės svarbos projektus**	Parengtų tvarios miesto urbanistinės plėtros projektų ir studijų (vizijų), kurių objektas yra Panevėžio konkurencingumas nacionaliniu mastu, skaičius	Vnt.	0	3	2022-2027	PMSA TPAS
		Funkcinių zonų plėtra	Vnt.	0	1	2022-2027	PMSA
2.3.2.1.	„Rail Baltica“ projekto ir miesto urbanistinės sistemos sąsajų sukūrimas	Parengta urbanistinės plėtros galimybių studija „Panevėžys Connect“	Vnt.	0	1	2022-2027	PMSA TPAS
		Parengta tarptautinio keleivių stoties galimybių studija dėl atšakos ašyje „Rail Baltica“ Panevėžio mieste, skaičius	Vnt.	0	1	2022-2027	PMSA TPAS
2.3.2.2.	Miesto teritorijos plėtra	Parengtų miesto teritorijos plėtros galimybių studijų, skaičius	Vnt.	0	1	2022-2027	PMSA TPAS
		Prijungtos gretimos gyvenvietės bei teritorijos Šiaulių kryptimi nuo miesto ribos iki „Rail Baltica“ magistralės	Ha	0	280	2023-2027	PMSA TPAS
2.3.2.3.	Naujų neužstatytų teritorijų planavimas ir vystymas investicinio potencialo stiprinimui	Parengta galimybių studija, skaičius	Vnt.	0	1	2021-2022	PMSA TPAS
		Pasiūlytos ir prijungtos, suplanuotos naujos teritorijos, plotas	Ha	0	500	2022-2025	PMSA TPAS
		Suplanuotų teritorijų vystymas ir įvykdyti projektai, skaičius	Vnt.	0	2	2025-2027	PMSA TPAS
		Įrengta ir išvystyta LEZ ar pramonės parko teritorija šalia geležinkelio krovinių regioninio terminalo, plotas	Ha	0	500	2023-2027	PMSA, MIS, MPS
2.3.2.4	Panevėžio funkcinės zonos plėtros strategijos sukūrimas ir įgyvendinimas, įtraukiant kitus regionus ir /ar kitas šalis	Parengta ir įgyvendinta funkcinės zonos strategija	Vnt.	0	1	2022-2027	PMSA

III PRIORITETAS. ŠVIETIMO IR VERSLO BENDRYSTĖ, PLĖTOJANTI ATEITIES EKONOMIKĄ							
Eil. Nr.	**Tikslo / uždavinio / priemonės pavadinimas**	**Vertinimo kriterijus**	**Mato vnt.**	**Vertinimo kriterijaus reikšmė**		**Įgyvendinimo terminas**	**Koordinatorius, atsakingas vykdytojas**
				2020	**2027**		
3.1.	**Didinti švietimo sistemos prieinamumą ir kokybę**	Aukštąjį išsilavinimą įgiję asmenys (25–64 m. amžiaus grupė)	Proc.	17,5	18	2021-2027	PMSA ŠS
		Valstybinių brandos egzaminų (VBE) rodiklis ir vieta šalies miestų savivaldybių kontekste	VBE, vieta	227,9; [3] (2019 m.)	230; [3]	2021-2027	PMSA ŠS
3.1.1.	**Pagerinti švietimo paslaugų kokybę**	Ikimokyklinį ir priešmokyklinį ugdymą lankančių vaikų dalis	Proc.	97,9 (2019 m.)	98,5	2021-2027	PMSA ŠS
		PUPP patenkinamo pasiekimų lygio lietuvių k. ir matematikos nepasiekusių mokinių dalis	Proc.	Matematika – 14,0; lietuvių k. – 7,0	Matematika – 10,0; lietuvių k. – 5,0	2021-2027	PMSA ŠS
		Olimpiadų prizininkų skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių	Asm.	16,4 (2019 m.)	17,7	2021-2027	PMSA ŠS
		Skaitmeninėms ugdymo priemonėms įsigyti skirtas PMS finansavimas BU mokykloms	Eur/ metus	35 000	35 000	2021-2027	PMSA ŠS
		Skaitmeninio raštingumo kvalifikacijos tobulinimo kursuose dalyvavusių pedagogų dalis	Proc.	39	90	2021-2027	PMSA ŠS
		NVŠ ir FŠPU programų, vykdomų bet kurio švietimo teikėjo Savivaldybėje, krypčių skaičius	Vnt.	16	18	2021-2027	PMSA ŠS
3.1.1.1.	Savivaldybės švietimo įstaigų tinklo optimizavimas	Parengtas ir įgyvendintas miesto BU mokyklų tinklo pertvarkos planas	Vnt.	0	1	2021-2025	PMSA ŠS
3.1.1.2.	Ugdymo įstaigų pedagogų skaitmeninio raštingumo kompetencijų plėtojimas	Parengta ir įgyvendinta mokytojų skaitmeninių kompetencijų plėtojimo programa	Vnt.	0	1	2022-2027	PMSA ŠS
		Mokytojų, pagilinusių skaitmenines kompetencijas dalyvaujant mokytojų skaitmeninių kompetencijų plėtojimo programoje, dalis	Proc.	0	90	2021-2027	PMSA ŠS
3.1.1.3.	Tinkamos nuotolinio mokymosi infrastruktūros mokyklose sukūrimas	Parengta ir įgyvendinta mokyklų skaitmenizavimo programa	Vnt.	0	1	2022-2027	PMSA ŠS

III PRIORITETAS. ŠVIETIMO IR VERSLO BENDRYSTĖ, PLĖTOJANTI ATEITIES EKONOMIKĄ							
Eil. Nr.	**Tikslo / uždavinio / priemonės pavadinimas**	**Vertinimo kriterijus**	**Mato vnt.**	**Vertinimo kriterijaus reikšmė**		**Įgyvendinimo terminas**	**Koordinatorius, atsakingas vykdytojas**
				2020	**2027**		
3.1.1.4.	Formaliojo ir neformalaus ugdymo dermės užtikrinimas	Parengtų NVŠ (išskyrus ikimokyklinį ugdymą) programų, atliepiančių miesto prioritetus, dalis per metus	Proc.	20	25	2021-2027	PMSA ŠS
		Vaikų, lankančių neformaliojo ugdymo veiklas, kurios atliepia miesto prioritetus, dalis per metus	Proc.	10	20	2021-2027	PMSA ŠS
3.1.1.5.	Nuoseklaus atnaujinto ugdymo turinio diegimo bendrojo ugdymo mokyklose užtikrinimas	Parengtas ir įgyvendintas savivaldybės veiksmų ir priemonių planas, skirtas pasiruošti atnaujintų BP diegimui	Vnt.	0	1	2022-2027	PMSA ŠS
		Mokytojų, dalyvavusių profesinių ir dalykinių kompetencijų tobulinimo mokymuose pagal atnaujintų BP reikalavimus, dalis	Proc.	2	95	2021-2027	PMSA ŠS
		Sukurta metodinė bazė, kurioje talpinami mokytojų metodinių grupių sukurti produktai Panevėžio miesto kontekstui atnaujintame BU turinyje	Vnt.	0	1	2022-2027	PMSA ŠS
3.1.1.6.	Ugdymo kokybės stebėsenos mechanizmo neformaliojo vaikų švietimo mokyklose diegimas	Neformaliojo ugdymo mokyklų, kuriose atliktas veiklos kokybės išorinis vertinimas, dalis	Proc.	40	100	2021-2027	PMSA ŠS
		Per metus įvertintų neformaliojo švietimo mokyklų skaičius	Vnt./ metus	1	1	2021-2027	PMSA ŠS
3.1.1.7.	Pedagogų perkvalifikavimo programos plėtojimas ir įgyvendinimas	Pedagogų, įgijusių gretutinę specialybę, dalis	Proc.	8	12	2021-2027	PMSA ŠS
3.1.1.8.	Mokytojų, turinčių viso etato darbo krūvį, skaičiaus didinimas	Mokytojų, turinčių viso etato darbo krūvį, dalis	Proc.	40	60	2021-2027	PMSA ŠS
3.1.2.	**Užtikrinti sveiką, saugią emocinę ir fizinę aplinką švietimo įstaigose**	Įgyvendintų ikimokyklinio, bendrojo ir neformaliojo ugdymo mokyklų infrastruktūros modernizavimo projektų skaičius	Vnt./ metus	1	1	2022-2027	PMSA ŠS
3.1.2.1.	Mokyklų vidaus patalpų ir lauko infrastruktūros modernizavimas	Parengtos ir įgyvendintos modernizavimo programos	Vnt.	0	1	2022-2027	PMSA ŠS
3.1.2.2.	Paskatų sistemos švietimo įstaigoms įgyvendinti sveiką, saugią emocinę ir fizinę aplinką kuriančius projektus sukūrimas	Sukurta paskatų sistema	Vnt.	0	1	2022-2027	PMSA ŠS

III PRIORITETAS. ŠVIETIMO IR VERSLO BENDRYSTĖ, PLĖTOJANTI ATEITIES EKONOMIKĄ							
Eil. Nr.	**Tikslo / uždavinio / priemonės pavadinimas**	**Vertinimo kriterijus**	**Mato vnt.**	**Vertinimo kriterijaus reikšmė**		**Įgyvendinimo terminas**	**Koordinatorius, atsakingas vykdytojas**
				2020	**2027**		
3.1.2.3.	Įtraukiojo ugdymo galimybių didinimas mokyklose	Sukurtas ir įgyvendintas įtraukiojo ugdymo priemonių įgyvendinimo planas	Vnt.	0	1	2022-2024	PMSA ŠS
3.1.3.	**Užtikrinti STEAM srities dalykų programų įgyvendinimą ir plėtrą**	Jaunimo, besimokančių pagal STEAM krypties mokslo ir studijų programas, dalis nuo visų besimokančio jaunimo	Proc.	25	35	2021-2027	PMSA ŠS
		Mokinių dalis, lankanti Panevėžio regioninį STEAM atviros prieigos centrą, Savivaldybės finansuojamas STEAM srities neformaliojo vaikų / jaunimo švietimo akademijas	Proc.	5	30	2021-2027	PMSA ŠS
		Investicijos į STEAM srities dalykų laboratorijų plėtrą bendrojo ugdymo, neformaliojo vaikų švietimo mokyklose	Eur/ metus	25 000	30 000	2021-2027	PMSA ŠS
		Besimokančių pagal STEAM krypties profesinio mokymo, mokslo ir studijų programas dalis nuo visų mokinių / studentų skaičiaus Panevėžio mieste	Proc.	60	70	2021-2027	PMSA ŠS
3.1.3.1.	Panevėžio miesto mokyklų aprūpinimas robotikos veikloms reikalingomis priemonėmis ir ugdymo specialistų apmokymas taikyti šias priemones ugdymo procese	Mokyklų, aprūpintų robotikos veikloms reikalingomis priemonėmis, skaičius	Vnt./ metus/ viso	0	3 21	2021-2027	PMSA ŠS, MPS
		Panevėžio miesto mokyklų ugdymo specialistų, apmokytų taikyti robotikos veikloms reikalingas priemones ugdymo procese, skaičius	Vnt./ metus/ viso	0	3 21	2021-2027	PMSA ŠS
3.1.3.2.	Panevėžio regioninio STEAM atviros prieigos centro veiklų ir laboratorinės / techninės bazės plėtra ir modernizavimas	Lėšų ir investicijų į laboratorinę / techninę bazę, suma	Eur/ metus/ viso	0	50 000	2021-2027	PMSA ŠS
3.1.3.3.	Pramonė 4.0 tendencijų integravimas į STEAM ugdymą / technologijas	Surengtų renginių, skirtų mokytojams apie Pramonė 4.0. tendencijas, skaičius	Vnt./ metus	0	2	2022-2027	PMSA ŠS, MPS
		STEAM dalykų mokytojų, integruojančių Pramonės 4.0 tendencijas ugdyme, skaičius	Vnt./ metus	10	20	2022-2027	PMSA ŠS, MPS

III PRIORITETAS. ŠVIETIMO IR VERSLO BENDRYSTĖ, PLĖTOJANTI ATEITIES EKONOMIKĄ							
Eil. Nr.	**Tikslo / uždavinio / priemonės pavadinimas**	**Vertinimo kriterijus**	**Mato vnt.**	**Vertinimo kriterijaus reikšmė**		**Įgyvendinimo terminas**	**Koordinatorius, atsakingas vykdytojas**
				2020	**2027**		
3.1.3.4.	Laboratorijų prieinamumo Panevėžio miesto mokyklose ir laboratorijų prieinamumo skatinant tarpinstitucinį bendradarbiavimą plėtra	Laboratorijų, kurios yra prieinamos daugiau nei 1 bendruomenei, skaičius	Vnt.	0	6	2021-2027	PMSA ŠS
3.1.3.5.	Neformaliojo vaikų švietimo programų plėtra, suteikiant prioritetą STEAM krypties programoms	Programų skaičius	Vnt.	10	20	2022-2027	PMSA ŠS
3.2.	**Didinti kvalifikuotų darbuotojų pasiūlą**	Užimtų gyventojų pagal profesijų grupes, išskyrus nekvalifikuotus darbininkus, dalis	Proc.	37,6	40	2021-2027	PMSA MPS
3.2.1.	**Paskatinti aukštojo mokslo ir profesinio mokymo įstaigų teikiamų paslaugų atitiktį trumpalaikėms ir ilgalaikėms darbo rinkos poreikių prognozėms**	Pirmą kartą po studijų baigimo pagal specialybę įsidarbinę Panevėžio profesinio rengimo centro, Panevėžio kolegijos ir KTU fakulteto absolventai	Proc. nuo visų absol-ventų	70*	80	2021-2027	PMSA ŠS
3.2.1.1.	Kryptingos profesinio orientavimo sistemos bendradarbiaujant Panevėžio miesto bendrojo ugdymo, profesinio mokymo ir aukštojo mokslo įstaigoms bei verslo įmonėms sukūrimas ir įgyvendinimas	Profesijos patarėjų etatų skaičius	Vnt.	5	10	2021-2027	PMSA ŠS
		Naujų miesto lygmens profesinio orientavimo priemonių skaičius	Vnt.	2	9	2021-2027	PMSA ŠS, PŠC, PPA, verslo asocijuotos struktūros, PM ir AM įstaigos
3.2.1.2.	Profesinio mokymo ir aukštojo mokslo studijų galimybių Panevėžyje žinomumo didinimas	Vieningų Panevėžio kaip studijų miesto rinkodaros kampanijų skaičius	Vnt.	0	3	2023-2027	PMSA KS, ŠS, PPA, PM ir AM įstaigos
3.2.1.3.	Profesinio mokymo ir aukštojo mokslo įstaigų išteklių, reikalingų Pramonė 4.0 srities specialistams rengti, vystymas	Akredituotų laboratorijų Panevėžio miesto aukštosiose mokyklose skaičius	Vnt.	0	1	2021-2027	PMSA ŠS, KTU, PK ir PM
		Praktinio mokymo dirbtuvės, pritaikytos Pramonė 4.0 profesiniam ugdymui	Vnt.	1	2*	2021-2027	PMSA ŠS, KTU, PK ir PM
		Besimokančių studentų ir mokinių skaičius mokymo programose, susijusiose su Pramonės 4.0 sritimi, kurių praktinio mokymo metu ne mažiau kaip 50 proc. laiko naudojama nauja (ne senesnė nei 10 m įranga) įranga, dalis	Proc.	50*	100	2021-2027	PMSA ŠS, KTU PTVF, PK ir PM

III PRIORITETAS. ŠVIETIMO IR VERSLO BENDRYSTĖ, PLĖTOJANTI ATEITIES EKONOMIKĄ							
Eil. Nr.	**Tikslo / uždavinio / priemonės pavadinimas**	**Vertinimo kriterijus**	**Mato vnt.**	**Vertinimo kriterijaus reikšmė**		**Įgyvendinimo terminas**	**Koordinatorius, atsakingas vykdytojas**
				2020	**2027**		
		Besimokančių studentų ir mokinių skaičius mokymo programose, susijusiose su Pramonės 4.0 sritimi, kurių praktinio mokymo metu ne mažiau kaip 50 proc. laiko naudojama nauja (ne senesnė nei 10 m) įranga	Asm.	263*	Nemažė-jantis	2021-2027	PMSA ŠS, KTU PTVF, PK ir PM
3.2.1.4.	Priemonių verslo atstovų įtraukimui į profesinio mokymo ir aukštojo mokslo studijų programų kūrimą ir vykdymą sukūrimas bei įgyvendinimas	Verslo atstovų įtraukimo į profesinio mokymo ir aukštojo mokslo studijų programų organizavimą naujų priemonių skaičius	Vnt.	0	5	2021-2027	PMSA MPS, PPA, verslo asocijuotos struktūros, PM ir AM įstaigos
3.2.1.5.	Įgyvendintos iniciatyvos pritraukti tarptautinio lygmens Pramonės 4.0 kompetencijų ugdymo ir technologijų taikymo aukštojo mokslo įstaigą Panevėžio mieste	Pritraukta į Panevėžio miestą tarptautinio lygmens aukštojo mokslo įstaiga	Vnt.	0	1	2021-2027	PMSA MPS
3.2.2.	**Sudaryti mokymosi visą gyvenimą galimybes atsižvelgiant į trumpalaikės ir ilgalaikes darbo rinkos poreikių prognozes**	Vykdomų suaugusiųjų neformaliojo švietimo programų, atitinkančių trumpalaikes ir ilgalaikes darbo rinkos poreikius skaičius	Vnt.	18[143]	21	2021-2027	PMSA ŠS
3.2.2.1.	Ilgalaikių miesto darbo rinkos poreikių prognozių rengimas	Parengtų prognozių skaičius	Vnt.	0	2	2021-2027	PMSA MPS, PPA, verslo asocijuotos struktūros
3.2.2.2.	Paskatų organizacijų vadovams ir darbuotojams įgyti ar kelti kvalifikaciją Pramonė 4.0 srityje sudarymas	Paskatomis pasinaudojusių asmenų skaičius	Asm.	0	10% dirbančiųjų skaičiaus	2023-2027	PMSA ŠS, PŠC, MPS, PPA

[143] https://www.ldb.lt/LDBPortal/Pages/TrainingCourses/TrainingCourseList.aspx?branch=NotFormalTrainingCourses

III PRIORITETAS. ŠVIETIMO IR VERSLO BENDRYSTĖ, PLĖTOJANTI ATEITIES EKONOMIKĄ							
Eil. Nr.	**Tikslo / uždavinio / priemonės pavadinimas**	**Vertinimo kriterijus**	**Mato vnt.**	**Vertinimo kriterijaus reikšmė**		**Įgyvendinimo terminas**	**Koordinatorius, atsakingas vykdytojas**
				2020	**2027**		
3.2.2.3.	Gyventojų perkvalifikavimo sistemos pritaikymas ir įgyvendinimas pagal miesto ekonominės specializacijos poreikius	Pagal miesto ekonominės specializacijos kryptis UŽT organizuojamuose mokymuose perkvalifikuotų asmenų skaičius	Asm.	62	560	2023-2027	PMSA MPS, PPA
		Gyventojų perkvalifikavimo sistemos pritaikymo priemonių skaičius	Vnt.	0	6	2023-2027	PMSA MPS, PPA, PPAR, verslo asocijuotos struktūros
3.2.2.4.	Mokymosi visą gyvenimą programų, susijusių su STEAM kompetencijų ugdymu ir technologijų taikymu, kūrimas ir įgyvendinimas	Asmenų, dalyvaujančių mokymosi visą gyvenimą programose, susijusiose su STEAM kompetencijų ugdymu ir technologijų taikymu, dalis	Asm.	1 000*	3 000	2021-2027	PMSA ŠS, organizacijos, kurios organizuoja mokymosi visą gyvenimą programas
3.2.3.	**Pritraukti kvalifikuotą darbo jėgą**	Darbuotojų inovacinėse įmonėse dalis, palyginti su visų įmonių darbuotojais (apskrities rodiklis)	Proc.	63,2 (2018)	67,1 (siekis atitikti LT rodiklį)	2021-2027	PMSA MPS
3.2.3.1.	Karjeros Panevėžio mieste privalumų rinkodaros vykdymas tikslinėse auditorijose	Įgyvendintos naujos rinkodaros priemonės	Vnt.	0	7	2021-2027	PMSA MPS, KS, PPA
		Teigiamai karjeros galimybes Panevėžyje vertinančių Lietuvos gyventojų dalis	Proc.	N. d.	70	2021-2027	PMSA MPS, KS, PPA
3.2.3.2.	Priemonių ir paskatų pritraukti aukštos kvalifikacijos darbuotojams iš regionų ir užsienio sukūrimas bei įgyvendinimas	Priemonėmis ar paskatomis pasinaudojusių asmenų skaičius	Asm.	0	50	2023-2027	PMSA MPS, PPA
3.3.	**Didinti miesto verslo aplinkos konkurencingumą**	Materialinės investicijos, tenkančios vienam gyventojui	Eur	2 078 (2019 m.)	Didėjantis	2021-2027	PMSA MPS
		Materialinių investicijų, tenkančių vienam gyventojui (Eur), rodiklio santykis su šalies vidurkiu	Proc.	63,4	Didėjantis	2021-2027	PMSA MPS
3.3.1.	**Sudaryti palankias sąlygas verslo įkūrimui**	MVĮ, tenkančių 1 000 miesto gyventojų, skaičius	Vnt.	29,7	33	2021-2027	PMSA MPS
		Bankrotų skaičius	Vnt.	42[144]	30	2021-2027	PMSA MPS

[144] http://www.avnt.lt/veiklos-sritys/nemokumas-2/moni-bankrotas/vykdomos-proceduros/visasas-rasas/

III PRIORITETAS. ŠVIETIMO IR VERSLO BENDRYSTĖ, PLĖTOJANTI ATEITIES EKONOMIKĄ							
Eil. Nr.	**Tikslo / uždavinio / priemonės pavadinimas**	**Vertinimo kriterijus**	**Mato vnt.**	**Vertinimo kriterijaus reikšmė**		**Įgyvendinimo terminas**	**Koordinatorius, atsakingas vykdytojas**
				2020	**2027**		
3.3.1.1.	Paslaugų sistemos asmenims, norintiems pradėti įkurti verslą, sukūrimas ir įgyvendinimas	Suteiktų konsultacijų skaičius	Val.	250	1 750	2021-2027	PMSA MPS, VKC, PMTP, VL
		Paslaugos gavėjų skaičius	Vnt.	220	1540	2021-2027	PMSA MPS, VKC, PMTP, VL
3.3.1.2.	Finansinių paskatų verslo įkūrimui sukūrimas ir įgyvendinimas	Paskatomis pasinaudojusių verslo subjektų skaičius	Vnt.	0	30	2021-2027	PMSA MPS
3.3.2.	**Sudaryti palankias sąlygas verslo plėtrai ir investicijų pritraukimui**	TUI, tenkančių vienam gyventojui, dalis lyginant su Lietuvos vidurkiu	Proc.	50,9	80	2021-2027	PMSA MPS
		Įmonių, dalyvaujančių klasterių veiklose, skaičius	Vnt.	7	14	2021-2027	PMSA MPS
3.3.2.1.	Pažangios pramonės ir paslaugų sektorių plėtrai reikalingos infrastruktūros ir įrangos plėtra	Įgyvendintų projektų skaičius	Vnt.	2	14	2021-2027	PMSA MPS, MIS, PS
3.3.2.2.	Verslo klasterizacijos ir integracijos į tarptautines vertės grandines skatinimas	Įgyvendintų verslo klasterizacijos ir integracijos į tarptautines vertės grandines skatinimo iniciatyvų skaičius	Vnt.	1	7	2021-2027	PMSA MPS, PPA
		Naujų klasterių Panevėžio mieste skaičius	Vnt.	0	1	2025-2027	PMSA MPS, PPA
		Parama eksportui pasinaudojusių įmonių skaičius	Vnt.	3	10	2021-2027	PMSA MPS
3.3.2.3.	Reguliarus metodiškai pagrįstas verslo aplinkos vertinimas ir kylančių verslo aplinkos problemų įtraukiant verslo atstovus sprendimas	Atliktų verslo aplinkos įvertinimų skaičius	Vnt.	1	7	2021-2027	PMSA MPS, PPA
		Išspręstų verslo aplinkos problemų dalis*	Proc.	n. d.	50	2021-2027	PMSA MPS, PPA
3.3.2.4.	Koordinuotų investuotojų pritraukimo ir aptarnavimo iniciatyvų įgyvendinimas	Užsienio investuotojų pritraukimo ir aptarnavimo priemonių skaičius	Vnt.	2	7	2021-2027	PMSA MPS, PPA
3.3.3.	**Paskatinti pažangių technologinių sprendimų kūrimą ir diegimą versle**	Įmonių, diegusios technologines inovacijas, dalis nuo visų įmonių (apskrities rodiklis)	Proc.	20 (2016-2018)	40	2021-2027	PMSA MPS
		Pridėtinė vertė gamybos sąnaudomis pagal veiklos vykdymo vietą (nefinansinių įmonių)	Tūkst. EUR	650 520 (2019 m.)[145]	1 040 800	2021-2027	PMSA MPS

[145] LSD: Metiniai verslo struktūros rodikliai

III PRIORITETAS. ŠVIETIMO IR VERSLO BENDRYSTĖ, PLĖTOJANTI ATEITIES EKONOMIKĄ							
Eil. Nr.	**Tikslo / uždavinio / priemonės pavadinimas**	**Vertinimo kriterijus**	**Mato vnt.**	**Vertinimo kriterijaus reikšmė**		**Įgyvendinimo terminas**	**Koordinatorius, atsakingas vykdytojas**
				2020	**2027**		
3.3.3.1.	Reguliarus tyrimų vykdymas įmonių technologinei pažangai bei pažangių technologijų diegimo, kūrimo ir inovacijų paramos paslaugų poreikiams įvertinti	Įvykdytų tyrimų skaičius	Vnt.	1	3	2021-2027	PMSA MPS, PPA
3.3.3.2.	Informacijos verslui apie pažangių technologinių sprendimų teikiamas galimybes teikimas	Subjektų, pasinaudojusių informacinėmis paslaugomis, skaičius	Vnt.	n. d.	850	2021-2027	PMSA MPS, PPA
3.3.3.3.	Inovacinių (technologinių, skaitmeninių) auditų atlikimo įmonėse skatinimas	Atliktų inovacinių auditų Panevėžio įmonėse skaičius[146]	Vnt.	24	150	2022-2027	PMSA MPS, KS, LRA, PPA
3.3.3.4.	Mokestinių lengvatų įmonėms diegti pažangius technologinius sprendimus sukūrimas	Lengvatomis pasinaudojusių įmonių skaičius	Vnt.	0	6	2021-2027	PMSA MPS
3.3.3.5.	Trumpų vertės grandinių, grįstų skaitmeninių ir žiedinių technologijų taikymu, plėtojimas regione	Trumpų vertės grandinių skatinimo priemonių skaičius	Vnt.	0	3	2022-2027	PMSA MPS, PPA
		Įmonių, pasinaudojusių trumpų vertės grandinių, grįstų skaitmeninių ir žiedinių technologijų taikymu, skatinimo priemonėmis skaičius	Vnt.	0	18	2023-2027	PMSA MPS, PPA
3.3.4.	**Paskatinti verslo, mokslo bei viešojo sektoriaus bendradarbiavimą kuriant ir komercializuojant aukštos pridėtinės vertės produktus**	ES fondams teiktos ir baigtos įgyvendinti įmonių paraiškos kartu su mokslo institucijomis pagal MTEPI prioritetą	Eur	2	6	2021-2027	PPA, PMTP, PMC, VKC
3.3.4.1.	Laboratorijų tinklo, veikiančio atviros prieigos principu, sukūrimas ir įveiklinimas	Sukurta atviros prieigos laboratorijų tinklo veikimo sistema	Vnt.	0	1	2021-2027	PMSA MPS, PPA
		Atviros prieigos laboratorijų tinklu pasinaudojusių asmenų skaičius	Asm.	0	20	2022-2027	PMSA MPS, PPA

[146] Naujovių kūrimo ir valdymo procesų įmonėje analizė; įmonės novatoriškumo potencialo apibendrinimas; vadybinių ir technologinių krypčių rekomendavimas

III PRIORITETAS. ŠVIETIMO IR VERSLO BENDRYSTĖ, PLĖTOJANTI ATEITIES EKONOMIKĄ							
Eil. Nr.	**Tikslo / uždavinio / priemonės pavadinimas**	**Vertinimo kriterijus**	**Mato vnt.**	**Vertinimo kriterijaus reikšmė**		**Įgyvendinimo terminas**	**Koordinatorius, atsakingas vykdytojas**
				2020	**2027**		
3.3.4.2.	Mokslo ir verslo bendradarbiavimo iniciatyvų, nukreiptų į aukštos pridėtinės vertės produktų ir paslaugų kūrimą ir vystymą, rėmimas	Mieste veikiančių mokslo įstaigų ir verslo bendradarbiavimo iniciatyvų skaičius	Vnt.	2	20	2021-2027	PMSA MPS, PK, KTU PTVF, verslo asocijuotos struktūros, PMC, PMTP
		Bendradarbiaujant išspręstų verslo problemų skaičius	Vnt.	n. d.	14	2021-2027	PMSA MPS, PK, KTU PTVF, verslo asocijuotos struktūros, PMC, PMTP
3.3.4.3.	Įmonių dalyvavimo MTPI srities programose skatinimas	Įmonių, dalyvaujančių MTPI[147] programose, skaičius	Vnt.	10	60	2023-2027	PMSA MPS, PPA, PMTP
3.3.4.4.	Įmonių skatinimas naudotis tarptautinių technologijų perdavimo inovacijų paramos paslaugomis	Įmonių, pasinaudojusių tarptautinių technologijų perdavimo inovacijų paramos paslaugomis, skaičius	Vnt.	0	14	2023-2027	PMSA MPS, PPA, PMTP
3.3.5.	**Sukurti patrauklią aplinką naujų skaitmeninių technologijų bandymui mieste[148]**	Naujas skaitmenines technologijas mieste išbandžiusių įmonių skaičius	Vnt.	0	7	2021-2027	PPA
3.3.5.1.	Naujų skaitmeninių technologijų įmonių pritraukimas išbandyti jų produktus ir paslaugas mieste	Iniciatyvų naujų skaitmeninių technologijų įmonėms pritraukti išbandyti jų produktus ir paslaugas skaičius	Vnt.	0	5	2021-2027	PMSA MPS, PPA
3.3.5.2.	Teisinės reguliavimo sistemos pritaikymas ir teisinių kliūčių sumažinimas naujoms skaitmeninėms technologijoms mieste išbandyti	Teisinio reguliavimo sistemos pritaikymo iniciatyvų skaičius	Vnt.	0	3	2022-2027	PMSA MPS, TVTS, PPA
3.3.5.3.	Lėšų iš alternatyvių finansavimo šaltinių pritraukimas naujų skaitmeninių technologijų išbandymui reikalingai infrastruktūrai sukurti	Pritrauktų lėšų dydis	Eur	0	3 mln.	2021-2027	PMSA MPS, SPFS

147 Moksliniai tyrimai, plėtra ir inovacijos

148 Angl. sandbox („smėlio dėžė“)

8. PRELIMINARUS LĖŠŲ SPP POREIKIS IR GALIMI FINANSAVIMO ŠALTINIAI

Siekiant įgyvendinti SPP pilna apimtimi, planuojama pasinaudoti Panevėžio miesto savivaldybei prieinamais finansavimo šaltiniais. SPP 2021–2027 m. įgyvendinimui bus naudojamos Panevėžio miesto savivaldybės biudžeto (SB), valstybės biudžeto (VB), Europos Sąjungos struktūrinių fondų (ES) ir kitos lėšos (KT), kurios apima privačias lėšas, kitų finansavimo mechanizmų lėšas ir pan.

Sudarant SPP atsižvelgiama į keliamų strateginių tikslų ambicingumą ir numatoma ilgalaikė finansavimo prognozė. Preliminarus lėšų poreikis Panevėžio miesto SPP 2021-2027 m. įgyvendinimui siekia apie 1 632 220,2 tūkst. EUR. Didžiausias finansinis indėlis bus skiriamas Panevėžio miesto savivaldybės (8.1 pav.).

SPP įgyvendinimui bus skiriamos pažangos lėšos, kurios bus nustatytos patvirtinus Panevėžio regiono plėtros 2021-2030 m. planą. Juo vadovaujantis pažangos priemonėms įgyvendinti bus suplanuoti projektai, kuriuos įgyvendina arba kuriuos įgyvendinant dalyvaus Panevėžio miesto savivaldybė.

ES	SB	VB	KT
•165 446,8 EUR	•679 262,5 EUR	•643 581,2 EUR	• Kitos lėšos: privačios lėšos, kitų finansavimo mechanizmų lėšos ir t. t.

8.1. pav. Preliminarus lėšų SPP 2021–2027 m. poreikis tūkst. Eur ir finansavimo šaltiniai

9. SPP ĮGYVENDINIMO STEBĖSENOS TVARKA

Panevėžio miesto strateginio plėtros plano 2021-2027 m. įgyvendinimo priežiūros tvarkos apraše numatomas sisteminis aplinkos kokybinių ir kiekybinių pokyčių fiksavimo, vertinimo ir pasiūlymų dėl patvirtinto SPP procesas, apimantis rodiklių sistemą.

Rodiklių sistemą sudaro trijų lygių kiekybinių ir kokybinių vertinimo rodiklių sistema:

✓ Poveikio rodiklis (prioritetų arba tikslų vertinimo rodiklis) – kiekybiškai ir kokybiškai išreikštas dydis, parodantis Panevėžio miesto SPP įgyvendinimo poveikį tam tikro sektoriaus raidai bei naudą, kurią gauna visuomenė.

✓ Rezultato rodiklis (arba uždavinių vertinimo rodiklis) – kiekybiškai arba kokybiškai išreikštas dydis, parodantis ilgalaikius Panevėžio miesto SPP įgyvendinimo rezultatus bei naudą, kurią gauna uždavinio įgyvendinimo naudos gavėjai.

✓ Produkto rodiklis (arba priemonių vertinimo rodiklis) – kiekybiškai išreikštas dydis, parodantis, kokie materialiniai ar intelektiniai produktai ir (ar) paslaugos bus sukurtos / atsiras, įgyvendinus priemonę.

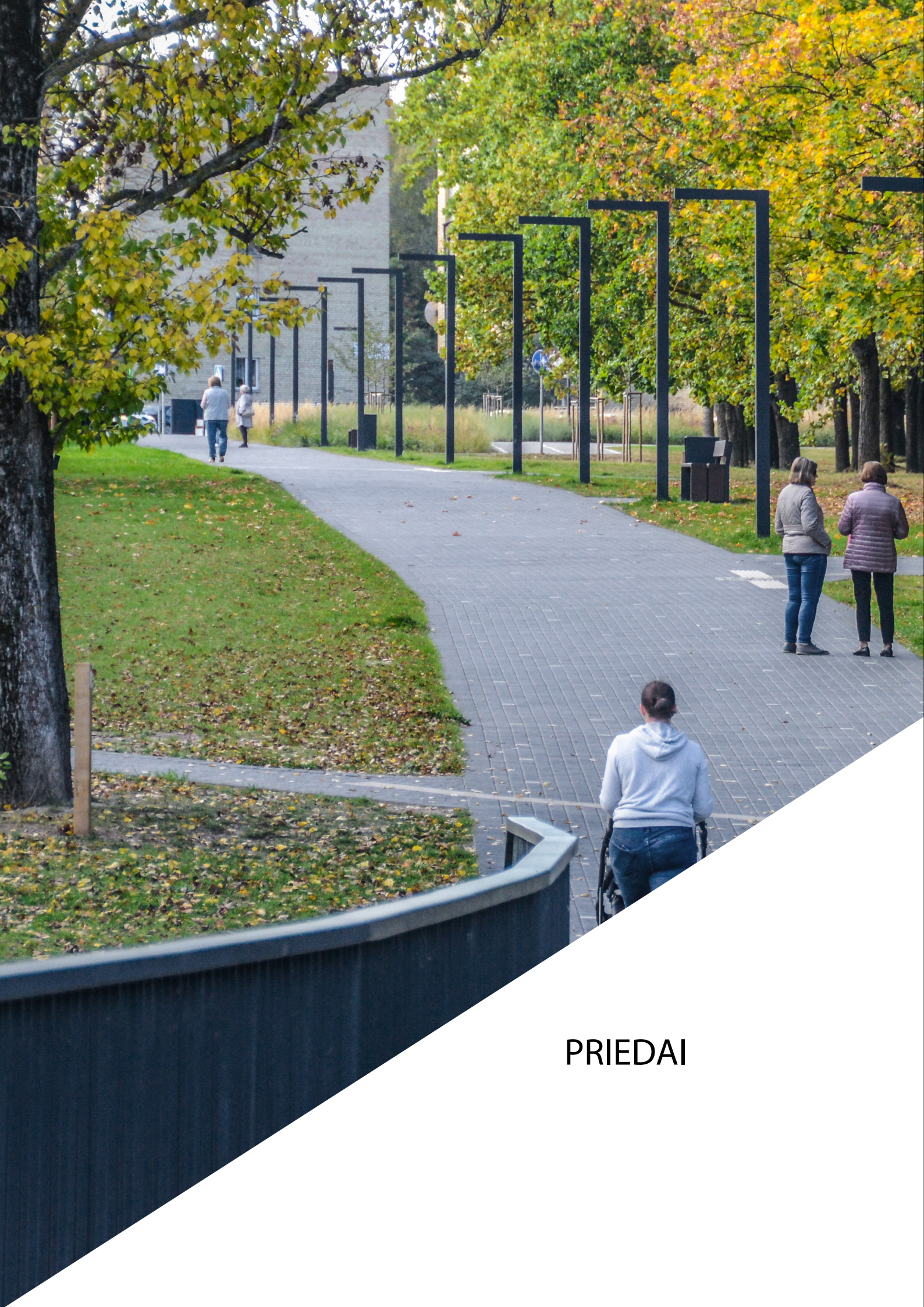
Siekdama įvykdyti SPP strategines kryptis, pasiekti užsibrėžtų tikslų ir taip pat artėti prie vizijos bei prioritetų įgyvendinimo, Panevėžio miesto savivaldybės administracija kiekvienais metais vertins pasiektą rezultatą ir pažangą.

SPP įgyvendinimo priežiūros institucinę struktūrą sudaro politinis ir administracinis lygmenys:

Institucija	Pagrindiniai uždaviniai įgyvendinant SPP
Politinis lygmuo	
Panevėžio miesto savivaldybės taryba, komitetai	Svarsto/tvirtina periodines SPP ataskaitas ir pasiūlymus dėl SPP koregavimo
Strateginio planavimo komisija	Analizuoja gautus pasiūlymus dėl SPP koregavimo, teikia pasiūlymus dėl jo įvykdymo, keitimo, įgyvendinimo ataskaitų
Socialiniai– ekonominiai partneriai Suformuojami iš svarbiausių miesto interesų grupių (tarptautinių, valstybinių, privačių institucijų ir bendruomenių) atstovų ir veikia visuomeniniais pagrindais	Plėtoja bendradarbiavimą su Savivaldybe, teikia pasiūlymus dėl SPP įgyvendinimo/koregavimo
Administracinis lygmuo	
Už strateginį planavimą atsakingas savivaldybės Strateginio planavimo ir finansų skyrius	Kas metus rengia SPP įgyvendinimo ataskaitas Teikia pasiūlymus dėl SPP koregavimo Atsižvelgus į patvirtintą SPP, apibendrina ir susistemina Savivaldybės struktūrinių padalinių pateiktus pasiūlymus

Panevėžio miesto SPP poveikio ir rezultatų rodiklių įgyvendinimo pažanga įvertinama kasmet pagal patvirtintą formą rengiant einamųjų metų prioritetų, tikslų, uždavinių ir priemonių vykdymo ataskaitą. Atsižvelgus į praėjusio laikotarpio SPP veiksmų įgyvendinimo ir atitinkamų rodiklių siekimo rezultatus, taip pat įvertinus kintančią Panevėžio miesto aplinką, Strateginio planavimo komisija peržiūri ir įvertina jo aktualumą bei veiksmingumą. Esant poreikiui, SPP koreguojamas, tačiau miesto vizija gali keistis tik iš esmės tikslinant arba rengiant naują SPP.

Panevėžio miesto strateginio plėtros plano 2021-2027 m. įgyvendinimo priežiūros tvarkos aprašas tvirtinamas atskiru priedu.

PRIEDAI

Priedai

Priedas Nr. 1. Panevėžio miesto savivaldybės strateginio plėtros 2021-2027 m. plano įgyvendinimo priežiūros tvarkos aprašas